HACI MAHMUD EFENDİ
BEŞİKTAŞ
[illegible] Kütüphanesi

T.C. Süleymaniye Kütüphanesi
1923

Kısmı	Hacı Mahmud ef.
Yeni Kayıt No	3320
Eski Kayıt No	

3320

حمد بی عد وثنای بی حد اول صانع ذو الجلاله که بوستان کون
ومکانی انوار آثار ایله روشن ایلدی وریاض قلوب انسانی انوار
معارف ایله گلشن ایلدی وصلوات وصلات بی نهایه وتحیات بی
غایه اول سید بلند پایه یه که صاحب قاب قوسین او ادنی در
وصدرنشین بارگاه سبحان الذی اسری در وبر اولاد واصحابی
کزین که مقتدای راه یقین لردر بعده بو بنده کمینه قلیل البضاعه
شمعی شمع افروز کنج قناعه برکون اصحاب باصفا ویاران باوفا
ایله بوستان شیخ شیرازی دن قدس الله سره العزیز مصاحبت ایدرکن
اثنای مکالمه ده بو دانه سخن بلند پرواز یاراندن بری لطف
ایله خطاب ایدوب ایتدی که بو کتاب شریف اکر لسان
ترکی ایله شرح وتقریر ومشکللری بیان وتحریر اولنه
غایت ایله خوب ومعقول ونهایت مرتبه ده اصابتدر

ومقبول اولوردی دیو بو جمله سی خیر یوزه اتباع ایدوب
کمالی ایله منت یوزنه کوستردلر حضرتدخی اقدامی ایله بحسب المقدور
معنای محصلی اولورزن شرح اتمکه اقدام اتدم ماشوکه کره عینی
عنایت ایله نظر ایدوب واقع اولان خطالرینی صولر عفو ایدوب
حقیر ضعیف شکسته حالی خیر دعادن فراموش قیلهلر [illegible]
بنام خداوند جان آفرین جان آفرین خداوندکه نامی ایله ابتدا
ایلدم ابتدا ایدرم مناسبه دخی جان آفرین در حکیم سخن در زبان آفرین
ایله خداوندکه زبانده سوز یرادیجی حکیم در خداوند بخشنده دستگیر
دوشدکلرکا الن طوتیجی بیچارهلره ترحم ایدیجی خداوندر کریم خطا
بخش پوزش پذیر عذر دیلیجی لرک عذرینی قبول ایدیجی خطالرک
خطالری باغشلیجی کریم در عزیزی که هرکز ز درش سر بتافت بهر
هرکیم انوک قپوسندن باش چویردی یعنی طاعتدن اعراض ایلدی
بهر در که شد هیچ عزت نیافت هر قاپویه که کیتدی هیچ عزت بولمدی
زیرا عزت اولدرکه مخصوصدر قوله تعالی ولله العزة جمیعا
سر پادشاهان گردن فراز علی الحقیقه متکبر پادشاهلرک باشنی
بدرگاه او روی نیاز اول الهک درکاهنده احتیاج وتواضع
یرنه قوزر در نه گردن کشان بگیرد بفور نه گردن کشلری

نور وطوترر • یعنی رعیت طاعت اتمکلرین فوری قهر اتمز • نه عذر اوردیرا
بر این بجور • نه عذر کتوردکلری جور وقهر ایله سعدی یعنی سعدی سوزی
دوکونش یکی قطره در بحر علم • اکی قطره اولا الفلك علمی دریا سنده
دنیا وما فیها
برقطره در • کنه بیند و پرده پوشد بحلم • بنده لرنك کناهنی کورر
وحلم ایله پرده اورتر یعنی ستار العیوب اسمنك اقتضاسی ایله بنده
لرنك کناهلرینی وعیبلرینی افشا ایلمز • بلکه افشا ایدنه غضب ایدر
قال الله تبارك وتعالى ان الله بكل شيء عليم • اکر خشم کیرد ز کردار
زشت • اکر حق تعالی حضرتی عز اسمه قبیح عملدن اوترو بنده یه خشم
طوته یعنی غضب ایده • چو باز آمدی ماجرا در نوشت • چونکه
ولیکن اخلاص ایله توبه ایلدی ماجرایی طی ایلدی • یعنی کناهنی عفو ایلدی
بو وجه اوزره آمدی ده لعصه یا حکایت یعوز اولور • یا خطاب
اولور • یعنی بویله اولور • ازلنه بر تو تقدیر عبادلحولنوراکه
حق تعالی حضرتنه ساکه قبیح عملدن اوترو خشم طوتر چونکه توبه ایلدك
کناهکی عفو ایلدی • وقوعنك تحقیقندن اوترو صیغه ماضی ایله
کتوردی • وکر با پدر جنگ جوید کسی • اکر بر کسه یعنی بر اوغل
ایله جنگ اتسه • پدر بی گمان خشم گیرد بسی • بی شك
والبته چوق خشم طوتر • وکر خویش راضی نباشد ز خویش

وکر خصم

وکر خصم خصمندن راضی اولمیه • چو بیگانکانش براند ز پیش
یاد لری کبی انی اوکندن سورر • وکر بنده چابك نباشد بکار • وکر
بنده اشنه چابك کلمیه • یعنی خداوندکار زیر نهر کتورمیه
عزیزش ندارد خداوندکار • افندیسی انی عزیز طوتمز • وکر بر رفیقان
نباشی شفیق • وکر رفیقلرکا اوزره شفقت ومرحمت ایدیجی اولمیه سن
بفرسنگ بگریزد از تو رفیق • رفیقك سندن فرسنك قاچر یعنی مادام
سن بو حال اوزره سن اندن سنك یانکه اوغرامز • وکر ترك خدمت
کند لشکری • وکر پادشاه قولی خدمتی ترك ایده • شود شاه لشکر
کش از وی بری • لشکر چکیجی یعنی عسکر صاحبی اولان پادشاه
اول کسه دن بری وبیزار اولور • ولیکن خداوند بالا وپست
ولیکن بلند وپستك پادشاهی یعنی آسمان وزمینك خالقی •
بعصیان در رزق بر کس نبست • عصیان سببی ایله رزق قپوسنی کسه
اوزره باغلمدی • یعنی کسنه نك رزقنی کسمدی • ادیم زمین سفره
عام اوست • بر سفره خانه اولا الفلك عام سیدر • یعنی جمله
خلقه ایچون قوتش سفره دن • بربن خوان یغما چه دشمن چه دوست
بو یغما سفره سی دشمن ودوست نه • یعنی برابردر خون بوتین سفره
طعام ممکن دکلدر • وکر پر صفا پیشه نشناختی • اکر حق تعالی

ظالم اوزره اتدکی ظلم سببی ایله ایوزیدی • یعنی کندنی هلاک ایدرکی •
که از دست قهرش امان یافتی • انوك قهری الندن کم امان بولورکی •
یعنی کسه خلاص بولمز ایدی • قال الله تبارك وتعالی • ولو یؤاخذ
الله الناس بظلمهم ما ترك علیها من دابة • بری ذاتش از تهمت
• ضد وجنس • اول الله ذاتی ضد وجنس تهمتندن بریدر • وپاکدر
غنی ملکش از طاعت جن وانس • اول الله سلطنتی جن وانسك
طاعتندن غنیدر • پرستار امرش همه چیز وکس • اول اللهك امرینه
خدمتکاریدر دوکلی نسنه • بنی آدم ومرغ ومور ومگس • آدم
• اوغللری وقوش وقرنجه وسیکك • چنان پهن خوان کرم گسترد
حق تعالی عز اسمه کرم سفره سنی انجلاین ایلیپ دوشر • که سیمرغ
در قاف قسمت خورد • که سیمرغ قافده نصیبن ییر • قال الله تعالی
وما من دابة فی الارض الا علی الله رزقها • لطیف کرم گستر کارساز
ایش دوزیجی زیاده کرم ایدیجی لطیف • که دارای
خلقست ودانای راز • زیرا خلقك حافظی ودرازلر
• بیلیجیدر • قال الله وما یخفی علی الله من شیء فی الارض
ولا فی السماء • مر اورا رسد کبریا ومنی • اول اللهه کبریا شو
یعنی که لایقدر اولولق وبنلك • که ملکش قدیمست وذاتش

یمست

غنی

غنی • زیرا انوك سلطنتی قدیم • وذاتی غنیدر • اصلا
احتیاجی یوقدر • یکی را بر سر نهد تاج بخت • لطفی ایله
برینك باشنه دولت تاجی قور • یکی را بخاك اندر آرد ز تخت
حکمتی ایله برینی تختندن خاك ایچنه کتورر • یعنی کیمنی
پادشاه ایدر • کیمنی هلاك ایدوب سلطنتی الندن الور
گلستان کند آتشی بر خلیل • حق تعالی حضرتی واو آتشی خلیل
اوزرینه گلستان ایدر • قال الله قلنا یا نار کونی بردا وسلاما
علی ابراهیم • گروهی بآتش برد ز آب نیل • بر بلوکی آب نیلدن
آتشه ایلدر • قال الله اغرقوا فادخلوا نارا • کلاه سعادت
یکی بر سر نهد • برینك باشی اوزرینه سعادت کلاهنی قور • یعنی
برینی سعید ایدر • گلیم شقاوت یکی در بری • برینك اوزرینه
شقاوت وبدبختلك گلیمنی قور • یعنی شقی ایلر • قال الله تبارك
یضل الله من یشاء ویهدی من یشاء • گر آنست منشور احسا
اوست • اگر اول ایسه که سعادت کلاهنی برینك باشی اوزرینه قوردی
وآتشی خلیل اوزرینه گلستان ایلدی • انوك احسانی براتیدر دکر •
استدوکنه ویرر • ور اینست توقیع فرمان اوست • اگر بو ایسه که
برینه شقاوت گلیمنی گیدردی • وفرعونی آلی ایله نیله غرق ایدوب

تاره ادخال ایلدی انوک فرمانه طغراسیدر که ستر وکنز سیاستی ایدن
دو غرضه قوموق ایله • پس پرده بیند عملهای بد • پرده اردن
بندن لرینک قبیح عملن کوردر • همو پرده میپوشد بالای خود • هم اول الله
نعمتلر ایله پرده اورتر • یعنی لطف واحسانی ایله ستر ایدوب فاش اتمز
بتهدید اگر برکشد تیغ حکم • حق تعالی حضرتی اکر حکم تیغنی تهدید
وتخویف ایله چکه • یعنی غضب ایله حکم ایده • بمانند کروبیان صم وبکم
کروبیلر خوف وتحیردن صم وبکم قالورلر قطعه کن بحشر خطاب
قهر کند • انبیا را چه جای معذرت است • پرده از روی لطف کر بردار
که شقیان را امید مغفرت است • وکر در دهد یک صلای کرم • اکر حق تعالی
حضرتی غراسمه برکرم اوازه سن ویره یعنی کرمه جمع اولکوز دیه •
عزازیل کوید نصیبی برم • شیطان لعین دخی ایدر که بر نصیب ایلدرم
بدرکاه لطف وبزرکیش بر • انوک لطفی وعظمتی درکاهی قتنده
بزرکان نهاده بزرکی ز سر • اولولر اولولغی باشدن قوشلشدر • فرومانده
کان بوحشت قریب • بیچارهلر وعاجزلر حشتی ایله قریب در یعنی حضرتی حاجی
تضرع کنان بدعوت مجیب • تضرع ایدیجیلرک دعاسنی قبول ایدیجی در •
براحوال نابود علمش بصیر • اولمش حالدهلر انوک علمی بصیر یعنی عالمدر • براسرار
ناگفته لطفش خبیر • سویلنمامش سرلره دخی انوک لطفی خبیر در یعنی اسرار

بیلجی دور

بیلجی در • بقدرت نگهدار بالا وشیب • تدریجا ایله بلند وپستی یعنی
آسمان وزمینی وانلرک خلقتنی حفظ ایدیجی در • خداوند دیوان روز حساب
حساب کونی دیوانینک پادشاهی در • دوز حسابدن مراد قیامت کونی در
نه مستغنی از طاعتش پشت کس • انوک طاعتندن یعنی طاعتی ایلکدن
کمسنک ارقه سی مستغنی دکلدر • یعنی جمله عالم انک طاعتنه محتاج در •
اول الله کمسنه طاعته محتاج دکلدر • نه بر حرف او وجای انکشت کس •
انوک حرفنه هیچ کمسنک پرمغنی یری دکلدر • یعنی کمسه انوک حتنه دخل
اتمکه قادر دکلدر • زیرا هیچ بر مصنوعک صنعنده خطا وقصوری واقع
اولمش دکلدر • قدیمی نکوکار نیکو پسند • ایوی بکنیجی ایو ایشلیجی بر قدیم در
قدیم اولدی که انوک ابتداسی وانتهاسی اولمیه • بکلک قضا در رحم نقش بند
قضا قلمی ایله رحمده نقشها غلبیجی در • قوله تعالی هو الذی
یصورکم فی الارحام • زمشرق بمغرب مه وآفتاب • مشرقدن مغربه آی
وآفتابی • روان کرد وکسترد کیتی بر آب • روان ایلدی وجهانی آب اوزره
دوشه دی • چو محکستن ابید فرش تراب • فقدنه ایلدی چونکه ترابک فرشنی
دکشندی فرش تراب مرادی زمین در • جو تجانی بیکم دلنر بر آب •
اولتا على الهک سنجاده سی کمی آب اوزره • زمینک زیب لرزه آمد ستوه
بردن زمین ایکرندن قرار وسرکه کی لنکر اولدی • نیایت اوزره هیج قرار

طوتمدی فرو کوفت بر دامنش میخ کوه حرکت ایتمکدن بچون
انوك دامنی اوزره طاغ آکسرینی محکم قاقدی قوله تعالی
الم نجعل الارض مهادا والجبال اوتادا دهد نطفه را صورتی چون
پری نطفه یه پری کبی صورت ویرر سبحانه وتعالی وصورکم
فاحسن صورکم که کردست بر آب صورت گری آب اوزره کم
نقاشلق ایلمشدر یعنی نقشی انکله کمسه قادر اولمدی فتبارک الله
احسن الخالقین نهد لعل و فیروزه در صلب سنگ لعل و پیروزه
طاشی ایچنده قور یعنی انی خلق ایدر گل لعل در شاخ فیروزه
قرمزی کلی یاشل بکی بوداقده قور یعنی وجوده کتورر ز ابر افکند
قطره سوی یم سحابدن دریا جانبنه بر قطره براغور ز صلب افکند
نطفه در شکم صلب پدردن مادرك شکمنه یعنی رحمنه بر نطفه برا
از ان قطره لؤلؤی لالا کند اول قطره دن بر پاك ایجو ویه بالوا بجو ایار
وزین صورت دلبری یالا کند وبو نطفه دن سروقامت بر صورتا یار
فالله سبحانه انه علی کل شیء قدیر بر و علم یك ذره پوشیده نیست
ور اللهك قتنده بر ذره نك علمی مستور دکلدر یعنی جمیع شیئه انوك معلومی
که پیدا و پنهان بنزدش یکیست زیرا پیدا و پنهان انوك قتنده بی یعنی
برابردر فرقی بونه کوره اوده قال الله تعالی والله یعلم ما تسرون وما تعلنون

مهیا کند روزی مار و مور مار و مور که بر تقی حاضر ایلر ولو چند
بی دست و پایند زور آور اگرچه کم الی ایاقلری وقوتسزلردر
یا رب شه وجود از عدم نقش بست انوك امری ایله وجوده عدمدن
نقش باغلدی یعنی موجودات انوك حکمی ایله موجود اولدی که داند
جز او کردن از نیست هست کیملو یعنی کیم قادر اولور اول اللهدن
غیری بر شیئی یوق وار اتمکه دکر ره بکتم عدم ودیرده بر کتم
فخی بو مخلوقاتی کتیم عدمه اندر وز انجا بصحرای محشر برد اول کتم
عدمدن که مرحله فنا و رقیامت صحراسنه ایلدن که مخلوقاتی وقت
تمام خلق ایدر امنا وصدقنا جهان متفق بر الهیتش جهانلی انوك
الوهیتی اوزره متفقلردر یعنی وحدانیتنه معترفلردر فرو مانده
ز کنه ماهیتش جهانلی انوك ذاتنك حقیقتی ادراك اتمکده عاجزدر
بشر ماورای جلالش نیافت بشر انوك جلالنك نهایتنی بولمدی بشر جلالنه
نهایت یوقدر بصر منتهای جمالش نیافت بصر انوك جمالنك انتهاسنی
بولمدی زیرا جمالنه غایت یوقدر بعض نسخه ده جمالینه کمال واقع اولمشدر
معنی اگر کورر ویرمك کرك نه بر اوج ذاتش پرد مرغ وهم نه انوك
ذاتنك اوجنه کتن وهم قوشی اوچار یعنی وهم نه در ذیل صفتش
رسد دست فهم نه انوك وصفنك اتکنه فهمك الی ایرشور یعنی انوك

لمشدر

ذات وصفاتی وهم وفهم ایله معلوم اولماز • دریای ودعلر کشتی وروش
چرایی بو گرداب ده که ذات باریتڭ حقیقتنی ادراک ده بیلکی
عقل ووهم باتدی وناپدید اولدی • که پیدا نشد تخته‌ء در کنار • یعنی
اول کشتیلرک بر تخته‌سی کناره ظاهر اولمدی • تخته ذکری کشتی غایب
ایله در • چه شبها نشستم درین سیر گم • حضرت شیخ ابن العربی رحمة الله علیه
نیجه نیجه لر بو سیرده متحیر وکندمی بلمز اولوردم • که دهشت گرفت
استینم کرفتم • که حیرت بنم یکمی طوتدی که • قال یعنی چوق اقدام ایلدی
عاقبت تحیرده کندمه کلدم • محیطست علم ملک بر بسیط • الله علی
زمینی محیط در • یعنی ربعی زمین ده اوده تمام حقیقتی ایله احاطه
ایتمشدر • قیاس تو بر وی نگردد محیط • سنک قیاسک انوک اوزرنه محیط
دکلدر یعنی قادر که • انوک ذات وصفاتنک حقیقتنی ادراک ایدن
نه حالده محیطی محیط اولماز • نه ادراک در کنه ذاتش رسد • نه ادراک
انوک ذاتنک حقیقتنه ایرشور • نه فکرت بغور صفاتش رسد • نه فکر
انوک صفاتنک نهایتنه ایرشور • توان در بلاغت بسحبان رسید
بو قدر بلیغ ایکن بلاغتده سحبانه ایرشمک ممکن در • نه در ابن مخلوق
بر مخلوقک مرتبه‌سنه ایرشمک امر سهل در • نه در کنه بیچون سبحان رسید
بیچون سبحانک حقیقتنه ایرشمک ممکن دکلدر • چه خاصان درین ره فرس راندانش

نه خاصلی بو طریقده فرس سوردیلر • بلا احصی از تک فرومانده‌اند
لا احصی ثناء علیک انت کما اثنیت علی نفسک • دیمکله عاجز والمنده
یعنی کندولرنک قصورنه اعتراف ایلمشلردر • نه هر مرکب جای تولن تاختن
هر مرکب چاپمق یعنی هر یره کتمک ممکن دکلدر • که جاها سپر باید انداختن
زیرا یرلر وار در که سپر اتمک کرکدر • یعنی فراغت ایتمکلک کرک تفکروا فی الاء
الله • ولا تفکروا فی ذات الله • وگر سالکی محرم راز گشت • اگر بر سالک اسرار
واسراره مطلع اولدی ایسه • ببندند بر وی در باز گشت • انوک اوزرینه
کرودی یولنی باغلرلر • مصراع • نه کز خبرش خبری باز نیامد •
من عرف الحق کل لسانه • کسی را درین بزم ساغر دهند • بو بزمده
برلرنا زیادکی وردشول کسه ساغر ویررلر مرادکم جام عشقدن
که داروی بیهوشیش در دهند • کم انکا عقلسزلق داروسی ویررلر
یعنی شراب عشق ایله انی عقلندن آلسونلر • بیت
وره منزل لیلی که خطرهاست در ان • شرط اول قدم آنست که مجنون باشی
یکی باز را دیده بر دوخته‌است • بر طوغانک کوزی دیکلمش در کرا ول
سالک مبتدی در • یکی دیده‌ها باز و پر سوخته‌است • بر نیچه‌نک کوزلری آچوق
وقنادی یانمشدر که سالک منتهی در • کسی ره سوی گنج قارون نبرد •
بر کسه قارون گنجنه یول التمدی مراد بو در که هر کیم که جناب قدس

وصول بولدقده کروی بو دنیایه میل والتفات ایتمز • دمعر کزکسه ایله
مصاحبت ایلمدی • بردم قودین بموج دریای خون • بو خون دریاسنده
موجدن اولدم مرلف وصال وسیله سی ایله فات یا کمه کیمسنه ایلدا ولک
دکر میسر کلدن • کز وکس ببرد رست کشتی برون • زیرا کیمسه اندن
طاشره التمشدر • یعنی کیمسه انی باشه التمش وکلدن تینن قال کرتن
باشه ایلدم • حضرت شیخ قدس الله سره العزیز جناب قدسه وصوله بلجا [illegible]
اولدی • انی بیانی اتمکه شروع ایلدی • اکر طالبی کین زمین طی کنی •
اکر طالب ایسک که بو یری طی ایدوب جناب حضرته ایریشسن •
نخست ازسب باز امرت بی کنی • اول کوکله اتی سیکنلن بیتین یعنی
بوادن بالکلیه قطع تعلق ایدسن • تا ملجدا ینه ول کنی • ول اینه
نظر ایدسن • صفایی بتن بیج حاصل کنی • تدریج ایله قلبکی صفا
حاصل ایدسن که اندن صکره محبت ما سوای قلبکدن اخراج ایدسن •
مکر بو بخیاد عشق مسنت کند • مرا عشق الهی و نیز ایجه سنی [illegible] ایله
طلبکار عهد الست کند • یعنی الست عهدینه طلبکار ایده • جذبه
ز جذبات الرحمن توازی عمل الثقلین • بپای طلب ره در انجا بری •
عاقبت پای طلب ایله یول اولدی ایدسن که حق تعالی حضرتی ایله
اشنالق حاصل ایدسن • و دنا بخیا بیال محبت بری • واوراده

محبت فنادی

محبت فنادی ایله اوج ارسن • بدر پرده یقین پرده های جلال
یعنی خیال پردهلرنی یرتاسن • یعنی عاقبت بر مرتبه یه ایرشوسن که
قرب ومشاهده ایله • خیالاتی دفع اولوب جناب قدسه واصل
اولورسن • عاند سرا پرده الا جلال • سرا پرده قالمز الا جلال
یعنی ذات حق قالور • وکر مرکب عقل را پوید نیست • کرد
عقل اننه بیلکلیو قدر • یعنی اندن صکره عقل انوک ادراکنه
ادراک اتمکه قادر اولمز • عنانش بکیرد تحیر که ایست • حیرت
عقل مرکبنک عنانی طوته کمه طوروب که بوندن ایلرو یرماکز یولی یوقدر
نتیجه کلام عقل اولمرتبه یه وارنجه متحیر اولوب اوراده
قالور دیمکدر • ده دیجر بن جهر ره [illegible] رفت • بو [illegible] یعنی
وصلت دریاسنه وصول بولوب جمال جانانه مشاهده ایدن وعورت [illegible]
ایدیجی مرد دن غیری کیمسه کیتمدی • کمر ان شد کروزنبال [illegible]
دل کیمسه ضایع وضال اولدی • یعنی حقیر ایرشمدکه چوبان اردنجه
کیتمدی واکره تابع اولمدی • مرد راعی دن ومرد راعی دن مراد حبیب
اکرم در که صاحب قاب قوسین او ادنی در • وسلطان بارکاه
لی مع الله در • کسانیکه زین راه بر کشتند انی • شول کیمسه لرکه بویولدن
رجوع واعراض ایتمشلردر • یعنی حبیب اکرمه تابع اولمشلردر •

برفتند بسیار برگشتنانی • اول کیمسه‌لر چوق گتمشلر و سعی ایتمشلر
ویولنی بوله‌مشلردر • خلاف پیمبر کسی ره گزید • پیغمبر حضرتنه خلاف
طریقی اول کیمسه قبول و اختیار ایلدی • که هرگز بمنزل نخواهد رسید
که هرگز منزله ایرشمکه [illegible] یعنی حق تعالی حضرتنه وصوله طلب ایتمز
محالست سعدی که راه صفا • محالدر ای سعدی که سعادت و صفایه
توان رفت جز در پی مصطفا • حضرت رسولک صلی الله علیه وسلم مبارک
ایزی اوزرندن غیر ایله گتمک ممکن اوله • یعنی انوک ایله گتمک ممکن در
غیری ایله وکلدر •

در نعت سید المرسلین صلی الله علیه وسلم

کریم السجایا جمیل الشیم • عادتلری ایو و خلقلری خوب و لطیف
نبی البرایا شفیع الامم • مخلوقاتک پیغمبری و امتلرک شفیعی در •
امین خدا مهبط جبرئیل • رسوللرک امام و طریقک
مقتداسی در امام سبیل • جبرئیل خدانک امینی در جبرئیلک
اینجکیری در • شفیع الوری خواجه بعث و نشر • قومک شفیعی در
قیامت کوننک اولوسی در • امام الهدی صدر دیوان حشر • هدایتک
امامی و حشر دیواننک صدری در • یعنی متوسللرک امام و قیامت
دیواننک صاحب صدری و صدر نشینی در • کلیمی که چرخ فلک طور اوست
بو کلیم الله و دکر چرخ فلک انوک طوریدر • همه نورها پرتو نور اوست

دوکلی

دوکلی نورلر اول رسولک نورنک شعله‌سی در • یتیمی که نا کرده قرآن
درست • یتیم و دکر قرآن عظیمی درست ایتمش ایکن • یعنی تمام ناول
اولمش ایکن • کتب خانه چند ملت بشست • نیجه ملتلرک کتب‌خانه‌سنی
یودی • یعنی مذهبلرینی محو ایدوب صلاة [illegible] • چو عزمش برآهیخت
شمشیر بیم • چونکه انوک اولو العزم اولمسی هیبت شمشیرینی
عریان ایلدی • یعنی اظهار نبوت و ادعا اولو العزم دیرلر شول
پیغمبرلره که [illegible] غیری عش اراولوله • بمعجز میان قمر زد دو نیم
معجز ایله قمر اورتاسی یعنی قمری ایکی شق ایلدی • اقتربت الساعة وانشق
القمر • چو صیتش در افواه گیتی فتاد • چونکه اول رسولک ولادتی
صفاسی جهان اغزنه دوشدی • تزلزل در ایوان کسری فتاد •
نوشیروانک ایوانینه زلزله دوشدی • بلا قامت لات بشکست خرد
لا اله الا الله محمد رسول الله ایله لاتک قامتنی خرد ایدوب یعنی پاره پاره
ایلدی • باعزاز دین آب عزی ببرد • دین عزتی ایله عزینک
حرمتنی الدی یعنی دین اسلامی اظهار ایتمک ایله اصلا اکبر عزتی
قومدی • نه از لات و عزی برآورد گرد • انجق لات و عزیدن توز
کتوردی • یعنی همان انلری بوزمدی • که توریت و انجیل منسوخ
کرد • توریتی و انجیلی منسوخ ایلدی • شبی برنشست از فلک برگذشت

برگنجه معراج شریفه گتدیکی فلکدن کچدیکی ● بتمکین وجاه از ملک در
گذشت ● قدرت وعزتین ملکدن کچدی ● چنان گرم رو رفت کز قوت
بر اند ● قربت صحراسنده اتجلین تیز سوردی ● یعنی شتاب قدم
شویله تیز ایردی ● که در سدره جبرئیل از و باز ماند ● کرسیده
حضرت جبرئیل اندن قالدی ● که سدره ده قالدی ● بدو گفت
سالار بیت الحرام ● کعبه شریفک اولوسی حبیب اکرم علیه السلام انکا ایتدی
که ای حامل وحی برتر خرام ● که ای حامل وحی یوقاری رک صالن
زیرا هنوز متعین ایمدک حامل وحی ودن مرتبه حضرت جبرئیل ود
چو در دوستی مخلصم یافتی ● چونکه دوستلقده بنی مخلص و صادق
بولدک ● عنانم ز صحبت چرا تافتی ● صحبتمدن نیچون عنان چویردک
یعنی بنی ترک ایلدوب نیچه قالدک ● بگفتا فراتر مجالم نماند ● حضرت جبرئیل
حبیب اکرم جوابده دیو دیدی یوقاری گتمکه مجالم قالمدی ● نماند
نیرویی بالم نماند ● قالدم دیرا قنادمده قوت قالمدی ● اگر یکسر موی
برتر پرم ● بر قیل دخی مقداری یوقاری وار ایسم ● فروغ تجلی
بسوزد پرم ● تجلی انوارک شعله سی بنم قنادمی یاقار یوقار ایدر
حضرت شیخ حضرت رسول صلی الله علیه وسلم ● روح پاکنه خطابه طریقی ایله
کلامه شروع ایدوب ● نماند بعصیان کسی در گرو ● عصیان سببی ایله

برکسه

عصیان سببی ایله برکسه رهن ده ● یعنی جهنمده قالمز ● که دارد
چو تو سیدی پیش رو ● که اوشنجلین بر سیدی پیشرو طوتر ● یعنی
شفیع طوتر و تابع اوله ● من تشکی بستغنی وجبت له شفاعتی ● چه نعت
پسندیده گویم ترا ● سنکا نه مقبول نعت دیم که حق تعالی حضرتی عزیز
اسمه کنی وصف جمیل ایله وصف ایدوب نبی ● انک لعلی خلق عظیم
علیک السلام ای نبی الوری ● العالمک سلام اولسون ای
قومک پیغمبری ● درود ملک بر روان تو باد ● العالمک سلامی سنک
مطهر روحکا اوزرینه اولسون یعنی کسه ملک لفظی فتح لام ایله
اوقور لیکن معنا یه کسی لازم کلور ● زیرا سیاق وسیاق مناسب
دکلدر ● بر اصحاب وبر پیروان تو باد ● اول سلام سنک اصحابک
اوزرینه و سنکا تابع اولنلر اوزرینه اولسون ● در نعت چار یار
نخستین ابوبکر پیر مرید ● اولکیسی پیغمبرک محب و مریدی اولدقده
اوده بیر ابوبکر ددر ● عمر پنجه بر پیچ دیو مرید ● ایکنجیسی حیله کار دو
قوی شیطانک پنجه سنی جوبیرجی عمردر ● خردمند عثمان شب زنده دار
وچنجیسی احیا ایدجی عاقل عثماندر ● چهارم علی شاه دلدل سوار
ودردنجیسی دلدل ارینجی شاه علی در ● خدایا بحق بنی فاطمه ای
خدا فاطمه نک اولادی حقیچون ● که بر قول ایمان کنم خاتمه ● که اخر

ایمان بونکا وزرت ایله • یعنی وحی ایمان ایله قبول ایله
الدعوتمز دلکی ودقبول • اکر دعای رد واکر قبول این کن
مردود وست وانا آن الرسول • بن امت لوم وان رسولک انکی یعنی بونک
شفیع کتوردم • جه کم کر دعای زچند مید دنی • بر ناقص اولوز
ای مبارک ایزلو صاحب صدی • ز قدر رفعت بردگاه حق • سنک بلند
قدر کدن الله تعالی تدروکا هنی • کر باشند مست کدایان حیل
کر بربلوک جماعت کدا ایسه اولالر • بجهان دار السلام من طفیل • جنت
ضیافتیند • سا کر طفیل یعنی سنک سیکا ایله • اکر عاصی ایدجنته کیرسند
تدن کدرز نه ناقص اولور • حذایت ثنا کفت وتجمیل کرد • حضرت بار
عز اسمه سا کا ثنا ویدی وتعلیم ایلدی • زمین بوس قدر تو جبرئیل کرد •
جبرئیل دم سنک قدرک یعنی قدر بلندکقتش کندو نکر قدر یعنی قدر
ایدکی یلویب قصور تراعتراف ایلدی • بلند آسمان پیش قدرت تجل
بلند آسمان سنک قدرک وکنی خجلدر • تو مخلوق وآدم هنوز آب کل
سن عالم معنی ده مخلوق ایدک • وآدم هنوز آب وکل ایدی یعنی مخلوق
وکل ایدی • کنت نبیا وآدم بین الماء والطین •

بیت

کنت نبیا بود آن کو امام • بود زمزج شمع نبوت فروغ •
صدرنشین اوست وزین شد که • آب ندین کل آدم هنوز

تواصل وجود امر عا زخست • حقیقتده سن وجودک اصلی کلدک
اقلدن • وکرهرجه موجود شد فرع تست • کر وهرنه که موجود
اولدی سنک فرعکدر • ندانم کدامین سخن کویمت • بلمم سکا سوزلک
تنقی سن ویم • کر بالاتری زانچه من کویمت • زیرا بلندرکسن اول
مدح وثناوندکه سن سکا ویرم • ترا عز لولاک تمکین بسست
سکا لولاک لولاک لما خلقت الافلاک عزی خرمت وعزت یتر •
ثنای تو طه ویس بس است • طه ویس سکا ثنا یتر • جه وصفت کند
سعدی ناتمام • اکلی سعدی سنی نه وصف ایده حالبوکه سنک وصاف
خدا اوره علیک الصلوة ای نبی السلام • صلوة وسلام سنک اوزرکه اولسون
ای نبی • **سبب نظم کتاب** ودا قضای عالم بکستم تبی
عالمدن اللهم احسن جوف طول اندم • یعنی اطراف عالمی جوفه سیر وسیاحت
شهر بردم ایام کیسی جو • ایام هرکس ایله باشه النم • یعنی هرکس ایله الفت
ایلدم • تمتع زهر کوشه یا فتم • هر برکوشه دن فایده بولدم • زهر
خرمنی خوشه یا فتم • هر بر خرمندن بر باشق بولدم • یعنی هر طرفدن کسب
کتدم برفایده حاصل ایتدم • جو پاکان شیراز خاک نهاد • لکن بلدم
پاکلری کبی تواضع اهلی کوردوم • ندیدم که رحمت برین خاک باد •
الله تعالی نک رحمتی بو مملکت یعنی بو مملکت اولنلر اوزرینه اولسون

تولای مردان این پاک بوم • بو پاک ملکنک ارلرینک یعنی بو مملکت
اهلندن پاکدرولرک محبتی • برانگیختم خاطر از شام وروم • خاطری شام
وروم دن قوپردی اصلا میل قومدی • برانگیخت خاطرم تقدیرنده
بدل گفتم از مصر قند آورند • کوکلمه یعنی کندم ابتدم که مصردن قند
کتوررلر • بر دوستان ارمغان برند • و دوستلره تحفه وارمغان
ایلدرلر • دریغ آمدم زان همه بوستان • بکا حیف کلدی
اول اقالیم و • سیرا تدکم و کزدکم بوستانلردن • تهی دست
رفتن سوی دوستان • دوستلره التی بوش کتمک • مرادر تهی
دان قند دست • یعنی الوم اکرچه اول قنددن بوش ایدی
سخنهای شیرین تر از قند هست • لیکن بوکتابده اول قنددن
لذیذرک واردر • نه قندی که مردم بصورت خورند • اما
شول قند که کلدکلر خلقانی صورتا یرلر • از ارباب معنی بکاغذ برند
ول قنده که صاحب دللر کاغذا یلدرلر • چو این کاخ دولت بپرداختم
چونکه بو دولت قصرینی تمام ایلدم • بروی ده در از تربیت ساختم
که تربیتدن اون باب دیمدم کاخ دولتدن مراد بو کتابدر
اون بابا وزردر • یکی باب عدلست وتدبیر ورای • بری عدل
وتدبیر ورای در • یعنی بونلری بیان ایدر • نگهبانی خلق

وترس

وترس خدای • خلقی کوزدتمکی ورعایت اتمکی وحق تعالیدن خوف
اتمکی بیان ایدر • دولة الملوك في العدل • دوم باب احسان نهادم اساس
ایکنجی بابک تملنی احسان قودم یعنی احسانی بیان ایدر • که منعم برد
فضل حق را سپاس • کیم انعام اولنمش کسنه حق تعالینک فضلینه واحسانینه
شکر ایلر • یعنی بونلری شکر ایدن منعم علیه تقدیرنده در • ان
الانسان عبید الاحسان • سیم باب عشقست ومستی وشور
اوچنجی باب عشق ومستلکی ودیوانه لکی بیان ایدر • نه عشقی که
بندند بر خود بزور • اما عشق وکلادکه کزانی کندو لذتکلا وزوریله
وحیله ایله باغلیه لر • یعنی عشق حقیقی در • شهوت جنسنلک وکلد
من عشق وکتم وعف ومات • مقدمات شهیدا • چهارم تواضع
رضا پنجمین • دردنجی باب تواضع بیان ایدر • وتواضع المرء یکرمه
بشنجی باب رضای بیان ایدر • ششم ذکر مرد قناعت گزین
التنجی باب قناعت اختیار ایدیجی مردک وصفنی بیان ایدر • القناعة
کنز لا یفنی • به هفتم در از عالم تربیت • یدنجی باب ده تربیت
عالمندن بیان ایدر • به هشتم در از شکر بر عافیت • سکزنجی باب
عافیتده شکر ایلمکدن بیان ایدر • نهم باب توبه وراه صواب
طقوزنجی باب توبه وصواب یولنی بیان ایدر • التائب من الذنب

کمن لا ذنب له

دهم در مناجات وختم کتاب • اونجی باب مناجات وختم کتاب بیاننده‌در
بروز همایون وسال سعید • قوتلو کونده وکوتلکلو ییلده • بتاریخ فرخ
میان دو عید • ایکی بیرام ارتسی مبارک تاریخده • ز ششصد فزون
بود پنجاه و پنج • التی یوز اللی بش زیاده ایدی • که پر در شد این
نامبردار گنج • بو اد دلو مالو گنج در ایله پر اولدی • یعنی بو لطیفه کتاب
تمام اولدی • بماندست با دامنی گوهرم • بر دامن ایله گوهرم قالمشدر
بو قدر در نثار اتدکدنصکره یعنی قالدم که بو مجلسه بر کتاب دخی
تألیف ایدم لیکن سکا لایق بر تحفه قادر دکلم و یوقسه ادنا تحفه
اهدا ایدردم • هنوز از خجالت سر افکنده‌ام • هنوز خجالتدن باشم
اینمشدر یعنی خجالتدن باشم قالدرمغه قادر دکلم • زیرا
تحفة الفقیر حقیر • که در بحر لؤلؤ صدف نیز هست • زیرا لؤلؤ اولان
دریاده صدف دخی واردر • درخت بلندست در باغ و پست • باغده
بلند درخت و پست درخت واردر • یعنی صنع خداده تفاوت
واردر • دخی جایزدر که لؤلؤ وار صدف دخی واردر
ادر بحر لؤلؤیه صدف دلکدر • الا ای هنرمند فرخنده خوی • ای فرخنده
وللطیف خویلو عاقل کامل اوله • هنرمند نشنیدم عیب جوی • هنرمند
عیب جوی اشتمدم • قبا گر حریرست و گر پرنیان • قفتان اگر حریر وگر دیبا

بنا چار

بنا چار حشوش بود در میان • البته انوک اورتاسنده یعنی انوک ایچنده
پنبه و استاری اولور • تو گر پرنیانی نیابی مجوش • سن اگر دیبا نازک
سوزلرم بولمیه‌سن دخی مغرور اولوب غضبانه • کرم کار فرما و حشوم
بپوش • لطفکدن کرم ایشنی ییور و بنم حشومی اورت • یعنی کرم ایله
بنم سوزلرمی بوزمه اورمه • ننازم بسرمایهٔ فضل خویش • کندی فضل
سرمایه‌سی ایله تفاخر ایلمزم • بدریوزه آورده‌ام دست پیش •
بنی ایله الوینی اوکوکه کتورمشم • شنیدم که در روز امید و بیم
اشتدم که خوف و رجا کوننده یعنی قیامتده • بدان را بنیکان ببخشد
کریم • الله تعالی حضرتنه عز اسمه یرامزلری ایولره باغشلر یعنی انلرک
حرمتنه عاصیلرک کناهنی عفو ایلر • تو نیز ار بدی بینیم در سخن
سن دخی اگر بنم سوزمده برامز کورسن • بخلق جهان آفرین کار کن
جهان آفرینک خلقی ایله ایشله • تخلقوا باخلاق الله • چو بیتی
پسند آیدت از هزار • چونکه بیک بیتده بری سکا مقبول کله •
بمردی که دست از تعنت بدار • ارلکده حقیقتنی یعنی تحقیر و تذلیل
ایتمکدن فراغت ایله • همانا که در پارس انشای من • ایله ظن ایدرم که
پارسیده بنم تألیفم • چو مشکست بی قیمت اندر ختن • ولایتنده
نافه قیمتسز مسک کبیدر یعنی مسککا انده اعتباری یوقدر نتم که بر بک

وجهیله اعتباری یوقدر لیکن غیر شهرلرده مقبولدر یوسوز
مضمونا لنفسه در • چو بانگ دهل هولم از دور بود • طبلک آوازی کبی بنم
شهرتم وصدام اراقدن ایدی • بغیبت درم مستور بود • یعنی
بنم عیبم مستور ایدی • یعنی حضورکزه کلمزدن اول عیبم مخفی ایدی
کلا ورد سعدی سوی بوستان • سعدی بوستان جانبنه شوق ایله
کل کتوردی • بشوخی و فلفل بهندوستان • وهندستانه فلفل
کتوردی • بشوخی لفظنک معناسی مصراع اولده بیله معدودر
چو خرما بشیرینی اندوده پوست • خرما کبی شیرین لکله ظرافت ایله
پوست قپلشدر • یعنی اکرام برغیری لباس کیورمشدر • چو بازش
کنی استخوانی درست • چونکه انی اچسن اچنده برچکردک واردر
یعنی بنم سوزلرم دخی خرما کبی در **ذکر محامد پادشاه**
اسلام مرا طبع ازین نوع خواهان نبود • بنم طبعم بونکبی
ذوقدن خواهان وطالب دکل ایدی • سر مدحت پادشاهان نبود
پادشاهلری مدح ایتمکه هوسی یوغیدی • ولی نظم کردم بنام فلان
تا فلان یعنی پادشاهک نامنه بونکبی نظم ایلدم • مکر بازکویند صاحب
دلان • مکر صاحب دللر کرو دیه لر که سعدی که کوی بلاغت ربود
کر سعدی که بلاغت طوبنی قپدی • در ایام بوبکر بن سعد بود •

سعدی اوغلی ابوبکرک زماننده ایدی • سزد کر بدورش بنازم چنان
یعنی دورانکز زماننه تفاخر ایدیم اجلیلی • که سید بدوران
نوشیروان • که حبیب اکرم حضرت نوشیروان عادل زماننه
تفاخر ایدیم دیدکه انا ولدت فی زمن الملک العادل • جهان
بان دین پرور داد کر • عدل ایدیجی شرع شریفه رعایت ایدیجی
پادشاه • نیامد چو بوبکر بعد از عمر • حضرت عمردن صکره دخی
ابوبکر کبی کلدی • ابوبکردن مراد کندو زمانه ممدوحی لفظا ابوبکردر
حضرت ابوبکر دخی رضی الله عنه • بهام ونخاله وکلدی
سر سرفرازان وتاج مهان • اول پادشاه عالی قدرلی ولنلرک باشی
یعنی سیدی واولولرک تاجیدر • بدوران عدلش بنازای جهان
اونک عدلی زماننه تفاخر ایله ای جهان • که از فتنه ایمن کسی
نبود نبانه • اکر یکسه فتنه دن التجا ایدکله • نیاید چنین امن کشور
تا مکان • براقلیمدن غیری قرار وارام ایدیجک یر بولنمان
فطوبی لباب کبیت العتیق • سعادت شول قپویه جوز بیوغ
صاحبا بیوغ • حوالیه من کل فج عمیق • خلق کعبه شریفکی اونک
طرافنی طواف ایدرلر اراق یوللردن کلوب • زیرا مقصودلری انک
حاصل اولور • کبیت العتیق ترکیبک معناسی مصراع ثانیده قیلدک

سهو لنمسنی یعنی • ندیدم چنین گنج و ملک و سریر • بو مجلسی
خویش و ملک و تخت کورمدم • که وقفست بر طفل و برنا و پیر •
که طفل و جوانه و پیره وقف در • نیامد بر کس درو نا کسی
اول بای نیا هلقته بر غم درو لومی کلدی • که نشها و بر خاطر
مرهمی • کرا کوکی خاطر کا وزره برهم قوهشدر • یعنی قوهمش و انوکی
مقصود نه حاصل اتمش در • طلبکار خیرست و امیدوار • خیر طلب
ایدیجیدر و امیدلودر • خدایا امیدی که دارد بر آر • اوخدا شول
امیدی که طوتر حاصل ایله • کله گوشه بر آسمان برین • کلاه گوشه
سی بلند آسمان اوزره در • بیوز بلده القدر در • هنوز از
تواضع سرش بر زمین • هنوز تواضع دن انوک باشی یر اوزره در
بیوز باده تواضع ایدیجیدر • تواضع ز گردن فرازان نکوست
کبار تواضع ایدن انوک خوییدر • بو حال اندن عجیب کلدی بعض
نسخه ده • بو بیتک مصراع اولی مصراع ثانی واقع اولمشدر •
اگر زیر دستی بیفتد چه خاست • اگر بر فقیر دوشه ترقا لقدر
یعنی که تواضع ایدن ترحا ... ترتیب بولمدی • زبون دست
قناه • مرد خداست • اما تواضع ایدیجی صاحب دولتلار اولدی
تر و کر جمیلتی ... بو نیله و کلادکرا انوک فکر جمیل

کیمی

کیمی اکه بلیه یکلر جمع عالمک معلومی در • که صیت کرم در جهان میرود
زیرا انوک کرمنک آوازه سی جهاننی کزر • یعنی انوکک کرمی جمیع عالمه فاش
اولمش در ایلیه فکر جمیل نیجه مستور قالور • چو جای خرد منشع زین کلاه
بو مجلسی مبارک اهل عاقل • ندارد جهان تا جهانست یاد • جهان
طوتالی ما ام کرجهان یاد ایده ... در یعنی قیامته دک • زینب
دون ایام اورتجه ده • انوک زماننده بر مضطر و بر مظلوم کورمش
که نالد ز بیداد سر پنجه • که بر ظالمک ظلمندن ناله ایده • کس این رسم
و ترتیب و آیین ندید • کیمسنه پادشاهلردن بو عادتی و بو ترتیبی
بو قانونی کورمدی • فریدون با آن شکوه این ندید • فریدون اول شوکت
ایله بو نسقی بولمدی اهمه عدل و داد و لطف و کرم گرکدر و قانون
کور مدی • از آن پیش حق پایگاهش قویست • اول سببدن حق تعالی نک
قتنده انوک مرتبه سی بلند و قوی در • که دست ضعیفان بجاهش قویست
زیرا ضعیفلرک الی انوک جاه و منصبی ایله قوی در یعنی انلره رعایت ایدر
انعام و احسان اتمک ایله ... ایله • چنان
سایه کسترد بر عالمی • خلق عالم اوزره عدل و کرم ایله اجنحه سایه سی
که زالی نیندیشد از رستمی • که بر عجوز زیر رستم دن یعنی بر ضعیفه بر ...
خوف ایلمز • همه وقت مردم ز جور زمان • ودکلی وقت خلق زمانک جور

وی

نشف

بنالند وازکردش آسمانی • واسمانک وو[illegible]دن نالر ایلیت • قدلّنا
عدل تو ای شهریار • سنک عدلکز بها نندن ای پادشاه نه [illegible] شکایت کمه
روزکاردن شکایت طوتمز • بهر سو که می بینم آرام خلق • سنک زمانکده
خلقک آرامنی کوردم • یعنی خلق سنک زمانکده آسوده حالدر •
پس ز تو بود انجام سر انجام خلق • سندن صکره خلقک عاقبتنی یعنی
باشلرینه نه کلور بلمنم • هم از بخت فرخ همایا تست • هم سنک
عاقبتک فرخندی ولطیف بختکدن در • که فال بچه سعدی چرا نیا تست
کر سعدینک تاریخی سنک زمانکده ورکلاو سنک سعادتکه نشانندر •
که بایر فلک ماه و خورشید هست • زیرا ماداملکه فلکده مهر و ماه و
وارده • دربدی وطرب وکر جاوید هست • بوکتابین وبوکتابین
[illegible] اوصافک سببیله دنیاده سنک ایی ذکرک وارده • بودم وحی
جان برهد بو عالمده سنک ایی ذکرک وارده • وچونکه کورن وفتره
مرله دنیاوده • ملوک ازنکونامی اندوختند • سندن اول کلان پادشاهلر
عدل ودادایله • انکیبو ایو نام کسب وحاصل اتدیلر ایسه • زبیشیان
سیرت آموختند • عجب وکلدر زیرا اول پادشاهلر کندولردن اول
پادشاهلردن خوی واسلوب اوکرندیلر • تو در سیرت پادشاهی
خویش • ز پیشین کند وپادشاهلغک سیرتندن • سبق بردی زیرا پادشاها

اول کلان پادشاهلردن سبقت ایلتدک یعنی اندن ایو اولدک •
سکندر بدیوار رویین سنک • اکرچه اسکندر ذو القرنین یاجوج وماجوج
دیوار ایله • بکردار جهان ره یاجوج تنگ • جهان یاجوج [illegible]
یاریلکدکمز [illegible] بنیاد اتمکله [illegible] قادر دکل • ترا سد یاجوج
کفر از زرست • اما کفر یاجوجیه سنک سدک التوندندر • نه رویین چو
دیوار اسکندرست • اسکندرک دیواری کبی رویین دکلدر • زبان
آوری کاندرین امن وداد • بر شاعرکه بو امن وداد • وبو عدلده • ثنا [illegible]
نکوید زبانش مباد • سکرانه هیچ اوک زبانی اولمسون • زهی بحر
بکان جود • عجب ای بحر ایلو کرم وریاسی وجود معدنی • کبر
مستظهر ار جود [illegible] • که قوت لیکی اوه سنک [illegible] کدن
یعنی ملوک عالم سندن قوت الیجیلر در • برون بینم اوصاف شاه ازحساب
پادشاهک اوصافنی حسابدن زیاده کوردم • نکنجد درین تنگ میدان کتاب
بو میدان تنک کتابه صیغمز • کر آن جمله راسعدی املا کند • اکرا وجمله
اوصافی سعدی بو کتابه یازمق ممکن دکلدر • مکر دفتری دیکر انشا کند
اوصافکدن اوتری مکر بر غیری دفتر انشا ایده که قابل اوله •
فرو ماندم از شکر چندین کرم • بو قدر کرمک شکرندن عاجز قالدم
همان به که دست دعا کسترم • همان اول یکدر دعا الین بسط ایدیم

یعنی دعایم الی قالدرم بویله دیو • جهانت آفرین نگهدار
باد • جهان آفرین سنک حافظک اولسون • بلند اخترت
عالم افروختن • سنک بلند اخترک عالمی روشن ایلسون •
زوال اختر دشمنت سوختن • زوال سنک دشمنلرک بلند یلدیزینی
یقسون یعنی دولتنه زوال ایرشسون • غم از کردش روزگار
مباد • روزگارک دونمسندن سکا غم اولمسون • وز اندیشه ودو
غبارت مباد • وفکر وغضبدن کوکلکا اوزره غبار رنج حضورلق
اولسون • که بر خاطر پادشاهان غمی • زیرا پادشاهلرک خاطرلرینه
بر غم • پریشان کند خاطر عالمی • عالم خلقنک خاطرینی پریشان ویه
حضور ایلر • دل وکشورت جمع ومعمور باد • سنک قلبک جمع
وکشورک معمور اولسون • ز ملکت پراکنده کی دور باد • سنک
مملکتکدن پراکنده لک دور اولسون • یعنی دائم معمور اولسون
تنت باد پیوسته چون دین درست • سنک جسمک دینک کبی درست
اولسون • یعنی دائما صحت اوزره اول • بد اندیش را دل چو تدبیر
سست • بد اندیشک کوکلی سست تدبیری کبی اولسون بو وجه
رنجی جایزدر تدبیری کبی سست اولسون بو وجه اوزره تدبیر
مضاف اولمز • درونت بتأیید حق شاد باد • سنک درونک حقک

توفیق

توفیقی ایله شاد اولسون • دل ودینت واقلیمت آباد باد • سنک
دل ودینک واقلیمک معمور اولسون • جهان آفرین بر تو رحمت کناد
جهان آفرین سکا رحمت ایلسون • دکر هر چه کویم فسانست و باد
کرو هر نه که دیم اوزره صاورد بوندن ایو دعا اولمز •
همینت بس از کردکار رحیم • اول الله دن بو لطف واحسان بس
که توفیق خیرت بود بر مزید • که خیر توفیقی سکا مزید اوزره
اوله • یعنی الله تعالی حضرتی خیر اتمکه سکا مزید • قوت ویره
نرفت از جهان سعد زنگی بدرد • زنکی اوغلی سعد جهاندن درد
ایله کتمدی • که چون تو خلف نام بردار کرد • زیرا سنک کبی ایو
آدلو خلف ایلدی یعنی بر اوغول قودی • عجب نیست این فرع از آن اصل
بو فرع اول پاک اصلدن عجب دکلدر • فرعدن مراد فرزند واصلدن پاک
مراد پدری در • که جانش بر اوجست وجسمش بخاک • زیرا انک
جانی آسمان اوزره در • وجسمی خاک اوزره در • خدایا بر آن تربت
نامدار • ای خدا اول نامدارک تربه سی اوزره • بفضلت که
باران رحمت ببار • فضلک ایله که رحمت یاغمورنی یاغدر •
بفضلت فضلک حیثیتی معناسنه وفی جایزدر که یا قسم ایچون
اوله • کر از سعد زنگی مثل ماند یاد • اکر زنکی اوغلی سعددن مثل یاد قالدایسه

نکتۀ قد سعد بوبکر بابه • فلکا بوبکرا و علی سعد کی معین اولسون •

در ستایش اتابک محمد بن سعد اتابک محمد شه نیکبخت • امیر کلا

جمله الملک ایو بختلو محمد شاه • خداوند تاج و خداوند بخت •

تاج صاحبی و بخت صاحبیدر • جوان جوان بخت روشن ضمیر •

روشن فکرلو جوان بختلو جواندر • بدولت جوان و بتدبیر پیر •

دولتله جواندر و تدبیرده پیردر • بدانش بزرگ و بهمت

بلند • علمده اولو و همتده بلنددر • ببازو دلیر و بدل

هوشمند • بازوده دلیر و دلده هوشمنددر • زهی دولت مادر

روزگار • زمانه ماده سی زهی دولت • که رود چنین پرورد

در کنار • که قوجاغنده بو بجلیتر فرزند بسلیه • بدست کرم آب

دریا ببرد • ایله فرزند ور کرم الی ایله دریانک آب رونقی

الندی یعنی انوک کرمی دریاون زیاده ور • برفعت محل ثریا ببرد

رفعت و بلند قدر ایله ثریانک مرتبه سی الندی یعنی رفعت و قدری

ندن بلنددر • زهی چشم دولت بروی تو باز • تحسین دولتک

چشمنه که سنک یوزکا چلشدر • یعنی زیاده دولتک چشمی

سرشهریاران گردن فراز • ای عالی قدر پادشاهلرک باشی یعنی

اولوسی • صدفرا که بنی ور دو انرین • صدفکه دروانرسند

بدکوردن

تمان قدر دارد که یک دانه دور • اول قدری اوزلر اعتباری طوتماز که

بر دانه دور طوتر • تو آن در مکنون یک دانه • سن اول بر دانه دور مکنون

که پیرایه سلطنت خانه • که سنک تاج سلطنت پیرایه سی شهراو • نکه و

قواعد ابدوب دعاسنه شروع ایلدی • نگه دار یارب بلطف خوش

یا رب ای کنوز لطفک ایله حفظ ایله • پیرهیز از آسیب چشم بدش

ای چشم بد کضرردن حفظ ایله • خدایا در آفاق نامی کنش • ای خدا

عالمده ای ادلو و بیو بحا ایله معنای ثنا ای اوزرن نامی لیکو ونا ولو ذکر

نقط عزیز • و بتوفیق طاعت گرامی کنش • طاعت توفیقی ایله ذی قدرتلو

ایله • مقیمش در انصاف و تقوی بدار • عدل و تقواده ای دایم و ثابت

طوت • مرادش بدنیی و عقبی برار • دنیاده و عقباده انوک مرادی

حاصل ایله بر یرن صکره خطاب طریقی ایله واقع اولمش در •

غم از دشمن ناپسندت مباد • نامعقول دشمندن سکا غم اولسون

ز دوران گیتی گزندت مباد • جهانک دورندن سکا ضرر اولسون

بهشتی درختا ورد چون تو بار • بوستان منسوب درخت که تو ید بینی

یتورر سنکلین یمشی • پسر نام جوی و پدر نامدار • پسری نام آنجی

دپدری اولودر • از آن خاندان خیر بیکانه دان • اول خاندان

وعنی ندن غیری اجنبی بیل یعنی اول کسه ون خیر امیدلنمیه بو وجه

جاینده اوله کیمسه لر خیر این شمن • کدا یکشد بر کوی این خاندان
که بو خاندانک درکاهنه پادشاه ده وار • و انوک نسلی قدر بکوی او صاحب
بوقدر نفع کوریشدر • زهی دین و دانش زهی عدل و داد •
جنابک بو دین و عدله تحسین بو عدل و داد • زهی ملک و دولت
پاینده باد • زهی ملک و دولت که باقی اولسون • باب اول

در عدل و انصاف

نکنجد کرمهای حق در قیاس • حق تعالی
کرملری قیاسه صغمز • قال الله و ان تعدوا نعمة الله لا تحصوها •
چه خدمت کذارد زبان سپاس • نه خدمت ادا ایده شکر ایچون مخلوق
انقودله • خدایا تو این شاه درویش دوست • ای خدا سن بو صدر درویش
دوستی یعنی درویشلر رعایت ایدیجی شاهی • که سایه این خلق و ظل الله
کر خلقک آرام و قراری انوک سایه سنده در • بسی بر سر خلق پاینده دار
خلقک باشی اوزره انی چوق زمان اکلنجی یعنی طوت عمرینی قدر ایله
بتوفیق طاعت دلش زنده دار • طاعت توفیقی ایله انوک کوکلنی دیری
طوت • برومند دارش درخت امید • انوک امید درختنی یمشلو طوت
یعنی امیدینی حاصل ایله • سرش سبز دار و رویش برحمت سپید • انوک باشنی
سبز و انوک یوزنی سفید طوت • یعنی دنیاده مقامنی [illegible] طوت
و آخرتده آکا رحمت ایله • بره تکلف مرو سعدیا • ریا بولنه کتیه ای

اگر صدق داری بیار و بیا • اگر صدق طوتر ایسک کتور و کل • تو منزل شناسی
که شه راه رو • سن منزل شناسی [illegible] یعنی سکا لازم لطف
دلالت ده ور • و پادشاه لازم لطفی ساکه تابع اولوب سوزلرنی قبول ایتمکدر
تو حق کوی و خسرو حقایق شنو • سن حق سوزی سویلیجی سن و خسرو حقایق
قبول ایدیجی در • چه حاجت که نه کرسی آسمان • نه حاجت که آسمانک طقوز
کرسیسنی • نهی زیر پای قزل ارسلان • قزل ارسلانک ایاغی آلتنه قویه سن
یعنی لازم که ظهیر فاریابی قزل ارسلانی مدح ایتدیکی مبالغه کبی
سن اول خصوص ایچون انلری دعا ایله که احتیاج یوقدر بلکه بو [illegible]
ایچون دعا ایله • که ایله معراج ثانی ده ور • مکو پای عزت بر افلاک نه •
پادشاه عزتا ایاغی افلاک اوزره قو دیمه یعنی عزتکا زیاده دعا
ایمه • بکو روی اخلاص بر خاک نه • روی اخلاص یوزنی خاک اوزره قو یعنی
پادشاهی اخلاص قیل دیر • بطاعت بنه چهره بر آستان • طاعت ایله یوزکی
آستان حق اوزره قو • که اینست سر جاده راستان • زیرا [illegible] اولو
و اولو که [illegible] مستقیم بودر • اگر بنده ای سر برین در بنه • اگر
ایسک باشکی بو قپو اوزره قو یعنی بنده لک ایله [illegible] بودر کی
حق تعالی [illegible] اطاعتا [illegible] طاعت [illegible] • کلاه خداوندی
از سر بنه • خداوندلک کلاهنی باشکدن قو • بیره که • فرمان ده [illegible]

ذو الجلال الملک ورکامند • چو درویش بینی توانگر بنال • ودرویش
غنی ولکن نالدا تردوکری نالدا ایله • چو طاعتکی لبسنا بولیش
بولکه حق تعالی حضرتنه نالدا ایلکنی • شاهلق لباسی کیمه یعنی اول وقت
شاهلقنی ترک ایله • چو درویش مفلس بر آورد خروش • مفلس قلندر
کی فغان کتوردی بوایله دیو • که پروردگارا توانگر قیلغیل • اعطاکلک
پروردگاری غنی سنسن • توانای درویش پرور توئی • ولد
سلیمی یعنی رزق ویریجی قادرسنسن • نه لشکر کشایم فرمان ولایم
نه اقلیم فتح ایدیجیم نه حکم ویریجیم یعنی پادشاه ممکلم • یکی از
گدایانی این درگهم • بو درگاهنک گدالرندن بیر گدایم
ورحیم ملکوتش نبود جای نشست • پادشاهان جهانا نخرز
چو بی خیر دار دست کرد از رمن • بنم علم الندن نه حاصل اولور
مکر دست لطفت شود یار من • مکر سنک لطفنک الی معینم اوله
بیدن نی پایو عمل ظاهر اوله • تو بی خیر و نیکی و هم دست رس •
خیر سنک لطفنک و ایلکا ودرس یا که قدرت وین • وکر نه چه
خیر آید از من بکس • یوغسه بندن کیمسه نه خیر کلور و نه فائده
ایرشور • وما توفیقی الا بالله علیه توکلت والیه انیب • خدا
تو برکات خیر صد بار • ای خدا سن بی خیر ایشلی و نه طوقت

وکرنر

واکر تیا یید هر ایح کار • بو صفتده بندن ایح ایش یعنی ایو عمل
کلمز • دعاکن لیسبب چو آن گدایان بسوز • دعا ایلر کیجه ده
گدالر کبی سوز و اخلاص ایله • اکر میکنی پادشاهی بر ...
کرکونندرده • پادشاهلق ایلرینک دیکی • کمربسته گردن کشان
بر در رست • گردن کشلرک سنک قپوک اوندن کمر باغلش یعنی امرکه
اطاعت ایتمش • تو بر آستان عبادت نه سرت • سن ده کی انکه عبادت
آستانه اویندوق یعنی حق تعالی نه طاعت سی علاقام ایله • زهی
بنده ایچون حق واین کار • حق تعالی الیک مظهرتی و بنده لر ابو خدا ونده
لطیف پادشاه دور • حق و بنده بیر حکم ... حق تعالی لیکا من
... کوتجی بندن یعنی عادل پادشاه • حق تعالینک بنده لرینه حاکم
اولور زیرا انلر حق ... حکم ایدر • حکایت • حکایت کنند از بزرگان
دین • اولولردن حکایت ایدرلر • حقیقت شناسان عین الیقین
ایله دین اولولردکه عین الیقین حقیقت شناسلردر • که صاحب
بر پلنگی نشست • کبر صاحب دل بر قپلان سوار اولمش • همی
... هموار و ماری بدست • صاحب دل ایو بورغه کبی سوروی الند
بر ماری تازیانه کبی طوتمش ایدی • یکی گفتش ای مرد راه خدای • بر کمسه اکا
کلوب دیدی ای خدا یولنکاری یعنی ای الله دوستی • بدین ره کری نق

دین •

ولو نمای

بو یولده کر کتدک یا کر بو ل کوسترتا کر بزوی سعی ایدوب یا پیم • چه کروی کر
وربخش نام نوشد • حق تعالی به لابق نر عملا یلدک کر تیر بحی یا کر مطیع اوله
نکین سعادت بنام نوشد • سعادت نکین سنک نا مکه اولدی بعنی بو سعادته
ایرشدک • بکفت ربلنکم زبونست ومار صاحب ولی الکنا تیدی اکر یلنک
ومار دنم زبونم ایسه • وکر پیل کرکس شکفتی مدار • وکر فیل وکرکس
ومجه زبونم ایسه اصلا عجب طوتمه • توهم کردن از حکم داور بپیچ
بس وی بیچلین الله تعالینک حکمندن بیون چویرمه که کرون نپیچد ز حکم
تو هیچ • کرسنک حکمکدن هیچ کیمسنه بیون چویرمه • حضرت شیخ رحمة الله علیه
بو مذکور بیت ایله اشارت ایدرکه اولیا داشتن رسیبله حق الطاعة ایلیش
سنه وطاعتی • چو حاکم بفرمان داور بود • چونکه پادشاه حق تعالی
فرمانی ایله اوله • جمیع بلالردن انوک حافظی وهر خصوصده انوک معینی اولور
عنایت چون دوست دارد ترا • چون الله تعالی مقام حقیقتی دوست طوته
سنی کرده دوست دشمن ترا • کما ولده کرسنی وشمن الش قیده بعنی
انوکا دشمنلر غالب اولمیه • ره اینست روی از طریقت متاب • صراط
مستقیم بو در طریقتدن یوز چویرمه • مستقیم بو سوزکرک جمیعی طریقته
متعلقدر • بونلر ایله عمل ایله که طریقتی تحصیل ایتمکه قادر اوله سن
بنه کام وکامی که خواهی بیاب • آدم قو وشول مرتبه که اساکن اول

آبرش •
آبرش •

یعنی بو عمل ایله که بو طوره ن صعز طلب وجد وجده نتیجه سی سود مند
نصیحت شول کسیه فایده لو کلور • یعنی تا شیرایدر • کر کنفتا ر سعدی
کر سحر نیک سوزی اکر مقبول کله حکایت شنیدم که در روز تنگ ره
اشتدم که حالت نزع • دارا مرصعی نفسیکی براده • نصیحت ولزیجون
بویله دیدی • که خاطر نکهدار درویش باش • که درویشک خاطرنی حفظ
ایدیجی اول • یعنی رعایت ایله رعایایه آنکه قصد تده اولکه
اتدن اهتمام والم نسنه یوقدر • نه در بند آسایش خویش باش
کندو آسایش وحضورک قیدنده اولمه • نیا ساید اندر دیار تو کس
اعدا زمننک دیارکنده کیمسه • چو آسایش خویش خواهد و بس
چونکه انجق کندو آسایش وراحتنک طلبنده یکسن • نیاید بنز دیک دانا پسند
و دانا نزدنده مقبول کلمز • شبان خفته و گرگ در گوسفند
چوبان اویومش وقورد قوینده اوله • یعنی ظالم رعایا یه ضرب ایدن وچوبان
اتدن غافل اوله • برو پاس درویش محتاج دار • یوری محتاج ودرویش
رعایت وحمایت ایله • که از رعیت شاه بود تاجدار • زیرا پادشاه
رعیتک معاونتی ایله پادشاه اولور • رعیت چو بیخست وسلطان درخت
رعیت کوککی وسلطان درخت کبیدر • درخت ای پسر باشد از بیخ سخت
کی پسر درخت بیخندن برک ومحکم اولور • مکر تا توانی دل خلق رنجش

ما فاکر قالدن خلقک کوکلین مجروح ایله • وکر میکنی بیخ خویش
کن خلقک کوکلنی مجروح ایلدن کندو کوکلی تو بیرمزن • یعنی کندو سلطنتک
ضررین شوکرمسن • وکر جاده بایدت مستقیم • اکر سکا مستقیم واک
یوطرق کرکایسه • مرد پارسایان امید بت وبیم • کر اول یول صالحلر
یولیدر. اول یول خوف ورجادر • طبیعت شو مردرا بخوی عادت
وخوی اولور مرد. عاقللق وصالحلق • بامید نیکی وبیم بدی • ایولک
امیدی ایله ویرامزلق خوفی ایله • بوکر ما بعد ندا واقع لفظ ابیات
بونه تغیر وبرکشن ایدر • کر این هر دو در پادشه یافتی • اکر بو ایکی
خصلتی بر پادشاهده بولدک ایسه • در اقلیم وملکش پناه یافتی
انک اقلیم وملکنده پناه بولدک • ولی اکر خصلت یوب • کر محتاج کشی
ارد بامید دارد • که امیدلو محتاج یشی اولوقی امیدی ایله • کر زند
نیاید پسند • کسه ترک ضرری اکر مقبول کلیه یعنی کیسه ضرر اولمغی
ستمیه • کند ترسد که ملکش ید کرید • کر کندو کند سلطنتر ضرر ونقصان
کله دیو خوف ایتمز اول اکر خصلت بونه کر اولماندن • اکر در سرشت
نیک این خوی نیست • اکر اول پادشاه هکطبیعتنده خوف ورجا خوی
یوقیسه • دران کشور آسوده بوی نیست • ول مملکتده آسوده
وراحت رایحه سی بولنمز • اکر پای بندی رضا پیش کیر • اکر پای

ایسك

ایسك یعنی ولکشورده. اهل عیال ایسك رضای اوکوکر طوت اول پادشاه
ظلمنه راضی وصبور اوله • وکر یکسواری سر خویش کیر • اما اکر یکسوار
ایسك کندو باشکی طوت یعنی اکر اولشورده. تعلقک یوق ایسه اول
مملکتی ترک ایدوب بر غیری مملکته کیت • فراخی دران مرز وکشور مجو
اول منورده. واول کشورده وسعت وحضور استمه • کرو لتنکدستی
رعیتش شاه • که رعیتی پادشاه. ون ولتنک ودر حضور کوررکن
زمستکرانه دولاز شهنس • ولاورد ستکیرلرهن قورقه • ازان کو
نترسد داور بترس • اول کسه دن خوف ایله کر اوکسه الله تعالی دن
خوف ایلمز • دکر کشور آباد بیند بخواب • کرو کشور دروشنن محمور کورمز
کرد دارد دل اهل کشور خراب • ول پادشاه که ظلم ایله کشور اهلنک
کوکلنی خراب طوتر • خرابی وبدنامی اید زجور • مملکتک خرابلغی و پادشا
بدناملغی جوردن کلور • رسد پیش بین این سخن رابغور • اهل بصیرت
دادرک لمقلق محمد بوسوزک تمامنی بتنه وحقیقتنه ایرشور وظلکدون تیت
مضرتنه شاهد ایدر • رعیت نشاید به بیداد کشت • رعیتی ظلم
ایله دپلمک لایق دکلدر • که مر سلطنت را پناه اند وپشت • زیرا رعیت
جیمسی پادشاهه معین وظهیرلردر • مراعات دهقان کن از بهر خویش
دهقانه رعایت ایله کندو کرن اوتری • که مزدور خوشدل کند کار

بکر

بیتش •

بر خوشدل ارتفاع واشنه راه ۰ اشلی مروت بابشدن بری یالکنی مروت

واعلکد و کلشو لکسیه بر افزلتق و ظلم ایلک • کزو وین بانشی نکویی نسو

کراننت جوق ایلک وفاینی کوروشلی مقدس • پادشاه خود کوی خلقندن

وقدرفاینی کورر عشر و خراج کبی و سایر فوایدک معلوم ور حکایت

شنیدم که خسرو بشیرویه گفت • اشتدم که خسرو کنددوغرنزی

شیرو یه پر ایتدی • ودان دم کر چشمش فرو بیت گفت • اول دم

کراکوکیشی کورمکدن ایوه ی یعنی موت مقرر اولدی • بر باش ناهرجه

نیت کنی • هر نکه نیت ایدرسن انوکا وفره ور اولعی هرنزکه مرالدن

مباشر اولنمی اندن منع الحزم • نظر در صلاح رعیت کنی • اتابکنی

رعایتنه ومعامنه نظر ایدرسن • یعنی بو خصوصده غفلت و فره وادکنم

زیرا رعیته نظر اکمک سلطنتکه فره ور • بس کدانم و دکرنام اقوام

ایدیسن • الا تا نپیچی سر از عدل ورای • اکا ۰ اولمتین عدلدر رای فن

باشن چو رمیدن • که مردم ز دستت نپیچند پای • که خلق سندن اوولد

ایاقی چو رمیه لر یعنی سنی ترک ایتمیه لر • گریزد رعیت ز بیدادگر • رعیت

ظلمدن قاچر • کند نام زشتش بگیتی سمر • اولظالمک قبیح نامنی جهانده

شهور ایلی • بسی بر نیاید که بنیاد خود • چوق زمان کلمز که کندو

بکند انکه بنهاد و بنیاد بد • تزلدی اول اول پادشاه که بوز بنیاد قوی

یعنی نیز بزیت

2

یعنی شول پادشاه که خلقه ظلم ایلد جوق زمان کچمز که انوک سلطنتی

زوال ایرشور • خرابی کند مرد شمشیر زن • بتها ورادلور اخص

خرابلق ایلر • نه چندانکه دود دل پیر زن • لیکن قری عورتک

یوه عاسی واهی کبی خراب ایلمز یعنی بوزیاده خراب ایدر • چراغی که

بیوه زنی برفروخته • بیر چراغی که بیوه عورت شعله لندرد

بسی دیده باشی که شهری بسوخت • جوق کوردش واریسنی که بر شهری

یاقدی • یعنی انوکبر بدعاسی ایله بر شهر اتشه یاندی • ازان

بهره ور تر در آفاق کیست • عالم ده اندن نصیبلو کیم و سعادتلو

کیم در ملک در انصاف زیست • که پادشاهلق ایله انصاف ایله

دیرلدی • یعنی خلقه عدل وداد ایلد • چو نوبت رسد زین جهان

غربتش • چونکه بو جهاندن انوک غربتنه نوبت ایرشه یعنی

دار فنادن دار بقایه رحلت ایده • ترحم فرستند بر تربتش

انوک تربسی اوزره ترحم کوندرلر یعنی دوعا ایچون دعا ایدلر

بد و نیک مردم چو می بگذرند • خلقک نیک و بدی چونکه کچریعنی

اولورلر • همان به که نامت به نیکی برند • همان اول یک که سنک

نامکی ایلکا ایله اکلر یعنی یاد ایدلر • خدا ترس را بر رعیت گمار

حق تعالی دن قورقان کیشی رعیت اوزره حواله ایله • که معمار

کیمدر

ملکت پرهیزکار • زیرا پرهیزکار ملککه معماریدر • پادشاه
نیست آن خون خوار خلق • ساکه دشمن و خلقی هلاک ایدیجی
کیدر نفع تو جوید ودازار خلق • اول کمسه که سکا منافعکی طلب
خلقه ظلم ایتمکدر • ریاست بدست کسانی خطاست • اول کمسه لرک
النده ریاست و حکم خطادر • که از دستشان دستها بر خداست
که انلرک النده ان الیرخدایه در • یعنی انلرک ظلمندن رعایا
حقه اللرن قالدریب بدعا ایدرلر • نکوکار پرور نبیند بدی
یوا ایلیجی کیسه بیلیجی یعنی رعایایی بوکسیه تسلیم ایدیجی پادشاه
برازلق و ضرر کورمز • چو بد پروری خصم جان خودی
چونکه یرمز بسلرسن یعنی ظالمی رعایا اوزرینه حواله ایدرسنی
حقیقتده کندو جانکه دشمن سن زیرا انوک سببی ایله ملک
الکدن کیدر و عقبیده عذابه کرفتار اولورسن • مکافات
سودی بپاداش مکن • تا که بجزاسن مالا الحق ایله ایلیه • که
بیخش بر اورد • باید زبن • انوک کوکنی و بنیدن چیقرمق کرک
یعنی هلاک ایتمک کرک • مکن صبر بر عامل ظلم دوست • ظلم سوکیجی
عامله صبر ایلیه بلکه امان ویرمیوب هلاک ایله • چه از فربهی
بایدش کندن پوست • نیچون زیرا سمزلکندن اوتری انوک

ورسنی

درسنی صویمق کرکه چه یوننی علفتا بجون ور • سر کرک باید
هم اول بریدن • قزوک باشنی هم کسمک کرک • نه چون کو سفند
مردم دریدن • اول وقت کسمک کرکمز که جون خلقک قیونلرین برتید
مرلیه ظالم ظلمی چوق اولمزدن اول هلاک ایتمک کرکدر دیمکدر •
حکایت • چه خوش گفت بازارگانی اسیر • براسیر بازرگان
نه لطیف و بدیع • چو کردش گرفتند دزدان به تیر • چونکه حرامی
تیر ایله انوک اطرافنی طوتدلر سوزی بودر • چه مردانگی آید از
رهزنان • چونکه حرامیلردن ارلک کلور • یعنی کار روا نیاوردنلی
چه مردان لشکر چه خیل زنان • ایله لشکرک ارلری عورتلر
بلوکی نه • یعنی ایکیسنک جانبینه فرقی یوقدر • تدبیر ایله لشکر جنک
ایچون و یوللری حرامیلردن حفظ ایچوندر • پس چونکه حفظ
و حراست اولمیه ایله نه فرقی اولور • شهنشه که بازرگان
بخست • پادشاه که بازرگانی ظلم ایله مجروح و رنجیده خاطر
درخیر بر شهر و لشکر ببست • خیر قپوسنی شهر و لشکر اوزرینه
باغلدی • کی انجا رود مرد هوشمند دوربین • عاقللر کروه ولدی
بحق کیدرلر • یعنی کتمزلر • چو آوازه رسم بد بشنوند •
چونکه ظالم پادشاهک بد رسم عادتنک آوازه سن ایشیدلر •

نکو باید نام نیک و قبول • ساکن باد • لازم ویرکه ایسه ایو اد
نام • نکو وار بازارکان و رسول • بازارکانی ایو طوت • بزرکا
مسافر بجان پرورند • اولو لر مسافری جان ایله بسلرلر ورعایت
اقدام ایدرلر • که نام نکوشان بعالم برند • زیرا انلرک نام نیکی
عالمه ایلدرلر • و اطراف عالمه لرم کرنه فاش ایدرلر بو وجه و
جانب و دکر • انلرک نام نیکنی عالمه ایلدرلر یعنی التو تلرو فاش
ایتسونلر دیو بو وجه اوزره که علتنا و لماز • تبه کردد آن مملکت
عن قریب • یقیزده • اول مملکت خراب اولور • کز و خاطر ازرد
کردد غریب • که اول مملکتده غریب رنجیده و نیز و پریشان
خاطر اوله • غریب اشنا باشود و سیاح و دوست • غریب آشنا
و سیاح و دوست اوله • یعنی بو ایکسنه محبت و رعایت ایدیجی اوله
کر سیاح جالب نام نکوست • زیرا سیاح نام نیکی جلب ایدیجی
در مملکت لره ایلدیجی در بو وجه و نی جانب و دغریبا ایله آشنا
و سیاح ایله دوست اول بو وجه اوزره وصف تر کیبی اولماز
نکو دار ضیف و مسافر عزیز • مهمانی ایو و مسافری عزیز طوت
و از آسیب شان بر حذر باش نیز • وانلرک ضررلرندن دخی حذر
اوزره اول • زیرا احتمالدر که سکا ضرر ایرشدرلر • زیرکانه

پرهیز کردن نکوست • یاد کسه دن حذر اوزره اول • زیرا احتمالدر که
ضرر و احترازی ایو و معقولدر • که دشمن توان بود درپی دوست
زیرا دوست بوزنه • یعنی دوست صورتنده دشمن اوله و فلقعمکن در
ندیمان خود را بیفزای قدر • کندو ندیملرک یعنی چوق زماندن
یانکده خدمتکار اولنلر قدرنی و سیلی لر کرم رتبه سنی زیاده ایله •
که هرکز نیاید ز پرورده غدر • زیرا بسله دن هرکز خیانت
و غدر کلمز • چو خدمتکاری کردد کهن • چونکه سنک خدمتکار
پیر اوله مع صاحبی الیاس فراموش ایله • که او را هر دست خدمت بیست
کر پیرلکده انوک خدمتلری بقشکده ایسه • تو بر کرم احسان دست
سنک کرمک عنده او ذکی قدرتکه وار دیر ایله که کرم ایتمک روشدر

و ر نواخت خدمتکاران قدیم

شنیدم که شاپور دم کشید • ایشتدم که شاپور خاموش اولدی چونکه
بر سخن ککر کشید • چونکه خسرو انوک وظیفه سنی کسدی • چون شد حالش
زبی نوایی تباه • چونکه انوک حالی فقیرلکدن خراب اولدی • نوشت این
نزد یکشاه • بو حکایتی یازدی و شاهک قتنه کوندردی • چو بذل تو کردم
جوانی خویش • چونکه کندو جوانلغمی سکا بذل ایلدم یعنی جوانلق
زمانمی سنک خدمتکده صرف ایلدم • بهنگام پیری مرانم زپیش

سرکه وقتن بنجا وکلدن سورمه • حضرت شیخ رحمة الله علیه معرفت
بیانه شروع ایلدی حکایت • ونعرلهبو کجن بیتدر عربی کبیرقت
یابند سرش • بر غریب کرانوک باشی یعنی کندوسی برتنته وشتی واله
ساز ارو بیرون کنا زکشورش • اذا نجمه بهمان کشوردن طاشره
توکر خشم بروی نکیری رواست • اکرحنا انوکا دنرینه خشم طوتمه
روا ومعقول دکلدر • کر ضعه خوی بد کستمش درقفاست • زیرا کندونك
یمان خوی انونك اردندن دشمن ودر • وکر پارسی باشد شراو دوبیم
اما اکر او بدبخت واسلوادکره • ان طوتمغی بیومش اوله حکایت
بفضاش مخزنت رسقلاب ورروم • ای صنعایه وصقلابه ورومه
کندرمه • بهم انجا اماشین مز تا بغایت • بهم اواراده قوشلغه و
اله امان دبهم • تنا ید یلابر وکرکس کماشت • کسنك باشی اقدمزبلا
حوالر ایلك معقول دکلدر • کدکوشنه برکشته بادان زمانی • یعنی
ویران اولمالکت خراب اولسون • کنعه دم آیند بیرون چینی • کرانك
بوبجلسی کسه حاصل اولورلر • عکلرده بهرده منعم شناس • اکر عمل ویرسک
غنی کسه اکله یعنی عملی کله اله • کم مفلس ندارد ز سلطان هراس • زیرا مفلس
سلطاندن خوف طوتمز نسی وار که الا • کر مفلس فرو برد کردن بدوش
کر مفلس بو بیغی اشنعه امور نزالتدی • از وبرنیاید وکر خروش •

شت

اول مفلسن نها نرن غیری نسنه حاصل اولمز • چو مشرف دو دست از امانت
حونکه امین اکر النی امانت دن رفع ایلدی یعنی خیانته باشلدی • بباید
دوناظر عجب کماشت • انونك اوزرنه برناظر حواله ایلك کرك • ور او نیز
دوناظر باخت باخاطریش • اکر ناظر امیرك خاطری ایله ممتزج اولدی ایسه یعنی
خیانته اتفاق ایتدی لر ایسه • بر مشرف عمل برکنن وناظریش • مشرفدن
وانونك ناظرندن عملن قوبیر یعنی ایکسنی دخی معزول ایله • خداترس باید
امانت کزار • امین الله تعالی حضرتندن غایتسم خوف ایدیجی کرك • کرنه
ترسدامین مدار • امین کی سندن خوف ایدر امین طوتمه زیرا انوك
احوالنه المطالع مبیرده کلدر • امین باید از داور اندیشناك • امین الله
تعالیدن غایتسم خوف ایدیجی کرك • نه از رفع دیوان وزجر وهلاك
دیوانك عملن تفتیشندن وزجر وهلاکدن خوف ایدیجی کرکمز • بیفشان
ولشمار وفارغ نشین • صاف وصافی وفارغ اوتور • یعنی حساب ایله
۷ ون
ویرو فارغ اوتور • کر از صدیکی نبینی امین • زیرا یوز بر خدا امین کوردن
دوهم جنسه دوبرنسه ده بهم قلمز • اکرکاتبکد قدیم ودن بهم منشی حقو
تو چه واني كر صحيح
بری برعایله تمام دوست اوسهلر • بهم دست کرودلی ویاره • ثریپلودن
شتق ویارا اوهلر • یکی نباید فرستادیکجا بهم • بیری بیله کوندرمکز
زیرا مکر ضمیر اولور • یکی وزویا پیش یکی برده • وا • بری عزه و بری صعتر
ایبی اولور

چو وزداد زرمم بات قارند دیم • چونکه والی لری بری برندن جوق
وقیو طوته لر • زر ده درمیان کاروانی سلیم • کاروان خلقی اورتاده سالم
وتے باکلیدر • یم داکه معزول کلدی بر جاه • بر فه که منصبدن معزول
ایلرک • چه چندی بن آید بخشش گناه • چونکه بر بقیه زمان کله اوتوله
کناهنی باغشلاه • والکرو بر منصب ویه • بر اوردون کام امیدوار امید اوتنک
مرادنی حاصل ایلمک • بر از قید بند عسکستی والی • بیک بحبوس ازاد ایلدن
بیلدن • تو بسنده و اکرستون عمل کاتنك اکر عملی ستونے • بیغمبد نیر دهناء
املدروشه امید طنابی کسمز یعنی معزول اولسه بنه منصبه امید ایتود
برهان بیلدن برنیه داد کرد • متمکارلق وزیر عادل پادشا • بید
وا خشم آورد بر بیس • بدر بیری عادن خشم کتورده کی کو خشم کتورد
بو بیتانے چان ایدر • کهی میر دتا شی ورد باك • کاهی بید بیر تیخ
ادرره تا وردلو ورلوزده مضبور اولور • کهی میکنند آتش از وی پاك
کاهی بندبیس تیغ تیغدن کورد باشی باک ایدن کیکوکلی منتم ایلی
جو برکی کیی مصمم کرد ددلیر • چونکه ملایمتا بدن خصم دلیر اولورکه
اصلحسندن مونقا تمن • بلکه ایجوم ایدت • وکر خشم کیری شونله زبون
وکر خشم طوته سن سندن طوقیل ولورلر یعنی حدن زیاده • غضب ایده
ایک سندن نفرتا ایدلر • خیر الامور اوسطها • ودرشتی ونرمی بهم

درنامت

در بهست • خشونت وملایمت بری بری ایله ابوو رکه نرسا که ضد
دن غیر ضد اپرشون • چو رگ زن کبراج و مرهم بهست • قانی
ایجی کوکد یارنی ایدیجی و مرهم قوتیجی در • جو نرم وغوشی خوی و ضبر یاتش
سنجی وابو خوی علم و ترحم ایدیجی اول • جو حق به بین تو بر خلق یاتش تق
جونکه • حق تعالی حضرتی غزا اسم سنکا و زرکه صاحب سندی خلق افنده
حالج یعنی حوتمالکو وریدی سندی خلقه وبن • نیا مد کسی اندر جهان
کو بماند • جهانه که کلمدی کرا ول جهانی قالدی • یعنی قالمدی •
مکرانکه کوزنام نیکو بماند • مکر اول کسه قالدی دنیاده • اندن ایو آد
قالدی • مرد آنکه ماند بس از وی بجای • اول کشی حقیقتده اول
کسه کدا اندن صکره یرنده قالر • پل و مسجد و خان و مهمان سرای
کوپری و مسجد و خان و عمارت و کاروان سرای وبونلر بکا زرتنه
قالر • هر انکو نماند از پسش یادکار • هر اول کسه کدا اندن صوکنده
یادکار قالمدی • یعنی یادا اولسه سبب یرنه کومدی • درخت وجودش
نیاورد بار • اونك وجودی درختی یمش کتورمدی • یعنی اونك
وجودندن اصلا بو فایده حاصل ولمدی • وکر رفت و آثار خیرش
نماند • وکر دنیادن کتدی ایسه و دنیاده اونك خیرلو اثرلری
قالمدی ایسه • نشاید پس از مرکش الحمد خواندن • اونك موتندنصکره

صکر

روحی ایچون فاتحه اوقومق لایق دکلدر • چو حق را هم کرد نا متسعه

جاودان • چون استرسن که جهانده نامک ابدی اوله مکر یا

بیند بزرکان نهان • اولولرک نام نیکنی نهان ایلمه • بلکه انلری خیر

یاد ایله • همین نقش برخوان بس از عهد شاهان پیش • ای بابا

یعنی بو اسلوب اوزره کتدو زمانکدن صکره • که دید بی بعد

ز عهد شاهان پیش • که اول کلان پادشاهلرک زمانندن صکره

یعنی شول پادشاه که عدل و لطف ایله دیرلک ایلدی و وفاتندن صکره

ایلکلر ایله یاد اتدیلر • وشول پادشاه ظلم وجفا ایله خلقی پریشان

خاطر ایلدی • وفاتندن صکره بدنام ملعون ایله ذکر اولندی بو بیت

ولکن بیتی بیان ایدر • همین کام و ناز و طرب داشتند •

اول پادشاهلر دنیاده انجق مراد ناز و عیش و طرب طوتدیلر

یعنی عدل وداد ترکنی ایدوب بو نلرله مشغول اولدیلر و رعایا

رعایته التفات اتدیلر • با خود بوقتند و بکذاشتند • عاقبت

دنیادن کتدیلر وجمله سنی براغوب قودیلر • بعدان نام ملوق

نامنی و خلقک بددعاسنی الدیلر • یکی نام نیکو ببرد از جهان

بری عدل و داد ایله جهاندن ایو نام الدی • یکی رسم بد ماند

از وجاودان • بری ظلم سببی ایله جهاندن ابدی قبیح عادت

وقانون

وقانونه قالدی • تبسمع رضا مشنو این ای کس • کسیه ظلم ایتمه

تمکی کوش رضا ایله استماع ایلمه • و کر کفتنا یی بخور و بس بیت

کنا و لکمسنک حقندن بر سوز سویلنمش اولورسه اول انسانی

اولقان نسنه نک عوض ارغو • کنهکار را عذر نسیان بستر •

کنهکارک نسیان عذری تو یعنی کناه بندن خطا و نسیان ایله

صادر اولدی دیوا عتذار اتسه عذرینی قبول ایدوب کناهنی عفو

ایله • جو زنهار خواهد ز نهار ده • چونکه خلقک اولنلر

ستر امان ویر • که ایدی کنهکاری اند ر پناه • اکر بر کنهکار

سار الجایه کلور • نه شرط است کشتن باول کناه • معقول دکلدر

و کلدر انی اول کناه ایله قتل ایلمک • چو باری بکفتند و نشنید

بند • چون برکز اول کنهکاره نصیحت ویدیلر و قبول ایلمدی

کرکو شمالش بر زندان و بند • کر وار ایدی ادیب ایله زندان

و بند ایله • و کر بند و پندش نیاید بکار • و کر نصیحت و حبس

کرمش کلمیه • بعض نسخه ده • نیامد بکار واقع اولمشدر • اکر

نوشکلدی و تاثیر ایتدیه معظمه اولور • اکر لفظی ایله

بیله • درخت خبیث بیخش بر اید • ایچ برفانی پر خبیث

درخت و بانوک کوکنی چقر یعنی هلاک ایله • چو خشم آید بر کنا •

کی

چونکه پرکسنک کفا هوا ویره سکا غضب کله • تأمل کلش و
عقوبت لبی • اکر عقوبت اتمک • چوق تأمل وصبر ایله • کر
سرعت لعل و بدخشان شکست • زیرا بدخشان لعلنی صوق ایله
شکست نشاید وکد پاره بحث • لیکن کرو اوکلوکی وزنت
ایلمک ممکن وکلدر **نه هر یاد ثنا یمان و ناحیه کورمش ودریا**
ودریای عمان برآمد کسی • دریای عماندن برکسه کلدی • سفر کرده
هامون و دریا کسی • چوق صحرا و دریا سفرن ایلمش یعنی
حاین درصحرا و دریا سفرن چوق ایلمش یعنی بر و بحری سیاحت
ایدوب اطراف عالمی چوق کشت ایتمش ایدی • عرب دیدن و ترک تاجیک
و روم • اول کسه عرب و ترک و عجم و روم کورمش ایدی • زهی جنس
و نفس پاکش علوم • هر جنسدن اتوک پاک ذاتنده علما وار ایدی
یعنی ذو فنون عالم ایدی • جهان کشته و دانش اندوخته
جهانی سیر ایلمش و علم کسب ایتمش ایدی • سفر کرده و صحبت آموخته
اطراف عالمی سیر ایلمش و مصاحبت اوکرنمش ایدی • بهیکل قوی
چون تنا ور درخت • هیئات و اندامده قوی ایدی جسیم و
کبی • ولیکن فرومانده بی برک سخت • لیکن محکم فقر و تنگ
قالمش ایدی • مهله زیاده فقیر ایدی و بیکلدر • و وصد پاره قمر بالای

هم دوخته • قدر تبسم لفندن اکی بوزیمه پری بریجانی وزردکش
ایدی • ز حرارت و حوصله درمیان سوخته • اسم دبوسکی و
وکندوسی اوزنان قوکو قوردمش قالمش ایدی • بو معنی وهمی ممکن
نفرا تشدن کندوسی ورتادر • یاقمش ایدی • بشهری درآمد
کنار • اول کسه دریا کنارندن بر شهره کلدی • بر که سلطان
بر اولو اول ناحیه ده • یعنی اول شهرده پادشاه ایدی • که طبع نکونامی
اندیشه داشت • که اول پادشاه نکونامی فکرنه ایدی یعنی طبع طوتر
ایدی یعنی اکا مقید ایدی • سر عجز درپای درویشان داشت • اوتوک
تواضع مرتبه ده ایدیکه عجز باشنی درویشلرک ایاغندن طوترایدی
یعنی زیاده تواضع ایدر ایدی • بشستند خدمتکاران شاه • پادشا
خدمتکارلری یودیلر • سرو تن بحمامش از کرد راه • اول یولدن
سرو تنی حمامده یول توزندن • یعنی پادشاهکارلری ایله
حمامه ایلتدیلر و کتوردیلر • چو بر آستان ملک سر نهاد • چونکه
پادشاهک استانه سنه سر قودی • ستایش کنان دست بر بر نهاد
مدح و ثنا ایدرک الینی سینه سی اوزرینه قودی • در آمد بایوان شاه
اول پادشاهک دیوان خانه سنه کلدی ایدی • که حکمت بر آن
پادشاه ودولت بر اوج • کم حکمکر ودولت توکا ولسون •

شهنشاه گفت از کجا مردی • شهنشاه اول کسه ایتدی بو مملکته
قنده‌ن کلدک • چه بود ت که نزد یک ما آمدی • سکا نه اولدی که بزم قتمزه
کلدک • به و بیخ درین کشور از خوب و زشت • بو کشورده خوب
و زشتدن هیچ عدلدن و ظلمدن نه کوردک • بگو ای نام نیکو سرشت
دعای ای خوب طبیعتلو ایو ادلو • بگفتا ای خداوند روی زمین
دیدی کسه پادشاها ایتدی اعیر یوزینک پادشاهی • خدا بت معین باد
رد فسمعین • الله تعالی حضرته سنک معینک اولسون • ور ز فلکوت
وار اولسون • ندیدم درین مملکت منزلی • بو مملکتده بر منزل کتم
کی آسیب دیده • ویرم و کی کر • ظلم و ضرر ده بو کوکا انجمن کوردم
یعنی بو و باد • بر مظلوم کوردم • ملک را همین بس پیرایه بس • پادشاه
سلطنته زینت بو ییتر که • راضی نکرده بازکس • که کسنه رنجیده خاطر
اولمسه و ظلمه اضوا ولمیه • ندیدم کسی سرگران از شراب • بر کمسه‌یی شرابدن
سرکران کورمدک • مگر هم خرابات دیدم خراب • مگر هم کیروی خراب
خرابکوردم قطعه ما را زخیال تو چه پروای شرابست
خم کو سر خود گیر که خمخانه خرابست • سخن گفت و دامان گوهر
فشاند • اول کمسنه سوز سویلدی • و کوهر اتکنی صاچدی یعنی شویله
لطیف سوزلر سویلدی که کویا دامن ایله کوهرلر صاچدی • سطقی کزیت

آستینز

۲۹

یازلی

استینز بر فشاند • اما بر ادا و بر نطق ایله که شاه یکی بکلدی
یعنی بر فصاحت و بر بلاغت ایله سویلدی که پادشاه تحسین و تحسین
ایتدی • پسند آمدش حسن گفتار مرد • مردک حسن گفتاری
پادشاهه مقبول کلدی • بنزد خودش خواند و اکرام کرد
چونکه انده بو قدر فضل و هنر کوردی • پادشاه انی کندو قاتنه
اوقودی و اکه اکرام ایلدی • زرش داد و گوهر بشکر قدوم
قدومی شکر ایچون پادشاه اکه زر و گوهر ویردی • بپرسیدش
از گوهر و زاد و بوم • پادشاه اکه اصلندن و مملکت و وطنندن
صوردی • بگفت آنچه پرسیدش از سرگذشت • سرگذشتندن
انی که پادشاه اکه سؤال ایلدی ایتدی • بقربت ز دیگر کسان در گذشت
قربتده سایر کسه کردن کچدی یعنی جمله دن مقرب اولدی • ملک با دل
خویش در گفت و گو • پادشاه کندو کوکلی ایله گفت و گوده یعنی
تدبیر و مشورتده • که دست وزارت سپارم بدو • که وزارت
الینی اکه تسلیم ایدرم • در آرزینه باخوف ملکه را جبر کرد • لکن د
پادشاهلکدن کسی ایله رای و روی • بویله ویو • کرو ستور ملک
این چنین کسی برد • که مملکت وزیری بویله کمسه لایق در
ولیکن بتدریج تا انجمن • اما بو خصوصی تدریج ایله اتمک کرک تا

خلق

یمک

بس سبکی جستن نبود رای من • سست کلک ایله نیم نایم اقوال کلی
یعنی خفیف العقل دیمیه لر • بعد هنر پاسکاهش فزوده • اثنی
هنری مقداری عمر تبرسن زیاده ایتکی کرک • بعد بر دل ادستم
بارها • غم الذین کوکلی اوزره یوکلرها الملرا ولور • جمله امور
کند کارها • چونکه افتیان اولنمش کسه اشلرا شلیه بعض نیحی و
بعضه برنیر بره واقع اولمش ورایلدر معناسنده فاعلنا از بوده • و
جو قاضی بفکرت نویسد سجل • چونکه قاضی سجل فکر ایله یازه
نکرود در دستار بندان خجل • علما ودن خجل اولماز • نظر ایجی
سوفار دارد کهی بیست • جونکه سوفاری الی طوتوب ایجی بین
نظر ایله زیرا احتمالدر که بر غلط ایده کن • بر انکه که بیرتا بکردی
زشست • اول وقت نظر ایله که تیری شستدن پرتاب ایلدکدن
اول وقت نظرک فائده سی یوقدر • جو یوسف کسی در صلاح تمیز
یوسف پیغمبر علیه السلام کبی برکسه صلاح و تمیزده • بسی سال باید که
کردد عزیز • جوق ییللر کرک که عزیز اوله • بایام تا بر نیاید بسی •
مادامکه چوق زمان کلیه • شاید شیدن بعور کسی • برکسنک
غوبرندن ایرشمک ممکن و کلدر • ز هر نوع اخلاق و کشف کرده •
یادشا اول کسنکه هر نوع خصلتلردن کشف ایلدک یعنی امتحان ایتدی

ویترو

خردمند و پاکیزه و دین بود مرد • عاقل و صالح کمسه ایدی • نکو سیرت
دیده روشن قیاس • یادشا اخی ایو سیرتلو و روشن قیاسلو کوزی
سخن سنج و مقدار مردم شناس • سوزی وزن ایدیجی یعنی معقول
سوزلو و هر کسنک مقدارین بیلیجی کوروری • برای از بزرکان بیش
وبیش • رای و تدبیرده اننی امثالنده اولولردن ایو زیاده
کوروری • تنا بودش زبر دست و ستور خویش • انوک کندی
ولایتنک دستکیره • چنان حکمت و معرفت کار بست • حکمت
و معرفت تحصیلینه ایش باغلدی یعنی عدل و داد ایله شویله ورانه
ایلدی • که از امر و نهیش درو نه نحست • که انوک امر و نهیندن
برخالق مجروح اولمدی • ورا آورد ملکی بزیر قلم • بر ملکی تمام قلمه آلدی
الدی • که و بر وجه یناید الم • که انک بر کسه او ضرر
والم کلدی یعنی انتن برکسه اغنمدی • زبان همه حرفکیراد
و دکل نقصان طونجیلرک و عیب کورجیلرک دلنی باغلدی •
که حرف بیش بر نیامد ز دست • زیرا انوک الدندن بر بیلمز
حرف کلدی یعنی بر فظا صادر اولمدی • حسودی که یک جو خیانت
ندید • بر حسود که بر ارپه مقدار خیانت کورمدی • بکارش
نیاید چو گندم طپید • انوک ایشنه کلمز گندم کبی حرکت ایتدی یعنی

ملا اگر ضرر ایرشه بکه قادر اولمز • زر دشن ولشمکه بر نوکرک
نوك زوش قلبندن ملک شعله طوتدی • یعنی رونق ولطافت
بولدی • وزیر گفت ار غم نوکرت • اسکه وزیرک غم طوتدیکی
پادشاه اگر بو قدر رعایت اتدی دیو بحضور اولدی • ندید آن
خردمند ار رخنه • اول عاقلک بر نقصان کورمدی • کرده
نو اندر ز دن طعنه • کر اول خصوصده اکر بر طعنه اورمغه قا
میاب وبد اندیش طشنه ومور • ایمن ایله بد اندیش طشت ایله
موروب یعنی همان بوکه بکن تنکر مصراع ثانی وه انی بیان ایدب •
نتاید در ور رفته کردن بزور • ممکن دکلدر موراننی قوت ایله کد
اتمک حاصل معنی بعد کر مور طشنه قوت ایله رخنه اتمک ممکن دکلدر
بد اندیش وحی ایمن اولمزه خیانت ایله تا تملق اوده دکلدر کمانه انت
اگر بر ضرر اوله • ملکزاده خوب طلعت غلام • پادشاهک آی افتاب
یوزلو غلامی وار ایدی • بسر بر کمر بسته بعدی مدام • کمرنی باغلنوب
دایم پادشاهک قفاسنده ایدی • وپاکیزه پیکر چو حور و پری • ...
حور وپری کبی اکر پاکیزه صورتلو ایدی • چو خورشید و ماه چونن مشتری
خورشید ماه کبی اوچنجی ون بری ایدی • یعنی خورشید وماهک اوچنجی
اولدوغی کبی اول ایکی محبوبک اوچنجی یوق ایدی • وصورت

کرکفتی

گر گفتی که پیش نیست • اکر صورت ایدی کر حسن ومنا بهشت د
ربع بر بنت زیاد • وکلدی ویرا بیرک نو • ور آینه همنای خویش
هر بری کندو مثلی آینه ده کوسترمش ایدی یعنی حسن وجمیع
المثل ایدیلر • سخنهای دانای شیرین سخن • شیرین سوزلو دانانک سوزی
کرفت اندر آن مهر دوشیزه وبن • اول ایکی ستمنا قدانلو محبوبه تأثیر
ایلدی • چو دید کاوصاف خلقش نکوست • چونکه کوردی کم اوک
ذاتنک وصفلری ایو در • یعنی انوک اخلاق حمیده سی وار در
بطن نسخه ده اوصاف وخلقش واقع اولمش • بطبعش
هواخواه کشتند و دوست • بالطبع جان ودلدن آنکه محب
دوست اولدیلر بو وجه وحی جانبین دن انوك طبیعته محب و دوست
اولدیلر • ور رهم آنکرم میل بشر • اکر وهم بشریله انکیدی یعنی
وزیرهم اول ایکی محبوبه محبت ایلدی زیرا قلب انسانی حسنه مائل
بلکه مجبول ومجبوردر • نه میلی چو کوتاه بینان بشر • کوتاه
بینن لرک شر ایله امعوقه میلی کبی بر میل دکل یعنی شهوت بر میلک
میلی کبی دکل • از اندیشه تا که خبر داشتی • وزیر اول ایکی محبوبه
بر مرتبه ده عاشق اولمش ایدی که اساسیشدن اولوقت خبری
طوترودی ور آمتی اولوراید • که در روی ایشان نظر داشتی

کرانلرک بو زنر نظر طوتیدی • چو هوا بی قدرت بماند بلند •
چون استر بین کر قدرک بلند خواه • حرمتکه زبان ایرشیه •
ولدای عوام ورسایر روبان مبند • ای کشی ساده رولر تحت انما
دکرخفه بباشی عرض قدمیان • اکر خفه اورتده سوزنی نقصان اوزینه
چدر کن کرواردی حرمت زبان حذرا بله کرمرتکه زبان طوتی •
وزیرلذدین شه یی واو بعه • اسم وزیر بخصوصی بهتر بولد
التدی یعنی یکه وزیرک انلرا وصوه علاقه سندن خبرلر اولدی
عجبنای حکایت بو شاه برو • چنانچه ایله بو حکایتی شاهه قت
التدی و غمز طریقیله پادشاهه ایتدی • که این را بدانم کرفهاست
وکیت • که بلزم بوکرنه ویرلرد کیم ور • نحو اهد بسامان ودین
شهر رسیت • بو شهر ده عقل و ادب و صلاح و حیا ایله ویرلک
استمز • سفر کرده کان لا ابالی زییند • بو حال ادن عجب دکل زیرا
سیاحت عالمی ایدن کمسه لر یوتنه قیدر بر لو لر • که بر ورده
ملک و دولت نبیند • زیرا انلر ملک و دولتک بروردسی
دکلدر یعنی پادشاهک خدمتنی و تربیتنی اولمشلردر •
ویکدی که بونکا صلحه در اکر جواب ویروب ایدر • شنیدم
با بند کا نشی سر است • اشتدم کرا نونک سنی لزکر مسلوعوی

وار ور • یعنی اول اکه غلامر تحت عشقدر ویک کلدی که
عیب دکلدر اکر جواب ویروب ایدر • خیانت پسند بت
وشهوت پرست • خیانت پسند وشهوت پرست ور یعنی
نفسنه تابع ور • نشاید چنین خیره رویی تباه • تا بق
وکلدرکه بو بخلایی قبیح صورتلو بر باطل • که بنا الحاکرد با یونان
لمانه
که شاهک ابوانته وحرمته بن ناملک کتوی ویکه کلدی که ساک
نه جواب ویروب ایدر • مکن نعمت شه فراموش کنم • مکر شا
یک
نعمت واحسانی فراموش ایلیم • که بینم تباهی و خاموش کنم
که نامعقول فعل کورم • وخاموش اولم ویک کلدی که بو خصوص
سن کوزک ایله کوروب کی اکر جواب ویروب ایدر • به پندار
نتوان سخن کفت زور • ظن ایله قوری سوز سویلمک معقول
دکلدر • نکفتم ترا تا یقینم نبود • بو خصوصی ساکه دیدم
تا با که یقین حاصل اولمدی • زفرمان بران نم یکی کوش داشت
خدمتکارلردن بری کوز تدی • که اغوش را وراغوش داشت
ولکسه کوروی که بکا وزیر اغوش ردی • تو جا غندن طو
یعنی اغوشی وراغوش ایلدی • بو بیتی پادشاه یقین اولسون
وبوکتورشی • مر این لفتما کتون ملک راست رای • بز بو نیم
سویلدم •

لیکن شمدی رای و تدبیر پادشاهک نیچه نکوب ایلسون • چون
من آزموده‌م تو نیز آزمای • چونکه بن امتحان ایلدم سن دخی امتحان
ایله • بنا خوب ترصورتی شرح داده • بن معقول رکه صورتیله
شرح ویره‌یکه پادشاهی تمام اینانه‌دری • مصراع ثانی جمله
معترضه‌در که دعا علی واقع اولمشدر • که بدمهر را روز
نیکی مباد • که بدبخت و نامعقول کسیه ایلک کونی اولمسون •
یعنی عزت و رفعت بولمسون • بعض نسخه روز بزینه روی یافت
واقع اولمش یعنی اکه کورمه اولور • بیا اندیش بخرده دشمنت
و کشتن چونکه خردی نقصان و عیب اوزره قدرت بولدی
درون بزرگان بالش بیافت • اولولکه درونی اتشله قوردی
یعنی انلره تمام جفا ایلدی • بخرده توان اتش افروختن •
خرده ایله اتش شعله لندرمک ممکندر • پس آنگه ورضا کهن
سوختن • اندنصکره کهنه بیوک درختی یاقمق ممکندر • ملک
چنان کرم کرد این خبر • بو خبر پادشاهه مجلسنده غضبله کتوردی
زجوشش برآمد چو مرجان ببر • مرجان کبی انکچوشیدن باشنه یعنی
به سنه کلدی چقدی ویکه و ربو سوز بونده زیاده • غضب ونه
کنا ... • غضب وست و رخون و روش را نشست • پادشاه

غضبو

غضبی ورو ... هلاکنه ال طوتدی • یعنی پادشاه زیاده غضبدن
انوک هلاکنه قصد ایتدی وزیرش ونه مرله یکی وزیره دکراندن
مرله بلخ قدس الله سره العزیز کندو سیدی روی لن • ولیکن
سکون دست وزیرش داشت • اما پادشاهک سکون الینی انکندن
طوتدی • یعنی سکون انکه هلاکنه مانع اولدی • که پادشاه کندو کندن
بونیله ویدی • که پرورده کشتی نه مردی بود • کشی کندو سلیم
دیکلمارک ورزوت وکلدر • ستم وزلی مردی داد بود •
عدل اردن یعنی عدلدن صکره ظلم ایلک مروت ور بینی
معقول وکلدر • مباز اربرورده خونباتی • کندو پرورده کی
اغتیه • جو تیر بود ارد تیرش مرن • چونکه سنک تیرک طوتنی
تیر ایله اورمه عجمده عادت در که بر کیمسیه امانت و ویرسه ترکنده
کیدر ... کسه اتی اغتمسون دیو انوک الند بر تیر ویرور لرکه
اول تیر نشان اولور که انی کورن اکا ... • یعنی بیا
پرورده لش • اول انی نعمت ایله بسلکه و اکرمه عایت ایله دکه کوز
ایدی • جو اهی نه بیلار زخونی خورد لش • چونکه عاقبت انی
ظلم ایله هلاک اتمک استرسن • ازد تا هنرها یقینت نشد •
ولکسه وکی مادام که هنرلرسنک یقینک اولمیه معنی انوک هنرلرینی

یست

عیالکوزن مبنجه

در ایوان شاهی غزنیت نشند • شا هلق ایوانندە سنك
قرینیك رمقبول كناولملە كنون تا بقیت نكرده كناه •
شدی هم مادامكه انوك كناهی سنك یقینك اولمیە وعو
ایرمیه سن • بكفتا ر دشمن كرند شی نحوا •• دشمن سوزی
ایله انوك ضرری نخواستیم • ملك وروایت راز پوشیده داشت
كه عاقللرك پادشاه بورازی قلبنده مستور طوتدی • كه
قول حكیمان نیوشیده داشت • كه عاقللرك سوزی مسموع
ومقبول طوتر ایدی • ولسان عرضه منده نهان راز • ای عاقل
رازك زندان قلب ور • چه كنفی نیا ید بزنجیر باز • چونكه اول
رازی سویلدك كروزنجیره كلمز بودیم وغم جانبدن زنجیر ایله
كرو كلمز • چونكه پادشاه كلدكدن بو یله ویردی اوزن صكن انی
كوزتمكه باشلدی • تا احوالنجه ایدكنی معاینه كوره • نظر كرد
پوشیده دركار مرد • پادشاه اول كسنه كا اینه مخفی نظر ایلدی • خلل
دید ورای هشیار مرد • اول هشیار مردك رایده خللی نقصان كوردی
خلل ایدكه بو بیت دن روشن ور • كه ناكه نظر در ریاحین كرد
كه اول وزیر نا كاه اول اكه بیندن برنه نظر ایلدی • پری چهره
دزیر لب ضحك كرده • پری چهره یولنك خنده ایلدی • و یكر كلدی

بوندن نا خیانت

بوندن نه خیانت معلوم اولور اكرچه لیكن بروجه ایدرو وكسنه
یا مم یعه جان و هوش • اكه كسنك كر جان وهوشیر بری عایلدا و
یعنی جان و ولدن برك برینه محبت ایدرلر • حكایت كنانید ولیكن
ایكی بری برعا یله معاحبت ومكالمه بر بعلر هره • ولیلری غالتوشه
جی وبین بر بیل دكر دیده دلیر • جونكه چشمكی وبر نظر انكه ولیلر یلدك
كركسه ورق خوف ایلمك • نكره ویچو سنی ز وحله سیرو استیفا
رفنه مبتلا اولمشكه وجلوه ار ماغندن سیراولمدكی سن محبت
سیرا ولمازدن كه رسوای اولوردین • ملك انكا ن بدی راست شن
وزیرك حقنده بادشاهك بر ظنی راست اولدی • ز بود ابرد خشمكین جو
شو • سو وا ون انوك امورنه خشمناك ولوق الدی • یم ارحن وزیر
درای تمام • پادشاهم حسن وتدبیر تدن وتمام ارامیدن • باهنك
كفتش ای نیك نام • ملعیت ورفق بله اكه ایتدیكه ای ایوحالو • تراش
خردمند بنداشتم • بن سنی عاقل صنردم • بو اسرار مملكت امین داشتم
ولیسندن اسرار مملكت وزیری سنی امین طوتدم كه ساكد وزارت ویرم
كه ان برده ست زیرك وهوشمند • سنی یرك وزیرك هوشمند ظن اتدم
نداستمت خیره وناپسند • بلدم حتی كه ویدكمان وناسعقول سن
چنان مرتعیه یا یم جای تو نیست • بو مجلس بلندمر تبه سنكیرك وكلد

زیرا لیاقتک یوقدر • کناهمز امر قضای نوشتست • بو خصوص وکناه
بنم کلدی سنک خطاک یوقدر • زیرا حقیقتده کناهی بن ادم کرسخلری
خبیثه وزارت ویردم • چون بنده کهر پدید نیامدم • چونکه
بن اصلنی بیلیم و اکر رعایت ایدیم • خیانت روا وار ووصم
البته بنم جرمم خیانتی روا طوتدیغم جرمدر لیکن معناسی مصراع ثانی
فهم اولنه • سهولت معنا ایچون • باد بر بیا روان • بیاروان
مرح باد ثنا - ون چونکه بو سوزی اشتدی قالدی • چنین کفت
با خسرو کاروان • کاروان پادشاهم بویله ویدی • مرا چون و
از جرم پاک • بنم واضم چونکه جرمدن پاک اولم کنددن کناه وخطا
صادر اولمز • نیابد ز خبث بد اندیشی • پاک و دشمنک خبث و غرضدن
پاک کم خوف کلمز • بخاطر دادم هرکز این فکر نرفت • هرکز بو وطن بنم خاطرم
خطور ایتمدی قنده قالدی که بندن صادر اوله • ندانم که کفتا چه بود م
نرفت • بلمزم کم ویردی اول سنه کم بندن صادر اولمش • شهنشه
کفت اینچه کفتم برت • شهنشه : ایندی که بن سنک قتکده ایدیم
بکو پیش خصمان بیودی اندرت • ودشمنلرک اشکاره یوز کرسویلیه
سنی وزیر یکرد بویله ویدی • تو نیز انچه دانی بکوی بکش • سن دخی
انی بلوردن سویله • بخندید و انکشت بر لب کرفت • چون باک وزیر

بلب پادشاهدن بو سوزلری اشتدی کلدی • و بو معنی لطیفدن طوتدی پیو
تعجبا بدو ب سلطان بید • کز و هرچه کوید نباید شکفت • که هرنه دیرسه انون
عجبا ولماز • خلاصه مراد بنم حقمده هرنه سویلیه عجب دکلدر زیرا بنم
دشمنم ودر • بو بیتیله سبب عداوتی بیان ایدر • حسود یکه بیند
بجای خودم • بر حسود که بنی کند و یرنده و کندی وصد رنده کوره •
کجا بر زبان آورد و جز بدم • زبانه نه وجهله قتی بنم عیب دقبا حقدن
غیری کتورور • من آن ساعت انکاشتم دشمنش • بن اول ساعتانکه دشمنم
ظن ایلدم • که خسرو فرودتر نشاندز پیش • که خسرو ایچی بندن اشغرک
اوتوردی • چو سلطان فضیلت نهد بر دیم • چونکه سلطان آنوک اوزرینه
نفیلت قوردی یعنی بکا اندن زیاده رعایت ایدر • ندانی که دشمن بوده
وزیریم • پادشاه بلمزمکه اول وزیر روحیه دشمنم اولور • مرا تا
نکیرد بدوست • اول وزیر بنی قیامته دکن دوست طوتمز • که بیند
و درعزمن ذل اوست • چونکه کوره که بنم عزتم وراثوک ذلدحقارتی
بو بیت بکویم حدیث در دست • بو نکلمزی یعنی یوکه مطابق دلیل
بوررت وراست سوزدیم • اکر کوش با بنده دار بحست • اکر اول
قولغک بنده طوترایسک حکایت : ندانم کجا دیده ام در کتاب
بلمزم کتابده قنده کورمشم یعنی خاطرمده دکلدر • مرا ابلیس را دید شخصی

برکسه ابلیس یعنی دکیشن کوروی • بیالا صنوبر بنخ انجیچون •
قیامتن صنوبرکبی ایدی صورتن حورکبی ایدی • تا روفت وگفت ای
تو یی این ما • ولکسه ابلیس لعینکر بانم کندی و ایدر ای عجب بو ی
یعنی شیطان اینکه حسن اوزره شهید ایدی واید • چه خوب
ا ز چهره بی تاف بود • خورشیدکبی اونک یوزندن نور یلدرر ایدی
فرشته نباشد بدین نیکویی • بو حسنده فرشته اولماز بو یعنی
جایزدر بو حسن ایله فرشته اولماز • تو کین رو عماری بحسن قمر
سن کی حسنی ایله بدر و یی طوتر سن یعنی ماه کبی حسنک وار در •
چو در جهان برشنی سمر • ایچون جهانن زشتکله یلدر شهوتن
ترا سهمکین روی بنکاشتند • جهان خلقی بنی سهمکین روی یعنی
قبیح اللون صندلر • بکرمابه در زشت بنکاشتند • حمام و یعنی
حمام‌ده قبیح نقش ایلدلر • چو نقش بنت ورایوان شاه • یعنی
نقاش شهنشاه یک دیوان خانه سنده • وردم روی کرده است زشت
بنا • • نمکین یوز لو وزشت نا معقول خلق ایلمشدر • شنیدای
سخن تجنبر کشته • و بو تحقیقه و تموق شیطان بو سوزی اشتدی
برازعبرا و دو یانک و غریق • زارلق ایله فغان و غریق کوروی
جاندی • کرا رنگ تخت اندرستکل زشت • کذای نیکبخت اول نقش

شکل دکلدر

شکل دکلدر • ولیکن قلم در کف دشمنست • انا قلی دشمنم الندن ورکه ۲
سند و که کبی نقش ایدرت • برانداختم بیخشان از بهشت • الارک کوکی جنتدن
چیقاروم مرله حضرت آدم علیه السلام کرشیطان لعین نیا غوا ایله جنتدن
چیقاردی • کنون تم بکین بی نکاردزشت • کدا ولکین ایلمشمکی بو
زشت نقش ایدرلر • مرا انجیان نام نیکست نیک • یه و زیرا بو دنیم
وصقنام ابوور • اما بو وجه ومی جایزدر • بنم ابوناحم وار در وید
ومزه نام حضانا ولور • زعلت تکوبین بد تو بنی نیکه • علتدن
یعنی حسدن وت دشمنم بنم حقمده ابو سویلمز • و زیر عکرجا • بن
بر بخشت • شول و زیر کبه بنم عزت دمنصبم اونا ابه رو ینی وقدکدی
یعنی انکه ضد و قدره کیر روی • بفرسنگ باید ز ملرتشان ریخت •
انوک ملکرو صیلهسنده فرسنک قاچیق کرک • یعنی انده ارا قادلق
لازم و دکما ونوک ذاکرنکده خلاصه آسکان اولم • ولیکن نیندیشیم
از ختم شاه • لیکن شاهک خشمندن خوفی ایلمز • و لاو ربعه ور سکن
بی کنا • • دیر اکنا • سوزه • بها و دوزه بیکا ولور • اکیمحب کرده
اند غمت • اکر محتیاطرا فه وورایی • باریش کرسنک ترازوی کست
کرا نوک میرن وزنت انرکه ترازوسکه ر سنکم یعنی ورد ایم نا قصا دلر •
جو حرص بر آمد درست از قلم • جونکه قلمدن حرص درست کلدکی یعنی

بندن خیانت صادر اولدی • مرا از هم حرف گیران چه غم • ودخی عیب گوزلرجی
لردن ونقصان طویجی لردن باکم نه غم • ملک ورسخن کفتش خیره ماند
پادشاه اونک سوز سویلمسندن متحیر قالدی • سر دست وزبان وهو به نخل
برماده کما کانکا وجنی سکلدی • یعنی اونک سوزنه رقابکد بویله ویو
کم جوهر برزق وزبان اوزکه • کم جوم ریا وطراوت نقصان فصاحت
وبلاغت ایله • دجرجکم وارنه نکرد دیری • شول جرم ونکه طرش
یعنی اندن صادر اوله جهدن بری اولمازه • رخصت وهما نا کرنشید
ام • ایله طوت کم سنک خصمکدن اشتمیشم • مرا آخر بچشم خود ودین
ام • اخر سنی کند بچشمم ایله کوردیشم ودیک کلدی نه کوروک آکرجو تیر
اید ویروپ • کز بن زمره خلق در بارکاه • کم بارکاه ده افزو ملق
بلوکدن یعنی بو وافر خلقدن • کی باشدن ضرورتیان نکاه • زهل
عیبدرسنک نظرکا اولماز • انکا سیب ندور • بخندید مرد سخن کوی ودکفت
سخن کو عم دکم مرلها اول صاحب دلدر چونکه پادشاهدن بوسوزنی
اشتدیکه کلدیکه کولدی • هست این سخن حق شنا ید نهفت • بودر
حقدر حقی ستر ایتک معقول دکلدر • ودین نکته هست اکر بشنوی
بو خویلره نظر ایتکل نکته واردر آکرا سماع ایدرا سیک سویلیم کم انکه
ستر ندر مطلع اولکل • که حکمت روان باد ودولت قوی • کم حکمت ان

دوردنکی

ژوو ولتنک قوی اولسون • یعنی که دولتنکه دوستکاه
کورم همین که قدرتنز دولتی • بحجرت کند ودیوانه کرکه
حرمت ایله غنی بیر نظر ایلر ویعنی کلدیکم • بوسوزک بومحله
مناسبتی نه ایکا جلب وبروپ ایدر • مراد ستکاه جواد برب
بیم جی انلق قدرتیم کتدی • بلهو ولعب زندکانی برفت
هوا وهوسی ایله وبرکلم کتدی • ز وبیدارا بیان نداز مرت
بوندلرکه بیدار دندن صبر طوتمق برمیق • بوندره نظرا ایتمکدن فارغ
دکلم • که سرمایه داران حسنند وزیب • زیرا بونلر حسن ذات
غنی لربیدر قطعه وسما بره بیدارخوبان ودولتها شدغلیم
زخداهد هلال دولت وو ویدار برا ■ مرا بحیای بن جهره کلفام
جوانلق زماننده بونجلین بوزه مرفروزی ایدی • بلورتنم ازروح
اندام بیعه • اندام خوبلق ولطافتده بلوردکی پاک ونازک ایدی
مرا بحکین جمد بترزنک بیعه • بیم بوبحلین سیاه لعم دارایکه
نیا ودیبرا زتا زکه تنک بیعه • تنفتان بیم او درجه تازه ایکدی
تنکا یری مهلعه نازک بدن محبوب ایدیم ودیکدر • ودین غایت
بهشت باید کفن • اما شمدی بو حالده ایرشم که بوبغا تنیم بیم
کفنمی اکرمک نیق حاضر ایتکلرک • کم موسم جوینیه است ووفت

بیت

زیرا مویم بنبه کبی یاص ور • و بدنم ایکی یه اکلمش ور • وقت
ورم ورویم داشت جای • ای صفا یعنی تیم اعزمده رطوبت ایله
بنی جوانلق زماننده انجو و بریسی کبی لطیف و شیرم وار ایدی
بریسنده اصلا نقصان ایرشمش ایدی • جو دیواری ازحنت سی ایکی
بیمی خشتدن بنا اولنمش بر محکم دیوار کبی • کنونم تکیه کن بو
سخن • شمدی سوزوقتنده باکه نظر ایله • بیفتاده یک یک جو سوکی
کهن • اسکی سورکی شیرم بربر دوشمش ور سوربونده حصار
مناسبنه دیوار و برج و دیوار و کوبن معطنه و نغی کلمر • و رایان
تجربت جون شکرم • بوندن حسرت ایله نیجون نظر ایتیم یعنی بونلره
نظرم حسرت ایله ور شهوت ایله و کلدر • که عمر تلف کرده یاد آورم
که تلف ایلنمش عمری تذکر ایلیم بو وجه مفی جایز ور • تلف اولنمش
عمری یاد ایدم • بو وجه اوزره کرده کاف فارسی ایله نتر کم جای کن
بجه الشهر آرنده واقع اولمش • بیت • هر کجا بینی و دکنجی و یرو رخلقه
حلقه ماری حلقه کرده و روبهان ازو رسته • برفت از زمان روز ما
عزیز • اول عزیز کونلر بیزدن کتدی • بیا یان ریش نالد ایت حسرت بیز
بوکون مفی یا یالتز ایرشور • جو د اسوری این وزمعی بسفت
چونکه اول عالم وزبر بو معنی و در تی و لری یعنی بو لطیف سوزلری

سویلدی • ملک گفتا این هم قالت گفت پادشا • چونکه و زیر دن
بو سوزلری ایشتدی ایدیک خاطرنی تسلیه ایچون ایتدی که بوندن خوب
و معقول سوز سویلمک محالدر • در ارکان دولت نگه کرد شاه • ایدی بکن
پادشاه ارکان دولته نظر ایلدی و ایتدی • کزین خوبتر لفظ و معنی محال
بوندن خوبرک و لطیفرک لفظ و معنی استه بز افصاحت و بلاغه
الحمد • کسی را نظر سوی شاهد رواست • محبوب جانبنه یعنی محبوبه
نظر ایلمک بر کسیه روا و لایق ور • کروا ند برین شاهد عذر خواست
که بو شاهد کدا ایله یعنی ظرافت و بو نزاکت ایله عذر دیلمک کبی بو
بو وجه اوزره شاهد که اسقو یا مصدر ایچون اولور • بو وجه مفی
جایز ممکن ور • بو بر شاهد ایله یعنی بو نک کبی بر شاهد ایله اعتبار
قادر ور • بو وجه اوزره یا وحدت ایچون اولور • بعقل از نه آهسته
کردی • پادشاه کروارکان دولته ایتدی • بو خصوصده آل عقل ایله
آهسته که وصبر ایتمیدم • بکفتار خصمش بیازردی • ومنک تیزن
ایله اذی ایدرم کیک خطا ایدر ایدم • بتندی سبک دست بردن
به تیغ • عضب ایله تیز ال تیغه اتمک یعنی کسنه هلاکنه قصد اتمک
بریدن کز پشت دست وریغ • و شی ایله حیف الکنار قرینی اصی
یعنی غضب ایدن کسه پشیمان اولور • رضا جعفرین [illegible] تا سنی بنوی

زنهار صاحب غرض اوڭن سوزن استماع ایتمکسن • که کر کار بندی پشیمان
ربن اکر انک سوزنجه ایله عمل ایدرسک پشیمان اولورسن • نکونام را جاه و
ومال • یعنی پادشاه چونکه احوالنه تمام مطلع اولدی ایو ادملره کرم ایله یکی دیدی
ورمنصب وخلعت ومال زیاده ایلدی • بیغرض وبدکوی را گوشمال
وبدکوید کدرلره اسکی وزیر وزره کوشمال وترتیب وتهذیب زیاده
ایلدی • بیغرض دک معناسی که مصراعه بیله قید اولنه • بنا بنیر وستون
وانشی وربنی • اول عالم وزیری تدبیرک تدبیر ایله • بیکی بختی نام کشتن
اول پادشاه یکتالی سایر اقلیمه ایلکه ایله کندی یعنی مشهور عالم اولدی
بعدل وکرم سالها ملک راند • عدل کرم ایله نیجه ییللر دنیاده پادشاهلق
سوروی • برفت ونکونام ازوی بماند • ودنیادن کندی و اندن برایو
نام قالدی • چنین پادشاهان که دین پرورند • بوتخلیقن عالم عادل
پادشاهلر که دین بسلیجی لردر • یعنی شرع شریفه رعایت ایدیجیلردر
بازوی دین گوی دولت برند • دین بازوسی ایله دولت طوبنی ایلدیجی
یرعدین بسلدلر برندا ادلی معناسنه ونفی جابین ورکه فعل مضارع ا
اولور • ازانان بنینم ودینی عهد کسی • برزمانده که کورم
وگرهست بوبکر سعد بنس • وکرواریسه اکثی سعد اوغلی ابو بکر در
حضرت شیخ قدس سره العزیز • بوباده تمام ایدوب کندو پادشاهن مدح

مدح وثنا ایتکه

مدح وثنا ایتکه شروع ایلدی • بهشتی درختی تولی پادشاه • سن بختی
ورفعت سن ای پادشاه • که افکنده سایه یک سال راه • کر بر ییللق
یوللری بولیه سایه بر اقمش سن • پادشاهی جنت درختنه تشبیه ایدر
زیرا بولیه سایه بهشت درختنک خصلتی در • طمع بود از بخت نیکو سرم
ایوبختا ولوبختمدن امیدم وار ایدی • که بال همای افکند بر سرم
که همانک قنادی • یعنی هما بر جم باشم اوزره براغه وبیغه دولتم
ایرشه • خرد گفت دولت نبخشد همای • عقلم بکا ایتدی هما دولت
باغشلمز • کر اقبال خواهی درین سایه رای • اکر دولت ونشاط
استرسک بوسایه کل • خدایا برحمت نظر کرده • ای خدا خلقه رحمت
ایله نظر ایلمش سن • که این سایه بر خلق کسترده • که بو سایه یی خلق اوزره
بسط ایلمشی • یعنی عالمده بخلیقن عادل وکریم بر پادشاه کتورمشسن که
خلق انک سایه سنده صغنور وراحت اولمشلردر • دعاکوی این
دولتم بنده وار • بنده کی بو دولته دعاکویم زیرا رعایا یه تمام احسان
ایتمشدر • خدایا تو این سایه پاینده دار • ای خدا سن بوسایه یی
یعنی بوسایه صاحبنی خلق اوزره پاینده طوت • صوابست پیش از
کشتن بند کرد • صوابدر دیکلدن اول حبس ایلمک که نتوان سر کشته
پیوند کرد • زیرا ممکن دکلدر دیلنمش باشی متصل ایلمک یعنی کروانی

وبری پلنگ عکز وکلدر • مرا ونه فرمان وراى ونه شکوه • حکمها جون قضا
راى وغلت صاحبى • زغوغاى مردم نکرد وستوه • خلقک غوغاسندن
بحضور اولماز یعنی شکایت ایدیجیلرک فریاد وفغانه تحمل ایدن • مرا نیز
غورا زتحمل کى • تحملدن یوش وغروردن طلو باش • خلقك بیه
تاج وزمان دهى • پادشاهلق تاجی اکر حرام اولورسه نکویم چو جنک
آوری پای دار • وعزم جونکه کتوررسن پایدار طوت یعنی قاچمه چو خشم
آوری • اما چون غضب کتوررسن عقلکی برینه طوت شاید کم غضبله
برخطا ایلیهسن که صکره پشیمان اولاسن • تحمل کند هر کرا عقل هست
صبر اید هر کیمکه عقلی وار ایسه • نه عقلی که خشمش کند زیردست • عقل
دکلدر شول عقل که غضبه زبون ایلیه • چو لشکر برون تاخت خشم از
کمین • چونکه خشم لشکری طاشره چابک یوصوندن • نه انصاف ماند
نه تقوی نه دین • نه انصاف نه تقوی نه دین قالور • ندیدم چنین دیو
زیر فلک • فلك آلتنده بویله بر دیو یعنی غضب که شیطان کورمدم • که
ازو میکریزند چندین ملک • که بوقدر ملک یعنی انصاف وتقوی ودین اندن
قچرلر • در ملکداری ورسم پادشاهی نه بر حکم شرع آب خوردن
خطاست • شرع حکمسز صو ایچمک خطادر • وکر خون بفتوی بریزی
رواست • اما اکر فتوا ایله قان دوکرسه ک روادر • کرا شرع فتوی

وهمه بر هلاک

دهد بر هلاک • شول کمسه که شرع انی هلاکنه اوزره فتوی ویرن
الا تا نداری ز کشتنش باک • اکاه اول که انی قتل ایتمکدن خوف ایتمه
وکر دانى اندر تبارش کسان • اکر بلورسک انوک صوى کیشیسنده کمسنه
وار ایسه • بر ایشان ببخشاى وراحت رسان • انلره ویر ترحم
ایله وفی ذاته ایرشدر یعنی اول ظالمی هلاک ایتدکده نصیحتم اکر
انوک اصلندن ونسلندن کمسه قالدی ایسه انلره ترحم ایله
وفی احسان ایله • کنه بود مرد ستمکار را • کنه اول ظالم کمسنک
چه تاوان زن وطفل بیچاره را • بیچاره عورتک وفی بیچاره
طفلک نه صوچلری وار • تنت زورمندست لشکر کران •
تنک زورلو ودخی لشکرک چوقدر یعنی بسیارده • ولیکن در اقلیم
دشمن مران • اما دشمن اقلیمنه سورمه • که وی حصاری
کریزد بلند • زیرا اول دشمن بر بیوک حصاره قچر • رسد کشور
بی کنه را کزند • کناهسز شهره ضرر ایرشور • نظر کن در احوال
زندانیان • نظر ایله زندانده اولنلرک احوالنه • که ممکن بود بیکناه
در میان • شاید که انلرک ایچنده کناهسز اوله • چو بازارکان در دیارت
بمرد • چونکه بازارکان سنک ولایتکده اولدی • بمالش خساست بود
دست برد • انوک مالنه ال اوزاتمق خساست اولور یعنی مالنی الق

آیدی

الحق لو قدر

کژان پی کر بروی بکز نیلیلار • اندن نصکره اتوک اوندن بزرکلری
اغلیلن • بهم بازکویند خویش دنیار • اشکاره حصمی ونی سوی
چیقه بر بیرینه دیرلر • کر مسکین وزا قلیم غربت برد • کر مسکین
غربت غربت اقلیمنی اولدی • مناعی کزوماند ظالم بیرد • کر اتون
وزمناعی قالدی ظالم النکل • بیدیلی ازان ملکلند یذب • اندیشه
ایلم اول بابکسا وغلا نجقدن • وزاه ول ورمندنی صدر • وکی
انوک دولوکلنک آمدن احترازایله • بما نام نیکوی بجا ماند
یوقواقع اولمندرکی الی بیلی حاصل اولمش ایدوی • کر بیک
زننش لندیا یال • کربرجرکن آداخی یایال ایدب یعنی محی ایتدی
پسند ین کاران جاوید نام • اولور بانق ابو اشلولن • تطاول
نکوند بر جالعام • خلقک مالی اوزره ال اوزنلقی یعنی ظلم ایلدن
برا قاصر بر باده نشاهست • آکر باشدن بشه عالما وندن بایب
ایسه • چومال از توانکر بستاند کدا • چونکه غنی ودن ظلم ایله مال
الور کدا اور • مردان تهی دست از زر • اکاکا اولفقیرلزا
مرد یعنی اول ایوکسه • زعی بهلوی مردم سکم بر نکرد • کر طنکدن
قرنی طوترمد • یعنی انلرو ظلم ایدوب ما اترنی اتمک •
شنیدم که زومان وبوه ادکر • اشتدم کر بر عاول بادشاه • ۲

قباداشی

٤١

ایری •

قبادا شی جرد وبردی ساسیر • قفتان کبردی اکه بوزی بیله اسنی
بکه گفتش ای خسرو نیک روز • برکسه اکدا ایدی ای اوکونلو یعنی
ای سعادتلو پادشاه • قبایی وفیا یه چینی بدوز • چین مملکتینه
نیتویا ملوند ویاون بر قفتان وکن یعنی اندن جامه مجدوب
یکی • بکلفت این قدر ستر واسایش است • پادشاه انوک جوابنده
ایتدی بو قدر ستر واسایش ده • یعنی بونک کبی قفتان کیمک ادب
یرینه اورتمک وجسمی استدن وصوقدن حفظ اتمکلیچون در
جوزین بکذر بحر زیب ارایش است • پادشاه انوک جوابنده ا
اما چونکه بوندن کجه سن یعنی زیاده ایدن زینت وارایش ده
اولدقده عورتلر ایچون ودارلر لایق وکلدر • نه از بهر ان
میتانم مهراج • خراج التدن اوترو الملز • کر زینت کنم بر خود
تخت وتاج • کر کندی وتخت وتاجی زینت ایدیم • اکرچوب
زنان حله ورکنم • آکر زنلرکی لباس کیم • بردی کجا دفع
دشمن کنم • مردلکا ایله کیشمی قنده دفع ایدیم • مرا هم ز صد کونه
ارزوهواست • بنم ده یوز بوعدن یعنی بوزدرلو حرص وهوس
واردر • ولیکن خزینه نز تنها مراست • اما خزینه یالکوز بنیم
دکلدر بنم ایچون وکلدر رعنا سنده جانی ور • خزاین بر ازر لشکر

بقیه •

خزینه‌لری عسکری ایچون اوتورو بیله اولور • تا زیر را آیین ورزید بعه
پادشاه هلاک اولورزسندن اوتوری بیلسه اوطمان • سپاهی که خوشدل نباشد
نباشد ز شاه • یعنی عسکر که پادشاهدن خوشدل و راضی اولمیه •
ندارد حدود ولایت نگاه • چونکه دشمن مملکت المرافق بالله
یعنی حفظ طوتمق و محفوظ اولمان • چو دشمن خر روستایی برد •
چونکه دشمن کوفشی ایلدی یعنی ظلم ایلدی • ملک باج و ده یک چرا
میخورد • پادشاه باج و خراج و عشری نیچون یر یعنی نیر الور •
فالقیر ... و سلطان خراج • دشمن انوکمجون ...
خاجن الندی • چه اقبال ماند در آن تخت و تاج • اول تخت و تاج
یعنی اول مملکتده نه دولت ونه زامت قالور • مروت نباشد
بر افتاده زور • مروت دکلدر دشمن افتاده یعنی عاجزه زور
ظلم ایلمک • برد مرغ دون دانه از پیش مور • الچق قوش قرنجه
اوکندن دانه الور • رعیت درخت است اگر پروری • رعیت درخت
اگر بسلایه‌سک یعنی درخت کبی وار ادات تشبیه محذوفدر دوکر
تشبیه ابلغ ورلدی زیرا اسد کبی • بکام دل دوستان بر خوری
دوستلرک کوکلی مرادیله یمش یرسن یعنی قابل خاطر ایکدیسن •
به بیرحمی بیخ و بارش مکن • رحمسزلق ایله ای کوکندن دیبوا غندن

ور

توبرمیم

توبرمیم • یعنی رعایایه ظلم ایله • که نادان کند حیف بر خویشتن
کر نادان کندنیه ظلم و حیف ایدر • کسان بر خورند از جوانی
و بخت • جوانلقدن و بختدن اول کمسنه‌لر یمش یرلر یعنی
منتفع اولورلر • که بر زیردستان نگیرند سخت • که الی التنده
غیره‌لری محکم طوتمزلر یعنی رعایایه ظلم ایلمز • اگر زیردستی درآید
ز پای • اگر بر بیچاره ایاقدن کله یعنی عجزندن شکایت اتمکه
قادر اولمیه • حذر کن ز نالیدنش بر خدای • حذر ایله انوک
خدایه نالیسندن و هم بد دعاسندن • چو شاید گرفتن
بنرمی دیار • چونکه ملایمت ایله دیاری طوتمق ممکن اوله •
به پیکار خون از مشامی میار • جنگ و خصومت ایله بر کسنک
مشامندن قان کتورمه یعنی ظلم ایله کسنک بورنن قانتمه •
بمردی که ملک سراسر زمین • مردلک حقیچون که بر یوزینک باشدن
باشه سلطنتی یعنی تمام دنیا پادشاهلغی • نیرزد که خونی چکد
بر زمین • دکمز بر قطره قان که یره دوشه طمع **حکایت** شنیدم که
جمشید فرخ سرشت • ایشتدم که مبارک خلقتلو جمشید • به سرچشمه‌ای
بر به سنگی نوشت • بر چشمه باشی اوزره بر طاشه یازدی • بر این
چشمه چون ما بسی دم زدند • بو چشمه اوزره چوق

ترجلین کسه دم اوروی لر یعنی عیش ونوش ایلدلر • بر نشستند چون
چشم بر هم زدن عاقبت • کندلر چون کوز یوموب آچمق یعنی اوللر عن
الدنیا مزرعة الآخرة • فاجعلها طاعة • کرفتم عالم بردی وزور
عالمی آلدک دن وقوت ایله طوتدی • ولیکن نبری بیم با خود بکور
اما انی کندوکز ایله قبره التمدک • بر فتند هرکه در و ماجه کشت •
عاقبت دنیادن کتدیلر هرکسه و نباده لر اکدی ایسه آخرتده انی
بیچر یعنی نه عمل اتدی ایسه انوک جزاسنی بولدی • الدنیا مزرعة
الآخرة • باند بجز نام نیکو ورشت • و نباد . ایو ویاوز قدغنی
ننده قالمز • چه بر دشمنی باشد دست رس • چون بر دشمن اوزه
سنک قدرتک اولمه یعنی اکر غالب اولورسن • مرنجانش که او را همین
غصه بس • انی انجتمه زیرا انکا همین یتر کر سنک مغلوبک در •
عدو زنده سرکشته پیرامنت • دشمنک دیری اولوب سنک اطرافکی
سنچیر اولمق یکدر • **شناختن ملوک دوست و دشمن را**
شنیدم که دارای فرخ تبار • اشتدم کر مبارک اصل اولوب دارا
زلشکر جدا مانده در شکار • شکار کونده عسکرندن جدا قالدی
دوان آمدش کله بانی به پیش • ناکاه بر کله بان پادشاهک اوکنه
طوروک کلدی • بکفت دارا عدو هست کیش • چونکه کله بانک بو حالتی

کردی

کوردی مبارک فعل اولان دارای • وایو مذهبلو دارا کندوسنه اتیدی •
مکر دشمنست این کز آمد بجنک • وارسه بو دشمن در که بنمله جنکه
کلدی • ز دورش بدوزم بتیر خدنک • ارا قدن انی تیر خدنک ایله
اوروییم یعنی هلاک ایدیم • کمان کیانی بزه راست کرد • قوری
کمان کیانی دیکرلشنه راست ایلدی یعنی یای قوردی • بیکدم وجودش
عدم خواست کرد • بر نفسده انوک وجودینی عدم ایلمک دیلدی
یعنی امان ویرمیوب انی هلاک ایلمک قصد ایلدی • حضرت شیخ رحمة الله علیه
حکایتلرینی بو بیتی نصیحت طریقی ایله کتوردی • بصحرا درا ز دوستان
واری باک • صحراده دشمنلردن خوف طوت • که در خانه باشد کل آن
خار پاک • زیرا خانه ده کل خاردن یعنی دوست دشمندن پاک وطاهر
اولور • برآورد چوپان بدو لعل خروش • قورقوجاتلی چوپان چونکه وارثه
حالنکی کوردی فغان کتوردی یعنی فریاد ایلدی بویله دیو • که دشمن
نیم هلاکم مکوش • که دشمن دکلم بنم هلاکمه جالشمه بن کیمسن ویرک کلدی
که جواب ویرمسی ایدر • بکفت ای خداوند ایران و تور • چوبان
دارایه ایتدی ای ایران و توران یعنی عرب و عجم پادشاهی • که
چشم بد از روزگار تو دور • کیم یرمز وحقدر اولوکوزسنک نهانکدن
یعنی دولتکدن ایراق اولسون • من آنم که اسپان شه پرورم

بنی ولم کرشاهها اتیلرنه بسلیم • بحرمت ودین عز عزل اندرم •
حرمت ایله براو تلاق دبر چابرد، اولورم • مکه اولی فقیر آمد عجب
چونکه چوباندن بوزاشندی پادشاهک کتمش یعنی اورکش کوکلی بیزار شدی
بخندید وکفت ای نکوهیده رای • پادشاهک کلدی وچوبانه ایتدی ور
ای نامعقول لی لونکوهیده رای و بیدکه او بایله کاهل کندن اوتری
دمقول قولد بهدر • تو یا وری کرد فرخ سروش • مبارک سروش ملک
عادلت ایلک • دکر بزن آورد • بوهم بکوش • یوحضه کرشی قولاغه
کفت
کتوردش ایدم یعنی لوق ایله هلاکا تمش ایدم • نکهبان مرغ بخندید
وتلاغده حافظی کلدی واتید یعنی چونکه پادشاهدن بو سوزی اشتدی
اکا جولبه ویروب ایتدی • نصیحت رسعم شاید نهفت • صاحب دولت
نعمت کز که معقولکلدر دیکندی وپادشاهه نصیحت ایتله شروع
ایلدی • نه تدبیر محمود ورای نکوست • محمود وخوب تدبیر دایو
دنلطیفرای و کلدر • که دشمن نداند شهنشه زدوست • کر
شاهنشاه دوستینی دشمندن بلمیه • مجانست ودرهاری نظر ریست
باهشا . لقدی ویرلکک شرطا انجلیتن ودر • که هر کمتری را بداکست
کر بحر احتری بیله سن کم کیمدر • مرا بارها در حضر دیده • بنی نیچه کز
حضورکن کوردش سن • رحیل وحرا نا کرسیه • اتلرمن ود الا بعد

سؤال ایلمش سن • کتونت مرا کر تم پیش باز • یعنی که بو کبیر ایله
سکند وکوکر کلدم • نمی دانیم از برا اندیشی باز • کرونمی کمشندی بلمزسن
یعنی فرق ایلمزسن • بس بونچه پادشاهلق و لوره بو و حیم محاین
کرونیو دشمندن بلمزسن • تو ام مرای نامدار شهریار • قا وردم بن
کره ای ولوپادشاه • که اسبی برون آرم از صد هزار • که بن سن کورم
اویوز بیک اتلرانجندن جقرم یعنی بیلرم • مرا کله بانی بعقلست و
رای • بکه چوبانلق وانن امصوق عقل وتمیز واوراک ورای ایله در
تو هم کلهٔ خویش داری ببای • سن وهم کندرو سورکه کره سکندن
یاتکن طوت سن بس بیچون کسن مجی بیلمیز تمیز و تشخیص اغنده
اولان سن برکزا کوردکوم کمسه یی بلورین سندنبی برکز کوره کیمسه
بیلمزسن • جو وا را شنید این نصیحت زمرد • جونکه وارا چوباندن
بو نصیحتی اشتدی • بکوبیش کفت وبکوبیش کرد • او لچوبانه تحسین
ویردی وانعام ایلدی • الحی رفت ودی کفت با خوص محل • دارا
کیرو ایردی چوبانک سوزندن محل اولوب کندو کندو ایدر ایدی • ببایید
نوشت این نصیحت بدل • بو نصیحتی کو کلده یازموق کرک • ورا
تخت ومملکت ازحل کم نعمت • اول تخت ومملکت خللدن غم اولوز
که تدبیر شاه از شبان کم بود • که پادشاهک تدبیری چوباندن کم اوله

حکایت • توکه بشنوی ناله و واو

خواه • سن قچن ایشیدیرسن مظلومک وشکایتچی نک ناله سن و فریادینی

یلیوان بریت کاه بخواه بکاه • حال بو که کیوان اندرین سنکا ویرو عرق

برکیرد • سی برو جم و غم جانب زهره سنکا ویرو تیجه یرک کوکنه سی کیو آلتی

ابنها ده بعنی تقی یوکسک برج • او یوردن • چنان حسب ایدن قناعت

بلوش • انجلین اویوکه فغان سنکه قولفکه کله • اکر ما و خوا او

برار وضروش • اکر بوشکایتچی بر ظالمک النده بر فغان کتوره و فریاد

ایده • کرنا الند ظالم که و رو و درست • کرنالد ایدر ظالمدن کرسنک

و ورکن ده یعنی سندن ناله ایدر ظالم روف ایلمزلر • کدعرجور

میلند جور نست • زیرا جوری که اول ظالم ایدر حقیقتده اول

سنکه جور کرد زیرا ظالمه رعایت اتمکه اونک ظلمنه راضی اولمقدر •

تر سک و امنی کار و وانی و رید • کاروانلونک وامنی کلب برتدیک

کر و دهقان نادان کر سک بر وریک • کرنادان ودهقان بر تدیکه

کلب بعلدی • و لیز آمدی سحریا و رتحی • حق سوز سویلکل دیمکه

تنکن بیها ورکلدیما ای سعدی • چو نیفتت بر بستن قفتچی بکن • چونکه

سنک شنکه الدکن ده • بر فتحی ایلمه بعنی بر بلکه قادرسن سوبله • نکوی

نجه و انی کرحق کفته بم • نصایح دن انکه بیلوردن سویله زیرا حق سوز

سویلنمش بکدر • تر رشوت ستانی و ترعشق ح • حالبو که ترکسه دن

رشوت الیچی و ترکیه عشق ویریجیسن یعنی مرایی کل سن که ترکسه و الدا

صراط مستقیم دن چقرسن • طمع بند ده فتر زحکمت بشوی •

طمع باغله وه فتری حکمت دن بو حمیا دامکه طمعکار و لدو

حکمت و حق سوز سویلکه ایدن ایلمه زیرا عمل و کلدر • طمع بلیسکی

در ریم حق وها کور • طمع ترک ایله و تر راسترین سویله حکایت

خبر یافت کرون کشی در عراق • خبر بولدی یعنی خبر دار اولدی

بر ضیا و پادشاه اصغرانی • کر میلفت مسکینی از زیر طاق • کرمی

مسکین چارداق التنده ایدر ایدی • تو هم بر دری هستی امید وار

سن و غم بر قبول و ترو امید لوسن کرمله باب خداوند • پس امید

بر وردنشان بو از • ایله سن و غم قبوک وترنا ویجه لرکا امیدی

یعنی رله نی حاصل ایله • نخواهی که باشد دت ورمند •

استمز اسک که قلبک دره لو او له دخاطرک شکسته که • و لو درمان

بر ده در بند • بیچاره لرک کوکلنی بندن چقار یعنی انلرک مقصودی

حاصل ایله • پریشانی خاطر داد خواه • مظلومک خاطری بریشانلغی

بر انداز د ر مملکت پادشاه • پادشاهک مملکتدن اتر یعنی سلطنتدن

جدا ایلر • تو خفته خنک و در حرم نیم روز • سن یاتمشسن او ایله

ونعمتی صوق ولطیف خانزهده • غریب اذ برون کو بکریا بسوز
کداول غریب طاشره دن حرارتنا ایله یانمقدن بو عدلکده ر • ست
داد ای کسو حق است • اولکسنک حقنی الیورجی الله تعالی در عزاسمه
که نتواند زیاد دنا . دادخواست • کرونیاده پادشاه وپدر
داد استمکه قادراولمان • در معنی شفقت ورعیت یکی ازپیرکان
اهل تمیز • صاحب عقل واهل ادراک اولولردن بریسی • حکایت
کند از ابن عبد العزیز • عبد العزیز کیا وغلندن حکایت ایدرکیم کد عمرنا
وپرلردی زیاد . عادل اولدغندن • که بوده بش نکینی وزانکشتری
که انوک خاتمنده بربیوک قاشی وارایدی • وزو مانده از قیمتش
مشتری انوک قیمتندن عاجز قالمشلردر یعنی زیاده قیمتلو ایدی
شب کفتی آن جرم کیتی فروز • وبرایدی یعنی ظن ایدرایدیکه
ولجهانی روشن ایدیجی جرم کبی ایدی • در درخشندگی وروشنایی
برلیدرایدیجی ایدی پروشنالق ده روزکبی ایدی • کرشد بورییلی
مردم هلال • که خلقک بدربوزی هلال اولدی یعنی بدرکبی یوزی هلال
اولدی • قضا را در آمد یکی خشک سال • اتفاقا بر قحط ییل کلدی
جو در مردم آرام و قوت ندید • چونکه عبد العزیز اوغلی عمر کد خلیفه
زمانی ایدی اول قحط ییلی خلق ده آرام و قوت کورمدی

جمعا سوده بو قلانمروت ندید • کند دا سوده و مقصود
اولمیمروت کورمدی • حضرت شیخ قدس سره العزیز قصته
مناسبتی ایله بو بیت ایله معرفت بیلمگه شروع ایلدیکه
جو بیند کسی زهر درکام خلق • بر کسه چونکه خلقک طامغنه
زهرکوره یعنی فقر و فاقه دن زیاده . اجلقدن کوره
کیش بکذرد آب شیرین بحلق • لذیذ صوانوک بوغازندن
نجان کچر • حضرت شیخ رحمه الله علیه کرد حکایته رجوع
ایلدی • بفرمود بفروختندش نی بسیم • عبد العزیز اوغلی
عمر بیوردی انی بیمه صاتدیلر تاکیم انوک بهاسنی خلقه وده دوشلر
بذل ایلیه • که رحم آمدش بر فقیر و یتیم • زیرا فقیر ویتیم
آدمها اکه رحم کلدی • بیک هفته نقدش بتاراج واد •
بر هفته دن صکره انوک بهاسنی یغما ویردی • بدرویش
ومسکین ومحتاج ولهد • ودرویشه ومسکینه ومحتاجه ویردی
بو مصراع ثانی مصراع اولکی بیتین و مقدم در • فتادند دروی
کنان ملامت • ملامت ایدیجیلر اکا دوشدیلر یعنی هجوم ایلدیلر
بویله دیو • که دیکر بدستت نیاید چنان • که دیکر دستکه انوک کبی
بجلتی یوقدر ایرشمز کلمز یعنی بولمزسین • شنیدم سیکفت وبا

اشتدم کہ عبد العزیز اوغلی ایدر ایدی وکوزیاشنی یاغوری
بینی یغور کبی کوزنک یاشی • فرو دمید پوشش بهار صبح شبح
شمع کبی انک بکاغنا وقندن جریان ایدر ایدی • معقول قول بوکا کہ
بو بیتدر • کہ برنشست پیراندر بر شہریار • کہ پادشاه وقندہ
زینت قبیح وناسمعقولدر • ولشہری از ناتوانی فکار • حال
بوکہ شہر خلقنک کوکلی قدرتسزلقدن مجروح اولہ • مرا
تا بید انکشتری نہ نکیں • باکہ نکیں سز خاتم اولمق ممکن دکل
شاید ولا خلق اندوهکیں • لیکن خلقک کوکلی غصہ لو اولمق
لایق دکلدر • خنکانکہ اسایشی هرزن • بجملو سماوتلو دل
کسہ کہ مرورزنک سنی خلقنک اسایشی وحصولہ اولماسی •
کز بند برا سایش خویشتن • کندونک اسایش وراحتی ادنیا
اختیار ایلیہ یعنی انکرک شا واولیسی کندونکہ هر عاوقند
مقدم ایدہ • نکرو ندہ غبت حصر بروناں • منہ مندلر سبل
ودر غنیا یلدلر • بنا وی خویشی از غم ویکلان • غیرلرک
غمدن کندوکرک سرور زنہ یعنی غیرلرک غم ایرشدہ کندی راضی اوا
رخویش مجنسد مکلبر سریر • اکر پادشاہ تختی اوقندہ خوش
وحضور ایلیہ اویوم • نیشار م اسوده حسند فقیر زنی

ایلدنم کہ

ایلدنم کہ فقیر اسوده اویور • وکرزین وار وشب ویاران
وکر پادشاہ کچہ اخیلی کیجہ ویو طونر یعنی اکر پادشاہ جہانی عدل
ایلہ حکم ایلیہ ولطف حضور وسرور ایلہ نازایلہ اویورلر بیت
عجب نیست سر وز بارام وناز • اول وقت خلق ناز ایلہ اویوترلر
بحمد الله این سیرت وراه راست • الحمد الله بو سیرت وبو طوغری
یول ٧ • اتابک ابوبکر سعد راست • امیر کلام ومیر انام امقصود
سعد اوغلی ابوبکرک واردر • کسی از فتنہ در پارس دیکر نشان
کسہ پارس اقلیمندہ فتنہ دن کورونشان بیومکز • اکر نبیند
مکر قامت مہر رزنشان • کوردم مکر محبوبلرک قامتنی کہ فتنہ وتنکلک
کیدرلمسی ممکن دکلدر • بیت • تدکہ قیامکہ فواکہ یدندہ دلم
زیرا قیام فتنہ قیامت شانیدر • یکی پنج بیتم خوش امد بدوش
بربیت بنم قولمہ خوش ولطیف کلدی یا بیش بیت کبیرسی
باکہ خوش کلدی وبکا اوکلہ بو بیت بیعور • بیت
مکر کیسو شورین از جولیرو کلفت • مرا فتنہ خواہ ذکو بی بجفت
زیرا بو بیت پادشاہ ملک زادہ • عدلہ اکلنور • کرو در مجلس ی
سر وقد بزد وش • کرو دن کیجہ اذنبر مجلسدہ • ایرتہ دلبر اول
بیش بیتیدور • مرا راحت از زندگی دوش بود • بنم راحت

سرهرم حیا وترهون کچه ایدی یعنی وون کیجه انکم ورقیح
بیکچه اقدم • کران ماه رویم وداغوش بود • کر اولدای یوزلو
محبوب بنم قولاغمه ایدی یعنی انوکیله قوچوش یاتدم • مراو دا
چو دیدم سر از خواب مست • چونکه انوک باشی خوابدن مست
کوردم یعنی خوابدن اغر سراسیمه کوردم • بدو گفتم ای سرو
نوپست • اکراندم ای جانان سرهنکر اوکلن یعنی قامتکریا ننی
سرو الجق ور • دمی نرکس از خواب نوشین بشوی • بر دم
چشمکی لذیذ اویقودن یومعنی کوز کبی آچ • چو گلبن بخند
بلبل بگوی • گل فدانی کبی کل و بلبل کبی سویله • چه می خسبی ای
فتنه روزگار • نه اویورسن ای زمانک فتنه سی یعنی زمان
اعلاء خلقنک محبوبی درعونی • بیا و می لعل نوشین بیار
کل وهضم ایلجق قرمزی شرابی کتور دکر سنکر ایله عیش ونوش ایده لم
نکم کرو شوریدین ازخواب وکفت • خوابدن سراسیمه اولمش
محبوب باکر نظر ایلدی وایتدی • مرا فتنه خوانی وکویی مخسب
باکر فتنه اوقورسن یعنی فتنه دیرسن • و اویومه دیرسن • غفرت
بنجه نتیر انتی مرقد بو بیتدن مقصودی کندو پادشاه عصرنک
عدلنی اشعار در یعنی اول پادشاه شویله عادلدر که اوکه زمانک فتنه سی

خوابده اویمق استمزیاکر خلق انکدن بر بلایه مبتلا اولمیه • در ایام
سلطان روشن نفس • که صاحب نفس سلطانک ایامنده • نه بیند
دکر کس بیدار کس • انده کیمسه فتنه اویانق کورمز بو بیتدن
بیتدن دکلدر غفلتنا ولمیه • الفتنة نائمة لعن الله من ایقظها

حکایت در اخبار شاهان پیشین هست • که چون پادشاه
خبرلرنده واردر یعنی تواریخده مسطوردر • که چون تکلا
بر تخت اتابک نشست • که چون تکلا زنکی نک تختی اوزره اوتوردی
یعنی انوکیله پادشاه اولدی • بدوران او کس نیازرد کس • انوک
زماننده کمسه ون انجمدی یعنی هرکز کمسه ظلم ایتمدی • سبق
برد اکر خود همین بود و بس • اکر خود بو بیلکلری کو اولدی ایسه سبق
التدی یعنی سایر پادشاهلردن تقدم ایتدی • چنین گفته صوفی
بصاحب دلی • بو قدر عاقل لکن بر کون بر صاحب دله بو یله دیدی
چو عمر بگذرد ملک و جاه و سریر • چونکه عمر گذرده بقا یوقدر ملک و جاه
و تخت • نبرد از جهان دولت الا فقیر • ایلیه کمسه جهاندن دولت
بلتمدی الا فقیر الذی • بخواهم بکنج عبادت نشست • چونکه
بویله در عرصه عکس عبادت بوجاغنده اوتورمق استرم • که
دریابم این پنج روزی که هست • که باری عمر بوبش کون کی واردر

بولم وانه هواوانا لحلو ون بوسوزی اشتدی • بتشن بر اشفت کاوی
نکدیس • باوزلق ایله تکلم اوندن غضب ایلدع یعنی غضب ایدوب ایتدی
او تکلم بتر سویلدکه اسم اول یعنی اول صاحب ول تکلم نکر سوزنی
معقول کورمیوب اکا ایتدی • بو بنشیند مانای روشن نفس • چونکه
اول نفسلو وانا تکلمدن بو سوزی اشتدی • طریقت بجز خدمت
خلق نیست • طریقت اهل خلقه خدمت غیری دکلدر • تکلم ایدرکه
سلطنتدن فراغت ایدوب طریقت اهلنه داخل اولکرایو عقبو سبیدن اول
ول تکلیه بو وجهله نصیحت ایلدی • به تسبیح و سجاده و دلق نیست
تسبیحات و سجاده و خرقه ایله دکلدر • تو بر تخت سلطانی می باش
باش • سن کندو سلطانلغک تختنده اول یعنی پادشاه اول • بخلق
پاکیزه درویش باش • اما ایو خوی ایله درویش اول • بصدق
وارادت میان بسته وار • صدق و اراده ترمیانکه باغلمش طوت
یعنی صدق و اراده ترجالش • زطامات و دعوی زبان بسته وار
باتت و دعویدن دلکه باغلمش طوت • قدم باید اندر طریقت نه
دم • قدم کرک طریقتده • دم کرکمز یعنی عمل کرک سوز کرکمز • که
اصل بی ارو دم بی قدم • زیرا قدم سز دم بی اصل طوتلمز یعنی شول کسه
نن قولی اولر اما عملی ولمیه • اصلا انک ضرری فایده یوقدر • بزرکان

تتدر صفا ونشت

تتد صفا وانشتند • اولولر که صفا نقدنه طوتدلر یعنی اولیا وشر
که صفا حاصل ایلدلر • چنین خوفم برقبا وانشتند • بو مجلس خرقه قری
قفتان التند طوتدلر یعنی کندولرنه صورت غنا و کوستروب صلاح
ستر ایلدیلر و دعویدن خاموش اولدلر • حکایت شنیدم که یکریست
سلطان روم • اشتدم که روم سلطانی اغلدی یعنی شکایت ایلدی
بر نیکمرد که از اهل علوم • اهل علوم و فقرا ایو کسنه قتنده • که
پایانم از دست دشمن نماند • کرد دشمنلردن طاقتم قالمدی • بسی
جهد کردم که روزی نعرت • چوق سعی ایلدم که بنم فوزوم • که ازین قلعه
شهر بابین نماند • بو قلعه دن بو شهردن غیری بنم ایله قالمدی • بسی ازین
بوده سروری انجمن • بیلزکه ملکی خلقلک سروری یعنی پادشاهی اولدر
کنون دشمن بدکروه دست یافت • شمدی بو اصل دشمن ال یعنی قدرت
بولدی • مردوست روی دیمدم یافت • بنم ایلک و دیمدم آلتک
او جبی جبره یعنی یوق ایلدی • چه تدبیر سازم چه درمان کنم
بو خصوصدن مستحیر اولمشم بلمزم نه تدبیر ورزم و نه درمان ایدم
که از غم بفرسود جان و تنم • که جسمم و جانم غمدن اشتدی یعنی
زیاده مضطرب اولمشم • بر اشفت و انا لباین کریم جست • اولد انا
روم سلطانیک چونکه بو سوزلرن اشتدی غضب ایلدی و اتنکی بوغازیند

برین عقل و همت بباید گریست • بو عقل و همته اغلمق
کرک که بو عقل و همت اولور • اندنصکره نصیحت ایتمکه شروع ایلدی
بکفتا عبرا و دغم خویش خوار • اول ماناده وم سلطانلری ایتدی
یعنی او کندو ملکنه • که از عمر ان رفتش و بیشتر • زیرا عمرون بیکی کری
کیتدی انلقه زمانه دوزیاده رکه که صباوت و شبابت زمانه وردی
تا این قدر تا بماند بیشتر • تا که بوقدر بقیه ده آمکه قلمده یعنی
ما ادمکه حیاتن بو قلعه و بو شهر تا که بیتر • چه رفتی جهان جای
دیگر کسست • چونکه دنیادن کیتدک جهان غیره کمسنه یرین
اگر هوشمندست و گر بهره • سنک نوبتک اگر عاقل و اگر عاقل بی
غم او مخور کو غم خود بخور • انوک غمنی ییمه زیرا اول کندو غمنی بر
مشقت بدر جهان داشتن • جهان طوتمق مشقتدر و گرنه کرفتن
بشمشیر دیگر داشتن • شمشیر ایله طوتمق و قوموق یعنی ترک ایدوب
که اولمان اقصروان عجم • عجم پادشاهلرنه کی بولوردن •
زمهد فریدون و ضحاک و جم • فریدون و ضحاک و جم زمانندن
که بر تخت و ملکش نیامد زوال • که انوک تخت و ملکنه زوال کلدی
یعنی جمله سنک سلطنتنه زوال ایرشدی • نماند بجز ملک ایزد تعال
غیر الله ملکندن غیری قالمز • که جاودان نماند تا ابدیماند

دنیاده کیمه ابدی قالمدی قالمدی • یعنی قالمدی • چو کس را
نیست که جاوید ماند • چون کیمسه نک کورمزسن که دنیاده • باقی قاله
اگر سیم و زر ماند و گنج و مال • اگر سیم و زر و گنج و مال قاله
پس از وی که کس که خیری بماند پایمال • اندنصکره پنجه زمانی پایمال
یعنی پراکنده اولور • وزان پس زوی بجندی شود پایمال • و اما
اولکسه دن که جاری یعنی ایزی بر خیر قاله • دمادم رسد رحمتش بر
اول خیر سببی ایله وارا انوکه دمبدم رحمت ایرشور • بزرگی کز و نام
نیکو بماند • بر اولوکه دنیاده اندن ایو اد قالا • توان گفت
با اصل و دل کو باید • اصلدار و یک ممکن و ورکه اول کسه دنیاده قالا
و ملک • الا تا درخت کرم پروری • الا اول تاکرم اغاجنی بسلیه
دنیاده • یعنی خلقه کرم ایده سن • که امید وار عکرز و بر صوری • اگر
امیدلو ایسک که اندن یمشیه سن یعنی فایده بولاسن • کرم کن که
فردا کر دیوان نهند • کرم ایله زیرا یارن که دیوانلر قورلر یعنی قیامتده
که خلق جمع اولور • منازل بقدر احسان و همد • مرتبه لری احسان
کوره ویره لر • یکی را که سعی قدم پیشتر • بر کمسنه که سعی قدمی ایله
ایلرو کیدر یعنی عمل ده جهدی وافر در • بدرگاه حق منزلت بیشتر
حقک درکاهنده انوک مرتبه سی زیاده در کندن • و اول بایه عرضی

ونان باید عجما ایله وفی جانیز ودن یعنی بیشتر وبیشتر • بگی
یار پیرها بین وشرهسار • بوسی قتی ارده • خاین وشرمسار
بچی مهر مهی مردنا کرده کار • عقبیده • ئولر طلب ایدن
دنیاده • ابو علی تمثیل ایکن • بهل تا بس نرانت کرده پشت د
قوتادش ایله الکنار قبه سی اضطرابندن وپیماللقندن
اصح یعنی کا ترقم ایله کر بوحال آلدلا بیق ورز • تنوزعت حین
کنم نامه نبت • بوبحلین براسی تنوری وارایل وبزبان
بشورهدی • یعنی تازه که زمانه کبی لطیفه زمانن کرد ابوعلی
قادر ایکن وارب انی هوا وهوسه صرف ایلدی • بیانی کرعلا
بروا اشتی • لمعمول قاله رسو وقتن بکورین یعنی عیربلر
خرمنلر جمع ایدوب وانبارلرنه علا تلرایله طوله روتالکدی قیشین
بکورن • که سستی بیله تخم تاکاشتی • کرد وقتنده تخم
اکمک ست که وناوانلق ورز یعنی ونیاده • عمل اتمکله قیامتده
اخرتده بکورن •

حکایت •

خردمند مردی درا قصای شام • شام انتهاسنده برعاقل کیم
یعنی بتیتح کزفنار انعیبان کنج غاری مقام • جهاندن فراغت ایدوب
برمغاره بوجا غرمقام طوتدی • بیصبر نوران کنج تاریک جای

جبونکه بیرایله

صبر ایله اول قاره کولی بوجا قدا • بکلید قناعت فرورفت پای
قناعت کنجنه انوک ایاغی باتدی یعنی قناعت ایله برجا لتزاشدی
کدا اصلا کیسه احتیاجی قالمدی • شنیدم تاشن حفا ودیدت بعد
اشتدم که انوک ادی خدا دوست ایدی • ملکسیرنی آدمی نوشت
ملک صورتلو آدم سیرتلو برکسه ایدی • بزرکان نهاده نند
سر بر درش • اولولر انوک قپوسی اوزره باش قودیلر • وانوک
زیارتینه کلدیلر • که وردی نیایید یدرنها سرش • زیرا انوک باشی
غیربلرک قبولرینه کلمدی یعنی کسنک قپوسنه وارب احتیاجی عرض
عدی • عنا لند عارف پا لبار • تمتا یدرصادق دلخی اول
عارف • بدرد یوزره ارحنینی ترک ایلر • کندودن حرصکنرکنی
ولتمک ایله یعنی عارف بالله اولمه کسه کندو نفسنه اندرکر لطف
ایله طمعی ترک ایله طمع کشی خوار ایلدی • وقتا عذر اختیار ایله که قناعت
کشی عزیز ومحترم ایلر • من قنع شبع ومن طمع ذل • چو عورتست
نفس کو بیند • چونکه صناعت نفسل کر ویرویه یعنی نفسنی اوزن
مرتبه طلب ایدن • بجورچه بکر وانش جه بیره • حقارت ایله انی
محله دن محله یه کزدردایلیه عارفا اوله کسه حرصی ترک ایلدی تاکه
خوارلق چکمیه • حضرت شیخ رحمة الله علیه قصه مناسبنی ایله بیوا کی

یعنی حکایت سلطنتده ذکر ایدوب کرو قصه‌یه رجوع ایلدی •
وران مرکان پیر هشیار بعد • اول سرخن یعنی اول شهرده
اول عاقل پیر اولور ایدی که مرله خدا دوست ور • یکی مرزبان
ستمکار بعد • وانتی بر ظالمک وار ایدی • کدهر ناتوان دکده
یافتی • انما ایله ظالم ایدی که هر ضعیفی که بولیدی • واکدا ایشیدی
بر تحکی بچه بزنافتی • ظالملق ایله او ضعیفنک پنجه‌سنی چوراتدی
یعنی ظالم ایدی • جهان سوزده بر رحمت وجهرا کش • جهانا یاقجی
یعنی ظلمده زیاده • انجن جی ده رحم و ضعیفه هلاک ایدیجی ایدی •
زنکیش رو عجبا تزش • اتکا ی لقندن جهان تونکه یوزی اکشی
ایدی • یعنی اوت ظالملقندن جهان خلقی بی‌حضور و مضطرب ایدی
کروهی بر فتند از دست ظلم و عار • اول ظلم و عاردن بر بلوک کرمله
اول شهرک مرولرین ور وطنلرینه ترک ایدوب کتدیلر • بسرو ندنام
برنوه روزبار • اول ظالمک بدنام دیار یعنی ویارون دیار الدیلر
کروهی بماندند مسکین ودرویش • بر بلوک کرمله ذلیل ودرا اول
شهرده مسکین ومجروح قالدیلر • بسهبخر دهیرین کرفتند بیش • جوق
انلر نارونی نفرین وبدوعا ایدرلر ایدی • یعنی اول ظالم بر
بدوعا انکه باشلدیلر • بزظلم جای کدکرده • ورازه ظلم الجی شول

وریش

اوزانر

اوزانر یعنی ظالمک ظلمی بوینده کدایش • نبینی لب مردم از خنده باز
اول دیار زده خلقک لبنی خنده دن اچوق کورمزسن • زبیکس کرد
سیه نامکرده نستم • اول سما و تسنز ظالمک زیاده ظلم ایلدی یعنی
زیاده ظلم ایلدی کندن تا وتری • سیه روزنامه شد اندر رقم •
رقم ده سیه روزنامه لو اولدی یعنی و زیاده • سما و تسنز لقا ایله مشهور
وزمانه روزنامه ظالملق ایله مشهور اولدی • بر ایدر شیخ امد
کا • وکا • اول ظالم پادشاه کا • کا • شیخک زیارتنه کلور ایدی • خدا
دوست و روی نا روی نکاه • خدا دوست که اول شیخک آوده
اول ظالم نظر ایلمز ایدی • ملک تو بنی کفتش ای نیک بخت • اول
ظالم پادشاه بر نوبت یعنی بر کلشن شیخه ایتدی ای نیکبختلو بنم
زیبن ور کنش روی سخت • نفرت ایله یوزک بندن چوتقی جکه یعنی اکل
یوزکو ستر مه • مرا بود از سروست • بکوجن کم با کمسنکر ایله
دوستلق هوسی وار در • تراو شمی با من از زه حیبیت • سنک ایله
عداوتک نیدن او تری در • کرفتم که سالار کشور نیم • فرضا تم
ملکک پادشاهی کلی • بعزت زدرویش کمتر نیم • اما عزتده درویش
کمترکلمز • نکوییم فضیلت تمام بر کسی • انلرکه کمسه ادعدن باکله با
تو یعنی سایر کمسه لردن باکا زیاده حرمت وعزت ایله ویر •

کد
ون
لک

چنان باش با من که با یار کسی • بلکه اغلبی اول بیله که هر کمسه ایله
اولورسن • یعنی غیریلره نه قدر عزت و حرمت ایدرسک بکا دخی ایله اول
تور • شنید این سخن عابد هوشیار • هوشیار عابد پادشاهک
بو سوزی اشتدی • وگفت ای ملک گوش دار • غضب ایلدی و ایتدی
ای پادشاه قولاق طوت یعنی سوزی استماع ایله که سنی نیجون سوزم
سوزمه دوسکله سیدن عزتا نقوم پایدیم • وجودت پریشانی
خلق زوست • خلقک پریشانلغی وجودک [illegible] یعنی خلقک مقصود
ولمسی استرم • نخواهم پریشانی خلق دوست • حال بوکه خلقک پریشانلغی
سنک مجموع کوندور • تو آنگه شوی دوستم و دشمنی • نه اولکسه ایله
دشمنم دوست سن • یعنی بن حق تعالی حضرتنه عاصیسه دوست طوتارسن
ضعفانک سوزینی [illegible] جانبنه ذنب اول
لکیه دوستم کرسن دشمن سن • ببیند ار دوستدارم • ایلدکی ظلمدن
سن بنم دوستم اولورسن • چرا دوست دارم با ملک تست • یعنی نیجون
نیجون دوست طوتیم • چو دانم که دارد خدا دشمنت • چونکه بیلورم
بیلورم که حق تعالی حضرتنه عاصیسه دشمن طوتر • قال الله ان الله لا یحب
الظالمین • کما قال [illegible] • اگر دوستم • یعنی اگر [illegible] ساکن
دوستلق واقع اولمه • مکن با چنه وار و خدا دشمنت • ایلدکی که حق تعالی

خلق ز دوستم ۷

۱۱ آنکه شه دوستم تو دشمنی ۸

حضرتنه ظالم سنی اول سببدن دشمن طوتر یعنی ظلم ایلدکی • من تو
دوست من دوست دار • دوست کیم بنم الیوکجا ویره • مرد دوستان
من دوست دار • بوری بنم دوستلرمی دوست طوت یعنی خلقه عدل
ایله • خدا دوست را گر بدرد پوست • خدا دوستک اگر دریسنی
صویه لر بونده ایهام لطیف وار در غفلت اولنمیه • نخواهد
دشمن دوست دوست • دوستک خدا تعالی نه دشمنه کرمه
ظالمه مرد دوست اولمیسر • یعنی الله تعالی [illegible] کسه فکس
ظالمی طوتمز • عجب دارم از خواب آن سنگ دل • اول سنگ دل ظالم
خوابیدن عجب طوترن یعنی عجب ایدرن • که خلقی بخسبد ازو تنگ دل
که مردم از خلق اول ظالمدن پریشان خاطر اولورلر •

دان

حکایت

مها زورمندی مکن بر کهان •
ای اولو کمسه درویشلر و ضعیفلره زورمندلکله ظلم ایلمه
که بر یک نمطی نماند جهان • زیرا جهان بر اسلوب اوزره قالمز
سر پنجه ناتوان بر مپیچ • ضعیفک پنجه سی اوجنی بورمه یعنی
که ضعفا و جور ایلمه • که گر دست یابد برآیی بهیچ • زیرا اگر اول
ضعیف قدرت بولهجق ایله یوقاری کلورسن • یعنی انوک قتنده
اعتبار اولورسن • مبر گفتمت پای مردم زجای • ساکن ایندم کم

کسنک ایاغن یردن بالتّه یعنی کسه ایاق طولمز که آنی منعبدن دو
که عاجز شوی کو درای زیای • زیرا عاجز اولوردن اکر ایاقدن
کله بنی یعنی اکر باشکه برحال کله کمسه ساکا اعتبار اتمز • عدو را
یکوچک بنا ید شمرد • و دشمنی حقیر صانیوکورمز • که کوه کلاب ویدم
از سنک خرده • زیرا اواق طاشدن بیوک قیا طاغ کوردم • بنی
که چون باهم آیند مور • کورمز کی کسچون قرنجه لر بربیرا جمع اوله
زشیران جنکی برمز ن سوز • جنکا یدیجی ارسلا ندن عوغا کتوردلر
یعنی زبون ایدرلر • تر بوکی بابن سمی کمتر است • بوتل ابریشمدن
بر او قل ضعیف و کمتر و کمی در یعنی کمتر در • چویر شد
ز نجیر تحمل ترست • اما چونکه چوق اولدی زنجیردن محکم
رکدر • زدوستان بجمع باتو کنج • و دوستلرک کوکلی جمع اولق
یکرکدن کنج و مال جمع اولمقدن • خزینه بتهی به که مردم برنج •
خزینه بوش اولمق یکدر خلق زحمت ایله اولمقدن بو و جه و
جائز در زحمت اولمقدن • مینداز در پای کار کسی • بر کمسنه
شی ایاغه یا قسه و انی حقیر کورمه • که افتد و در پایش
فتی بسی • زیرا واقع اولور که انوک ایاغنه چوق دوشر
واحتیاج عرض ایدرکن • تحمل کن ای ناتوان از قوی • ای

ضعیف قوینن کلان بلایه تحمل ایله • که روزی تاتوان از دو
که بر کون اندن قوتلو رک اولورسن که ساکا محتاج اولور •
بهمت بر آر از ستیزنده شور • عنادایدیجیدن همت ایله
عوغا کتور دو که بازوی همت به از دست زور • زیرا همت
بازوسی قوت الندن یکدر • لب خشک مظلوم را کو بخند
مظلومک قوری لبنه یعنی خشک لبی مضطرب الحالا مظلو
کلووی • که دندان ظالم بخواهند کند • که ظالمک دیشی قوپ
قرکرک و دیبی دشلرینه چکسه کرکرک • در نیچه کلام ظالم اول مظلو
اندکه جفای اکر اتشه کرکدور • بیا ند و ضعیف بیا د کشت
طبل اوازی ایله صاحب دولت اویقودن اویاندی مرحله نوبت
تحیید وقتی چالنور • به واند شب پاسبان چون کذشت
نه بیلور که انک یعنی پاسبان ایکیجه سی نجه ایدی او یقوسز
بلا چکدی • جور و کاروان غم یار خویش • کاروان خلق
کندو بوکینک غمن یر • سوزد ودلش بر خر پشت ریش • اما ارقه
یاغوانشکا قید انوک کوکلی یاغروانوک ورونه نظرایدوب اکا
رحم ایلمز • کرفتم کز افتاد کان نیستی • فرض اتدم که ضعیفلردن
دکلسن • چو افتاد بینی چرا نیستی • چونکه ضعیف و بیچاره

كورسن نيچون طورورسن اكا معاونت ايلمزسن • بر بچه بكوم
بكى سوكدنست • بونكا وزنن بيوك موافق ساكر بر حكايت نو
استماع ايلدكر • سستى بعد زين سخن ور كذشت • زيرا
بيوزون كچك بيوك پان ايتمك سستلك ونا معقول لقدن •

حكايت • رسعى رحمت برتاولو وروقت توانايى

چنان قحط سالى شد اندر دمشق • بر يل شام ولايتنى ايله
قحط اولدى • كه ياران فراموش كردند عشق • كه دوستلقى و محبتى
يادلردن برهم تيبدو • كه هر كشى بر كندو باشو قيسى اكالدى • چنان آسمان
بر زمين شد بخيل • آسمان اندن زمين اغليز بخيل اولدى يعنى
يغمور ياغمق ايله • كه لب تر نكردند زرع و نخيل • كه اكن و خرما
اغاجى و سائر اغاجلر ايلكلرينه ياش ايلديلر يعنى بر قطره يغمور
ياغمدى كما نلر بر بتم ايريشه • بخوشيد چشمه‌هاى قديم • قديم
برچشمه لردن كه اندرون وايما صو اقر كلمشلر ايدى اول صولر
كدو مركز قيمادى • نماند آب جز آب چشم يتيم • يتيمك كوزى
ياشندن غيرى آب قالمدى • نبودى بجز آه بيوه زنى • بر طول
عورتكا هندن غيرى دكل • اكر بر شدى دودى از روزنى • وفتى
اكر بوبا جه دن بر توتن چيقه ايدى • چو درويش بى برك ديدم درخت

حضرت شيخ ايدر بر يل شام و برايدم اول يل دروشكى اغاجى
يپراقسز كوردم يعنى درويش • قوت اولمدغى كبى اغاج ده يپراق
يوق • قوى بازوان سست ودرماندن سخت • بازولرى قوى
يعنى بودا قلرى بيوك و محكم اما قتى ضعيف و زبون اولمش ايدى
يپراقسز لقدن و ميوه سز لقدن • درويش لفظ ديرك لفظنه
مضاف اولمقدن جايزدر اول وقت يعنى بو يله اولور اغاجى برد
درويش كبى كوردم كه اوزرنده يپراق يوقدى برك فكرى
درخت كورمه ودر • نه در كوه سبزى نه در باغ شخ • نه طاغده
بر سبزه نه باغده بوداق وار ايدى • ملخ بوستان خورده مردم
ملخ • اول يل چكركه بوستانى ييدى و خلق چكركه يى ييدى • در آن
حال پيش آمدم دوستى • اتفاق اول حالده بر دوست بنم اوكمه
كلدى • كزو مانده بر استخوان پوستى • اما شويله ارقلقده كه
سنكى اوزرنده اندن پوست قالمش ايدى • شكفت آمدم كو قوى
حال بعد • انوك بويله اولمسى بكا عجب كلدى زيرا اول دو
قدرتلو ايدى • خداوند جاه و زر و مال بعد • منصب و زر و
نعمت و مال صاحبى ايدى • بدو كفتم اى يار پاكيزه خوى •
اكا ايتدم اى بو لطيف خويلو يار • چه درماندكى پيشت آمد ؟

ایدیکوی • سنکا اوکوکده عاجزلق کلدی وی کیتی بیان ایله
بزد بر من که عاقل کجاست • بنم اوزمه کوکره‌دی یعنی زیاده
غضب آیدوب ایدی که سنک عقلک قنی ودیو مخصوص استفسار
ایلکده احتیاج یوقدر • چو دانی و پرسی سوالت خطاست • چون
بیلورسن وصورسن سنک سؤالک خطادر • نه بینی که سختی بغایت
رسیده • کوردمزمیسن که محنت وزحمت غایته ایرشدی • یعنی قحط
خلقک طاقتی طاق اولوب غیرتلیا الدی قالمدی • مشقت بحد
نهایت رسید • مشقت نهایتک حدینه ایرشدی یعنی تمام مشقت و
نه باران همی آید از آسمان • نه آسماندن یاغمور یاغار تا که زرع و
نباتات حاصل اوله • نه بر میرود دود فریاد خلق • نه فریاد
خلقک آهی یوقاری کیدر ونه دعاسی مقبول اولور تا کرا اولا آه
دعاسی ایله یغمور یاغه • بدو گفتم آخر ترا باک نیست • چونکه
شدت بو سوزلری اشتدم اکا ایتدم آخر سکا نه غم وخوف یوق
کشد زهر جایی که تریاک نیست • زیرا زهر کشی یی هلاک ایدر بر یرده
که تریاک یوقدر • کر از نیستی دیگری شد هلاک • اگر یوقلقدن
یعنی فقر وفاقه دن بر غیری هلاک اولدی ایسه • ترا هست بط را
ز طوفان چه باک • سکا نه غم زیرا سنک وارکدر و فازک طوفاندن

نه خوف واردر • بو وجه وجیه جایزدر • عارزه طوفاندن نه خوف
واردر • نگه کرد رنجیده در من فقیه • اول فقیه بندن چونکه
بو سوزلری اشتدی انجنمش اولدوغی حالده باکه نظر ایلدی وایتدی
که مرد ار چه بر ساحلست ای رفیق • که کشی اکرچه دریا کنارنده وار
ای رفیق • نیاساید و دوستانش غریق • اول ساحلده اولان
وکلنمز وحضور ایلمز که انوک دوستلری دریاده غریق اوله •
من از بی نوایی نیم روی زرد • بن فقیرلکدن وقدرتسزلکدن زرد
روی اولمش کلم یعنی بنم یوزم بو سببدن صاری کلدر • غم بی نوایان
رخم زرد کرد • بلکه فقیرلرک وقدرتسزلرک غمی بنم یوزمی صاری
ایلدی یعنی اکر بو الم بیچاره‌لردن اوتری در • نخواهد که بیند خردمند
ریش • عاقل کامل عاقل استمز که جراحت کوره • نه بر عضو مردم نه
بر عضو خویش • نه خلقک عضوینده ونه کندو عضوینده
یعنی عاقل مطلوبه که کندوسنده درد وبلا ونه غیرینده رنج وعنا
بحمد الله ار چه ز ریشی ایمنم • بحمد الله اکرچه جراحتدن ایمنم
چو ریشی ببینم بلرزد تنم • لیکن چون بر مجروح کوردم زیاده
مضطرب اولدقدن تنم وتنم یعنی تمام مضطرب اولورم بو وجه
وجه جایزدر • چون بر کسنک جسمنده بر جراحت کوردم تنم وتنم

بو وجهه ومی جایزه دراولدکوره ریش مجروح معناسنه در • وچه تا
کوره ریش جراحت معناسنه در • منغص بود عیش آن تندرست
مکدر و پریشان اولور دل صاغ کمسنک عیشی • که باشد بپهلو
ریش ریش سست • که او کمسنه یانینده ضعیف و زبون خسته اوله
چو بینم که درویش مسکین نخورد • چونکه کورم که مسکین درویش
نسنه یدی • بکام اندرم لقمه زهرست و درد • بو طعامدن لقمه
یعنی بوغازمده اول یدوکم طعام زهر و درد در • یکی را بزندان
قند دوستان • بر کمسنه و کسنلوک زندان اوطه • کجا ماندش
عیش در بوستان • اکده بوستاندن قنده عیش قالدر یعنی عیش قبوسی
قالماز حکایت شبی دود خلق آتشی بر فروخت • بر کیجه خلقک
آه و نبوه عاسی بر آتش شعله لندردی • شنیدم که بغداد نیمی بسوخت
اشتدم که بغدادک نصفی یعنی یاریسی یاندی • یکی شکر گفت اندر
خاک ورد • اول حالده بر کمسه طوز و خاک ایچنده شکر اولسون دیو
که دکان مارا گزندی نبود • که بنم دکانمزه بر ضرر اولمدی
جهاندیده ئی گفتش ای بو الهوس • بر جهان دیده اولسوزی ایشتدم
اکدا ایتدی ای بو الهوس • ترا خود غم خویشتن بود و بس • سا کدر
فقط انجق کندو غمکی ایده و کانکه ضرر ایرشمدی و بو الله تعالی

شکر ایلدک یا بو قدر مسلمانلره ایرشن ضرر و غائله اوتری
هیچ غمکین اولمدکمی • پسندی که شهری بسوزد و بار
یکنورمسنی یعنی معقول کوردوسن که بر شهر آتشده یانه • اگر
چه سرایت بود بر کنار • اکرچه سنک سرایک کنارده در •
بجز سنگدل که کند معده تنگ • رحم و شفقتسزدن غیری کیم
قجان معده سنی طار ایلیه یعنی طعام ایله قرنی قجان طویره
که بیند کسان بر شکم بسته سنگ • چون کوره که سایر کسه لر
قرنسنه طاش باغلشلر آجلقدن یعنی نسنه یمشلردر • توانگر
خود آن لقمه چون میخورد • غنی خود اول لقمه یی نیجه یر یعنی
نه کونه کلا یلدی • چو بیند که درویش خون میخورد • چون
کوره که درویش قان یر یعنی نسنه یمشی اوله • مگو تندرست
رنجور دار • مریضدر اول کمسه صاغ دوری • که لاجی ید
از غصه رنجور دار • زیرا اول کمسه غصه دن خسته کبی
توی یلور یعنی پریشان و دلتنک اولور • تنک دل چو یاران
بمنزل رسند • دقیق القلب یارلر یعنی شفقتلو دوستلر چون
منزله ایرشدلر • نخسبند که واماندگان از پسند
و یوکمزلر یعنی حضور ایتمزلر که آرده قالمشلر کسنه لر دارد

دل پادشاهان شد بارکش • پادشاهلرک کوکلی یوکه چکیجی اولور
یعنی پادشاهلر پریشان و نه حضور اولور • چو بیند در
کلخ بارکش • چونکه بارکش خوی بالجمله یعنی بالجمله و
کون لر حاصل کلام پادشاهلر ترحم لازم ایدوکن بیان ایدر
اگر در سرای سعادت کس است • اگر کسه سعادت سراینه ایسه
یعنی اگر بر کسه سعادت اهلی اوله • ز گفتار سعدیش حرفی بس است
سعدینک سوزندن بونیدن اگر بر حرف بس ور • یعنی
بسندر نصیحت گر بیلوی • یعنی سا کر بو قدر کسمر اگر مصراع
ثانی ور • نصیحت کافی ور اگر استماع ایدرسک • گرگل خار کار
سمند روی • گر اگر خار اکرسن سمن بچمزسن یعنی اگر بیرلق
ایدرسک ایلک بولمزسن •
خبر داری از خسروان عجم • خبر طوتر میسن عجم پادشاهلرندن
یعنی انلرک احواللرندن خبرک وار میدر • که کردند بر زیردستان
ستم • که رعایا بید ظلم ایلدیلر • نه آن شوکت پادشاهی بماند
عاقبت نه اول شوکت و پادشاهلق قالدی • نه آن ظلم بر روستایی
بماند • نه روستایی لرده اول ظلم قالدی • خطا بین که از دست
ظالم برفت • بر خطا گر ظالمک الندن صادر اولدی • جهان ماند و

واو مظالم

او با مظالم برفت • عاقبت جهان کتدی و اول مظلم لر ایله قالدی
بو معنی ده حجاب بعد عاقبت جهانی قوری یعنی ترک ایدوب کتدی
زیرا اندن لذت شرکی و ر قوم و قالموشدر • خنک روز
محشر تن دادگر • قیامت کوننده عادل کسه • که در سایه
عرش دارد مقر • که سایر کسه لر بلا و محنتدن ایکن اول عرشک سایه
قرار و آرام طوتر بو وجهله فخ حاجنیدر • و بش سلطنت قرارگاه
وار امثالی طوتر منای اولور کوره مقر مصدر میمی اولور معنای ثانی
کوره اسم مکان اولور • بقومی که نیکی پسندد خدای • بر قومه که
حق تعالی حضرتی خیر ایلک دیلر و احسان ایتمک استیه • دهد
سروری عادل نیک رای • ایورا علی بر عادل پادشاه ویرر
خلق انک سایه سنده معمور ایلر • چو خواهد که ویران کند عالمی
اما چونکه حق تعالی حضرتی استیه که عالمی ویران و خراب ایلیه
کند ملک در پنجه ظالمی • ملکی بر ظالمک الندن ایلر یعنی سلطنتی
بر ظالمه ویرر • سگالند از نیکمردان حذر • عاقللر اول
ظالمدن حذر ایدر فکر ایدرلر • که خشم خدا یست و او گر •
زیرا ظالم الله تعالینک غضبیدر • بزرگی ازو دان و منت شناس
اولولقی یعنی پادشاهلغی اندن بل و منت آکله یعنی شکر ایله

كه زايل شوده نعمت ناسپاس • زيرا شكر سبب نعمتى زايل اولور
اگر شكر كردى برين ملك ومال • اگر نه نياد • بو ملك ومال افندى
شكر اتدكا يسه بيوايدجك اولور ايسه • بمالى وملك مزيد زوال
اضطرابدن زوالدن بر مالر وملكلر شورش • وكو جور ودنياو [illegible]
كى • اما اگر پادشاه هلاقوه خلقه جور وظلم ايدرسى • بو ان
پادشاه هوكلدى كنى • ونيا د • پادشاهلق اتدكدن صكره اوترن
كه الق ايلدرسن كه اصلا بر مرتبه بو مليوب خوار وحقير اولورن
ملامست بر پادشاه صواب خويش • پادشاهه لازمدر ويقوم [illegible]
كه باشد ضعيفان قوى باركش • كه ضعيف قويدن بوك چكمى يعنى
ظلم والم كوريجى اوله • ميازار عامى بيك مردله • خلقه اغجه
ير مرده لدالترسى ايله يعنى بر جوندى [illegible] اچون رعايايه عضو
اتمه • كه سلطان شبانست وعامى گله • زيرا سلطان چوبان ودر رعيت
سورى در • چوبان ضعيف لازمدر كندو سورى حفظ ايليه •
چو پرخاش بيند وبيداد ازو • چونكه رعايا اول پادشاهدن
فتنه وغوغا وظلم بلا كورلر • شبان نيست كرك ستم [illegible]
ل پادشاه چوبان وكلاقورده [illegible] ادن • بد انجام رفت
وبد انديشه كرد • عاقبت برامز كتدى • دنيا دن ونامعقول

فكر ايلك

فكر ايلك • كه بازيرد ستم جفا پيشه كرد • شول پادشاه كه رعايا
ظلم اتمكى عادت ايلدى • بپستى دهد عوهبن بكدرد • سست
ويقت لق ايله بوينكا مدر كچ يعنى رعايايه جور وستم اتمكايله عرف
اخن ايدر • ورعايا انونكا لندن بلا ومشقت ا ولور • بماند
نيعه سالها نام بد • ليكن اونك ظالملر نيجه ييلالر ايرلور ا •
قالور كه انونك لعنت ايله ياد اولنمه سبب اولور • نكى بو
نفرين كنند ازپست • استمز ايسك كه اردكدن بد دعا ولعنت
ايلر يعنى اولدكدن صكره خلقك خيره عا استر ايسك • نكو
باش تا نيد نكوبين كسس • دنباد • ايو اول تاكه اولدكدن صكره
كسه ساكه يو امز سوز ديه • يو وچه مضحاين و • ايو اول
تاكه دوني عقبيوه • كيمسه ساكه ظالم وحيشت ديه • حكايت
شنيدم در مردى از پاكدين • اشتدم كه مشرق ديارنده برسى
مرشد • بولادو ودنيون ارتيك [illegible] • بر باباونك اكه قرداشى
وار ايدي • سپهدار وكردون كش دبيل [illegible] • اول اكه برادرن
صوبرسي باشلو باشنده پادشاه ايدى • وجبار وبيوك كوو [illegible] لو
ايدى • نكوروى دانا وشمشير زن • خوبروى وعاقل
وبهادر ايدى • پدر نعرود [illegible] امرد بافت • اتلرك پدرى ايكسى

بیله هیچ نیلوفر تیغ کمتر بولدی • طلبکار رضوان ونادر و
یافت • جنک وجوبولا نزراغب وطالب بولدی • برغنان زمین
وقسمت تباه • پادشاه کتدعدو اولکلکتی اینکا بایلادی
بار یک برژان نصیبی بیاد • هر بر قرز نندنز نصیب ویردی
مباد اکه بکد کربرکشند • اولمیه کم بر بیر یکا اوزن باش جکلر دما
بین لرنن عداوت واقع اولم • نه بیکار شمشیر کین بر کشند
جنک ایلیه بر بیرینه کین قیلیج چکلر • بو نیمدن روزکاری
سپرده • انلرک بوریکا تون نکس بر زمان صا یدی یعنی ووری
اولکل • بجان آفرین جان شیرین سپرده • جان شیرین جان
آفرینه طپشوری یعنی جاننی حقه تسلیم ایلدی • اجل بکیسه نزدیک
طناب امل • اجدا نوک امیدی ایبینی غزدوی • وفا لشنوزدست
وسنت عمل • وفات انوک عملی الی محکم یاپغلدی حکایت
ولم امید قراوان بوصل روی نعواشت • و اجلبرنا عمر برق اپلست
شهر یشدان مملکت برو پادشاه • اول مملکت اکه پادشاه اوزی مقنی
اولکل • کزنه حق ومنعیدکنج وسپاه • که هوتسز وصا یسز ایدی
کنج وسپاه • یعنی نظر ودیبا اقتا وموتیش • کندولرنکه نظر ان
بود مقبول دوشمک ملکی ایله یعنی کندو ورای لرنکه کعی • کرنشه

صحیفه کیم

هر بکی بکی برا ویبش • ابر بیمی بر پول اوکنه طونقلرمه یکی بونی
تام بکی برده • بربی عدل بولوطوتدی تاکه دنیا ونه عقبی برابر
الندی • یکی ظلم ما کرده آورده • بر بیمی ظلم بولنی طوتدی • یکی عاطفت
سیرت خویش کرده • بر بیمی رعایا یه شفقت اتکی کندوسنه خوی ایلدی
وزم دادو بیمار درویش کرده • خلقه اقچه ویردی ودرویشه تیمار ایلدی
یعنی دوشلرک غمنی یبوب انلره تمام رعایت ایلدی • بنا کرد و نان
داد لشکر نواخت • عمارت یاپدی ومحتاج لره نان ویردی
ولشکرا وخشنود ی یعنی عسکره سیم وزر ویروب کامل رعایت
ایلدی • شب از بهر درویش بشعانه ساخت • کیجه ایلم و درویشلر
حضورا تسون ایچون غریب خانه وصا فرخانه بنا ایلدی • دگر این بی
کرد و بیرکرد جیش • با بلندی قالمش خزینه لرنی خلقه انعام اتمک ایله
بوشلتدی و عسکری جمع قلدی • چنانکه خلایق بهنکام صبح
عجلیز طاپوونن عیش ونوش وقتی • بر آمد همی بانک شادی چو رعد
شادلق آوازی رعد کبی کلور ایدی • یعنی خلق انوک عدل سایه سنده
سرور فاغتده ایدی • چو شیراز درعهد بوبکر سعد • سعد
وغلیا بوبکر زماننده شیرازکبی یعنی بوبکر زماننده شیراز
خلقندن شادلق آوازی بوقارکی کلدکه کبی • هر بوم دوشد فتح نما

مبارک قلمنلو عاقل خردپرور اولو پادشاه • کر شاه امید بن بره
سر انوک امید بنفاغی مشغول اولسون • یعنی حق تعالی حضرتی انوک امیدین تمام
ایلسون • اول ایکی پادشاه • مناسبتیله کندو پادشاهنی بو جمله
یاد ایدوب دعا ایلدی بوندن صکره کرو حکایته رجوع ایلدی حکایت
سنوک کوک نا جوکی • حکایت ایشت که بزینه اول قصه در کلام
ولادا سنجی کووک • بشندیده نیمه د فرضن صفحی • منبول
ایزنو یعنی بو فعل لمع مبارک صحی لوا یلر • ملازمرید لداری خاص
وعام • خاص وعام ولدار لغنده ورعایتنه ملازم ایدی • ثناکوی
بامدادان وشام • صبح وشام حق تعالی حضرتنه ثناکوی ایدی یعنی
صلاح وتقوا یله واوقات خمسه نماز ونیازه مشغول ایدی •
وزان ملک قارون برفتی ولیره • اول مملکته بازرکان ولیروف
باک کتدی • کرشه واو کو بوده وه درویش • سمکیما ول مملکتک
پادشاهی عادل وفقیر درویش طوقلیدی • نیامد برایام اوینو
ولکه عجب اوکر زمانه بر کوکلا وزیر کلدی • بیمصر اعلی
سلطنی صاع ثانی بر موقوفدر • نکویم قادی کرد برک قلم
وزیر کیم بیرقان کلدی بلکه • بیرا غمی صحی کلدی یعنی اصلاب کیشی
ظالمانه ریخینی اتمش ایدوقتی قالدی • کرده عالم ظلم ایله

برآمد بنا

برآمد بنا پیدا ملک از بر ان • ملک وولت قوت ایله جمیع اولوب وف
باشه کلدی یعنی جمله سنکا وزیر حاکم اولدی • تما وتدبیر خطش
بر هران • بالفرض سرور پادشاه بیلن انوک حاکمی وزیر باشی قوه بلد
یعنی انکا مطیع اولدیلر • سر انجام ویاد بر وردشتی • اوبلدن تکه حکا
وعاقبتی نیجه اولدغن ایشت • مرله بیوک براوبری وه دکرظله مایل
ولمش ایدی • الرینک بخنی وبروانر دوی • اکر ایو بختلو ایسک ومرد
کو صراط مستقیم اوزره یوریجی ایسک • وکر هواست کا فرون
کند تخت وتاج • بیوک بر اوری استرسک که تخت وتاجی زیاده ایلیم
بیعروده برمرده وهقان خراج • کوعخلقی وزیر خراجی زیاده ایلدی
تاکه وازمالی جمع اوله • جمع کرده ومال بازرکان • بازرکانک مالنی
طمع ایلدی • بلا رحمتسبزجا بیچاره کان • بیچاره لرک جانی وزیر ملاو کردی
یعنی ظلم ایله مالدن الدی • با میدپیش نده وو محروده • زیاده کلک
امیدی ایله جمع اتدی که مالکیه ویرمی ویدی • خردمندان کرصوب
کرد • عاقل بیلوب اول ظالم پادشاه • بو ایشی نا معقول ایلدی
کدنا جمع کرد ان زر از کر بزی • کدنا اولا الثونی ظالم لغندن جمع ایلد
بر کنده شودن لشکر از عاجزی • انوک لشکری عاجزلغندن وولایتی
لشکرن بر اکنده اولدی • شنیدند بازرکانان خبر • بازرکانلر خبر اشتدیلر

ز ظلمت و در بوم نه نشین • که اولعزیز کرده تا بیتی ظلم وار ورد کس
دعالر انوک ظلمندن مکدر الحال اولمشلر • بر یدنما زابجا فرید و فروخت
بازارکاندن اولیرده بیع وشرای کیتدلر • زراعت نیامد رعیت بسوخت
اهل قندن زراعت کلمدی قحط دن رعیت یاندی • چو اقبالش بود سوق
سر بتافت • چون دولت انوک دوستلغندن باش چویردی • بنا کام
دشمن بر دوست یافت • بالضروری دشمن انوکا دوزه البولدی
یعنی انوکا دشمنی غالب و مظفر اولدی • سمند کلبیع وتابک بکند
تکلف عنا وی انوک کوکسو ونبو ماغنی تو پیره دی یعنی انوک وفا تندن
اصلا اثر قومدی • سم اسب دشمن دیار نکند • دشمن اتنک طناغی
انوک دیارینی تازدی یعنی خراب و بیاب ایلدی • وفا از که جوید بیمان
کسیحن • وفا ومحبتی کیمدن استر چونکه عهد وپیمانی تقرردی یعنی بوزدی
خراج از که خواهد چو دهقان گریخت • خراجی کیمدن طلب ایدر چونکه دهقان
بیوت عایا قچدی یعنی اولمخصوصده که اکا عادت ایلدی • چه نیکی
طمع آوردی ز صفا • اول صفا ز یعنی اول ظالم ز ایلک امید نه طوتر
کربا بشن و دعای بدرش ورفقا • که انوک آرونه بددعا اولدی • چو بختش
نکون بود در کاف کن • چونکه انوک بختی دولتی کن کافندن منعکس ایدی
یعنی روز ازلدن بر بخت و سعادتسز خلق اولنمش ایدی • نکدانجه

نیکانش کفتند کن • ایلدی ولی نشنید که ابولرا نه اکا ایلم
دیو یعنی بعض حاقتندن عاقللرک نصیحتنی قبول ایلدی •
چه گفتند نیکان بدان نیکمرد • بیلورمیسن ایولر ونیلر اول
ایو کیشی اول ظالمه نه علی خوب اولدقده نصیحت نیک مردون
مرله کوچکبرا وری ودکمک اولزیاد • عاقل وعادل ایدیک •
تو بر خود کبید آنکه بر خود برد • ابولرا اکا دیدیلرکه سن بر یکت
اول ظالمه دیدی یعنی سلطنتی بر خورداری کمراول ظالمه فو
اولکه • کما شوخطابیه دنیر بسست • اول ظالمک ظن غلط
وتدبیری سست ایدی • که دور عدل بهداخچه ونظلم حبست
زیرا عدل ده ایدی اول نسنه که ظلمده استدی • یعنی کثرت
مال عدل ایله جمع اولور ظلم ایله جمع اولماز • اول ظالمه بونه ببد
ارینه سیم بدماند وزان نام نیک • عاقبت بوندن بره لذعا و
نزت ایواد قالدی • ارینه اول ظالمه اوری ودازان هر نه
مرله عاد لیرا ورعهد کربو قاری ده بیان اولنشدر •
بزنابیاشد سرانجام نیک • بیا مزلوک ایو انجامی اولمز
یعنی عاقبتلری ایو اولمز **حکایت** یکی بر سر شاخ بن می برید •
بر کسه بر بوستانده بر اوغاجک دالی اوزرنده اوتوروب اشنه سنی کسردی

حذاونن بستان نکر کرد و ویت • بوستان صاحبی نظر ایلدی واول
کسنک بو حالنی کوروی • بکنفتا کلا بمرد و بمیکنی • بوستانه ماجی
ابتدی که برکسه یرامزونا معقول ایلر • تر نامرن و نیش طعنه میکند •
لیکن باکه زبانی ایلمز زیرا انا مرف بر بوداق کسمکا بلد نوللو بلکه کند
نفسنه ضرر ایدر زیرا نوف ووشوب با سفط باعلاکا اولور •
اکر بشنوی نصیحت بجایست • یعنی وارکر بنو ایلدوکم ضعیفان
بیلنت مکن قوی • نصیحتم یعنه ودکر قوی اموزا ایله ضعیفلری
ووشور یعنی انلره ظلم • که مرو برا و دیوی صرنعی • زیرا یارن یعنی
قیامت کونه اتم نعله مقربشیا ایلدر بر بادشاهی • کدای کر بستابر
جوی • یرکا که سنک قنکی بیله بیب وکیز • زیاده حقیر لقندن •
جو خوا بی کرد فردا برید برنج • جونا استرس کبی یادنا ولولق
ایلدکن یعنی سعادت بوکان • مکن دشمن خویش کهر ری
بر که بری کند وکه دشمن ایله یعنی زیاده عداوتی ایلم • که چون
بکدرد بر توائین سلطنت • زیرا چونکه بو سلطنت سنکا اهن که
کجر یعنی کولسن • بیکند بتهران کدا و امنت • اول حقیر ترا مصر
کدا فهر ایلیه سنک وامنکم طو برو سنی حضور مقرا ایلدن • مکن بحس
زنا توانان بدارت • ظلم ایلیه عجارلره دن اول الی جکه یعنی ظلم ادن

وانترا ایلد

نزاعت ایلد • که کر بفکند دست سوی سرهنگان • نیبا اکریکی
ووشون لره جل ولورکن یعنی قیامتده رسوای اولورکن • خجالت
بیعه بیش زاو کان • خجالت اولور عار قلرقند • بینباد ن
اروست افتادکان • افتا و لره زی جان الذنه وکمکه یعنی
سنک فصه که ضعیف لا اوله • بزرکان روکی ولیکلبیت • ابو
فتلوردشن دلا ولور یعنی عاول بادشاهلر • بفرکند تاج
بروندد تخت • عار قلقوا بانا تاج و تختا لنت لرهیچ کسه ظلم ایلدن
دونبالدو ورلنات کج مرد • راستلوکا روتجه اکر کتمه یعنی انلره تابع
ولورتن سوزلرندن استماع ایلم • وکدر است خوا ههی جدی شنو
کی سوزلرک طوغریسنی استرایسک سعدی دن اشت که انوک سوز
راست
مکو بی از سلطنت
بیش نیست • دنیا ده پادشاهلقدن زیاده بر منصب یوقدر ولیکن
که این تر از مملکت درویشی نیست • که درویشک ملکندن یعنی
درویشلکدن ایو رک یوقدر • بیت
عالمده ذوق وصفا سن بکدا سورمین • بیرم در ابقوا نجق قورقی غوغا
سبکبار مردم روند • بیجک بو کلوکس لرسنی یرک و اسانرک
کیدرکر بلا جکمز لر و اضطراب کورمزلر • مقایست وصاف

چاکر

ولان بشنوکن • حق سوزی بو ورکدین وردم و صاحب ولالرا شو
زهی دولت نشو بنیا به خوردو • نیرا بحق بونان غمی یرلکه غم •
بندر جهانه خوره • اما پادشاه جهان خلقی قدر غم یر • گدارا
چو حاصل شود نان شام • گدایه چونکه اقشام ییجک نان حاصل اوله
چنان خوش بخسبد که سلطان شام • شام پادشاهی کبی کندو بخسبد
بغم حضور ایله اویور • اول گدا دخی بخلاین حضور ایله اویور
غم و شادمانی بسر میرود • غم و شادمانلق باشه کیدر یعنی نهایت
بولور • بمرگ این دو از سر بدر میرود • مرگ ایله بو ایکیسی باشدن
کیدر یعنی نه غم و نه سرور قالور • چه آن را که بر سر نهادند تاج •
نه فرق آنکه که باشنه افسر تاج قودی و سلطان اولدی
چه آن را که بر گردن آمد خراج • نه فرق آنکه که بوینندی اوزرینه
خراج کلدی عکره وایم تحت وفللتده ایدیلر یعنی اول کیمسه سلطان و گدا
برابردر حکایت • چو هنگام رفتن کند جان پاک •
چه بر تخت مردن چه بر روی خاک • اگر سرفرازی بکیوان برست
اگر بر عالی قدر که کیوان اوزره در یعنی زیاده رفیع القدر در •
وگر تنگدستی بزندان درست • اگر فقیر کدر وین سبیدر بندن اوزره
کیوان زحل در که کوکب اسمیدر که فلک سابعده اولور •

چو خیل

چو خیل اجل بر سر عمر دو تاخت • چونکه اجل عسکری یکسنک بیله باش
اوزره چاپدی یعنی موت ایرشدی • نشاید از یکدگر شان شناخت
انلری بربرندن تمیز ایلمک ممکن اولمدی • نگهبانی ملک و دولت
بلاست • ملک و دولتک حافظلغی یعنی پادشاه عالم اولمق بلادر • گدا پادشاست
و نامش گداست • حقیقتده گدا پادشاهدر بعده آنک آدی
گدادر حکایت شنیدم که یکبار در حله ای • ایشتدم که بر
حله ده • سخن گفت با عابدی کله ای • بر چورومش قوری باش
بر عابد ایله لسان حال ایله سوز سویلدی یعنی بویله دیدی • که من فر فرماندهی
داشتم • که بن هنبا پادشاهلق شوکتی و قوتی طوتردم •
بسر بر کلاه مهی داشتم • باشم اوزره پادشاهلق کلاهی طوتردم
سپهرم مدد کرد و نصرت وفاق • فلک بکا مدد و نصرت موافقت
ایلدی یعنی حق تعالی مقارنه نصرت ویردی • گرفتم ببازوی دولت
عراق • دولت بازوسی ایله سپاهانی طوتدم • طمع کرده بودم که
کرمان خورم • طمع ایلمش ایدم که کرمان مملکتنی ییم یعنی انی
فتح و ضبط ایدم • که ناگه بخوردند کرمان سرم • که ناگاه قبر
قوردلری باشمی ییدیلر یعنی اولدم ایدرکه عمر وفا ایتمدی • بکن
پنبه غفلت از گوش هوش • عقل قولاغندن غفلت پنبه سن

توپر یعنی جفر • که ادم مرده کان پند امید بکوش که
مرده لردن سنک قولنکه نصیحت کله یعنی غفلتی ترکایله کـ
انلردن وعظ و پند استماع ایکان •

نکو کار مردم نباشد بدی

بو انلر کیم ضرر و زیان اولماز • یعنی هر کمکه جفا اتمیم جفا
کورمز • نودذوکسی بد کرد نیکا ایوشی • برکسه و نبا و کیا
ونا معقوله چالشمزکه اکدا بو کله یعنی هر نه اکیدن اکه بولور
شرا نکیز هرده دسر شر شود • شر تیر یعنی خلقه ضرر ایرشدزجی
هم شرو نساد طرفندن کیدر یعنی انن هلاکی اولور • چو کزدم
با خانه کمتر شود • عقرب کبی بوایسه از زرک کیدر اکثر ادمی صو
قصدایدوب طاشرچقدقدن اورب هلاک ایدر لر • اکر نفع
کس ور نهاد تو نیست • اکر سنک ذات و طبیعتک کسیه فائده
یوقدر ایسه • چنان جوهر سنگ خارا بیکیست • بو بجلین جوهر سنک
خارا بر بیر یعنی سنک ذاتک سنک خارا بهر • غلط کفتم ای
یار فرخنده خوی • ای مبارک خوی لو یار بو سوزی غلط ویدم
و خطا اتدم • که نفعست در اهن سنگ و روی • زیرا اهن چه
و سنک و تونج ده فائده وار در سنک فائده یوقدر • چنان

آدمی مرده

آدمی مرده به ننکرا • بو بجلین آدم اوغلی غار تون اولمشی ولو
یکدر • که بر وی فضیلت بود سنک را • که طاشنک انوکا ویو
فضیلتی اوله یعنی طبراقا نوک باشنه که طاشی انزن یکا اولو
نه هر ادمی زاده از دو به است • هر آدمی زاده • بر تجوون یک و کلدر
که دو دو ادمی فاوه به بد بهست • که بر تجی برامزا ومی زاده ون
یکدر • بهست از دو انسان صاحب خرد • صاحب عقل وهو
انسان بر تجوون یکدر • نه انسان که در مردم افتد چو دد • او
انسان یکدر دکلدر که بر تجی کبی خلقه وو شه یعنی انلره ضرر
جو انسان نداند بجز خورد و خواب • جو انسان یملدن و اچملدن
غیری بلمیه • کدامش فضیلت بود بر دو کب • اول انسانک حیوانا
و اتی قنغی فضیلتی اولور • حال بیود که خولب خورد و حیوانات
ده وار در • بود که او لن یعنی بیت تسلط بقا یله ور • سوار نکو
تک عیب بر راه رو • یولسز کیدجی یعنی یولنی بتورمش بو بجلینه
پیاده • برو و رفتن کرو • پیاده • او ... که کتمکل منزل
المقصد انون سبقت ایلدی یعنی از کجر • کسی دانه نیک
مردی نکاشت • بر کسه و نیاد • ایلکلر ... ک و اترسی اکمدی
کز وصم مرادکا و لیر نداشت • که عاقبت اتون کوکلم لهم مرتی

بو قاری طوتدی • یعنی هر کمه نیک مردلک وایمن آلدی کار ول
معنی حاصل ایلدی • نه هرگز شنیده‌ام در عمر خویش • هرگز کندو
عمرمده اشتمدک • که بدمرد را نیکی آمد به پیش • که بر ایز کیشی‌نک یوفی
قالدی کندو ایلک کلدک ودولتمند اولوب سعادت بولدی یوفی
بولدی **حکایت** کزبری بچاهی افتاد • یعنی بر کزبر بر قیویه
دوشمش ایدی • که از هول او شیر نهاد • یعنی اما شول ظالم
بدبکه انوک خوفندن ارکلر ارسلان وشی اولمش یعنی تمعک کیسه‌لر
انوک مغلوبی ایدیلر • کزبر وزبر وعولی وصوبا شی معناسنه در کیلی
که اغیر حملک ملایم ورد • بد اندیش مردم بجز بد ندید • ظلم یولی
لی ایدی • ندید ودشدی کندوسی عاجز بر کیسه کورمدک
والله وفا ایدی ... عذر بیخ
سینه دواز عاجز تیغه ندید عاجز کرد کورمدک • همه شب
فریاد زاری گرفت • وکاه کیجه اول چاهده فریاد وزارلقدن
دیومدی • یکی برسرش کوفت سنگ وگفت • بر کیسه اولکانک باشنه
ودوی دعا ایتدی • تو هرگز رسیدی بفریاد کس • سن کیمسنه فریادینه
یرشدک • که میخواهی امروز فریاد رس • که بو کون فریاد ایرشیجی
سعادتله ایری طلب ایدرسن • همه تخم نامردی کاشتی •

کوه مالم کلیجه

بو حالم کلیجه ودکم نامردلک وظالملق تخمنی اکدک یعنی ظلم وایذا
جور وجفا ایلدک • ببین لاجرم بر چه بر داشتی • کور عاقبت
نه بر قالدردک یعنی حاصل ندکه • که بر جان ریشت نهد مرهمی
سنک مجروح جانکه دوزی کم بر مرهم قوی ساکا کم ترحم ایدی
که جانها ز دست نالد همی • که خوذ جانلر سنک الکدن نالار
تو ما را همی چاه کندی براه • سن بزم ایچون یولده قیو قازدک •
بسر لاجرم در فتادی بچاه • لاجرم بیرسن قیویه باشک ... دوشدک
من حفر بئرا لاخیه وقع فیه • دو کس چه کنند از خاص وعام •
اکی کیسه خاص وعامدن اوتری یعنی خلقیچون قیو قازرلر •
یکی خوب سیرت یکی زشت نام • بر کیسه‌ی ایو خوی ... بر کیسه‌ی ادلو
وبیت ما قبلنی بیان ایدر • یکی تا کند تشنه را تازه حلق • یعنی
برندا وترع قیو قازر که تا ... بوغازنی تازه ایلیه یعنی ...
اندن صوایجه ... تا ... صوسزک بوغازی ازدن
تازه اوله ... وزن کندوسی ... اوله • یکی تا بکیرد
ور افتند حلق • بر کیسه ... اندن اوتری قیو قازر که تا خلق بو
ده انوک ایچنه دوشه‌لر • اگر تو ... • زیر لکن
بلغزا غاجی ... یعنی ... • اگر ... چشم

اكر ظلم وجور وجفا وظلم ايدن ايكا ميدر نطوقنه • بيت دل مرا مرهم نهد خوان كستهء جو • افضل ان وقتی ارباب کش کسد طل ام
كركندم سنانی بوقته رو • كه نجم وقتش بغداى اثرين • ورد
زقوم ازحجاز برود • زقوم اغاجى كه جان ايله بكليدن وجوف
جند جهد ايديه منفعت ايدكسن • مبتدا دهر كز دبير جود حب
ايله كه جوكز اندن بيش بيتسن • رطب نا ورد خرجم باز اغى اغاجى
جونكه بعنى جوننده بوقانى تا زخرما ميوه سنى كتورمز • جيكم فلكون بد
يمان چشم وار • فاكه نزتخم براغودا بيك بعنى نزكلا بيك حاصل
يمان اغ طوتا ميوحكايت حكايت كنند از نيك نيكمرد • حكايتا بيدرلر
صالح كسهدن بعنى اولكسه • كه اكرام حجاج يوسف نكرد • كه يوسفا اغا
حجاجه اكرام ايتمدى • بسوى اجماد برو عاقبتا مد وست • اول صالحكه غضب
ايله حجاجه اندن اجتلير كلدى معجوم ايلدى يعنى اصلا اكرا اعتبار ايتمدى
كه حجاج را دست محبت بست • كه حجاب مدعى الى باغلند بودم و
جاينده حجامد محجى الى باغلدى كه هيچ بر وجهله محبت كتوررنه قادر
ولمدى • بمرهنك وبولره نكه كرد تيز • حجاج جونكه كنندى بو مالى
كوردى حدت ايله ديولره مرهنكه تيز نظر ايلدى عقدا يتدى • كه نطعش
بنداز وخونش بريز • كه انك نطعى ووسرو قانى ووك يعنى انوك

بو يينخ ايدبق نجه بر نطع ويكه ديو يسنى ودعم باوشا بلرى
ديوانى بر كيه سياست ارانده لازلا بر نطع وشلر وانكا ودنه درم
دوكوب اندن صكره اول كمسنه بو يينخ اوردلر ساير باوشا بلرده حى
اكا كوره تقليد ايتلمه ودكم مادر وشر نيك بو بيتلدين زياده • روشن
بيت مراند ركش وه لا تبرا زان جمع • كرلت و بيش نطع آدرد وجون
بو حجت ناند حجا جو حجاد • جونكه ظالمك محقق قالمدى • ببرخاس نورد
كشر وى كرا بيرو • دعوعا ايله يوزنی بوريشدى • وحوسونده
اعتبار والتفات ايلمز • بخنديد وبكريست مرد خداى • جونكه
تر وروى كنندكه سياست ارليند كوردو كلدى واغلدى • عجب اش
سنكير دلتير راى • قادر راى بو حالتى كوكل كمرله ظالم حجاج و
جونكا اولصالحك بو حالتى كوردى • عجب طوتدى يعنى تعجب ايلدى
جويعنى كه خنديد وبكريست • جونكه حجاج اول صالحى كوردى
كه كلدى وكرو اغلدى • ببرسيد كين خنده وكريه جيست • حجاج
اول صالحكه سوال ايلدى كه بو كريه وبو خنده نه در • يعنى بو نه
حكمت واردر • بكفتا همى كريم از روزكار • اول صالح حجاجه جواب
ويروب ايتدى بو كرمانردن اغلارم • كه طفلان بيجاره دارم جهار
كه دردت بيجاره طفلم وار در كه بندن صكره انلرك حالى نيجه اولور

یعنی جمع الظلم بر ایب پاک • کلامی بنیز انک پاک المقدد لعفیدن • کم
مظلوم رفت و ظالم بجای ک • که قبر مظلوم کتدم ظالمک ظلمندن
کتدم انن عذاب جاکم • پیر کنسنی ی بنده ولتر پارت • حجاجک
دعم چونکه اول صالحک بو سوزنه اشتدی بابهنه ایدی ای بوکو کل
پادشاه • مکن وست ز بیره صالح برار • بو بایله بو صالح کسه دن
الموت بنی بونه قتل ایلکدن فارغت ایله • که خلقی بدو ردی وار
و بنشت • زیرا خلق و ازکه بو ندار قد طوترلر یعنی بو کسه انلر کبیدن بدن
نصر ایست خلق بیکار گشت • رای و فکره کلدر بروا قد خلقی لر درغ
و پاک زیرا معنی • مذهودر • بزرکه و عفو و کرم پیشه کن • اولاجی
و عفو و کرم صنعت بو غماوت ایله • که مروان المغالی انی پیدا کن
نوکه صغیر طفل لرند اندیشه • و نکر ایله که انلرکه بو بیره • قالمن
ما را و شن خاندان مو ضی • مار کندرو خاندانم کشتن سن • کدبت خاندانی
بسندی بدی • که سا پر خاندان ادور پر طریق بکنورن یعنی ظلم
ایدرن • بسن رو لها براغ نوریش • و نیاد • کوکلدر سنرو اغ که
ایله مجروح اولدلر انلر ایله • که درو ز بیاس ایرت خیر بیش • کرینا
کونه سندرا و کوکر خیر کله و فاتن ها ماد اولدر یعنی قالر • شنیدم که
نخسبید و خوش بر بخت • اشتدم که حجاج کتدوقن ر زند نکسون

تبول اندی

تبول اندی وافولیمکلک قاپنی و یکدی • ز روان بو الورکه دائم بجی
خو تمله نکه زمان و قضا سندن قاچمق کیم بیلور کم قا و اولور که
قاچه حال بو کا المقدد کاین بو یه و مخ جایزن د • پادشاهکه حکلندن
یعنی قاچه کم قلور اولور • بزرکه وزان فکر ستان سب بحث
بر صالحکه اول فکره • یعنی اول قتل ایله اولنکه او یووی • بجهان ندیل
دید و پرسید و کفت • حجاج شهید اتمکه کسه یه بو صالحکه کسه ورشند کو
حالنی صوردی اولکسه مخی جواب و یروب ایتدی • وی بیش پر من سیا
ن ماند • حجاج تمام نفس هر بر نفس هن زیاده سیاست سوز من و حقیقت
کتدو منح و نیاد • برده ون ارتق سیاست ایکدی • عقوبت برو تا
قیامت ماند • لیکن عقوبت انوکا وزرنهر قیامته و کن قالدی •
نخفتست مظلوم از آهش بترس • مظلوم اویومشدر انوک
آهندن خوف و حذر ایله • ز دود دل صبحگاهش بترس • انوک صبح
وقتنکا آه ویرد کا سندن خوف ایله • مدر پرده یکی بر هنگام جنگ •
جنگ و خصومت وقتنده کسنک پرده سنی برتر و یعنی فاش ایله •
که باشد ترا نیز در پرده ننگ • زیرا سنکه مخی پرده وه یعنی سنونه
بیکا ولورکه غیری که انلر فاش ایدرلر • ننز بچه پاک انداز دانی
نوفا ایلمز مس کیر پاک ولیر کچه • بر آرد ز سونه جا کیار ه •

جالنیك یا غمسندن بو یارب کتون یعنی جانی وعزلدن اطلاعملو ساك
بد دعا ایلیه • نرا بلیسی یکمه دبنم تدیر • بویله وکلی وکبد ابلیس
لعین قباحت بلدکده مقنعا اینکامه نزا طاعت ایلمدوایلکو یعنی بحث ایله
سندنی خوف ایلدکده حالکا تحلیز اولد • بر پاکنا و یده تخم پلید • ناپاک
تخمدن پاکو لطیف حاصل کلد • مزن بانکبر شیر مردان ورست
بیا وردلوا فزرم فتی جاغزمه وانلو ایلد جنک وحقصو متنه اقدام ایلیه •
جو یالکوه کان بر بنا یی بشنه • چونکه کو وکلن مشت ایله مقابله یه قا ورد
نتیجه • کلام کندکندن اولولی ایله جنک وعنا وایله زیرا کند کمنه ایلد
ویکدر حکایت یکی پندی جاد فرزند را • برکسه فرزندنه نصیحت ویرد
بویلدو بو • که وارینده مرد مندرنا • ای عزیز بدعاقلک نصیحتی حفظ ایله
وانو کا ایله عمل ایله نصیحتی یعنی • مکن جور بر خرد کانی ای پسر ای
پسر ضعیف لره ظلم وجود ایلدکه • ضرورت افتد بزرگه ریسر • کد بر کون
ولولکا یاشکدن ورش یعنی سیاسنک کیدیکه سندن اولو کمیه • ساك
جفا ایدر • بعض شنی مه • زسر بر بد نیر واقع اولمشدر کیمسنی بو بلمه
ولونکه بر کون اولو سنک باشکده ورش یعنی یاکه جفا ایدر • نمی ترسی ای
کرکسنا فعنه • ضعفا لزنی سن ای نا فعن عقل قورد یعنی ظالم • کند
وزرکی یلنکیسه برم ورد • که بر فیلان سنی باره باره ایند • نتیجه کلام

سنڭ قوی بر کیمسه بر کون سکا تمام جفا ایلیه ویکلید حکایت
بجه دیدم بروز بن بچه بود • قضیه پنج ایدر ضعفا نلقده بنم بر پنج
نفعه رواردی • بودم وقی جانرون • جوانلقده بنم بر پنجکنه وار
ایدی تقدیر بویله اولور ودخر دی بروز بسد پنجام بود • ولر دوستان
نون بچه بود • ضعیف لکدکه بندن رنجیده وقی حضور ایدی •
بجورم یکا مشت روز آوران • لیکن قوی لکبر شق بیدم یعنی بر قوی
باکه بر مشت اوردی • نکردم دکر روز با لاغری • ارتق ضعیفلدن زود
ظلم ایلدم لاغران یونی ضعیفان حمله ورمجازا حکایت
الا تا بغفلت نخسبی که نوم • آگاه اول صقین غفلت ایله اویومه زیرا
خوابه • حرامست برچشم سالاروقوم • پادشاه که کوزنه حرام ور • غم
زیر دستان بخور زینهار • رعایا ده چارلرک غمنی یه صقین • بترس
از زبردستی روزکار • زماننک قوی لکندن خوف ایله که زمان
سنی زمان ایله زیر دست ایله روزکار رهلنا وتجاره زیرا مقبتنی
قوتمالیون خوف ایله ویکدر • نصیحت که خالی بود از غرض • نصیحت که
غرض طمع دن خالی اوله که رضاء الله اوله • چو دارو تلخست
ولیکن مرض • نصیحت ایچعاردکیو • بودم وقی جانند اجی عاردن
مرض دفع ایدیجو • بودم وقی جانند ون • وفیو وافیه معلمنه اولور

وجل عدل یکی وهم تالیت د. امعوه ایتی وفهم مصوحدر
کلمه و واقه یکی را حکایت کنند از ملوک. پادشاهلردن
برینی حکایت ایدرلر. که بیماری کردش چو دوک. که پیلک خسته
کبی پیلک کبی ضعیف وتحیف زبون وضعیف ایکن. که کی بر دبری
دستان صحی. که بنده لری وخدمتکارلری اوزره حسد ایلیه
که نوله یدی بونلردن بری اولیدم بو پادشاه اولیدم. چناشی
بیدا صد ضعیف جسد. جسمنک ضعفی نی اغلبی اتکی یعنی
شویله زبون اتکی. که شاه ارچه ودعوی صد نام آورست. زیرا
پادشاه اگرچه میدانی اولور ور. چو ضعف امدا زبین فکرت
اما چونکه شاه ضعف کلدی بر بیوق ورن مکتر ودیعنی پادشاه
اگرچه عزت ورفعت ده در لیکن چون اگر بر خسته لق وبر ضعف
کلدی بی ودن کمتر در انوکیچون خدمتکاردری اوزره حسد ایلدی
ندیمی زمین ملک بوسه داد. بر مصاحبی پادشاه اوکنده
برا وپر عد بویله دبو دعا اتدی. که میلک خداوند جاوید باد
که پادشاهک سلطنتی باقی اولسون. درین شهر مبارکم دید
بو شهرده. مبارک نفس اولور بر کسه وار در. که در پارسا یمچواری
کمصالحتی برا غلبه از ور. بر درد شتی بمنات کبی. کمکنه

مردم لری انوک اوکنده ایلتقه دیلر یعنی الیلتدیلر. که مقصد مهم حاصل
شد ودنفس. که وزیری مقصود حاصل اولدی یعنی مقصود دی
اولدی. بر نشست عوکزیعه باصولب. صوکرا انوک اوزره باصوب
کتمش یعنی اندن نا مشروع وخطا صادر اولمشدر
ودعوی مستجاب. قلبی پرکش ودعاسی مقبول بر کسه در.
بخوان تا بخواند دعای بر بن. اول صالحی چاغرادقه تا بو مرض
اوزره بر دعا اوقیه یعنی صحت اچون بر دعا ایلیه. که رحمت رسید
زآسمان بر زمین. که اسماندن بر اوزره رحمت ایله یعنی حق تعالی
جانبندن صحت ایله. بفرمود تا مهتران خدم. چونکه بو سوزی
اشتدی پادشاه. بیوردی خدمتکارلرک وعسکرک اولولری.
بخواندند پیر مبارک قدم. مبارک قدملو پیری اوقودیلر که پادشاهه
صحت اچون دعا ایده. برفتند وکفتند امد فقیر. خدامک اولولری اول
پیری دعا وعوت کتدیلر ودکلدیلر فقیر کلدی. تنی محتشم
در لباسی حقیر. مشکل اولو برکمه حقیر لباس ده. بکفتنا وعایی
کن ای هوشمند. پادشاه اول صالحه ایتدی بنم صحتم اچون بر دعا
ایله ای عاقل. که ورشته چون سوزم پای بند. که پیلک خسته
لکندن اکنه کبی پای بند واسیرم. شنیداین سخن بر خم نوبه بشست

ادغربی بوکلش پیر بو سوزی ایشتدی • بر نشتر عبر اورد باکدورش
یاوزلق ایله پادشاه اوزره ایرعاوازکتوردی یعنی پادشا •
اوزن بر تحکیم مبتردی وازدلکه بو یله دیو • کرحق پرباتسه یزداه
کرحق تعالی حضرتی حلیلدر • غاول پادشا اوزره شفقت و ترحم ایچی
بیچاره وعاجزلرین حق ایکن • سن خلقه ترحم و عدل ایله و حق تعالیک
رحمت واحساننه دتعرض ایله یعنی سن خلقه ترحم ایله اندن نصکره کورکه حق تعالی
حضرتی ساکه نیجه لطف واحسان ایدر • دعای منت که شود سودمند
بنم دعام ساکه قچان فایده لو اولور • اسیرانی محتاج و درجاه • ویند
حال بوکه سندکی محتاج و بیچاره اسیرلر زندانده و بندده در • نه لایرحم
لا یرحم مفهومنجه • برعلق عجبا بنی • سن خلقه ترحم ایتمش سن
کجا بینی ازدولت آسایشی • دولتدن قنده بر آسایش و حضور کوره سن
ببابین تو عذر خطا خواستی • اول سن کندو خطاک عذرینی حق تعالیه
دیلمکلک کرک سن • پس انکه شیخ صالح دعا خواستن • اندن نصکره صالح
شیخ دن دعا طلب ایتمک کرک سن • کجا دست گیرد دعای ویت • اول
صالحک دعاسی قنده سنک الک طوتر و یعنی سنک الکدن برابر ایرشور
دعای منم و یکان در پیت • حال بوکه مظلوم لرک دعاسی سنک ارد کده در
یعنی ساکه بد دعا ایدرلر • شنید این سخن شهریار عجم • عجم پادشا

بوسوزی ایشتدی • زخشم و خجالت برآمد بهم • غضب و حیالتدن
بحضور و منقبض اولدی • بر نجید بیرپادل خویش کفت • داود
صالحک بو سوزندن انجنوری و صکره کندو کوکلنه بیلی کندو کندویه ایتدی
بو رنجیم حقست ایدر و یش کفت • نه انجنیم حقدن کلدی و حقدر
اکه کدو درویش یعنی شیخ ایتدی • بفرمود تا هرکه در بند بود • پادشا
بیوردی تا هر کیم حبس ده ایدی • بفرمانش آزاد کردند زود • پادشاهک
فرمانی ایله تیز آزاد ایلدیلر • جهاندیده بعد از دو رکعت نماز •
جهان دیده یعنی اول شیخ ایکی رکعت نماز دن نصکره • بداور بر آورد
دست نیاز • پادشاه ایچون حقدن دعا و تری حق تعالی حضرتنه نیاز الی
قالدردی و ایتدی • که ای بر فرازنده آسمان • که ای آسمانی یوجلدن
یعنی یوجلدیجی خدا • بجنکش گرفتی بلطفش بجوان • ای جنکیله
طوتدکک انی صلح ایله اوقی • ولی ایچمان بر دعا واشت وست • اما
ولدولی دعا صقله ایچلن الی قالدردی • که دسته سر بر آورده
بر پای جست • که پادشاه همان اولدم صحت بولوب باشنی قالدردی
و فرخندن ایا قاوزره مچیردی • تو کنفی ز شادی بخواهد پرید •
سن اکلاتی اولوب بو حاله کوردیک • ویا دیکه فرخندن اوچق
استر • چو طاس کوردشه و ربا ند بدید • طاووس کبی مون ایاغنی بلکا

چو طاوس مصراع اولی معروفدر • بعد معه گنجینه گوهر بخش
پادشا • چونکه گنجوری گور معمور سرکت پیوری گنج و نک
گوهر بخش بیری یعنی خزینه دار • اعطا گوهرون • فشاندن •
دریای وذرد بر سر بش • گتوردعا ولدوا لطاف اینا غنیه نثار ایلید
و باشنه اوندن زر نثار ایلدی • هنا دیر یا ملک شاید نهفت
حق سوزی یا ملک اونی گیزلمک لایق و معقول دکلدر •
ازان جمله وامن بیفشاند و گفت • صاحب سخن اول جمله نثار
اتدکلری گوهر زرهون وامنی سلکدی و پادشاهه ثنا ایتدی
که ای با سر رشته یاری وکی • یرکن و مخا پیلک طرفنه گتمه یعنی عطایا
ظلم ایله • مباد اکد و یکد گنجه رشته سر • که ایپلک کرو باج ایلیه
یعنی نبیه بو مرض مبتلا اولیسین • جو باز محتاوی نکد دار کیلاق • چون
یرکن دو شدکیا عنه حفظ ایدر اول بلا یه سبب اولو ندن یعنی ظلمدن
حذر ایله • که دیکباد و یار تکو درجای • که بر کی و مخایا عکدیرنده
طیر نیه بلو تنگدا دیر بلا یه مبتلا اولیسین • ز سعدی سخن گوش کن
سعدی دن اشیت که بو سوز راست در مرله مصراع ثانی ■
در هر باره قتلوا بر خاستست • هرکس دو شمنی قالقش دکلدر یعنی
باشنه بلا گلمش کسه هر وقت بلادن خلاص بولمش دکلدر ■

کسنه اندن بکر

جهان ای پسر ملک جاوید نیست • ای پسر جهان باقی ملک دکلدر یعنی
کیمسه یه باقی قالمز • ز دنیا وفاداری امید نیست • دنیادن وفا امید ایتمک
ودوستلق امید یوقدر • نه بر باد رفتی سحرگاه و شام • بیلمز میسن
کی ایری صباح و اخشام وقتی • سریر سلیمان علیه السلام • سلیمان
پیغمبر علیه السلام سریری • باخر ندیدی که بر باد رفت • عاقبت گورمدکمی
یلد گیدی یعنی فانی اولوب اصلا اثر نیر اثر قالمدی • خنک آنکه با دانش
و داد رفت • جونکه حال بویله در ایلیه بختلو و سعادتلو اولکمسه که
عقل بیله علم و عدل ایله گیتدی • بیت • بادت بدست باشی اگر دلیعی
و دمرض تخت سلیمان ز دباد • کسی زین میان گوی دولت ربود
حاصل کلام بو اوتقا وتبرکسه دولت طوبی قپدی که سعادت بولدی
که در بند آسایش خلق بود • که خلقک آسایشی و معموری فکرنده
و معموری قیدنده اولا • بکار آمد آنها که بر داشتند • ایشه کلدی
اولشنه یپهری که قالدردی یعنی ایشه یرادی اول ماللر که دنیا
حقیوله یولده یا تصدق ایتدلر و مسکین و فقرا و یتیمه و روبیلر ■
نه گرد آوریدند و بگذاشتند • ایشه یرامز اولشنه لر که جمع
ایلدیلر و قیاد • ینه برنی قودیلر • حکایت • شنیدم که در مصر میر اجل

وارلق

بیت

اشتدم كه معروف براولو پادشاه . سپه تافت بر روز كارهاش
اولكه روزكار فندن اجل عسكر چابك يعني انوك موتي مقرر اولدي
جهانش بر وقت اتديم ولوروز . كوكلم شعله لنديجي وسروري ويزيجي
رخترن انوك حسني كتدي . چو خورشيد روي هر ديشي تماش زرد و زر . چ
افتاب مصري روز زرد يوق قالمز يعني تيز باتر . كه بين ندمه
اشكار ووست نوت . طبيلز فوت وتحسر الفاصد عيلني يعني خيفا لنزا
كه عقد طب نديين نه مارو عي موت . زنوا طبيعلند موت تغيير بروارد
ديو شربت كورمدلو يعني علاجه فا ورا ولمدلر . همه تخت وملكي پذيرد
زوال . هر كلي تخت وسلطنت زوال قبول ايلر . ومصر قنا المدر با
ولور . بجز ملك فرمان ده لايزال . باقي حاكم پادشا النندد غيري كه
حاكم بزوال يوقدر . قال الله تعالى كل من عليها فان . ويبقى وجه ربك
ذو الجلال والاكرام . معرفت بنم كو و حكايته رجوع ايلك . چو عزيز
شد ومرگن بشب . چونكه اول پادشاه كه عزيز كوپ كيجه ايدنري
يعني عزيز آمنه ايرشوب اولمي مقرر اولدي . شنيدم كي گفت وزيرين
ولعالن يا تنده اولندا اشتدم كه اول پادشاه . لب الشن آهسته
يا كه بيتكه مضمون نقل ايدر ايدي . كه در مصر چون من عزيزي نبود . كه
مصره . بمجلس عزيز يوق ايدي . چو حاصل همين بود چيزي نبود

چونكه عزيز

يعني كه عاقبت حاصل ايحق بو ايدي كه دنيادن تهي دست كيدرم ايليم بيم
عزيز مصر اولدوغم يتسه ذكل ايدي . جهان كرد كردم نخوردم برش
جهاني جمع ايلدم اما انوك يمشني يميدم يعني واربوم اوزره جمع ايلدم
ليكن يرادم اوزره خرج ايلدم . بر ان تسم چو بيچارگان از سرش . انوك
سوكلندن بيچاره لر وفقيرلر كبي دنيادن كتدم واخرته بهاندن تحسر
ايلنم . بسندكي بدر رايي كه بخشيد وخورد . مقبول الدي اولوشول
كسنه كه فقيرلره باغشلدي وكندوسي يدي . جهان از پي خويشتن
كرد كرد . جهاني كندوه ن اوتر جمع ايلدي اما شول كسنه كه دنيا
قوتدي انا اولماغ فقيرلر ايچون جمع ايلدي . وزين كوش تا با تو ماند
مقيم . بو كه يعني كندك بيوب وعيري ديدكه سي ايله تا سنك ايله مقيم
قاله واخرتده سعادتكه سبب اوله . كه حسرت بر اثر تو ماند وزر سيم
وسيم . دنيا امورتر كه سنندن قالور حيف وورسكه اندن حوفعوا
الذين يكنزون الذهب والفضة ولا ينفقونها في سبيل الله فبشرهم
بعذاب اليم . يوم يحمى عليها في نار جهنم فتكوى بها جباههم وجنوبهم
وظهورهم هذا ما كنزتم لانفسكم فذوقوا ما كنتم تكنزون .
كند خواجه در بستر جان كداز . كنبي جان امرينه حقه دشكه اوتريدي ابلد
يعني حالتنده نزعه ايدر . يكي دست كوتاه ويكي دراز . برالف

نقیب دینالی وردان، وراث دم ترانی نماید بیست، اولدم و ساکن
الحاییله کوسترور، که ز هیبت زبانش کفتن بیست، زبان عزیز اکلاب
حیتی اوک ولی سویلکدین باغلدی، که دسنی چو مذکرم ای وردار،
کبر ایکی جهد وکر مرد دراز ایله، و کرد ست کوته کن ظلم وران، بیاکی
ظلم وجور هدف قصد ایله، کلونت که دست دستی برن، شه عکرسکی
الک وارودی بر ایدا و ریعنی ابو علمه و خیره سعی ایله هوکی که بر ایی بعد
ازکفی، سن کروکنندن لحچن ال قالدور یعنی لحچن قاه را اولوردی
که قیرهون قالقوب خیره و ابو علد سعی ایکن سن، بنا بن بیسی ماه و یزدی
دصون، چوقه وفر کاه آی و اولار وکنش یلدیزلار یعنی نجم روز و شب
و ساله و ماه کلور بکم، که سپهر را زرحمه نابنی کور، که باشکه فیر
یمدوغندن قالدور بسن

قزل ارسلانی قلعه سخت داشت، قزل ارسلان
که بر پادشاه ایکا سمی همدین محکم قلعه طوتار ایدی یعنی بر صعب قلعه سی وار
که کردون بالوبند بر مفرا شت، اما اول قلعه شو بله بلند ایدی که
یو ینیغ الوندطا علوه ین بو جلد ره ی یعنی ان زن یوکسرا ایدی
نه اندیشه از کو هر حاجت ابیچ، او دل حصارک نه کسه وفق وندر و شیمن
سوغه وار ایدی دیراغات صعب ایدی وندر نسینه احتیاجی وار ایدی

دنرا یملو لوازمی

بزایملو لوازمی نی موفقوا ایدی، چو زلف عروسان زعشق پر خم
کلنکرک زلفو کیبا اول قلعه تکیولر زولاشقه وولاشقه ایدی یعنی غایت
ایله صعب ایدی، چنان تا ورا فناده و دست بر و ضعد، بر سبز زار ره
با قیچلیز خوب و لطیف واقع اولمش ایدی، که جون دوع و ر طبق
بسعه ء، که کویا بر لاجوردی نکل طبق ده بر بیروه ایدی، شنیدم که
مرد مبارک حضور، اشتدم که مبارک حضور لوبرکسه، بنزه یکیا
قدا ز ره رور، اراقیولدن تاپیک یعنی قزل ارسلانکه تنیز کلدی،
حقایق شناس جهان و دین، جهان کورمش حقایق شناس بر کمرابدی
همه هندا فاق کرو ین، عالمکشت انشی بر پهنر لوا بدی، بنر که زبان
وزکار روان، ایشی بیلکی امیر کلام بر اولوا بدی، حکیم سخن کوی بسیار
وان، بوق بیلکی سخن کوی بر عاقل ابدی، قزل ارسلان کفت جند
که کردین، قزل ارسلان اول کسه ایتدی بو قدر جوق که جهانم
کزمش و سیاحت اتمش سن، چنان جای محکم که دید، بو قیچلیز
محکم و صعب بر یعنی قلعه کوربر کلت و کورمش سن، بکفت ای
کین قلعه هست، اول عاقل قزل ارسلان و نه چونکه بو سوزنی
اشتدی کلدی و ایتدی که بو غرم وبناسی خوب و اسلوب لطیف
بر قلعه در، ولیکن پندار من محکمست، اما قلی اعتزم که بو قلعه

صحب وحكم ور • نه از بیشتر نوكرون كناده وانشند • سنده اول
ازجمله پادشاهلر طوغوب یلدیكی دانی حكم وحكومت ایتدیلری •
دی چند بوده ند وبكذاشتند • عاقبت برنجه زمان اولدلر وقودلر
یعنی انی توكا یوروب كتدلر • بعماد نوشاهان ودیكر بوند • اخر كار
بنه سندن صكره بو قلعه یه غیر شاهلر التمزلری سنك بوركر پادشاه
ولوب مجلس عیش ونوش ایتمزلری • ودحت امید ایله رجوع ایدن •
سنكا امید ور ذهنك عیش ونوش یمزلر یعنی یرلر • زوقان ملابد
یاد كن • باباك سلطنتی زمانندن یاد ایلیه • دل از بند اندیشه
ازاد كن • تلبكی تشویش وغصه قیدندن ازاد ایله • چنان روزكار
بكنجی نشاند • عاقبت روزكار انی بو جاغه یجلیز اتورتدی ونابدید
ایلدی • كه بر یك بشیزش تصرف نماند • كه بر پشیزه اتوك تصرف
وقدرتی قالمدی • چو نومید ماند از همه چیز وكس • چون كه دوكلی
سندن دوكلی كه ون محروم قالدی • امیدش بفضل خدا ماند
وبس • شمدی اتوك امیدی الحق اللهك فضلنه قالدی • مرد دنیا
دنیا خس است • عاقلك قتنده دنیا خسده در یعنی خاشاك
الجقدر • كه هر مدتی جای دیكر كس است • زیرا هر بر زمان بر غیری
كسنك یری ور دوكسیده دنیا شو قدرده بقادر

دنیا نه متاعیست

٧٥

مو اما

دنیا نه متاعیست كه ارزد به بنزاعی • با خصم مدارا كن ویاد وست
حكایت چنین گفت شوریده در عجم • عجم ولایتنك
بر دیوانه بوبله دیدی • بكسری كدای وارث ملك جم • نوشیروا
ن كه جم ملكنك وارثی • اكر ملك بر جم بماندی وبخت • اكر سلطنت
ودولت جم اوزره قالیدی • ترا كی میسر شدی تاج وتخت •
تاج وتخت سكا نیجه میسر اولوردی • اكر گنج قارون بچنك آوری
اكر كنج قارون الكه كیرسه یعنی اول قدر مال جمع ایدرسك • نماند
مكر انچه بخشی بری • اول مالدن سنكا ایلدنسه قالمز مكر اولنی
حق یولنه بذل ایدرسك • ماله اخرتده بیدا ایلدرسك • جو الب ارسلان
جان بجان بخش داد • چونكه الب ارسلان كه مرحوم الب ارسلان در
جانن جان بخشه یعنی خدایه ویردی • بسر تاج شاهی بسر بر نهاد
اتكه بری پادشاهلق تاجنی باشه وغلی ووضع قودی یعنی یرینه پادشاه
اولدی • مرتب بسر ودیدش ازین جایكاه • تا جایكاه ممدوده انی ترتیب ایتدی
طرز ویلر یعنی دفن ایتدیلر • نه جای نشستن بود اما جایكاه
ما جایكاه • او ترجیح اولدكی یعنی دنیا حقیقتده اوتورمق یری كبی
دركرده میدم حوادث او قلعه نشانه اولمشدر • چنین گفت
دیوانه هوشیار • بر هوشیار دیوانه بوبله دیدی • چو دیدش

سر رفرو بكد سوار • چونكه انوك پسرنى برغيرى كون سوار كوردى
بوعجب جايدر ابرتسى كون سوار كوردى • زهى ملك و دولت كه
سردر نشيب • زهى ملك و دولت يعنى نه قبيح ور دنيانك سلطنت
و دولتى كه باشى اشغه • پدر رفت و پاى پسر در ركيب • باباسى كتدى
و پسرنكا باغى اوزنكوده ور • يعنى باباسى اولدى نوبت پسرنه كلدى
چنين است كرديدن روزكار • روزكارك دونمسى بويله در
سبك سير و بد عهد و ناپايدار • يتر يعنى او د عهده وفا قيلمز يعنى
بير يع الزوالدر
بيك لحظه بيك ساعت بيكدم •
دكركون شود واحوال عالم • چه پيرينه روزكار عمر آورده عهد
چونكه بر باشلوكه زمانه نهايته كتوردى يعنى عمرى آخره ايرشدى
جوان دولتى سر برآورد زمهد • بر دولتلو جوان يعنى بر طفل
بشكدن باشن قالدر • منه بر جهان دلكه پيكا نيست • جهان
تجت انكه پيكا نه و دكه محكم كسيه دوست اولمان • چو مطربكه
هر روز در خانه ايست • مطربكى كه هر كون بر خانه ده ور يعنى
دنيا مغنى بويله هر جايى در • نه لايق بود عشق باد لبرى • شول
دلبره تعشق ايتمك لايق دكلدر • كه هر بامداد ش بود شوهرى
كه هر صباح انوك بر زوجى اوله دنيا دخى بوله بيكنه و ذاته

است •

قالمش در هركز يكسه كلدر على دكلدر نوشته اندبرايوان جنت نكاه
كه هر كه عشوه دنيا نخريد واى بوى • تكوير اوكن ايسا الچون وش
خلق ايلكا يله چونكه بويله كوى سنكدر يعنى پادشاه عالمين • كه
سال و بكره بكرى دو سهد است • زيرا غيرى بيل بر غيرى كه كوى كتحذ
سيدر • يعنى ملكت و تصرفى غيرى كسنكالندن اولور • اكر رود ديكرى
كنى با فقير • اما اكر دنيا سلطنتى مغرور اولوب فقيره ظلم ايليه بن
همايى بيچ زودرت يعنى فاهر كير • دنيا سند سلطنتكا نجق نى كون
اولور دنيا سلطنتى نه قدر چوق اولورسه • همان نى كون كوردر
زياده سر عتا مذهب ور • جو مرغون نرك نياهى نكرده • چونكه وزيو
لعين نا معقول لكى يعنى الوقت دعوالرنى ترك ايتمدى • بجز تاليكور
شاهى نكرده • تركانى نكن غيره يدوكن شاهلق ايلمدى يعنى نجق دنياده
پادشاهلق ايلدى عاقبتى عذابدن غيرى نسنه كورمدى
نكى دعا كرد بر كيقباد • برعاقل كيقباد شاهه دعا ايلدى بويله ديو
كه در پادشاهى زمانت مباد • كه پادشاهلقده ساكه زوال اولمسون
بروى كه درين هر ده • بروى كرنسه • برا ولو يعنى عادلا ولما قل
و قدر نقصان و عيب طوتدى بويله ديو • كه دانا نكويد محال
ى شكفت • كداى عجب كه دانا محال سوز ايلمز سن نيچون محال سويلدك

کی داد ای از خسروان عجم • عجم پادشاهلرندن کمی بیلورسن • زمانه
فریدون وضحاک جم • فریدون وضحاک وجم زماننی • که قدت
وملکش نیامد زوال • که انوک تخت وملکنه زوال کلمدی یعنی کلمیه
نشاید که فرزانه کوید محال • چونکه احوال الهویله ودانیلیم لا یق کلدکه
عاقل معقوله کسه محال سوز سویلیه • مکر اجا ودان ماند مائند امید مائد
دنیا کیمه ابدی قالمق امیدی قالدی • چو کسرا بینی که جاوید مائد
چونکه کسه وکورمزسن که دنیاده آیدی قالدی • چنین گفت فرزانه صوفی
سوکمش فرزانه چونکه اول کمسه بو سوزی رعا سنده اکا جواب ویردی
بویله ویردی • که دانا نکوید سخن نا پسند • که دانا نا معقول سوز سویلمز
مرا ورا کر تمرابد خواستم • بزاول پادشاهدن عمر ابد طلب ایلدم که محال
محال اولم • بتوفیق خیر شمدد خواستم • بلکه هم چنا نیعب که خیر
توفیقنه یعنی خیر اشلکه مدد طلب ایلدم • که کر پارسا باشد و پاک رای
زیرا اول پادشاه صالح ومتدین وپاکیزه رای وشریعته رعایت ایدیجی اولب
طریقت شناس ونصیحت شنو • طریقت فهم ایدیجی ونصیحته قبول
ایدیجی اوله • از این ملکت بهره بخشد ولیر کند • بو مملکتدن که مرحله ودنیا
برکون که کوچلکدر ومیدانی کسه یعنی دنیادن عقبی یه انتقال ایلیه
سرا پرده • ورملکت وزوال ازین • پادشاهلق سراپرده سنی اوزرندن قوزانه

یعنی ان دخی پادشاه اولور • بیو این مملکت را نباشد زوال
ایلیم بو سلطنته زوال ومضر اولمان • ذملکی بکلی کند انتقال • بلکه
بر مملکتدن بر مملکته انتقال ایده • المؤمنون لا یموتون بل ینقلون
من دار الفناء الی دار البقاء • بمرکش چه نقصان اکر پارسا ست
مرکایله اکر نقصان اکر صالح ایسه • کسی را که ملکست وفرمان
جیش • برکسنکه که دنیاده کنج وفرمان وعسکری واردر • جهان
وشوکت وکام وعیش • پادشاهلق وشوکتی ومرادی وعیشی واردر
یعنی عیش ونوش ده وحضور وسرور ده ور • اکر سیرتش خوب
وزیبا بود • اکر انک سیرتی خوب وزیبا یعنی نیک سیرت وصالح اوله
همه وقت عیش مهیا بود • او وکلی وقت یعنی دنیاده وعقبی ده
انوک عیشی مهیا وحاضر اولور اصلا الم کورمز وذی حضور اولمش
شنیدم که از پادشاهان غور
اشنیدم که غور پادشاهلرندن • بری پادشاه خرکرفتی بزور •
پادشاه رعایا نک خرلرنی زور ایله طوتر ایدی یعنی ظلم ایله الور
ایدی • خران زیر بار کران بی علف • خرلر اغر یوک التنده علف
برورک دومسکین مشر ندی تلف • بیو اکر کونلری اول مسکین
تلف وهلاک اولورلر ایکی • حضرت شیخ رحمة الله علیه قصه یی

ایله معرفت بیاننه شروع • چو منعم کند سفله را روزگار •
چونکه زمانه سفله یی غنی و صاحب دولت ایلیه • نهد بر دل تنگ
درویش بار • درویشک طار و مجروح کوکلی اوزرینه یوک قویر
یعنی اکا جور و جفا ایلیه • چو بام بلندش بود خود پرست
چونکه اول سفله نک یوکسک طامی یعنی کندوسی خود پرست
و متکبر اوله • کند بول و خاشاک بر بام پست • البته طام
اوزرینه بول و خاشاک ایلیه • یعنی ضعیفلره جفا و ظلم ایلیه •
شنیدم که باری حبری شکار • اشتدم که بر کره الچی عسکر ایله
شکاره قصد ایتدی • بجوت رفت بیداد گر شهریار • ظالم پادشاه
طلمش کندی • شکاور بنشا لعیدیکی براند • پادشاه بورغنه
برصیدک ارقه سنه سوردی • بستم عدد گرفت از حشم بار نا
اکیچه طوندی عسکرندن کروقالدی • یعنی کیجه ایرشوب عسکرندن
ایرلدی • بر شهرها نداست روی و رهی • یالکوز بر سمت ویر
بیلدی یعنی کندو عسکرنه کلمکه قادر اولمدی • بیداخت هو ورد
بنسب ورد و هی • بالضروره کندوسنی کیجه ایله بر کویه اتری
سعی بر کویه قاروی • یکی پیر مرد اندران ده مقیم • بیر پیر کیشی
اول کویده مقیم ایدی • ز پیران مردم شناس قدیم • بجش

اوملوک

وملوک و پادشاهلرک احوالنی بیلمی پیر اودون ایدی • پسر را همی
گفت کای شاه ورای • پیر چونکه ظالم پادشاهک انده کلدوکن کوردی
پسرنه ایتدی که ای شاه پسر • خرنه را با مهر بایمد و ای بشهر •
سنک خر که صباح شهره الحمد شاه پسر اول پیر اسمی ور • کمائی
ناجوانمرد برکشته بخت • که بو بخی و ملش جوانمرد یعنی بو بدبخت
ظالم • که تابوت را بینمش جای تخت • که اکا تخت یرینه تابوت
کورهیم یعنی بنی زماننده اکا هلاکا و لشی کوررم • کمربسته دارد
بفرمان دیو • شیطان حکمی ایله قوشاغنی باغلمش طوتر یعنی شیطانه
طاعت ایدوب حق تعالینک امرینه مخالفت ایدر • بکردون رسد
زدست جورش غریو • انوک جور عالندن فلکک غریو و افغا
فلک کندی یعنی برشه • وزین کشور آسایش و خرمی • بو اقلیم ده
حضور و راحتی و آسایش و خرملغی • نه بیند و بیننج شم آوری
کورمدی و کورمز کورک ایله اوی • مگر کین سیه نامه و نحف
ظالم بو صناعتده کاذ ظالم • بدوزخ رود لعنت اندر قفا • جهنم
کیده حق تعالینک لعنتلری قفیه یعنی او ظالم اول وقت ملوک حضور
این • پسر گفت ره دور و وارست و سخت • پسر پادشاهدن چونکه
بو سوزلری اشتدی بی بهانه ایتدی یولم اوزاق و صعب در •

پیاده • نیارم شد ای نیکبخت • پیاده • کلمه قافیه کلم اعلی حجبو
ریدو بیدیکی ورای برنت • بو طریق فکا ایله وبر رای اوی • کرای
نور روشنان تاوراه عنت • دیر اسنکه رایکه بنم رأیمدن رفتنک
ومقبول ذکر ون • پدر گفت ای بندم پیشوی • پدر بو ابنه اشک
کرینم یعنی جهوعا یاریسک • یکی بر روا شت پا یدعوی • بر بیوک فلا
قالدیرمق کرک یعنی قالدیرمق کرک سن • روون برجای کش چند باب
بوک چکچی اسکه برقاج اوری کوکسن • سر و دست و برپهلو نی
کرفن فنکار • انوک باشنی و یا غنی و یا تن مجروح ایلمک کرک
یعنی انکک کرکسن • بکارکان فرومایه و زشت کیشی • بکار اولدیقی
نعل لو فرومایه • بکارش نیاید خوب زشت زیش • ارقه سی یزلو
شکل اوک ایشنه کلید زیرا اول پادشاه ظر کسنا غنی الورد ایردی
بحوجهنه التفات اتمزایدی • جو مصر بیغمبر کرکشتی شکست • مصر
بیغمبر علیه السلام کیوکه کمی یه صدی • وزان دست جبار ظالم ببست
ولکشتیدن جبار ظالمک الی باغلدی یعنی اندن خلاص ایلدی •
فانطلقا حتی اذا ركبا فی السفینة خرقها • قال اخرقتها لتغرق
اهلها لقد جئت شیئا امرا • بو آیت اخره در • اما السفینة فكانت
لمساكين يعملون فی البحر فاردت ان اعیبها وكان وراءهم

ملک یاخذ

ملک یاخذ کل سفینة غصبا • بسا کرجهد در کشتی کوفت •
اول پادشاه بو بیلده که وزیاده غصب ایلدکی الرزی • بسی سالها نام
زشتی کرفت • انوک کبی قاتی اولمق اوزره شرح اولندی • لیکن بسی
ایجون اولمق دخی جایزدر که مصراع ثانیه مفروق اوله بو بیلکه
عقب ایله کمی الدی انوک سببی ایله چوق ییللر زشتلق نامن طوتدی •
پسر چون شیدای صیت ازیدن • پسر چونکه پدردن بو سوزی
اشتدی • سر از خط فرمان پدر بر پیچید • باشنی انوک فرمانی
خطندن طاشره التمدی یعنی امرینه اطاعت اتدی • برو گفت بیچاره
شهر اسنده • اول پسر بیچاره خوی طاش ایله کبی دکی • خر از
دست عاجز شد از پای لنک • خر اول جهتدن که الذن عاجز اولدی
یا عتمدن اتسنی دکی • بو وجه دخی جایزدر خر الذن عاجز اولدی
قسو ولدی یعنی بیلروغی ولنرهی اولقدن • وو کدی کرال و ایو
قلدی جار وار نکه اوکا یاتدره ال الطاق اولنور استعمال شایع
پدر رفتن الو نه رضوی نیش کیر • بابا سی آلدا تیدی شمدی کند
یا نکه طوت • هر اله کنج بایدت پیش کیر • هر اوله طریقه کدسه کرک
وکوکد طوت یعنی تنهی یو له کدرسک کت • بسر در پی کاروانی
بسر بیکار وانک اردنه دورشدی • روشنام چندانکه وانست

وله •

پس نهایت نه حضور لعنتدن و دشنامدن اول قورقه بیلورمی
ویروی • بعض غیر اول ظالم پادشاه مدد و فریو کردی • وزان سو
بو درده بر آسمان • واول جانبدن باباسی یوزنه اسمانه کیدی
یعنی حقتعالی حضرتنه تضرع ایدوب اول ظالمه بر دعا ایلدی بویلهدر
کهای رب ببخشاده مهر انسان • کرای بتم ربتم را اسلک طریقی عدل
هیچ جوی • که چندان اما میدی • از ره رهبر • کهای که روزگار
اولقدر امان ویر یعنی بو اولمدمانه و کی حیات امدد ایله •
که بو کس طالع برآید ومان • که بو ظالمک خلقدن ومار کله یعنی هلاک
اوله تا که بن انوک هلاکنی کوریب شاد وخرم اولم • آکره بیم
مراد وراهلاک • اکربن انوک هلاکنی کورمیم • کوری چشیم نخسب بخاک
بب • قبر کیجه سی یعنی اولکه وقت تخت قبرده لحد کوزم
اویمان • زن از مرد و موذی به بسیار به • عورت ظالم اروندن
چوق مرتبه یکدر • سگ از مردم مردم آزار به • کلب آدم انجیدیجی
آدمدن یکدر • مخنث که بیداد بر خود کند • مفعول اوغلان
کندو نفسنه ظلم ایدر اول فعل قبیحی ترک ایله • ازان به که بر مردمان
بد کند • اولکسه دن یکدر که آدملره ظلم ایله یعنی صبر اوغلان
بونلایاکه ایله ظلمدن یکدر بعض نسخهده بیوکیا ولان کبی واقع

اولدر

قرئ ویه پوشیده و یار تن • چونکه اول ظالم پادشاه کلوب ادل
کوی قونوری انی بیلی ویوکا بلدیجی انک کورهی • توانا وردو
اوردو کارکر • قوتیده زورلو وایشه یراو • یکی مرد که دانو
یوبت • بن بیاورکسه الله بن استحیوان • چنان لحرز بشکاستوان
ی کنت • اول قرئ تحلیل اصدایله الله کم حستحی ان صدی
بووجهی جانبنده رکده حرکاستخیان صدی • شهنشه سلفت
ولکتنای جوان • اول ظالم پادشاه چونکه بوحالی کوردی عفت
وابتدای چکلر • رحمی قتجورت بو بی در زبان • سکه جوش
یولسزا ویر حودن کندی یعنی بوحیوانه زیاده خیف ایلدی
چوق زوری آوردی خوف ناید مکن • چونکه قوتیک حفظ نالکدوخوص
یین لکن ایله • برافتاده زورا زمای مکن • افتاده وضعیف
زورا زمالکده یاوزلق ایله • پسندی نیامد زوما به قوی
جوانا ز اولحق ومایه نکه یعنی اول ظالم پادشاهه سوزی مقبول کلدی
یکی یا نکیر پادشه زو به هول • جوان صیب ایله پادشاه اودی
برانکا اوروی یعنی پادشاه عفنیا ایله یوکتن حیقرهی وایدی
که اکر تدارم باسب توکار • که اکر سنک اسکا یدانن طوتمز
یعنی سکام نه بن کندو اشکل اجروبر سنک اتکا نجتمزم • روای

ترک دست از غرض بدار • بوزعای سپاهی بنم غرضدن ال چک
که بیهوده نکوفتم این کاریش • زیرا بو ایشی بن عبث بن اوکو
طوقدم بلکه بونک برفایده ملاحظه ایتدم • بی وجود نادیده بیش
کار خویش • چونکه بنم غرضم بلمزسن یوری کندو مصلحتکه
باکه کس که بیش تو معذور نیست • ای چوق کسه سنک قتلکی معذور وکلدر
چو دابینها ز مصلحت دوربیست • چونکه امعان نظر ایلدکس
مصلحت دن اراقه کلدن انک برفایده واردر • ملکه اورشته
آمد از وی جولب • جوانکه اول ظالم پادشاه جوکها ایچکلی
وبحضورنا ولی • بلکنا بیانامه بیوجولب • پادشاه • اول جوان
ابتدی کلدانه جواب کورسی یعنی کلبیان ایلمکانه نه فایده
واردر • که بپندم از عقل بیکانه • کمنلمن ایدوب که عقلدن
بیکانه سن یعنی عقلکدن یانکن وکلدن • تر ستی همانا نه دیوانه
مست وکلسن بکوز که دیوانه سن • یعنی بویه کاهی ترکنا دانش
جوان چونکه پادشاه دن بو سوزلری ایشتدی کلدی واییدی
ای جاهل بیا بهی آسیم اول • نه دیوانه خوانکس ورانه مست
حال بو کدکه آلدنه دیوانه نه مست اوقور یعنی سکا نه دیوانکم نه
دیو • ملکن حال حضرت نیامد بکوش • مادام حضرت یحیی علیه السلام

ملائکه

٨٢

حال سنک قولنکه کلدی یعنی شنیده که • چو اکشتی را تو اتوانا ن
شکست • سکینی کرک کمی سنی نیچون صدی ایدو • شهنشاه
کفت ای ستمکار مرد • ظالم پادشاه اول جوانه ایتدی ای ظالم کیسی
تو ز حضرت آن ادیرایم کرد • بلمزسن حضرت یحیی علیه السلام ا فی
نیچون ایلادی بلمزسنی معناسنده وی جاینده ر • وزان بحرم
جفا پیشه بیعه • اولیکی دخی بو ظالم کسه وار وی که انک پادشا
ایدی • که وطاز وحرا بولینه بیعه • که کوکلر اول ظالمدن
یوفا توکنظلمندن غم وغصه وزیاده ابدی • خلایق کرد ان
ویبرحوش • خلایق انوک ظلمندن یعنی ظلمندن زیاده فغانن
ایدعله • جوابر ستش جود زیا بجوش • جزیرلر انوک
لندن وزیادکی خوشه • ایدی لن یعنی جزیرلرده امصده خلق
انوک ظلمندن زیاده فی حضور ومضطرب ایدی لر • بس ازا
برای مصالح شکست • ابلیه حضرت خضر علیه السلام اول سکینی
ترک کشتی سی مصالح وفایده ایچون صدی • که ساناد طلاکیرد
بوست • که ظالم پادشاه الکن کرسنه ملک آنیم • شکسته مانوی
وروست نعت • برصنعتنا کرسنک الدکدر • اران تر کر
وروست دشمن ورست • ادن یکه که شوخ الوب دشمن

المندن اوله • بعض نسخه ده بو فقره لر واقع اولور • اما
بونلر نظر کلن ابیات ده نسخه لرنک اتفاقی اوله و یا ضعف اتفاقی اولور
بخند به دهقان روشن ضمیر • روشن فکرلو دهقان جونکه
پادشاهدن بو سوزلری اشتدکلدی وایدی • که لیس خوب
نیست ای امیر • ایلیه حق بنم الومن ده ای پادشاه • نه از
جو ملکت شکستم بای حجر • خرد ایا غلی جهلدن صنم • کراز
جور سلطان بیداد کر • بلکه ظالم سلطانک جورندن اوتری صم
صوایی جایه لنده و بیمار لنش • صو بوراده اقسو زحمت چکجی
اولمق • آرام که پیش ملک بارکش • اندن بیلدر که پادشا
وکندن یوک چکجی اوله • شو بیرضان ملک و دولت رانن • انجیلی
ملک و دولت اوزره ظلم و بدعت سوروی • که لعنت بروقیا
بماند • که لعنت انوکا ممزیه قیامته دکن قالدی • اکمان ز ایل
ن باردار • اکه حامله عورت ایلان طوغر • به از آنکه آدمی زاده
دیو سار • شیطان سیرتلو آدمی زاده دن یکدر • ستمکر جفا پرست
جو یش کرد • حقیقت ده ظالم کندو کندو جفا ایلدی • نه بر جان مسکین
درویش کرد • مسکین و بیچاره درویشک جانه اوزره جفا ایلدی
کمره اوزان حصال یا وتند • زیرا یارین اول ناکس وتند مجلس

مجلسن

مجلسن یعنی قیامتده • بگیرد کریبان درویش یجنک
درویش اول ظالمک یقه سنی و صنعلینی الی ایله طوتر و دنیاده انک
ظلمک حقنی حق تعالی حضرتی اوکندن طلب ایلر • نه هر بار او را
راه بر کردش • درویش کندو کناهلری بو کبی انوک بوینی اوزرینه
دور حق تعالی کندامهی ایله • نیاز روسر ازعار بر کروش • اول
ظالم عاروجی المندن یتشی فالدرمغه قاوراو ملاز • کرفتم کنج
یا رنج الکون کند • فرض ایتدم که شهری دنیاده خرانوک برکی
چالر • وز آن زور بازمان چون کند • اکر کوش اول ظالم
خرلرک بوکتی ننجه چکر یعنی دنیاده خرلرن اتزکی جانک جوا
بیجه و یرر • کدا انصاف بر سی بداحت کست • اکرا انصاف
صورر ایسک یرام ستاره لو دسما و تسر کسدون • که و در
رنج دیکر کست • شول کمسه که انوک راحتندن غیری کمسه
و مشقت وارور • همان پنج روزش منعم نود • اول کسه
انوک تنعمی و عیشی و نوشا بجق بش کون اولور • که شادی
ورنج مردم نبود • شول کمسه که انوک سروری خلقک زحمتندن
اوله یعنی اول کمسه که خلقک بلا و شدتندن اولمسنی اختیار ایلر
کند و حضور ایجون • الک بر بخیر و بر آن مرده ول •

یکدرلو یاتدیغی یردن قالقیم یعنی اولا اولمرده ولی • کر خفتند
از مردم آزرده ولی • که خلق اندن آزرده دل و پریشان خاطر اوبوب
شه این جمله بشنید وحیرتی نگفت • شاه بو جمله سوزلری ایشیدوب و هیچ
بسبب اسب سپهبدین نخفت • اتی باغلدی و باشی تکلق
اوزره قویوب یاتدی • همه شب زیر داری اختر شمرد • و دکلی کیجه
اویقوسزلقدن یلدزلر صایدی یعنی صباحه دکین اویومدی • زسر و ا
واندیشه خوابش نبرد • غصه و فکردن اویقوسی التمدی یا غصه
یعنی بویله اولا اول پادشاه غصه‌دن و فکردن اویقوسی التمدی
بوی وازمرغ سحر کوش کرد • چونکه سحر مرغنک آوازن اشتدی
بر بهانه به شب فراموش کرد • فرخنده کیجه‌نک بر بهانلغن فراموش
ایلدی • سواران همه شب اسب تاختند • بو جانبدن سوارلر یعنی پادشاهک
عسکری دکلی کیجه چاپدیلر یعنی پادشاهی جست و جو ایدیوب اشاغه و
یوقاری یلدیلر • سحرگه بر اسب بنا ختند • سحر وقتی آتنه یتیشوب
کلدیلر • وزان عرصه بر اسب دیدند شاه • اول میداندن پادشاهک
آتی اوزرنه کوردیلر • پیاده دویدند یکسر سپاه • عسکر پیاده
اولوب براوغردن استقباله سکردیلر • بخدمت نهادند سر بر
زمین • خدمت ایدوب باشلرینی یره قویوب تعظیم ایلدیلر • چو دریا

شد از موج

شد از موج لشکر زمین • برهمن لشکرمو جندنه یر دریا کبی اولدی
بدهکان نشستند و خوان خواستند • اولولر اوتوردیلر و طعام
استدیلر • بخوردند و مجلس بیاراستند • نعمت یدیلر و مجلس
شراب و رباب ایله زینت اندیلر • یکی گفتش از دوستان قدیم
قدیم دوستلرندن برسی اول مجلس پادشاهه ایتدی • کرت
حاجتش بعد و ورود رنش ندیم • اعجلینز کسه ایدی اول دهقانی کر کیجه
انوکه ربانه و کوندز مصاحب ایدک • رعیت چه بودست مهمان وی
وویش • رعیت ودن کیجه ساکه نه ماحضری قودیلر یعنی سنی نه
ایله ضیافت ایلدیلر کرانلره قالدوک • کر ما ما نه چشم آرید و نه
کوش • کر سندن اوتوردیم نه کورم زوننه قولغمز و کلندی
یعنی سنی طلب ایلکدن صباحه دکین اویومدق • شهنشه بیارست
کردن حدیث • پادشاه چونکه اول ماجرادن بو سوزلری ایشتدی
دهقان ایله کندی اورتاسنده واقع اولان احوالی بیان ایلدی
که بروی چه آمد زخبث خبیث • که اول کویلوده اولانه خبیثک
خباثتدن اکه نه کلدی و نه طعن و دشنام اشتدی • هم
است سر برد پیش زمین • بو قدر ماجرادن صکره هم یره ندامتدن
باقیبو باشی اول ندیک باشی یاننه اتدی • بو کفت پیمان

کوش

اندر بتی • یعنی اتوک تولنمز ایتدی یعنی قیلدی بویله دیو
تسم باعی یعنی نیاوردی بتی • کسه بنم اوکومده قوش یاغنی کتوردی
قتن قالدی که اکله قابلیه سنه کتوردی • دو دست حرف از
اندازه بیش • اما حرکه یعنی اوب یک اندازه دن زیاده کتدی
یعنی بری جدی وکی سوکدی نه اوغلوجه دن قریحه دن خاتونی
تووی • چو شود حرب ورقصاد آمدش • چونکه اول مجلس
نوش انده باده نک کیفیتی و شوری اتوک نهادینه کلدی یعنی عالمی کوزینه
کلدی • ز دهقان دوشینه یاد آمدش • دونکی کیجه دهقانک
اتوک یادنه کلدی که کویده اکدنم سوزلر سویلمش ایدی • بفرمود
جستند و بستند بر تخت • پادشاه بیوردی انی طلب ایلدیلر
بولوب محکم باغلدیلر • بجوری فکندند در پای تخت • حقارت
ایله اول دهقانی تختنک اپاغنه بوقودیلر • سیه دل بر آهیخت شمشیر
تیز • قتی کوکلی او ظالم پادشاه کسکین قلیجی عریان ایلدی • ندانست
بیچاره راه گریز • بیچاره دهقان قاچق یولنی بلمدی یعنی قاچمه
قادر اولمدی • سر از [illegible] آصرتی • دهقان
اول نفسی یا صفا اول وقتی حیاتندن آخر صابدی یعنی حیاتندن
امیدنی قطع ایلدی • واول دمده اولمکی مقرر بیلدی • بگفت

انجه کوردیکن دیر حالتی • پادشاه بی باک انکار سویلدی شویله
شنیدی که اتوک خاطرندن خطور ایلدی • ببینی که چون کارد بر سر بود
کورورسن چون که قلمک باشی اوزرده قلمتراش اوله یعنی قطع ایلر اینه
قلم ارباب نی روان تر بود • اول قلمک دلی روان اولور • چو را
در خصم نتوان گریخت • دهقان چونکه بیلدی که خصمدن یعنی
پادشاهدن قاچق وخلاص بولق ممکن دکلدر • به بی باکی و تیز بر
ریخت • بی باک کلا بله اول دهقان [illegible] ترکشی [illegible] یعنی قولنه
کلن سوزی سویلدی • سر نا امید عبر آورد و گفت • امیدسز کی
باشنی قالدردی پادشاهه ایتدی • نشاید شب گور در خانه خفت
قبر کیجه سی خانه ده اویومق ممکن دکلدر یعنی اجل ایرشن کمسه حیاتنه
اولمغه قالدر • نه تنها منت گفتم ای شهریار • پادشاهم یالکز
بن دیدم سانکه ای پادشاه • که بد بخت و بدروزکار • کم
طالع و [illegible] و بدروزکارسن یعنی ظالمسن [illegible] •
نه من کردم از دست جورت نفیر • سنک جورکدن الندن انجق
بن نفیر و بد دعا ایلدم • که خلقی ز خلقی [illegible] • بلکه
بروا خلق سنک جورکدن الندن نفیر و بد دعا ایتمشدر
ایدیم بن هلاک اکمکدمن روا خلقدن بر [illegible] هلاک اتدک طوت انزن

ساکه ترفایش حاصل اولور بیهوده عاون ظالم بولمقدن • زنها
ر بادیکرد ورو ور نشت • شول ره یا بسزلقدن و ظالملقدن که
سنک دوردکده دور • همه عالم آواز ه جور نشست • دوکلی عالم
سنک جورک آوازه سیدر یعنی جورک ایله عالم پر اولمشدر • چرا
خشم برهم کرفتی و لیس • نیچون ایچی یاکز خشم طوتدک • منت
پیش خشم همه خلق و لیس • بن سنکا وکلکن ایتدم دوکلی خلق
رو کجا ایدرلر • عجب کر همت بدول آمد وز رست • عجب کرپهها
بیدن سنک کوکلکه قاتی گلدی • بکش کز نوای همه خلق کشت •
اکر دوکلی خلقی ویلک قاور ایسک ویله کیلین قاوردکل سن •
وکر سخت آمد نکوهش و من • اکر سکا بندن مذمت تعنی دکوچ کلدی
ایسه • بانصاف بیخ نکوهش بکن • عدل ایله مذمتک کوکین قوپر
یعنی ظلم ایلمه تاکه کمسه سن ظالملق ایله مذمت ایلمیه • چو بیداد کرد
موقع مدار • اما چونکه جور و ظلم ایلدک امید طوتمه • که نامت به
نیکی رود در دیار • که سنک نامک دیارده ایلک ایله کیده • ولور انکه
دشوارت آمد سخن • واکر انوک که یعنی اکر ساکه ظالم دیدکم کوچ
کلدی ایسه که یا که بو قدر غضب ایتدک • وکر هم چو دشوارت آید
مکن • ایلیه مهز که ساکه کوچ و دشوار کلور کرو ایلمه یعنی ساکه ظالملق

سزی کوچ

سوزی ظالملق ویکوچ کلدی ایسه • بوتی ظلم ترکن ایله که بو سوزی نغیری
جان بوقدر • ترا چاره از ظلم بر کشتنست • ساکه ظالملق نامندن
و مذمتدن خلاص بولمغه چاره ظلمدن دونمکدر یعنی فراغت ایتمکدر •
تر بی چاره بر کند کشتنست • کناه ستر بی چاره یه ویلک و کلدن
... روز دکر مانده کیر • بنی دنیاده بر ویش کون قالمش
طوت حیاتن اولمش فرض ایله • دو روز دکر عیش ران کیر
ایکی کون دخی لطیف عیش سورش و شوق و ذوق ایلمش طوت یعنی
بو بله فرض ایله شیتیوه کلام بعده کدا اکر سن بی صلاحک اتسک دخی
دنیاده آغوش الی کون حیاتن اولوب بر آدکون ذوق و صفا
سوردم اول اما سنک عاقبتک نیجه اولور • فرقکد ایله تا که صکلی شهوان
ولیدی • عنان ستمکار بد روزکار • بیا اهر بهان لو یعنی حالا
ظالم قالمز • بماند بر ولعنت پایدار • لیکن انوک ... ابدی
لعنت قالور • ندانم کرجی حسبت و بیکان • بلمزم سنک کوزک
نیجه اولور یعنی تعجب ایدرم که سن حضور ایله نیجه اویورسن •
خفته ... دوستسم دیده کان • حالا که سنک الوکلدن خلق کور
... اولمشلر • ترا نیک ... نیست الدشنوه که •
... کلام بو سوزلر ساکه بو نصیحت ... ایدر سنک

وکر شنوی خصم پشیمان شدی • اکر قبول ایتمزسن خصم پشیمان
اولورسن • بدان که سود نشود بادشاه • پادشاه انوکیله
فخر ممدوح اولور • که خلقش ستایند ورباد کار • که عاوله
وبر خلق انی دیوان خانه سنده مدح ایدرلر • چه سود آفرین
بر سرانجمن • مجلس وجمعیت باشنده فدر یعنی مجلس وجمعیته
عیش تر فایده ونه نسنه یه مفیدور • پس چرخ نفرین کنان
بیرونش • حالبوکه قری عورت چقرق اورونه ایلیجه و بد دعا
ایدیجی اوله • چو بشنفت وشمشیر با یای سر • اول دهقان بوسوز
لری ایدرایدی وتیغ باشی فده ایدی • سپر کرده جان
پیش تیر قدر • جانینی قدر اوقنه اوکنه سپر ایلمش ایدی یعنی حقدن
کلان قضیایه رضا ویرمش ایدی • شنه ارمشی ره غفلت امد
بهوش • شاه چونکه دهقاندن بوسوزلری اشتدی غفلت
مستلکندن هوشنه کلدی وعقلنی باشنه جمع ایلدی •
بکوشش در وکفت نوح سروش • مبارک فرشته یا خود جبرئیل
انوک قولغنه خفی سویلدی یعنی کویا که سروش انوک قولغنه
نصیحت طریقی ایله بوسوزی • ویدیکه مرلعه ما بعد تن اوه دو
بیت وردکز اول پادشاه بوقدر غافل ایکن متنبه اولوب

اول پسر که نیا مستندن قناعت ایدوب اکرام رعایت ایلدی
کورین بیرون ست عقوبت براکر • که بو بیرون عقوبت الیق دور
یعنی بونه هلاک اتمکدن قناعت ایله • یکی کشند کیر ازهزاران
هزار • بچه بیکا اومدن بیرنه د بلمش فرضا بیله • زمانی سرش
ووکریبان بماند • بوحالدن برمدت تحیر وسراسمه لکده حاصل
اولدیکه برزمان اول پادشاه باشی یقه سنده قالدی • پس انکه
بعفو آستین برفشاند • اندن صکره اول دهقانه عفونه
یکنی سلکه وی یعنی انوک خلاصنه اله ایله اشارت ایلدی •
بدستان خصم از دیر کوفت • اول حالده دهقانه بر محبت
اتدی که اله اشارت اتدی که نصکره ایاقه قدر قالقوب کندو
الری ایله اول دهقاندن بنزی جوزدی • سر خود را ببوسید
ودر بر کرفت • پادشاه اول دهقانک باشنی وبدنی وسینه سین
اوپتدی یعنی وراغوشه ایدوب انوک ایله معانقه ومصافحه ایلدی
وزان دم که طالع نمودش بکی • اول دم وکه طالع اکرایلکه کوستدی
یعنی دهقانک طالعی سعید اولدی • بزرکش بجنید وفرمان بدی
پادشاه اول دهقانه اولولق وحاکملکده باغشلدی ولنفه بر عالی
مرتبه برابر کوروری • بکیتی حکایت شد این داستان •

دى

بو داستان جهاندر حکایت اولندی • یعنی اول ظالم پادشاهه و ملکه ایلە اصفهان عالم واوزن ملکی نصیحت قبول ایدوب انصاف ایلدکی مشهور عالم اولدی • مرد و نیک بخت از ان راستان • ال تحمیل اولنمش کسه عاقل لرک وایولرک اروندن کیدر یعنی انلره تابع اولور بیاموز از عاقلان حسن خوی • عاقل لردن ایو خوی و کوزل خوب عادت تحصیل ایلدن • هنرمندان کدار حاصل عیب جوی ادل قدر و کلک عیب جوی حاصل ون یعنی جوی عیب حاصلوه ایو خوی ایو وز زیاده • اوکر نورسن تنکم علتنی بو بیتیله بیان ایدر • ز دشمن شنو سیرت خود که دوست • دشمن دن ایشت کند و سیرتکه زیرا دوست • هر انچه از تو اید بچشمش نکوست هر اول نا معقول که سندن صادر اولور انوک کوزنه ایو و دل دوست و دوستک عیبنی کورمز • ستایش سرایان نه یار تواند • سنی مدح ایدیجی لر سنک یار لکک و کل لر در • ملامت کنان دوستدار تواند • بلکه ملامت ایدیجی لر و سکا طعن و تشنیع ایدنلر سنک دوستلر کدر • رنگ کند و عیبکه مطلع اولورسن • و بالله نست ولا برجو رفند • خسنیه شکر و بر مکر کناه ودر • که دوار روی تلخ ترش

ترش روی بهتر کند سرزنش • ترش روی یعنی دشمن طعن و سرزنشی ایو دکل ایدر • که یاران خوش طبع شیرین منش • که شیرین طوع خوش طبع لو یاران دن زیرا ترش روی عیبلرکی یوزوکه قرشو سویلیسن و نتیجه سندن احتراز ایدرسه اولحال ایو خوی حاصل ایدرسن • ازین به نصیحت نکوید کست • ساکا بوندن کسه دیمز • و که عاقل یکی اشارت بست • اکر عاقل ایسک ساکا بو اشارت یتر دکلکه بوقدر تفصیل ویره نصیحت

چو دور خلافت بمامون رسید •

خلافت دوری چونکه مامون خلیفه یه ایرشدی • یکی ماه پیکر کنیزک خرید • ای صورتلو بر کنیزک صاتون الدی • بچهر آفتاب بتن گلبنی • صورتنده همانه بر آفتاب بجسمنده همان بر کل فدانی • یعنی خوب صورت و موزون قد بر محبوبه ایدی • بعقل خردمندیان کش • عاقلک عقل ایله ویوب ایدیجی بر کوزل ایدی یعنی زیاده حسندن عقللری نوک مغلوبه ایدی رباعی زین مرد پاره یه عاید فریبی • ملائکه صورتده طاوس زیبی • که بعد از وید نش صورت شنید د • وجوه پارسایانرا شکیبی • بخون عزیزان فرو برده چنگ • عزیز لرقانته بنجه سنی باتورمش ایدی

سر نكشته ها كرده عناب رنك • بر مقلن رنك وجيق عناب رنكلو
ايلمش ايدى يعنى كويا انوكا النك امعون رنك حنا رنكه وكل ايدى
بلكه بنجه عزيزلرى هلاك ايدوب انلرك قانى ايله سر انكشت لرن
رنكلن امشدى يعنى بوبن مبالغه وار ور • بر ابرو بى عابدفريب
خضاب • اول كنيزكك عابد فريب قاشى قوس راستق •
موقوس قزح نيمه بر افتاب • افتاب اوزره واقع اولمش
قوس قزح كبى ايدى • شب خلوت ان لعبت حور نژاد • خلوت
كيجه سى اول حورا صل لو لعبت • مرا رتق ور اغوش مامون نهاد
مراكشنى مامونك قوجاغنه ويرمدى يعنى قوجلغه رضا ويرمدى • كرفت
اتش حلم ودوى حلم • غضب اتشى مامونه يار اوه تا شير انى
يعنى مامون كنيزكه اول حالدن تمام غضبناك اولدى • سربن خواست
كردن چو جوى ماروسيم • اول دم واول كنيزكك باشنى جوز آكى
كه يار ايلك وبلاغ • بلكنا سرا ينك بسيمينه سيز • اول كنيزك
مامون خليفه يه ايتدى اشته باشمى كسكين قليج ايله • ببند ازد
بامر مكن خفت وحيز • ات يعنى كس وبنم ايله ياتمق وقالقمق
ايله يعنى بنى هلاك ايله بنمله ياتوب قالقمق كه بوكره رضام يوقدر
بلفت از كدبو دل كرمن امرت • مامون كنيزكه ايتدى بنمله قلبك

كيدر متن

كيمون خبر كلدى كه بوبلا ده حضوركن • چه مصلحت رمز
تا بسندن مرت • بندن نه خوى سكه نا معقول كلدى • بلكه
اركشى ور نسكا ده سرمى • كنيزك مامون خليفه يه ايتدى اكر بنى
هلاك ايدرسن وكر قليج ايله باشمى كه يار ايدرسن سنكا ايله ياتمغه
رضام يوقدر زيرا • زبوى ده هانت بر بج الله م • سنك
اغزكرا يحه سندن رنجش والم ده يون • كشند تير بيكاردوسم
سم • جنك تيرى وجنك تيغ بركن دلم • بيكبار دو بوى د
وهن د مبدم • ووهانكرا يحه سى متصل ده يم لى حالبو كه بركز
وكلد بكدر تيجه كن اوكلكن • بيكبار كه معناسى مصراع اولده
قيد اولنك سهولت معنا ايچون • شنيد اين سخن سرور
نيك بخت • ابو بختلو سرور يعنى مامون خليفه اول كنيزكك
بوسوزنى اشتدى • برآشفت نيك وبد بخت سخت •
كلى غضب ايلدى وزياده حضور اولدى • وصف ودين كه
نيك وكنحت • وكلمه كبى مامون خليفه بو فكره ايدى
واو بو مدى • وكرده با هوشمندان كفت • ايرشو كوند
عاقلك يعنى اطبايه ايتدى • طبيعت شناسان هر كشورى
ايله عاقللر كه هر كشورك طبيعت شناسلرى وحاذقلرى

وبنجيب مجي

ایرعلر • سخن گفت با هر یک ز هر دری • مامون خلیفه
هر بر طبیبه صوبا یدن سوز سویلدی یعنی اشکاره بنم اغزم
قوقرد یدی بلکه ظرافت ایله هر برینه نک علاجن سؤال ایلدی
لسناه اغز قوقمق لکنک علاجن مخی سؤال ایلدی • ولیکن
کیجه دورحال ازو رعجه سش • مامون خلیفه نکه کوکلی اکرچه
اول حالدن اول کنیزکدن یعنی سوزندن رنجیده و بی حضور
ولدی • وز اکر هر دوش بوی جو غنچه سش • کندوسنه علاج
ایلدی و اول بیره ایجه انوک اغزندن کیدوب غنچه کبی لطیف
رایحه لو اولدی • پری چهره زا همنشین کرد و دوست •
مامون خلیفه اول پری صورتلو کنیزکی کندوسنه همنشین دوست
ایلدی • که این عیب گفت یار من اوست • یعنی بونم عیبمی
اول کنیزک ایتدی ایلیمه بنم یارم اودر • حضرت شیخ رحمة الله علیه
قصه دن پند و معرفت بیانه شروع ایلدی • بنده من انکس نکو
خواه منست • بنم قصدم او کمسنه در خیر خواهمدر • کر کوید
فلان خار در راه تست • که سنکه یولکده فلان خار وار در دیه
بکم راه گفتن نکو میروی • یول ازنسه ایو طوغری کیدرسن
دیمک • گناه بزرگست و جور قوی • عظیم گناه در و اول کمسنه

بیوکیور

بیوکجور در • هر انکس که عیبش نکویند پیش • هر اول کمسنه
انوک عیبنی وکندی سویلیه لر • هنر داند از جاهل خویش
جاهل لکندن کندو عیبنی هنر بیلور • مکو شهد و شیرین شکر
فایقست • عسل شیرین و رشکر لذیذ و اعلی در دیمه • کسی را
که سقمونیا لایقست • بر کمسنه که محموده لایق و فایق لور •
چه خوش گفت یکروز دارو فروش • نه لطیف دیدی بر کون
طبیب • شفا باید داروی تلخ نوش • اکر شفا و صحت کرک
ایسه اجی دار وایچ • کلمه تردد • اکر شربتی باید سرو شک
اکر سکا فایقلو بر شربت کرک ایسه • ز سعدی ستان داروی
تلخ پند • نصیحتک اجی داروسنی یعنی داروی تلخه بکزر نصیحتی
سعدیدن الکه اول نصیحت و پند دونیاکه فایقلو در زیرا
انوک سببی ایله عالمده سعادته ایرشورسن • بپرویزن
معرفت بنخته بد • که اول نصیحت داروکی معرفت الکی ایله النمش در
بشهد عبارت بر آمیخته • عبارت و القالد عسل ایله درشمشدر

شنیدم که از نیکمرد فقیر

اشتدم که بر ایو فقیر کسه دن یعنی بر صالحدن • دل آزرده
شد پادشاهی کبیر • بر عظیم پادشاه دلحضور و پریشان خاطر

اولدی • تکبیر پادشاهی حق نظر بیور • مگر اول درویشک
لسانی اوزره بر حق سوز کتمش ایدی یعنی انوک لساندن بر حق
سوز صادر اولمش ایدی • ز کردن کشی بروی آشفته شد •
لیکن اول پادشاه جبارلغندن انوک اوزرینه غضب اتمش اندی
بزندان فرستادش از بارگاه • پادشاه اول فقیری بارگاهندن
زندانه حبس اتمکه کوندردی • که بازوی زور آزمایست بازوی شاه •
زیرا پادشاهک بازوسی قویدر استرسه ظلم استرسه عدل ایدر
یاران یکی گفتش اندر نهفت • دوستلرندن بری پنهان اول فقیره
شهاده ایتدی • مصالح نبود این سخن گفت گفت • بو سوزی
سویلمک مصالح و معقول کل ایدی اول فقیر انکا جواب ویروب
ایتدی • رسانیدن امر حق طاعتست • حق تعالی حضرتلرینه
یوشیدن کرک طاعتدر • ز زندان نترسم که یک ساعتست •
زنداندن خوف اتمزم زیرا بر ساعتدر کرو دنیانک بقاسی بر ساعتدر
قنی قالدیکه بنم زندانده محبوس اولدوغم زمان • الدنیا
ساعة فاجعلها طاعة • همان دم که در خفیه این راز رفت
همان دم که در خفیه بو راز کتدی یعنی تنها و بو راز سویلندی
حکایت بگوش ملک باز رفت • حکایت کرد پادشاهک قولغنه ایرشدی

پیهود •

یعنی اول سوزی پادشاهه سویلدیلر • بخندید کز ظن خود
میرد • چونکه پادشاه بونی اشتدی کلدی و ایتدی که اول
فقیر عبث و نامعقول ظن ایتدی • نداند که خواهد درین
حبس مرد • اول فقیر بلمز که بو حبسده اولسه کرک • غلامی
بدرویش برد این پیام • بر غلام بو خبری اول محبوسه
درویشه التدی • بکفتا بخسرو بکوای غلام • اول
فقیر خبر کتوردن غلامه ایتدی پادشاهه دی ای غلام • مرا بار
غم در دل ریش نیست • بنم مجروح کوکلمده غم یوکی یوقدر
کر دنیا همین ساعتی بیش نیست • زیرا دنیا انجق بر ساعتدر
زیاده دکلدر • نه کر دستگیری کنی خرم • بویله دکلدر که اگر
یاردم معاونت ایلیه سن خرم اولم یعنی اگلنورم • و گر سر بری دل
آزرده ام • بویله دکلدر که آکر باشمی کسرسن کوکلم غمکین
اولم • تو گر کامرانی بفرمان و گنج • سن اگر کامران
بیک فرمان و گنج ایله • و گر کس عمرو مانده در ضعف و رنج
فقیری کسه لر تا جز ایسه ضعف و رنج ایلدر • ز دروازه
مرگ چون در شویم • موت دروازه سندن چون طاشره
کیدرز یعنی موت مقرر اولسه • بیک لحظه با همدیگر برابر شویم

بو لحظه ده بو عجب بهی ایله جرا بجا اولورز • منتظر دولت بوکن
دولت بسنج روزی • بو بش کون یعنی بو زمان قلیل دولته
قسمت اتمه • بعده دول حلو حوصله اسوز • فلکده آه علی بی تاب
ایله کند کویا قه • نه پیش از تو پیشی ازتوا بردوخته • سندن
اقدم کلان پادشاهلردن زیاده کنج ومال قزاندی لرحی
یعنی قزندی لر • نه پس از کوردن جهان سوخته • جهانی یعنی
جهان خلقنی ظلم ایلک ایله یقدیلر اصلا ترحم اتمدیلر لکن بی قنسی
نه فایده حاصل اتدیلر لعنت وبد دعادن غیری • چنان زی که
ذکرت بتحسین کنند • چونکه حال بویله در سن مغوا بحلیز ویرکه
یعنی خلق ایله شویله خوب دیرلک ایله که سنی تحسین ایله یاد
ایدرلر وسکا خیر دعا ایلیه لر • چو مرد نی نه برکور نفرین کنند
چونکه اولدکده بعض اولکن شویله دیرلک ایله که سنک قبرکه
قدره یعنی سکا نفرین وبد دعا ایده لر • نباید بسم بد آیین
نهادن • بر امر عادت ایله قانون قومق کرکمز یعنی خلقه قدره
بد عادت قومق معقول دکلدر • که کوید لعنت بر آن کین نهاد
زیرا ویرلر لعنت اولسون انوکا قدر که بونی • یعنی بونی قانون
قودی • و کر بر سر آید خداوند زور • دکر پایه کاه یعنی

اعلی مرتبه

اعلی مرتبه یه یعنی بر نشه حکم وحکومته منصب وروز صاحبی • نزیش
زریرش کند عاقبت خاکه کور • قبر طپراغی عاقبتا فی الیته الموتی
یعنی عاقبت موت النده مقهور ومغلوب اولوب قبره کومزجی •
بر محصد ولتنکه روی زحیا • چونکه اول کسه دن بو سوزلری کلدی
اول زیاده • ترش روی پادشاه پوروی جفا ودن • کرشیرو رولتند
زبان ارعیا • کر انوک لسانی قفاسندن طاشره اینلر یعنی کسه لر
چنان کفت مرد حقایق شناسی • اول حقایق شناس کسه بو ایله ویله
کرین هم کر نفتی نبادم عراس • کر بو سوزدن وغی کدایدک
موقوف طوتمزن • مر ازنده زبان تدارم غمی • بنم باشمز لقدن اصلا
بر غم طوتمزن • کرد انم کرنا کفته را ازم نمی • زیرا بیلورم که
حق تعالی حضرته جل علاله سویلمدکش سزلری بیلور اکر بو لسانم کیدر
لسانی قلبملیله اکدر ازی سویلیم • اکر نه نوا بیدم ور سیم • اکر
دنیاده فقیرلک وظلم ایلدم یعنی سن باکه ظلم ایدرسن • کرم غایب
خیر باشد چه غم • اکر بنم عاقبتم خیر اوله نه غم زیرا دنیانک
بقاسی یوقدر • وعقبینک فناسی یوق • عروسی بود نوبت ماتمت
ماتم نوبتی سکا دون کون اولور یعنی موت سکا حقیقتدن عیش
ونوش وعزت اولور • کرت نیک روزی بود خاتمت • اکر سنک

خانمانینک روزلق اولور یعنی دار فنادن دار بقایه ایلتر جلتی این
بلکه شت زن بخت روزی یکاشت

بن دختر بازوار ایدیکه • دولت دنیز قطوتز ایدی یعنی زیاده فقیر
ایدی • نه اسباب بضاعتش مهیا نه چاشت • اول بیچاره نینک فقیری بیر مرتبه
ایرشدیکه نه اخشام وقتی و نه قوشلق وقتی ییجکی حاضر ایدی • رخ جو
شکل گل کشید عبد بشت • یالمز قوری شکل جودن ارقه سی ایله
یالچی چکردی یعنی برکنانی حاصلا ولسون دیوار غاولق ایدرایدی
که در فقر حالت خورونده بلشت • زیاده لشت و قوت ایله رزق یک
و دولت حاصل اتکه کالدر • مدام از پریشانی روزگار • دایم
روزگارک پریشانلغندن و کندونک مرحله سزلغندن • دلش حسرت
الوده تن سوگوار • انوک کوکلی حسرت ایله الوده ایدی یعنی تحسیر اید
تنی یاسلو ایدی • که هرچند با عالم خیره کش • کاهی اول مثل زننک
خیره کش عالم ایله جنک خصومتی وار ایدی • که از بخت شورین روی ترش
ترش • کاهی پریشان بختدن دونانینک ساعدی المسندن انوک
یوزی اکشی ایدی یعنی مضطر ایدی • که از دیدن عیش شیرین حلق
کاهی خلقنک لذیذ ولطیف عیشنی کوردوکندن • ترو شری
تلخش حلق • انوک بوغازنه اجی صو کیدر ایدی یعنی حضور لقمه

یوتتور ایدی

یوتتور ایدی • که از کارنا شسته بکریستی • کاهی پریشانلقندن
یعنی حالی پریشان اولدوغندن اغلر دی بویله دیو • که کس چون بیا دریت
تلخ تر زیستی • که بوندن اجی رک و بوندن مشکلرک دینکه کیم کوروری
کسان شهد نوشند و مرغ و بره • سایر کسه لر عسل نوش ایدرلر
و مرغ و بره یرلر یعنی عیش و عشرت ایدرلر • مرا روی نان لی نبینید
بنم نانمک یوزنی تره کورمز یعنی نان ایله یکته بولمقده قاوره کلمه
قدن قالدی که عیش و عشرت ده اوله • که انصاف پرسی بیه نیکو
این • اکر انصاف صورر ایسک یعنی انصاف ایله نظر ایدر ایسک بو ایو کلدی
برهنه منم و کهی برزم پوستین • بو عریان و کدیه بیچاره نینک کیه جک بو معنی
دکلی قابل دکلدر عریان اولمه و کدینک کورکی اوله • چه بیعقوبی کم
یایم وردیکن کار گل • نه اوصهر یدی کدایایم بر یالچقلا بیشنده یعنی
بو وار غالقدن • بکیبحی بپرورد یخان کام دل • کوکلمک مرادندن
بر کنجی بالیندی یعنی وافر مال بولیدیم • دریغ از فلک شیوه بر تافتی
دریغ بنم یوجعالوم اکر فلک بر شیوه دوز ایدی یعنی باکسه نظر ایدیدی
بو بیله اتکا ایله • که کنجی بچینک مرا ادا حق • که بنم الومه بر کنج ایدیدی
یعنی وافر مال ویر ایدی • ما از رفته کار دی عروس راندی • ما کیهان
عروس سور دیدیم و عیش و نوش ایدر دم • زنوه کرو بخت نیست بدکی

کند ودرن لخت توزنه سکه ایدم یعنی فقیر لختردن خلاص بولیدم •
شنیدم کد روزی حبر بمین ز شکافت • اشتدم کد بر کون اوله زور بازو
یقازوی • عظام زنخدان پوسید باقت • چوریش الک ککا ری
بولدی • بجا لا ندرش عقد بکسیخته • فالکا چن انوکا یاغوزادلش
گهرهای دندان تر وریخته • کوهر کبی لطیف وشلری اشیو وکلی
دهان نه زبان پندی گفت وراز • نه باسز ودهان لسان حال ایلد نصیحت
ایدر • ونار رسویلزا یدی بو یلدو یو • کدای خواجه بانه نوای بسار
کدای کنتی فقر وقدر تسز لقا بلد قناعت ایلد زنرا • نزانیست حالت
وهو زیر گل • بالجملة التی یعنی فقیرهه قبرده • وهانکه حالی بوردی
سکر حویر ده انکا ریا موتی وار • سکر یش لامون واو بش ظن ایلد
یعنی بن انده دنیاده صفا وحضور ایلد یاپلد ومشقت ایلد عمر سورش طوت
غم ازکردش روزکاران مدار • روزکارلرک دونمسندن غم طوتمه
کد بی ما بسی دبیر روزکار • نداه روزکا دنسنده یوقی وورایدن
بهمان لحظه لین حاضرش روی وله • بهمان لحظه کد بو پنده انوکه
خاطرنه خطور ایلدی • غم از خاطرش رفت یکسونها ده • غم انوک خاطرندن
خوفی بر جانبد قووی یعنی چیقدی کیتدی وانتن سکن کند کسد خطاب اتمکد
شروع اتدی • کدای نفس نه زاع وتدبیر وهش • کدای ای سن

وتدبیر وعقلسز

٦٢

وتدبیر وعقلسز نفس • بکش بار تیمار وخود را مکش • غم یوکنی
چک وکندوکی دیله عیزی کسد لو صفاده بیز بلاده • بیز دیو
اکر بنی بد باد بر سر برد • اکر بنی باشن فنده یوکا یلد یعنی بنج
وعناده اوله • وکر سر بتاج فلک بر برد • وکر صاحب دولت
باشی وتاج فلک فنده ایلده یعنی حضور وسروره اوله • وراد
دم کدحالش دکرکون شود • اولدمده کد انوک حالی دکرکون اوله
یعنی اجل ایرشه • بهر کاز سرش حرد وبیرون شود • هر کد ایلا یکیی
بیلیه انوک باشندن طشره کیده یعنی ذوق وصفا ونرود ملك
وبلا قالور • غم شاد مانی نماند ولیک • وشاده غم وشاوما
قالمز ولیکن جزای عمل ماند ونام نیک • عملیک اسی ایواد قا
کرم پای دارو نه وبهیم ز تخت • کرم باقی قالور تاج وتخت
باقی قالمز • بده کز نواین ماند ای نیکبخت • ویر یعنی کرم ایلد
زیرا سندن بو قالور ای ایو بختلو • بیت
برین رواقه زبرجد نوشته اند بزر • کد جز نکوئی اهل کرم نخواهد ماند
مکن تکیه بر ملك وجاه وحشم • ملك ومنصب وعسکره
اعتماد ایلیه وانلرك ثباتی واروبو کندوکد عز وحرمتیم
کد پیش از تو بودست وبعد از تو هم • زیرا بونلر سندن

لون

قال ولشلردن • وسندن صکره مخی اولور • خداوندوقت
غم دین خورد • دولت سعادت ابدیه صاحبی دین غمی
بن یعنی محی ایدر • کمه دنیا بهر حال کچدرده • زیرا دنیا بهر حال
کچر باقی دکلدر عاقل ساعت اکا مشغول اولمز • محی او
که لفت ملک سبر ایدیم • استمزایسک که سنک ملکک غم ایله
یرقاری کله • یعنی پادشاه لقدن صکره آخرتن غم کورمک
سترایسک • غم ملک ودین خورد باید بهم • سلطنت ودین
غمنی بیلمک کرک همان دنیایه مشغول اولمق کرک • زرافشان
چو دنیا بخواهی گذشت • حقیقوله فقیرلره زرافشان ایله
یعنی زر نثار ایله چونکه دنیای ترک ایتمک کرک • که سعدی ور
فشاند چون زر بلاشت • که سعدی ورصاحبی چونکه زر طو
یوقدی یوفا یدی ورهن مرله حکمت آمیز وشوق انگیز
قضایی هر که اهل لقتنه نیجه مرتبه دردن بکلد

حکایت کنند از فیاکسری • زیاده ظالم ایدی بر پادشاهدن
حکایت ایدرلر • که فرمان ودعه اشت ورکشور کس
اول ظالم پادشاه • برکشوره فرمان ده طوتزایدی یعنی پادشاه

ایدی وزرایم

ایدی • در بام اوروز مردم چو شام • اما شویله ظالم ایدی که
انوک ایامنده خلقک کونی شام کبی سیاه ایدی یعنی رعایا انوک
ظلمندن زیاده حضون ومضطرب ایدیلر • شب انیم او
خواب مردم حرام • اول ظالمک خوفندن کیجه خلق اویقوحرام
ایدی • همه روز نیکان از او در بلا • وکلی کون ایولر انوک
بلاده ایدیلر • شب دست پاکان از او بر دعا • کیجه ده
پاکلرک الی اول ظالمدن دعا اوزن ایدی یعنی اکا بد دعا
ایدرلر ایدی • کروهی بر شیخ آن روزکار • بر بلوک کمسه اول
زمانک شیخی قتنه • ز دست ستمکر کرستند زار • اول
ظالمک الندن شکایت ایدوب واقرا غلدیلر • وبویله ویدیلر
که ای پیر دانای فرخنده رای • که ای فرخنده ولطیفه رای
عاقل پیر • بکوی این جوانرا بترس از خدای • بو جوانه یعنی
ظالم پادشاهه دیکه الله تعالیدن خوف ایله بو خلقه ظلم ایلمه
بلکه بو خلقه دوغری ایدیم تام دوست • شیخ اول خلقه قوللر و بروب
ایتدیکه بالکه حنیف کلور دوستکه ادی یعنی الله تعالی حضرتندن
خوف ایله وامرینه مخالفت ایتمه دیو اکا نصیحت ایتمک بالکه ضعیف
کلور • که هر کس ورضوده پیغام اودست • نه بر اهر کسه اول

بلا

للهلک خیر تر لایق دکلدر • کسی را که بیننده حق گران • بر کمسه
که حق تعالی وقت کنار ده • کوردن یعنی حق سوزه راضی اولمز اکلوکن
سن پادشاه دکلسن همه حق در میان • ای کشی انوکا کم حق سوزی
او زیاده • قومیه یعنی حق سوزدن اکدینه سویله • ور لبنست
با سفله کتان علوم • سفله یه معارف و علوم سویلک حیف
در • که ضایع شود تخم و در شوره بوم • زیرا شوره یره تخم
ضایع اولور • چو در روی تکیرد عدو واندست • چونکه سنک حق
سوزک اکا تاثیر ایتدیسنی دشمن بیلور • بر بجد بجان و بر بجان
جان ایله ایجنور جان ایله اعجنور یعنی زیاده ده حقور اولعد
سفره بجیند ایدر • حضرت شیخ طاب ثراه • حکایت مناسبتی ایله
کندو پادشاهنه خطاب ایدوب انی مدح اتمکه شروع ایلدیکی
ترا عادت ای پادشاه حق رویست • سنک عادتک ای پادشاه
حق دیمکدر یعنی حق سوزه راضی و قایلسن • ولم حق کو عاجز نجا
هو ویست • حق سویلیجی سنک کوکلک بو سببدن قوی که هرکز کمسه دن
قورقماز • حقت کفتم ای خسرو پاک رای • ای پاک رای لو
پادشاه حق سوزی جرئت ایسه نه پاک ساکا ایتدم • توان کفتن حق
پیش هر حق ستای • حق سوزی خداوند حق ستایشکا دکنن سویلک

ممکن در

ممکن در زیرا نه حضور اولمز • نکین خصلتی دارد ای نیکبخت
نگین بر خصلت طوتار ای بو نجتلو • که در موم کیرد نه در سنگ
سخت • که اول خصلت موم ده تاثیر ایدر محکم طاشده تاثیر
اتمز حق سوزده حتی معرفایله موه کسنک قلبنه تاثیر ایدر زیرا
موم کبی ملایم در اما ظالمک قلبنه تاثیر اتمز انوک قلبی طاش
کبی محکم در • عجب نیست کر ظالم از من بجان • عجیب کلدر اکر ظالم
بندن جان ایله • بر عجد که زبر دست و من ناتوان • ایجنور
حضور اولمز زیرا اول ظالم زورلو و بن پاسبانم که حق سوز ایله
ظلمندن حفظ ایدرم که حق سوز ایله یعنی بنم نصیحتی قبول ایدوب
خلقه ظلم ایلمزسن • تو هم پاسبانی با نصاف دار • سن دخی ای
پادشاه خلقک پاسبانی انصاف و داد ایله که سن ای پادشاه تمام رعا
ایدیجی سن لطف و کرم ایله • که محفوظ حق پاسبان تو باد • که حق
تعالی لک محفوظی سنک پاسبانک و حافظک اولسون • ترا نیست منت
ز روی قیاس • قیاس یوزندن ساکا منت یوقدر • خدا دندرا
مر فضل و سپاس • حق تعالی یه منت و فضل و سپاس یعنی سنک خلق
وزرا اصحون عدل و انصاف کرو لطیف که مکر حقیقتده سنده
وکلدر • بلکه حق تعالی حضرتندن در که ساکا خیر بو قدر قدرت

وتوفیق ویرمشدن ایله شکر وسپاس که ورساکه دکلدر براجله
اندندر نهایتی سنی بر مظهر ین • کردن کار خیرت عبرت بپاشت
زیرا سنی خیر ایشنه حضرت حق طوتدی وساکه توفیق ویردی • نرجه
دیکرانت معطل کذاشت • سنی غیرلرینکی معطل قویدی کا قویدی
یعنی کیم بیان کوششده زیندی • ونیکی کسه کوشش وسعی بیاننده
یعنی کوشش ایدرلر • دولتی کوی دولت نه هر کس بر بود • لیکن دولت
وسعادت طوبی و ونیکی کسه ایلن مزلت بس معلوم اولدی که سعادت
دولت واو حقدن کولتشی ایله دکلدر • تو حاصل نکردی بکوشش بهشت
سن جنتی سعی ایله حاصل ایلدک وبازو قوتی ایله سعادت بولدک
وجودی بهشتی سرشت • بلکه الله تعالی حضرتی عز اسمه سنی جنت
لوکلکی عنایتی بو عز عصیف سنی لطفی ایله جنت لوایلدی بو علم کلینی
مدح ایلدی • یونکن صکره دعایه شروع ایلدی • ودولت ز روشن
ودولت مجموع باد • قلبک ایمان نوری ایله روشن اولسون وفتنک
غم سزلق مجموع اولسون • قدم ثابت وپایه مرفوع باد • قدمک
اسلام ویقین ثابت اولسون ومرتبه ک عفوی بلند اولسون
حیاتت خوش ورفتنت بر صواب • حیاتک خوش اولسون ونره
ولوا ایله ودنیادن کتمکک صواب اوزره اولسون عاقبتک خیرلغی ایله

عبادت

عبادت قبول ودعا مستجاب • عبادتک مقبوله ودعالرک مستجاب اولسون

همینا بود این بند بیرهان • مادامکه تدبیر ایله ایش ومصلحت حاصل
اولور • مدارای دشمن به از کارزار • دشمن ایله مدارا اتمک
جنک اتمکدن یکدر • امرت بمداراة الناس • چو نتوان عدو را
بقوت شکست • چونکه دشمنی قوت ایله صیغی وزبون ایلمک
ممکن دکلدر • بنعمت ببايد در فتنه بست • فتنه وعداوت
قپوسنی نعمت ومال ایله باغلق کرک • کر اندیشه باشد ز خصمت
کزند • اکر سکا دشمنک ضرر والم ایرشمک خوفی اولسه
بتعويذ احسان زبانش ببند • احسان حمایلی ایله انوک دلنی باغله
یعنی که احسان ایله • الانسان عبید الاحسان ▪ عدو را بجای خسک
زر بریز • عدویه خار وخسک یرینه التون دوک یعنی دافع وضرر
که احسان کند کند دندان تیز • زیرا احسان کسکن دیشی کسکین
ایلر یعنی احسان غالب ودشمنی مغلوب ایلر • بتدبیر پای بجهان
خورد وبوس • جهان تدبیر تواضع ایله وطلوسوز ایله ایکک
کرک وظرافت ایله کنجمک کرک • چو دستی نشاید کزیدن ببوس
چونکه بر الی اصرمق یعنی کسمک ممکن اولمیا اوپ یعنی چونکه دشمن

قوی اولم اکا چاره تواضع و تملقدر • بعض نسخه‌ده کوزیدن بر نسـ
بریدن واقع اولور حقیقتده اکثیسی عالیدر • بیت
او بیلم اغیارک الینی قوی هیچ یارک اتکن • کسه کسمدکه الدیوک تا جاله اولور
مراعات دشمن چنان کن که دوست • یعنی مراعاتی ایله اول
دشمنک پوستنی صوییوب هلاک اتمک ممکن • توان کند که دریـ
بدرد پوست • دشمنک رعایت ایتمکله بخلین که دوستلق ایدیـ
شدن برستم ورایت بد بند • رستم بو قدرتده ما ورایکن تدبیر
بندن کلودا سیر اولوردی کلک عزری کسملر • که اسفندیار را ش
بجست از کمند • یعنی اسفندیار بو قوت قدرت ایله رستمک نـ
کمندندن خلاص بولمدی • حذر کن ز بیچاره کمترکسی • یعنی اوصه
کسه ایله جنک اتمکدن حذر ایله • که از قطره سیلاب دیدم
بسی • یعنی قطره‌دن سیلاب اولدیغنی چوق کوردم • مزید
تا توانی بر ابرو کره • مادام که قادرسن قاشنک اوزره کره
ویرمه یعنی عداوت اظهار ایدوب قاشکی بوروشدرمه • که
که دشمن اکرچه زبونست دوست • یعنی دشمن اکرچه زبوندر
اما دوست اولمق یکدر که عزیز اولور • بود دشمن تازه
دور دوست ریش • اولکسنک که دشمنی تازه و قوی اولور

دوستی جمع

دو دوستی جمع و ضعیف اولور • کسی کش بود دشمن از
دوست بیش • بر کسنک که انوک دشمنی دوستندن زیاده
اولا • مزن با سپاهی ز خود بیشتر • کندوکدن زیاده
زیاده عسکری اولان • که نتوان زدن مشت با نیشتر
یعنی نیشتره یومرق اورمق نیجه ضررلو ایسه کثیر کندو
غالب اولندن کسه ایله جنک اتمک ایله دو • بیت
چو جنک آوری با کسی برستیز • که از وی گزیرت بود یا گریز
وکر زور توانا تر که دستیزد • وکر جنکده اندن قوتلو که ایستـ
مرو دست بر نوان ده وکره • ناتوانم زور ایلک آراک مروت
وکلدر • اگر پیل زوری وکر شیر جنگ • اگر فیل زورلو و اگر اسلان
پنجه لو ایسک • بنزدیک من صلح بهتر که جنگ • یعنی قتمده صلح اکد
جنک یعنی جنک ایلکدن که الصلح خیر • چو دست از همه حیلتی
در گسست • اما چون ال هر کلی حیله‌دن کسلدی و مدارا ایله
مصلحت حاصل اولمدی • حلالست بردن بشمشیر دست • اول
وقت ال قلیجه اتمک و دشمن ایله جنک و محاربه اتمک حلالدر
که صلح خواهد عدو سر مپیچ • اگر عدو صلح استیه باشی چویر
یعنی صلحا ایله عناد اتمه • وکر جنک جوید عنان بر مپیچ •

کند دکر

وره

اکر جنکاسته غبان چودم یعنی جنکه ایله • تا قدر وهیبت
شود در نظر • سنک قدر وهیبتک اوغی بیکا اولور • کم کرو
بی نیند د دوز کارزار • اول دشمن اکر جنک قپوسنی اغلیه
درِ او بای جنکا ورود مرکاب • اول دشمن جنکا باعق
رکاب کنوره یعنی قتاله ایچون اته سوار اوله • تحو اصن بجز ان
نرد او رحساب • معتمالی مقرفه عزاسمه • اول جنکا مطوق
قانک حسابنی قیامتدن سندن طلب اتمز طلب اولنمز اولد
تقدیم جنکه باش چون کینه خواست • سن وقت جنکه حاضر
اول دشمن جونکه کینه وانتقام طلب ایلدی • کنبا کبه ودران
باد خطاست • ز ترک کینه یعنی انتقام قصداین ترک شفقت و ترحم
بعضی سخن و خواست پیم خاست واقع اولمنا مل وقت
سعی بو یلدا ولونسینخی جنکه حاضر اول • جونکه اول دشمن
انتقام قالقدی یعنی جنکه حاضر اولدی • جو با سفله کوئی بلطف
خوش • جونکه سفله وناسعقوله لطف وخوشلق ایله سویلکه
درون کرد وش لبر وکرده ون کشی • انوک کبر وجبادلغی زیاده
اولور • پاسبان تازی ومردان مرد • عزیزا بلمدی ایلمه
دنیا در دوکزبیرمرد لیا بلمه • با تر بزدا دیما نوانی کن د •

دشمن قراتسدن

دشمن قراتسدن توزکتور یعنی هلاک ایله • اکر باز آید بمهر ف
و مهرش • اما اکر دشمن ملایمت وصوش ایله صلح اتمکه کلوه •
تو سوی وخشم ودرشتی مکوش • یا وزلق وغضب وغلظت
بالشمه بلکه ملایمت ایله • جو دشمن در آمد بعجز از در بت • جونکه
دشمن عجز ایله سنک قپوکدن ایچرو کلدی وکند وکلمنه اعتراف
ایدوب اعتذار ایلدی • ببر دکینه ز دل کین وخشم از سرت
قلبکدن کینی وباشکدن غضبی طشره ایله • جو زنهار خواهد
کرم پیشه کن • جونکه دشمن امان استر کرم پیشه یعنی عادت
ایله • ببخشای از مکرش اندیشه کن • اول دشمنه امان
ویروب ترحم ایله وانوکه مکر وحیلهسندن خوف ایله • زتدبیر
پیر جهن بر مکرد • پیر کهنک تدبیرندن دونمه یعنی انوک
رایله عمل ایله • که کار آزموده بود سال خورده • زیرا ایش
مناشمش اولور وایکی قولا یعنی بیلور عمر سورمش پیر • بابر ند
بنیاد رویین زپای • توبجدن بنیا وری ایاغندن وتملندن
یقار • جوانان بشمشیر وپیران برای • جوانلر شمشیر وقوت ایله
وپیرلر رای وتدبیر ایله • ببندیشی در قلعه ها مغز جنکه
اوزنا سنده یعنی جنکده • ایکن تجاحو ز نکر ایله • جه با نه

کران پس که باید ظفر • نه پیلوتن که جنکدن صکره کیم ظفر بوله
یعنی که لشکر بهم دست ولف • چون کوره سن که لشکر
برنده ال ویره یعنی بر آکنده دشمن زمره اولدی • بتعامی جای
شرین باد • تنهاده شیرین جانکی ییله ویره کندو خلاص
انکه سعی ایله • اگر قد کناری برهانت بکوش • اگر دشمن عساکرینه
کنارینه ایسه کتمکه وخلاص بولمغه چالش • وگر در میان لشکر دشمن
ببوش • وگر دشمن عساکرینه اکدسن ایسه دشمن لباسنی که
تا کرسی کندولرندن ظن ایده ب هلاک قصد ایتمیه لر • وگر خفیه
عزاری و دشمن دو نیست • فرضا اگرسن بیک دشمن اکر یوز ایسه
چو شب سنی در اقلیم دشمن ماند • چونکه کیجه اولدی دشمن
اقلیمنده طورمه • شبیره بیجه سوار از کمین • ییله مظلوم
اتلو اتلو کپیدن • چو با نعل بهیب بنه در میان • بش یوز
اتلوکوی هیبت ایله برتار • چو جو ازسی بر بدن بشب راه ها
چونکه کیجه ایله یوللر کتمک یعنی ایلغار ایلمک استرسن • حذر کن بخت
از کمین گاهها • اول یوسویر یردن حذر ایله • شاید که انده عساکر
پنهان اوله • میان دو لشکر چو یک روزه راه • اکر عسکر او دوترسنده
یعنی که بر کون مقداری یر یعنی از جوق یول قاله • بماند بزن خیمه

دریاکاه

درجایگاه • بر لطیف ارا ایله جک یره چادر قور و اندن قوان
ایله • کر او پیشدستی کند غم مدار • اگر او دشمن ایلدو
کلک کله ایله غم طوتمه و خوف ایله • ور افراسیاب است هر شیر این
سنکا ایلم کله ایدن اکر افراسیاب ایسه ده انوک یعنی بنی چقار
یعنی هلاک • نه آنی که دشمن بیکه روزه زان تن • بلکه دشمنی
چون بر کون مقداری پرسوره یعنی بر مقدار یول بوریجک
سر پنجه زور مندش نماند • انوک زور و سر پنجه سی قالمدی
یعنی ضعیف اولدی • تو آسوده بر لشکر ماندهٔ • سن آسوده
وقوی اولورون لشکری او ر یعنی انوک ایله جنک ایله • که
نادان ستم کرده برخویشتن • که نادان کندو یه ظلم ایلدی
چو دشمن شکستی بیفکن علم • چونکه دشمن منهزم اتدک علمی
براق یعنی دشمنک علمی باشی آشغه ایله • که بازش نباید جراحت
بهم • که انوک جراحتکره بر یره گلمیه یعنی دشمن عسکری کندو
علمی حالا منهزم کورب تکرار جنک ایچون جمع اولمیه • ور رفیقان
هزیمت مران بسی • منهزم اولنی عسکرلرو کیجه چوق سورمه یعنی
عسکرکدن جدا اولمه • مباداکه دورافتی از یار و دیار • اولیم
عزیز کلدن و رفیقلرکدن اراق دوشه سین • هوا بینی از

کرد هیجا چو بیج •

هوای جنک توزینک بولت کبی کوزلرین یعنی سیاه ولمش •
بکیر بکر وقت بزو پین و تیغ • زوبین و تیغ ایله سنکلر افکن
طوترلر یعنی آلات حربی حاضر ایدرلر • بر نیال عار سر آید
سپاه • عسکر یغما ارد نجه سورمیه • یعنی غنیمت قصدنه دشمن عسکری
ارد نجه عسکر کتمیه • که حالی بماند پس پشت شاه • زیرا شاهک
ارقه سنده اردی خالی قالور • سپهرا نکهبان شهریار • عسکری
پادشاهک نکهبانلغی یعنی پادشاهی حفظ ایلک • بر از جنک و حمله
کارزار • جنک حمله سندن جنک ایلکدن یکدر

دلاور که یارک تهور نقص •

بیا ورکه برکزن ارک و شجاعت کوستردی • ببایدبقدارش
ندرفزود • انوک مقدار نجه یعنی انوک مرتبه سنی زیاده ایلک
کرک • که بازی و کرودل نهد بر هلاک • کر بوکزین و بنج جنک و هلاک
اوزره کوکل قوییه • نه ارد زبیکار یا جوج باک • یا جوجک جنکنده
خوف طوتمیه و کوکلنه غیره کردن • سپاهی ورا سود که خوش بد
عسکری اسوده کلدی خوش طوتد و رعایت ایلدی • ور حالت سخت
آید بکار • که سختلق و اضطراب حالنده ایشه کلور و حمله برایند •
کنون وقت مردان جنک بیوش • بها ور کرک التی شمرعی اوبه

یعنی جنکدن

یعنی جنکدن اول انلری رعایت ایله و خوش طوت • نزانکه که وقت
نرد کوفت کوس • اول وقت که کلدی دشمنک کوسنی چالدی یعنی جنک
مباشرت ایلدی اول وقت رعایتک فایده سی یوقدر • سپاهی که کارش
باشد به برک • سپاهی انکه ایشی قوت ایله اولیه یعنی سبب معاشی
مضایقه ایله اوله که پادشاه انوک وظیفه سنی ویرمیه کرا ول وقت
لوازمنه صرف ایلیه • و اثر والات و حرب دویره • یکجا اول نهد بر ف
هیجا برک • جنک کوننده اولکه قند کوکل قورد سنکه یوکلتی قتیب
جان و باشلی ویره • نواحی ممالک از کف بدسکال • مملکتک اطرا…
دشمنک الندن • بلشکر نکه دار و لشکر بمال • لشکر ایله حفظ ایله
و لشکری مال ایله حفظ ایله یعنی وظیفه لرینی ویره • فلک را بود بر عد…
ست چیره دشمنا قادر پادشاهک ظالمی قوی و غالب اولور • که زرا…
دل آسوده باشند و سیر • چونکه لشکرک دلی آسوده و طوق اوله
بهای سر خویشتن که خورد • عسکر کندو باشنک بهاسنی بر کره…
وظیفه ور • نزانکه مانکند که سختی برد • انعامی و کلده که عسکر
سختلق ایلدی یعنی پادشاه عسکری رعایت ایتمیه • چه دارند کنج
سپاهی دریغ • اما چونکه پادشاه هکر هر پادشاه یکلر کنج و خزینه سی
سپاهیدن دریغ طوترلر • دریغ آیدش دست بردن به تیغ •

سپاهی بیر خیف کلوز النی قلیجه التمکه یعنی دشمن ایله جنک اتمک
چپ مروی کند و رصف کارزار • سپاهی جنک صفندن نزار اکه
بهادرلق ایله • چو سستی نماید وکه رزار • نزار لکه
سپاهی نکاه بوش و ایشی نزار اوله یعنی قتل قصا اوله
بر پیکار دشمن دلیران فرست • دشمن جنکی
دلیرلکوندن • هژبران بباو رشیران فرست • ارسلانلر جنکه
ارسلانلری کوندر یعنی جنکه بهادرلری کوندر اوطارکسه کوندرمه تاکه
بوزاغودیب سنکه عوضک نقصان کتورمیه لر • برای جهان دین
کان کارتی • جهان دین کرکراعیا ایله ایش ایله یا کلوز قوت ایله
ایش ایلیه • که صبا زموست کرک کهن • زیرا عقوبه قوید واوعتاق
قولاین بیلور • مترس ز جوانان شمشیرزن تیغ اورجی یعنی بهادر
جوانلردن حوف ایله • حذرکن ز پیران بسیار فن • چوق فندلو یعنی
چوق بیلجی پیرلردن حذر ایله • جوانان پیل افکن شیرکیر
ارسلان طوتیجی فیل ییقیجی جوانلر • ندانند دستان روباه پیر
قوجه ولکونک یعنی ولکوکی چوق حیله بیلجی پیرک خدعه و حیله سنی
بیلمز • خردمند باشد جهان دیده مرد • جهان دیده اعصه
کسه عاقل اولور • که بسیار کرم از موده است وسرد • زیرا چوق

چوق استحق وصوق

چوق اسحق وصوق ضامش ونیچه مصالح بتورمش در • جوانان
شایسته و بخت ور • دولتلو وسعادتلو اولن مقبول جوانلر
زکفتار پیران نه پیچند سر • پیرلرک سوزندن وپندندن باش
چویرمزلر بلکه جان قولاغی ایله سوزلرینی استماع ایدرلر • بیت
نصیحت کوش کن جانا که از جان دوستتر دارند • بیت
جوانان سعادتمند پند پیر دانا را • کرت مملکت باید آراسته
اکر سا که مملکت زین کرک • مده کار معظم بنوخاسته • خبیر
ومشکل ایشی جوانه ویرمه • سپه را مکن پیش رو جز کسی
عسکر شول کیمسه دن غیریه سرعسکر ایلمه • که در جنکها بوده
باشد بسی • که اول کمسه جنکلردن چوق اولمش اوله • بجز با
مردهای کار و درست • ایش کورمش تازه لرله مشکل وصعب
ایش بیورمه • که صیدان نشاید شکستن بشست • زیرا اوردک
مشت ایله صیمق ممکن و قابل دکلدر یعنی ایش کورمش عظیم
مصلحت بیورمق اوردکی مشت ایله صیمق کبی در کدا یکوسی
محالدر • رعیت نوازی و سرعسکری • رعیت نوازلق
یعنی رعیتی دشمندن حفظ ایدوب اکا رعایت ایلمک وسر عسکر
لک کار بیست یازیچه و سرسری • اوبر عیتی وقولاینه یعنی

انسانی بر ایش دکلدر • تحوا هو که ضایع شود روزکار •
استمز ایسک که روزکارک ضایع اولمیه دولتیده وروامعفو
بنا کاردین معرهای کار • ایش کورمش ایش بیورمه • تا بد
سک صیده روی ازپلنک • شکاری اوکرنمش کلب قبلاندن یوز
چویرمز واندن خوف ائمز • زره به رمد شیرنا وین جنک •
جنک کورمش ارسلان و کلکوون اودکه • چوبیده روه باشن بر
وز شکار • چونکه بیرشکارده بسلنمش و ایش کورمش اوله •
شیر سرچو پیشواید مش کارزار • چونکه اتوکل و کنه جنک کله خوف لق
ائمز • بکشی و تجربه و اماج دکوف • کورش طوتق ایله واوا •
یلم واق الق وطوب او ینجق ایله • دلاور شعوه مرد بر جاش
جوی • جنک اسیجی بهادر کسا اولور • بکرماه به بیوره • وعیش
ونار • اما حمام و • دعیش ونازده • وحضورده بسلنمش اوله •
بترسد بیند و جنک باز • خوف ایدر چونکه جنک قپوسی آچوف
کوره • ومردشی نشانند بر پشت زین • اوله عیش وناز د
ولنفی یعنی آرقه سی فقره آکه بنده لر زیاده جسیم اوله غندن
یوه کسی پن کوه که بیره میز • اولور که براوغلانجق انی بن اوز
وزیون ایدر دلو ایله هم جیم ایش بیورمه • بکرمه اک و بیده توه جنک

بکشند کرکس

بکشند که بس جنک ده • ارقه سنی کوره ک یعنی جنکدن بکچ کوروک •
بکلی کرعدو ورمصاف شن نکشت • و بیله اکر دشمنی انی جنکده
دیلدی ایسه تاکه غیری لرانه کوریب جنکدن قاچه لر • بحث
بر انعره شمشیرزن • خیز اوغلانی قلیچ اوریجی اردن بکدر •
کده روه یعنی سرتاپای جون زن • که اول شمشیرزن مرد عورت کبی
خویش
یاشی چویره یعنی جنکدن قاچه **حکایت** به هونکی نفت کز کلین بر
کرکی نه لطیف وبدی کند و فرزند نز • چه قربان بیکار بیت
وکیش • چونکه جنکجی یانی وصداقتی یا غلدی بغو جنکه حاضر
اولدی بووه وصی جایی بیرنه ده • چونکه کندوسنه جنکجی یانی وکیشی •
یاغلدی مکه کبی کندو فرزندنه وید که سوز بیوردی • اکر چون
زنان جست هوا بیکر بر • اکر عورت کبی جنکده قاچمق استرسک
مرواب مردان جنکه بر • کتمه بهادرلرک یوزیموینی و کنده
وانلرک عرضنه نقصان کتورمه • حضرت شیخ قصه دن حصه بیانه •
شروع ایلدی • سوارکه درجنک شد پشت • بر سوار که جنکده
ارقه سنی کوستره یعنی قاچه • نه خود را کشت آوران ز اکشت
اول سوار کندوسنی هلاک ایلدی وکندونک وقارینی خلالتوردی بلکه
وی
جمیع اولو صانلو بهادرلری بیلم • بلدی وانلرک عرضنی بر باد ایتدی

شجاعت نیابید ملکزان دو یار • شجاعت ویها ورلق کلمک
ملکا اولکه دوست ون • کز قتند و رخلقهٔ کارزار • که جنک
حلقه‌سنن ووطرلی • دو هم جلس هم سفره هم زبانی • اکه
زبان هم سفره هم جلس • بکوشند ورقلب هیجا بجانی • جنک
اورتاسنده جانی ایله چالشورلر • که تنک آیدش رفتن از پیش بر
دبر الکه عار کلور ییرندن کتمک یعنی قاچمق • بیاور بجنکال
دشمن اسیر • انوک بیاوری دشمنک الندن اسیر اولسه • چو بینی که
یاران نباشند یار • اما چون کورسن که یارلر یار و معین اولمیه‌لر
هزیمت زمیدان غنیمت شمار • اول وقت میداندن قاچمغی غنیمت
دوتیبر ورای شاکشو
صای •
کشای • اکه کسری بیله یعنی که طائفه‌یه رعایت ایلدی کشور فتح
ایدیجی پادشاه • یکی اهل رزم و دوم اهل رای • بری جنکده اهل
و اکنجی تدبیر اهل • زنام آوران کوی دولت برند • اولر دولت
و دولت طوپنی ایلدنلر یعنی غلبه ایدرلر • که دانا و شمشیرزن
پرورند • شول پادشاه هلوکه دانا و بهادر و دیلیرلره انلو •
نعم و احسان ایدرلر • هر آنکو قلم را نورزید و تیغ • هر اولو
کسه اکر اولورسه انوکا قلم و اعه ویغ یعنی حیف اتمک کرکدایکی

قلمزن نکهدار و شمشیرزن • اهل قلم و بها فدن رعایت ایله
نه مطرب که مردی نیاید ز زن • مطربه رعایت ایلمه اول عورتکبی در
عورتدن ارلک و بهادرلک کلمز • نه مردیست دشمن در اسباب جنک
ارلک و انصاف دکلدر • دشمن جنک اسبابینده و تدارکنده اوله
تو مدهوش ساقی و آواز چنک • سن ساقی و جنکک آوازنده واله
حیران اولورسن • بسا اهل دولت به بازی نشست • چوق اصحاب دولت
اوینا و توردی یعنی عیش و نوشه مشغول اولدیلر • که دولت
برفتش به بازی ز دست • که بازی و هوا و هوس سببیله دولت
و سلطنت انوکا الندن کتدی
نکویم ز جنک بد اندیش ترس • دشمنک جنکندن خوف ایله دیمزم
زبان صرکس و دشمنین حذر ایدر که تنبیه لازم دکلدر که • که در حالت
صلح ازبیش ترس • اما سکا نصیحتم بودر که صلح حالنده اندن زیاده
خوف و حذر ایله • بسا کس به روز آیت صلح خواند • چوق کسه که
روزده صلح آیتنی اوقودی یعنی آشکاره صلح طلب ایلدی • چو شب
شد سپه بر سر خفته راند • چون کیجه اولدی اویوش و غافل عسکره
باصقون ویردی عسکر سوردی یعنی غفلت ایله شبیخون ایلدی •
زره پوش خسپند جنک آوران • زره پوش و آلات حرب ایله

معیا اویودلر یمادیلر • کە بستر بجە خوابکاه زنان • یعنی

دوشک عورتلرا اویوجق یری در • بجیمه دردن مرد شمشیرزن •

چادر ایچنده یتا ورمه • یعنی تخسبد جو در خانه زنه • عریان

یاتوغ جاه • عورت مویوب یاتدغی کبی • بیاید نهان جنگ را

ساختن • دشمن ایله جنگ نهان دورمک کرک یعنی غافل ایکن جنگ

کلمک کرک • کە دشمن نهان آورد تاختن • زیرا دشمن جنک ومجوله

نهان کتورد • حذر کار مردان کار دلهست • حذر ایلمک ایشون آلقی

اولنمرەلرکا ایشی در • برک سترە دین لشکر لهست • قرارلری کە

برک توح کوستری دکرو دشمندن عسکری منتظر ایدر •

میان ورد بیجو اکوتاه

دست • اکە قدرتسز وضعیف دشمنک اولسن • مرو زانکه باشد

ایمن نشست • عاقل عاقللق وکلدایمن وغافل اولورمق •

کرد ودیا هم سکاللند نار • زیرا دل اکە ضعیف دشمنی

بری ایلە راز صانم لر یعنی ازاداش ولوب اتفاق ایدلر • شوردست

کوتاه ایشان ودراز • اندک قصه الە امتزون اولور یعنی تمام قوت

وقدرت حاصل اولور • پس کا تدبیر یعود کر بو بیت لرانی بیان

ایدر • یکه بیرنک مشغول دار • بر سی جدا ایلە مشغول وغافل طو

اکر صلح یوزن

اکر صلح یوزن کوسترمک ایلە • دکربا اورزهی مادر •

اول بونک وجوهندن دمار کتور یعنی هلاک ایلە • اکر دشمنی

یمی کبرە ستیز • اکر یوردشمن عنادی آوکنز طوتر • بشمشیر

تدبیر خونش بریز • تدبیر شمشیری ایلە انوک قانینی دوک

تدبیر یعود • برودستی کیرباد شمنش • یوری انوک

دشمنی ایلە دوستلق طوت یعنی دوست اول • کە زهدان بتوص

پیرهن برتنش • کە انوک پیرهنن باده اضطرابندن تنی

فتنە زندان اولور • چو در لشکر دشمن افتد خلاف

چونکە دشمن عسکری نده خلاف دوشە • تو بکذار شمشیر حفظ

ورغلاف • سن کند وشمشیرکە غلافنه قو یعنی جنکدن

فراغت ایلە • چو کرکان پسند ند باهم کزند • چونکه

قوردلر بری بر ینه ضرر یکسەلر • بیاساید اندر میان کوسفند

قیون اورتاده دکلنور وضرردن بری اولور • چو دشمن

بدشمن شود مشغول • چونکە دشمن دشمنه مشغول اولە

تو با دوست بنشین بارام دل • سن دوست ایلە آرام دل

ایلە اوتور •

چو شمشیر پیکار بر داشتی • چونکە جنکده قلیجی

اکر صلح یوزن

قالدردک یعنی جنکه مباشرت ایلدک • نکه دار پنهان ره

آشتی • یعنی صلحی بولنی مستعد اکر عدو صلح طلب ایلدی صلح ایله

کزلنکدن تا یانی معتبرسکان • زیرا تو غلبه یا دیجی لشکر فتح ایدیجی لر

نهانی صلح جسته و پیدا مصاف • نهان صلح طلب ایلدلر و آشکاره

جنک طلب ایتدیلر • دلیرا میدان نهانی بجوی • میدان ارنک یعنی با

کوکلک نهان استه • کر باشی کذرد پایینا قندوجوی • زیرا

یحتمل کر طوب یکی سنکدا یا غم قدحه یعنی ساکه تابع اوله • جهالاری

زدشمن افتد بجنک • چونکه دشمندن بر ساللر اله دوشه یعنی بر معتبر

کسه کرفتار اوله • بکشتن و دستش کند باید درنک • اول هلاک ایلمکه

صبر ایتمک و اکلنمک کرک • کا افکند زین سوی هم سروری • زیرا محتمل که

بو جانبدن مقابله سرور • بماند کرفتار در چنبری • بر کمسنه کرفتار

قالدیعنی دشمن النده اسیر اوله • اکر کشتی این بند را سر ربا • اکر

بو مجروح اسیری دپلک ایسه یعنی بلکیله اولدورک • نبینی دکر بندی

خوایشرا • اول تو کندو اسیرکو کورمزسین زیرا دشمن مقابلین هلاک ایدر

نه سرکه دوران شش بری کند • قو و تحمل کد وورانی اسیر ایند

بو بندیان روز منزی کند • شول کسه که اسیرلرا ... روزمند

و ظلم ایلر • کسی بندیان را بعد و ستکار • شول کسه اسیرلری ستکار

دعیز اولور

دعیز اولور • که خصم بود یا شد بیدی اسیر • که کندوسی اسیر اله

اسیر اولمش اوله • اکر سر همه بر خط سرورد • اکر بر سروری سنک

فرمانکا منقاد باشد قوی یعنی ساکه مطیع اوله • چونیکش بنزیدی انه

چونکه ای ابو طوترسن و رعایت ایلرسن بو غیری هر عصره سنک امرکه باش

قوی وطاعت ایدر • اکر صغیره دلی ده بیست آوری • اکر نا تیغ

او کوکلا الکتورسن یعنی کندوکه تابع ایلرسن • ازان به که صد

شبیخون بری • اندن یکدر یوزکز دشمن اوزره شبیخون ایلیه

کر سخوایش دشمن شود دوستدار • اکر دشمنک خصمی سنی دوست

طوتیجی اوله و محبت اظهار ایلیه • زتلبیسش ایمن مشو زینهار • صقن

انوک حیله سندن ایمن اولمه • که کرده دورو ریش بکین تو ریش •

زیرا انوک درون سنک کینک ایله مجروح اولور ساکا انتقام قصدن

ایدر • چو یاد آیدش از پیوند خویش • چونکه کندو اقربا سنک

مختق و دوستلغی انوک یاده کله • بر انداییش را لفظ شیرین مبین

دوشمنک طاتلو سوزینه نظر ایلمه • و اکا اعتماد ایتمه • که ممکن بود زهر

در انکبین • زیرا عسلده زهر اولمق ممکن در • کسی جان از آسیب

دشمن ببرد • بر کمسنه دشمنک ضرر و فتنه سندن جان آلد یعنی

خلاص بولدی • که در دوستان بدشمن سپرد • که دوستلرینه دشمن
صاییدی یعنی دشمن بلوپ یاد احتیاطا امین اولدی • بکه ماره آن
شوخ دیده کاسه ود • اول شوخ کستاخ کسبه وکه ود حفظ ایدر یعنی بتر
ستر ایدر کیسه فانی ایلمز • که بیند همه خلق را کیسه بر • چونکه ده کی
خلقی بالکسیجی یعنی متنبه کورر • سپاهی که عاصی شود با امیر •
سپاهی که کندو پادشاهنه عاصی اوله • ورا تا توانی بخدمت مگیر •
مادامکه قادرسین انی خدمته طوتمه • ندانست سالار خود را سپاس
زیرا اول سپاهی کندو پادشاهنک شکرینی بیلمدی وانلردن یدکه نان
ونمکک حقنی رعایت اتمدی • ترا هم ندارد زغدر بشه راس • ایلم
سنک شکرکی دخی بیلمز انوک وفاسزلغندن خوف وحذر ایله • بسوکند
و عهد استوارش مدار • قبول ایدوب صقینمه انی یمین وعهد ایله
محکم طوتمه یعنی اعتقاد واعتماد ایلمه • نگهبان پنهان بروبرکمار
انوکا فقط نهانی بر حارس موکل ایله • نو آموز را ریسمان کن دراز
هنوز یکی کلمکلکی ایپنی دراز ایله یعنی بی مقدار فرصت ویر •
نه بکسلد و یاد نبیند بار • انوکا یعنی فرصت کارتوق انی کورمش
یعنی داغ نوآموزی یرا عوردن قیوویرسه لر یعنه قیجوب یونک
کیکسه دخی فرصت بولماق بچار ایلی • معقول اولن بوه ورکه یونی دکی

ایرانغه کورمیرسکس

ایرانغه کورمیرسکان نیزه برانگیز • چو اقلیم دشمن بجنگ و حصار • چونکه
دشمنک اقلیمنی جنک ومحاصره ایله • بکیری بزندانیانش سپار •
طوتدکک اول اقلیمی زندانیلره اطلاق ایله کبیرلرینی تسلیم ایله زیرا
بنیه زندان دشمنک حبسنده انلرکه جکاری خون اولمشدر • که
بیلک چو دندان بخون در برد • زیرا محبوس چونکه دشمنی
کندو قاتی ایله بلدی یعنی کندونک هلاکته قصد ایدن دشمن ده
اضطرابیندن ونه مقهورلغندن • ز حلقوم بیداد کر خون خورد
اول محبوس ظالمک بوغازندن قانی ایچر • چو بر کندی از جنگ دشمن
حصار • چونکه حصاری دشمنک الندن قوپردک یعنی الوب
ضبط ایتدک • رعیت بسامان تر از وی بدار • رعیتی اندن
یورک طوت • که گر بار کوبد در کارزار • زیرا اول دشمن
کرو جنک قپوسنی قاقه یعنی تکرار جنک قصد ایدر • برآرند عام
ز ز وما عیش و مار • رعایا انوک وماغندن ومارک تودرلر یعنی
هلاک ایدرلر سکا اصلا احتیاج قومزلر • وگر شهریارانرا رسانی
گزند • اما اگر شهرلولرینه ضرر ایریشدررسن • در شهر بروی
دشمن مبند • شهرک قپوسنی دشمنک یوزینه باغلمه • مکو دشمن
تیغ زن بر دوست • ویه مثلا اورتیجی دشمن قپوده اودر ودر •

که اینها زدشمن بیشتر اندر بیست • یعنی او دشمنکشیکه کدشمنلردن
شهرآچیندن دها بیله قپوی یاغلمق نکته فائده سی واردر •

بتدبیر جنک بد اندیش کوش • دشمنک جنکی تدبیر تجالش •
مصالح ببین بیش و نیت بپوش • مصالحکه ایسه فکر ایله
و نیتکی ستر ایله کیسه فاش ایلمه • منه در میان راز با هرکسی
هرکسیه رازکی فاش ایلمه • که جاسوس هم کاسه دیدم بسی •
زین بیله یدا بجر جوف جاسوس کوردم • سکندر که با شرقیان
حرب داشت • اسکندر ذو القرنین که شرقیلر ایله حرب طوتدی
یعنی جنکا تمک مرهه ایتدی • در خیمه کویند در غرب داشت •
ایدرلرکه جنکدن اول خصمی الداتمق ایچون خیمه نک قپوسنی مقصد
طرفنه آچق ایدی اما اسکندر عکسنی ایتدی • چو بهمن بزاولستان
خواست شد • چونکه بهمن زاولستانه کتمک استدی • چپ آوازه
فکند و از راست شد • آوازه یی صولدن براقدی و صاغدن کتدی
کر جز تو داند که عزم تو چیست • اکر سندن غیری کمسه بیله که سنک
عزمکدن و توجهکدن سمت ندر • بر آن رای و دانش بباید
کریست • اول رای و دانش اوزرینه اغلمق کرک یعنی انوک کبی رایه

جمیع فائده

جمیع فائده سی یوقدر • کرم کن نه پرخاش و کین آوری • خلقه کرم
ایله جنک و کینی اوزرینکا ایلمه یعنی کیسه کینی و انتقامی انکله قصد ایلمه •
که عالم بزیر نکین آوری • که عالمی نکینک آلتنه کتورهسن یعنی عالمه
حکم ایدهسن • چو کاری برآید بلطف و خوشی • چونکه بر ایش لطف
و خوشلق ایله حاصل اوله • چه حاجت بتندی و کردن کشی • یاوزلق
و جبارلغه نه حاجت • نخواهی که باشد دلت دردمند • استمز
ایسک که سنک قلبک مجروح و غمناک اوله • دل دردمندان برآور
زبند • بیچارهلرک کوکلنی بنددن چقر وانلره رعایت ایله • ببازو
توانا نباشد سپاه • عسکر بازو ایله قوتلو اولمز • برو همت از
ناتوانان بخواه • بوری ضعیفلردن و درویشلردن همت و دعا
طلب ایله • دعای ضعیفان امیدوار • امیدلو ضعیفلرک دعاسی
زبازوی مردی به آید بکار • ارلک و بهادرلک بازوسندن یکا ایشه
کلور • هر آنکه استعانت بدرویش برد • هر اول کمسه که درویشه
استعانت الندی یعنی انلردن معاونت طلب ایلدی • اکر بر فریدون
زند از پیش برد • اولکمسه اکر کندی فریدون اوزرینه اورهجق ایسه
اوکوردی اللدی یعنی فریدون ایله جنک ایدرسه انوک دعاسی سببی
ایله غلبه ایدر • باب دوم اندر احسان مردمان

اگر هوشمندی بمعنی گرای • اگر عاقل ایسه‌ك معنایه میل ایله •
که معنی بماند ز صورت بجای • زیرا معنی قالور دنیاده. کتسه‌ك بدنك
صورتی قالمز یعنی انعام واحسان ایله کسب دنیاده. کتدکدن صکره
سنك فکر وخیر کسبی اولورکه صورت بدن بوزیلور اولور •
کرا دانش وجود وتقوی نبود • کیمکه که دنیاده علم وسخاسی و
تقواسی یوقدر یعنی یوق ایسه • بصورت درش هیچ معنی نبود •
انوك صورتنده هیچ معنی یوقدر زیرا دنیایه کلمکدن اکر هیچ فایده
حاصل اولمدی • کسی خسبد آسوده در زیر گل • قبرده شول کمسه
آسوده اویور وحضور ایله اولور • که خسبند ازو مردم آسوده
دل • که خلق اندن آسوده دل اویورلر یعنی حال حیاتنده خلقه ظلم
ایلمدی اوله بلکه فایده‌سی اوله • غم خویش در زندگی خور که خویش
کندو غمکی حال حیاتکده یه زیرا غمم • بمرده نپردازد از حرص خویش
کندو حرصندن اولمشه التفات ایتمز وانوکا چون تصدق ایله
مشغول اولماز • زر ونعمت اکنون بده کان تست • زر ونعمت
متاعی شمدی ویر که سنك ملککدر وسنکا مخصوصدر • که بعد از
تو بیرون ز فرمان تست • زیرا سندن صکره یعنی دنیادن رحلت
ایتدکدن صکره اول جمله مال سنك حکمکدن طاشره در • نخواهی که باشی

پراکنده دل

پراکنده دل • استمز ایسه‌ك که پراکنده دل اوله‌سن • پراکندگانرا
ز خاطر مهل • پراکنده‌لری خاطردن قومه یعنی بیچاره‌لری قلبکدن
چقرمه وانلره رعایت واحسان ایله • پریشان کن امروز گنجینه چست
بوکون حق یولنده قوتلی وزیاده کنج ومالکی پریشان ایله • که فردا
کلیدش نه در دست تست • زیرا یارین یعنی اولدکدن صکره انوك
مفتاحی سنك الکده دکلدر • تو با خود ببر توشه خویشتن • سن
کندو توشه‌کی کندك ایله ایلت اهلکزه اعتماد ایلمه • که شفقت نیاید
ز فرزند و زن • زیرا فرزند وزندن شفقت وترحم کلمز •
کسی گوی دولت ز دنیا برد • دنیادن دولت سعادت طوپنی
برکسه الدی که • که با خود نصیبی بعقبی برد • که کندوسی ایله
آخرته بر نصیب الیه • بغمخوارگی چون سرانگشت من • غم یمکلك
ایله یعنی حضور ایله بنم پرمغم اوجی کبی • نخارد کس اندر جهان
پشت من • که جهانده بنم ارقه‌می قاشیمز • مکن بر کف دست
نه هر چه هست • شمدی ال ایاسنه نه ایسه قو یعنی حق تعالی یولنه
ویر ایله سیم وزردن هرنه‌که وار ایسه • که فردا بدندان گزی
پشت دست • زیرا سوز قبول اولمز ایسه یارین یعنی قیامتده ندامت
دیشك ایله الکك ارقه‌سنی ایصیررسن • بپوشیدن ستر درویش کوش

ودوینکادب بر فی سنز اتمکجالش • که سنز حد اب بیعبر برد هبوش
کرحق تعالی نک سنزی سنک پرده بوینکه بیغ عسک ستراید یجی اولم •
مالکرمان غریب ارزوبت فی نصیب • قریبی قبول کن نصیبس هووندنک
بارالکرکردی بدها غریب • اولکیم که غیر یلکی قبولرینه غریب محتاج
اوکلین • برزکه رسانند بمحتاج قبل • براولوا برشی مرحتاج قیل
وانعامی • کدرسی کر محتاج کرده ببین • که قوتر قوتکر قیل محتاج
ولور • بحال ول خسته کا ورنکر • بجان خسته کرکوکل حالیه
نظرایل • که روزی ول خسته باشدار • که شایدبوکون سنکه وقف
وکلک خسته ومجروع اوله یعنی فقیر ومحتاج اولهسن • وروز فرومانه کل
تاکی • ده چار کرک خاطرنی شاد ایله • ز روز فرومانندکه یادکن
عاجزلق وزبونلک کوننی یاد ایله • نه خواهنده یه بر در دیکران
اول غیری کرک قبوسیه وارمه • و بنی وکلی دکیه احتیاجکر یوقدر
شکرانه خواهنده ازدر مران • اول شکرانه ایله سائل وفقیری قپوندن
سوربیر

اندر شفقت بریتیمان

پدرمرده را سایه برسر فکن
باباسی اولکنک باشی اوزره سایه براق یعنی یتیمه رعایت وحمایت ایله
غبارش بیفشان وخارش بکن • اول یتیمک غبارنی سلک وخارنی
قوپر بیخ جفش بکن • اتوک خاطرنی متسلی ایله ویکدر • ندانی چه بود سخت

فروماندن سخت

فروماندن سخت • بلمزمیسن اول یتیمی نه قدر عاجز ومقیر اولدیغی
بود تازه بیخ هرکز درخت • کوکسز اغاج هرکز تازه وطی اوله
اولورمی • چو بینی یتیمی سرافکنده پیش • چون بر یتیمی خم ننده
باشی اوکنه براقمش کوره سن • مده بوسه بر روی فرزند خویش •
اول یتیمک کوزنده قرشو کندو فرزندکی یوزینی او پیوب سور اوله
یتیم بو حالی کوروب اغلیه وغمکین اوله • یتیم ار بکرید که
نازش خرد • یتیم اکر اغلیه انوک نازینی کم صاتون الور یعنی
کیمسه نازینی کما انوک نازنی چکر ایلیوب خاطرنی متسلی ایده • وکر خشم
گیرد که بارش برد • اکر اول یتیم خشم طوتسه کم انی کرو ایلدر
یعنی کم تسکین ایدر • الا تا نکرید که عرش عظیم • اکاه اول صقین
یتیم اغلیه زیرا عرش عظیم • بلرزد همی چون بکرید یتیم • ویتر
چونکه یتیم اغلیه • برحمت بکن آبش از دیده پاک • رحمت ایله انوک
کوزندن کوزیاشنی پاک ایله خاطرنی متسلی ایله • بشفقت
بیفشانش از چهره خاک • شفقت ایله اول یتیمک یوزندن طبراغی
سلک • اکر سایه خود برفت ازسرش • اکر کندونک سایه سی انوک
باشندن کتدی ایسه یعنی باباسی اولدی ایسه • تو در سایه
خویشتن پرورش • سن انی کندو سایه کده بسله ورعایت ایله

من آنكه سرها جو بر دا شتم ● حضرت شيخ رحمة الله عليه ايدر بن اول
وقت تاج لو باشن طوترديم يعني صاحب دولت كبي باشم اوزره تاج
واريدي وحقوق دوستي ورعايه ايدم ● كه سر در كنار دريده داشتم ● كه
باشمي بديعك كنارنده طوترايدم وانوك دولتن كسه دن خوف اتمزايدم
اكرير وجوهم نسيني ملس ● اول وقت اكوبنم وجوهم اوزره ملك
وتوريدي ● پريشان شدي خاطر چند كس ● نيجه كسنك خاطري
پريشان اولورايدي ● كنون دشمنا نم اكر برنم اسير ● اما شمدي
برحالده ام كه اكر دشمن لر بني اسير ايلر لر ● كسانيكه دشنام نباشند
ودستلردن كه باكه معين اولمالر مرا باشند ز دو روطفلان جنك
طفللكده ورمدن بنم خبرم واردر ● كه در وطفلان از سرپرفتم بود
زبل المفعولية تمامتن بابم باشمدن كتدي يعني طفل ايكن بابم اولدي
حكايت بكي خار پاي يتيمي بكند ● بر كسه بر يتيمك اياغندن دكني
چقردي بو سوز بو حال اوزره اولمق وار ودعا ينه ن كنايت اولمق
وار ● بخوابش اندر شي ويهيد صدر خجند ● صدر خجند كه اولورون
بر كسه واردي دوشنده كوردي ● كه مي كفت ودر روضها مي چميد
كه اول كسه بو بيتك مصراع ثانيسني صدر خجند ايدر ايدي وجنت باغچه
لرنده صالنور ايدي ● كزان خار بر من چه كلها دميد كه اول خارون

يعني برتيمك اياغندن چقردغم خاردن بنم اوزرمه نه كلار بتدي
بو تحليلين لطيف مقام ايرشدم حضرت شيخ طاب ثراه حكايت
مناسبتي ايله پند ومعرفت بيانه شروع ايلدي ● مشو تا توانی
ز رحمت بري ● مادام كه قادرسين بيچاره لره ترحم وشفقتدن دور اولمه
كه رحمت برندت چو رحمت بري ● زيرا اكر رحمت ايلرسك يعني
ترحم ايدرلر ● ومغفرت ايدرلر چونكه دنياده سن خلقه رحمت
ايدرسن وخلقه ترحم ايدرسن مصراع ثانيده رحمت اولمق جائزدر كه
معني الدكورن اولور ● قافيه تمام بر بيت اولور ● مصراع اولده
وهوه برى عزيه ومصراع ثانيده وهوه برى فارسيده فعل
مضارع مخاطبدر ● چو انعام كردي مشو خود پرست ● اما چونكه
انعام واحسان ايلدك خود پرست وخود بين اولمه بويله ديو
كه بن سرورم وپايان زيردست ● كه بن سرورم وصاحب دولتم غيري
زيردست وفقيردر ● اكر تيغ دورانش انداخت ● اكرچه دوران
تيغي اول يتيمي تمشي يعني خوار وحقير ايتمشدر ● نه شمشير دوران
هنوز آخته ست ● دوران تيغي هنوز چكلمش وعريان وكلمهدر
يعني زمان اكا نه ذليل ايتدي ايسه سني اخر بو حاله عزتدن
قويمقدن وكلدر ● مصراع اولده بو وجه وحي جائزدر اكندروان

ل
ن

یتیمی نه آتش ایسه بو تقدیرجه اکرم معناسنه اولماز • و مصراع ور
ثانیده و بو وجه وقتی جایز در هنوز وردان یتیمی عریان اتمکی
بو اعتبار ایله فرزند شمشیر لفظی وردان لطفنه مضاف اولور •
چو بینی همی عالمی و وقت هوای • چونکه بیک یعنی واقف کسه یه
دوکتکده عالمی کوریسن • حرا و ندر اسکار نعمت کذار • متولی
ویرده که نعمتک قدرینی بیلوا انوک شکرینی ادا ایله معلوم اوله که
کذار ایله امر حاضر در • گذاریدن دن او اتمک معناسنه در ال
ایله وکلدده دبا بو معنی یه وکلدد بو قاری بیت ده وکلدکتان
نرله نعمتدن بو بیت ده که ور • که چشم ارثو دار به مردم بسی •
که وا فر خلق ستردن امید طوترلر • تر تو چشم واری بدست کسی
سن بر کسنک الینه کوز طوتمزسن یعنی کسه دن نسنه امید ایتمزسن •
کرم هوا نی ام سیرت سروران • کنجی سرورلوک سیرتی و خوی
اوقومشم یعنی اولیا تلقیندن وردیمشم • غلط گفتم اخلاق
پیغمبران • بو سوزی غلط ویردم بلکه کرم پیغمبرک خلقی در علیهم
الصلوة والسلام • خلق تعالی خلقی هو جل جلاله دعم نواله •

شنیدم که یکد مفتقه ابن السبیل • اشتدم که بر هفته بولی و مسافر

نیامد بمهمان

نیامد بمهمان سرای خلیل • ابراهیم علیه السلامک مهمان سرایته کلمدی
ز فرخنده خوی نخوردی پگاه • مبارک و لطیف خوی اولغندن •
ایرکن یمزدی • مگر بی نوایی در آید ز راه • مگر بر فقیر تسر یعنی
پراجه کسه یولدن کله یعنی کلوب بیه • برون رفت هر جانبی
بنگرید • حضرت ابراهیم علیه السلام چون کوروی که کمسه کلمدی طشره
کتدی و هر جانبه نظر ایلدی • بر اطراف وادی نگه کرد و دید •
صکره وادی نک اطرافنه نظر ایلدی و کوردی • بتنها یکی در
بیابان چو بید • بیابانده سکوت اغاجی کبی یالکوز کسه • سر و موی
ز برف پیری سپید • انوک باشی و صاچی صقالی پیرلکدن قار کبی
بو وجه وقتی جایز و بیابانده یالکوز بر کسه سکوت اغاجی کبی انوک
سر و مویی بیاض اولمش بو وجه امتن چو بید مصراع ثانیه معروف
اولور • بدلداریش مرحبایی بگفت • حضرت ابراهیم علیه السلام
دلدارلق ایله اول پیره مرحبا ویردی • برسم کریمان صلایی بگفت
کریملرک عادتی اوزره صلا ویردی بو یله • که ای چشمهای مرا مردمک
که ای بنم کوزلرمک بیکی • یکی مردمی کن بنان و نمک • نان و نمک ایله
یعنی طعام ایکا ایله بر اوقی کرم ایله • نعم گفت و برجست و برداشت گام
ول پیر نعم ویری و قالقدی و کتدی • کر دانست خلقش علیه السلام

گام

زین اول پیر حضرت ابراهیم علیه السلام خلقی بلور ایدی • رقبان
مهمان سرای خلیل • حضرت خلیلک مهمان سرا اینک ناظری و معلم
کارلری • بصورت نشا ندن پیر خلیل • اولدلیل پیر عزت و حرمت
ایله اوتوردلر • بر همه ترتیب کرد ندخوان • حضرت ابراهیم
علیه السلام پیوردی خوان ترتیب ایلدیلر • ننشستند ودر طرف
همکنان • جمع اتی اولنلر سفره نک اطرافنه اوتوردیلر • چون بسم
غاز کردند جمع • چونکه اتی اولنلر طعامه شروع ایچون بسم الله
دیمکه آغاز وابتدا اتدیلر • نیامد پیر ش حرفی تبع • پیرون
حضرت ابراهیم علیه السلام قولاغنه بر سوز کلدی یعنی اولپیره
بسم الله سوزی اشتمدی • چنین گفتش ای پیر دیرینه روز
حضرت ابراهیم علیه السلام اول پیره بویله دعای باشلو پیر • چو پیران
نمی بینمت صدق وسوز • پیر لرکبی سنک صدق وسوزک کورمزم یعنی
صدق وسوز یوق سببی ندر • نه شرطست وقتی که روزی خوری
شرط وکلمدر شول وقت که طعام ییه سن • که نام خداوند روزی بری
کدرزقه صاحب نام شریفی الده سن یعنی حق تعالی نک اسمی آکلی یاد ایده
کلنفتا طریقی نکیرم بدست • اولپیره ایدی الن بو طریقی طوتمزم
که نشنیدم از پیر آذر پرست • زیرا آتش پرست پیرون اشتمدم

یعنی بز سلمان وکلم

یعنی بز سلمان وکلم آتش پرستم و بیری • بدانست پیغمبر نیک فال •
ایو فاللو پیغمبر بیلدی • که کبرست پیر تبه بود حال • اولحالده
اولنلی پیر آتش پرست ور • بخواری براندش چو بیگانه دید • اخف
اوراوان بر حقارت ایله سوروی چونکه وبن ده بیگانه وخناه
دورکوردی • که منکر بود پیش پاکان پلید • زیرا پلید وناپاک اولن
کسه پاکلر قتنده منکر وناسمقبول اولور منکر اسم فاعل اولمق جائز
اولور قتمعنی بویله اولور منکر پاک لر قتنده پلید اولور • سروش
از کرد کار جلیل • جلیل الله ون جل جلاله • حضرت ابراهیمه جبرئیل
کلدی • بهیبت ملامت کنان کار خلیل • هیبت ایله ملامت ایدرک
ای خلیل • منش داده صد سال روزی وجان • بن اکا یوز ییل رزق
وجان ویرمشم • ترا نفرت آمد از ویکرمان • ساکا اندن نفرت
کلدی بر زمان یعنی از چق زمان نه سن اندن نفرت اتدک • کرا وکی
برد پیش آتش سجود • آکا اول پیر آتشه اوکنه سجود ایلدی یعنی
آتشه طپدی • تو وا پس چرا کیری دست جود • سن نیچون سخی
الکی کرو وارد ایلدک یعنی کسدن الکی چکرسن
گره بر سر بند احسان مزن • احسان بندنک باشنه دوکم
کره اورمه یعنی خلقه احسان ایله • که این زرق وشید است وانا

ما کردن

کر بوریای کذب وار ول ماکه عفن ونه دیوانی لنغلنکشان الهیدن
عفن فقراء صوفیه ورمان لنغلنکشان الهیدن مراد فقراء علما و
تنکم بیت ثانی انی مبیّن ودر • زبان میکند مرد تفسیردان • عالم کنده
تفسیده زبان ایدر • که علما و ب ی نروشنبان • که علماوانق
یعنی دنیایه صاتر • که اعمل با شروع تقوی وهدی • عقل شرع ایله
تقوی ویرر ویچه معقول کوررکه • اهل خرد وین بریتی هد
که عاقل کسه وینی دنیایه ویر • ولیکن بوبستان که صاحب خرد
اما سن آکا دیله عقل صاحبی • ازان نشد ثروتان برغبت خرد •
وجوز صاتیجی بردن رغبتا یله صاتون الور •

زبان دادن امر بعاجب ول

سوز صاحبی بخشش ومرادر • بر صاحب دلک کلدی دانش بر نسنه
جرانکدن او تری بوبله دوی • که حکم بر وماند ام ورکلی •
که بربالحوه • یعنی بر کسه نکبو رحنن زیاده دلکی عاجزقا المشم
کرده درمان ایدم تنکم بو بیت انی بیان وعیان ایدر • بکه سفله را
وه ودرم بر بست • برسفله نک بنم او رزمی اوت ورهی وار ودر •
یعنی اندن قرض المشم • که وانکه ازو بیوده دم و هنت • کراول
ون و درهم ون صوبر دانکر بنم کو کلم اقدر اون بتمن ورنیعی

زیاده متألم

زیاده متألم • همه شب پریشان ازو حال من • وکم کیجه بنم حالم
اندن پریشان ودر • همه روز چون سایه دنبال من • وکلی کون سایه
بنم اردمجه ودیران منفکا وولماز • بار کرد ازین سخنها خاطر پریش
خاطر پریشان ایدیجی سوزلرون ایلدی • درون دلم چون در
خانه ریش • کوکلکدا یعنی اومک قبوسی کبی جرحه مرکون کلوب
قبو قاقمدن وتقاضا دن • همه ایش مرا تا زما ده برداد • مرا ب
حق که مرا کراتم سندن طوغدی یعنی طوغلدن بری • جز این دو ده
ودرم چیزی ویاد نداد • بوا و ون درم ون غیری … غیری نسنه
ویرمدیکه بو قدر اقدام ایدر • ندانسته ازو ونادوین الف
دین دفترندن یعنی هیم متعلق معدن علم ده الف بیلمیشدر
نحوا این بجر بابت لاینصرف • لاینصرف بابندن غیری اوقومشدر
یعنی کمسه اندن نسنه جر … او رواولماز • بوو جهله منع قا یلدن که
کلری یرده حرکت دنوب کتمز • خور از کوه بیکرودن برسرزده
… برکون افتاب طاغ ون باشی یوقاریه او رکد • کسان قلتبان
حلقه بردر زده • کراول قلتبان حلقه … قپوا و رمکه …
کون افتاب طلوع اتدکمه کوا ول قلتبان کلوب قبو قاقر واول
ون ورکیجه تقاضا ایدوب سمن طلب ایدر • ودانزیشه ام تاکه

بیر کریم •

شمدی فاکرده و عمد ایتدی این عجب تنقی کریم بو حالی • ازان سنک
ولدست کیرد بسیم • اول نمردم ون الحجه ایله بنم الومی طوتوب واله
رسفلم کلدیکلاندن بنی خلاص ایلیو • شنید این سخن پیر فرخ نهاد
مبارک طبیعتلو پیر اول کسه دن چونکه بو سوزی اشتدی • ورستی
دوورد آستینش نهاد • انوک یکنن بار ه درست قومی یعنی اکه
براکه فلوری ویردی • زر افتاد در دست افسانه کوی • اول
افسانه کوی یکا النا التون قوشدی یعنی اول کدای جرارک النا التون
کردی • برون رفت ازانجا چو زر تازه روی • اورادن طشره
کتدی یوزی التون کبی تازه یعنی تمام بشاشت ایله کتدی • یکی کفت
پیح این نداکه کدکیست • انی اولنلردن بریسی صاحبی ایتدی بو حریفی
بیلمزسن که کیمدر • برو کز نیرد بباید کریست • اکر اول انوکا [illegible]
غلمکی کدک یعنی زیاده • بد بخت و دکدای که بر شیر بر زین فکند •
بو کدا در که شیر بو [illegible] آیرقو یعنی حیله ایله ارسلانی زبون ایلدی
[illegible] • ابوزید را اسب و فرزین وهد • ابو زین طرافت و نرا
ت و فرزین طرح ویردی آکا غلبه ایلدی • ابوزیدون نهله بونی •
بولین سرعی ودکز عالم ایدی زیاده • بخندید کلدی انواع صورت ایله
ملقم وعظ و نصیحت ایدر ابراننمکی جرا بیر را ابری • را شفت عابد که

خاموش باش

خاموش باش • عابد کرا ولسوبلیر کسیه غضب اثر عایتدی که خاموش
اول • تو مرد زبان نیستی کوش باش • سن سوز و عمل اری دکلسن
قولاق اول همان سویلیش سوزی تعقل ایله فهم ایله • اکر راست
بعد انجی بنداشتم • اکر کرچه ایسه اکر لدین انوک متقن طن ایلدم
زطوق آب رویش نکه داشتم • خلق دن انوک یوزی صوینی و وقف
متقلدم انجیل ایلدم • وکر شوخ چشمی و سالوس کرد • اکر اول
جرار ادب سزلک و وکلوک ایلدی ایسه بندن التون المقدن اوتری
الا تا نه پنداری افسوس کرد • شا اول صفاتی ضمیرکی کر افسوس
ایلدی یعنی تسخیر ایدوب بنی الداتدی • که حفظ رانکه داشتم آب روی
زبا کتدو عرض و قاری حفظ ایلدم • ز دست چنان کربز سیم و زر
دیاو کوی • نا معقول سویلیجی مجلسره عیار و عشند کبنا الدن
بد وینکه زا بلکنی سیم و زر • ابو زید ویاره سیم و زر بذل ایله یعنی
هو کیمه او لکدی احسان ایله • کنا بن کسب خیر هست وان دفع شر •
بر کسب خیره او او شره دفع ه ر یعنی ابو کسیه احسان اتمکه غیر کیب
اتمکدر و بیراز کسیه کرم ایلمکرده ضرری دفع ایلمکدر الاحسان یقطع
اللسان • خنک انکه در صحبت عاقلان • بختلو و سعادتلو اولکسه که
عاقللرکه صحبتنده • بیاموزد اخلاق صاحب دلان • صاحب دلان

زر خوى لرده اوکرم • کرت عقل و ثابت و تدبیر و هوش • اکر سنک
عقل و ثابت و تدبیر و هوشک وار ایسه • بر هوسک سوزی پند ایلوکوش •
عزت ایله سوزی پند و قوللغه ایلدن یعنی نصیحت بر پیر قبول ایدوب
انوکله عمل ایدرسن • کنا غلب ده دین بینی دارد مقال • بدن انوک
اکر سوزی بو اسلوب ده مقال طوتر یعنی پند و حکمت و معرفت پاشی ور
مرور چشم و زلف و بیناکوش و خال • چشم و زلف و بیناکوش و خال
طوتر یعنی مجاز بیک معانی بیان ایدر یعنی اتنی •

حکایت مرد ممسك

یکی زنی و دنیا از و صفر و فر • بیکسه
دنیاده فنا کتدی یعنی وفات ایلدی و اندن یوز بیک ولباری • خلفش
صاحب و هوشیار • هوشیار بر صاحب دل ایدی او غل التدی یعنی میراث
بیری • نه چون ممسکان دست بند رکرفت • ممسک لر کبی اللی ذراون
طوتدی یعنی حفظ ایلدی • چو ناداکان دست از و بر کرفت • کرم
دانا ده لر کبی اول التون دن اللی قالدردی یعنی موبولنه تمام ادیدن
ایلدی • ز درویش خالی نبودی درش • انوک قپوسی درویش دن
خالی اولمزدی • مسافر مهمان سرای اکه درش • مسافر انوک مهمانخانه سرای
عجنده اولمقدن خالی اولمزدی • دل خویش و بیکانه خرسند کرد •
خلعت و کلام اول جوانمرد برمرتبه ده کرم ایلدی • کم خویش و بیکانه نك کوکلن

احسان ایلدی

احسان ایلر راضی یلدی • نه آنچه دید پدر سیم و زر بنو کرد • نه که
پدری کوردی سیم و زر یغیش ایلمش • ملامت کنی کفتش ای بادوست
بر ملامت ایدجی چونکه اول جوانمردك بو حالنی کوردی نصیحت
طریقیله ایتدی ای مسرف • بیکدم پریشان مکن هرچه هست
سیم و زردن هرنك وارسه بر اوغردن پریشا ایلمه • زرو نادو
نعمت نماند بسی • زرو سیم و ناز و نعمت چوق قالمزهما قن
بونلره مغرور اولمه • مار این حکایت نلفت کسی • مار بو حکای
سکا کسه ویدی حکایت در بعضی مردان صاحب بسر • بو کوکلر
یعنی یقین زماندن بوز احد فرزندنه • شنیدم که میکفت جان
پدر • اشتدم که ایتدی ای بابا نك جانی • نجد ر و خانم
برد ارباش • بجمه یوز بیجی و خانم بوشلدجی اول یعنی مالکلی حق
یولنه بذل ایلر و درویش اول • چو مرد و دنیا بلند ر باش •
جوانمرد و دنیا ترك ایدیجی اول • بسر پیش بین بعد و کار زمانی
اول بصر اهل بصیرت و ایش صنایعی ایدیجی • بد مرا کفت کای
نیك رای • چونکه بو سوزی مشتری بابا بنه ثنا ویدی بو پیله دیوک
کای بودا علو • بسالی توان هرمن اند وختن • بر پیلده ممکن
خرمن حاصل ایلمك • بیکدم مردی یعنی سوختن • بر پیلده اول

ود

مرمنی یا فنوازلک ومعقوله کلدی • جهود تنک دستی نازک
شکیب • جعد الطارلندن میری محتمل طوتمزسن • نکه دار و فت
فراحی حسیب • وسعت وقدرت وقتنی حباب صاقله یعنی آنک
اندک ضبیح ایله اسراف ایلمه حکایت بدختر مه خونش گفت یا نوی
دختر مهر لطیف دیری کوی خانوی • که روزی نوا برکشی بنر
که قدرت کونی فقر واحتیاج آزغی قو یعنی صاقله کا اول وقت
ساکر کرکا اولور • بعد وقت بی وار مشک و سبوی • وکلی وقت آب
ایله مشک وسبویی پر طوت • که پیوسته در وه روان نیست جوی
زیرا دایما کویده ارماق جاری دکلدر • بدنیا توان آخرت یافتن
دنیا ایله یعنی حق یولنه فقرا یه سیم وزر ویرمک سببی ایله آخرت
ورضای حق بولمک ممکن ور • الدنیا مزرعة الآخرة • بیند بجه شیر بر تافتن
زنا ارسلانک پنجه سی بوره ممکن ویر یعنی مال ایله مشکل ایشلری اصا
بلمک قابلدر • اکر تنگ دستی مرو پیش یار • اکر تهی دست ویغ قدرت
یسک یارکا وکنه کتمه • وکر سیم وار ی بیا و بیار • اکر سیم ودر طوتق
یسک یعنی وار ایسه کل وکتور • اکر روی بی خاک پاییش نهی • اک
یوزکی انوک خاک پاینه قو یرسن وایاغنه یوز سورسن • جوابست کوی
بر دست تهی • اکا اول یار ساکر جولره ویرر والتفات ایلمز بوش ال

ایله عزادنه

ایله • عزاوند و ودرین کند چشم وریو • عنی امونکه شیطان علیه اللعنه
کوزنی جقارر • بدام آورد مرغ جنی بریو • مرغ جفی بو ایله حیله کاز
ایکن عنقا نی التون قوتی ایله طوزاغه کتورور وزبون ایدر • تهی
دست در خوبرویان پیچ • الی بوش خوب روی لره طولشمه وانلرک
وصال طلب ایلمه • که دید جیج مردم بسرد بهیچ • دنیا ایچره شبه فقد
ولیک کمسه هیچ وکمز • ز دست تهی برنیاید بر امید • بوش الدن
امید کلمز یعنی حاصل اولماز • برزیرکی چشم و بوسفید • لکین
التون ایله دیو سفیدک کوزنی چقرسن اش بوقدر قدرت وقوت
وار ایکن • بیکبار بر دوستان درمیانش • وکسندن قدرت باز غودن
التونکی ماحصه • ونا سیب وحی باندیشه یاشن • دوشمنک مکرندن
وقتنه سندن اندیشه وفکر ایله اول • وکر عرم یا اه بلغبر تهی • وکر
عزمک بولدن کفکا فدر فوترسن یعنی جکم خلقه بذل ایلرسن • کفت
وقتنه حاجت باشی تهی • سنک کلک حاجت وقتنده یوفت قالور غنی بحج
اولوردن اول وقت پشمانلق ویرمز • کدایان بسعی تو مرکز فوجی
کدالر سنک سعی وسخاک ایله مرکز قوی وغنی • نازده ندرسم توانا مرعی
ولمازلر اما بن قوردقرم کدسنی لاغر یعنی فقیر اکلورسن • جون متاع قلیل
بن حکایت بلکه • جونکه اول متاع قدر بو حکایتی ایشتدی • زغیرت

جوانمرد نادرك تحفت • غیرتدن جوانمرد كطری یا تدی یعنی طرفندن
قائم غضبدن جوش ایلدی • بر كلندن ول گفت ازان عیب جوك
جوانمرد اول عیبجوی ون بر كلندن ول ذره حضور اولدی • بر آشفت
وكفت ای پر كلندن كوی • آكا غضبا یلدی وایتدی ای نامعقول
سویلیجی • مرادستگاهی كه پیراسنت • سؤال قدرت كه بنم اطرافده
یعنی بنم ملكم اوصون مال ومنال واسباب • بپدر كفت میراث جدم هست
بدرم ایتدی كه بنم جدمك میراثی در كندو كسبم وكلدر • نه اینان
غصبتین نكه داشتند • بو مال وملكی اول انلر حفظ وضبط اتدیلر
یعنی انلر • بجبر برده بدند وبلذا شتند • عاقبت حسرت ایله اولدیلر
واولمالی یوتمن قودیلر یلیه صتلقدن نه حاصل اولور • بدستم نیفتاد
مال پدر • بنم الومه دوشمدی بابامك مالی یعنی دو شری • كه بعدا زینچ
فتند بپرست پسر • كه بندن صكره نه ایتم الله ورشر اكدیمز وقوی بولنده
دیروز ایسم • همایی بركام دل وزدم خور تر • جونكه بو یله دایلیم هما ن
ول یك كریو كون فلق بیه له • دا ندن اوتری یا كر و عا این له • كوز دا
بس ازمن بیغما برند • بنم یارن بندن صكره یغما ایله ایلدرلر یعنی و
وفا ته نفسی یغما ایدرلر بودیم وخی جایز ودكر یارن بنم نفسی یغما
ایدیجكلردر • خورم بوشید بخشای وراحت رسان • جونكه ودنیا نك

حالی بویله در

حالی بویله دنیایه ایچ وكی وخلقه احسان ایله راحت ایرشدرد •
نكو ججه داری ز بهركسان • غیری كسنه لردن اوترو نه صقلیسن كه
اندن سكره فایده یوقدر بلكه ضرر واردر • برند ازجهان باخود اصحاب
رای • عقل صاحبلری جهاندن كندولریله بیله الدلر حق بولنه
بذل اتدكلری • فرومایه ماند بحسرت بجای • سفله و سماد نه حسرتله
یرنده قودیلر صكره غیری كسنه لر بیرلر اول اخرتده عذابن چكر
فرومایه الحق والحق اصدلو • بدنیا توانی كه عقبی خری • قادر سن
دنیا ایله اخرت صاتون الرسن وسعادت ابدیه یی • بحرجانا
من ورنه حسرت خوری • صاتون ال ای بنم جانم یوخسه حسرت یرسن
وپشیمان اولورسن • زر ونعمت ایدكن بر ابرای • ونیاده اوقفه النون
ومال اول كسنه لك اخرتن ایشته كلور یعنی اندن بهره مند اولور •
كه دروبا دعقبی كیند زر نكان • كه اخرت و یوارك بونك ایله زرنكار د
وهزینا اولور • جنان خورد و بخشید كه اهل نظر • اول میراث یین
صاحبكرم اول التونی تحلین بیدی ویا غشلدی كه اهل نظر • نزیرند
ازان عین دروی اكثر • اول التوندن اثر كورمدی لر •
باز امرده سنود ش كسی • بركسه اول جوانمرد ك ازاد مرد لك و كریملك
ایله مدح ایلدی بویله دیو • كه دور راه خوی كرد عیسی • كه خوشتا لبك

بولنا چوقسی ایلدک که بو قدر مال بذل ایلدک • هم کفت سر در
کریبان خجل • جوانمرد چونکه اول کسه‌دن بو سوزی اشتدی باشنی
اوتوب ایدیا بردی یعنی خجالتدن باشنی اشغه طوتوب بویله ویردی
به کرم که دروی توان نیست ولی • حق تعالی یه لایق عمل ایلدم که
اکا کوکلا باغلق واعتماد ایلیک ممکن اوله • امیدی که دارم بفضل خداست
بر امید که طوتوم حق تعالینک فضلندندر • که بر سعی خود تکیه کردن
خطاست • زیرا کشی کندوسی عملنه ومغرور اعتماد ایلیک خطادر
هر یکی هست کاهل یقین • صوفیلق وصالحلق همان الحق
بیلدکه اهل یقین یعنی اولیاء الله • نیکوکار بونلردر وتقصیرین
ابو عملا ایدیلر کندولرنک نقصانی نیکو بیلیلر ایدی لیحزن متکبر
وکلا ایدیلر • مشایخ همه شب دعاخوان اند • شیخلر دوکلی
کیجه دعا اوقوشلر یعنی دعا وعبادته مشغول اولشلردر • سحرکه
مصلی برافشان اند • سحر وقتی سجاده‌یه سلکیلرلردر یعنی نماز
ایلمشدن تاکه کسه انلرک حالنه مطلع اولمیه که انلرک عجب وریا
حاصل اولمیه • مقامات مردان بمردی شنو • حق وکسنانک سوزن
ارکلر ایله یعنی جان ودل ایله استماع ایله • نه از سعدی از سهروردی
شنو • سعدیدن اشتمه سهروردیدن ایشت که عزیز وبشارتدر

وراثیم وانای مرشد شهاب • خلقی صراط مستقیمه رهنما ایدیجی
دانا شیخ که مهله شهاب الدین سهروردیدر یاکه • و واندرز موئ
کشتی بر آب • اکه وصیت بیوردی که اول وقت کشتی آب اوزره ایدی
یعنی شیخ حضرتیله کشتیده ایدیم بکا بو ایکی وصیتی ایلدی • یکی آنکه
در جمع بدبین مباش • بر وصیتی اولدرکه عیب کوریجی اولمه جمع و
اولمه وانلر ایله هرکز مصاحبت ایلمه • دوم آنکه در نفس خودبین
مباش • ایکنجی وصیتی اولدرکه کندوی کوریجی نفسده یعنی متکبر
اولمه • شنیده‌ام از اهول ودیع عقت • بلوم که بر کیجه عقت
شیخ رحمة الله علیه جهنم خوفندن اویومدی • بکوش اندم صبحکاهی که
کفت • قولیمه کلدی یعنی اشتدم که صباح وقتنده ایدردی •
چه بودی که دوزخ زمن پرشدی • نه اولیدی که جهنم بندن پر اولیدی
تا که و یا انلر رحلیلی بدی • تا که غیری لردوزخدن قورتلمق اولیدی
بر اربد وقتی ملجی بلس شوی • بر وقت بر عورت زرنجک
اوکندن ایکلدی بویله ویردی • که دو یک گروهان ربقال کوی • ازنق
محمد بقالدن نان الم صاتون • ببازار گندم فروشان گرای •
بغدای صاتیجی لرک بازاره میل ایله یعنی انلردن آل • که این جو
فروشست وگندم نمای • زیرا بو محمد بقال بغدای کوستریجی اربه

صاحب چون بونکا نای ابو وکلدی • تا از مشتری کار و عام مکس
مشتر نیک کثرتیدین وکل بلکه مکسک کثرتیدن • بیک هفته رونق
بی بیست کس • یر صفته انوکی یوزنی کیسه کورمیش ود زین اکر
کلیدی انوک یوزنی و اتکنی بوقدر چوق سکا و شمردی •
بزلذاری ان مرد صاحب نیاز • چونکه عورتیدن بو سوزی اشندی
ملا بتا ایله اولتواضع صاحبجار • بزنی لنت کای روشنایی بار
عورتنا ایتوری ای روشنایی بو حالم قناعت ایله • باید ما کلیه ایچی
کوفت • اولکسه بیزم ایسمز ایله بوراده • و کان طوتری • نه مرد کی
بود نفع ازو وا کرفت • نا یتی ماندن و دیغ طوتتی ارک درقت
وکلدی • ره بیکمرها ان ازاده کیر • بیو و وعلا بوون ازاد • اما
یوسادهٔ تلوار کرکه یو لنی طوت • چون اسا و بیوت افتاده کیر •
بونکا یاغ اونی طورش سن ودشمنلرالنی طوت یعنی چونکه غنی و
صاحب دولت سن فقیرک النی طوت و بیچارهٔ لره رعایت و حمایت ایله
بنفشای کانان که مرد حقند • فقیروده نوالهٔ ترحم واحسا ایله
زیبا انلرکه حق تعالی حضرتنک جل جلاله و ستاری ودر • حریدار دکان
بی رونقی • رونق سن وزنیت سرنی دکانک مشتری لری در •
جوانمرد اکر راست خواهی ولیست • اکر طوغری سؤال ایدکسک معنی

کردولور

١١٤

کسه ولی دور • کرم پیشه یه شاه مردان علیست • زبرا کرم شاه
مردان علینک صفتی وخوی دور حکایت شنیدم که پیری براه
عجاز • اشتدم که بر پیر کعبهٔ شریف یولنده • بالاحق کرمی وورد
مرادم و • اکی رکعت نماز قیلور ایدی • چنان کرم رو در طریق خدای
حق تعالینک یولنده اغیلنی تیز و شوق ایله یورر ایدی • که خار
مغیلان نکندی زپای • که مغیلان و کتنی ایاغندن چقرمز ایدی •
با خر ز وسواس خاطر پریش • عاقبت خاطرپریشاندن ایچی وسواس ودن
پسند آمدش در نظر کار خویش • کندو کندو عملی اوزکه نظرنده مقبول
کلدی • بتلبیس ابلیس در چاه رفت • ابلیس لعینک تلبیس و حیله
ایله قیویه کندی یعنی شیطانک عیسنه الدنمق ایله عملنه مغرور اولوب
کندوسنه بویله ویردی • که نتوان ازین خوبتر راه رفت • که بوندن
خوبرک و مقبول راک یول کتمک و طاعت ایلمک ممکن کلدر • کر نه رحمت
حق نبودی یا فتی • اکر حق تعالی حضرتی رحمتی اکا ایرشمیید • غرور سی سرا
جاده بریافتی • غرور انوک باشنی طریق مستقیم دن چیویرر ایدی
بو معنی مخی جانبندن وقایل و رجو یردی • یکی هاتفی از غیبش
آوازداد • بر هاتف غیبدن آکا آواز ویردی بویله دیو • که ای
نیکبخت مبارک نهاد • کنای مبارک خلقت نیک بخت • مپندار کر طا

نماز

عنی کرده •

کرچه طاعتده یلمش سن اسا طی ایله • که توقی بدینی معرفت آوردہ • کی
بو حضرتہ یعنی حق تعالی حضرتنه کاهنه بر نا معرفی کتوروش سن یعنی لتورمش سن
با حسانه اسوده • کردن ولی بر احسانه ایله قلیله کثیره نزاوله بر کوکل
تسعه • وثنا وایلک • برازالنعمه کعت بالمنشره • هر بر منزلی پیکه
نمان قلمقدن یکدر رُباعی دل بدست آورکه حج اکبرست • انعزالاف
کعبه یکدل بهترست • کعبه بنیاد خلیل ازرست • ولنظرکاه • جلیل اکبرست
حکایت برحکار سلطان جنابی کفت زنست • سلطانک قیوسی
خاتونه بویله ویک • که خبرای مبارک وبر روزی زنت • که قالوا لهما باک
کشی رزقه قیوسی • ویعنی رزقک حصولنه سی ایله • اطلبوا الارزاق
من اسبابها • وادخلوا الا وطان من ابوابها • برعنان خوات
نصیبو دهند • بو رعنا که طعام ون ساکر برنصیب وین لر • که قرزن
نظر و ردهند • که قرزنکان اصلاف کافرینه نصف ایله یعنی
و نکاف قارسو کلدر • که غرزنده جکار کک نظری بولی وربیو سن
طعام کتورسن دبو نشتر لرد • بکفتا نیه سلطنه امرهر سرد •
دل سرهنکر بو دتر اید یکی بوکون سلطنه صوقدن • که رسلطان
زشب نیت روزه کرد • زیرا سلطان کیجه دن صومه نیت ایلدی
زن ازنا امید کسرانداخت • بیش عورت زوجندن جونکه بو سوزی

اشتدی یا سندن یا شنی اوکنده اتدی یعنی غمکین اولوروب
یعنی کفت ازین روزه کو ہی چه خواست • وبرین که سلطان
بو صومدن نه صواب دیلدی • کم افطار وعید طفلان ماست
مالیوکه سلطانک طعامی ایسی بزم طفل لومزکه بیرامی ودر • خورنده
که خیری برابد نرست • یعنی کما ئنک لندن بغیر کلور • برازصایم
الدهر دنیا پرست • دنیا پرست اصلوہ صایم الدهردن بکدر
سلها کسی بعد روزه داشت • ا و دیج برکسیه سلم ولایق ودر
که درماند • را دهد نان چاشت • که صبحی وقتنده یکنان
وطعامی بی پجات یه وبر • وکرنه چه حاجت که زحمت بری
والا نه حاجت که زحمت ایلی واج قالوسن • زحمه بازکیری ودر
حقه حوری کنه کدن کرو طوتر سن وهم کنده ک ییه سن •
خیالات نادان خلوت نشین • خلوت نشین نادانک یعنی
حاصل صوقی نک خیال لری • بهم برزند عاقبت کفروین
کفرو دینی بری بربینه اودر یعنی ایکینک ما بیننی تمیز ایلمز •
حصول طریقت وصول حقیقت طلب ایلدکن سر یعنی وعضایع
ایدوب محروم ومردود اولور • صفا هست وآب وابینه
نیز • صفا ولطافت آب ده وابینه ده • ونی وارصد صنعیه

ایشتیکلدی

ولغت باضع ولان فاقر دینی
کندرینه الدیا بری کولکی نعرتن
مح

عجل بر بایشنک فارغ سعیه یوقدر اگرچه انون بو مضرت ماری
اولور که قلبیر بروق و حالت ویرر • ولیکن صفا ابیاید تمیز •
لیکن صفاء عقل وادراکدر که تاکه انوک سببی ایله حق باطلدن فرق
ایروب کندونک علیه سنی و درستی بیله حکایت بعضی اکرم بعده وفق
بیود • برکسنه کرم ودارا ایدی اما قوتی یوقی ایدی یعنی کریم ایدی
لیکن سیم وزر اقتداری یوق ایدی • کفافش بقدر مروت نبود
اول کسنه کفافی وخرجلغی مروتی مقدارنجه دکل ایدی یعنی کلوبدنا
رق نه زیاده ایدی • که سفله خداوند هستی مباد • که سفله ومیمک
ارزق وقدرت صاحبی اولسون • جوانمرد را تنگدستی مباد •
سخی وکریم اهلنه کیسه تنک دستلق وفقیرلق اولسون • کسی را که
همت بلند اوفتد • لیکن برکسنه که همتی بلند وعالی ووشه یعنی بلند
همت وسخی سیرت اوله • مرادش کما اندر بلندا وفتد • انوک مرادی
کندن آز ووشه یعنی دنیا ده مخلیسر کسنکه مرادی از حاصل اولور •
بیت فلک بر دم نادان دهد زمام مراد • تو اهل دانش وفضلی همین گناه بس است

بس

جو سیلاب ریزان که در کوهسار • و کیبکی وصاحبلی سیل صویوکبی
طاغ باشنی • نگیرد همی در بلندی قرار • یوکسک کلدن قرار طوتمز
مشعارق بیت اولور کیدر • نه در خور سرمایه کردی کرم • اول کرم

سرمایه سنده

سرمایه سنده لایق کرم ایلمزدی بلکه بیچه مرتبه اندن زیاده کرم ایدر ایدی
تنک مایه بودی ازین لاجرم • لاجرم بو سببدن تنکمایه وفقیر الحال
ایدی • یکی تنکدستی ودحرف تو مسنت • بو رحلو فقیرا ولکدیه
عرض حال یازکره کم یازدی وکوندردی بویله دیو • کدای خوب وخرم
وفرخ سرشت • کدای مبارک خلقتلو وعاقبت لوکسه • یکی دست
کیرم چندی درم • بر بوقدر درم ایله برالم طوت یعنی بر کیش الوا
علت وپاکدمعین اول • که چندیست تا مرب بزدان دردم • زیرا بر نیچه
زماندر یعنی چوق زماندر که بن زندانده بن • بچشم اندرش قدر
چیزی نبود • واول سخی نک کوزنده بو سنک قدری یوق ایدی
بلکه تمام دنیا انوک همتی کوزنده دانه مردل وکلدی • ولیکن
بدستش بشیزی نبود • لیکن اول زمانده بر مرتبه فقیری وار ایدی که
انوکا الله بر پولی یوق ایدی • بخصمان بندیش عرضسا در مرد • زیاده
کریم اولدغندن اول محبوسک خصمه لرنه کسه کوندردی بویله دیو
که ای نیکنامان آزاده مرد • کدا ما زاده مرد سخی ذات اصحابی
اولولر • بدار بد چندی کنفاره دستش • بر نیچه زمان انوک دامنندن
ال چکک وانی زنداندن خلاص ایلک • وکر بکریزد ضمان بر منش • واکر
اول مدیون قاچه انوک ضمانی تمام بوری اولسون بیوبن کا ضمانم

فارغا بر ندامد که خیز • واورادن زندانك اوغوه مديوم كلدى
وايتدی که قالق • اوبند پاپی وارکه کریز • ما وام کرا باقی طوتوب
بوشهردن قاچ یعنی ادا امکه ایا تمکن قدرت وار و بوشهرده طوتیلوب
مضطر بولسون • چون کبوتر ندید ورباده ببازنفس • سرچه کبی که
قفسدن قپوی اچق کوروی • فرادش نماند اندرو یکنفس •
انوکا انی برنفس قرار قالمدی • چو باد صبا زان زمین سیر کرد • اول
مدیون اول مملکتدن باد صبا کبی سیر ایلدی یعنی فور چقدی کتدی •
نه سیری که بادش نه رسیدی به کرد • اما ایله بر سیر که کلایری که باد انوک
توزنه ایرشمدی • کنون قسمت حال جوانمرد را • مدیونك مضمونی قوری
اول جوانمردی طوتدی لر بويله ویو • که حاصل کنی سیم یا مرد را •
که سیم یا مرد یوقه حاصل ایده سن یعنی ایکیسندن برنی حاصل ایله ویرد
به بیچارگی راه زندان گرفت • اول کریم چارهسزلق ایله زندان یولنی
طوتدی یعنی زندانه کیردی • که مرغ از قفس رفته نتوان گرفت •
زیرا قفسدن کتمش مرغی طوتمق ممکن دکلدر یعنی قفسدن قاچمش
مرغی طوتمق قابل اولمدیغی کبی زنداندن قچمش مدیونی دخی ممکن دکلدر
شنیدم که در حبس چندی بماند • اشتدم که اول کریم حبسده برنجه
زمان قالدی • نه شکوه نوشت ونه فریاد خواست • نه کسه شکایت

نامه یازدی

نامه یازدی ونه فریاد ایدوب ولمکسه‌دن مدد استدی • زمانها
نیاسود و شبها نخفت • نچه زمان دکلنمدی وبیل اضطرابندن دخی
کیجه اویومدی عالم‌دن • بروپارسایی که در وی گذرد و گفت • بر صالح ایکن اوغرادی
وکلدا ایتدی • نه پندارمت مال مردم خوری • بن سنی ظن اتمزم که
سن خلقك مالنی بیسن تاکه اندن اوتو سنی حبس ایلیه‌لر • چه پیش ای
امدت تا بزندان دری • سنك اوکوکه نه کلدی یعنی نه بلا یه اوغرادك
زنداندن کن • بگفت ای جلیس مبارک نفس • جوانمرد اول صالحه ایتدی
ای مبارک نفسلو ولطیف سوزلو مصاحب • نخوردم بحیلت گری
مال کس • حیله بازلق و عیارلق ایله کیمسه‌نك مالنی یمدم ویمك کلدی
یا زندانه نیلرسن اکا جولیه ویروب ایدب • یکی بلدیم سکلو
وردبیش • کیلك بر مجبوری یعنی بر مدیونی بیم اوکومزه شکایت کلدی
ویندن مدد طلب ایلدی • خلاصش ندیدم بجز بند خویش • کندی
حبس اولمدن غیری انوك خلاصنی کورمدم • نیامد ببنرد یک رایم
پسند • بنم رایم فتنن مقبول کلدی • من آسوده و دیگری
پای بند • بن آسوده و مسرور اولم و بر غیری محبوس وقیدلیی اولم
مرد آخر و نیك نامی ببرد • عاقبت اول جوانمرد اولدی و دنیادن
بر ایو آد التدی • زهی زندگانی که نامش نمرد • زهی عمر کلی

عجبی انوک ویرکلنز انوک نائی اولدی کره نیاو • قیامته دکن نائی
ایلدایلد قالدی • نتی مرد • ول زنی وو زیر کل • کوکلی ویری بر اولمش
کسه که بالحق التندن موقوفندر • بو ازعالی زین یه مرد • ول • مرد ما معقول
بردیری عالمهونه یکلدی یعنی انجلیز مرد سحال حیاتن امعهون فاتو عالم
بیلدر • ولدکن صورکن نکرد دهلاک • ویرکوکلعرکز هلاک اولمش •
تن زین ول کز مرد چه باک • کوکلو ویری کسه اکر اولرته غم زنی انوک
ایحق بدنی اولور کوکلی اولمز زنی و ادیری کوکلی لومعناسنه وقفی
جانیندن **حکایت** یکی در بیابان سک تشنه یافت • برکسه بیاباندن
برصوسز کلب بولدی • برهن ازرمود رحیاتش نیافت • انوک
حیاتندن رمقدن طنیز یعنی رمقدن زیاده بولدی • کله دلو
کرد ان پسندیده کیش • کلاهنی قووغه ایلدی اول مقبول فعللو
وایومز حبلو • چو حبل اندر ان بست وسنا رمویش • کندونک
والندنی ایپ کبی اول کلاهه باغلدی • بخدمت میان بست وبازو گشاد
حتی صیلی باغلدی یعنی انکنی دریان اتری وبازیکی اچدی و صوتی
سوندی • سک ناتوان ازدی داد • اول عقرن صوسز کلبه
بردم یعنی آدم کبی براچم صو ویردی • بو حال بیغمبر علیه السلام زمانندن
واقع اولمشدر صلی الله علیه وسلم • خبر داد بیغمبر از حال مرد • حبیب

اکرم معرفت اول

اکرم اول ارک حالندن خبرو یردی • کید اول کناهلری او عفو کرد
که حق تعالی حضرتی انوک کناهلرینی لطفی ایله عفو ایلدی • یلخ جفا کاری
طالب ثرله قصه دن بند و معرفت بیانینه شروع ایلدی • الا ای که جفا
کار اندیشه کن • اکاه اول اکر ظالم ایسک کندو حالوکه و عاقبتکی فکر
ایله • وفا پیش کیر و کرم پیشه کن • وفایی اوکوکه طوت یعنی ها قید
ایله وکرمی کندو پیشه وصنعت ایله • قال الله تبارک وتعالی •
ان الله لا یضیع اجر المحسنین • کسی با سکی نیکویی کم نکرد •
برکمسه یعنی الله تعالی حضرتی برکلیه احسان ایلدی کم ایلدی که انوک
مقابله سنی اکر مغفرت ایلدی • کجا کم شود خیر با نیکمرد • ایو
کمسیه احسان خیر ولطف قنده ضایع اولور • کرم کن چنان کت برآید
ز دست • کرم ایدا انجلیز که سنک الوکدن کلور و قادر سن •
جهانبان در خیر بر کس نبست • حق تعالی حضرتی جل جلاله وعم نواله خیر
ولطف قپوسنی کمسه اوزره باغلدی یعنی اقتضاء فیضی کمسه بخل
ایتدی • بلکه هر برکه استعدادنه کوره فیض وقدرت عطا ایلدی •
به قنطار زر بخش کردن ز کنج • خزینه دن قنطار ایله دن اعطا ایله
نباشد چو قیراطی از دست رنج • کسب دن بر قیراط کبی اولماز یعنی کسبک
کندو کسبندن بر قیراط ثوابی اولمالدن بکدر • بر دم کبی پاره

خورده ور

زیرا کو که یوکه کنز وزنه لایق ایلدی • کر انست پای عقل پیشوور •
سود اوکلدن چکلاوکدن ایاغی ثقیل دریشتجه کلام بعده کر بادشاهلرک
خزینه‌ون دانه التون ویرمسندن اهل کسب کنز وکسبندن بر قیراط
مقداری التون ویرمسی ثوابلی یکدر

تو با خلق سهل کن ای نیکبخت • سن خلقه ملایمت وملاطفت ایله ای
نیکبختلو • که فردا نگیرد خدا بر تو سخت • که یارین قیامت کونده حق تعالی
حضرتنه سنکا قتی طوتمیه وعذاب الیمه • کنار پادشا باید تمام
اسیر • اکا یا قمزن کلدی یعنی پادشاه سن بلا کلمه الهی اسیر وکرفتار قالمز
بلکه شیر اول بلادن خلاص بولور • که افتادکان را بجه وستکیر • شفع
کسه کمک ... ومستکیر ومعاون اوله • بازار فرمان مده بر زنی
نادانلیه بینی امرکی فرمان ویرمه یعنی غضب ایله حکم ایله ملایمت
ایله امر ایله • که باشد که افتد بفرمان وهی • زیرا اولورکه بعد زمان
فرمان ویرن کیمسه‌نه یعنی احتمال واردر که مهر ایا ایله صاحب حکم اول
چو تکلیف ... بعضی بر دوام • چونکه سنک قدرت ومنصبک دوام
[illegible] اوله • مکن زور بر ضعفا درویش وعام • درویش وعامک
ضعفاسنه زور ایلمه یعنی ... قدرت ضعیف ومفقیر ... کسه
[illegible] انجنین ... ایله • که افتد که با جاه وتمکین شود • زیرا واقع

اولورکر جاه

اولورکر جاه وقدرت ایله اولور یعنی احتمالدر که بعد زمان ضعیف
ایرشوب صاحب دولت اوله • چو بیدق که ناکاه فرزین شود
بیدق کبی که ناکاه اول بیدق فرزین اولور • نصیحت شنو کی
مردم دوربین • نصیحتی قبول ایله زیرا اهل بصیرت اولان کیمسه‌لر
نباشند در بند دل غم کین • قلبلری جمع کین تحمل
صاحبلری یعنی عداوت ایدوب کیمیه انتقام قصدن اتمزلر
بومعنی‌ده قائلدر ... کین تحملی صاحبلری
یعنی کیمسه‌یه ظلم اتمزلر تاکه • غیر بد ... کین قصد ایدولر
[illegible] زبان میکند • فرمان صاحبی کندکسنه زیان
ایلور • که بر خوشه چیان سر کران میکند • که باشق ویرچی
فقیره با شیخا غر ایدوب یعنی فقیر فقیره کبر ایدب بر سنبله ویروب
خاطرلرینی ... ایلمز • بترس ... که نعمت بمسکین وهد • مگر اول
[illegible] حق تعالی اوکدن نعمت وغناسی مسکینه ویره • وزانا
بار غم بر دل ابن نهد • اول فقیرون غم یوکن رفع ایدوب
سنک کوکلکه ... قویه یعنی حق قادر ... که سنک غناسی ... فقیر
[illegible] ویره که بویله نامعقول القا ایدوب ... فقیری محروم ایده
بسا زورمندا که افتاد سخت • عجب ... لوک ... محکم ... دیک

یعنی چوق غنی کدر زیاده فقیر بکیدا فقرا ولدی • بس ا فتاده را
یاوری کرد بخت • چوق قوه وشمشر دولت معاونت ایلدی یعنی
مغبر غنی اولدی • ولتبر پروستان بنای شکست • ضعیف وبیچاره
لرک کوکلنی صمق وخاطرنه پریشان ایلمک کرکمز • مبادا کردروزی
شود زیردست • اولمیه که بر کون ضعیف وفقیر اوله سن

بنالید درویشی از ضعف حال • بر درویش حالنک ضعفندن و فقرندن
ایکلدی • بر تند رویی خداوند مال • بر ترش روی بازرکانه
قتنده یعنی اول بن بخت ون یرنده طلب ایلدی • نه درویش دادش
سیه ولنه دانکه • ولفقیره قره کوکللو نه رحم بازرکان اول
فقیره نه التون ونه اقچه ویردی • بر وی زد بسر بانک آز
طیره بانکه • غضبدن اول سائل اوزرینه برکن باشیله بانکلادی
یعنی غضب ایله صیقوب انوکا و نهره تحمیم ایلدی • ول سائل از
جورا و خون کرفت • سائلک کوکلی انوک جورندن قانلودی
یعنی زیاده مضطرب اولدی • سر از غم برآورد وکفتای شکفت
ول سائل باشنی غمدن یوقاری کتوردی واول بازرکانه ایتدی
ای عجب کنو • توانکر ترش روی بارک مرا ست • غنی اولان کسه

ترش روی

ترش روی اولمق بارکی بیچون ور یعنی فقرا قوه کنسه ترش روی
دنه حقوق اولمق عجب دکلدر اما غنی آمعوه کیمسه ترش روی و عمکین
اولمق عجب ور • مکرک لتر بسد ز تلخی نواست • مکر اول غنی و
چلغندن و فقیرلق بلاسندن خوف ایلمز • بیعهو کوتر نظر بالالم
چونکه کوته نظرلو بازرکان سائلدن بوسوزلری اشتدی • بر ان تش
عجوارک ورض تمام • اولفقیره تمام قهارت وزجر ایله سوروی
نا کردن شکری پرورد کار • حق تعالی حضرتنه شکر ایلمک ایله
شنیدم که برکشت از روزکار • اشتدم که روزکار یعنی بخت
دولت انوندن دوندی و فقیر الحال اولوب مال وملکی النندن
کتدی • برد رکیش سر وریا هی نهاد • انوکا اولولغی وعزت باشنی
خوابلغه قودی یعنی غناسی عنایه و صفاسی بلایه مبدل اولدی
عطارد قلم در سیاهی نهاد • عطارد که کاتب فلکدر قلمی سیاه
قودی یعنی حق تعالی انک حکمنا مه سعادتدن انوک نامنی حک ایلدی
شقاوت وفقر یازدی • شقاوت برهنه کشتن چو سیر
اول بازرکانه ضربهنسی کبی عریان اوتوردی یعنی غایت ایله فقیر
اولدی • نه بار ش دهاکره نه بارکیر • اول بازرکانه یوکنی ونه
بارکیرنه خلاص ایلدی یعنی املاک واسبابندن اصلا نسنه قالمدی

حاصلی انوکا الندن کندی • کرد لقفلند فاعل بازارکان اولمق وند
شرح اولندی لکن تفاوت لفظلر راجع اعفون ضمیر وعی وبلوغ لطیفه
نشانی سن قصابی بر از فاقه حال • قصا انوکا باشی ورن فقردن
خاک صحری یعنی حکم آلدی ایله فقیر اولدی • مشتعید صفت کیسه وقت
پاک • فقر بازکی کیسه سی وال پاک یعنی سیم وزردن المواکیسه سی بوش
قالدی حقه بازکی کما انوکا الو وکیسه سی بوش دن اما صفت ایله ای
وبونی کوستر • سر پای حالتی ورکر کوز کشت • حاصل کلام باشدن
یا لخد بالتمام انوک حالی خراب اولدی کرا وکلی قدرت ورفاهیت
کندی • برین ماجرامند ے ورکر شت • بوحال اوزره برمان
کچدی • غلامش بوست کرتی ونهاد • اتفاقا اول بازرکاننده غلال
برکرنک الده دوشدی یعنی اول بازرکان مالنی تمام خرج ایلدکده نعمی
احتیاجندن غلامنی صاتدی • نوک اول دوست ورکن ننهاد
دل کریم غنی کوکلو وغنی اللو وروشن طبعلو ایدی • بی بیراد
مسکین اشفته حال • پریشان حاللو یعنی قوتی سنکنک ویرار
ومصاحبتی ایله • چنان شاد بوی کرد مسکین بمال • ایجلین شاد
اولوروی که مسکین مال ایله شاد اولور • سبانکه کسی بردش نقد
نیست • اشام وقتی بر فقیر اولکی که نه فیوسی اوزرن نقد استدکی

رضاء لله

رضاء لله دیوبش طلب ایلدی • درسختی کشیدن فی رهاست
ستست • اما شول عاجز وزبون اولمش ایدی که سختلق وزحمت
چکلدن انوکا یا قلدی ست ودبور عون اولمش ایدی • بو موقف
صاحب نظر بن را • صاحب نظر یعنی اول کریم غلامنه بیوروی بویله دیو
که خشنود کن مرد درمند را • که اول فیوده اطلاف نے چاره وعاجز
کسه ی راضی ایله • چو نزدیک بردش زخوت بیرون • غلام چونکه
وکمنک قتنه طعام ودن بر نصیب یعنی بر مقدار النذی • برآورده
خوبیانی لعودیه • اختیار سن بوکن حیفردی چونکه غلام اول سائلی
کورده ی وکندو سوکندا سکدا قدسی ایدکنی بیلدی • شکسته دل آمد
برخواجه باز • غلام خواجه سنک قتنه شکسته دل وپریشان خاطر کرو کلدی
عیاد کرده اشکلی بر بیاجه راز • کوزنک یاشی یوزندن انوک رازنه
عیان ایلمش اغلیو اغلیو افندیسنک قتنه کلدی • بپرسید سالار فرخنده
ولمبارک ولطیف خوی لو سالار غلامنه سؤال ایلدی بویله دیو • که
شکت زیجری که امد بروی • که سنک کوزک یاشی کیمک حوبندن بوزکه
کلدی کم جفاتری کما غلدک • بکفت اندروز نم بشوریدن سخت • فلا
فقیدنه ایتدی بنم خاطرم قتی پریشان اولدی • براحوال این پیر شوریدگی
بی پریشان مختلو وبیلاز طالع لو پیرک احوالاندن که بیسرب وباریک

اغه بیان ایدیین • که تکوکردی بعضم اثر قدیم • دنیا سابقده انوک
بن سیاییم • مخزن اوتن املاک واسباب وسیم • اول پیر املاک واسبابه
وسیم صاحبی ایدی یعنی زیاده غنی وقدرتلو ایدی • چونکه نان شد وسیم
از عز وناز • چونکه اول پیر کو الحرز ونازدن قصه اولدی دیمه شنبه قلد
نالدی • کندوست خواهش پیر دعا وراز • شبک ولکنه الی قبولده
ورا ایدی یعنی ولیبی کی کن ایلدی • جفت پن وکفت ای پسر چوت نیست
غلام ون انفدی چونکه بو سوزی عاشتدی کلدی • وغلام ایتدی ای
پسر بو مالیکه جور وظلمه کلدی • ستم برکس از کردش روز نیست
عالمن کسه اوندن زکانک ووندن ده جور وظلم یوقدر • دنیا عرکب ساعه
وشقاوت وغنا وعنا علی کا ستعقاقته کوره ویریلور • تر ان تند
ردیت بازلدکان • اولکشی بوزلو وجیبا یازلکان وکلیمه •
بوده لیکا کلیدن • کر بدوی سراز کیبر اسمان • که کیرونی یعنی کبره یلن
باشی اسمان اوزره ایلدر ایدی • ودیجار ووریشه هرکز ترقیم •
اغردی • من آنم کمان نعدم ازو دبر انش • بن اول کیمسه کم اول
کون بو پیر یعنی قپودن سوروی • بروزمیش دوده کیبی نشاندن •
عاقبت جهانک وو دنیانی بیم کوزه نصیب ایلدی یعنی بیم محنت وفقر
اکد وروی • نکه کرد باز اسمان سوی من • اسمان یعنی علی الهی کوبیم

جانبنه نظر ایلدی

جانبنه نظر ایلدی • بیغشانن کرده غم ازرد کجر من • غم توز نه
بنم یوزمدن سکلدی یعنی دلنمک مشقتنی بندن رفع ایدوب لطف
ایله بو مرتبه یه ایرشدی یعنی ایرشدردی • خدای عار یجکت بیندد
دری • حق تعالی حضرت غراسمه حکمی ایله اکر قپوی بغلیه • کشاید
بفضل وکرم ویاری • فضل وکرم ایله بر غیری قپو اچر • بسا
مفلس بی نوا سیر شد • ای چوق قدرتسز مفلس طوق اولدی
یعنی غنی ومرفه الحال اولدی • بسا کار منعم زبر زیر شد • ای چوق
غنی نک ایشی وحالی زیر بر اولدی یعنی زیاده فقیر الحال ومحتاج
اولدی بیت سیرت بیکم دان شنو
حمد وشکر تلریک بر سیر تماشت آکر یک بخش ومردانه دو • ایو بجتلو
ومرد اکر کلیف بوسحبا ایسک یعنی اولیاء الله رشتی واسلوبنی بیلک • ولی
ایسک وانلره تابع اولور ایسک • که شبلی زخانوت کندم فروش
شبلی حضرتی قدس الله سره العزیز بغدادی صابونی نک دکاننده • بین
بر دامبان کندم بردوش • بغدای طرجیقا موزی ایله کوندی الته
یعنی طورجق بغدای یعنی ارقه سنه اوروب کویه التدی • نکه کرد مورک
دیان غلم دید • حضرت شبلی حرکونور الله مرقده نظر ایلدی اول
بغدایده برقرنجه کوردی • که سرکشته هر کوشه ی دوید • کداول

قونجه سرکشته وستیز اولوب وطنی اررزونسندن هرجانبه یلایدن

زدعت برو شب نیارست خفت • اول قونجه یه ترحم ایدکلندن

کیجا ویوعه قاعداولدی • بها وای خود بازش اورد وگفت

ونی قونجه ی کروکند وسکاتته کتوروی وانیدی معقول وقولدن

مروت بیاشد که این موردیش • مروت ومعقول وکلدرکه وطن

معارقتدن مجروح اولمش قونجه یی • پراکنده کرد و انم از جای

خویش • کنده و وطنندن جدا وپراکنده ایلیم • حضرت شیخ رحمة الله

علیه قصه دن بین ومعرفت بیانه شروع ایلدی • ودون پراکنده

کان جمع دار • پراکنده لرک ونه چارهٔ لرک کوکلنی جمع وسرور طوت

که جمعیت باشد از روزکار • که زماندن ساکه جمعیت اوله یعنی

تعالی مقررقه جانبندن ساکه جمعیت خاطر وسرور حاصل اوله •

امعان کن که بسی کنج مرادت بدهند • کو خرابی چو مرا لطف تو آباد کند

به خوش لطف فردوسی به پاک داد • که حق تعالی مرقدینکه رحمت لطیفه دری

پاک اصلو فردوسی که شاهنامه صاحبیدر • که رحمت بر آن تربت پاک باد

که حق تعالی حضرتنده رحمتی اول پاک تربه اوزره اولسون یعنی اولتربه ده

اهلدن اوزره اولسون که مراد فردوسی که فردوسی ونبویوکر محل

وارادت حال قیلنمندر • نه فردوسی نک سوزی بودر • میازار موری

دانه کش است • نیجه ایدی اعتبار قرینجه یه که دانه چکیجی نقی دانه جمع

ایدیجیدر • که او نیز جان دارد وجان خوش است • زیرا اول دخی

جان طو تریعنی آنکده دخی واردر جان خوش و خوش و شیرین در بویت

که حضرت شیخ الی تمیزا ایلشدر • فردوسیدن نا پاشاه که حکایتیدن

واقع اولمشدر که شهنامه ده بیانی اولنمشدر • سیاه اندرون

باشد وسنکدل • قارن طبیعتلو وطاش کوکللو اوله یعنی بیرحم ودل

که خواهد که موری شود تنکدل • سول کسه که استرکه بر قرینجه

تنکدل ونه حضور اوله • مزن بر سر ناتوان دست زور •

ضعیفک باشنه اوزره زور الی اوردمه یعنی ضعیف ونه چاره یه ظلم

ایلمه • که روزی بپایش در افتی چو مور • زیرا احتمالدر که بر کون

قرینجه کبی انک ایاغنه دوشه سن واکه محتاج اوله سن • نه بخشود

برحال پروانه شمع • شمع پروانه نک حالنه ترحم ایتدی که انی یوبلیه

یاقدی • نکه کن که چون سوخت در پیش • جمع نظر ایله یعنی کوردکه

اولشمع جمع اوکنده یعنی مجلس نیجه یاندی نیجه لایق جمع ایلدم

بیت • شمع پروانه را سوخت ولی • زود بریان شود بروغن خویش

که منم زتو ناتوان تر بسیست • فرض ایتدیم که سندن ضعیف دکجوقدر

توانا تر از تو هم آخر کیست • سندن قوتلودخی هم آخر بر کسه وار

مراد حق تعالى حضرتنه اولمق رضاسن ورمكدر چه غیره وجه شمولى واردر

بوخصوصى پرکاری شاده صید • احسان ایله ای پسر نیرادم اوغلنی
با احسان توان کرد وحشی بقید • احسان ایله صید ایلمك ممکن ور
ودحشی قید وبندا ایله صید ایلمك ممکن ور • صید لفظنك معناسی
مصراع ثانی یه مصروف قلندی سهولت معنی ایچون • عدو را بالطاف
کردن ببند • ودشمنك لطفلر ایله بوینی باغلم وکندوکه انى بند
ایله • کنتوان بریدن به تیغ این کمند • زیرا بوکمند تیغ ایله
کسلمك ممکن دکلدر • بو وجه وجی جاین ور زیرا دشمن تیغ ایله کندی
کسلمکه ممکن دکلدر • چو دشمن کرم بیند ولطف وجود • چونکه دشمن
کرم ولطف وسخا کورر • نیاید دکر خبث ازو در وجود • کرو اول
دشمندن وجوده خبث کلمز یعنی عداوت ایدوب ارتق ساکه
ضرر ایتمز • مکن بو که بن بیعی زیار نیك • قیاحت ایله کده
قیاحت کورسین ایو کسندن • نیاید ز تخم بدی بار نیك • اصلا
بر تخم دن ایو یمش وایو وار حاصل اولماز • بدی ده اصلدن
یا وحدت ایچون اولمق امدن شروع اولنذی • لیکن سعدی ربیت اولمق
وجی جاین ور • چو با دوست دشوار کیری وتنك • اما چونکه دوستی

نه حضورده تنك طوترسن یعنی ایدرسن • نخواهد که بیند ترا نقش دیوار
استمز کر سنك نقش دیوارك کورك یعنی سنك چیاکله وصورتکه کورمك
استمز • وکر خواهی با دشمنان تنك خوست • اما اکر کیمسنه دشمنلر
ایله یوخوی لو ایسه دوستلق صورتنی کوستریسه • کسی به نیابد
که کرد دنی دوست • چوق کلمز یعنی جوق زمان کچمز که انوکیله
دوست اولور • بیت • درخت دوستی بنشان که کام دل
بیار آرد •
نهال دشمنی برکن که رنج بی شمار آرد • حکایت • بن بیابانده
امد جوان • یولده وارن برجوان بنم اوکومه کلدی بیلك ایله
تنك در پیش کوسفند دوان • انوك اردنده برقیون یلی تنك
لفظنك معناسی مصراع ثانی یه قیدا ولندی سهولت معنی ایچون
بدو کفتم این ریسمانست وبند • مزبور شیخ ایدر اول جوانه ایتدم
بوایب وبندن دن • کر نیاورد بیت کوسفند • کر قیون سنکا اردکجه
کتورر • سبك طوق وزنجیر از باز کرد • چونکه اول جوان بندن
بوسوزی اشتدی فوریا اول کوسفندك بوینندن اصلا ن طوق
وزنجیر چوزدی • چپ وراست پوییدن اغاز کرده • اول کوسفند
کندو یه زیاده ماستینانی عیالی ایتکا ایچون اول جوان صاغ ماننده
وصول جانبنه بیلك یا شلدی • هنوز از پیش تار یان ی مروید

هنوز اول کوسفند اولجوانک اوردن چاپرق یلدایدی • که
جو خورد و بعد از که بر دو خوید • زیرا کوسفند اول جوانک النده
فضیل ایتمش ایدی وجودی بش ایدی • چون از امر زعیش و بازی بجای
چونکه اول جوان عیش و بازینه یعنی کوسفند ایله اوینمغه
واقعا یلدی • مرادید و کفت ای خداوند رای • باکه نظر ایلدی
وایتدی ای رای صاحبی • تو این رسمان بی برد با منش • اول کو
نم ایله بو اینا یلتمش • کرا حسان کنی بست و اکر و کشی • یکدل لعافه
برکندوزانوکه بویننی کرا نه بنم اوره جه کتورر • بلطفی که ویدیت
پیل وعمان • شول لطف که دست فیل پیل باتوی کوروشاولو لطف
سببی ایله • بیارد بهم حلم بر پیل بان • فیلجی اوزرینه حمله کتورمز •
واکه قصد ایلمز • بدانرا نوازش کن ای نیکمرد • یعنی بزمان رعایت
ایلیایکه ایولر • که سگ پاس دارد چو نان تو خورد • زیرا سگ ساکه
رعایت ایدر یعنی امروز چونکه سکه اتمک یدی • بران مرد کند
رنان یون • اول کسرا وندن با رسگ وشو کندو ریعنی پارس اول
امرز • که ما اند زبان پنیرش دو روز • که پارس اول کمشکر پنیری
مفرز کی کون ولی سوت یعنی بر اکر کون انوده بنیرنی یسه **حکایت**
بکدرو بیره ید نه دست و پای • برکسه بروک کوکوره ی السز وایاقسز

دروما نزر در

دروما نزر در لطف وضع خدای • اول کسه حق تعالی نک لطفنده و صنعنده
حیران قالدی بویله دیو • که چون زندکانی بسر می برد • که بو دیو بو
بو حال ایله دیرلکی نیجه باشا ایلدر • بدین دست و پا از کجای خورد
بو دست و پا ایله یعنی السز و ایاقسزلک ایله رزقی قندن بر کندوسی
موقه سین آشکه قادر اولدر • دربن بعد درویش شوریده رنک
بو فکرده و بو تعجبده ایدی • دیوا شکل درویش • که شیر ژیان امد شغال
چکک • که با ارسلان کلدی پنجه سنده بر چقال وار کسا نوکله ایله صید ایلمش
ایدی • شغال نکون بخت را شیر خورد • بعده او بیتلو یعنی منلوب
جقالی ارسلان یدی • بماند انچه روباه از و سیر خورد • هفالدن
اول قدر قالدی که تلکوانلدن قرن طویجه یدی • دکر روز باز اتفاق
وقفاد • بعد ایرتسی کون وقیقاً اول دلکونک مالی بیلی اولور دیو کند
یری کوردیکه کروا زکلی حال ارکلد • که روزی رسان قوت روزی
کتدن قایرتش یعنی حق تعالی مفرقه که رزاق جمیع عالمدن اول
دلکو بی اول کونک رزقنی لطفی ایله احسان ایلدی • یقین مرد را دیده
بیننده کرد • عین الیقین بو حالمشاهده اتدکه مرد کرچشمی کوردی ایلدی
یعنی اول درویشه بصیرت حاصل اولدی • شد و تکیه بر افریننده کرد
کتدی وخلاقه عالمه توکل و اعتقاد ایلدی کندوسنه بویله دینی •

کدین بس بکچی نتلیم جو مور • کہ بوندن ممکن حفر توکلا بلدب
ترجمہ کی بر بوجقب اوتورہ ایم • کہ شیران تخوردند روزی بر بود
زیرا ارسلاندہ رزق قوت ایلہ یدی ازیکلا رزاق عالم الطنیدن جاعلہ
رزقلم کتبلاو لمشدر • قال اللہ تبارک وتعالی • وما من دابۃ فی الارض •
الا علی اللہ رزقہا • نخلان تو وبرد جندی بجیب • اولدو دیش
ترجمہ زمان جکہ سن اشعر بقیہسندا التدی یعنی فاکہ بیلادتوردی •
کہ بخشش روزی رساند زغیب • بو امید ایلہ کہ حق تعالی مقالح
کہ غیبدن رزق کوندردی • نہ بیکانہ بیمار خوردن نہ دوست
مابہ جالتہ واروبکہ نہ یادکسہ دنہ دوستی انوک علتی بیلدی یعنی بیکجہ
کا متید اولدی • جو جنکش رنگ واستخوان ماند وپوست • سلوبہ ضعیف
وضعیف اولدیکہ جنک کبو انوک طہری وکوکہ وہ دریسی قالدی • جو جہرتی
مانہ ز ضعیفی وصوتی • ضعیف لقدن جونکہ انوک صبر وصوتی بحالی
قالمدی • ذو دیوار محراب تن آمد بکوش • محراب ودیوارلدن انوک قولغنہ
کلدی بو بیتک مضمونی ندر • بردشیر درندہ باشد ای دغل • بوری بدلکی
رسلان اول ای حرام زادہ • وحلہ باز یعنی واروب الم کندوکہ
رکفاف حاصل ایلہ • مینداز خود را جو روباہ شل • قولوق وکلوک
کندوکو برقہ • جنان سعی کن کز تو ماند جو شیر • اغلیز سوایکم کرکندن

ارسلان کی قالہ یعنی شول قدر کسب ایلہ کہ سندن قلانی بقیہ ایلہ غیر
طویہ لر • جہ باشی جو نعوبہ بو امانی سیر • بونک صحت اقدرہ دیو
ایلہ قوت وبو قدر قوت ایلہ یتحون فضلہ ایلہ طوق اولورسی
یعنی غیریلرکہ ارتوغی بیریسی واتک ایلہ قرنلر طویورسن • جو شیر
کرا کر کردن فو بہ نست • اول کمسنہ کہ ارسلان کبی سمز بوینغی اولور
یعنی قوتی و دکر زیاد • کسبہ تمام قدرتی وارایکن کسب اتمیہ کلب
یکدر • کرافتد جو روبہ سک از وی بہ است • اول کمسہ اکر قولق
وکلکی کبی دوشہ یعنی کسب تمام قوتی اولہ حال بو یلہ ایکن کسب اتمیہ
کلب اندن یکدر • بجنک ازو بازوی خویش کن • جونکہ حال
بو یلہ ور ایلیہ سن وجہی اکد کتور وعیری لر ایلہ نوشی ایلہ یعنی کسب ایلہ
ہم سن یہ وہم غیریلہ وید • نہ برفضلہ دہ بکران کوش کن •
غیریلرک فضلہ امزہ قولق ایلہ • یعنی غیریلرک فضلہ سن یکہ انتظا
جکہ کہ بو مردلک ومروت دکلدر • بخور تا توانی ببازوی خویش
مادامکہ قادرسن کندو بازوکدن وکسبکدن یہ کسبہ احتیاج عرض ایلہ
شتہ مردلک بودر • کہ سعیت بود در ترازوی خویش • زیرا قیا
ستدہ سعیک کندو ترازوکی اولورکہ اندہ ساکہ ثواب ایرشور •
جو مردان ببر رنج وراحت رسان • مردلر ایلہ کی رنج وزحمت

بلك دخيرى لن راحت ايرشون ولطف ايلە • نخفت خورد و دست
رنج كسان • نخفت بر كسه كه ترنجى • بكيراز جولق دست و روى
پير • اى جولق پير و ضعيف و روبيك الى طوت واكا بذل واحسان
ايلە • خورد و بيكش كه دستم بگير • اكه الوى طوت ديو كند وكه تر
يعنى غيرى لن احتياج عرض ايلە بلكه ساكه غيرى لر احتياج ايليسون لر
صدرا بران بين بجشايش است • حق تعالى حضرتندە اول بنده اقربدر
ترحم واحسان وار در • كه خلق از وجودش در آسايش است • كه خلق
انوك وجودندن اسايش ومضورده در • كرم ورزد آن سر كه
مغزى ور پوست • كه هيچ الشو اولسه كه انك بر مغز وار در يعنى كرم اهل
ولكسه كه انوك باشنده بر عقل وار در • كه دون همتا نند كه مغز
پوست • زيرا دون همتا ولنلر مغزسز پوست در يعنى انلر مهمل صورت
ور سيرتلرى يوقدر • كسى نيك بيند بهر دو سراى • بو كسه نيك
ور فايلى كورر سعادت بولور • نيكى كرد عالم • كه نيكى رساند بخلق خدا
كه حق تعالى نك خلوقنه ايلك ايرشدرر **حكايت** ندين يكى ور راه
پا بين كيش • كورمدكمى بلد كى كه پا بند كيش بولنش • پا بند كيش بر ك
يسى در • چه كفت ان شتربان بغرزنيك تيكى • اول شتربانى
كندو فرزندلرينه نه ويرى • بجور توشه پا مردم نيك مردان • از غوكه

ایوکسه‌لرایله

ايو كسه لرايله يه • كه ايشان ز تنها بخواهد خورد • زيرا انلدهى
كندو ازقلرنى بيمين در لر ايو لر ايلە معا تيه اغرادر
شنيدم كه مرديست پاكيزه بوم • حضرت شيخ رحمة الله
عليه ايدر اشتدم كه پاك اصلو بر كسه ور • شناساى و ره رو و در
قصاى روم • علابشق روم كه انتها سنن يعنى خلق ورن انند بكه
روم كه طرفنده بو عملن بر كسه وار در • من چند سالوك صحرا نوردى
چونكه بو بذا اشتدم بن و بر قاج صحراى طى ايدجى مو فر لر • بر فتيم
قاصد بن بين آن ز مرد • فصدا ايلە او كسنك زيارتنه و انى كورمكه كندك
تا كوپرن لم كه بيچه كسه ور چونكه اكا ايرشدك • سر ور چشم هر يك ببوسيد
دست • هر بيرمزك كوزمزى وباشمزى والو مزى او بدى • و انواع
تعظيم لر ورعايتلر ايتلدى • بتمكين و عزت نشاندى و نشست •
بن حرمت و عزت ايلە بز كوسترهى وكندوسى عزت ايلە اوتوردى
زرش ديدم و زرع و شاكرد و رخت • حضرت شيخ ايدر اول كسنك
زرنى و زرعنى و خدمتكارنى واسبابنى كوردم يعنى زياده فقد
و قدرتلو ايدى • ولى بى مروت چو در بيد درخت • ليكن بيمز
اغاج كبى مروت سز ايدى يعنى اصلا سخا وكرم يوق ايدى • بخلق و
لطف كرم روى مرد بود • يعنى اخلاق ظاهر در • وملاطفت وملايمت

وما بعده زیاده ابو کسه ایدی • دیده دیکلانش قوی سرو بعد
اما انوکا وجاغی قتی صوق ایدی • یعنی حددن زیاده محکم ایدی
همه شب بود مترصد ان بجوع • دوکلی کیجه الد قرات وخواب اوتلر
یعنی او یومیدی • ز تسبیح وتهلیل وما از جوع • تسبیح وتهلیل دن
واماوه اجلقدن قرار وخواب ایتدی • سحر که میان بست و ورنار
کرد • سحر وقتی بیل باغلادی یعنی تنیه کیندی وقپویه اجدی طلش
چندی • همان لطف پوشیدن اغاز کرد • همان ینه اولکی کبی ملاطفه
اتمکه و باشمزی کوزمزی اوپکه وخاطرمزی صورمغه باشلدی ما الطعام
جلسندن نسنه کتوردی • یکی بد که شرین وخوش طبع بوده • زیارته
کلنلرده بر کسه وار ایدی که نازک وخندان وظریف وخوش طبع ایدی
با مسافر دران ربع بوده • اول منزلده بنم ایله مسافر ایدی ظریف
نازک معناسنه در و بو استعمال زیاده شایع ومشهوردر • لیکن
بعض کسنه شیرین لفظنی برغیری لفظ ایله ترکیبا تغییر بو معنایه کلمز
دیمشلر اما خطا اتمشلر • بو معنی ما فعلک بو بیتدن زیاده روشندر
بیت — کرنام قند مصر ببرد اینجا • کم شیرین لبان نهان اند
کز شیرینان نداد نشان انفعالش • کفتا بتصحیف ده مرا توسه •
اول کسا اوله شیخا ایزی یکه بوسه نک تصحیفی ایله ویر یعنی توشه

ویریر ایدی

ویریر ابوسه نک تصحیفی توشه در • که درویش را توشه از بو
زیرا درویشه توشه بوسه دن یکدر • بخدمت منش دست بر کفش
خدمت ایله بنم کفشم اوزره الی قومه یعنی باکر تعظیم ایدرم دیو
باشمغی چوردیم • مرا نانی ده و کفش بر سر بزن • باکر نان ویر
باشمغی باشمه اور • حضرت شیخ قصه دن بند وصرفنه باشنه شروع
ایلدی • یاپیا مردان سبق برده اند • حامل کلام خدا و دوستلر
سخا وکرم ایله سبقت ایتمشلر وسعادت بولمشلردر • نه شیرزنن
ورانی ولا مرده اند • کوکلی اولمش یعنی کوکلی قتی کیجه احیا ایدیجی
سبقت ایتمشلردر وسعادت بولمشلردر • زیرا انجق کیجه احیا
ایلمکله نسنه حاصل اولوره کلدر بلکه سخا وکرم وایثار نعم وایثار
ودرم کرکدر • همانی دیدم از پاسبان تتار • دیو کافر پاسبانی
وغنی بوتی یعنی کیجه ایله اذیو صبحی کوردم • دل مرده و چشم نشسته
در • حالا اتوک کوکلی اولمش و کوزی کیجه احیا ایدیجی در یعنی مباشر
وبیو بچی در • کرامت جوانمردی و نان دهیست • کرامت وولایت
جوانمردلک ونان ویر یجیلک دن یعنی اعطاء درم وبذل نعم در •
مقالات بیهوده طبل تهیست • اما بیهوده ذی فائده سوزلر
بوش طبلدر یعنی کرامت وولایت اصطلاحات مشایخی سویلمک

دمعارفا لنهیه قالرلتو رنکا ولر بیلکا انلرک حالی ایله قال لتموکی کوب
قیامتکسی یعنی اندر بهشت • قیامتن بهشت و ... دمساتن اول
کوزدین • کر دستی طلب کر دو دعوی بهشت • کر دنیا و اول کم
معنی طلب ایلدو دعوی ترک ایلدی یعنی اطلاق حین یه دا یوعلم
ایلدی • وکبر وعجبی ترک ایلدی • یعنی توان کرد دعوی درست •
درست رتمام ایلمک معنی وعمل ایله ممکن ور دعوی درست ایلمک
دم ۲ قدم نکیه کاصیت سست • اما عمل سز سور ست ومنیف
لا ینعوی بیرد رکه اصلا اعتقاد یرامز
شنیدم ور ایام خاتم کدبود • اشتدیم خاتم طی زمانین کروان
ایدی • بخیل اندرش باد پایی چو دود • انوکا تلدیش تونن کبی
بر یل یا قلو یعنی بر ایوات • صبا سرعتی عدیانکا دهی • صبا
سرعتلو عدا وا زلو بر سیاه ات ایدی • کبر بر بیشی کرفتی مهی
ماشو ایلیه چابکا ایدی که برق اندین تقدم وسبقت طوترا یدی یعنی
برقدین چابک ایدی بیش اولمق جایزود باعث ایله اول وقت
معنی برقا مندین زیاده لکد طوترایدی ویکلدو • بتک ازالرف رخیت
در کوه ودشت • اول ات یکلا ایله طاغ وصحرا ومنزلدا صاجرایدی •
یعنی عرق طاغ وصحرا امتدین یغور کبی صاجری زیاده • سرعتدین

توکنچی

توکلمی کم ابر نیسان کدیست • یعنی وبرا یوکم ابر نیسان بولوق
تکجی کم یغوری یعنی یو یغورز ور • یکی سیل بر فنا دهامون ...
صوالی ایدی سیل بورشلو بر آت ایدی • کر باد ازپیش بازمانند
چی کورد • شو لوچابک کم ایاق لرتدن قالتق توز انوک ازیند
قالقدی کبی یل انوک ارنین کوروقالوراید یعنی سرعتدن یلی
زیاده ایدی وبو مبالغه ایدر • بیابان نوردی چو کشتی بر آب •
بیابان طی ایدیجی ایر ایدی آب اوزرا کشتی کبی یعنی آب اوزرا
کشتی کیدیر سه لطیف اول آت قرادا ایله لطیف کیدر ایدی •
کبر بالای سیری بنبرد عقاب • کم اول آتک سیرو رفتاری اوزرا
عقاب وچرخ یعنی رفتاری عقابدین زیاده ایدی • نا وصاف خاتم
بدرو بوم • حاتمک اوصافیدین ... وهر ملکت د. سویلای ایدی
بلکه بر بحر سلطان روم • بر و بحر سلطان رومده سویلدلرایدی
دیو • کرد همای اورد کرم مرد بیست • که کرده انوکما تنزی کس
یوق ایدی • چو اسپش بجولان وبا ورونیست • جولان وجلدی
انوک اتی کبی یوقدور • بر سمورد انا چنین کفت شاه • شاه
روم عاقل وزیر بو یله ودی • کم دعوی مجالت بعد کوا •
کم شا بیرو دعوی مجالت اولوری بوندین الد نرا بیرو کی بولنک عمنجی

ه کرا اولنان بیت ون معلوم ور • مرا ز خاتم ان آسب تازی نژاد
بن خاتم ون اول عزیمه اصلوا ز • بخواهم که او را کرمت که دو وله
طلب ایلیم اکرا اول خاتم کرم ایلدی و ویره عا یسه • بدانم که در وی
شکوه مهیست • بیلورم که انن اولولق شوکتی و هیبتی واردر •
ولی رنگ لندی یاتک طبله هیست • اما اکر خاتم بنم سوزمی رد این
بیلورم که بو شی طبل اوازی مدر یعنی انن سخا و کرم من انن بو قدر
جهان شهرت کاذبه سی واردر • رسول معزمند عالم طی • عالمک
معتبر بو سوبر رسول طی جانبنه یعنی طی قبیله سنن اوقعان خاتم ■
روان کرد وه مره همراه وی • کوندردی و اونن مردی کا یولداش
ایلدی • زمین مرده و ابر کریان برو • زمین اولمش و سحاب انونله
کریان ایدی یعنی او کیسه خاتم وارده قن بیغور یاغر ایدی که هوا
تمام بروودت وار ایدی • صبا کرده بادی و کرجان ودود • باد صبا
بر کزران جان ایلمش ایدی یعنی باد صبانک نفسندن زمین تکرار
حیات بولمغه و لطیفا ولمغه باشلمش ایدی • بنز کرد خاتم امد فرود
ول رسول خاتمک منزلینه قوندی • براسود چون تشنه بر زنده رود
صو سز زنده رود او مزم وکلنرک و مقصود اراکم کیبی ول رسول
یاران قدن خلاص بولوب خاتمک خانه سنده اغلیز و کلندی چون اتزی

سقاطی بیتیکند وابنی نیکت • چونکه خاتم روم سلطانی وزیرکی
کوروی ضیافتا عیون مرات بوغزلدی و غره وربشه وی یعنی
ضیافت ایلدی • بیامی سکر داد دنان ربیت • انلی اتوک ایلر
ابدی ایلا التون ویروی یعنی انلی تمام رعایت ایلدی • شنا ابود بند
وروز دیگر • کیجه انن او لدیلی وار تنه سی کون • بکفت مجید ایت
صاحب خیر • صاحب خیرانه که بیلور ایدی ایتدی یعنی روم سلطانی
اسیطلب اتزکن بیان اتدی • همی کفت خاتم پریشان چو مست
جونکه خاتم بو سوزی اشتدی هر یادنه و مضطر اولدی یعنی مست کبی
پریشان اولوب ابرد ایدی • بد ندان حسرت همی کند دست •
حسرت وش ایلا الی قویر ایدی یعنی تحیر دن الناصره ای کسکوله
انکل و یا ایدی بوغزلنش بولندی • معول قول بو بیت وه که وکرا و لنور د
کزی بکاره و دعوت نیک نام • کرا ای نفیلوا یاولو عالم • بر ابلیق
زنیم نکفتی پیام • روم سلطانک خبرنی باکه نیچون بونن اول
ویدک و بکا کلدیا شدی نیچا و لدک خاتم اکر جواب ویرو بت ایدر
من ان باد رفتار دلدل شتاب • بن اول ولدل سرعتلو یل یورشلو
اکه • از به سیار شام ودوشکر دم کباب • ودون کیجه سرعون او ترعکباب ایلدم
کرو انسم از هول باران و سیل • زیرا بلدم یغمور و سیل شدتدن و المندن

سقاطی

شاید سندن ودرجا کاه دخیل • خیل اوتلاغنه کتمک ممکن مکلدر یاکه
بر غیری جات کتوردیب کباب ایدیدک • بنوعی دکری دوراهم نبود
بر غیری نوع ایله زوعی وداهم یوق ایدی یعنی سزی ضیافت ایجون
بوغزلمغه لایق اتدن ودوه دن وصغردن وقیوندن هن برسی حاضر
دکل ایدی بو مصراعک ثانیه معنی ودر • جز او برده زیارکاهم نبود
اول کباب اتدکم اتدن غیری یارکاهم قپوسی اوننده یوق ایدی که
کلدکلرکه بوغزلمق لازم فکلک ایدی اکد جگر ویره عیب ایدی • مروت
ندانم ورایین حون ... • مروت دمعقول کوردم کندوسنه همک
وکندو وینمی • کنه مهمان مخسبد ودل از فاقه ریش • که مهماننی فقره
یعنی اجلقدن کوکلی مجروح وقلعه عضولر دیوب • مرا نام بایدورا قلیم
فاش • یاکه فاشنا قلیم و• یعنی عالمه • نام وشهرت کرک • ودکرکس
نامومکوسیاکش • وی ازوقتیم اولو یعنی غائبا ایله ومقبول اتمه اسو
فاش لفظی مضافا الیه اعتبار اندایسک معنی بویله اولورکه باکه اقلیم
فاشنه اکرک • کسانرا درم دادو تشریف اسپ • اول کلن کسه
آت واقچه ویروب • طبیعت اخلاق نیکوکسب • اخلاق حمیله فاسه
وطبعی وکسبی مکلدر • خبر شد بروم از حاتم طی • طی قبیله سنکه
جوانمردندن رومه خبر کلدی یعنی حاتم اکرملرلر اتدکلرلر رعایتی

دانلدکه میافق

دانلدکه میافتی ایچون اولمشهور ومقبول لایه یوغدودوغ دوم
سلطاننه بیان اتدیلر • هزار آفرین کرد برطبع وی • روم سلطانی
بیک یعنی وافر تحسین ایلدی انوک طبیعی وفطرته • زحاتم بدین نکته
راضی مشو • حاتمدن بونکته یه راضی اولمه • ازین نغزتر ماجرایی
شنو • بوندن لطیفرک ماجرا ایشت زیرا بو بذل اسب ایدی اما
بوندن صکره کلن بذل روح ودایلیه بواندن بو نیجه مرتبه خوبرک
ولطیفرکدر

شنیدم که گفت این حکایت بمن • بلکه باکه بو حکایتی کم ویردی •
که بودست فرمان وهی دردین • که حاتم زمانتده یمن ولایتنده
بریادشاه اولمشدی یعنی وار ایدی • زنام آوران گوی دولت ربوده
مشهورلکریم وسخی یادشاه ایدی که اولولردن دولت طوبنی قاپدی
یعنی لطفده جمله سنه غلبه ایلدی • که در گنج بخشی نظیرش نبود
زیرا کنج ومال بغشلکده انوک نظیری یوق ایدی • توان گفت
ور اسحاب کرم اکر سحاب کرم دنیلکس ودر • که دستش چو باران
فشاندی درم • زیرا انوک الی باران کبی درم صاچردی • کسی نام
حاتم نبردی برش • اول پادشاه کندوسنی برمرتبه ده سخی طوتر
ایدی که بر کمسه حاتمک نامنی انوک قتنده التمزایدی یعنی یادایلمزایدی •

مرله یاد ایلسه ویکلدر • کر سوء از فنی اذ و بر سر بش • کم اینون
انوک باشنه اندن عضب کتمیدی کید رایر یه یکلدر یعنی کـه
خاتمی انوک باشنی مدح ایلسه عضب ایدوب ابرار ایدی • کر جنین
مقالات ان باد سبخ • کر بلجی را اول باد سنجک سوزلرندن یعنی
سوایدی خاتمک اوصافنی پنجه بر سویلیدی سن • کر نه ملک داردنه فرمان
نه کنج • زیرا اول خاتم نه سلطنت نه حکمی نه کنج طوتر یعنی بادشا •
وکلدر که کلی نسنیه قادر اولوب اکا کوره جهانی خلقنه سخا ایدر کم
شنیدم که جنی ملوکانه ساختی • اشتدم که اول یمن بادشاهی
بادشاهانه بر مجلس ترتیب ایلدی • چو چنکل اندران بزم ملقی
نواخت • چنک کبی اول مجلس بر وافر خلقی اوخشاوی یعنی
رعایت ایلدی واحسان وکرم ایلدی • در و کر خاتم کسی باز کرد
اتفاقا اول مجلس بر کسه خاتمک ذکری قپوسنی اچدی یعنی یاد
ایلدی • دکر کس ثنا کفتن اغاز کرد • بر کسه دخی انی خاتم ثنا
ایتمکه باشلدی یعنی خاتمه مدح وثنا ایلدی • حسد مرد را بر سر کینه
داشت • حسد بادشاهی انتقام هوسی اندن طوتدی یعنی
خاتمک هلاکنه قصد ایتدی • یکی را بجون خوردنش بر کماشت •
برکسه یی خاتمک قانن ایچمکه یعنی هلاک اتمکه کوندردی وبویله وتدی

کم تا هست خاتم

کر هست خاتم دور ایام من • که مادام که خاتم بنم ایامیمی
واردر یعنی حیاتم ور • بنیکنامی مشهور نام من • بنم نام جهانده
ایلک ونیکنالک ایله کتمیسر دور وشهرتم اولمیسر دور بوکه چار خاتمی
هلاک ایتکدر دیو فکر ایلدی • بلا جوی راه طی کرفت • بلا ایچی
یعنی هلاک کیدن کسه طی قبیله سنه یولنی طوتدی یعنی خاتمی قتل
اتمکه وهمان چقوب کتدی • بکشتن جوانمرد را پی کرفت • جوانمرد
دیکله این طوتدی یعنی خاتمی قتل اتمکه قصد ایلدی • جوانی بن
پیشباز امدش • اتفاقا بر جوان یولن انوکا وکنه کلدی •
کزو بوی انسی وار امدش • که اول جوان دن اکا بر الفت اثری اکا
یقین کلدی یعنی اتفاق یولن اول کسه بر کسیه راست کلدی که
اول خاتم ایدی • نکو روی ودانا وشیرین زبان • کوزل یوزلو
وعاقل وطتلو سوزلو ایدی • بر خویش بردان شبی میهمان •
اول جوانکه خاتم ورا اول کسیه ی اول کیجه کندو وقتنه مهمان
التدی یعنی بنم مهمانم سن دیو خانسنه ایلدوب ضیافت تدارکنی
ایلدی • کرم کرد وغم خورد وپوزش نمود • خاتم اول کسیه کرم
ایلدی وغمنی یدی وعذر کوستردی یعنی خاطرنی تسلی ایدوب
اعتذار ایلدی • بر اندیشه را اول به نیک ربود • بو مرتبه اتمام

واحسان ایلدکنده • بر اثر بیشکیبی کندوی هلاک اتمکه قصد ایدر
کوکلی ایلک ایله قایدی • واتی کندوسنه تمام محب ایلدی • نهاوشی
سحری بوسه بر دست و پای • سحر وقتی جوان کره له خانم ور
اول مهمان افتادن کسنک دست و پایینی اوپری واکرام ایلدی •
کد نزدیک ما صدر وری بپای • کد لطف ایله بزم قتمزه صدر قاج
کون اکلن • تکیفا نیارم شد اینجا مقیم • اول کسه خانم ایتدی
بوش اولیم مقیم قاور و کلم • کرد پیش دارم مهی عظیم •
زیرا اوکمی برام عظیم مهم طوتدم یعنی زیاده لازم بر مهم وارد
یلفتاریامن مهی اندرمیان • خانم چونکه اول کسه دن بو سوزی اشتدی
اکرام ایتدی اکرا اول مهمی تمام ایله ادرتیم قو کمسن یعنی سوزکه باکه فاش
ایلیه • چو یاران یکدل بکوشم بجان • متفق وموافق و دستلر کبی
بو خصوص جانی ایله چالشم • مرد وارکفت ای جوانمرد کوش اه
کسه خانمدن چونکه بو سوزی اشتدی اکرا ایتدی ای جوانمرد قولغکی
باکه طوت سری سکا عیان و مراوی بیان ایلیم • کرد وانم صوالمرد زا
پرده بوش • زیرا جوانمردی پرده ستر ایدجی و سرکتم ایدجی اولور
امیدورکه سندخی بنم رازمی فاش ایتمیه سن • ودین بیو خانم شاه
بلادی عکلته خالی اکلوبسن اولم • کر فرخنده رایست و نیکو سیر •

کرا ول خانم مبارک

اول خانم مبارک که راعلو وابو سیر تلو دن اکی طلب اتمکدن عرض ید
ویک کلدی • یوسف ایله انی بیان ایدر • ستر شو بادشاهی بزخواستند
انوک باشنی بز بادشاه طلب ایلمشدر • برانم مکین وزمیان
حق استنست • اما بیلمزم که او ستر باده نه کین قالمشدر یعنی بو
عداوت و بو انتقام سبب ندر • کرم رخ نمایی بیا بخا که دست
که باکه یوک کوستره سن اول بر که او ور یعنی باکه مهمان سکانتی
کوستره سن • بهای چنم وارم ز لطفت و دوست • سن دوستنک
لطفندن ایحق بولمن امید طوتم بو ننک غیری علمم یوقدر •
بخندید بر ناکه خانم منم • جوان چونکه اول کسه دن بو سوزی اشتدی
کلدی واتیدی که خانم بنم • سر اینک جدا کن به تیغ از تنم •
شنه باشم جهان شمدی تیغ ایله جسمدن جدا ایله • نباید چو صبح
صبح کرد و سفیده • کو کمرکه جون صبح سفید اوله یعنی اولیم که تمام صبح
کرد رسد یا شوی نا امید • اول وقت سکا وه دستلر مدن
صد ایرشه یا محروم اوله سن • یا خود محروم کیتمیه سن و عکساکر شویله
ندی هرسنه اوله • چو خانم بازاد که سر نها ده • چونکه خانم ازاد
که باکلکا ایله باش قودی یعنی ودکه راضی اولدی • جوانرا بر آمد
مرد شاز نها ده • خانمی ولدرمکه کلن جوانک طمعندن قفان و جوش

لک

کلدی •

عنان از کف داد و برپای جست • اول کیسه تحیر ایدن سراسیمه اولوب
خاکا یعنی وحشتدن آیاق اوزره صچرادی • کرهش خاک بوسید و کی
با دوست • اول کیسه خاتمکا وکنن کاهی خاکی یعنی بر اوپدی و کاه
ایاغنی والنی اوپدی • بیبن حب شمشیر و ترکش نهاد • قلیجی
لندن آتدی و ترکشی قویدی یعنی بوندری الندن برقودی •
چو بیچاره کان وست برکش نهاد • چاره ایکو الینی قولتقی اوزره
قودی وایتدی • اگر من گلی بر وجو وفت زنم • اگر بنم سندی جه
برگل اورم • نه شد بکم دان زرموم زنم • مرد قتل مرد و کلم
زنم • و وچشمش بوسید و ود بر کرفت • بوبله دیدکدن مکی خاتمک
اکه کوز قاوپدی کیسه سنی طوتدی یعنی قوجدی • وزانجا دایی
بیبر کرفت • واوراد ین طریقیلی طوتدی وکتدی • مکر دربان
روا بود عرض • چونکه اول کیسه پادشاهک حضور نه ایرشدی پادشاه
دیکنه کیدکه قاشی اودم سنه تعلا ایلدی • نه راست حالی که کاو
نکرد • قوری بیلدی کو برایشی ایلدی دو بر نصیحت محمدی •
بکفتا بیا تا چه داری خبر • پادشاه اول کیسه ایتدی کل تا نه خبر
طوتدن • جوانمرد بسی بیشتر آک بر • هیچ خاتمک بایشی تر کیده
باغلادک • ماکونونام آوردی حمله کرد • ماکرسنکا قدر کیدی اولو بعنی بداو

حمله ایلدی

حمله ایلدی • نیاورده ای از ضعف تاب نبرد • ضعیف لنکو
جنکه طاقت کتورمدک • جوانمرد شاطر زمین بوس داد • چونکه
پادشاه صدف بو سوزی اشتدی پهلوان جوانمرد بر بوسه ویردی
یعنی پادشاه اوکنده یر اوپدی • ملک را ثنا گفت و تمکین نمار
پادشاهه ثنا ویردی و تمکین قوهی یعنی تعظیم ایلدی و ایتدی
که ز وزیا فتم خاتم تام جوبکی • که نام طلب ایدیجی خاتمی بولدم
هنرمند و خوش منظر و خوب روی • هنرمند ولطیف صورتلو
و خوب روی ور • جوانمرد وصاحب خرد و ویدیش • اول خاتم
وسخی وصاحب عقل کوردم • برد انکی قوق صفه و ید مش •
بیا ورلق و... انی کندودن بو کماری و زیاده کوردم • مرا باد
لطفش دوتا کرد پشت • انوک لطفی یو که بنم ارقم اکی قالدی
بشمشیر احسان و فضلم بکشت • احسان و فضلی شمشیری ایله
بنی دیلدی یعنی پاکه حق دن زیاده احسان ایلدی • بکفت ای جه
دیباز کرمهای وی • اول کیسه پادشاه هم تمام ایتدی که
خاتمک کرماندن کوردی • سترهنشه ثنا گفت بر آل طی •
بو پادشاهی اغنیا رسن طیک الی اوزره یعنی خاتمه ثنا ویردی
فرستاده را داد مهر ودرم • خاتمه اولدیکو ندر دکر کیدی

بخشی ویردی یعنی کیسه ایله آقچه عطا ایلدی • وایتدی • کزمرست
بزنم خانم کرم • کرم خانمك تامّ افندی بو ویعنی کرم اکرم سلطان
ن وواردسد کوکوا بعد صغد • آکا نا بقوبد اکدسنی کتد وکرمکلنمطا نق
وبنلر • کرمعنی وا وارد اش حرهند • دنیا معنی ایله وارد اول
خانه بولنداشدرد • بوم سخا وهم کرمك وهم شهرته وارودیغو
وغی جایزدرکه اول خانمك معنی سی واوارد سی بر یره بولنلاشم
یعنی بکسی وغی بولنور همان شهرت کاذبه وکلدر

شنیدم کرطی ز فرمان رسول • اشتدم کرطی قبیله سی حضرت رسول
رضا ننن صلی الله وسلم • نکردند منشوردایمان قبول • ایمان
براتنی یعنی رسول علیه السلام که دعوتنی قبول ایلمدیلر • فرستاد
لشکر بشیر و نذیر • یعنی حبیب اکرم عسکر کوندردی تا او قبیله
ویره لر • کرفتند ازیشان کرووهی اسیر • انلردن بر بلوك اسیر
طوتدیلر یعنی حبیب اکرمك عسکری کتوردیلر • بفرمود کشتن بشمشیر
کین • حضرت رسالت پناه او اسیرلره غضب ایله کین قلیجی ایله
یعنی ترحم ایلمیوب هلاك بیوردی • که ناپاك بودند وناپاك دین
زیرا ناپاك وناپاك دینلر ونامقبول ایمان لو ایدیلر اولکسو

ناپاك اولق

ناپاك اولوق حایز دکل معنی بو ایله اولورنا مقبول ایدیلر • زنی
کفت من دختر حاتمم • اول طایفه نك ایچنده بو زن ایدی بن
حاتمك دختری یم • بخواهید ازین نامور حاکمم • بو اولو حاکمدن
یعنی حضرت رسولدن صلی الله علیه وسلم • یعنی استکوز اول دختر
بویله دکونکم مرحمت انیبیم کندوسی خطایه ابدوب ایتدی
کرم کن بجان من ای محترم • ای اولو نیم مقتدیم یعنی پاك کرم ایله
بنم جان ایچون ایلکلك ایله • که مولای من بود از اهل کرم • زیرا بنم
افندم یعنی بابام کرم اهلندن ایدی کرم اهلی حاتمدن • بفرمان
پیغمبر پاك رای • پاك ولطیف رای لو پیغمبر که فرمانی ایله • کشادند
زنجیرش از دست وپای • اول دختر که دست وپایندن زنجیری
اچدیلر یعنی چوزوب ازاد ایلدیلر • دران قوم باقی نهادند تیغ •
اول باقی قالان قومه قلیچ قودیلر یعنی قتل استدیلر • که رانند سیلاب
خون بی دریغ • که دریغسز قان کسه لك قانی سیلابنی سوره لر
یعنی قیده لر • بزاری بشمشیرزن کفت زن • وفقیرم ایله بو طا
کوروب زارلق ایله قلیچ اوردیلرایتدی • مرانیز با جمله کردن بزن
جمله سی ایله بنم دخی بو ینم اور • مروت ندیدم رهایی زبند
بندن خلاص اولمغی مروت ومعقول کورمزم • بتنها ویاران اسیر

تن در کند • یا لکوزین ویا دانم کندوه اوله • بخشیدان قوم و
عطا • حضرت رسول صلی الله علیه وسلم اول یاغی قلان قومه عطا
یاغشلدی یعنی ترحم ایدوب حلم سنی ازا مایلدی که هرکز واصل
وکوهر عطا • زنلک هرکز اصل وکوهر ایلکلک وکرم وعطا ایلدی
بو مصراع حضرت رسول صلی الله علیه وسلم ایچون اولمق کرکدر و
وفا تنکده ختم ها ایچون اولمق ممکن ور • ولاعلی التعیین هر اصل
ما حق اولمق قابلدر
زن بنکاه حاتم یکی پیرمرد • خاتمک چادورندن بر پیر کیشی • طلب
ودرم سنک فاید کرده • اون درم اغرلغی شکر طلب ایلدی
زرادی جنبان یاد خادم فبر • راوی دن خبر یو کیلز یاد طوتم
کر پیشش فرستاد • تنکی شکر کبر خاتم اول پیرک اوکنه بر تنک شکر کوندردی
زن خیمه کفت این چه تدبیر بود • عورة چادوردن خاتم ایشک
بونه تدبیر ایدی • همان ده درم حاجت پیر بود • پیرک ماحقی
فقط همان اون درهم ایدی • شنیدم که طی نام بردار ی
طی قبیله سنک اولوس یعنی مشهوری که مرادی حاتم در حیننک فاتوننن
بو سوزی اشندی • که خندید وکفت ای ولا رام طی • کلدی وتنها
اینکای قبیله تک ولارام ومحبوبیمی • کر او درخور حاجت خویش خواست

اکرا ول پسر کندو

اکر اول پسر کندو حاجتنه لایق ولنی استدی ایسه • جوانمردی
آل حاتم کجاست • پس آل خاتمک جوانمردلکی و سخاوتی قنده در
چو حاتم بآزاده مردی دکر • خاتم کبی ازاده مردلکده وکرمده
کر دور دوران کیتی نیامد مکر • جهانده ودنده کلدی مکر
ابوسعید بارکابرد دست نوال • سعد و علی ابوبکر کلدی که اول
ابوبکر سعد سخا ونوال الی • که در همه شهره در دهان سؤال
انوک وجهی سؤالنک اغزنه قودی یعنی سائلی دلندن مرله في حاصل
ایلدی • حضرت شیخ رحمة الله علیه کندو پادشاهنه مدح اتدکدنصکره
دعاء شروع ایلدی • رعیت پناها دلت شاد باد • ای رعیت
حفظ ایدیجی عادل پادشاه سنک کونکک شاد اولسون • بسعیت
مسلمان ز آباد باد • سنک سعیک ایله مسلمانلک معمور اولسون
سرافراز داین خاک فرخنده بوم • بو مبارک مملکتنک خاکی باشی
یوجلدر وتفاخر ایدر • زعدلت بر اقلیم یونان وروم • سنک
عدالتک یونان وروم اقلیملری زیره • چو حاتم کرینستی نزدی
چند خاتم اکر اول خاتمک شهرتی وسخاسی اولمیدیک • نیبردی
کس اندر جهان نام طی • کمسه جهانده طینک نامنی التمز ایدی
یعنی یاد ایلمزدی • شیخ کلامی بودر که خاتمک سخاسی ولقبیله

جدا علاحده و بالذات قيدلنديغي شهرت ترتيب اولنه. ثنا ماند از ان
ناموری درکتاب. يعني سخا اولا اولورن كتابده مدح وثنا قالد
يعني لطف وكرمني كتابلرده يازديلر. ترا هم ثنا ماند وهم ثواب
ساكه عدل وكرمكدن اوتري هم ثنا قالدي دنياده وهم ثواب
حاصل اولور عقبيده. كه خاتم بران نام وآوازه مي خواست.
زيرا خاتم انوكيله نام وشهرت استدي وثواب طلب ايلدي وهم
خاتم سلطان وكلي ايدي. ترا سعى وجهد از براى خداست.
اما سنك سعى وجهدك الله ايچوندر زيرا سنك مقصودك رضاى حقدر
شهرت ونام دكلدر. تكلف بر مرد درويش نيست. وروش
كسه قتنده تكلف وريا يوقدر يعني بن درويشيم تكلف ور
يا نعمم دكلدر بنم مرادم نصيحت ودعا ايرشدر كسيه.
نصيحت جز اين يك سخن بيش نيست. نصيحتم بو بر سوزدن
غيري دكلدر اول نصيحت بودر. كه چندانكه جهدت بود خير كن
كه اول قدر كه جهدك وطاقتك واردر كه جهدك وطاقتك وار
خير ايله. زتو خير ماند ز سعدى سخن. سندن خير وثوابي قالور
سعديدن سوز قالور. يكي را [illegible]
افتاد. يعني بر كسنك بر عضوي بالجمله ودشمن ايدي.

دسوداش

بيندر

رسوداش هون وروال افتاد. يعني غضبدن اول كمسنه
كوكلنه قان دشمن ايدي بوسوز زياده فضولقدن كنا
بيابان وسرما وباران وسيل. بيابان وسرما وباران وسيل
ايدي. تيره شب وظلمت بر آفاق وتيل. ظلمت افاق اوزره
تكلني اشغمه صاله ويرمش ايدي يعني ظلمت عالمي احاطه
ايتمش ايدي. همه شب در اين عقده تا بامداد. اول كمسنه
كيچه صباحه دك. سقط گفت ونفرين ودشنام داد. نامعقول
سويلدي ونفرين ودشنام ويردي نفرين ايلدي ولعنت ...
مر دشمن برست از زبانش نه دوست. اول كمسنه دلندن نه دشمن
نه دوست خلاص بولدي يعني جمله سنه سوكدي. نه سلطان كه اين
بوم وبران اوست. نه سلطان خلاص بولدي كه اول مملكت واوله
يورت انوك ملكي ور. قضارا خداوند آن پهن دشت. اتفاقا
اول عريض وواسع صحرانك صاحبي يعني پادشاه. دران حال
منكر بروي بگذشت. اول نامعقول وقبيح حالده انوكا ...
تجري يعني اوغرادي. نگه كرد سالار اقليم وبر. پادشاه
نظر ايلدي كوروي. كه بر شنيد ماجراى سنين. كه بوشيده
اولدي بو ماجرا استدي يعني اوكمسنك نفرين ودشنامني ايشتدي

شنیدای سخن‌های دور از صواب • بو معقول دن اراق

سوزلری اشتدی • نه خبر شنیدی نه روی جواب • پادشاه

بو مرتبه غضب کلدی که نه اول سوزلری اشتمکه صبری اولدی

زیرا زیاده نامعقول ایدی • نه جواب ویرمکه مجال اولدی زیرا

زیاده غضبناک ایدی • بخشم سیاست در او نگاه کرد

پادشاه اول کیمسه یه سیاست گوزی ایله نظر ایلدی یعنی سیاست

ایلک و بیلک بو ایله دیو • که سودای بی‌بر من از ماه جیست • که بنم اوزرمه

بونک غضبنی نه دن اوتوری در • یکی گفت شاها به تیغش بزن

مصاحبلردن بریسی پادشاهه ایتدی ای پادشاه آنی تیغ ایله اور

که تا نیست کس را نه رخت و نه زن • زیرا کیمسنه نه قدینه ونه عورتینه

قووی جلسنی و دشنام ویردی • نگه کرد سلطان عالی محل •

بلند مرتبه لو و عالی قدر لو سلطان نظر ایلدی • خودش دریا و

وجود وحل • انوک کندوسنی یعنی خصمی بلا و دخی خارج

با تقی گوروی • بخشید بر حال مسکین مرد • اول بیچاره

و مسکین مردک حالنه اوزره ترحم ایتدی • فرو خورد چشم سخنهای

سرد • پادشاه انوک یاردونا معقول سوزلرنک خشمنی یوتدی

یعنی غضبنی دفع ایلدی • درشی داد و اسب و قبا و پوستین •

چه نیکو بود

چه نیکو بود مهر در وقت کین • یعنی انتقام وقتنده عفو ایلمک نه

لطیف ونه خوبدر کین وقتنده • والکاظمین الغیظ والعافین

عن الناس • یکی گفتش ای پیر عقل و هوش • بر کسی اکا ایتدی

ای عقلسز و ادراکسز پیر • عجب رستی از قتلگاه خوش •

دپلنکدن عجب قورتلدک پیر اگر جواب ویرمیه ایدی خاموش اول •

اگر من بنالیدم از درد خویش • اگر بن کندو دردمدن ناله ایتدم

ایسه • وی انعام فرمود در خورد خویش • اول پادشاه کندویه

لایق اولان انعام ایدی بیوردی • بدی را بدی سهل باشد جزا •

بر ازلغه بر ازلق جزا ایلک سهل و آسان در که بو کیمسه قاوردی

اگر مردی احسن الی من اسا • اگر مرد ایسک احسان ایله شول کیمسه یه که

سکا بر ازلق ایلدی که بو کیمسه قاور کلدر

حکایت

شنیدم که مغروری از کبر مست • ایشتدم که کبر و عجبدن مست

بر مغرور • در خانه بر روی سائلی ببست • خانه نوکنپوسنی بر سائلک

یوزنه بغلدی یعنی کرشنه ویرمدی • بکنجی فرو ماند بنشست مرد

اول سائل عاجز و مغموم اولوب بر بوجغه اوتوردی •

جگر گرم و آه از تف سینه سرد • جگر کرم و آهی سینه‌دن ایتشدن صوق

یعنی قلبی زیاده مغموم اولوب آه اتمکه باشلدی • شنیدش یکی

ازموی کیز و منیم • کوردی و سایله کین دخشمکه سیدن سؤال ایلدی
نو دکفت و بکریست بر خاک کوی • سائلی اول کور فقی ایدی و طلم
طبراغی اوزرینه اغلدی که چشمکه یاشی اوزاده خاکا دنهر روان
اولدی • جفای کن آن شخص امدر بودی • اول جفا یکه اول شخص
نو کدی بولنه کلمش ایدی • یعنی اول مغرور کیا توکدی بوزنه بیلدی ایکی •
شکایت مل بیلی ایله اکر حکایتیا ایلدی سائل اولکور سویلدیکه سوز
بوکیجه مصراع ور • بگفت ای فلان ترک آزادکن • اعمی اول سائل
بیدی ای فلان نی حضور لیقی واضطرابی ترک ایله • یکی شب بنزد
من افطار کن • بو بر کیجه بنم قتمده افطار ایله یعنی بو کیجه بنیم طعام لی
یعنی طفیشی ریان کشید • خلق و فریب ایله انوک یلهسینی چکدی
یعنی ملاطفت ایله اخذاینه کتوریه رضایلدی • بمنزل درآورد و رونی
وخون کشید • اعمی اول سائل منزل کتوردی و طعام چکدی •
بیا سود درویش روشن نهاد • درویش طبیعتلو درویش آسوده
ولدی یعنی طعام یوب حضور ایلدی • بگفت ای بردمند رستابی
وداد • اول سائل اعمی ایدی ای الله تعالی حضرتی ساکر ریننالو و دو سیسول
یعنی چشمکه روشن اولسون • سبب آن کشته لعل جوزی چکید •
که انوک چشمدن بر قاچ قطره طامدی • سحر وین بکیه بکرد

و دونیا وین • سحر دلی کوزنده اچدی و دونیای کوردی •
حکایت بشهر اندر افتاد و فوتش • شهر ایچنده حکایت و غوغا و شور
اوزره وین • وین بر کرد دولتی • که بکوز سحردن کیجه کوزن
اچدی یعنی کوردی • شنید این سخن خواجه سنگدل • اول
نی رحم بازارکان بوسوز اشتدی • که برگشت و روشن از و
سنگدل • که درویش انذن سنکدل و پریشان خاطر و ونزی
کتشت بونن اولدی معناسنه وی جایز در • بگفتا حکایت کن
ای نیکبخت • درویش تقوا ایدن مغرور بازارکان اولکوزی
اچیلان کیسه ایتدی حکایت ایله ای ایو بختلو • که چون سهل شد
بر تو این کار سخت • که بو مشکل اپنی سنوکا هنر کدیچه اسان
اولدی یعنی سبب نه اولدی چشمکه جهانی کوکی کبی کوردی •
که بر کرد شایین طمع کیمی نرون • بو جهانی نه سبطه لند دحوشمک
کم کشنا یلدی • بگفت ای ستمکار اشفته روز • کوزی اولن
کسه درویشی روابرون بجیلد ایتدی ای سفا و تشر ظالم •
تو کوته نظر بودی و سست رای • سن کوته نظر و سست رای
ایدک یعنی دیمرونه عقل ایدک • که مشغول کشتی بجغد از هما
که هما دون بایقوشه مشغول اولدک یعنی رعایتی لازم اولنی بیلمدک •

بندهٔ من این ورکبی کرد باز • بنم بوزم بوقپوی شول کسه روشن
ایلدی • که کوی توبر وی او ره فراز • کرینی انوک یولنم قپوی
یا غلدی ویلنسه ویربیوب محروم ایلدی که حضرت شیخ رحمة الله علیه حکایتدن
بنو موقتبا تشریع ایلدی • اکر بوسه بر خاک مردان ذرهٔ • اکر
اولیا والله مزارنی او زرین بوسه اوردکنی یعنی اعتقاد پاک ایله انلرک زیارت
رعایت ایلرکن • سر مه کن بیش آید ز دردی • ارکد جفیتمی رسند دکوکر
وردن کلکلور یعنی اولیا ملله ک ولایتی سفیتمی رکه مقبلالی معرفت ایله
آشنا اولمغه بر ذوق وبر صفا حاصل اولور • کسانی که ز ریشان چشم
ولند • اما شول کسه لرکه کوکلی کوزی اورتلشدر • بهانه کرین بوتیا
غافلند • شهوته بکز دکه یعنی فرض ایله که انلر بوتونیا وش یعنی ازلک آی
الهندا هوالندن غافلدور • جو برکشته و ولت ملامت شنید • جو نکه
دولتی و وحشی بخیل ملامت اشتدی • سرا نکشت حیرت بدندان کزید
حیرت برمغندا وجنی وبیشی ایله ایصردی واتیدی • که شهباز من
صید و ام توشد • که بنم شهبازم سنکه دامکه صید اولدی • مرا بوده
دولت بدام توشد • اصل دولت بنم ایمیوز ایدی • اما شهدی سنک
دامکه اولدی • کسی چون بدست آورد جره باز • برکسه طغان بوروسی
نیچه الکتورر • مرو بروه چون موش و ندان باز • حال بوکه اول کشی

وحشی کبی دینی

موش کبی دینی اشغه مرصدا التفات و له یعنی و دنیایه حریص اولن کسه
اولیاء الله ایله مصاحبت اتمکه نیچه قادر اولور • کرامت بود این
که بینا شود • وکرامت ودبوکه ظاهر اوله • که اعمی زپاکبینا شود
که اعمی ایکندردن کورجی اوله یعنی کرامت ایدکتم سنکه بوقدر
الا که طلبکار اهل دلی • اکاد
اول اکر دلکه طلبکاری ایسک • ز خدمت مکن یکزمان غافلی
خدمتدن بر زمان غافللق ایلمه • خورش ده بگنجشک وکبک وحمام
بیجک ویرسرچه به وکبکه وکبوتره • که یکدم ورت افتد همای
بدام • که برکون سنک دامکه بر هما دوشه یعنی هر کسه خدمت ورعایت
ایله تاکه برکون برحق دوستنه راست کلهسن بو سوز تمثیل طریقی ایله
چو هر کوشه تیر نیاز افکنی • چونکه هر کوشه یه نیاز اوقنی اترسن یعنی
نیاز ودعای اوقورسک • امیدست تاکه که صیدی زنی • امید وارسن
تاکه بر صید اورسن یعنی مقصود که حاصل اوله • ورکیهم آید
ز چندین صدف • بر و ر دهم نیچه صدفدن حاصل اولور یعنی
بر و ر شاهوار نیچه صدفدن ظاهر اولور نیتجه کلام بودرکه
سن وجه خدا دوستنه ملاقی اولمق دیلر ایسک چوق کسیه خدمت ایلک
کرکسن حکایت • یکی را پسر کم شد از راحله • راحله دن برکسه نک

پسری کم ونا پیش او للو • شبانه بارو ید و در قافله • افتاد
وقتی او لکسه قافله و ه طولندی یعنی قافله تمام کوزوی ■
راهی خیمه پرسید وه و سرشناخت • کند و فرزندنه صحا و رون
سوالا ایلدی وه و جوابنه ایووی یعنی چو فه حبست وجوابک •
بناریم ان روشنایی بیافت • عاقبت اول روشنالقی یعنی •
فرزندنی بوقاره کوبیده یولدی • چو امد بر مردم کاروان •
چونکه اول کسه کاروان قوشنکه قتی کلدی ■ شنیدم که میگفت
یا ساروان • ایشتدم که اول کسه ساروانه ایدر ایدی مقول قول
بوکان بیت ور • ندانی که چون در راه بودم بدست • بیلمزمیسن که
دست نچه یول الندم یعنی فرزندی نیچه بولدم ■ هر آنکس که پیش امد
گفتم اوست • هر اول کسه که منم اوکومه کلدی او در دیدم یعنی
فرزندی طلب اتکی تمام اقدام و اهتمام ایلدم بولون صکی ■
شرح قصه تورا ز بیان ایدر • ازان اهل دل در پی هر کسند
ادلسبب ون اهل دل هرکسک ارتن ور یعنی هر کسه طالب در •
که باشد که روزی بمردی رسند • بو امید ایله که بیکون بر عقلی یه ایرشه لر
برند از برای دلی بارها • برکوکلون اوتری یوکلر ایلدر لر و بیلار
چکرلر • خورند از برای گلی خارها • برکلون اوتری خار در یرلر •

یعنی زهر و دسته

یعنی بر زهر و دسته ایشکلدن اوتری خلقدن نه زحمت و نه مشقت
لر • چکرلر **حکایت** ز تاج ملکزاده ه در مناخ • بر پادشاه زاده نک
ثلو تاجندن مناخ ده • شبی لعل افتاده ور سنکلاخ ■ بر کیجه برطا
یرده بر لعل دوشدک • پدر گفتش اندر شب تیره رنگ • باباسی
بسه ایتدی کو قمو کیجه ده • چه دانی که گوهر کدامست و سنگ •
نه بیلورسن که کوهر قنقیسی در و طاش قنقیسی در • کدام کدایک
معناسنه جوق واقع اولمشدر • همه سنگها پاس دار ای پسر •
دوکل طاشلری محفظ ایله ای پسر • که لعل از میانش نباشد بدر
زیرا اول طاشلرکا بعضنه طاشن وکلدر یعنی اندک ایچنده در •
مقرده شیخ قدس الله سره العزیز قصد ون حکمت و معرفت بیاننه شروع
ایلدی • در اوباش پاکان شوریده رنگ • لونلرنا یچنده ویلام
بشکلا یکلار یعنی اولیاء الله • همان جای تاریک لعلست و سنگ • همان
لعل و طاشن معلوم قن کوروی یعنی لعل لیل مظلم ده • لعل و سنگ
مختلط اولوب بری بریدن فرق اولنمدیغی کبی دنیاده • ونی اولیاء الله
لونکلرلر ایله مختلط اولمشدر صورتا بر بریلردن فرق اولنمزلر
چو پاکیزه نفس ان وصاحب دلان • چونکه پاکیزه ذاتلر و صاحب دلان
بنا مستحق یا جاهلان • جاهللر ایله مختلط اولشلردن •

برغبت یکیش یار جاهلی • ایله رغبت وشوق ایله ترجا صلکیوکی
جک وکیسه تحمل ایله • کر افتی بر وقت صاحب دولت • صاحب دولتک معنوی
دوشه سن یعنی بر دولته ایرشه سن • کسی را که باد دوستی سر خوش است
بر کسنک که بو ولیر ایله باشی خوشدر یعنی که عاشق اولمشدر •
بیخبر چون یار دوشمن کشت • کورمزمی سن که نیجه دشمن یوکنی
وبلا سنی چکن • بیت • جور دشمن چکند کر نکشد طالب دوست
گنج ومار وگل وخار وغم وشادی بهم است • نه دیدر چونکه جا
اردست خاری • کلکلی خار الدن جام مسنی بر تعویذ بلکه جمله مغایم وبلایه
تحمل ایله • کر خوش ورول افتاده صند حیونا ز • زیرا کوکلم قان
دوشمش کسدانار کبی کوز یعنی عاشق صادق اغیارک جفاسنه تحمل ایدر
ولطفنیده مغرور اولوب معشوقدن یوز چویرمز • عم جمله خوردل
هوای یکی • ایکیسنی ده خوش کر مقبول حق اولن ایله اشتغال عامردر
دیرایسک بو یکسنک محبتی جمله سنک عشق سبب • مراعات صدکل برای یکی •
بر کلمه محبت یوز کسیه رعایت ایله • کر نشاط پایان سوزین سر • اکر چه
سوزین سر یعنی عشق الهی ایله مجذوب یا صلاه قاپای لی • فقیر و منار
نه اندر نظر • سنک کبی فقیر و مقدار کور • تو هر کز میان نشان بجم بسته
سن هر کز انلری قیوه کوزی ایله باقمه • که ایشان بسته اند بر میحو بسته •

زیرا حق تعالی انکریله

زیرا انلر حق تعالینک جل جلاله مقبول اولدقلری بیتر • کسی که
بود یکشت بلاوست • بر کمسه که سنک نظرک کتش اولدی یا طرفنا حق
بدلالی که صاحب ولایت عقد اوست • پس بلکه سنک کزصاحب ولایت
اوکندوسیدر • اولیاء تحت قبابی لا یعرفهم غیری • درمعرفت
برکسانیست بازه • معرفت قپوسی بعض کسه لره انلر اچوقدر •
کرد و رهاست بر روی ایشان فراز • کرخلقک قپولری انلره یلونی
انلر باغلودر وخلقک انلر اعتباری یوقدر • بسا تلخ عیشان
وتلخی چشان • چوق اچی دیرلکلولر واچی طام چکلر • که آیندد
ملک واقبق کشان • که قیامت کوننده قبتن واقبق کشان یعنی صالق
مالک کلور • بیو سر کرفت عقل وتدبیر هست • اوبیرنی اکر عقل وتدبیر
وارسه • ملک ازاو ورئوا خاندو است • پادشاه ازاو ویکالف
حیس وزیان ئل • که در منصبی رفت ازشهریند • زیرا برکون اولی
پادشاه قواتی زیان وحصار طاشره کلوردیکی و عنقاحلاص
اولوردی • بلندیت بخشد چو کردد ولیر • ساکه بلند کلورشی
عالی عطا ایدر چونکه کندوسی بلند وصاحب حکم اوله • اولیاء الله
وخی بویله قدرت وتیاد • انلر رعایت ایله تاکه آخرت ده انلردخی
سکا شفاعت ایدرلر • مسوزان وروضه کل اندرو صیف • کفد فصلش

کوز فصلندن کل اغاجق یافمه یعنی خزان وقتندن کلدی بزمره
اولسه نظر ایدوب انی اتشه یاقر • کرور تو بهارده غایت ظریف
رنا نو بهار دو • ساکا لطیف وظریف کورنور بو وجه ونجی جانبندن دکل
تو بهارده ساکا ظریف کورنر یعنی حذاو دستلرنک ظاهرلرینه نظر ایدوب
انلر عداوت قصدن ایلمزلر زیرا قیامت کونی جنت بیتن کیوب بیله
دل بیا اولور دوستلکله انلر رعایت ایله که آخرتن انلرد نجی ساکا حمایت
ایدوب کنا همی حق تعالی مغفرت ویله لکی جنته ایرکورلر •

بکیر عمر مرموع کردن نداشت • بکیسه

بیم وذر خرج انکه قدرت طوتمز ایدی یعنی قیامز ایدی • [illegible]
ویارای حو بعلی نداشت • انوک التونی وار ایدی اما یکمه قدرتی
طوتمزدی بخلندن خست ایله کجنور ایدی • حوروی خاطر ایساید
پیمز ایدی تا انوک خاطری اسوده اوله وممنون ایلیم • نا وقتی فرصت
بیکار ایدیش • ویمز ایدی که بلون انوک ایشنه کله یعنی قیامت و ثواب
بولمق ایسدی ایله حق یولنه بذل ایتمز ایدی • شنیدم که در بند [illegible]
رسیم • بکلنشب وروز سیم وزر قید ایدی یعنی مال جمع ایلمک
فکرنده ایدی • زر وسیم [illegible] وشنیم • زر وسیم اول لئیم [illegible]
ارکه جسندن ایدی • بدانست [illegible] • [illegible]

اوغلی یصوه ایدی • که سنگ بجا کرد زر ودرمیش • که سکه التوندی
ایدی • قتی پنهان وه فن ایلدی • زکالش بر وود وبرباد داد
[illegible] اول سکک بیری التونی طپراقدن چقردی ویله ویردی
یعنی فقیره خرج اتدی • شنیدم که سنگ ودا نجا نهاد • اشتدم
اول یرده التونی یرینه بر طاش قودی • جوانمرد ودر دنیای نکرد
جوانمرد التونی اکلمک که ایلدی • یعنی التونی باباسی کبی محفظ ایلمدی •
بیک بستی آمد [illegible] بجوبرد • التون اول جوانمردک بالنه کلدی •
وبیله ایله بیتک یعنی الدوغی کبی همان خرج اتدی • کزین کمرنه
[illegible] • بسبب که عمرت ورن کوده ونا پاک [illegible] وقلان
ایدی یعنی نفسنه تابع ایدی • کلاهش ببازار دمیرکر [illegible] انوک
کلاهی بازارده [illegible] رهن ایدی • نهاده یوریک ورای
خوی نیش • باباسی التونی [illegible] النی کتد وبوغازندن قوش ایدی
یعنی بوحو وایتن ایدر ایدی • بسر جنگ ونای ورود [illegible] •
اوغلی جنک ونای [illegible] کتورمش ایدی یعنی مجلس ترتیب ایدوب
عیش ونوش [illegible] ایدی • [illegible] زاری وکریان [illegible] شب
باباسی زاری وکریان [illegible] یعنی صباح [illegible]
[illegible] ایلدی • پسر مراد بخندید وکفت • اوغلی علی الصباح

کلدی • وبابلنزا ایتدی یعنی طعن وتحوشنع ایروب • ورا ز بر از صوب وین

بهای پدر • التون یکلدن اوتری وردیعنی خرج اتمکه بجنز ورای بابا

زبرا تماوی جسک وصرذر • حفظ اتملدن اوتری التون تر طاشی

یعنی ایکسنک مابینن اصلا فرق یوقدر بو مخصوص در • وزار سنک

حال یعنی اورنی • التون سنک عادرون جقاررلر • کریادو بینها

عزیزان مورنی • کرا نه ووسنلر وعزیزلرایله یبه لر • وزا نزد کف

مرد دنیا پرست • لیکن دنیا پرست یعنی دنیایه محبت ایدیجی کمسنک

النده • سودا وبر او دبینکا ندرسب • اول التو نه ای بر اولور

هنوز طاشی ایجنده ورد برا خرج اتمکه امکان یوقدر • چوه کند کف سال

بری باعیال • چونکه حال حیاتکی عیالکه ایله بیار شن یعنی انلرکی راو فی

حاملایلمزسن • کرمت مرک مواضعدار ایشان متال • اکر عیالک سنک

مونکدستیلر انلرون نالرایلمزمحصورا ولمه • دنیا انلر حیاتکده

سما تکی یکیدر کرستدر ئمکی جمع حاکدانلر ایرشور • چو چشمها انرا

مور ببار نوسیر • چشمها ایرماغی کبی اول وقت سندن طونجه

ایچر لر یعنی سندن مرلرا وتری خرج ایدرلر • کمانا بیجه کرافق

بزیر • کرا الیارشون مقداری بر بیوکسک طامدن اشغه ووشه سن

بو مصراع حلالکا ولمقدن کنا یتدر • بخیل بوانکه بو دینار وسیم •

دینار وسیم

ودینار وسیم ایله غنی فقره بخیل • طلسمت بر بالای کنجی مقیم

و مقیم کنج اوزره طلسم یعنی طلسم کبی ورا اول کنجک النمسه

مانع قوی در • ای از ساللها ماندر بش • اول سیبدن

انوک باشی اوزره التوغی یللرقالوکسه خرج ایلمن • کدبراد

طلسمی جبات بر سرش • زیرا انوک باشی اوزره بوعجلین بر طلسم

دتیره حرکت ایدر • بسنک اجل ناکهش بشکند • ناکاه

اجل طاشی ایله صدر لریعنی اجلی ایرشوب اولور • باسود که

کنج قسمت کنند • اندن صکره اسوده لک وحضور ایله اولر

کنج ومالی قسمت ایدرلر • پس از بر دن وکردکردن چو مور

ورنج کیه التوکون وجمع اتدکدنصکره • بخور پیش از آن

کت خوردن کرم کور • یر اندن اول که سنی قبر قوروی یبه

یعنی اولمزدن اول اولجمع اتدکلمالری یه • سخنهای سعدی

مثالست وبند • سعدینک سوزلری مثالدر وبند ور •

بکار ایدت کرتوی کاربند • سکا ایشه یرا ین اکر انوک ایله

عمل ایدرسک • دریغست ازین روی بر تافتن • حیف ور

بو یوزدن یعنی بوسوز لردن یوز جویرمک وقبول ایلمک •

کزین روی دولت توان تا فتن • زیرا بو سوزلر دن

دولت وسعادت بوزرن بولق عقل ور • جوانی تا نکی کرم کرد
بعد • برجوان بردنک ایلم کرم ایتلک یعنی کرم ایلمش ایدی یعنی
شئ قلیل تصدیق اتمش ایدی • عمتا پیرش برادرو مند
بوپیرک عمتاسی بومصراعده حاصل ایلمش ایدی بومصراع ثانی
مصراع اولی مبینی ور • چرخ کی کرد اسمان تاکهی • تاکا
اسمانی یعنی قضاء الهی برجرم سبب ایله انی طوتدی یعنی انک
برخطا صادر اولدی • برشاد سلطان بکشتن کهی • اول
جرمدن اوتری سلطان انی سیاست برنه کوتوردی • نکا
بوی ترکان وغوغای عام • عوام لرک بلوب بوپیرمی ولوسک
غوغاسی • تماشا کنان بردر وکوی وبام • تماشا ایدیجی
وقپوا وسنده وکوچه وطام اوزرنده اجتلمر خلقک غاوغاوز
بوده بود نوزآشوب ودرویش پیر • توجه درویش چونکه
غوغا اچنده کوردی • جوانرا بدست خلایق اسیر • جوانی
خلایق الند اسیر وسیاست ایلدلر • ولمش برجوانمرد کین
بجست • اول پیرک کوکلی سکین جوانمردلمقده برجوع اولد
یعنی زیاده ضحضوره اولدی کدیاری ولدا ورده • بعد شدیدست
زراجوان دکش اول پیرک کوکلی الم کتورمش ومرحله حاصل

ایلمش ایدی

ایلمش ایدی • بن درو ورارک کرسلطان بمرد • اول پیر چونک
بوحالی کوردی • جوانی خلاص اتمکدن اوتری زارلق یوقاری
کتوردی کرسلطان اولدی ویوغ یاد وفغان اتکه باشلدی
وبویله دیدی • جهان ماند وخوی پسندیده برد • جهان قوه
وجهاندن مقبول خوی الندی • بهم بر همی سود دست دریغ
بوخلقی انانعتدن اوتری حیف الی بربرینه اوزر سوردی
یعنی بادشاه اولدی ویوحیف لتوردی • شنید توشن ترکان
اصحهتر تیغ • تیغ عریان اتمش عوانلر پیرون بوسوزی اشتدلر
وبوحالی کوردلر • برآورد از ایشان برآمد خروش • کرجکه الی
فریاد ایله اندردن خروش وفغان کلدی • طپانچه زنان برسر
روی ودوش • طپانچه اوررک باشی ویوزی واموزی اوردلر
پیاده بسر تاورباره کاه • باشلو باشنه صوپیرینه بولنه خانه نک
قپوسنه وکن • وویدن بر تخت ودیدن شاه • بیلدلر شاهی تخت
اوزرنه کوردلر • جوان ازمیان رفت وبرد نش • بیراول وقته
وکن جوان اورتادن کتدی وپیری التدلر • بکروتر بر تخت
سلطان اسیر • سلطانک تحتق قتنن اسیره بند ایلدلر •
بهولش پرسید وحیت نمود • چونکم سلطان اول پیرک کوردی

معقول ایله اکر صوروی • بیت • کوستروی بویله ویو • کر مرک
مفت خواستی زهر سود • کربنیم موتم طلب ایلمک ساکه نوندن اولدی
یعنی سبب و فایده ندر کربنیم موتمی طلب ایلدک • چونکیست موجب
وراستی • چو دنیم خویم ابو وراستلق حدر • یعنی عدل وکرم معا
خلق امندر • بدمردم آهو جزا خواستی • اخو خلقک ضدی نیچون
ویلدک چونکه پادشاه اول پیره عتاب ایله سؤال ایلدی پیروجی
بویله جواب ویردی • براو ردو پیره لا ورزیان • بهاه روح
ونه پاک پیر سوزه اغاز ایلدی بویله ویو • کرای حلقه ورکوش
حلقت جهان • کرای پادشاه که جهان خلقی سنک حلقه کوش
قولی ور یعنی جهان خلقی جمله سنک حکمکه محکوم ور • بقول ورد غ
که سلطان بره • بر یالان سوزا یله که سندن صادر اولدی که
اول سوز سلطان بره ورمضاسی سلطان اولدی اولد • بزیجی
ونه جان وجهان بیره • اولدکه وبر چاره جان التدی یعنی بنم
کدیعدن ساکه ضرر اولدی لکن بوغضب فایدن اولدیکه حلاک
ولقدن قورتلدی • ملک زین حکایت چنان بر شکفت • پادشاه
بوحکایتدن یعنی بوسوزدن انجلیز اجلی وشاد اولدی • که
چیزی بن بخشید وچیزی نکفت • که پادشاه اول پیره نسنه ویده

دو نسنه ویلدی

١٥١

ویرلسنه ویلدی یعنی احسان ایتدی عتاب ایلمدی • وز ینجا ب
امان وجبران جوان • وبو جا ینین ووشه رک کیدر ایدی
وقلعه رک جوان • بهمرزت پیچان مرسوو وان • 2 جان
یلوکمه جانبه کیدر ایدی • یکی کفتش ازجاسوس قصاص •
پیجیب کوه رکن یو کسه اولجوالر ایتدی که قصاص جارسوسندن
یعنی سیاستدن • چه کردی که امد بجانت خلاص • نه ایلدکه
سنکجانکه خلاص کلدی یعنی بو سیاستدن خلاص بیتیر اولدک
بکو تشن وزو کفت کای هوشمند • جوان اول سؤاله ایدن
کسنه قولنعه اهسته ایتدی • بجانی براتکه رهیدم زبند •
بوجانم بردانکه ایله بنددن قورتلدم یعنی بر پیره بر شی قلیل
اعطا اتمکله قتلدن خلاص بولدم • یکی تخم وزخاک ازان
کی نهد • برکسه تخمی خاک اجنه انزن اوتری عقور یعنی تخمی
اولسیدن صاحبی • کدرهی ورو ماند که برد هی • که عاجزلق
وقحط کوندن تحصول ویره که اکنجی انزن بر امنده اوله •
جوی باز دارد بلای درست • برال پیر یعنی بر ال پیر مقداری
سنه دوه یولنه بذل ایلمک بر عظیم بلای دفع ایدر • عصای
شنیدم که عوجی بکشت • ایشتدم که یاضو بویله اولان شترکی

چارسوی

برعصا عنقی اوغلی عوجی دیلدی یعنی حضرت موسی علیه السلام
برعصا ایله عوجی اولدردی اول قوت وجسامت ایله آیکن •
حدیث ورست اخراز مصطفاست • اخرجه حضرت رسولدن صلی الله
علیه وسلم روایت اولنمشدر حدیث صحیح ور الصدقة ترد •
البلاء وتزید العمر • کرعجبا بنی وخیر دفع بلاست • سنجخانش
وخیرا یلک بلای دفع ایرچه ور • عدو درام بیبی درین بنعم
بابی • عدونک بو بتمرده ایاغنی واکلفسی کوردرین • که
بوبیک سعو ست کشورکشای • کراقلیم فتح ایدیجی بو بیک سعید
یعنی انوکه ابوبیک سعد اوله دشمن انوک خوفندن اتن قرار
ایلمز • بیکلرای جهاندن بردی تونشاو • طوتدای پادشا که
جهان خلقی سنک یوزکا یله یعنی سنک وجهک عدلک وکرمک
ایله شاددر • جهانکرشاوی بردی تو باد • بتون جهانک
تمام جهان خلقتنک شادلقی سنه بوذک یعنی سنک وجهک ایله اولور
کی ازکس برو درلو باری تبرد • سنک وودکن کمکسه ونه بوک
التمدی ونه حجت چکدی • کلی ودرکن جور خاری نبرد • چی
برکل بر خار جورنی التمدی یوزنکی نداستعماره شایع ودرمبالغه
وکلکونلر کیمو سنکشولی عادل بن کرعدلکه فودی العقول ان
عبارتدر وفخ

عبارتدر وفخ تأثیرا عشقدن • تو یی سایه ء لطف حق بر زمان
سن حق تعالی کنک لطفی سایه سی سن بر اودن السلطان ظل الله
فی الأرض یاوی الیه کل مظلوم • پیمبر صفتی رحمة للعالمین
عالملن اولن پیمبرنک بو وجهدن معنی قایلدن پیمبر کبی
عالمکی رحمت سن • ترا قدر اگرکس بدا ند چه غم • اگرکسه
سنک قدرکه بلمه وشرکا ولیم نه غم • شب قدر را کی بداند
قدرکیجه سی وقی بلمز لرایلم مشهور با وطلقدن ذاتکه نقصان
کلمز • شب قدرک قدرینه نقصان کلمزکی حکایت
کسی وید صحرای حشر خوانی • برکنه قیامت صحراسی وکشند
کوروی • همی نعمه روی زمین از فتاب • افتاب ودن
پریوزی قزیش بقر یعنی قزیش بقرکوه • همی بر فلک شیر ودم
خروش • فلکلادین خلقدن فغان وخروش کیدرایدی
ودماغ ارنبش کی براید بجوش • خلقنک دماغی قتابکدن اتندن
قینادوی وزیاده مضطرب ایدی • یکی شخص دان جمله
در سایه ء • بر کمسه اول جمله دن بر سایه ده اولتورمش •
یا رعد بر از حلم پیرایه ء • بو یعنی اودن جنت کیمیلتدن یونکا
یعنی جنت ثوبارتدن بر ثوب کیمش • بپرسید کای مجلس

ارای مرد • بو دوشی کورن کسه اول جنت لباسنی کیوب بیاده
وتوراتم بو یله و بو سؤال ایلدی که ای مجلس زینت ایدیجی کسه
که بعد اتورین مجلست پایه زه • بو مجلس ده سا کرم شفیع
اولدی که سن بو پایه یه یرشدک • دزو اشتم بر دو دهان کفت
اول کسه بو دوشی کورن کسه جواب ویروب ایتدی دنیاده
ایکن ادمک قبو سی اودر • بر اصد طوترایدم یعنی بر اصم واز
ایدی • بسایم ء دوریش نیک مردی تحفت • اول اصم اسایم
بر ایو کسه لیعنی بیرو لمایوی وراحت اولدی • وران وقتیده
نومیدی ان مرد راست • اول امیدسز کلدوکتنده یعنی قیامت
کوننده اول راست وصادق ار • کناهم زد ادارداوز
بجواست • بنم کناهیمی حاکم الهدن استدی یعنی پاک شفاعت
ایلدی بو یله و بو • که یارب برین بنی بخشایشی • کرای بنم
ربم بو بنده اونی برترحم ایله • کرو ایدم وقتی سایشی
دیرا دنیا ده • بو وقت اندن برا سایش کورمشم • حضرت شیخ
رحمة الله علیه پند و معرفت بیانه شروع ایلدی • چه کفتم جی
حل کردم این راز را • چونکه بو رازی حل ایلدم و بو حکایتی
سویلدم نه ویدم • بشارت خداوند شیراز را • شیراز پادشاه

معنی

بشارت اولسون

بشارت اولسون دیدم • که جمهور فرزندانیه یه حقش • که جمیع
عالم انوک وحقق سایه سنده • مقیمند بر سفرهء نعمتش • انوک
نعمتی سفره سی اوزره مقیم لردر • درختیست مرد کرم باروار
کرم اری یعنی کریم کسه یمشلو بر اغاج ودر • چو بکذرک
هیمه در کوهسار • اما چونکه اندن کچه سن یعنی کرم ایلیه سن طاغ
دیبسنده معهود اودون اغاجندن • حطب را کر نشیه بوبیر زنند
اودون اغاجنک اکر سکوری اوزره کسر اورلر یعنی کسه لر •
درخت برومند را کی زنند • یمشلو اغاجه نجی کسر اورلر یعنی
اغ کسمزلر بلکه میوه سندن اوتری رعایت ایدرلر • بسی پای
وارکه ای درخت هنر • چوق زمان پای طوت یعنی اکلن
وباقی اول ای هنر اغاجی یعنی ای کریم کسه بونک پادشاه
مرادی ور • که هم میوه واری وهم سایه ور • زیرا هم میوه
لو یمشسن یعنی میوه لوسن وهم سایه لوسن که خلق سنک کولکه ده
فایش لنورلر • وهم سایه ده وکلکده اسوده اولورلر بو معنی
اوزره میوه وار صفت ترکیبی اولورکه متصل معنون یا خطاب
ایجون اولور • وار فعل مضارع مفرد مخاطب اولوب میوه
انوک مفعولی اولمق جایزدر و بو تقدیرجه معنی بو یله اولور که

بیم ظلوم و سنی دهم سایه لوسنی

بکفیلم و رباب احسان نیسی • احسان باینده چوق سویلدی و
بنجا بو خلق ایدکنی بیان ایلدکد و احسانه ترغیب ایدوب خلق
اکر تندر دق • و لیکن بر شرط ست باهر کسی • اما هر کسیه لایق
دکلدر • بخور مردم آزار راحون و مال • ظالمک قاننی ایچ
و مالنی یه یعنی مالنی الوب امانت و سیاست ایله • کد از مرغ
بی کنده به بو مال • دنیا بیراین یعنی ضرر او مرغدن قنادو توش
اولمق یکدر • کسی را که با خود جوی نشست جنگ • بر کمسنه که
سنکا فتنه کا ایله جنگ و ارمه یعنی بر ظالمک که حق تعالی نکا امرینه
مخالفت و بنی لرنه ظلم و اهانت وار در • بدر سنکی هرای
و هی چوب و سنگ • اول ظالمک اتنه بنجون چوب و سنک دیبرسن
یعنی اکا نیچون منصب و یروب رعایت ایدرسن • بی نواز
بیخی که خار آورد • چقار شول کوک که خار کتورر یعنی اوزون
خار بیتر • درخت بپرورد که بار آورد • بر درخت بسله دکر بیت
ایله که میوه کتورر یعنی اندن نفع حاصل اولور بو سوز تمثیل
طریقیله ایله در • کسی را باین پایه مهتران • بر کمسه دیر اولورکه
مرتبه سنی و منصبو • که بر که مهتران سر نیاز دوکران • کد که و ضعیفه

اضرار باشی

باشی اضرار اغر طوغیه یعنی انلری کبی ایلدی بلکه مرحمت و رعایت
ایلیه • بخشای در حق کم ظالمیست • ترحم ایله هر قتل که بر ظالم
وار در • که رحمت بر وجود بر عالمیست • دنیا اول ظالمه ترحم ایلمک
عالم خلقنا اضرار جدودر • جهان سوزی اکشنه به هر چراغ
جهانی یاقیجی نک چراغی سو یمش • یعنی ظالم حلقش اولمق یکدر
یکی به ور آتشی که خلق بر داغ • بر عه آتشی اولمق یکدرکه
بر واخ خلقده داغ ده اولمق دن بو وجه و تنها یتنده داغ ایلی
اولمقدن یعنی بر ظالمدن یعنی ظالم انین هلاکنا اولمق یکدر خلق
اتوک ظلمندن اضطراب اولمقدن دنیا ضرر عام دن ضرر خاص
یکدر • هوا نکسی که بر در و رحمت کند • هوا اوله کمسه که وزد
ترحم ایدر • بیا زوری هو که کاروان بزند • حقیقت و اول
کمسه کند و بازوسی ایله کاروان اوردر و حرامی لیه معاونت ایدر
جفا پیشکان را بده سر بباد • ظالم لوکه باشنی یله و یر یعنی قهر ایله
ستم بر ستم پیشه عدلست و داد • زیرا ظالمه حقیقتده عدل
و داددر شنیدم مردی غم خانه خود
اشندم که بر کمسه کند و خانه سنک غمنی ییدی • که بر تیور بر سقف
و لانه کر • غمی بوایدی که کاری اتوک خانه سنک سقفی افتد

اوزره اسانثر ایلدی • زلتش گفت از ایشان چه هوا خواهی تکنی
عورتی اکرا ایتدی اول اری لره دن نه استرسن قو بیمه یعنی یاکز
بوزند • کرسکین پریشان شونه از وطن • کرسکین لره وطن
پریشان اولور • بشرمرد دانا بپی کار خویش • اول عاقل
ار چونکه عورتندن بو سوز اشتدی کندو مصلحتنه کندی
کرفتن یک روزن رایم بیشی • اول زنبور لرعودنه بیشه طوتدی
یعنی صوقدی • زن صد بیدرد بود بام وکوی • عقل‌سز عورت
نیشک اضطرابندن کاهی تپوکا هی طام کاهی محله اوزره یعنی
محله ده • همکرد و فریاد و میکفت شوی • فریاد ایدر ایدی
وزوجنه ایدر ایدی • مکن روی بر مردم ای مرد ترش •
ای عورت یوز کوزدیکدن ترش ایلمه دیو مقصود اولدر
تولنق کدز نبور سکین مکشی • زن تو استی اینده که کرسکین زنبور
دیلد • حق تعالی فصل من حقه یا ترشو وع ایلدی • کسی با بدان
نیکوئی چون کند • برکسه بد ازلره نیجه ایلکا ایلسون • بدان را تحمل
بدافزون کند • حال بو که بد ازلره تحمل ایلکا انلرک قباحتنی
زیاده ایدر یعنی ظالم لره ظلم اتدکی اتلن احسان و تحمل اتمک
انلرک نامعقول ظلملرین و ظلملرین زیاده ایلک در ■

جوانمردی بینی آزار خلق • چونکه بر باشن یعنی برکسه ده
خلقه ضرر و ظلم کورسن • بشمشیر تیزش بیازار حلق ■
کسکین قلیج ایله انوک بوغازن اینجت یعنی بوینین اور یو معنی
سربولن فکر جزا داده • کل قیلنرن اولوق طریقی ایله ورسن
بوینی اولو مقاسنده و نجی اولوق جانیندن • نتکم سران اولولرنه
چوقوا واقع اولمشدر اولولرون مرلقعا صیب جاه و منصب اولنلر
سکا خرکر باشد که خواتش نهند • اخر کلب کیمدر که اکا اسفل
وطماقویر لر و تعظیم ایدن لر • بقرهای تا استخوانش ووهند
بیورنا اول کلبا استخوان دیروله یعنی ظالم لر کیمدر که اکا
منصب ویروب رعایت ایتمکین بیورنا اکا سیاست ایلسونلر •
بنیکو مرد ست این مثل پیر ده • که خوب ادرش ربوسلیکی
بیری یعنی نه لطیفه ضرب مثل ایدیش و ضرب مثل بودر ■
ستور لاد ان کران بار به • دیرجی بیت اغر یوکلو اولمق یکدر
تا کر کسه ی دیبه ■ اکر نیک مردی نماید عسس • اکر نیک مردلک
و لطف کوستره و ملایمت ایلیه عسس • نیارد بشب خفتن از دزد و
ز دودن که ایله ایو مکمه قادر اولمازه یعنی اکر عسس اوغری
دکیه ایله قباحت ایدن کسه ی طوتمجی اولمزسه که ایله خوفندن

كس

بو معنی افاده قیلمسه اولماز • که میر و در قلمرو کاردار • نیز نکه
قتشی میکدا و تاسندن • بقیمت نوازنده شکر صد خوار • یعنی
شکر قمشدن قیمتلودر و مقبول دکلدر بقیمتدن امعدن
بازایلدر و بو معنی وغی عکس و در بونده بیک مرتبه شکردن
مرغوبدر و مطبوع دکلدر • نه هرکس سزاوار باشد بمال • هرکیمسه
مالک لایق ودر عایته مستحق دکلدر • یکی مال خواهد یکی گوشمال
بلکه بریسی مال بریسی گوشمال استر یعنی کیمی لطف و رعایت و کیمی
تأدیب و سیاست گرکدر • چو گربه نوازی کبوتر برد • چون گربه یی
نوازش ایدوب بسلرسن کوکرجنکر ایلدر یعنی هلاک ایدر ■
چون پرورانی گرگ یوسف درد • چونکه قورتی بسلرسن
یوسفی یرتر هلاک ایدر یعنی چونکه بریرا اصل اعتبار یوله نا مقبول
مقبولدر و بدعت لمارتکاب ایدر زماننده امعدن اولادکی
بنایی که محکم ندارد اساس • بر بناکه تملی محکم طوتمز یعنی محکم و کلمه
بلندش مکن ور کنی زرد هراس • اول بنایی بلند ایلمه اگر بلند
ایلمه ایسک انک خوف ایله کذا ضرر کر بیشلوب
چه خوش گفت بهرام صحرانشین • نه لطیف و بری صحراده اوتوران
بهرام ■ چو یکران توسن زدش بر زمین • چونکه آن توسن قولا

اتی بر اوروی بهرام کم سوزی بویدر • دگر اسبی از گله باید
گرفت • کرو سوریدن برات طوتوق کرک یعنی شو لائتر نیمک
گرک • سرکشد باز شاید گرفت • که اولات سرکشلک ایدر ضبط
ایلمک ممکن اوله • ببند ای پسر دجله در آب کاست • ای پسر دجله
ایرماغنی صو اکسلدکده باغله یعنی اوکنی اول صو ایله • که
سودی نو آرد چو سیلاب خاست • زیرا فائده طوتمز یعنی
اصلا فائده سی یوقدر چونکه سیلاب قالقدی وطاشدی •
چو گرگ خبیث آمدت در کمند • چونکه خبیث قوردی کمنده گلدی
یعنی طوتلدی • بکش ورنه دل از گوسفند • اول قوردی ایله
یوخسه گوسفندن امیدکی قطع ایله چونکه بر ظالمی یا بر موذیی
الهکتوررسن همان هلاک ایله یوخسه رعایادن امیدکی زیرا
اول ظالم ظلم ایله رعایانک حالنی الوب انلری مضطرب • وانلر
پریشان و کسندن انلری بیزار ایدر • بلکه رعایا ایله کار قصد ایدر
ز ابلیس هرگز نیاید سجود • ابلیس لعیندن هرگز سجده گلمز
زیرا ذاتندن قوغلمشدر • نه از بدگهر نیکویی در وجود • نه بد
اصلدن وجوده ایلک کلور یعنی اندن هرگز ایلک ما اوردا و کمز •
بدانرا ویش راحه و فرصت مده • و دشمنه منصب و فرصت و برمه ■

عن و د چو و پو و ر ـسیسـتر ند • زیرا دشمن جاه و زنبانی دیو

اچند محبوسی اولمق یکدر • ملوکشا یدابن مارکشتن بچوب • وعید

بو ایلا خ چوب ایله و پکلک کرکه • چوسر زیر سند تو وارد بکوب • چونکه

باشی سند طاشک التنه ورده ک یعنی پارپار ایله • قلم زن کرد

کرد بازیر دست • کاتب که رعیت ضرر ایرشدردی • وخیانت و قلم

ایلدی • قلم ها بعدا شمشیر دست • قلم ایله ایوزکالی کسمک کرکدر

مدبر که تا نفس نمی نهد • مدبر که یرامز عادت و قانون قود

شویله بیلکه • تا کی برد نا یا نشود هد • سنی ایلدر تا اتشدیور

یعنی جهنده کرمکه سبب اولور • ملک ملک را این مدبر بست • بومدبر

مملکتنه کافی در ویر • مدبر خواشک مدبر گست • سنی اکه مدبر

ادیمه زیرا اول ظالم مدبر بر کسه در یعنی بربخت در • سعید آورد

قول سعدی بجای • سعادتلو اولور کسه سعدینک سوزنه رعیت

بینه کتور یعنی اوتوک ایله عمل ایله • که تو خیر ملکت و تو پیروردای

دلرا سعدینک سوزی مملکتکه خیری در • یعنی ملکه دافی زیاده ایا

ومملکته پروردای در •

خوشا وقت شورین کان عشق • ای ز خوشتر و لطیف در • اول الکک

غم یعنی عشق ایله دیوانه اولدیک وقتی • اگر رحم بیند دگری هیچ

اگر اول الکک

اول الکک رحمی کرم یعنی کوزلریعنی عالمی قیفلرکه عالم بسیط در

که بیلمه اراید شاهی نفور • ایله کبا لرده یانده که پادشا لقونی قورت

ایدیجیلر در • با مسکنی تو رکبا یعصیور • اول الکک لطفی و دو

امیدیحا ایله کیالق دعسیر ایدیجیلر در • وماوم شراب الم ورکشند

ومبدلم وردوا الم شرابنی چکلر یعنی نوش ایدرلر • وکر تلخ

بیند دم در کشند • وکایجی کوره لر خاموش اولورلر اصلا نه

حضور و ناز لر • بلای خمارست ودر عشق هل • خمار بلاسی وار

شرابه ایستن • سحر ا وخمارست پادشاه کل • خار سلحدار

وار در کلشاهه ایله یعنی هر عسیر ایله بیسر وار در • بیت

حافظ از باد خزان در چمن دهر مرنج • فکر معقول بفرما ی کل نه خار کجاست

تحت صبری که بر باد اوست • اجی دکلدرشول صبر کیا ثوکر بادیکی

امیز در یعنی اوکسوقتر در • که تلخی شکر باشی از دست ودست

زیرا اچی شنه ودست الندن شکر اولور • بیت

اگر زهرابه خوش باالنون • که کرشکری اغیار الذن

ایریش خواجه ندر های زنبیر • اول الکک اسیر اولمه ن یعنی عاشق

اولمه مبتدن قورتلمق استمش • سکارش بخویر ملام زکسیه

اول الکک شکار ترلمه ن کندودن ملام استمز بلا حقیقت ده اوله

کسرادادو بر بحکایت • ازاد بن ی کرفتار ینست • سلاطین
غزلت کدایان حی • عرش سلطانلری و معنی ده قبیله تدکدای
دی صورتن • منازل شناسان کم کرده پی • اینلرده کم ونابدید
ایلمش منازل شناس لرد یعنی سیر و سلوک لرن پنهان ایدیجی لردر
ملامت کشانند و مستان یار • خلق اللذن ملامت چکیجی لرد و یارک
یعنی عشق الهی شرابی ایله مستلردر • سبکسر بردا شتر مست بار
مست وه یوکی سبکدر زحمتن الدرانلر وحق محبت شرابی ایله
اشتر مست کبی اولمشلردر طعن و ملامت دن خبرلری یوقدر
بسر وقت شان خلق کی ره برند • اللرک خلوتلرنه و مقصودلرنه خلق
نجه یول الدرلر و اللرک حقیقتنی قندن اوناکل ایدرلر • که
چون اب حیوان بظلمت درند • زیرا اندر ظلمت اچنده امثالی
اب حیوان کبی خلقک کوزلرندن پنهان و مستوردرلر و اولیائی
قبابی لا یعلمهم غیری • چو بیت المقدس درون پرقباب
بیت المقدس کبی باطنلری قبه لر ایله پر یعنی باطنلری پیر تجلی
تجلیات الله ایله معمور در • رها کرده دیوار بیرون خراب • اما ظاهر
دیواری خرابلر قومشلردر یعنی صورت تعمیرندن اعلامنه مقید
اولمشلردر • چو پروانه اتش بخود در زنند • پروانه کبی کندولرن

اتشی اودر

اتشی اودر لر یعنی اتش عشق ایله یانرلر و یافد قلرنه قرارلری
کوم یر چو پیله بجود در تنند • کوکل قوردی کبی کندولرینه ادر
وصارمزلر یعنی فی عشق ایله شویله مست اولمشلردر که هیچ ننده
بر حیزلری و احتیاج لری یوقدر • دلارام در بر دلارام جوی
دلارام سینه لرنن یندر دلارام استیجی لردر • لب از تشنکی خشک
بر طرف جوی • ارماق کنارنن لب لری صوسزلقدن قوری یعنی
واصل حق اولوب مشاهده دیدار ایله مشرف اولمشلردر لکن
مشاهده دن قناعت کلمشدر • یکدم و یا ر که مرد جوانک
تکویم کر براب قادر نیند • که برتم که انلرابر قادر وکل لردر
یعنی قادر لردر • که بر شاطی نیل مستسقیند • زیرا انلر نیل
ارماغی کنارنن مستسقی لردر یعنی استسقا مرضنه مبتلا اولمش
کمسه لرصودن قنمق بلمدکلری کبی انلر دخی واصل حق ایکن
دیدار جانا ندن طوییق بلمزلر • ترا عشق همچون خودی زاب
وکل • اب وکلدن مخلوق بو سنجلینک عشقی • ربا ید همی
صبر وارام دل • سنک کوکلک صبرنی وارامنی قپاردی سنی پرحالنه
ایلترکه قلبکی اندن غیری نسنه قالمز جمیع کده • به بیدارلیق
تنم بر خط وحال • بیدارلقده انوک خط وخالنه مفتون سن

بران کونکدا انین ایریزسن • بجواب اندرش پای بی خیال •
خوابن انوک خیالنک پای بندکی سن یعنی انوک خیالی ایله مقیدسن
یصدقنی چنان سر نهی و دو قدم • انوک ایاغنه صدق ایله بجلین
باشی قورسن وامرنه اطاعت ایلرسن • کر بینی جهان با وجود ش
عدم • کر عدم بیله 2 انوک وجودی ایله یوق کورسن یعنی اصلا
دنیایه التفات ایلمزسن • چو در چشم شاهد نیاید زرت •
چونکه سنک التونک محبوبک کوزنه کلیه یعنی التونک مقبولی اغیم •
زر و خاک یکسان نماید برت • التون ایله طپراق سنک قتکده یکسان
کورنور • دکر با کسی بر نیاید نفس • کروکسه ایله سنک نفسک
بو قاری کلمز یعنی کمسه مصاحبت اتمکه هوس اولمز • که با او
نماند دکر جای کس • زیرا انوک ایله غیری کمسیه یر قالمز یعنی کلید
کمسیه محبت پیدا اولمز • تو کویی بچشم اندرش منزلست •
سن دیرسن یعنی کویا که انوک منزلی کوزک ایچنده در • وکر دیدۀ
برهم نهی در دلست • اکر کوزکی یومرسن انوک منزلی کوکلک ایچنده
در دیمک • نه قوت که یکدم شکیبا شوی • نه قوتک وار که بر دم
صبر ایده سن افلاطون • که نه جان خواهد بلیب بر نهی • اکر اولرسنک
جانک استیه لبک اوزره قورسن یعنی بنم یولومده جانم فدا ایله و

سوزن درد اغیوب انوک یولنده جان ویررسن • وکر تیغ بر سر نهد سر
اکر جانانی سنک باشک اوزره تیغ قویه باشک ویررسن یعنی اکر باشک
کسمک استیه راضی اولوب امرنه اطاعت ایلرسن

چو عشق که بنیاد آن بر هواست • چونکه بر عشق که انوک
بنیادی و اساسی هوا اوزره در • چنین فتنه انگیز و فرمان
رواست • بو مجلس فتنه قوپرجی و حکم ایدیجی در • عجب دار ی از
سالکان طریق • طریق حقک سالکلرندن یعنی اولیاء اللهدن
عجب می طوتورسن • که باشند در بحر معنی غریق • که انلر معرفت
و معنی دریاسنده غریق لردر و عشق الهی آتشی ایله حریق لردر
بسودای جانان ز جان مشتغل • جانانن سوداسی ایله یعنی محبت
ایله جاندن فارغ لردر • بذکر حبیب از جهان مشتغل • حبیب
حقک ذکر ایله جهاندن فارغ لردر • بیاد حق از خلق بگریخته
حق تعالینک یادی و محبتی ایله خلقدن قاچمش لردر • چنان
مست ساقی که می ریخته • ساقی یعنی ازلده انجلین مست اولمشلردر که
شرابی ایله مدهوش و عقل اولوب کندولرنی بیلمزلردر
نشاید بدارو دوا کردشان • دارو و شربت ایله انلر علاج
ایلمک ممکن دکلدر • که کس مطلع نیست بر دردشان • زیرا

انکرک ورونتر کده مطلع وکلوره • الست از ازل انجنان شان بوش
الست ازلدن انجلیبی یعنی عهد الست اولکی کبی هنوز انکرک کوش
ودکه هرکز عهدی بوزمشلردر • بتر باد قالوا بلی ودرخروش •
قالوا بلی قویادی ایله انلر خروشده در یعنی عالملر واحد کربلی
ویثلر ایدی الان اول عهده مقر اولمشلردر • کروهی عملا
عزلت نشین • بربلوک عزلت نشین عامل لردر یعنی عمل ایرکی
لردر • قدمهای جاده وم اتشین • آتشین ومدری خاکه
قدمهاری واردر یعنی تصدری اتشین وردکه مستجاب الدعوه
لردر • ولی مدری خاک ودکه صورتا خور وحقیر لردر • یک
نوع کوهی رجا بلکند • برنوع ایله بر طاغی برندن قوپاردلر
یک نالد شهری بهم بزنند • برناله ایله بر شهری بربرینه
اوردلر یعنی خراب ویباب ایدرلر • چو باد ند پنهان وچالاک
پوی • اندیلر کبی پنهان لرو چالاک پوی لردر • چو سنکند
خاموش وتسبیح کوی • انلر طاش کبی خاموش لر وتسبیح کوی
لردر یعنی طاش کبی خاموش وتسبیح کوی لردر اندن حق ایله
وردکه ما عدالرندن خلق دن نهان طوتر لر • قال الله تعالی
وان من شیء الا یسبح بحمده ولکن لا تفقهون تسبیحهم ایتر

سحرها یار بیدجه تنکواب • سحر وقتلرین اغلمدیلر ولقدرک
کوزلرکه ازالدی • فرو شوید از وین شان کحلبصر • اویقوینی سرمه
انلرک کوزلرندن یور یعنی سحر وقتلرندن اول قدر اغلرلر که کوزلری
اصلا خواب قالمز • فرس کشته ازبس که شب راندانند • فرس
وپرملکر که کیجه ایله جوق سورمشلر یعنی سعی اتمشلردر ویکدن
سحرکر خروشان که واماند اند • سحر وقتنده خروش وجوش
ایدیجی لردر که زیرا قالمشلر وزبون اولمشلردر • شب وروز
ودرجوسوها وسوز شب • ورو زانک سوزی وحرارت وعشق و
محبت دریاسندن غرق اولمشلردر • ندانسته از اشغتن شب
زروز • اشفته ووبوانه لکدن کیجه ی کوندزدن بلمزلر وتمیز
ایلمزلر زیرا عقل معاشدن قالمشلر • چنان فتنه بر حسن صورت
نکار • صورت نقشی ایدیجی نکه یعنی نقاشی ازلک حسنه انجلابی
مفتون وشیدا اولدی • که با حسن صورت ندارند کار • بر حسن
صورت ایله ایشی طوتمزلر محبوبه میل ومحبت ایلمزلر • ندادند صاحب
دلان دل پیوست • صاحب دل لر پیوسته کوکل ویرمدی لر یعنی حسن
مجازی یه التفات ایلمدیلر • وکر ابلهی داد دل ته نغز اوست •
واکر بر ابله ویردی ایسه اول عقلسزدر • که صرف وحدت

لرنون

وحن تک صاف شرابغی بر کسه نوش ایلدی یعنی شول کسه موفق
محقیقی و عاشق صادق اولدی • کرد بنی و عقبی و باقی کرد •
کردنیای و عقبای فراموش ایلدی • یعنی حق تعالی دن غیری به نسنه
التفات و محبت اتمدی •
شنیدم کدر وقتی کدازاده • اشتدم کبر وقت ده بر کدازاده
نظر داشت با پادشاه زاده • بر پادشاه زاده یه عاشق اولدی •
همی رفت و می پخت سودای خام • اول کدازاده کیدر ایدی
و خام اولمش سودا فکر پشوررایدی • خیالش خورو برده • و ندان
بکام • خیال و مالخولیا انوک دشیشلرین اوزا ایلدی ایدی یعنی
خیالنده کندو جانانه واصل بیلورایدی • زمیدانش خالی بود
چو میل • کدازاده پادشاه زاده نک میداندن میل کبی خالی او
یری یعنی میداندن کتمیوب بر قرار اولدیغی کبی اول بیچاره عاشق
دخی انوک میداندن کتمیوب دایم اندن طولانور ایدی • همه
وقت پهلوی اسبش چو میل • دکلی وقت شهزاده انوک اتی
یانند ایدی فیلکبی یعنی شطرنج فیلات یاننده اولدیغی کبی اول
کدازاده دخی دایم شهزاده نک اتی یاننده ایدی • دلش خون شد
و رازه در دل بماند • اول کدازاده نک کوکلی عشق المندن قان

اولری دراز

اولدی و رازی کوکلنده قالدی یعنی رازندن کمسه یه فاش اتمدی •
ولی پایش از کریه در کل بماند • اما ا غلمقدن انوک ایاغی بالجمله
قالدی یعنی باشه حالنده اولوب عاجز و متحیر اولدی • رقیبان خبر
یافتندش زدرد • عاقبت رقیبلر انوک دردندن خبر بولدلر •
دکر باره کفتندش اینجا مکرد • اول کدازاده یه بر دخی
بو نوع طلاغ یعنی صاقین بوراده کلمه • دمی رفت و یاد امدش روی
دوست • رقیبلرک سوزی ایله اول کدازاده بر دم یعنی بر مقدار
کتدی و پادشاه زاده نک یوزی انوک خاطرینه کلدی • دیکر
خیمه زد بر سر کوی دوست • کرو دوستک محله سی طرفنه خیمه
اوروی یعنی کرو شهزاده نک محله سنه کلدی • غلامی شکستش
سر و دوست پای • بر غلام اول کدازاده نک باشنی والنی و ایاغی
صدی یعنی کرکلت اوروی بویله و بو • کدیاری نکفتم
اینجا میای • که برکو بر سکلا ایتمدی مکر بوراده کلمه کردنیه کلد
و کر رفت و صبر و قرارش نماند • کدازاده کرو واوردن
کتدی بنه صبر و قرارک قالمدی تکرار پادشاه زاده نک قتلنه
کلدی • شکیبای از روی شکر نجوید • مکسی شکراو کندن سور
کیبی اول سرکشته عاشق دخی جوره • بر آن نرم بحر بار کشتی

وکلری
بنور •

شهزاده‌نك مجلسندن سوررلر ایدی • على الفور كيروب دونا
ایدی • یعنی کشتنی ای شوخ دیوانه رنك • برکسه کا ایدی ای
دیوانه شکل گستاخ • عجب جبر دارک نو بر چوب و سنك • سن چوب
و سنك عجبا غیر طوتوب نه تحمل ایدرسن • یعنی این جفا بر من
زدست اوست • کرازاده اول کسیرا ایتدی بو جفا بنم اوزریمه
عتیقندن انوک اللوندن ور • زیرا انوک عشقی سبب اولمشدر •
نه شرطست نالیدن از دست دوست • دوستک النندن و جفاسندن
ینکلمک لایق معقول دکلدر • من ایکدم دوستی ندلم •
بن دوستلقده منی اوردم یعنی عاشقلق دعواسنی ایدرم
کر او دوست دارد وکر دشمنم • اکر اول محبوب بنی دوست وکره دشمن
طوته یعنی کرک قبول کرک رد ایلسون • زمن خیر باز توقع مدار •
انسز یعنی جانانسز بندن خیر امید طوتمه • که با او هم امکان ندارد
وقرار • زیرا انوک ایله وحی قرار امکان طوتمز یعنی قرار ممکن دکل
مکور بن در بارگاه سرتاب • بو بارکاه قپوسندن باش چویرمن یعنی
بو رایی ترک ایله دیمه • وکر سر چو میخم نهد بر طناب • اکر
باشمی میخ کبی طنابه اوررسه یعنی باشمی کسوب جادره پنجه
دقی • نه پروانه جان داده در پای دوست • پروانه کرجانی وردست

ایاغنده یعنی

ایاغنده یعنی شمع ایاغنده ویرمش و انوک عشق آتشی ایله یانمشدر
به از زنده در کنج تاریک اوست • یعنی او کلبه‌ده انوک قرانلق بوجاغنده
دیری اولمقدن یعنی انوک فراقنده دیری اولمقدن ایسه
هلاک اولوب فراق المندن خلاص اولمق یکدر • بکفت از جور
زخم چوکان او • اول کسه کرازاده یه ایتدی اکر اول محبوبک
چوکاننه زخمی بیسن یعنی اکر سنی چوکانله اورر ایسه نیجه ایلرسن •
بکفتا بپا نیز ورا قسم جو کو • کرازاده اول کسیه جواب ویروب
ایتدی طوب کبی انوک ایاغنه دوشرم • بکفتا سرت کر ببرد بتیغ
اول کسه کرازاده یه بینه ایتدی اکر شهزاده باشکی تیغ ایله کسه
وقت نیجه ایدرسن • بکفت این قدر بود ازوی دریغ • کرازاده
اول سؤال ایدن کسیه ایتدی بو قدرینی انک عشقنه جانمی فدا ایلمک
دریغ دکلدر • بیت • در دوستی ملاحظه مرک و زیست نیست
دشمن به از کسی که غیر دیوانه دوست • مرا خود ز سر نیست چندان
خبر • کرازاده اول کسیه کروا ایتدی بنم خود باشمدن اول قدر
خبرم یوقدر • که تاجست بر تارکم یا تبر • که بنم باشمده وهم
قدره تاج می وریا تبر می در • مکن با من ناشکیبا عتیب •
بنجون بویله رسوای و بونام سن ویوین خبرسز عتاب ایلمه •

کمدر عشق صورت بند دلشکیب • زیرا عشق ده هر صورت باغلا
یبی تصور ویر کلر • چو یعقوبم از دیده کرد سفید • یعنی
پیغمبر علیه السلام کبی اکر کوزم سفید اولدیسه کور اولدم • قال الله تعالی
وابیضت عیناه من الحزن فهو کظیم • ببرم ز روی یوسف امید
یوسفک دیدارندن امید کسمزم یعنی پادشاه زاده نک دیدارندن
امیدی قطع اتمزم • بکو بر اکه سر خویش بعد با یکی • بر کسنه که بر کیمسنه
بمحبوبیله باشی خویش اولمق یعنی اکر عاشق اوله • نیاز دارد روی
پاک اکر دکی • نیاز چوق چوق ابله اندن الجمز • دیدم مضمون اولوب
ترک ایلمز • یکا بنی بو سید مرد ری جولز • بو کوکن جولز یعنی کیزلو
شاه زاده نک کوروی وار یکا بنی اوپردی • بر اشفت ویر بامقه
اوردی عنان • شه زاده بو مقصوده چون غضب اتری دکراز اد
عنانی چویردی • تحمید وکفت عنان بر پیچ • کرازاده چونکه
بو حالی کوروی کلدی وشه زاده یه ایتدی که مضمون اولوب نیدن
عنانک چویردک • کای سلطان عنان بو سجده مپیچ • زیرا سلطان هیچ وده
عنان چویرمز یعنی اعراض ایدوب عنان چویرمکه تکبیب کرک بر عهد
عشقله ایله بانوب یا انکلبه محوا ولمشیم ایلیه نیدن بیم عنان چویردی
مرا با وجود تو هستی نماند • یکی سنک یاد وجودک ایله وارلق قالمدی

سنکه

• با وجهت زمین او ازینا مدکرمنم • بیاد توام خود
پرستی ممکن نماند • سنک یادک و ذوقک ایله باکد فریاد خود پرستک
قالمدی • کرم جرم ممکن عیب من • اکر بنیم جرم و خطام کوره
بنی عیب ایله • تو بیعیب برادر وده از جیب من • زیرا حقیقتده ک
بنم یقیدن باشن قالدروب سنی بن دکلم زیرا عشقک ایله بن محو
و ناپیدا اولمشم • بنان زهره دست زدم بر رکاب • اولنده دیو
واول یورکایله سکدرکا بکه ال اوزدم • کدحودن نیاوردم
بدر حساب • کرکسدن حسابه کتوردم • کشیدم قلم بر سر نام
خویش • کندو اکمک باشی اوزره قلم چکدم یعنی جامه عشق
ایله صحیفه وجودن نامی چالدم • نهادم قدم بر سر کام خویش
نو نفسک کندو مرادلریم باشی اوزره قدم بصدم مرادلرم وزفراغ
ایلدم بیت میلم سوی وصال و قصد او سوی فراق
ترک کام خویش کرفتم تا بر آید کام دوست • مرا خوف کشد
تیران چشم مست • بنی غمزه اول مست چشمک او خدیلر •
نه حاجت کذاری بشمشیر دست • نه حاجت که قلچه ال کتوره سن
یعنی بنی هلاک اتمک ایچون الوکه شمشیر الرمن • تو اتش برهوسنه
دزن وورکلدر • سن نیدر یعنی نیشانه اوراتش دکنج یعنی

معنی ولی • کردن خشک و ریشه مانده تر • زیرا اول میشه و انک
قورسی تر باشی قورجیسی یا قورسنک عشقک آتشی بنی ایله یاقمدیکه
بندن هیچ بر اثر قالمشدر • بو وجه وجهی جانین در ریشه و • تر قورو
نه باشی قالور وجه الکوی ماند نه معناسنه وجه تا نه کوره
قالور معناسنه در حکایت • شنیدم که بر لحن صوفیا کرکی
اشتدم که بر مطربک آوازی آهنگ یعنی انوک آوازی سوزلتدن
برقص اندر آمد پری پیکری • بر پری صورتلو رقص کلدی یعنی
رقص ایلدی • مرد لهای شوریده پیرامنش • اول رقص ایدن
محبوبک اطرافنده عاشق شوریده ولاردن یعنی عشاقدن
کرفت آتش شمع در دامنش • بر شمع آتشی اول محبوبک اتکنه
طوتدی یعنی لطیفه ایله شمعی اتکنه طوتدی • اتکنا نا واقعی یاندی •
پراکنده خاطر شد و خشمناک • پراکنده خاطر و غضبناک اولدی
یکی کفتش از دوستداران چه باک • انی اهواندن عشاقدن بریسی ایتدیکه
ایتمه غم که بو حضورلر و لحظه اول کسنک سوزی بو ایدی •
ترا آتش ای یار دامن بسوخت • ای یار شمع سنک اتکی و اتک یاقدی
عرض سنکه یاقدی • مرا خرمن یکبارگی عرض بسوخت • بنم خرمن
سنک عشقک آتشی وجودمی بالتمام محو ایلدی • اکر یار کار ز خویشتن

دم مزن • اکر یار ایسک کندوکدن دم اورمه یعنی اکر عاشق صادق
ایسک بن فلانم و بویله کندکدن وجودکدن دم اورمه • که کفرست با یار
خویشتن • زیرا کفردر یار ایله کندک ایله یعنی اکر عاشق صادقسم
ویکی وجودکدن بحث کفردر حکایت • چنین دارم از
پیری دانشنیاد • حضرت شیخ قدس سره العزیز ایدر بر عالم
پیردن بویله یاد طوتدم یعنی بو حکایتی اندن اشتدم • که
شوریده سر بصحرا نهاد • که بر دیوانه باشنی صحرایه قوبی انسانلر
ایله مصاحبت اتمکدن فراغت ایلدی • پدر در فراقش نخورد و نخفت
باباسی انوک فراقندن یمدی و ویومدی • یعنی بر نیجه خصوص
زیاده بی حضور اولدی • پسررا ملامت بکرد و کفت • بر نصیحتدن
اوتری اول پسری ملامت ایلدی له اول وقت ملامت ایدنلر بویله
جواب ویرمه ایتدی • از انکه که یارم کسی خویش خواند • اول وقتدن
برو که یار بنی کندوکه بعد و قدری یعنی اولدنها تدن بر بکه حق تعالی
حضرتک عشقی بکه تجلی ایلدی • دیگر قدرس ایله اشنالق حاملیکی
دکر باکسم اشنائی بماند • کرو کسه ایله بکه اشنالق قالمدی
بحقش که تا حق جمالم نمود • اول الله حقیچون که تا که حق بکه جمالی
کوستردی • دکر هر چه دیدم خیالم نمود • کرودیم نه کوردوم بکه

خیال کوریندی • نشد کم کردهٔ از خلایق بیافت • کم وضایع
اولدی شول کمسه کر خلایقدن یوز چویردی • وغلت اختیار ایتدی
کرکم کشته وخویش را بازیافت • زیرا کندو کندنا پیدا اولمشی کرد
بولدی • یعنی عالم ارواحده اولان عهد الستی محبت دنیا و تعلق
ما سوی ایله اونتمش ایدی بولدی ترک اتدکلری کرو اول عهدی
بولدی حضرت شیخ رحمة الله علیه • اولیاء الله بیچکسه ایلکن بیان ایتکه
شروع ایلدی • بر الله کانند زیر فلک • نکنامان بعوی و نهاد
بر الله لردن وخلقدن عزلت واحتراز اختیار ایتمشلر • هم دد
نوان حوالزشان هم ملک • کم انلر هم بریجی هم ملکا وفوق
ایکن ودیعه انلر بر اعتبار ایله بریجی ودیعه اعتبار ایله ملکدن کم قالیلار
زیاده ملک چون ملک نارسند • حق تعالی نک ذکر وعبادتدن فرشته کبی
دکلمنلر • وتسبیح وتوحیددن بر ان قرار ایلمزلر بو اعتبار ایله ملکه کی
ویکدکمکی • شب و روز چون ذره در دم رسند • شب و روز یکی
خلقدن نفرت ایدرلر بو اعتبارله ویکدکمکی ور • قوی بازوانند
وکوتاه دست • قوی بازولر ور طاعت واعتقادده وقصه الکدن ور
منق ومجوردر • یعنی ملک کبی دایم عبادتده اولوب مناهیدن سمامی
احتراز ایدیجی لردر • خردمند شیدا و هشیار مست • عاقللردر

اخرتا هوالذین

اخرتا هوالذین کی شیدا لردر دنیا مصالحنده هشیارلردر کر
شراب غفلت ایله مست اولمشلردر مست لردر عشق الهی شرابنه
ایلن • کهی سود در کوشهٔ خرقه دوز • کاهی سود در اولوب
برکوشه ده خرقه بکیجی لردر • یعنی عالم تربیت ده خرقه لرینی بکیجی لر
دکندولره لازم اولانی کوریجی لردر • که زآشفته در مجلس حرف
سوز • کاهی توحید مجلسنده عشق الهی شرابی ایله اشفته و مست
اولوب حرفلرینی یاقیجی لردر • یعنی غلبات عشقده تجلی نورینک
فروغی ایله پروانه کبی یانجی لردر • وحق یولنده وجودلرینی افنا
ایدیجی لردر • نه سودای خود شان نه پروای کس • نه انلرکندو
سوداسی نرکسنک قیوسی واردر یعنی انلر نه کندولرینک ونه کمسه نک
قیودرلر بلکه حق تعالی دن غیری برشیئه مقید اولمزلر • نه ده کنج
توحید شان جای کس • نه انلرکه توحید بو خانه کمسه یه بر واردر
حق حق تعالی حضرتنه پرهیز ... قرب عاملی اتمشلردر • وحقی بروجهله
بیلمشلردر کرکمسه انلرکه اولحالی واولطیفه سنی اولکه اتکه
قادر اولماز • پوشیده عقل دیرانکه هوش • عقللری پریشان
وهوشلری پراکنده در یعنی عقل معاشلری ودنیا یه متعلق اولان
نسنه لردر • هوشلری پریشان در • زقول نصیحت کرانکه کوش

نصیحت ایدیجینک سوزینی قولقلری طوتمدی • هر بیری کسنه تحقیق
طوتسه‌لر و سوزلرینه استماع ایدرلر انجق احتیاج لری یوقدر • بر دیا
محی اهد سنون بط عریق • فازهد یا بیر غرق اولیسره • سینه ده
به وانله عذاب الحریق • سینه دیا غوغا یعنی تربلوب یعنی سینه ده
آتش یانغز ایتا اول آتشلیجندن حیات بولوب یالقی ایلیجنده
حیات بولدیغی کبی • زیرا بو کلام بوعدکه اولیاء الله حق تعالی نک تحتنده
بیله صوی یانغز دواتشه یانغزلی • تهی دست مردان پر حوصله
معارف واسرار ایله حوصله لر طلوسیم وزرون اللری بوش
اولرده • بیابان نوردان بی قافله • قافله سز بیابان طی ایدیجیلر
یعنی شویله منتهی اولمشلردر که سیر و سلوکی کسنه ارشادلره احتیاج
لری یوقدر • نه از چشم ازخلایق پسند • خلایق دن مقبول اولمق
امیدن طوتمزلر • بلکه بحضور روحی وی سرهی اولماز • کند
نیشان پسند بیز حق پسند • زیرا الله حق تعالی حضرتنک جل
جلاله • وعم نواله مقبولی اولدقلری بیسر سا مقبول اولمغه التفات
اتمزلر • عزیزان پوشیده ازچشم خلق • خلقک چشمندن مخفی عزیزلردر
یعنی انلرک علو قدری خلق عالمک معلومی دکلدر • نه زنار دارانت
پوشیده دلق • دلق و خرقه کیمش زنار طوتیجی دکللردر یعنی شوله

ریایله عبادت

ریایله عبادت ایدیجی صوفیلرکبی طاعتلرینی اخلاص اوزرینه اولماغندن
زنار طوتیجی اولورلر زیرا شرک دن خلاص بولمزلر اما اولیاء الله
اونلر جمیع نعم کبی میوه طولو ودایم لوللر یعنی معارف وتوحید
میوه‌سندن طولولردر • اما غیری ارشاد اتمک وفایدلی ایرشدمک
جهتندن سایم اولولردر • نه چون ماسیه کار از دروق دزند • بی ملاین
کوکب یونجی یعنی خلق الدایمی مرایی کللردر • همچو بر سر فرو برده
اندون صدف • صدف کبی باشلرینی اشغه کند ولرینه التمشلرده یعنی
خلق ایله مصاحبت واختلاط اتمکدن فراغت ایدوب خلقدن منقطع ودوشوردده
نه ماننده ریا باف زرده کف • وریا کبی کو بیک بوغاری کتوریجی مشلحه
یعنی غضب اتمک ایله وغضوبا ولمق ایله اغزلرینه کوبکلندرر
عاقلردر • عقلی ایلرانت ازنیان دری • اگر عقلک یا وا یسه بوندن
نفرت ایلدیین • که دیو بینی در صورت ادمی • زیرا بو طایفه ادم صورتنده
شیطانلردر زیرا کسنک عقلاتی سبب اولورلر عمقاس ری
انلری ارشاد اکلو بونعوذ بالله من شرهم • نه هر مردم همین انسانی اندیوب
مردم وبیکلری همین اسنان و پوست دکلدر یعنی حقیقتده انسان
همان صورت دکلدر • بلکه سیرت خوب دخی لازمدر • نه هر صورت
جان معنی وار دوست • هر خوب صورتک کوکلدن انل مفعو

امعوده جان یومقدر یعنی عشق الهی یومقدر بومعنا مقرر معنی منصوص
معناسیدر • هر سلطان خوبیان ز مهر بین ایست • سلطان مهربینک
مشتریسی و طالبی و کلادر یعنی مهربینی مقبول حق و کلادر • نور
دیده مهر بین هر نفس ایست • مهر ایسکه ثوب التنن یوزنن یوقول
یعنی موصوف سوزلر و فقیر کسوتلو امعمون کسه و بیه کلادر •
اکثر الهم مو قطره و دستوری • اکثر الهم مونک مهر یونک قطره سی ایچون اکیدی
چو خروس بازار ادوز پرشدی • خروس کبی بازار ادوز ارادن پراولوب
ایدی • چو غازی نحو در بیند نن پای • جانبازلکی کندولر [illegible]
اغاج ایاق باغلدیلر • که نحل رود پای چوبین زجای • زیرا اغاج
ایاق یرندن نحکم دوشر معنای مقصود بیعود که انلر حق تعالی حضرتنی
عین الیقین شاهد اتمشلردر استدلال ایله بیلمشلردر • زیرا استدلال
ایله بیلنلرک سوز حسبی و مغاسی ضظرلنا ولور • شکر مولانا جلال
مثنویده بیورر بیت • پای استدلالیان چوبین بود
پای چوبین سخت بی تمکین بود • حریفان خلوت سرای الست
اولیاء الله الست خلوت سرای عزینلریدر • بیک جرعه نا تحه
صورت مست • شراب عشقدن برجرعه نوش اتمکا ایله نفخه صور کبی
یعنی قیامته دکن مستلردر • بر تیغ ازعرصه بر تکبر بن جنک • تیغ غزودن

الی یوقاری طوتزلر

الی یوقاری طوتزلر و کندولرنی تیغ و حفظ اتزلر یعنی باده
عشق الهی ایله شویله مست اولمشلر و دکر کندولرنی بیلمزلر دکل
تیغ ودن پرهیز ادلرلر • که پرهیز و عشق ابکینه است و سنک
زیرا پرهیز ایله عشق طاش ایله شیشه در یعنی عشقده پرهیز و
احتراز اولماز • زیرا عشق انلری مست ایدوب عقل معاشه
طبیعتسندن قالدرمشدر

یکی شاهدی بود کی قند داشت • سمرقند [illegible]
بر کیمسه بر محبوب طوترایدی یعنی بر محبوبه عاشق اولمش ایدی
کم لبنی بجای سمرقند داشت • شویله طاتلو سوزلو ایدی که
و براید که اول محبوب تکلم برنسه قند دوترایدی یعنی غایتله
شیرین سخن و شکر گفتار ایدی • جمالی که مه وبرده از افتاب •
اول محبوبک بر جمالی وار ایدی که افتابدن سبقت الغش ایدی
یعنی اندن خوب ایدی • رشوختیش بیاد تقوی خراب • انوک
شوخلغندن کثیر سنه تقوی زهد بنیادی خراب ایدی یعنی
زیاده شیوه لو محبوب ایدی که اهل تقوی دخی اکا شیفته ایدی
تو عابیالم [illegible] دکلدر بیت • کمان [illegible] بیرد نو
عاشقان مستند • خبر نداری از احوال زاهدان خراب •

تعالی الله ازحسن تا غایتی • تعالی اسم اول محبوبک حسن ون
بومرتبه‌ده ایدی یعنی زهی قادر الله کیم اول محبوبه بو وجهله خوب
بومرتبه‌ده مرغوب خلق اتمش ایدی • که بعیاری ازرحمت
ایبی • که صانه سن عتدن برابت و ربیعی حق تعالی نکره حمتدن
مهمان پریشان ور • همی رفتی و و بیعها و ربیش • اول محبوب
کیدر ایدی و کزلو کوزل ایدی و کوزلر انوک کارون ایدی •
یعنی جان بربین کنشه خلق انوک رفتار و انداممنه نظر ایلر ایدی •
ول دوستان کرد جان خویش • عاشقلر کوکلی انوک عرفی
اولمزدی جان فدا ایلمش ایدی یعنی حددن زیاده • سورلر ایدی
جان فدا کرده • تقدیرنه و دوکه فدا لفظی محذوف دیو قاعدن
معلوم • و دیکه بعبه برد • واقع اولمشدر • نظرکرده‌ای دوسته یعنی
نهفت • عاشق اول محبوبه خفیجه نظر ایلدی • نکه کرد یاری بتندی
و کفت • محبوب اول عاشقک کندویه نظر اتدوکنی کوردی بر کون
غضب ایله اول عاشقه نظر ایلدی و ایتدی • که ای خیره سرچنید
بوی بعیمم • که ای سرایمه و لجوج بنم اردمجه نیجه بر یلیسن
نداری کدمن صبح دامن نیم • بلمزمیسن که بن سنک طولناغک
قوشی و کلمیعوی سن یعنی سنکا انکه قادر و کلسن بنم وصالمه

لیا فنکی یوقدر

لیاقتنک یوقدر • کرت بار و یاکه بیم به بیم • اکر سنی بر کون دخی
کوردم که بکا نظر ایدرسن • چوه شمع بسر بری و بیع • بنغ
ایله دشمنم کبی سنک باشکی و بیع سز کسرم • کس کشتی الونی
سرچویش کیر • برکیسه اول عاشقه ایتدی شمعی کندو باشکی
طوت یعنی بوندن فراغت ایله • ازین سهل مطلب پیش کیر •
بوندن آسان ترک بر مطلب اوکوکه طوت یعنی بوندن ملایم رک بر محبوب
عاشق اول • بیمدادم این کام حاصل نقی • ظنا نرم کرسن بورکه
حاصل ایلیوب یعنی بو دیرک وصالنه وصول بولمیه • مبادا که جانی
در سر دل کنی • اولمیه که جانکی کوکلک سوداسنه فدا ایلیه‌سن یعنی
شاید که دل ازدوستنده جان ویروب هلاک اولمیه • چه مفتون
صادق ملامت شنید • چونکه اول صادق عاشق ملامت اشتدی
بدرد از دوون ناله برکشید • درد ایله درونندن بر ناله
چکدی یعنی یرکت ناله و آه ایدوب ایتدی • که بکذار تا زخم تیغ
هلاک • اوکش یاکه بو ولدوم فراغت ایله و بو نصیحت ایله تو
تا هلاک تیغنک زخمی • بعلهه مرم لاشه در خون و خاک • بنم
جسمی خون و خاکا چند یوالنه • مکار پیش دشمن بکویند
و دوست • مکار دشمن ایله دوست اوکنده دیرلر • که این کشته

٤

دست وشمشیر اوست • کر بو خاک وخون اچنده یاتن کسه
اول محبوبک الیله وشمشیرینک ویلقتی ور یعنی اخکندو ایله
وکندی قلج ایله ویلشی ور • نی بینیم از خاک کویش کریزی • انوک
محله سی خاکندن قاچمغه کورمزم وانی ترک ایلمزم • به بیداد کوایه
ندیم بر بری جانانه وی ظلم ایله بنیم یوزم صوینی دوکی یعنی
دوکسون • مرا توبه فرما بوای عقوبه پرست • بانکه توبه بیوروکی
ای کندوسنه طابجی واحوال عشق ودن بی خبر اولیجی • مرا توبه زین
کفتن اولیترست • ساکه یوسفی عسویلکدن توبه ایلمک اولی
رکودر • بجفای برمن که حرمت او کند • باکه ترحم یعنی بنی ملامت
ایدوب طعن اتمه زیرا من ترکنا ویه ولیوا یلی • وکر قصد خون نست
بیلوکند • اکر هلاککه قصد ایدوبیسره وا بو ومعقول ایلب • بسوی
اندرم مویش انتشتی • صوبر کچه اول محبوبک عشقی اتشوبنی
یاندرر • سحر هن کردم بیوی هموششی • سحر وقتی انوک لطیف
رایحه سی ایله ویرعا دلودم • اکمیرم امروز در کوی دوست
اکر بوکون دوست محله سنده اولم یعنی بو هلاکه ایلی • قیامت
زنم خیمه بپهلوی دوست • قیامت ووستکه یانتده چادر
قوردم یعنی دوست ایله بیله اولورم که انوک دامنی طوترم بنی

بچون هلاک انوک

بچون هلاک اندک دیو • مدتی ناتوان بود وزین جنگ نیست • مادامکه
قادرین بو جنک ده ار قدویرمسه یعنی عشق ودن فراغت ایلمه • کرزنده
سعدی که عشقش نکشت • که سعدی ویرعده زیرا نی عشق اولدردی
بیت • مرکز غیرد انکه دلش زنده شد بعشق • ثبت است برجریده
عالم دوام ما • حکایت • یکی تشنه می کفت وجان می سپرد • برمنونه
ایدیرایدی وجان طبشرردی • یعنی جان ویرردی معقول قولنجه
خنک نیکبخت که در آب مرد • سعادتلو شوله نیکبخت که اب ایچنده
اولدی • برو کفت نابالغی کای عجب • بالغ اولمامش بر پسر یا فقیه
ناقص العقل برکسه اکا ایتدی که ای عجب کسه • چو مردی چه سیراب
وجه تشنه لب • چونکه اولدک نه فرق صوسیز قالمش اولمش بنی یا صوسز
اولمش سن • بکفتا نه اخر دهان تر کنم • تشنه اولی نابالغه ایتدی
نیچون اولمیم • که تا جان شیرین ودسر کنم • که تا جان شیرین
انوک سوه سنن ایلیم یعنی انوک حوسنده جان ویرسند هلاک اولیم
وکنی باری وها نمایش ایدیم که تمام صرف ایله اولمزهم •
فتد تشنه در ابدان عمیق • صوسز ودکه صوطرفنه یعنی ورکه
صوایچنده و وشر • که دانکه سیراب میرد غریق • صوسزلق
اولمش کمسه کم بیلور که صوده قالمش اولور یعنی که بیلمز •

١٧

اکر عاشقی دامن او بگیر • اکر عاشق صادق ایسک جانانک دامنی
طوت و جور و جفا ایدرسه انی ترک ایله • وکر گوید جان بده کو بگیر اکر جانانک
ساکه بنم یولومده جان ویر دیرسه جانانه طوت وی یعنی جانک جانانه فدا
ایله بیت جان از برای جانان بهر عزیز • غافل کان بود که بر بن مختصر
بهشت تن اسانه انکه موزی • تن اسانلکی جنتی اول وقت بدن یعنی
معمور جاودانه ایرشورسن • که بره قلع بیستی بکذری • که بو قلق
جهنم اوزرن کچسن یعنی وجودکی افنا ایله سن اخلاق ذمیمه تجنیب
تبدیل اتکه ایله • دل تخم کاران به رنج کشی • تخم ایکجی لکه کولر
بلا چکجی اولور • چو حرمن برابد بجسبند خوشی • اما چو تخم حرمن
حاصل اولمه معمور ایله خوشنود اولورلر • دربن مجلسوا نکس بکا کی
رسد • بو مجلس ده یعنی عشق بزمنده شول کس بر مراد • ایرشور که
کر و دور اخر بجامی رسند • که اخر دوره • بر جامه ایرشه یعنی محبت
الهیه ایرشه بیت حافظا روز ازل کر بکف ارنجی جامی
یکسر از کوی خرابات برندت بهشت
چنین نقل دارم ز مردان راه • مردان راهدن
یعنی اولیاء للهدن بویله نقل طوتدم یعنی روایت ایدرم • فقیر
منعم کدایان شاه • که اول مردان راهده دولتلو فقیر ایدی شاه کدا ایدی

یعنی معنوده غنی

یعنی معنوده غنی طاهرده فقیر بودی حقیقتده شاه صورتده کدا ایدی
اندن روایت اتدوکی بودر • که پیری بد در بوره شبانگاه
که پیر صباح وقتی سؤال ایتدی • در مسجدی دید و آواز داد •
بر مسجد قپوسنی کوردی آواز ویردی یعنی نسنه طلب ایلدی • یکی
گفتش این خانه خلق نیست • بر کمسه اول پیره ایدی بو مخلوق
اوی دکلدر • که چیزی دهندت بشوخی مایست • کمسنه که سکا بر نسنه
ویره که سنا خلق ونده اوبکه ایله بونده طورمه • بدو گفت کاین خانه
کیست پس • پیر اول جوابی ویرن کمسیه ایدی پس بو کیمک اویدر •
که بخشایشی برحال کس • که کسنک حالنه انوک ترحمی یوقدر •
بکفتا خموش ای لفظ خطاست • جواب ویرن کمسه اول پیره ایدی
خاموش اول بو ندن خطا سوزدر • خداوند خانه خداوند ماست •
خانه صاحبی بزم رحیمدر یعنی بو کسنک خانه سی و کلدر مسجددر •
نکه کرد قندیل و محراب دید • چونکه پیر بو سوزی اشتدی نظر ایلدی
ابرود قندیل و محراب کوردی تحقیق بیلدی که مسجددر •
بسوز از جکر ناله بر کشید • سوز و حرارت ایله جکرندن بر ناله چکدی
یعنی بر کره ناله ایلدی و ایدی مقول قول العبد • که حیفست ازینجا
فرا تر شدن • که بورادن ارا قرک کتمک و بو محلی ترک ایلک حیفدر •

ورنیست محرومم ازین وردشدن • وریغ ورد بوقیوسن محروم کتک
شدن بوند رفتن معناسنه اولمق اظهردر • وکند و معناسنه مخی باین
ود و ممکن ودر • نرفتم محروم چو ازهیچ کوی • هیچ بر محلده محروملق
ایله کتمدم • چرا ازدر حق روم زردروی • بنجون حق تعالینک قپوسندن
زرد روی یعنی محروم و خجل کیدم • ۳۴ اینجا کنم وست فواهش والا
هم بوراده • ولکن کمالنی ودازا ایلیم • کروانم نکردم تهی دست باز
زنا بیلو برکه انوک ودکاصندن الی بوش کدوم معنی سیدم کز
شالی مجاور نشست • اشندم که پیر اول مسجد ده بریل مجاور
اوتوردی • چو فریاد خواهان براورده وست • فریاد و مطلوب طلب
ایدیجی لوکیا لنی دعایه قالدرش اولدیغی حالده • شبی پای عمرش
نرو شد بکل • بر کیجه انوک عمری پاکچی باتدی یعنی اجل ایرشدی
طبیدن گرفت ازضعیف دل • ضعیف لغندن انوک کوکلی اضطراب
و حرکت اتکه یعنی جان چکشمکه باشلدی • سحر بر شد سپهی چراغش
بدو • وقتی برکسه انوک باشی اوجنده یعنی انوک طلنده و یانده چراغ
الدی تاکه انوک حالنی کوره • رمق دیدم ازوجون چراغ سحر • صباح
قالمش چراغ کبی اندن بر رمق یعنی بر نفس قالمش کوردی • همی گفت
غلغلکنان از فرح • اول پیر حالت نزعده فرح و سروردن •

غلغل و ترنم

غلغل و ترنم ایدرک ایدر ایدی • ومن دق باب الکریم انفتح
بر کسه کریمک قپوسنی قاقسه اچلور و مرادی اولقپودن حاصل
اولور • ومن طلب شیئا وجد وجد • ومن قرع بابا ولج ولج
طلبکار رو باید صبور حمول • طلبکار اولن کسه صبور و حمول کرک •
که نشنیده ام کیمیا کر ملول • زیرا کیمیاجی مملول اشتمدم • چه بدها
بکال سیه ورکند • نه التونلر بعض طبراغه ایدرلر یعنی امک
صنعت حاصل اولمق امیدی ایله نیجه التونلری ضایع ایدرلر • که بانشد
روزی مسی زرکنند • که اولکه برکون بر باقری التون ایده لر
لذت زرناب بر چیزی خیر بین نکوست • التون برشنه صاتون المقدن
اوتری ایوودر • چه خواهی خریدن به از وصل دوست • وکیتنکه ما
ایو نرصاتون المق استرسن یعنی نه صاتون النسک کرک کماز دلبری
دل تنگ ایدنک • اگر دلبرون سنک کوکلک تنک کله یعنی تنک دل
و مضطرب اولان • وکر غمکساری بجنگ ایرت • بر غمخواری غمکسار سنک
الرکه کلور یعنی غم کیدریجی بر محبوب فوقه ال کیرو سنک الکه کیدر
مبر تلخ عیشی ز روی ترش • اکشی یوزدن یعنی اکشی یوزلودن خوشی
عشق و لبردن اجی یولکه التمه • بانی و کانشنو باز گشش • بر عزیزی اب ایله
انوکز اتشنی سوندر اله کوردیبودن لو بر وفا و او محبوبه تعشقا انکه املا کو

تشتی قلبکدن رفع ایلمکه و یکدر • ولی چاره نی نزد دنتلیر • اما کم
خوبلقدن تطیرهما تندطوتیه یعنی انوک تطیری و بدلی اولمیه • باندک ملک
ازار ترکشی مکیر • از چوق کوکلنه مسرور لغی ایله انوک ترکنی طوتمه یعنی
نزدن فراغت ایله • توان آزکسی دل بیرداختن • ممکن ور بر کمسه دن
کوکل بوشلدمق یعنی محبتی قلبدن اخراج ایدوب ترک ایلمکه • که
دانکه کاه او توان ساختن • که بر کلیتی کا اتشی کمیک و خیالنی اویندن
ولمق ممکن دراما حق تعالی که مثلی و نظری یوقدر • وانک محبت
و حیاتنی اویندن اولمق ممکن دکلدر • ز هیهات ای ترک ایله یعنی امر شریفینه
ممتثل اولیوب روز و شب طاعتنده و ملازم اکا ایریشه حیاه
ور ولدن اتقیه ایدوب یه مضمون اولمه بیت • مزد مقام رضا بعد
زین و شاکر رقیب • که دل بدر و تو فوکرد و ترک درمان گفت •
شنیدم که پیری شبی زنده داشت • ایشتدم که بر پیر بر گیجه طاعت
ایله احیا ایلدی • سحر دست حاجت بحق برداشت • سحر وقت
حاجتلرینی حق تعالی یه بوجلدی یعنی الی دعایه قالدردی • یکی هاتف
انداخت در گوش پیر • بر هاتف پیرک قولغنه اتدی یعنی بو سوزلری اکا
سویلدی • که بی حاصلست رو سر خویش گیر • که طاعتک بی حاصلدر یوری
کندو باشکی طوت یعنی وار ترا رکی ایله که طاعتک سکا فائده یوقدر •

برین در دعا

برین در دعای تو مقبول نیست • بو یعنی حق تعالینک
قپوسی اوزره سنک دعاک مقبول دکلدر • بخواری برو
یا بزاری بایست • خورلق ایله یوری یا زارلق ایله طور
اصلا فایده سی یوقدر • شبی دیگر از ذکر و طاعت نخفت
بر تشی کیجه ذکر و طاعتدن اویومدی • مریدی ز حالش
خبر یافت و گفت • اول شیخک مریدلرندن بر مرید شیخک حال
و خبرینی یعنی هاتف ایله شیخ اورتاسنده واقع اولان حالی
معلوم اتدی و شیخه ایتدی • چو دیدی که آن روی بستست در
چونکه کوردوک که اول جانبدن باغلنمشدر یعنی درکاه حق
طاعتک مقبول دکلدر • بچندین تحمل سعی چندین مبر • بو فایده سز
بو قدر سعی ایلمه و زحمت چکمه • بدیباچه بر اشک یاقوت فام
شیخ جونکم مریدندن بو سوزی اشتدی رخساره اوزره یاقوت
رنکلو یعنی قان کوکوز یاشنی • بحسرت ببارید و گفت ای
غلام • حسرت ایله یاغدردی و مریدینه ایتدی ای غلام •
بنومیدی گر نه بکردیدمی • امیدسزلک اول وقت بو بابدن
دونوب و فراغت ایدرایدم • ازین ره براه دگر رفتمی •
که غیری بر یول کوردیم یعنی بو قپودن فراغت اغنی برا اوبندن

لندن

غیرعیبی قپو بوقدرکه اکه وارم • ازین در نتر کینک معناسی مراع
اولزوقیدا و لندی سهولت معنی ایچون • میندارکردی عنان
برنکست • آکرعنانی صیرماسه • کزمن باز دادم زلفش اکه د
نلن ایلمکه بنی انوک فتراکندن الوب محکم طوتم یعنی الجکم
دا فتراکه ایلیم بو محالدر • میندار لنقلک معناسی مراع ثانی
قیدا و لندی سهولت معنی ایچون • چو مه هستند محروم کشت
ازوی • چونکه سائل بر قپودن محروم وندی یا محروم
اولدوغیکه اولکه درکشت شد معناسنه اولر • چه غم کرنشاند
دردیارکی • نه غم اکربرعزیز قپو کلیه زیرا لری انی حامی اولور
شنیدم که درا مهم و دین کوی نیست • اشتدم که بو محله ویعنی
مومعانه نک درکاهنده پاک یولی یوقدر • ولیکن بجلاء وکدروی
نیست • اما نه چاره که برعزیزی ملکه روی یعنی مجال و امکان
یوقدر • ورین بعد سر بر زمین هذا • اول عاقل و سعادتلو
بیریوسونده ایدی کم باشی هذا ایدیکا مذهب ایدی یعنی معنای
درکاهنده اخلاص ایله • باشی قوش ایدی بو محلده • معنی بویله
اولمقده • ممکن در یوسونده • اول یشحک باشی خدایا مذهب
ایدی حال حرشتدن ایکسنده او تا سنده • قوی یوقدر • بکفتند

درکوش جانش

درکوش جانش ندا • اول یشحک جانی قولغنه ندا اتدیلر یعنی الهام
زبان غایبدن شری بویله دیو • قبولست اکرچه هنر نیست • اول
کسه مقبولدرکاه • واکرچه انوک هنری و عملی یوقدر • کرجه ماینای
دکر نیست • زیرا انوک یزدن غیری بر پناهی یوقدر • ب
حافظ آب رخ خود بر در هر سفله مریز • حاجت آن به که بر قاضی حاجات
حکایت • بری ورشنا بو ند از جکفت • بیلور می سن برکسه نیشا
فرزندینه نه دیدی • چو فرزند را اندرین گفت • چونکه فرزندی
یتیشو نمازندن یعنی یتیشو نمازن ادا اتدکدن صکره مهمان یا تدی
مشغول بودن • توقیع مردانه ای پسر کوکسی • امید طوغدایی پسر
اکرکسه ایسک یعنی صاحب عقل ایسک • که ز سعی هرکز بجایی رسی
کم هرکز سعی بر بن یعنی بو مرتبه یه ایرشه سن و عزت و حرمت بولاسن
قال الله وان لیس للانسان الا ما سعی • سهیلان چو بیرکی نکرد کم
فقیر چونکه قدم بو قاری طوغیه یعنی سعی ایلیه • و جو وییت ظلمت
چو عدم • معدوم شئ کبی منفعت سز بر و جود ور • طمع دار
سود و بترس از زیان • فایده یه امید طوت و زیان دن خوف
ایله • که ز بی بس باشند فارغ زیان • زیرا نصیبسز اولورلر فارغ
و بیرلیجی لر یعنی کند ولرینک فائده لرینه و ضررلرینه مقید اولیجی لر

بریم •
یوره •

شکایت کند نوعروس جوان • شکایت ایدر دلکونا زنه وار ملش بر
برکنج کلن • که بپیر زن داماد نا مهربان • بر پیره شفقتسز ومحبتسز
کوکنوسندن یعنی زوجندن بویله دیو • که پیند چندین زبان این
پسر • که بگفته بو قدر که بو پسر ایله یعنی کسه معقول کورمز بوقدر
زوجم ایله • بنا بی بهره در روزگار دم پسر • بنم زمانم ایچلوقده محنت
ایله باشه کیدر یعنی عمرم بلا و مشقت ایله کچر • کسانی که با ما در این
منزلند • شول کسه لر که بنم ایله بو منزلده اولورلر یعنی همسایه
لرم • نبینم که چون من پریشان دلند • کورمزم که انلر بنم کبی
پریشان دل ودلی مغموم اوله لر • زن ومرد با هم چنان دوستند
حال بو که سایر پرده ار ایله عورت بری بری ایله انجلین دوستلردر
که کویی دو مغز ویکی پوستند • که کویا ایکی اکلیج و بر قبوقلردر یعنی
تمام اتحادلری واردر • ندیدم در این مدت از شوهرم • اکر چه
ار و عورت اوله سنه حال بویله در اما بو مدتده بن زوجمدن
کورمدم • که باری بخندید در روی من • که برکز یوزمه کولدی
یعنی برکز یوزمه کولدی دکل که بنمله بر خوش بشاشت ایله زنده کانی
ایلیه ■ شنید این سخن پیر فرخنده فال • صاحب فال و لطیف حال اولان

پیر چونکه بو سوزی اشتدی • سخن دان بود و دیرینه سال ■
یاشلو و عمر سورمش مرد سخن دان یعنی سخندان اولور ■ یکی پاسخش
داد شیرین و خوش • پیر اول اردن شکایت ایدن نوعروس
لطیف و شیرین بر جواب ویردی بویله دیو • که کر خوب روییست
بار زنش بکش • که اکر زوجک خوب روی ایسه انوک یوکنی چک و جفاسن
تحمل ایله • دریغست روی از کسی تافتن • دریغ در یوزی کیسه دن
دوندرمک • که دیگر نشاید چو او یافتن • که کرو انجلین کیسه بولمق
ممکن اولمیه • چرا سر کشی زان که کر سر کشد • نیچون باش چکرسن و اعراض
ایدرسن اول کسه دن که اکر کیمسه سندن باش چکه • بحرف وجودت قلم
در کشد • سنک وجودک حرفنه قلم چکه یعنی یوق ایدر • زبن کلام
بوده که حق تعالی حضرتنک امرندن نیچون اعراض ایدرسن که اکر اول
سندن اعراض ایدرسه وجودک صحیفه سنی عالمدن حک ایدر • رضا ده
بفرمان حق بنده وار • حق تعالینک امرنه رضا ویر بنده کبی حق تعالینک امرنه
اطاعت ایله • که چون او نبینی خداوندکار • زیرا انجلین کریم
ورحیم خداوندکار بولمزسن • قال الله تعالی نعم المولی ونعم النصیر
حکایت ■ یکی روز بر بندهٔ بو الفضول • حضرت شیخ ایدر بر کون
بنم اوزرمه کوکلم یاقندی یعنی زیاده ترحم ایلدم • که میگفت

درمان دهیش میفروهشت • که اول بنی ایدن ایدوب کسیدی اغ

صا قنا بدی بنی تک سوز یوور • تا بنی از زمین برافکند بیسی •

ساکد بنن یکدیگر چوق و روشن یعنی بنیدن یکیموق بنی برماله

اولورین • مرا چون تو خواهم بنشسند کسی • اما یاکد سنجلین افندی

یکسه و دشمن یعنی بن سنجلین افندی بولم خطاب طبیبی پری

پیکر ودیر ویه • سروش بن پری چهره پر عصوزلو طبیبه وارانکه

که در باغ دل قامتش سرو دیده • که کوکل باغنده انوک قامتی سرو

ایدی یعنی سرو قامت ایدی • نه از درد دلهای ریشش خبر •

ول طبیبک نه مجروح کوکل لرنک دروندن خبری وار ایدی • نه از چشم

بیمار خویشش خبر • نه اول طبیبک کندونک بیمار کوزندن خبری

وار ایدی یعنی نه عاشقلر کوکلی درونه کندونک بیمار چشمی درمان ایدر

ایدی • محبوبک کوزینه بیمار دیرلر ککسه حد واتستن علیل اولوب

کرکه اولمسون بیت ویک اطبایم قانون وشفایی از معدن

معن اولدوکه غم ولبرا و درمان بزه لی ■ حکایت کشتیده رومند

غریب • بر دولتلو غریب حکایت ایدر بویله دیو • کر خوش بود جندی

سرم با طبیب • که بر زمان اول طبیب ایله باشم خوش ایدی یعنی اکر عاشق

ولمش ایدیم کدا ایم باکر معالجه انکه کلوره ی بن مریض یاتور ایدیم •

کی خواستم

بی خواستم تن درستی خویش • کندو صحتمی استمز ایدیم • کذو باکر

بیامد طبیب پریش • که طبیبم اوکومه کلیدی دیو ■ بسا عقل زورآ

ور چه دست • چوق الی قوتلو زورلو عقل یعنی زاهد • قوی عقل

که سودای عشقش کند زیر دست • که عشقک سوداسی انی مغلوب

وزبون ایدر • چو سودا خرد را بمالید گوش • چونکه سودای عشق

عقلک قولاغنی بوره وی واغرتیه لذی • نیارد دگر سر برآورد

هوش • هوش باشنی کرو یوقاری قالدرمغه قادر اولمز

یکی پنجه با آهنین راست

در کسه بو آهنین پنجه راست ایلدی یعنی آهنین بر پنجه ■ وزیب

النه یا غلدی • که با شیر درنده آمرحی خواست کرد • که ارسلان ایله پنجه

طوتشمق استدی • چو شیرش بسر پنجه در خود کشید • چونکه ارسلان

انی سرپنجه ایله کندو سینه چکدی • دگر زور در پنجه دبو وندید • امل

کندوده بر قوت پنجه سنده زور کورمدی • یکی گفتش آخر چه خسبی چو زن

بر کمسه اکا ایتدی آخر عورت کبی نه یاتورسن • بسر پنجه در آهنینش

بزن • انی آهنین سرپنجه ایله اور • شنیدم که مسکین درزیر

گفت • اشتدم که اول مسکین ارسلانک التنده یاتورکن ایتدی ■

نشاید بدین پنجه با شیر کوفت • که بو پنجه ایله ارسلان ایله سوملشمک •

کرد

آهنین بو

یعنی آکا جواب ویرمکه ممکن اوکلادی حضرت شیخ قصه‌دن مقصد بیانن
شروع ایلدی • چون به عقل دانا شود عشق چیره • چونکه دانانک
عقلنه مرد عشق غالب اوله • همان بچه و اهنین است و شیر •
همان اهندن دوزلمش بچه ایله شیردر یعنی همان بو قصه‌ده بکزر •
نوعدر بچه و شیر پران زنه • سن شیره دوکد بچه اوددر که بچه‌یه بکزر
عورتسن یعنی اونلر ایله مقابله یه قادر کلسن • بچه سوی کند
بچه آنی • اصل بچه سکا نه قائل ایدر نه ایرا اول بچه عارضدر
اعتباری یوقدر • چو عشق آمد رعقل و یار ککوی • چون عشق کلدی
یعنی عاشق اولدکده کرو عقلدن سویلمه و عقلم واردیمه • که وقت
چوکانا اسیر مست کوی • زیرا چوکانلردن طوب اسیر و سرکرداندر
و روحی عشقلردن زبون و حیراندر و **حکایت** میان دو عم زاده
وصلت فتاده کام عم زاده • اوقدر تنده وصلت و وشوی یعنی ایکیسی
بربرینه ویردیلر • و خورشید سیمای مهر نژاده • آنا ولد واصل اولوکندی
بوزلولدیلر • یکی را بغایت خوش فتاده بود • بری بغایت یوما الغایه
ایله خوش و لطیف و دوشمش ایدیکه اول دختردر • و دیگر نافذ و سرکش
افتاده بود • بریسی نفرت ایله جرد و سرکش و دوشمش ایدیکه اول پسردر
یکی طوق و لطف بری داشت • بریسی پری کبی طوق و لطف طوتردی

ایکی کره اولمزدیم

ایدیکه اولمزدیم • یکی رونی در روی دیوار داشت • بریسی
یوزنی دیواره کیو زنه طوتر ایدیکه اول زوجه در یعنی کسنه یوزه
نظر ایلمز ایدی زیاده حضور لغندن • یکی خویشتن را بیاراستی
بریسی کندی کندینی زینت ایدر ایدیکه اول زنه در • یکی مرگ خویش
از خدا خواستی • بریسی الله تعالیدن کندی موتنی طلب ایدر ایدیکه
اول پسردر • پسر را نشانیدند پیران ده • کویک پیرلری اول
پسری خلق او و ملندن اوتوردیلر یعنی اوتانه کتوردیلر بویله دیو
جو مروت جو نیست مهرش بده • چونکه اول دختر سنک محبته
یوقدر و طالب وکلسن انوک کابینی ویر • تجدید و کلشا
بعد کوسنند • چونکه کوی پیرلردن بوسوزی اشتدی
کلدی و ایتدی یوز قیون ایله • تعابین نباشد رهایی ز بند •
بندن یعنی نکاحدن قورتلق کما الدغی و زیان اولمز • حضرت شیخ
رحمة الله علیه بو بیت ایله اشعار ایدرکه انوک مهری یوز قیون ایدی
پاس حو پنج چهر نکند بوست • یعنی جهر چونکه بو حاله یتدی
تمام اضطراب‌دن طرف زمانی ایله و ریسی قوپاره‌ی یعنی یوزنی یرتدی
بویله دیو • کر صد کرز برین که ننکیم زدوست • که صد کره بونک
ایله دوستدن نجی صبرایدم یعنی یوز قیون ایله بن دوستدن ایرلم

زیرا هرکز صبری مجالم یوقدر • نرصد کوسفندم کرشتسند حوار ر
یوزقیون دکل بلکه التی یوز بیک قیون • بنا بید بنار یین روی یار
یاریمک یوزنی کورمکه کوکن قالدی کنانوک فراقته راضی اولر •
ترا وحیه مشغول وار دن دوست • هر نه که سنی دوستدن مشغول ر
طوتنوا اندن سنی جدا ایلیه • اکر راست خواهی ولارامت اوست •
اکر معیبنی سؤال ایدر یسک سنک ولارامک و محبوبک اوور لیس
عاشقه لایق اعتقاد بودرکه اکر عالمی اکروین لرمشغول و
مشتوقندن ترک ایدیب انکا مشغول اولمیه حکایت بری بیش شورید
حالی نیشت • بیکمه بو مصراع ثانی نک معنی سنی یازوب یوروی
قاتنه کوریندوری • که دوزخ تعالی خدا یا بهشت • کیعنی قیامتی تما
ایدرسن جنتی تمنا ایلدین • اول شوریده حال دخی یوبیتک •
معناسنی جواب یازوب کوندوردی • بیلکنا مهرین ازمن اینی
ما حیدا • اول شوریده جوابین ایتدی بوماجرای بندن سؤال
ایله • پسندیم انچه او پسندد مرا • قبول ایلدم اول نسنه کیم
اول الله بکینور یا که ومقبول کورور حکایت مجنون کیمی کلدت کاه نیک
یی • مجنون بیر کیمسه ایتدی که ای مبارک ایزلو و لطیفه وشلو •
جه بووقت کدوپ لکلاسیا یاپی حق • سا که تزاولاد کرار تق قبیله یه کلزسن

عاکر در سرت شورلیغ

عاکر در سرت شورلیغ نمانک • مکر سنک باشکده لیلی نک عشقی
و محبت قالمدی • خیالک دکرکنت ومیل نمانک • خیال ویکا
یوزدر لواولک ولیلی بیر میلک قالمدی • چو بلشید بیچار ر
بکریست زار • چونکه بیچاره مجنون بو سوزا ستدی زارلار
اغلدی واول کیمسه ایتدی • کدای خواهم وسیم زر دامن بیار
کدا اولکشی نیم دامنمدن الطوت یعنی الچک بنی کندو •
طالوم قو • مرا خود دلی دردمند ست وریش • بیم خود
دردلوم مجروح بوکوکلم واردر یعنی بیم ودوم یاکه بیتر
تعبیر مرهک بوجراحت ریش • حق وحیتیم جراحتم امندر
طوز صاچمه یعنی یاکرالم ویرمه • نه دور وی ولیلی صبوری
بیعه • جانا ندن اراق لق صبور لغه دلیل اولمز • کر
بسیار دوری عشق ووریک بیعه • بلکه زیاده ارا قلق مرهدی
ولور • بکفت ای وفادار فرخنده خوی • اول کیمسه کونه مجنون
ایتدی ای مبارک خویلو وفادار • بیاکی که دارک بلیلی بکوی
یو خبر کرلیلی یه طویوشن یعنی لیلی یه سویلیه یک سوزک وار ایسه
یا کنده بن وازیسنک اغز کدن اکه سویلیم • مکفتا بر نام
من پیش دوست • مجنون اولکیمسه ایتدی نم اسمی دوستک

اوکذا التمر یعنی لیلی نک قتنده بنی یاد ایلمه • کر معیبست یا امن
اعجا کد اوست • زیرا حبیب و دینم نامم شوله برده که او ورد یعنی
دوستک قتنده بنم ناممی یاد ایلمک لایق دکلدر • حکایت
یکی خرده بر شاه غزنین گرفت • بر کسه غزنین شاهی سلطان
محموده اعتراض نقصان و عیب طوتدی یعنی انی تعییب ایتدی بویله
دیو • که حسنی ندارد ایاز ای شگفت • که ایاز حسن لطافتدن عاری
عجب یعنی بونده نه حکمت وار در که ایاز که هیچ حسنی یوق ایکن
نه اولدیکه سلطان محمود اکا عاشق اولمشدر • گلی را که نه رنگ
باشد نه بوی • بر گلکه نه رنگی و نه بویی اوله غریبست سودای
بلبل بروی • وگلده بلبلک سوداسی و عشقی عجیبدر زیرا بلبلک
سببی رنک و بوی ایدی بو ایکیسی ده اولمیجق واقعا فی الحقیقة
محل تعجبدر که بلبل اکر نیچون عاشق اولمش اوله • بمحمود گفت
کسی • بر کسه بو حکایتی یعنی بو خصوصی سلطان محموده ایتدی ■
به پیچید از اندیشه بر خود بسی • غصه دن کندو اعتراض زیاده قیوردی
بلدی یعنی بی حضور و مضطرب اولدی و بویله جواب ویردی •
که عشق من ای خواجه بر خوی اوست • که ای کشی بنم عشقم انوک
خوی اوزره در وکه غایت ایله انک خصالدر • نه بر قد و بالای نیکوی

اوست انوک

اوست • انوک خوب و لطیف قد و بالاسی اوزره دکلدر مغرب
بلخ رحمة الله علیه ایاز که اخلاق حمیده سندن برنه بیان ایتمکه شروع
ایلدی • شنیدم که در تنگنای شتر • ایشتدم که بر طار یرده
دوه • بیفتاد و بشکست صندوق در • دوشدی و دور صندوق
بتوودی • و جوهر ایله مملو لعلدن صندوق سندی • و دررلر پریشان
اولدی • بیغما ملک آستین بر فشاند • اول جواهرک یغماسنه ملک
یکنی سلکدی یعنی یغما و یتما ایله اشارت ایلدی • وزانجا بتعجیل
مرکب براند • واورادن سلطان محمود تعجیل ایله مرکبنی سوردی
سواران پی در و مرجان شدند • سوارلر درّ و مرجانک اردنجه کتدیلر
یعنی خدم و حشم اول جواهری یغما ایلمکه کتدیلر • ز سلطان بیغما
پریشان شدند • یغما سببی ایله یعنی یغمایه مشغول اولمقله سلطاندن
پریشان اولدیلر • نماند از وشاقان گردن فراز • پادشاهدن
بر مرتبه پریشان اولدیلر که • عالم قدر وشاقلردن قالمدی • کیمسه
در قفای ملک جز ایاز • بر کسه پادشاهک اردنجه ایازدن غیری ■
نکه کرد کای دلبر پیچ پیچ • سلطان محمود نظر ایلدی و ایاز
ایتدی ای بنم مقبول و مرغوب دلبرم • ز یغما چه آورده ای
گفت هیچ • یغمادن نه کتوردک سن ایازه ایتدی هیچ نسنه کتورمدم

ویک کلدیکه نه عجب موکش حالنده هالی برمقدار سنه الدیمزیحیوب
الدکایانکه جملیه بر یوب ایتدی • من اندن قفای ملکتنا منم
بن پادشا هکاره بجه جا یرم یعنی پادشاهکا رومدن ایرلدم
ز خدمت بنعمت نبرداختم • خدمتدن فراغت ایدوب نعمت
مشغول و مقید اولمدم • حضرت شیخ رحمة الله علیه قصه سنه بنده
و معرفتیه باشلمه شروع ایلدی • کدمت قربتی حست و ریارکاه
اکر یارکاه ده یعنی پادشا بک قتنده بر قربتک واریسه • نعمت مشو
غافلمه ز پادشا • نعمت سبی ایله پادشاهدن غافل اولمه نیجه کم
بودکه حق تعالی نک امرینی ترک ایدوب دنیا یه مشغول اولمه • خلاف
طریقت بود کاولیا • طریقتمز مخالفدر که اولیا الله • تمنا کنند از خدا
جز خدا • خدادن خداوندن غیری نه استیه لر یعنی اولیاء الله
تعالی دن یهان وصال و رضاسنی طلب ایلدک • فری بنده اسعد
کداز دوست چشمت بر احسان او وست • اکر دوستدن سنک چشمک
طمع امید کرانوک احسانه اولور ایسه • تو در بند خویشی نه در بند دوست
ایمش کنده قید کوسن دوست قیدنده دکلسن • ترا تا دهن باشد
از حرص باز • مادام که سنک دهنکه حرص وطمع دن اچق اوله
یعنی سنده حرص و طمع وار ایسه • نیاید بکوش دل از غیب راز •

کوکلک قولغنز غیبدن راز کلمز یعنی بو اسرار آلهیه بر مطلع اولمز
و وصال مقصوده بوله بولمزسن • حقایق سرا ایست آراسته • حقایق یعنی
عالم لاهوت و غیب هویت بر مزین سرایدر • هوا و هوس کرد برخاسته
هوا و هوس قالقمش توزدر یعنی مادام که هوا و هوسنی ترک ایتمیسن •
حقایق وصوله بوله مزسین • نه بینی که جایی که برخاست کرد •
کورمزسن بر یرده توز قالقدقده • نبیند نظر کرچه بیناست مرد
کوزکورمز اکرچه کشی کورمجی در • زیرا توز مانع در • حکایت
قضارا من و پیری از فاریاب • اتفاقا فاریاب شهرندن
بر پیر • رسیدیم در خاک مغرب بآب • مغرب ملکتنده بر صویه
ایرشدک که کمی ایله انلرندن کچمکه امکان اولمدی • مرا یکدرم بود برداشتند
• بنم بر درهمم وار ایدی قالدردیلر یعنی اول درهمی
و ترلی بنی کمیه آلدیلر • بکشتی و درویش بکذاشتند • ورو
اول صوکنارنده قودیلر یعنی بنم بر درهمم وار ایدی ویردم
کمیه کردم اول درویشک اجرتی اولمغین انی کیده قودیلر • بنم
دنی درهمم دن زیاده دکل ایدیکه انوکا بعوض ویره ایدم
کشتی لفظک مناسبیه مصراع اولده قیدا و لنمشدر معنی احتیاج
سیاهان براندند کشتی چو دود • سیاه لوکشتی یمغوتدن کبی یوروتلر

یعنی زیاده سرعت ایله کمی یی سوروب کتدیلر اصلا اول پیره ترحم
اتمدیلر • که ان هذا نا هوا ترس نیعه • زیرا اول ملاح متوهم اولدی
خوف ایتیجی ایدی • مرا کریه آمد ز بیمار رغبت • حضرت شیخ ایدرکه
یا کما غلق کلدی • دنیانک غمندن کذا ندن ایرلدم • بار کرید
فقد جندید وکنت • پیر فقیر یا نیما اول کریه ایدی قفقد کلدی و آتندی
خوردم بر آن من ای پیر جه • ای زیاده عقل بونیم ایچون غم عیب
مران کس ار دکه کشتی برد • یعنی اول کسه کتورر یعنی الله تعالی نی یاکر
یورتدر که کشتی یی آب اوزره ایلدر • قال الله وله الجوار المنشآت
فی البحر کالاعلام • بگسترد سجاده بر روی آب • بوبیله و یدکدن صکره
سجاده سنی صو یکه یوزنه اوزره یعنی صو اوزره دوشدی و اوزرنده
اوتوردی • خیالست پنداشتم یا بخواب • اول پیره دکر یومالی کوردم
خیالدر و یا خود دوشمی بر حالده ر صندم • ز مدهوش شبیم زین ان
نظر تحنت • سرهوش لعنده و تحیرون کوزم اول کیجه اویومدی
یعنی نیم اویومدم • بگه بامدادان بمن کرد و کفت • علی الصباح
پیر فقیر یا نیمی بکر نظر ایلدی ایدی • عجب ماندی یار فرخنده رای
عجب مقالدک ای مبارک رای لو یار • ترا کشتی آورد و ما را خدای
حال بوکه سنی کشتی دیرنی الله تعالی حضرتی کتوردی و بیلدن تحیر صکره

حضرت شیخ طاب ثراه قصه دن معرفت و حکمت بیانته شروع ایلدی •
چرا اهل دعوی بدین نکروند • بیچون اهل دعوی بوکا اعتقاد
اتمزلر • یا ضعف بیچون اعتقاد اعتیدلر و یکا اولر • که ابدال در آب و آتش
روند • که بدلا یعنی اولیاء الله کرامت و ولایت ایله واتجه کیرلر
یعنی که ابدال نه غرق و نه حرق اولورلر • نه طفلی کز آتش ندارد خبر
بو بیله که کلی بر طفلک کز آتشدن خبر طوتمز • نگه دارد ش مادر مهربان
شفقتلو انسی انی آتشدن یا صقیندن حفظ ایدوب بو وجهله یعنی خی
جانبندز بر طفلکه آتشدن خبر طوتمز شفقتلو انسی انی آتشدن
نکه طوتمز ده حفظا تمزی یعنی ایدر • بو تقدیر جه مصراع اولک لفظ
اداتی نفی مصراع ثانیه معروفدر • پس آنان که در وجد مستغرقند
پس انلرکه عشق الهیه مستغرقلر و کندولرندن بی خبرلردر •
شب و روز در عین حفظ حقند • شب و روز الله تعالی نک جل
جلاله عین حفظنده در • نگه دارد از تاب آتش خلیل • آتشک حرارتندن
ابراهیم پیغمبر علیه السلام حفظ ایدر • قال الله • قلنا یا نار کونی بردا
و سلاما علی ابراهیم • چو تابوت موسی ز غرقاب نیل • موسی پیغمبر
علیه السلام بشیکنی نیل غرقابندن حفظ اتدرکی • قال الله اذ اوحینا
الی امک ما یوحی ان اقذفیه فی التابوت فاقذفیه فی الیم فلیلقه

نيم بالنا هل يا خني عدوّلي وعشق له • چو كوه كه بشنا ورد
چونكه طفل بوز كجك النن ور • شير سن و كرد عالم بهر اوبست • اول طفل
موقف طولترغرق اولمقدن آكا نيلوفر مدد ايسه ور • تو بر روى دريا قدم
چون زدى • سن دريا يوزى اوزره نيجه قدم اورورسن يعني غرق اوليوب
دريا اوزره نيجه يوريه بيلورسن اولياء الله كبي • چو مردان كه وخشك
تر دامنى • حالبوكه سن قورى يرده تر دامن وير پاك سن • چو مردان
تركيبى كه ستناسى صراع اوله فيا ولنكه سهولت سني بجوب •

را • عقل جز پيچ بر پيچ نيست • عقل بوله وولاشق وولاشقدن غيرى
وكلدر يعني عقل بولى ثابت ايله مشكل بولدن ومعركسى ادلعلم راست كله
ناوره كلدى اوله جك مشكلاتندن بريسى بعدكه حضرت شيخ ايكنجى مصراع
ثاني ده بيان ايدر • بر عارفان جز خدا هيچ نيست • اما عارفلر قتنده
خداون غيرى هيچ شى يوقدر بيت • شراب بجا صد سافي هواوست •
خيال ابث دكلدر بيرو بهانه • حديث شكل وترتيب سنلق •
كره دكور ومكان كس نيست جز حق • تو ان نقشهاى بن هنا يونتما
بوسوزى حقايق شناس ومك ممكن ور • و لا خرده كيرد اهل قياس •
اما اهل ظاهر انقصان وعيب طوتولر بنا قشهر ومعارضه اكدرلر جواب و

كه بس آسمان

كه بس آسمان وزمين چيست • ابليس آسمان وزمين بونلرندر ودريا
بونلر مجموعه كلى هر • بنى آدم ودام وودو كيستند • آدم اوغلى
وسباع وطيور كيم لردر • بپرسيد بن پرسيدى اى عوشتمن • معقول
سؤال ايلدك اى عاقل • بگويم كا يد جوبت پسند • اولسوكلدرن
وسؤالك جوابنى ويرم اكرجوابم ساكه مقبول كلور ايسه • ترهاموس
ودرياوكوه وفلك • بوبلم وكلهره دكرهوا وودرياو كوه وفلك • پرى
واو ديزاد • وديو وملك • پرى وادم اوغلى وديو وملك • همه بوم
مستندلازان كتربند • وكلى موجودكه واردر اندن كمتردا دنى دردر
كه باشدشنا هستى بند • كه موقتالك وجه عالم وجودا دن
ايلى لرا بلدز لرو بك يعني اكدعيونه نسبت موجودات موجزكه وافدا
متابسند وريكه سعد ومدر • زبن بودشن ون • ليس في الدار غيره
ديار • پس حقتعالى ون غيرى يوقدر وبكبوا عتبارايله ودبرضه
موجوداتك وجودنى سنك بوقدر • عظيمست پيش تو دريا بموج •
ودرياسنك قتنكى عظيم وموج سيله يعنى مواجا وله دوغندن اوترى
بلندست خورشيد تا بان با وج • خورشيد ورخشان بلندورا وج سببيله
يعنى فلكده اولدوغندن اوترى • ولى اهل ظاهركجا بيند • اما
اهل ظاهر قنده ابنلبلدر يعنى الكرك منتنين كجان بلورلدر

دم تبدلرنز قند ایرشودن • کراز باب سعی بجای وردند • که یعنی
معاملری یعنی اولکاء لقد بر بکش اولورلر که مرحله عتاب قرین ورد
کرکلا قناب است یک زرّین لنت • کرکاکنا قناب ایسه آکا نسبت بروّن
وکلدر • وکر صفت ونیاست یک قفل لینت • آکر صفت ونیا ایسه اوکه
قند برقفل وکلدر • چو سلطان عزت علم برکشد • چونکه عزت سلطانی
یعنی حق تعالی حضرتلری قند علم جلالی علم چکه • وصفت کبریایی ایله
تجلی ایلیه • جهان سر بجیب عدم درکشد • جهان وجهان اچنده
موجود که وار ایسه باشنی عدم جیبنه چکه محو اولور **حکایت**
رئیس دهی با پسر در رهی • بر کوی کتخداسی کندو پسری ایله بر یولدن
اتفاق گذشتند بر قلب شاهنشهی • بر عظیم پادشاهک عسکری اوزرنه اوغرادیلر
پسر چاوشان دید و تیغ و تبر • پس اول عسکرده چاوشلر تیغ
و تبر کوردی • قباهای اطلس کمرهای زر • اطلس قفتانلر التون
کمرلر کوردی که اول عسکر کوناکون لباسلری و سلاحلری ایله زیب
اولمش ایدی • یلان کماندار نخجیرزن • شکارا ودیجی یای طوتجی صوق
صدق دیلک • غلامان ترکش کش تیرزن • اوقاچی ترکش قوشانجی
غلاملر کوردی • یکی در برش پرنیانی قبا • بریسنکا و در زن
منقش و زیبا کوردی • یکی بر سرش خسروانی کلاه • بریسنک باشنده

خسروانی کلاه کوردی

خسروانی کلاه کوردی • پسر کان همه شوکت و پایه دید •
بابا سنی انلر نسبت غایت ایله فرومایه و حقیر کوردی • پدر را
بغایت فرومایه دید • پسر که اول دولتلی شوکت و دولت پایه و قدر
کوردی • که حالش بگردید و رنگش بریخت • اول کوی کتخدا
سنک حالی متغیر اولدی یعنی زیاده خوف ایلدی و یوزنک رنکی
دوکلدی و بر حالته واردیکه اندن طورمغه قادر اولمدی • ز هیبت
به بیغوله‌ای در گریخت • اول عسکرک هیبتندن بر بوجاغه قاچدی
چون پسر پدرنک بو حالی کوردی بو یله دیو اکا سؤال ایلدی •
پسر گفتش آخر بزرگ دهی • پس کوی کتخداسنه ایتدی آخر
کوییک اولوسیسن • بسرداری از سر بزرگان مهی • اولولر
باشندن اولولغله بالندن طوترسن یعنی سن وفخر اولولر قبیلندن
و آلان کوی ده معروف اولولردن اولورسن • چه بودت کز آفاق
بریدی امید • سکا نه اولدیکه جاندن امید کسدک • بلرزیدی
ز باد هیبت چو بید • هیبت یلندن سکود یعنی سکود یپراغی کبی
تتردک • کوی کتخداسی پسرندن چونکه بو سوزی اشتدی بو یله
دیوا که لطیف و معقول بر جواب ویردی • بلی گفت سالار و فرمان
دهم • کوی کتخداسی پسرنه ایتدی بلی اولویم و حاکمم • ولی عزتم

هست تا ورویم • لیکن عزتم واردر مادامکه کوی ده • ایم رنج
طلبشاه . حکایت دن بند و سرخت باتر شروع ایلدی • بزرکان ازان
وحشت آلوده اند • اولورا ول سبیدن وحشته بولشمندد یعنی
وحشت لولردن • که در دربارکاه ملک بوده اند • که پادشاهک باک
وتعظیمندن اولمشلردر که پادشاهک هیبتی وعظمتی انلر تاثیر ایلمش
کرتم وحشت غلبه اتمشدر که پادشاهک یاننده کندولرنه بیتوز مثلو
لیکن غیری لرقتنده مهیب وعظمتلولردر نتکم اول عاکر کوی کتخداسنی
عظیم ومهیب کوردی • نوای دخبر دهقان وده مری • سن اخی
دخبرا مجلس یعنی کوی کتخداسی کبی صنوزکوی ده سن • کربدر رستان
سمبحی نیای • ادهب وندکرکندوکی اوصنی برشعیب کورین فو آنکی
رفیع القدر ظن ایدرسن • کلنتدرمرغ زبان اوران • سخندانلر
فصیح لربرحد فدبرکیدر دیدلو مرله ویدلو یکدر • که سعدی عمانی
نکوید بران • که سعدی انوکا منهدنه بر مثال ده یعنی زبانه اوزلنی
مزنکدا ایدلرسعدی اکر موافق بر مثال ده بر تمثیل کتورمشدر •
بارو بن باشی کدر رباغ ورانع • مازکورمش امقلن یعنی کوردکش
کرباغ ده وطاغ اتکلن • بتابد بت کرمکی جون چراغ • کیجه ایله
یرقورجیغ چراغ کبی پلدلار • بلکی کننده ای کرمکی شب مزوردر

بزکرادیکی

ود

ختن ون

برکمه اولکرملدا تبدعای کپه سی روشن ایدیی کونکلر بووجه دنی
ای کپه ایله روشن اولجی قور یعنی بوتقدیرجه فروز لازم لفظ اول
مشتق اولور یعنی فروختن لازم ومتعدی استعمال اولنور • بوندن
غیری بنجه کلدلر معنی بووجه ایله استعمال اولنور • معلوم اوله
فروختن وافروختن برمعنایه لغت دن • چه بودت که بیرون
بیابی پرورن • ساکت اولدیکه کوندز طاشره کلمن وکورنمزسن
ببنین کاشنیق کرمکا خاک مرده • کوردکه اصم خاک اتش لوقورجغ
جوابراز سر روشنایی چه داد • روشنالق وجهدن یعنی نه لطیف
ودرکن جوابه ویردی • که من روز وشب جز بصحرا نیم • کدیلر وقد
صحرادن غیری یرده . وکلم • ولی پیش خورشید پیدا نیم • اما انام
وکندن ظاهر دکلم حاصل کلام بودرکه مصنوعاتک وغیره مانع قتن وجه
بوقدر که معدوم مثابه سنده در حکایت ببتهری وبه زشام غوغا تا
شام ولایتنده برشهرده غوغا دوشدی یعنی فتنه واقع اولدی
کرفتند پیری مبارک نهاد • اول غوغاده مبارک طبیعتلو ولطیف
خلقتلو بر پیری طوتدیلر • هنوزان حدیثم بکوش اندرست •
هنوزبنج ایو رحنوز اول سوزبنم قولغمده در یعنی اول غوغاده
بن انی ایدم که پیردن اول سوزی اشتدم • چو بندش نهادند

بباد وکت

چونکه اول پیرک دوست و یا بیلا فقیر بند قودیلر یعنی باغلدی • کرگفت
ز زندان سلطان اشارت کند • که اول پیر ایتدی اکر سلطان یعنی حق تعالی
حضرتلری سوزه اشارت ایلیه • که زهر باشد کر عادت کند • کسکدر کچ
و قدرنده اولورکه بیغما ایلیه و فقیر و مال ایرکوره • بباید چنین دوستی
دوست داشت • بو قبیلدن بر دشمنی دوست طوتمق و رعایت اتمک کرک
کری دا لشنی دوست برین کماشت • زیرا بیلوردم اول دشمنی بنم امر
الله تعالی حضرتلری حواله ایلدی بو وجهله و بو معنی قابلدر که بیلمم اولد شفق
بنم امر و فقیر الله تعالی حضرتلری کوندردی و فقیر اوان ذلیل بیلورم
ایلمک بیلمدی و معناسی اولکو که علت اولور معناسی ثانی بو کوره ابطال
اولور • اکر عزت و جاه است اکر ذلت و قید • اکر عزت و منصب و کر ذلت
و قید در • من از حق شناسم نه از عمرو و زید • بن بو جهانی حق تعالی
حضرتلرندن اکلرم عمرودن و زیددن اکلمزم **رباعی** کر کز بنت رسد
ز خلق رنج • کدر راحت رسد ز خلق نه رنج • از خدا دان خلاف دشمن
و دوست • که دل هر دو در تصرف اوست • ز علت مدارای خردمند بیم
ای عاقل علتدن خوف طوتمه • چو داروی تلخت فرستد حکیم •
چونکه حکیم سکا اجی دارو کوندره یعنی حق تعالی حضرتلرندن کلان بلایه تحمل
ایله معلوم اوله • زیرا سنک قبولک کفارتدر و ده کلمز دوا •

ایکی [illegible]

ایکی بوجه این زدست حبیب • یه موز که دوست الندن کلور یعنی
حقدن ایرشن قضا و بلایه رضا ویر • نه بیمار دانا ترست از طبیب
زیرا خسته طبیبدن داناتر دکلدر یعنی بنده نک علمی حق تعالینک علمندن
زیاده دکلدر ایلیه مولیکه بنن بو ایرشور بر حکمتدن و بر فایده دن
خالی دکلدر **بیت** انکس که توانکرت نمی کرداند • او مصلحت تو از
تو بهتر داند **حکایت** ثنا گفت بر سعد زنکی کسی • زنکی اوغلی سعدا
برکسه ثنا و بیری واثی مدح ایلدی • که بر تربتش باد رحمت بسی
که اول پادشاهک تربه سی اوزره چوق رحمت اولسون یعنی حق تعالی
غریق رحمت ایلسون • درم داد و تشریف و بنواختش • پادشاه
اول کسیه درم ذر و خلعت ویردی و اکرام و عنایت ایلدی • بقدر هنر پایکه
ساختش • هنری مقداری کمرتبه ده ذوری یعنی شهر ویردی • چو الله
بس دید بر نقش زر • چونکه اول کسنه پادشاه ویردکی التونک نقشنده
الله بس یازلمش کوردی معناسی الله تعالی کافیدر جمع مخصوص نقشی
[illegible] پادشاه ویردکی خلعتده لطفن نقشی اولمق احتمالدرکه الله بس
یازلمش اوله • وجه اوله کوره درم و ذر و تشریف داد تقدیرنده اولورکه
ضرورت شعر ایچون زر لفظی حذف اولنمش اولور حذف ایجاز طریقی
مذکور وجه ثانی یه کوره زر لفظی تقدیر اولنمز • بشوریدن کز خلعتید

ته بس ون اكر رجالت ابو شديكو ديوانه لولارى ولستدن خلقي قوردي
يعني مفردي • رسورش جان شعله وريحان كرفت • الله بن نقشندن حاصل
معلوم شوق و محبت ون جانندن اجلين شعله طوتدى • هجوا آلي اوكرك
قلبندن تجلي ايلدى • كه برجست وراه بيابان كرفت • كه بادشاه بيك
باركاهندن صحرا • يعني قالقدى دصحرا يولنه طوتدى • يكى كننش از
همنشينان وتخت • صوادى • باشدن اهوهن مصاحبلرهن بربوكرا ايدى
چه ويرى كه حالت وكه كوز كشت • نه كوروك كه حالت بورلوا ولدى
يعني بويله پريشان حال اولديكه • نواولرى ميز بوس كردى سهجاى
سن اول منصب ودنيا اسبابي اجلندن پادشا • اوكتندن ايرده بر
ويدك • بنا ثبتى اهلر ودن پشت ياقى • اخوايافي ارقيسني ويدمونك كرك
يدك يعني صكره پشيمان اولوب فراغت وترك ايدك • جنديدن
ول ربيم واميد • اوكمهجون بو سوزى اشتدى كلدى وايدى كه اول
موقعده جا • يعني ترده برين فناوم جوپيه • تنم اوزره سكودني
سكه بيرامكوه لازمكه وشيكت • با هر تكلين الله بس • عاقبت انوبي ودن
حاصل اووهن قدرت ودن • نه چيره بجشم انور الله احد ته كس • برنه
نه كمسه بنم كوزمه كلدى بلكه مقاماندن هيچ جلت عظمته صحيح سنه كورد
كورنمز اولدى • مولانا جامي حضرتلرى بيورمشلردر • قدس الله سره العزيز ■

اراك في الوجود لا هو • اين هو اين انت اين انا ■
حكايت • كمال جو هو من دل بدست كسى • متن بيح
ايدى بنم بر محبوبك الذركه قنا داولدى كبي بركسنك وني كوكلي
برو لبرك النده يعني عشقنده • كرو نيد ونى بردخوار ليبى
رهن ايدى يعني اوكوكلى اول محبوبك محبتنه كرفتار ايدى
وچوق خورلق ايلدى وبلاهكردى • پسا زمهر كنندى ٧
ونرانكى • عاقل لغندن وعارف لغندن صكره يعني اول
صاحب عقل ايدكن تسليم اتدكلرندن صكره • بدف برزدند
بر ديوانكى • عاشق اولدقدنصكره اتوكه ديوانه لكنه دفا وردن
ردم وه دوا نيه طبر قاقو قلرى كبي عجمى دفچاللر وبو
مصراع اول كسنك ديوانه تمام لكنك شو عندن كنايتدر •
باد نشده كه خرابه پيران شد • حق پرلف افتاده منظران
ره شمن جفا پردى ار بهر دوست • اول عاشق دوستندن اوتري
دشمن ودن جفا ايلدردى • كه ترياك اكبر بعد زهر ودوست •
زيرا محبوبك زهرى عاشقنه ترياك اكبردر • بيت
غير شربت باكه ليز آب صوز سكه چكرين • جكميوب اوتمه بر قبل وكو
نقا خورودى از دوست ياران خويش • اول دچارة كنذ وكو

شد •
سم كلديه •
كرك

الندن قنغا بردی بیغی تسنوی طریقی ایله انوک اکسنه سلم اوودی
چو سما دیبا ده اورده بیش • بیغ کبی الشنی اوکند کتوردی ایدی
بیمو شویله شیدا وملتی اوردی کرکسنک ضربیندن یاشی قجوردی
خیال ننی جان بر سر آشوب کرد • خاطرنا انوک خیالی اول عاشقنک یاشی
امدن اغلیبن غوغا و غلبه ایتدی • کد با دوماغش کلدکوب کرد
کرانوک دوماغنک طامغی بیغی اوستنی اتلجی ایلدی • بو مصراع انوک
دماغی مختل اولمقدن کنایدر • نتکم دیوانه کرکه دماغی ایلدر
سودش ز تشنیع یاران خبر • شویله اشتغل صباغ اولمق انوکچه
دوستلرنک تشنیع وملامتلرن انوکا اصلا خبری یوق ایدی
کد غرقه ندارد زیاران خبر • بونکبی حال اکه عجیب وکلدر زیرا
غریق اولن کسه یاراندن خبر طوتمز اول بیچاره که محبوبک عشق
بحرنده غریق ایدی • یارانک طعن وتشنیعندن نه خبری وار ایدی
کد پای خاطر برامد بسنگ • بو حال انجق اکه وکلدی بلکه کیمک فخری
یا نی طاشه طوقندی عاشق اولدی • نینیشو از شیشه دونام
وننگ • عار وغیرت شیشه سنن فکر ایلمز وعض و وقاری
خاطرند کتوردی • بیت • عشق کرچه نشان بخت بدست •
نزد عاشق سعادت ابدست • شیبی دیو خوه بر بر کسی ساخت

بر بچه شیطان

بر بچه شیطان علیه اللعنه کندوسنی بر صورتلو ورویی بر
بر محبوب صورتنه کردی • در آغوش آن مرد دبرویی بتافت
اول کسنک قوجاغنه وانوکا ورزن چاپدی داکا ینیبن وار ایدی
یعنی دکشند شیطانی محبوب صورتنده کورب احتلام اولدی
سحرگه مجال نمازش نبود • صباح وقتنده انوک نماز مجالی ولدی
زیاران کسی کرز ازش نبود • یاراندن کسه انوک رازینن یعنی
احتلام اولدغندن اکاه اولمدی کدانی عامر ایلدی • یا نیز نور رفت
نز دیک یا • کوروی کر نمازی قضایه قالور طام قتند جوییه
حالدی یغوانی غسلا تکدی • برو بسته سرما ورک ازرها •
ماصوق اوله آب افندی مردون بر قیوباغلمش ایدی • یعنی اول
صوتنکا وسنی بوزلنش ایدی • یعنی کری بومش اغاذ کرد
بر نصیحتی ایریجا اولدیوانه یه ملامت اتمکه باشلدی • بو بلادی
کر مودرا بکشتی درین آب سرد • کندو کی بوابسردا اچینده علاک
بلدک • زبرنای منصف برآمد خروش • اول انصافلو جاناتن
قفان کلدی وکلدا ایندی • کد ری نارجیدان ملامت خموش •
کد ری نادان ملامت دن فجه بر معنی نیجه بر ملامت ایلدین خاموش اول
ر بنج روز این بسر دل فرینت • بنش کون یعنی بر زمان نوبه

بنم کوکلمی الوب وعکده آکا عاشق اولدم • زهر رشک جانم دشواری
شمدی انوک محبتندن اغلنیم که صبرا تمک ممکن دکلدر • برهه
یارک بخلق مرشم • بو قدر بلاسنی چکنش ایکن برکن بنی خوش خلق
ایله وملاطفت ایله صورمدی • نکه کیم که یارش بجان چون کشتم •
نظر ایله بنی کورکده انوک بوکنی بجه جان ایله چکرم وجفاسنه ترقیله
تحمل ایدرم • پس انوک شخصم زمان آورین • ایلیه اول اللهم
بنم جسم خاکدن خلق ایلدی • بقدرت دروهای پاک آفرید
قدرتی ایله انی جان پاک یارتدی • عجب واری ارباب هلکی
برم • عجبی طوترسن آکا اول اللهک حکمی بوکنی ایلدم وضعیته
جان ایله سعی ایلدم • که دایم باحسان وفضلش ورم • که دایم
انوک احسان وفضلندن ایم که تاکه بو قدر انعام واحسان ایتشدر •

اکر مرد عشقی که خونش کیر • اکر عشق اری ایسک بنوطالب عشق ایسک
کندوکی کروندن قدر طوت • وکرنه ره عافیت پیش کیر • بو جه عافیت
وحضور بولنی وکوکه طوت یعنی ایکسی بربیره جمع اولماز اختیار ادرک
کرکسه نه قبول ایله کرکسه بونه قبول ایله بیت درمقامات طریقت هر کجا
کردیم سیر • عافیترا با نظربازی فراق افتاده بعد • مترسن ای محب کو

خاکک کند

خاکک کند • سنی خاک ایدر ویو عشق ومحبتدن خوف ایلمه بنوعشق
آتوسنی عقل معاش طبقه سندن رفع ایدر وب وجودکی افنا ایدر
خوف ایلمه • که باز سوی کرمها کند • زیرا باز اکر اولورسن اکر عشق
هلاک ایلیه بیت اکرچه مستی عشقم خرابکرد ولی • اساس
مستی عمر زان خرابی اباد است • نه بیت نبات ازجبوب ودر
بتون دائم لردن نبات بتمز • مادام خاک بروی بکردد نخست
مادام اول انوک اوزن خاک دونر یعنی خاک اچندی نجه زمان یاتوب کرک
انی پاره پاره اولوب اندن نبات حاصل اوله • تر ابا خوان اشنا
وصل • عشق حق ایله ساکن اول اشتیاق ویره • کرازدست خویشت
رهایی وصل • که ساک کندو ندن وین کمالندن قورتلق ویرن •
بیت جامی ره مهدی عجبا غیر عشق نیست • کفتیم والسلام
علی تابع الهدی • که تا برخودی در وحودت راه نیست • زیرا ادم
سن خودلق وبنلک ایلیه سن یعنی سنی انانیت ووجود وار اوله لقدی
وبنلره • ساکه یول یوقدر • ووصال حق موکر میسر دکلدر • وزبی
کلته جزنه همه آکا • نیست • اما بونکله ودن ده هودن غیری اکا • وجو
خبرداد کلدر • نه مطرب کاو زباری سبوی • خلق نی کرد • وجود
سماع جود ذوق وصفا به مطرب لازم وکل بکه نت ایانعکا وار کی •

لی مع الله وقت لا یسعنی فیه ملک مقرب • ولا نبی مرسل • چو سودا
کان بی پرستی کنند • چون شراب عشق ایله مست اولدقلری یعنی
اولیاء اللهی پرستلک و عشقبازلک ایلدیلر • با آواز دولاب
مستی کنند • محضا دولاب آوازی ایله مست لک و جوش و
خروش ایدرلر • بچرخ اندر آیند دولاب بر ضعیف بکی بسی
زار • دولاب کبی کندولری اوزره زار زار اغلرلر یعنی
دولاب دور ایدرکن صوی کنده واوزره دوکدکی کبی انلر
دخی کوزلرنک یاشنی اوزرلرینه دوکرلر و سماع ایدرلر •
بتسلیم سر در کریبان برند • تسلیم ایله باشلرینی یقهلرینه
ایلدرلر و جانب حقدن کلان بلایه تحمل ایدرلر • چو طاقت
نماند کریبان درند • چونکه صبره طاقتلری قالمیه یقهلرینی
یرترلر و عشق الهی ایله جوش و خروش ایدرلر • مکن عیب
درویش مدهوش مست • شراب عشق ایله مست اولمش دالم
درویشی محبت الهیه بحرنه غرق اولمش رقص و سماع ایدر دیو
عیب ایلمه • که غرقست از آن میزند پا و دست • زیرا اول ذکر
محبت الهیه غرق اولمش در اول سبب دن ایاغیله دوشمش کسه کبی دست
و پا اورر • حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم • حضرت عائشه در •

سماعنه اکی عشق وار کی وسنوب • سماع و حرکات عشق و محبت طوتدی
ایسه بعض نسخه باجبرئیل سم واقع اولور که طبنا فهمنا سدور
مکس پیش شورین دل پیر زد • شوریده دل عاشقک قتنده سلک قنادی
اوردی دیو عنان ایلمه عرله قنادی اوردی دیکدر • که ای
مکس دست بر سر زد • که اول شوریده دل مکسیکی النی باشنه اوردی
و سماع ایلدی یعنی بر یقین که اشفته دل عاشقک سلک پروازی
اتوکی قناد صداسندن اول شوریده دل النی باشنه اوردی سماع
ایدیلر • نریم و اندر اشفته سامان تر زین • نریم تر زین بلور عقله
پریشان اوله که بو عاشق مجنون و بی اصول دیرده مقامات
بیلمز • باق نعرتی یالد فقیر • بلکه محضا بر خوش اواز ایله نالر
یدیجنک و عیفا نیه احتیاج یوقدر فقیر مقوله دن • سرایش هودکی
نکرد د هوش • عالم غیب بزمنده کوینلر سی فقه ناخوش وله ازموه
و فیاضک فیضی باران منقطع و بر زمان منفصل و لکن لکن فیضنک بوکی
و اتکا ستمعا و ذکوره در فیض متنه حرکت بخلوقدر • و لیکن
هر وقت باز ست کوشی • اما هر وقت قولتو اچیق وکلدر یعنی بو
عالم ناسوت دو اولنلوکا ول استماعا قلدری بوقدر که وایم عالم
لاهوت لدن اسرار مطلع اولانلر اول سبب دن حبیب اکرم بیور مشلر در

سامع لشم دلر

رضی الله عنهما کلیمی با عمی ادین کی کو
اکلوبیم سماع ای برادر که چیست • ای برادر مشایخ اولیاء الله
سماع نه ویرمهش ویز و حلال و حرام یدوکن نه بیان ایتمشلر •
ماکه مستمع را ندانم که کیست • ماکه مستمع لعلون کمسه یی بیلمک که
کیمدر • اول وقت بیان و عیان ایدردم • که ابر برج معنی
پرده طیراو • اول سماع ایدن کمسنکه مرغ محبت برجندن
وجه آکه عاشق صادق اوله که سماعه استحقاقی اوله •
نه یوشنه و نه ماندار سیراو • فلشتنر انوک سیرندن وکشف
ومشاهده سندن اشاغه قالور که انجلیز بلند و پرواز اولاکی
اکر مرد بازی در لهو است ولاغ • اما اکه اول سماع ایدن بازی
و لهو ولاغ و هوا و هوس اری ایسه یعنی عشق الهی دن دخی
بر شهوت و پرست ایسه • فوعه ترش دیوشنا ندن دماغ
شیطان علیه اللعنه انوک دماغندن فوی رکا اولوب و آکه
غوا ویروب انی اشمه ابوقره بجاده رابلیه بو که کم سماع
[illegible] سماعت شهوت پرست • نه سماع اری ده بلکه سماعه
تا بود در شهوت پرست • باواز خوش مقته خیزد نه مست
زنیا خوش در لطیف اواز ایله دیوش کسه قالقمز مست لعلو

کسه قالقمز

کسه قالقمز • یعنی نه طلب شهوت ایله مست لعلون کمسنه سماعه
لیاقتی یوقدر • بوذکر اولنا جق بیت بو قاریده ذکر اولنان
بیتی اثبات ایچوندر • پریشان شود گل بباد سحر • گل
پریشان اولور سحر یلی ایله • نه لطیف دن جزوی سنده ایله
متاثر اولوب کشاده اولور • نه هیزم که نشکافدش جز تبر
اما یننجه کلکیو سحر یلی ایله پریشان اولمز • ذنب انک لطافت
یوقدر • آلتینه بالته دن غیری یارمز و یاری لمز • جهان
پر سماعست ومستی و شور • جهان سماع ومست که ایله و شوق
و ذوق ایله مملو ودر • ولیکن چه بیند در آیینه کور • اما
آیینه ده کور نه کورر یعنی اول که شهوت پسند و هوا و هوس
[illegible] ایله مست لعلون انلر که سماع دن نه ذوق قلری و نه خبرلری
واردر • نه بینی شتر بر حدای برنوای عرب • که ذوق شتر
عرب ایرعا فنلر • که چو نش بر فغان ندر آرد و طرب • که طرب
اول ده ی تبحیر رقصه کتورد و نه شتر شوق دیدر •
شتر را چه شور و طرب در سر است • چونکه بو حیوانلغی ایله شتر که
باشنده شور و شوق واردر • اگر ادمی را نباشد خر است
بو شرف ایله که ادمی نک باشنده عشق و محبت ایله اولمیه خر دو

حکایت شکر بی جوانی آموختی • بر مثال البحر جان
یعنی بر محبوب نی اوکوتوردی • کرده او را نشو و چونی سوختی
تماشویله نی بول جوان اید یکه عشاقدکوکلکی آتش ده یانی
یکی یاقدی یعنی آتشلو چنی قتنی بنجه یانسه اول جوان دخی
عشاقدکو کوکلی ایله یقدی • بیک بار ها با نک بر وی بر زدی
باباسی بچه کتی انوکا و نرم غضب ایله بانک او روی دنیم نیه
موس ایلدیف دیوا که عتاب ایلدی • بشرع وا تش وران نی
زدی • و اول نیرا تشی ورد کی یعنی اول نی آتشه اوردی بر
سبحی بر داده بسر کو تو کرد • بر بچه پیدا بسر نک اواسی و نرم
کوش ایلدی یعنی استماع ایلدی • سماع شد پریشان و مدهوش
کرد • بیک سماع وصداسی بسرک باباسنی پریشان ایلدی
بیهکنت و بر چهره افکند موی • باباسی ابهد ایدی وجهی سی
و نرم کوزیاشنی بر قش ایدی یعنی غلی دبویله دیرایدی • که
آتش بزد در من این بار نی • که نوبت نی یا کد آتش ورد و نیدکان
نوبت است • حضرت شیخ رحمة الله علیه قصه دن پند و حکمته باشی
شروع ایلدی • ندانی که شوریده حالان مست • بیلمز میسن که
شراب عشق ایله مست اولمش شوریده حال لر • چرا بر فشانند در رقص

لوک

دست • رقص زده • یعنی الل سکلر و سماع ایدلر • گشاید
دری بر دلی از واردات • بونک سببی بودرکه اول شورین حال
کوکلی او نرم اسرار الهیه دن بر قپو اچلور یعنی سرار بر حمانیه ی
مشاهده ایدرلر • فشاند سر دست بر کائنات • اول حالده تمام
شوقدن الکنده وجمیع کائناته او زره سلکر یعنی الکه کوکزدیب
بیت آنکه دوری بر حالی عاندرک • سر دست از دو عالم بر فشانک
حالتی بودر رقص بر یاد دوست • ده رستک یعنی صوتمالیک یادی
و محبتی او نرم اولکمسه رقص و سماع حلالدر • که هر آستینش
جانی در دوست • زیرا انوک هر بر یکی که وار ه دانن بر جان واو
یعنی سماع و رقص شو کمسه حلالدر که جاندن بحقیقی و ما سوای
ترک ایتمش اوله زیرا انوک کبی کمسه یه قصه ده یدیجه جان یعنی حیات قلب
و قرب حلیب وار در بیت رقص بر شعر تر و ناله ٔ نی خوش باشد •
خاصه رقصی که در آن دست نگاری گیرند • کرفتم که مردانه ی
وره شنا • فرض ایتدم کرشنا در مرتبه مردانه و بر یاکدن • بر همنه
توانی بردن دست و پا • اما عیان ایکی دست و پا او زره فاقدن
یعنی بو زیچه کلمه اول زمانده قدرتک او لور • بکن خرقه نام و ناموس
و دزق • عار و غیرت و حرص و ریا خرقه سنی قوپار یعنی بونلردن

موس

ترك ايدوب اهل بحرييا ول وافلاس سبيله ايلم • كه عاجز بود
مرد با جامه غرق • زيرا كشى جامه ايله غرق وعاجز اولور زيرا جا
مه بوزكيجه مانع اولور تام وصولنه • تا محكم جامه شرقد باید عشق وسا
تمكه ووصاله وحقه مانع اولور • وصاله مانع اولديغي كبي بو وجهله
وتجي معنا قايلدر • زيرا جامه ايله اصحاب كشى غرق عاجز اولور بو
ولور بو تقديرجه مرد لفظى جامه لفظنه مضاف اولور • تعلق
عالمست وبي حاصل • محصل كلام ماسوايه تعلق وطاعت
بي حاصل نقد وامرندن سو وطلبا بيلمك كله در • موتوا قبل ان تموتوا
سنكله بينكده حجاب وار در • چه پيوندها بكسل واصل • اما چونكه
پيوندلري قطع سن يعني قطع ايدرسن واصل ومقبول وركاه

ب

كسي كشمع بروانه اكاى مقبل • بركسه بروانه بيايت كراى مقبل
يعني قهو اكر نصيحتا ايلك بو ايله ويو • بر دوستي ور خوب
خوب يلير • يوري كتدوكه لايق بر دوست طوت يعني شمع
تركايله بر غيري محبوب الم كتوركه سنك ايله انوك ما بيننده بر
ولم • رهبر وكه بيني طريق برجا • بر يولكيت كه رجا ودعا
جانان حاصل اولمق طريقي كورسن • تو وه رو شمع ازكجا تا كجا

سن دخي

سن وشمع محقق تندن تندن يعني شمع تندن اصلا مناسبتي يوقدر
ندن كلدي كه اكا محبت ايدرسن • سمندر رنك كرد آتش ميكرد
سمندر كبي سن آتش اطرافنه طولنمه زيرا سني ياقوب هلاك ايدر
كه مردانه بايد انكه سمندر • زيرا اول ارلك صكره چنكه كه ك
وحي اول آتشه تحمل اندن صكره شمعك اطرافنه طولانمق كرك
ز خورشيد پنهان شو موش كور • كورمسن كنه خورشيددن
پنهان اولور واحتراز ايلر كور صچان يعني يارسه زيرا انك
نورينه طاقت كتورمز • كه جه هست با آهنين پنجه زور
قهر كي محكم پنجه لو كسه ايله پنجه طوتشمق جهالتدر • كسي كر كرد اوست
كه دشمن تو اوست • بر كمسه كه بيلورسن اول سنك خصمكدر وو
ترا ازعقل باشد كرفتن بر دوست • عقلدن وكلدر اني دوست
طوتمق وآنكا عاشق اولمق • ترا كس نكويد نكو ميكني • سا كه
كمسه ويوزكه خوب ومقبول ايدرسن • كه جان در سر كار او
كرجانوكي انكه يا شي سوكلهتندن فدا ايدرسن وانك يولنده هلاك
اولورسن • كدايي كه از پادشه خواست زن • بر كدا كه پادشاه
قزيني طلب ايلدي • قفا خورده وسوداي بيهوده پخت • قفاسنه سلي
يدي ونا معقول سودا پشورمدي • وفايت نه ز فكر ايلدي •

شمعدن
مطيل الفرقة فرامرز كامل

بجا او رحساب ادرد چون تو دوست • شمع سنجلیزه وینی قند
کنور ردکن لطیفه • لیغون عاشقه هیچ اعتبار و التفات ایدن
کدرهی ملوک و سلاطین درو ست • حالبوکه ملوک و سلاطینک یوزی
و توجهی اول شمعه در که لفظی یوزن یزلمطلقه اولق وقع اولور
بیشن رنگو و رچان مجلسی • طن ایلر که اول شمع انجلیز بر مجلسده
یعنی ملوک و سلاطین مجلسنده • مدارا کنند با چو تو مفلسی
سنجلین بر مفلسه مدارا ایلیه • بو وجه وقع جایزدر که سنجلین بر مفلس
ایله مدارا ایلیه • و کزا همه حلو ترمی کشد آن شمع وکلی خلقی
و ملاطفت ایلیه • تو بر جان یه با تو کرمی کند • سن بیچاره نک سکا
ستی کله یعنی خشونت و استغنا ایدر • نکو کن پروانه سوزناک •
نقل ایله کور که حرارتلو پروانه • چه کفت ای عجب کر بسوزم چه باک
نه ویجک مقول قول بو در یعنی و بیدی ای عجب اکر شمعک اتشنه یانسم
نه غم • مرا چون خلیل آتشی در دوست • زیرا بن آتشم ابراهیم علیه السلام
بی بنم قلبمده بر اتش وار در که محرق عشق آتشی در • کر بند داری
بن بر من گلشن • کرادل اتشه نسبت صاف سنی که بو شعله بنم اوغنه
کلدر که حرارتندن اصلا خبرم یوقدر • نزول واین دلستان کی
لوکل کند ولغنا ز ایله محبوبک و امثنی چکن و عاشق اولماز • کر

که مهرش گریبان جان می کشد • بلکه انوک لعیتی جانک یقه سن چکر
و کندویه عاشق ایدر • نه خوورا بالتش بجوه می زنم • کندو یه
اتشه کند و اختیار ایله اورسم • که زنجیر شوقست در گردنم
بلکه بو بنم شوق زنجیری وار در که معشوق جانبنه بنی چیکار ولقد
کتی نکتان ایلار • بیت • مجو درع بنست و در کوی تو مشتاقان شید
فهم زلفت بقلاب محبت می کشد مارا • مرا چه عنان ده ربوسم کرسد
بن انجلیز دار اقی ایدم یا قدی یعنی وقع یانه کلدی بنی انوک عشقی
اتشی یاندردی • نه این دم که اتش بن در فروخت • یعنی هوا ایم
یقو بلکه پا کدا اتش شعله لندردی یو وقع ممکن و دکه بن اتش شعله
بو تقدیر چه فروخت لازم اولور • نه آن میکند یار درشام جنک
یار محبوب کلند اول نازی و اول شیوه یا ایلمز • که با او توان
گفتن از زلف • که انوک ایله نزاهدکه وصالی لقدن سویلیه
ممکن اوله یعنی ایله شیوه لر ایدرکه اکر نه صالح کلکعنز لعد کلک قابل
بیت • شمع کی زنشوق وی ای مفتی زمان • معذور دار ست که تو او را ندیده
کر عیسم کند برسو تای دوست • بنی که نه تغیب ایدر دوستک مجنی اوند
یعنی کر اکر عاشقی ولدیغندن او نه بو بکم تعیب ایدر • که من بیم
کشته ورپای دوست • حالبوکه بن دوستک ایاغنده مقتول اولد

راه

لیتدی

سیلی ولور

وارخوده معناى استقامت واردر منر

دخور ولايق ماننده ور منر

راضی یم • مرا بو تلف مرو ادى جرات • تلف وهلاكا وزن بنم حو
وطمع پیوندن بیلورکن • چو او هست اكرين بنا نم رواست • بونك
ووست واروراکرين اولیم يعنى هلاك اولم روا ويا خود معقول الل
بسودم كه يار پسند بين اوست • يا نرم رنبا اول شمع مقبول ايار مدن
كه درودى صراب كند سوز ووست • كه اول مقبول يار صرابت واثر
ايليه دكينك يا لمسى وكستدنم اهو بونن عاشق هو • بو مقامه كلنجه بو ان
اول نصيحت ايدن كسه جواب ويروكن بيا نده بو نز حكى اول نصيحت
ايدن كسه يه ملزم قلدغى بياندر • مرا چند گويى كه در خور دوست
كهنه ب باكسيبنچه برو كين كر كندو كه لايق • حريف بدست ارمم و
هوليش • كندو كرهمه برد بر حريف يعنى بر موافق محبوب الركتور
بيان ماند انديشه بيدن حال • شورين حال عاشقه نصيحت اتك
اكا بكذر كه • كويم بكذرم كرين منال • كه عقربصو قمته ناله ادميره سن
كزيدن لغتده ايضيق معناسنه و دلمايوبن و بونك بك حلاو صوقمق
معنا سنه ور • كسو را نصيحت مكو اى شگفت • اى عجب كيمسه بر كسيده نصيحت ويه
يعنى ايله • كه دا ئى كه ورووى سخن امد كرفت • كه بيلور سين كه اول
كسيه نصيحت تأثير ايتميسه ور • ز كفه فهم بيچاره را انكام • انجام
الدن كتمشى بيچاره بيچاره يه • مكوئيد كاهسته ران اى غلام • وغيره كه

آهسته سور

١٦١

باد

رک

آهسته سور يعنى بلام چلوك يورى آغلام • چه نغز آمد اين نكته در سند
بر لطيف كلدى يعنى نه خوب واقع اولدى بو نكته سنديا داولو
كتابي ده • كه عشق آتشى است اى پسر پند باد • اول كتابده
بويله واقع اولمشدر كه اى پسر عشق آتشدر ونصيحت يلدر
بيادانش تيز تر تيز شود باد • ايله آتش تيز يعنى و اقوى آتشي
وزياده رك اولور • بلنك از زدن كينه ور تر شود • قبلان
اورلمقدن كينه لو رك وغضبلو رك اولور • چه نيكت بديدم
برى ميكنى • چو نكه حسنى ايو كوردم يعنى امعان نظر ايلدم كوردم
كه بر لرزلق ونا معقول لق ايدرسن • كه رو بيم فرا چون خود و
ميكنى • كه بنم يوزومى بر كندم كو بيه يقين ايدرسن يعنى باكه
ايدرسن كه كندوكه موافق بر كسه بول واكه عاشق اول حالا بوكه
كشنك مصاحبى كندوسندن يكى ديك كه انددن مستفيد اوله
رحود بهرى خود و فرحت شمار • كند كدن يكدك بر كسه طلب ايله
وفرصت صاى • كه با چون خودى كم كنى روزكار • زيرا بر كندك
كبى ايله روزكارو عمرك ضايع ايدرسن وصحبتنده حاصل تمزسن •
چون هوداى خود بر ستان روش • كندو كبى ارك ارند فحه خوه
برستلى وخوب بين لر ورلر • نكوى حظ ناك مستان روش •

خطرلو مخاطره مسالکه وره عقللر کیدرلو یعنی خوف بین کرک خو
برستلر بتبعیت ایدوب اندن ظاهر اولمغون ضرری اورکلر آنمک
همان پنلرکه ذی عقللرک خطرلو مخاطره ومخوف یره کتمنی کوره
من آنکه کزین کار و سر داشتم ● بن اول که بو اشک سوداسنی طوتدم
وعاشق اولمغی اختیار ایتدم ● دل از سر بیکبار بر داشتم
مرا اوغردن باشدن کوکلدن قالقدی یعنی باشمی ترک ایدوب حیاتدن
امیدی قطع ایلدم بیت چو عاشق می شدم گفتم که بردم گوهر مقصود
ندانستم که این دریا چه موج بی کران دارد ● سرانداز در عاشقی
صادقست ● قیاق اولمدوکنه عاشقلقده صادق در ● که بر
خویشتن عاشقست ● زیرا قورقق کندو نفسنه عاشق در
اجل ناکهان در بیابم کشد ● اجل ناکهانی بنی بو صوده و بلی ●
همان به که آن نازنینم کشد ● ایله همان اولیدی که بنی اول
نازنین دلبر ایلیه ● چو بی شک نبشتست بر سر هلاک ● چونکه شکسز باشه
دخی هلاک یازلمش در یعنی عاقبت هلاک مقرر در ● بدست
دلارام خوشتر هلاک ● ایلیه دلارام الندن هلاک اولمق خوشتر
ولطیفتر کیدر بیت جاندر فدای صحبت جانانه سر و کل ● ارباب
عشقه ترک سر اتمکدر صنعت و کل ● تر روز چه به بجان که جان ویرمی ●

برکون چاره

بر کون چاره سزلک ایله جان ویرمزمی سن یعنی بر کون ●
شبی یاد دارم که چشمم نخفت ● یاد طوتارم یعنی خاطرمده در که
بر کیجه کوزم اویومدی ● شنیدم که پروانه با شمع گفت ■
اشتدم که پروانه شمعه ایتدی ● که من عاشقم گر بسوزم رواست
که بن عاشقم اکر یانرسم روا ومعقول در ● ترا گریه و سوز باری
چراست ● سکا اغلمق و یانمق باری نیچون در یعنی عاشق خوده دکلسن
بیت کمال عاشقی پروانه دارد ● که صبح از سوختن پروا ندارد
بگفت ای هوادار مسکین من شمع ■ شمع پروانه یه جواب ویروب
ایتدی ای بنم مسکین عاشقم ■ برفت انگبین یار شیرین من
من یار شیرینم اولان انگبین بنم قتمدن کتدی شمدی انوکعرون
دوکه بو حال اولدی اغلیم و یانرم ● چو شیرینی از من بدر میرود
چونکه اول شیرینه یار بندن طاشره کیدر یعنی جدا اولور
چو فرهادم آتش بسر میرود ● فرهاد کبی آتش بنم باشمه کیدر یعنی
دیجیقر ● همی گفت و هر لحظه سیلاب درد ● شمع بو سوزی
بیدر ایدی ● و هر لحظه درد سیلابی ● فرو میدوید بر رخ زرد
اوزره صاری یکاغنی دن بکر اشک یعنی روان اولور ایدی و پروانه یه
بویله و بو خطاب ایله عتاب ایدر ایدی ● که ای مدعی عشق کار تو نیست

کرای لذا بعشق سنک اینک وکلدر • کرد م حبر عارنه بارای ایست
زیرلر یا نغمه صبرینه طورمغه قدرت طوترسن • بو بکلو بری از بیش یک
شعله خام • سن برخام شمعه نکه اوکندن یعنی جزوی آتشدن بچون
مر اینسان ام نا بسوزم تمام • اما بن طورشم تمام یانم اصلا بندن
بر اثر قالمیه بیت خرمکتن یانم عشقه مدام • شمع ایس
چونکه بنم یانغی یشی خرمستمنی • تر آتش عشق اکر بر بسوخت •
عشق آتشی اکر سنک قیاوکی یاقدیسه نه غم • مر بیین کراز
پای تا سر بسوخت • اما بنی کورکه باشدن ایاغه جمله جسمیم یاقدی •
بیبنی تا بنی مجلس فروزیم • بنم مجلس روشن ایدیجی کمالیش
ونورمه باقمه • بیش بین وسیلاب ولسوزیم • بنم حرارتی وکوکل
یاقجیلق سیلابمی کور • همه شب ورین کنفت وکر بوصه شمع • وکلی بچه
بو کنفت وکو و سوزو • آیلا شمع • بربرا ز وو وقت احبابه جمع
شمعک ویداری ایله احبابک وقتی جمع ایدر یعنی خوش حال ایدیجی ل
بو سعکر بپرولش فروخست • سعدی کوکه انوک اطاشرسی
شعله نفشره ره یعنی بویونکه رنکی و بشروسی لطیف دره • ور سشی
ندرون بنکری سوخست • لیکن انوک ه روشن نظرلر معلوم
ولور که انوک قلبی عشق الهی آتشی ایله یانمش ور • نرفته زشب جفا

بچه‌دون

١٥٠

تتن ه • بچه‌دون هنوز روحی بو مقدار کتمشدیر یعنی کچمش ایر
کدنا که بکشتش بر ججره • کرتا که اول شمع برپری صورتلو
محبوب سونوردی • همه رفت وی کنفت ه و دوش تبره شمع
ایوم ایدی وتوتی انوک باشنه کید رایدی یعنی نه بهیه جقر ذوک
معقول قول بعد • همین بود پایان عشق ای پسر • عشقک پایانی
همین بوایدی • ای پسر یعنی بویله‌در که بر بچه‌زهان جانانک عشقی آتش
یانمن عاقبت انوک بولن خلاص اولمن • اکر عاشقی خواهی آموختن
اکر عاشقلق وکر نمکه استرسک • بکشتن فرج یابی از سوختن •
ویلنک ایله یانمقدن خلاص بولسن یعنی معشوق ایله حیاتن اولدرسنا اتش
عشق ایله خلاص بولیوب یعنی بویکمن اشتد عاشقلق بوله • مکن
کریه بر کور مقتول دوست • ودست مقتولک قبری اوزره کریه ایله
یعنی حق تعالینک شمشیر عشقی ایله شهید اولمش کمسه ایچون ه مغموم
اولوب اغلمه • قل الحمد لله که مقبول اوست • بلکه دی الحمد لله که
اول اللهک مقبولیدر • اکر عاشقی سرمشوی از مرض • اکر عاشقا سک
مرض عشقدن باشکی بوومه بلکه اول مرض ایله اوکلسی ایله • چو سعدی فرو
شوی دست از غرض • لیکن سعدی کبی اکر غرض نفسانیه‌دن بو یعنی
شهواتی بالتمام ترک ایله • بدا اییی بنا رد ز مقصود خبک • ندا بوادهه

کیسه معصوم الحکم یعنی فراغت ایلر ● خاصه الکلام بو که دیشو
صادق اوله کیسه ومنی فدا ایدکی یاشدن تجدد ککنه ادم دکو فی عامل
اغلکه قادر اوله ● وکر بو سرش یتر بارندوسنک ● اکر اول فدایی نکیا
ایدوب تیر وسنک یاغدورلو ● بدر یارمرد کلعتمت دیسه در ● بن باکی
ایتدم صاقز ودرباسه کتمه یعنی عاشق اوله ● زیرا زیاده مقزیا
ودشکم بوقوده بو بیت ایله تنبیه اتمشدر   قطعه
اکر در وعشق کم هوشی کیر ● ونم کیر ره عافیت پیش گیر

زهاکا فر بویت حرا ونزباک ● باک ومنزه اشد جل جلاله سوغاک ون
ملوایدی ● بسای بین افتاده کی چو خاک ● ایلیه ای بنده فاککی اتنا
دتواضع ایله ● چو بیعه جرا سود وسرکش مباش ● چو بیعه جرا شوق
یعنی ظالم ومتکبر اوله ● زهاکا فر بریت چو اتش مباش ● منهما
غراسه سنی خاکدن خلق ایلدی ایلیه اتش کبی اوله ● جو که هیت کشید انش
هولناک ● چونکه مهیب وهولناک اتش یوزن چکدی وکبر کوستردی
به بیچاره ی من بینداخت خاک ● طبراق بیچاره کلر ایلیه تنغ اتدی یعنی تو
ابلیس ● چو اوسر فراز شد تو این کمی ● چونکه او اتش سرفراز لق وکبر
کوستردی ● دو خاکا لجوللو وتواضع کوستر ● ازان دیو کردوتو را

اذنی آدم ● اندن شیطان بوندن آدم ایلدی یعنی اتش دن
شیطان خاکدن انسان خلق اولندی کورم انسانی ایله شیطان
اوده شدن نه قدر فرق وار در   یکی قطره باران
زابری چکید ● بر بلوود یعنی نیسان بلودندن قطره سی طامدی
خجل شد چو پهنای دریا بدید ● او قطره خجل اولدی چونکه دریانک
پهناسنی کوردی عوایندی پهنا اینلوکنا سندن ● که جایی که دریاست
من کیستم ● بر یره که دریا اوله یعنی دریا اوله بن کیمم ● کراوست
حقا که من نیستم ● اکر اول بن کوردوکم دریا وار ایسه الله حقیقی
بن یوغم واکله نسبت هیچیم ● چو خود را بچشم حقارت بدید ●
چونکه او قطره کندوسی حقارت کوزی ایله کوردی ● وقانیق
لا شیء عد اتری صدفا فی کنارین جان ایله بسلدی ● سپهرش
بجایی رسانید کار ● عاقبت فلک انوکا شی بیین ایرشدردی
وبو مرتبه یر ایرکوردی ● کرشت نامور لولوی شاهوار ● کر اول
قطره ادلو ومقبول شاهوان لولو اولدی ● بلندی ازان یافت
کوپست شد ● وزیاده رفعت واعتبار اولیسیدن بولدی که اول
قطره پست اولدی وکندوسنه حقارت ایله نظر ایلدی ● در نیستی کوفت
تا هست شد ● بو قلوقیوسنی قاقدی وتاجیز کدعواسنی ایلدی

تا کہ وارلق بولدی یعنی عالی مرتبہ بولدی ◦ حکایت ◦ جوانی خرم منش پاکیزه
بوم ◦ پاک اصل اولوب عاقل جوان ◦ زهریا و را نامی بیر رند بی روم ◦ وریاتی
روم و مدینه یعنی روم و حذرنه کلری ◦ ور و فضل و بیر بو معنی
وغیره ◦ اول جوانک فضل و فخر و اوراک کعدو ی لر ◦ نهاده نی
زعفرانی جای عزیز ◦ اول جوانکه اسبابی برلطیفین قووی لر
واکار عابن ایلدلر ◦ هر عابدان کنت روزی عرد ◦ عابدلرک
ولوسی یعنی شیخ بولکون اول جوانه ایتدی ◦ که رفتا کاک مسجد منشان
دکرو ◦ مسجدک خاشاک غبارنی سلک یعنی مسجدی پاک ایله ◦
همان کیبی سخن مرد مرو زکشتیک ◦ اول سلوک ایدیجی مرد همات
که شیخک بو سوزی اشتدی ◦ برون رفت و باز تن نشان کمزبیز
طاش کتدی و کمسه اونک نشانی کورمدی و نیچه اولدیغی معلوم اولمدی
بیان ممالکه تدبیران دیبر ◦ اول جوانک کتمسنی شیخ و مریدلر
وزیر نسبت حال اتدلر ◦ که بہر وای خدمت نیاز و فقیر ◦ که رفقیر
منشعب بوسی طوتنز یعنی اول جوانک معنور اولدیغی و حرمت
انکدن ظاهر ◦ ولبر روزی خادم کرفتش عراه ◦ ایرتسی کون خادم
دل جوانی یولده طوتدی یعنی بولدی کاه راست کلدی یولده و ایتدی
که تا صوب کردی ملک پناه ◦ که تا مقعول الملک باللد مراد رای

ایکدم اصحاب

لر

ایلدم که اصحاب طریقته خدمت اتمک عادت اتدک ◦ نه ابستوای
کوروک خوش پسند ◦ بیلدک ای خوش پسند و خوب بخت جوان ◦
که مردان خدمت بجای می رسند ◦ که مردلر خدمتدن بر یره ایرشور
و عالی مرتبه بولورلر ◦ مزده ام خرم ◦ که سخن کرفت از سر صدق
سوز ◦ جوان چونکه خادمدن بو سوزی اشتدی صدق و سوز
وجدن یعنی تمام صدق و حرارت ایله اغلمغه باشلدی بویله دیو
که ای یار جان پرور دل فروز ◦ که ای کوکل شعله لندریجی جان
بسلیجی یار یعنی ای ولم مزج و بریجی و حیات و سرور ویریجی ◦
اربیجی و کست ◦ نه کرد اندران بقعه و بیرم نه خال ◦ بن اول بقعه
نه غبار و نه خاک کوردم ◦ مرا لوده بعقم و ران جای پاک ◦ بنکه
اول پاک یرده بولشمش ایدم و کرد و خاشاک بن ایدم ◦ کرفتم باجرم
بازپس ◦ لاجرم قدمکه ارقمه طوتدم و مسجددن تجاوز اتکلدن
فراغت ایلدم ◦ که پاک یرم ز مسجد از خاک و خس ◦ زان مسجد خاک و خسدن
پاکیزه اولمق ایچون ◦ حضرت شیخ نورالله مرقده قصه دن بند معرفت
بیانته شروع و رجوع ایلدی ◦ طریقت جز این نیست درویش را
درویشه طریقت و صوفیلق بوندن غیری کلدی ◦ که افکند
وار دن خویش را ◦ که کندو وجودینی افکندن دمعفه طوتم ◦

بلند یت باید تواضع گزین • ساکر بلند لکدعای قدر اولوکی
تواضع اغنیا ایله • گدا ان بام رانیست سرجزین • ریا اول
بلند که طامه بوتن عیزی بزدیان بوقدر شکر حدیث شریف
بومعنی دمبین ورر • رفعه الله من تواضع ومن تکبر وضعه الله
فروتن سود مهوشمند گزین • مقبول وسعادتلو عاقل تواضع
ایجی اولور • نهد شاخ پرمیوه سر بر زمین • زیرا میوه سی
چوق اغاجن بوداق باشی یره اکر قوریسی الیکور •
شنیدم کروقتی سحرگاه عید • اشتدم کر بروقت بیرام کیجه سی
سحری یعنی بیرام کیجه سنک سحری وقتنده • ز گرمابه آمد برون
بایزید • بایزید بسطامی معروف قدس الله سره العزیز حمام دن
طاشره گلدی یعنی صلا ایرو ب چقدی • یکی طشت خاکسترش بی
خبر • بر بیقرکن طلوسی کلی بیلدن • فرو در یختند از سرای بر
بر سرایدن اشغه انوک باشی اوزرینه دوکدیلر • همی گفت ژولیده
دستار و موی • ولیدیکه صاحبی وقالر پریشان اولدوکی کریانیه
بسطامی صفرینی ابرایدی • که ای نفس من در خور آتش ام • ...
شکرانه انکدا باسی یوزنه سورجی اولدیغی حالده یعنی الله یوزنه
سورب شکرانه ابرایدی مقوله قول ایدوب • کدای نفس مر ور د

خور آتشم • کدای نفس بن آتشه لایقم • بخاکستری روی درهم
کشم • اغبر بو کل ایله یوزی بورتن ایچیم ونه حضورا ولورمیم
بزرکان نکردند در خود نگاه • اولیاء کندولرینه نظر ایلدیلر
وخودبین ومتکبر اولمدی لر • خدا بینی از خویشتن بین مخواه •
کندو فکورجی ون خدا بینی کورجی که وحقیر امنی ایلمکه است
بزرگی بناموس و گفتار نیست • اولولق ناموس عرض و کفتارایله و کلدر
بلندی بدعوی و پندار نیست • بلند که دعوی و پندار ایله اولمیجب
و کلدر بیت اگر از بره بیرون شد ولمن عیب مکن •
شکرایزد که نه در پرده پندار بماند • تواضع سر رفعت افرازدت
تواضع سنکر رفعتک باشنی یوجلدر وبلندمرتبه ایر شمکه سبب اولور
تکبر بخاک اندر اندازدت • کبر سنی خاکه اجندارن یعنی خوار و حقیر ایدر
بگردن فتد سرکش تند خوی • بویناوزره دوشر وناعقول خوی
سرکش ومتکبر • بلندیت باید بلندی مجوی • ساکر بلندلک کوکایسه
بلندلکا استمه یعنی خودبین ومتکبر اولمه
زمور و بیعه وین مجوی • ونیاره
مزور اولندن وین بولمق استمه • خدا بینی از خویشتن بین مجوی
کندکی کوریجی دن خدا بینی کورجی لکی ومعقوله راضی اولمقلق استه

برون

گرت جاه باید مکن چون خسان • اگر ساکه جاه وعزت گرکسه الچقلر
کبی ایلمه • بچشم حقارت نگه در کسان • حقارت کوزی ایله کسه‌لره نظر
گمان کی برد مردم هوشمند • عاقل کسی ظن ایلر یعنی ظن ایتمز •
که در سرگرانیست قدر بلند • که بلند قدر متکبر لکده و خود بینلکده
در یعنی بونی وکلدر لیکن اول قدر بلندلک کبرده دکلدر • ازین
نامورتر محلی مجوی • بوندن اولورک و بلندراک بر محل و بر مرتبه طلب
که خلقت پسندند خوی • که خلق سنی مقبول خویلو
اوقیلو و اخلاق حمیده لو دیه‌لر • نه گر چون تویی بر تو کین
آورد • بویله دکلمیدر که اگر سنکله بر متکبر سنک اوزرکه کبر کتوره
یعنی ساکه کبر کوستره • بزرگیش بینی بچشم خرد • عقل کوزی ایله
انی اولو کورمزسین یعنی اونک کبرنه و کندوکی ناصقول طوتیسین
تو نیز از تکبر کنی همچنان • سن دخی انلر عزیزی کمه اوزره کبر ایلیه‌سن
نمایی که پشت تکبر کنان • کبر ایدیجی کده سنک قتکده نیجه کورنورسه
ایسه سن دخی اولکسنک قتنده انلر کبی کورنورسن • تر علی الثانیه
حتی بیتیه بیتهه بینهک • چو استاده‌ای بر مقام بلند • چونکه بویکسک
مقام اوزره طوروب وعالی قدر ایرکسن • بر افتاده گر هوشمندی مخند
گر عاقل ایسک افتاده وفاسق اوزره کلمه یعنی مستهزی و تحقیر ایلمه •

بسا ایستاده درآمد زپای • اعجوق ایاق اوزره طورنلر کلدی ایاق
آلتی یعنی چوق عالی قدر کیمسه عزت و ثروتدن حقارته دوشدی یعنی
نیجه صالح درگاه خداوندن مردود اولدی و یکدی • که افتادگانش گرفتند
جای • که افتاده‌لر یعنی معصیت و فسقده حقیر و ذلیل اولنلر انلرک
یرینی طوتدیلر که عزت صلاح ایله عزیز و محترم اولدیلر • گرفتم که
خود هستی از عیب پاک • فرضا طوتدم که سن عیبدن پاک وصالحسن
تعنت مکن بر من عیبناک • بار عیبلو اوزره تعنت ایلمه یعنی
بر فاسق ایسم تکبر فسقمه نظر ایدوب بنی تحقیر ایلمه • یکی حلقهٔ
کعبه دارد بدست • زیرا بو عالم تقوا ایله بر سعی کعبه شریفنک حلقه‌سنی
الینه طوتوب حق تعالی حضرتنه تضرع ایدر • یکی در خراباتی افتاده
برسی میخانه‌ده مست دوشمشی • بیت • چو نچن عاقبته بر نزی زاقد
آن به که کار خود و بعنایت رها کنند • گر آن را بخواند که نگذاردش
اگر حق تعالی حضرتنه غاسیه بو میخانده مست فاسقی اوقیه
ومقبول درگاه ایلیه کیم انی قوغمغه حاکم مانع اولور • ور آن را براند
که باز آردش • اگر اول کعبه حلقه‌سنی الندن طوتن صالحی درگاهندن
سوره و مردود ایلیه کیم انی کرو کتورر و مقبول درگاه ایدر •
نه مستظهرست آن باعمال خویش • نه اول صالح کندو اعمالنه استظها

زاغتماد ایدیجوور • نه ایتمیا و دنوبه پستت بیلشش • نوبه‌لك
اوکلك توبه‌سنی یعنی توبه‌یی یوپی باغلمشدور
زاهدا این مشوغتر باز عزت زنهار • کرچه از صومعه تا دو خان این بست
صاحل معنی بیور کر نه طاعته اعتماد ایتمه و که • ونه فسق سببیله رحمتدن نا امید
کوکه • کلمه حق تعالی حضرتندن خوف و رجاده اولوب نا امید قطع امید ایتمک
کوکه • نتکم حق تعالی حضرته جل علا کلام قدیمده امید قطع ایتمکدن
بیورمشدر • قال الله لا تقنطوا من رحمة الله • و مکردن ایمین اولمقدن
ایچون بیورمشدر • لا یأمن مکر الله الا القوم الخاسرون

شنیدم سیم ازدادیان کلام • روایت ایدیجیلردن ایشیتدم یعنی اوکه
شتدم • که در عهد عیسی علیه السلام • حضرت عیسی زمانندن علیه السلام
روایت اولنان بودر • یکی بد کان تلف کرده عمر • و بری کنی تلف
ایلمش ایدی • بجهل و ضلالت سر آورده عمر • جهل و ضلالت ایله
عمرنی باشه کتورمش ایدی یعنی عمرنی فسق و فجورده صرف اتمشدی که
علی علم سعی اتمش ایدی • بودم و خی جایتی و در جهل و ضلالت ایله
باشه کتورمش ایدی یعنی مشهور اولمش ایدی • دلیری سیه نامه
سخت دل • قتی کوکلو سیه نامه نوبه و لیر ایدی یعنی قتی کوکلی للک

کارعصیان نه بها وری یرکسه ایدی • زنا یا که ابلیس ز روی خجل
اول خطا و عصیاننه اوصدن نا پاکدن ابلیس علیه اللعنه انوب
خجل ایدی یعنی انوک قباحتی و کناهی ابلیس دن زیاده ایدی و بولغ
ابداما بومبالغه سندن نکته وار دور اول نکته بودر که بو مرتبه ده
کنهکار ایکن حق تعالی حضرتنه انوک کناهی عفو ایدوب جنت قوری
گرکوه گشت آدمی کالینی • نا امیدازدر رحمت مشوای بادو بت
سرپریده ایام بی حاصلش • حاصلسزلق ایامی باشه التمش ایدی یعنی عمرنی
هوا و هوسه صرف اتمش ایدی • نیا سوده نا بوده از و یکدلی • ماوام
حیاتنده اولمش ایدی اول کسه دن بر کوکلی اسوده اولمش ایدی یعنی
کسنه کوکلنی تسلیه اتمش ایدی • سرش خالی ازعقل و پر ازاحتشام
اولکسنه باشی عقلدن خالی و خشم کبردن مملو ایدی • شکم فربه از
لقمهای حرام • لکن قرنی حرام لقمه‌لردن سمز اولمش ایدی یعنی
صاحب کرش ایدی • بنارا ستی دامن آلوده • ناراستلق ایله یعنی فسق
و فجور ایله دامنی بولشمش پاك برکسه ایدی • بناواشتی دوده •
اندوده • قدرتسزلق ایله مرکب صو اتمش برکسه ایدی یعنی ظلمت
نزلفندن شقاوت و بی بختلق قرالغی انی احاطه ایدوب تمام عصیان
بجهه غرق اولمش ایدی • بیعرف المجرمون بسیماهم • نه پایی بیننده

زكو يحيى لدو صالحه كبي بو راست روا باغي وار ايدى • نه كوش جومردم
نصيحت شنو • نه ساير خلق كبي نصيحت استماع ايدجي بر قولني وار ايدى •
نصيحت قبول اتمز ايدى • جو صالك بيارودى خلايق نفور • فحوده بو
يكجي خلايق اول كسه دن نفرت ايدجي ايدى • نمايان بهم چون مهتر نوز
دور • خلايقه نه يكباى كبي اراقدن برى برينه كوستريجي ايدى لر
تا بو مرتبه انوك خطا و عصياننك تمام شهرتي وار ايدى • هوا و هوس
زمش سوخته • هوا و هوس انوك خرمنني يا قمش ايدى كه عمل و طاعتدن
ده حاصل قالمش ايدى • جوى بند نامى بنيد و خته • بد نامى بوقدر اكلك
او ز كسب ايتمش ايدى • سيه نامه جنوان تنعم برين • زنامه نوعهدني
ياده كنهكارلوقده تنعم سورور و عيش و نوش ايلر • كه
در نامه جاى نوشتن نماند • كه اعمال نامه سنده ارتق يزيجق بر قالمدى
بو رسيته كثرت كنا هندن كتابت دن • جاى كه نام وعملش نيامد
عنوان بغير منظر مضمون نجس كنا • كنهكار و خود راى و شهوت
پرست • كنهكار ايدى دكنك نصيحتني قبول اتمز خود راى و
شهوت پرست ايدى • بغفلت شب و روز مخمور مست • شب و روز
غفلت ايله مخمور مست ايدى يعنى روز مست و شب مخمور ايدى •
شنيدم كه روز آمد بروضت • اشتدم كه حضرت عيسى عليه السلام صحراوى

شهره كلدى

شهره كلدى • بمقصوده عابدى ور كذشت • برعابدك جاروا قتم
اوغرادى • بر برابر ازغرو خلوت نشين • خلوت نشين يعنى عابد
جونكه حضرت عيسى بيكون كورودى غرور اشمر كلدى • بيا يش ور
فتا دبر بريزت • باشنى براندن قويب حضرت عيسى نكا يا غنده ديشدى
كنهكار بركشته اختر زور • طالعى دونمش يعنى بشقى و بد بخت كنهكار
اراقدن جو بر وانه حيران زنور • بروانه كبي انلرده حيران
ايدى نور وحت كه برين نور نبوت و برين نور ولايت وار ايدى •
تأمل بحسرت كنان شرمسار • اندكه كناهلرون خجل اولوب انلره حسرت
ايله نظر ايدجي ايدى • جو درويش در روست سرمايه دار • درويش غنى
انلره حسرت ايله نظر اتدكى كبي • خجل زير لب عذر خواهان بسوز • كندو نك
افعاللندن خجل اولوب لب التندن نهان سوز و اخلاص ايله عذر و
زشبهاى غفلت اوروروز • غفلت ده روزكتورمش كيجه لرندن
سر شكم ازدين باران جو ميغ • غم سرشكنى سحاب كبي كوزندن
باغدرجى ايدى بويله ويغ • كه عمرم بغفلت كذشت اى دريغ •
اى دريغ كه عمرم غفلت ايله كجدى • بدانا متم نقد عمر عزيز • عزيز عمر
نقدنه تلف ايلدم • بدست ازنكردى نيا ورده جيز • حالبوكه اليكمدن
بيمو طاعتدن وتوابدن الومدنه كتورمشم • جو من زنده هركز مباد

بلمجي ايدى

كمي

محصل کلام دنیاده مرکز کسنه بنجلیز و بوریا ولمسون دعرسو وسون
کدم کشی به ازرنده کاذبیسی • زیرا حیاتدن اکر موت چوق یکدر عطاس
خلاص بولور • نژ نفس بحورت و کرامت بسیمره • هرکه ابن عمر دونه
عدشی به زوجیه • بیت اکر ورعهد طفل بیرد • کنا صدن خلاص بولدی
ولکنه طفلیت یعنی طفولیت زمانتن اوکدی • که بپیرانه سر شرمسار
نیرد • زیرا بیرکنه زماننده نجات التمکه انتظر اوله فاسق تضرع ذ
باشلد عبوبیله ویو • کنا هم بخش ای جهان افرین • کنا هم باعتقادی
برا وجی که کرما من ابن فلیش القرینی • زیرا او که کنا هم بیماله بله
ته قبیح بولداش ور • وردین کوبله نالان کنهکار پیر • بوجانبدن نالم
بدیجی کناه کار بیربوبله ویو • کزوبا دعالم برسای دستکیر • که ایم حال
زباد ایرشی ای جمیع افتاده لره دستکیر و معین اولان خدا • نکون
ماندن ازشرمسار حسریش • محالتدن اول پیرک باشی اشغه قالمشی ایدی
بوفانی قالدرمغه مجال ابدایدی • روان ایحسرت بروی و بریش
تحسرت یوزی کرسنه سوانده روان ایدی یعنی قنوبیوی یادایردی
اغلیدی • وزان نیمه عابد سر کبر بو فرص • دا وله جانبدن عابد
بر غرور ایله طلو بوسرا یدی یعنی بر اصدم و بوزیاده غروری وارایدی
نزشکرده بر فاسقا بروزه دور • اراقدن فاسقا ونده قاشنو ترش
ایتمشیدی
ایتمش ایدی یعنی قاشنی بورشدرب بورنه اکتمش بیرکبوبله ویو
که این مدبار بر جه ما جراسنر • که بوبن بخت بنجون بنم اردمجه
یکون بخت و جاهل چه ورخور ماست • بینکوسن بخلو یعنی برمن
جاهل نرین لایق ورعوعه وفی جا ئبنه دنر یزم لابتمز ور •
بکردن بالشی درافتاده یه • حالا که بو بیننه وکن اتشده وثمش فاسق
یعنی بحر عصیانده بومرتبه غرقا ولمشدر که کویا انوک بتم لوراسی
متوزم ر • بباد هوا عمر بر باده داده • عمرنی هوا و هوس یلنه ویرمش وز
چه خیر امد از نفس تر دامنش • انوکتر دامن و ناپاک نفسندن نه خیر
کلدی • که صحبت بود با مسیح و منش • که انوک مسیح ایله و بنم ایله
مصاحبتی اوله • چه بودی که رحمت برویکه ز بلیش • نه اولیدی که
ول فاسقی وکدن زحمق و ثقلتی الدیدی وبن اضطرابدن وز
ب حضور اغیبیدی • بروزرخ بر فنی بین کاد حویشتن • کندوایشی
اردنجه کیدیدی یعنی کندو مصلحتنه بیلا کیده ایدی بن الم و دیر
بمرنجم از طلعت ناخوشش • انوک قبیح صورتندن الجنور
و بیحضورا ولورم • مباد اکه ورمن فتد اتشش • اولیه که انوک
اتشی بکدو شریعی تکلیفی وقسقی پاکت تاثیرایلیه و بن دخی کندو کبی
بر فاسق اولم • مباد او لم وا ولمسون مقابله استعمال اولنور

بحشرکه حاضر شوند ایجنی • قیامتده که خلق حاضر وجمع اولالر • حیفا
توبا اولمکن حذر ییز • ای خدایا سن بنی انکا ایله حشر ایله یعنی ایکیسنی بر
جمع ایله • وزین بعد وحی جلیل الصفات • عابد بو سوزی ایدیجک
حق تعالی حضرتندن ما اعظم شانه • ورآمد بعیسی علیه الصلات •
حضرت عیسیه وحی کلدی • لیک صلاة ذاتوکا ویزنرا ولسون وحی
کرکه عالمست این وکر وحی جبل • کر اکر بو عابد عالم ایسه وکر اول خلق
جاهل ایسه • مرادعوت صرودوامد قبول • یا کر ایکیسنکده دعاسی
تبدکوده ایام وبرکشته روز • ایامی خراب اولمش وکونی دونمش یعنی
بختی منعکس اولمش سعادتسز فاسق • بنا لیدیریدن بزاری وسوز
بنم قتمده زاری قیلسونا بله وکناهی بیلوب اعتذار ایلدیکی
زبیچارگی صرکه آمد بعذر • چارسزلق ایله عذر که بنم قتمه کلدی وتوبه
واستغفار ایلدی • نیندازمش زآستان کرم • ای کرمم آستانندن
رد اتمم بلکه کرم ایله خطاسنی عفو ایلروب ای مقبول ایدنلردن ایدرم
روعفو کردم عملهای زشت • چونکه او فاسق اعتذار بنم درکاهمه
کلدی انک قبیح عملنی عفو ایلدم • بانعام خویش آرمشور ببهشت
قیامتده کوتدن ای کند وانعامم ایله جنته کتورم یعنی جنته قویرم
وکر عار داورد عبادت پرست • اما اکر عبادته اعتماد ایدیجی عابد عار

طوترایسه

طوترایسه • که در خلد با وی بود هم نشست • کرجنتده انونکلا
بیله اوتورب وبر یرده اولور • بکو تا ننک آرد و در قیامت مدار ▪
یا علیکی بن اول عابده ویکه قیامتده اول فاسقدن عار طوتدیغی
طوتمسون • که آنرا بجنت برند این بیاب • زیرا اول فاسقی جنته
بو عابدی جهنمه ایلدلر • فبئس مثوى المتكبرين • کر انی جکعون
ستازسوزه وده • اکر اول فاسقک جکری خون اولدی ایسه سوزی
ورون • ور این تکیه بر طاعت خویش کرد • وکر بو عابد کندو
طاعتنه تکیه واعتماد ایلدی ایسه • ندانست کو در بار کاه غنی
اول عابد بیلمدی که حق تعالی حضرتنک درکاهنده • که بیچارگی به
زکبر ومنی • که بیچارگی وتواضع کبر وانانیتدن یکدر ▪
عابد مغرور وداشت صلاحت نبرد وراه • رشن اندرونی نیان بدر السلام
کرا جامه پاکست سیرت پلید • کیمککه جامه سی پاک یعنی ظاهری پاک اوله
اما سیرتی ناپاک اوله یعنی معجب ومتکبر اوله • ور دوزخ وزحشر ابنا
کلید • اکر جهنم قپوسنه مفتاح کرکمز یعنی اکر احسب مسؤال لازم وکلدی
اول بهمان طرزی جهنمه کیدر • بر این آستان عجز ومسکینیست •
بولکنا نازنده بیوح حق تعالینک درکاهنده سنک عاجزلک ومسکینلک
بر از طاعت وخویشتن بینیست • سنک طاعتکدن وخودبینلکدن

سکینت

وکبر و عجبدن بیکدر • آن مردی از مردی خود دم مزن • آن مرد ایک
کندو مرد کلکدن سویلمه یعنی صالحلر ایله صلاح و تقوا کورن بر شنه عد
ایلمه • در هر شهوارت بدر برد کوی • زیرا هر بر شهوار طوند طاشر
یعنی هر عابد عبادتی سببی ایله ایمانی خلاص ایلمز • پیاز آمدان نه چه
جمله پوست • اول معز سوز پیاز کبی جمله پوست کلدی یعنی همان پوست
ایدی • اصلا ایچنده بر مغز ولب یوق ایدی • که پنداشت چون پسته
مغز درست • حالبوکه اول عابد کندوسندن فستق کبی بر مغز وار صاندی
حاصل کلام بودر که پیاز کبی مغزی اولمدیغی کبی اول عبادت پرست عابد
دخی همان ظاهری ایو ایدی اصلا حقیقتا ایچی پسته سی ایدی که بو مرتبه
غروره گیدوار ایدی بیت • انکه چون پسته دیدمش همه مغز •
پوست بر پوست بود همچو پیاز • از پی نوع طاعت نیاید بکار
سوز کرچکی بودر که بو نوعدن طاعت یعنی بونلرکبی طاعت ایتمک
مقبول حق اولمز • برو عذر تقصیر طاعت بیار • یوری طاعت تقصیرینه
عذرن کتور • عاصیان از گنه توبه کنند • عارفان از عبادت استغفار
کوروار عبادت بیان پردرد • اول عقل بر عاقبت عبادتن بیند
یعنی عبادتدن اکر صحیح نایف اوننکر • که باحق نکو بود باخلق بد
زیرا حق تعالی حضرتنه ایلمه ایو ایکن • که صلاح و تقوا ارسی ایدراک اما خلق

ایلدرام زا ایدی

ایلدرام زا ایدی که طاعت سبب ایله کندو کندی کورمش ایدی وکمه ی
بکنمز ایدی • چه ره بر پریشان شوریده بخت • نه ذوق بحق یوم فاق
لوند • چه زاهد که بر خود کند کار سخت • نه فوق زاهدک کندو
امور اشنی مشکل ایلمه ریاضت و عبادت ایله نتیجه کلام بودر که
حق تعالی حضرتنه غرامسی بر رند سنی مقبول درگاه ایتمک استسه نه فوق
کرکسه فاسق کرکسه زاهد اولسون اکر نسبت بر ابر در زیرا الفقه
نستندن اکد منهی و نه زاهد که زهدینه اکه فایق وار در •
بر زهد و ورع کوش و صدق و صفا • زهد و ورع و صدق و صفا
جانبنی یعنی عبادتلر سعی ایله • ولیکن میفزای بر مصطفا • اما حضرت
رسول الله صلی الله علیه و سلمدن زیاده ایله یعنی نماز و صوم
و سایر عباداتده توغل و تعمق ایله زیرا منهی عنه در • از اندازه بیرون
سپید نخواه • حددن زیاده اقلق و پاکلک ایلمه • که هر کرد ما بغی
چه جامه سیاه • زیرا بو ایله اولمغه کروح و رنگ سیاه اولمق یعنی زیاده
یا قمغله نه تیز سیاه اولور یعنی بیاض اولمسندن قطع نظر ایدر
زیرا توغلدر • حاصل کلام بودر که عبادتده توغل مقبول و کلدر
کبر ایله مخلوطا اولور حجاب نورانی اولور بو بیت تمثیل و تشبیه
طریقیله کتوریلمشدر • تا که شیء قلیل بشیء معقول و شیء محسوس ایله

صدب

معلوم اوله زیرا معقولکر تتبع اسان واسهل دن • سخن ماند از عاقلان
یادکار • عاقللردن سوز ونصیحت یادکار قالور • ز سعدی همین
یک سخن یاد دار • سعدی دن همان بو بر سوزی یاد طوت انوکیله
عمل ایله اول سوز بودر • گنهکار اندیشناک از خدای • خوشتر
زاسه خوفا یدیجی کنهکار • بسی بهتر از عابد خود نمای • کندو
خلقه کوستریجی کندوی کوریجی مرایی عابدن یکدر • بیت
جری که ریخت ما بجریم فنا کشد • بهتر از طاعتی که بروی وریا کشد

فقیهی کهن جامه تنگدست • طاالتوآ سکم جامه لو یعنی بر فقیر عالم
در ایوان قاضی بصف بر نشست • علماء اعتما قاضینک ایواننده صف
امدره اوتوردی • نکه کرد قاضی در او تیز تیز • او تیزلکله نحس ویو
قاضی اول فقیره کبه حدت وغضب ایله نظر ایلدی • معرف کرفتش آستین که
خیز • قاضی اول فقیر که حدت وغضب ایله اطعف نظر ایدن معرف انک آستین کیکی
اول کسنک انک اوتوردیغی قاضینک رضاسی یوقدر بعدا اوندن قالق
ویو مترفع اول کسنک یکنی طوتدی • واکر بویله وریکی • ندانی که بالا
مقام تو نیست • بیلمزمیسن که عالی مرتبه وصدر سنک مقامک دکلدر بخون
ادیب کلدایلدک • فرو تر نشین یا برو یا بایست • بوراوندن اشغرکه

اوتوراننغکی

اوتورانز نصکر کرکسه غضب ایدوب کیت کرکسه صبرایدوب طور •
نه هرکس سزاوار باشد بصدر • هرکس صدره وعالی مرتبه یه لایق دکلدر
کرامت بفضلست و رتبت بقدر • کرامت فضل ایله ومرتبه قدر ایله
درسنده هیچ شبهه یوقدر • دکر ره چه حاجت به پند کست • کرو کسه
نصیحت سنک نه احتیاجک واردر • همان نرم باری عقوبت بست •
همان بو جهات ساکه عقوبت یتر • بعزت هرانکو فروتر نشست • هو او
کمسه کندو حدنی بیلیوب عزت وادب ایله اشاغه رکا اوتوره
بخوری نیفتد ز بالا بپست • حقارت ایله یوقاریدن اشغه
دوشمز یعنی خفتهٔ عرض و وقارینه خلل ونقصان ایرشمز • بجای بزرگان
دلیری مکن • اولولرک یرنه وصدرینه دلیرلک وجرات ایلمه • چو سرپنجه
ات نیست شیری مکن • چونکه سرپنجک یوقدر ارسلانلق ایلمه یعنی چونکه
تمکنک یوقدر اولولر صدرینه اقدام ایلمه
کلیه بر جای بزرگان نتوان زد بکزاف • مکر اسباب بزرگی همه اماده کنی
چو دیدان خردمند اور درویش رنک • چونکه اول درویش صورتلو
عاقل کوردی • که بنشست وبرخاست جنبش بجنک • که یعنی
کندو ایله جنک ایتمکه قالقدی • واوتوردی یعنی عجبی اکا ساعد ایلدی
جو آتش برآورد بیچاره دود • اول بیچاره آتش کبی توتن یوقاری

کتوردی یعنی حضورلغندن آه ایلدی ● فروتر نشست از
مقامی که بود ● اولدا اوتوردیغی مقامدن اشغرکا اوتوردی
فقیهان طریق جدل ساختند ● فقیهلر قاضی مجلسنده بحث وجدل
طریقنی دوزدلر یعنی بحث وجدله شروع ایلدیلر ● لم لا نسلم
در انداختند ● لم لا نجوز ان یکون ذلک و لا نسلم کلمه‌لرن سوزه
آتدیلر یعنی سؤال وجوابه ومناقشه یه ومعارضه یه شروع ایلدیلر
گشادند بر هم در فتنه باز ● کروبری بری اوزرینه فتنه قپوسنی
اچدیلر ● بلا و نعم کرده گردن فراز ● لا و نعم ایله بیونن یوجلتقلی
اولدقلری حالده ● تو گفتی خروسان شاطر بجنگ ● سن آکدانن
اولیدک زیرا بیک که جنگه شاطر دیرها و خروسلر یعنی خروسلر
فتادند بر هم بمنقار و چنگ ● منقار و پنجه ایله بری برینه دوشدیلر
یکی بیخود از خشمناکی چو مست ● بریسی زیاده غضبدن مست
بیخود ایدی که بنم سوزم مسموع اولمدی دیو ● یکی بر زمین می
زدی هر دو دست ● بریسی حضورلغندن ایکی الن یله یره اوره
اوردی ● فتادند در عقده‌ای پیچ پیچ ● اتفاقا عقده‌زاده
مشکل بر مسئله یه دوشدیلر یعنی راست کلدیلر ● که در حل آن ره
نبردند هیچ ● که انوک حل وکشفنه هیچ یول التمدیلر یعنی فتح

انکه قادر ولدی

لر

انکه قادر ولدی ● کهن جامه از صف اخرین ● اسکی جامه
یعنی اول فقیر عالم که حکایت اولنن مجلسده جونکه بو حالی کوردی
اشغرکی صفدن ● بغرش در آمد چو شیر عرین ● آکا ایلان کبی
اوکردی یعنی جوش وخروش ایلدی ● بگفت ای صنادید شرع
رسول ● اول فقیر مجلسده اولنان علمایه ایتدی ای شرع رسولک
اولولری ● بابلاغ نشر یلدوفقه واصول ● بلاغت وتفسیر
وفروع واصولده سبق ایله ● دلایل قوی باید ومعنوی ●
دلیللری قوی ومعنوی کرک ● نه رکهای گردن بحجت قوی ●
حجت وبرهان ایچون بیونک طمرلری قوی کرکمن ● بلکه حجت وبرهان کنده
قوی کرک ● مرا نیز چوکان لعبست وکوی ● بنم دخی لعب وکوی
چوکانم وار دیمک یعنی بنم دخی فصاحت وبلاغت وار در بحث
وجدل ومناقشه ومعارضه وسؤال وجوابه یعنی واسئوله جوابه
قدرتم واردر ● بگفتند اگر نیک دانی بگوی ● مجلسده اولان
علما اول فقیر عالمه ایتدیلر اگر ایو بیلورسک سویله وبو مشکل
مسئله حل ایله ● بکلک فصاحت بیانی که داشت ● شول بیانی که
طوتاریدی یعنی بلدکنه کوره اول مسئله‌یی فصاحت قلمیله یعنی
لطف ودکشن ● بدلها چو نقش نگین بر نگاشت ● انی اول

ک

قلبلمه بوزک قاشنی اولن نقش کبی نقش ایلدی یعنی اول
مشکل مسئله‌یی شول روشن ایلدیکه انی اصحاب عالملر تمام
معلوم اولدی • سر از کوی صورت بیرون کشید • اول بحث
صورت کفت وکویدن معنایه چکدی یعنی سوزک لبنی سویلدی
بکلی برسر حرف دعوی کشید • دعوی حرفنک باشنی اوزره قلم
چکدی وجمعیسی بحثدن فراغت اتردی • بکفتند شاز
صوکنا د آفرین • چونکه انوک بو فضلنی کوردی لر هر طرفدن اکا
آفرین دیدلر بویله دیو • کد بر عقل وطبعت هزار آفرین
کرسنک عقلک وطبعک اوزره بیک تحسین اولسون • سخن
سخن تا بجای عیب انش • اول فقیر سوزنا تقریرینی سوروی
دیوبر تقریر ایرکوردی یعنی شول قدر تحقیق وتدقیق ایلدی
کد قاضی چو خر در وحل بازماند • کد حمار باتوقده قالدی یعنی قالدی
بو قاضی دخی اول محلده کیرو قالدی اصلا بحث اتمکه قادر اولمدی
چونکه قاضی اول فقیرک فضلنی کوردی اکا احسان ورعایت ایلدی
مرله ایلدی • برون آمد از طاق ودستار خویش • کندونک
قواصندن وعمامه‌سندن طشره کلدی یعنی صوینیدی • باکرام
ولطفش فرستاد پیش • اکرام ولطف ایله انک اوکنه کوندردی

واعتذار ایدر

اعتذار ایدوب بویله دیدی • کد هیهات قدر تو نشناخته
کردیم حیفا سنک قدرکی انکلمدم • بشکر قدومت نپرداختم •
سنک قدومک شکریله مشغول اولمدم یعنی سنک قدرک کوریب سکا
رعایت ایلمدم • دریغ آیدم باچنین مایه‌ی • باکه حیف کلور
بو بجلیلی مایه وفضل ایله • کد بینم ترا در چنین پایه‌ی • کد
سن بو بجلیلی برادنی پایه‌ده کوره‌م • معرف بدلداری آمد
برش • معرف چونکه قاضینک اکد بو قدر التفاتنی کوردی
ودلدارلق وتعظیم ایله انوک قاتنه کلدی • کد دستار
قاضی نهد بر سرش • کر قاضینک عمامه‌سنی انوک باشی اوزره
قویه • بدست وزبان منع کردش کدوری • اول فقیه چونکه
بو حالی کوردی موقنه الی ودلی ایله منع ایلدی کد ای مرا اوله
یانمه کلد • منه بر سرم پای بند غرور • غرور پای بندینی باشم
اوزره قومه • شود بر که بر میرهای • دیرا یارین اسم جاه لوله
یعنی فقیرلر اوزره • بدستار پنجه کز بر سرکران • اللی دشون
باشم اغر اولور یعنی دستار سببیله انجلیلی متکبر اولورم
چو مولام خوانند وصدر کبیر • چونکه بکا مولام وصدر کبیر
دیرلر • نمایند مردم بچشم حقیر • خلق بنم کوزمه حقیر کورد

نورلر

ایلیه بو دستاردن باکه فایق اولماز بلکه زیان و ضرر اولور
بیت حافظ از بی صدر نشیند ز عالی همتست • عاشق دردکش
اندر بند مال و جاه نیست • تفاوت کند هرگز آب زلال •
آب زلال لذت و لطافتده هرکز تفاوت ایدر می اکر نقصان
ایرشورده • کرش کوزه زرین بود یا سفال • اکرچه کوزه سی
زرین یا سفال اوله یعنی کرکسه آلتوندن دوزلمش کرکسه تخالدن
دوزلمش ظرف اولسون • شرف آنکه ان باکلیکی • خرد باید اندر
سر مرد و مغز • مردک باشنده عقل و مغز کرک • نباید مرا چون
تو دستار نغز • یاکه سنجلیین پاک و لطیف دستار کرکز خطاب قالنوب
ور • کسماز سربر که نباشد تمیز • باشی بوک کلندن کسمه سی
اولماز • وقدر بوملز • کدو سر بزرکست و نه مغز تیز • کدو دخی
کر قباغک باشی بوک کدر اما مغز سزدر • میفراز کردن بدستار
ور دلیش • بویله یوجلمز یعنی کبر ایله عامه و لحیه ایله • که دستار
پنبه است و سبلت حشیش • زیرا دستار پنبه در و بروت
و لحیه قوری اوت در انلردن سنکا نه فایق یوقدر •
بصورت کسانی که مردم وشند • سول کسه صورتا آدم کورنور و
علم و فضلدن بی بهره لردر • چو صورت همان به که دم در کشند

اکلر مهمان

اکلر مهمان اولی یکرجانسر صورتکی خاموش اوله لی ■
بلند هنر جست باید محل • منصب و پایه و معزز مقدار طلب
ایتمک کرک • بلندی و پستی مکن ز حل • زحل یلدزی بلندلک
ونحوسلک ایله • ده بو زیارا بلندی نکوست • حصین قشنر بلندلک
ایرولایقدر نیکلر واراکین • کد نیشکر خاصیت خود ردست
بوریا قمشده وار در یعنی بو قدرت ایلیه صورتده شکر
مشابه اولدغندن اکر قمیشده و نه فایق حاصل اولور • برینی
عقل و همت خوانم کست • بو عقل و همت ایله سنی کسه ٢
وقوم ز دستار ایدی بونوا عبار اتمزمی • و کرنه ز روو صد علام ازن
بست • الدستار دکلدن فرض بو غلام کیدی که غلام و تعنورک
ولیه حکایت • جو شکنت حریفی بی وردکش • نه لطیف ویکی
وحرمان بو بالحقه کرانی و وشمش ایدی • که برو ابتنشن بی
طمع جاهلی • چونکه زیاد • طمعکار بو جاهلا نی قالدردی و کوزی
صاتوب انی حریف صاردی مقول قول بوبیت در • مراکس خواهد
حریفی بی هیچ • بی کسهاتون الیمروالتفات ائیمزدر • بو دیوانه
ور حریم بیهیچ • دیوانه که و احمق که ایله بو حریفه صارمه • خبنزد و
همان مورد ار دکه هست • طلکوز لانی قوردی همان اول قدر که

لو ترکه وار و زاندن غیری بر منفعتی یوقدر • دکه و زمیان ستیق
نشفت • اکر شقایق اور تاسنه او تور رسه ایسه و یعنی شقایق
ون اکد شرف حاصل اولمز شرف انکاف یا کلیدن • تم منعم مال از
کسی بهتر ست • غنی مال سیی ایله کسه دن یاکه کلدر • خر از جل
اطلس پوش خرست • زیرا اکر خر اطلس جل کیدیر سه خر دن اکه
اطلس دن شرف یرشمز • پر بین شیوه مرد سخن کوی جست •
بو شیوه و بو ظرافت ایله جست و لطیف سوز سویلیجی مرد • باب
سخن کینه از ول بشست • سوز صویی ایله کو کلدن کین یوردی
یعنی سویلیک ایله عنفی و حرجی کتدی • دل ازرده سخت با شد سخن
کو کلی مجروح و رنجیده اولنک سوزی قتی دایتی دن • چو خصمت
بینا د سستی مکن • چون دشمنکه و شری مغلوب و زبون
ولدی ست کدایله ادکی اول انوک حقندن کل • چو دست آ
مغز دشمن بر آر • چونکه سنک الوک ایر شور و قدرتک وار رو دشمنک
بینی سنی چقر یعنی هلاک ایله • که فرصت فرو شوید از دل غبار
زیرا کنی دشمنه فرصت بولمق کو کلدن غباری یورد • مضمون یعنی
زایل ایدر • چنان ماند قاضی بجور ش اسیر • قاضی و لکسنک
جورندا انجلیز اسیر قالدی • که کفت ان هذا یوم عسیر • که

قاضی زاده

۲۰۹

قاضی زاده مضطراب وا ولوب ایتدی تحقیق بوکون زعصب و
مشکل کوندر کو قیامت کونی و ر • بخندان کرید بعجب بر ین
قاضی او لکسنک حالنی تعجب اتکدن و یشی اکه النی اصری
بانوی دردن چو فرقدین • قاضی نک کوزی اول کسره
فرقدین کبی قالدی یعنی متحیر اولوب اکرباقر قالدی • وازان جا
جوان روی همت بتافت • وادخادن جوان یعنی فقیه اول
همت یوزنی چویردی • برون رفت و بازش نشان کس نیافت •
طشره کتدی و کمسه کرو انوک نشانی بولمدی و نره کتدکی معلوم و
غریو از بزرکان مجلس بخاست • که اوین که بو مجلس شوخ چشم
بحشند قدند مر و نه یو دن ظشدون • نقیب از پیش رفت و
دوسو و وین • نقیب اول فقیهک اردندن کتدی و هر جانبه یلدی
بو یله و یو • که مردی بدین نعت و صورت کوین • که بو نعت
و بو صورتن بر کمسه کرکور دی • یکی کفت ازین نوع شیرین نفس
بر کمسه ایتدی یوکون بونک کبی دن شیرین نفس بر کمسه ایتدی بونک
کبی دن شیرین سخن دان • در ین شهر سعدی شناسم و بس •
شهرده یعنی شیراز ده سعدی اکلورانجق یعنی بو قدر فصاحت و بلاغت
ایله بونی بحث ایون سعدی دن غیری و کلدر • بران صدر

اولو علینا ولوالدنا یعنی
دعفا نا الملک • مع
کر کو بیمچین بشوخ چشم از کجا

قرار آفرین گین بگیت ‌• اول کسه اوزر یوز بیک تحسین اولسون
که بو سوزی یعنی درین شهرستان شنیدم وبو سوزی دیدی •
که تلخ باین تا چه شیرین بگفت • ایچ نکته حقی کورکه اول کسه انوک
حقنده نه شیرین ونه لطیف دیدی • الحق مرّ یعنی اول فقیهه کرفاتی
جلسنده بو قدر ایچی سوز سویلدی اما کورکه تلخ اولم جوابیدن
ونوریک آلدیغی سخن وسکر گفتار دیدی معلوم اولدکه فقیهدن
مرله حضرت شیخ کند وسیدر

یکی پادشهزاده • ودر گنجه بود • گنجه شهرنده بر پادشهزاده وار ایدی
که دودن رنو پاک وسر پنجه بود • که سنندن ایراغ اولسون فاسق
وظالم ایدی • بمسجد درآمد سرایان ومست • اتفاقا اول شهزاده
بر بلایچی ومست اولدیغی حالده مسجده کلدی • بخاندن سرو ساغر بدست
ویاشنده یعنی سرخوش والنده بر ساتکین • بمقصوره در پارسایی مقیم
ول مسجدکه مقصوره سنده بر پارسا معتکف ومقیم ایدی • زبانه ولاوی
وقلبی سلیم • کوکل تعلق ایدیجی بر بلیغ وار ایدی یعنی کوکل میل ایدیجی
شیرین سوز وسلیم ولطیف بر قلبی وار ایدی • تنی چند برگفت
ومجمع • اول پارسا انی واعظ ایدی برنیچه کمسه انوک سوزی اوزنه
مجتمع ایدیلر بیلدو وعظنی استماع ایدرلر ایدی • چه عالم بنا شنوکت شمع

چونکه عالم

چونکه عالملرا وبلیغانی مستمع ونکم اولمعی چونکه دکلنسن باری
عاملک سوزنی کوش دل ایله استماع • چونه عرّتی بیشه کرد آن عزیز
چونکه اول حرمدن غرتسن کی صنعت وعادت ایلدی یعنی اول مجلسده
ادب سزلکله باشلدی • شنیدنده آن عزیزان خراب اندرون
بو خصوصده اول عزیزلر خراب اندرون یعنی پریشان خاطر اولدیلر
چو منکر بود پادشه را قدم • چونکه پادشاهک قدمی منکر اولدی
یعنی فاسق اولوب شرعه انقیادی اولمیه • که یارد زد از
امر معروف دم • امر معروفدن دم اورمغه یعنی سویلمکه کم قادر
اولور • که کند سیر بر بوی کل • صر سندرا چه سوکلزار
وزند غلبه ایدر • فرو ماند آوا از چنگ از وصل • چنکدن آواز
طبل آوازندن اشغر قالور یعنی انوک مغلوبی اولور • کرت
نهی منکر برآید ز دست • اکر ناشرو حکم نهی منکر الوکدن •
کلور سه • نشاید چو بی دست وپایان نشست • السز وایاقسز
اوتورمق لایق دکلدر بلکه دست وزبان ایله رضاء لله جد
وجهد ایتمک کرک • چو دست وزبان را نماند مجال • اما چونکه
دست وزبانک قدرتی ومجالی اولمیه بو شهزاده کبی • بهمت
نمایند مردی رجال • ارلر ارلکی همت ایله کوسترلر •

لر

سی

لرکه

یعنی دعا ایدرلر • همت الرجال تقلع الجبال • یکی پیشوا دانا
خلوت نشینی • اول مجلسده اولنلردن بری خلوت نشین
و دانانک قتنده • سیا لبید و پارسیت سربوزمین • باشنی یر
وزره قویب ایکلدی و اغلدی بو یله دیو • که یکبار دیگر بر
ندمست • که دیگر برکت برست لونا وزن ادب سزلکندن
وتری • دعائی که دیدی زبانیم و دست • دعا ایله که بردبسز
و السز یعنی انکا سو یکله قدر ترونم اورمغم قدرتم وارده
وی سوز ناک از ول باخبر • خبرا یلدو لدن لطلان یعنی خبر
صاحب ولدن حوارتیلو نفس که مرلف بو دعا ور • قوی ترکه
منتاد تیغ و تیر • یعنی تیغ و تیردن قوی ترکدر یعنی
صدقله بو دعا یعنی تیغ و تیردن زیاده رکوردتا ثیر وصلا
ول کسه پیرودن چونکه شهزاده نک حقنده بو دعا طلب ایلدی
بر آورد مرد جهان دیده دست • اول جهان دیده کسه دعایه
ال قالدردی • بگفت ای خداوند بالا و پست • اول بالا
و الچاق اولنک اینیدی ای بلند و پستک یعنی ارض و سمانک پادشاهی
خوشنس این پسر وقتش از روزکار • خوش ولطیف ودن
وبسرک وقتی زمانه دن • خدا یا همه وقت او خوش بداد

اعزا انوک

ای خدا انوک دوکلی وقتینی خوش طوت • بکو گفتش ای مرد هو
راستی • مجلسده اولنلردن برسی اول پارسایه ایتدی ای راستلک
راستلقک یعنی سلطانلرک مقتداسی • بر ین بد چرا نیکو یی خواستی
بو فاسق و ظالم اوغلیچون ایلک طلب ایلدک بو دعا ایلدک
چو بر عهد بر اینک خواهی بر بری • چونکه ظلم قاپنی طلب ایدرسن
نصیب ویرن • چه بد خواستی بر سر خلق شهر • نه سبیدن شهر خلقنه
ایوزن ظلم وضرر طلب ایلدک یعنی بو ظالمه ایلک شهر خلقنه ظلم
طلب ایلمک کبی ودن • چنین گفت بیننده • تیز هوش • چونکه اول
زیاده عاقل اولان اهل بصیرت اول کسنک بو سوزنه ایشتدی
اکه بو یله ییدی • چو سر سخن در نیابی مجوش • چونکه سوزنک
حقیقتن فهم ایلمزسن باری جوش ایلمه یعنی غضور اولمه •
بطامات مجلس بیارا ستم • رسوم و قواعد ایله مجلسی زینت
ایلدم یعنی ظاهرا که دنیا دو تجی اجلندن شهزادنک حقنده دعا
ایلدم اما حقیقتده اخرته متعلق دعا ایلدم • که دادا فرین توبم
اش خواستم • زیرا اول دعا ایله الله تعالی حضرتندن عم
نوالنوک توبه سنی طلب ایلدم • که هر که با ز اید از خوی
زیرا اول شهزاده هر قجان که قبیح و نا معقول خویندن کرو

نزشت

کله یعنی تشوددن فراغت ایده • ونا شروع اشلرمز توبه ایلیم • بعضی
رسوجا وزان ورنهمت • جنتی برابری عیشه ایرشمودی • بهل
بشنج روز رست عیش مقام • زیراده نیاده ایجنی بشکوندر شرابکه عیش
ودوفی • بسترک اندرش عیشها مدام • اما اول شرابک ترکنی
مدام عیش لدوباقی ودوقلو وارودکه • حدیث کرمرد سخن ساز
کفت • شول زیکه اول امیر کلام اعصون واعظ ایتدی •
کسی ران میان با ملک باز کفت • اول اورتاون یعنی اول
مجلس اولنلردن برسی وارب شهزاده‌یه ایتدی • زوجن آب
درچشمش آمد بومیغ • چونکه شهزاده اول کمدن بوسوزی
اشتدی وجد وغمدن سحاب کبی انوک چشمنه آب کلدی یعنی کوزی
سوز یاشی ایله بر اولدی • ببارید برچهره سیل ودریغ • چهره‌سی
دریغ ودریغ سیلی یاغدردی یعنی یوجا لغه حیف لتوب کوزنک
یاشی سیل کبی اقتدی • بہ تیرازشوق دردوبش بسوخت • شوق
تیراغی ایله قلبی یاندی • حیادین برنشت پایش بروضع • حیادن
چشمی ایاغنکه ارتیرسی اعذری وکدکی یعنی اکدشویله مستو اولدیکه
کوزنی ایاغنکه ارکتندن بوقاری قالدرب کستک یوزینه نظر اتکه مجال
یوق ایدی • بریکه محضر فرستادکو • شهزاده اول ایوضوی لو

پارسانک قتنه

پارسانک قتنه کمسه کوندردی • درتوبه کوبان کرد یاد کس • توبه قبول
قابلی کد نیم حالومه فریاد ایرشه دیو • مدم رنجه فرمای ناسرهم • قدم
رنجه یوب یعنی بنی خاطره کل تا باشی قویم دامرکه اطاعت ایلیم •
بر جهل وبار کشتی برنهم • جهل وفا سقلوق سوولنی ترک ایلیم •
نصیحت کرامد با یوان شاه • اول واعظ پادشاهک ایوانه کلدی •
نظر کرد درصفه بارکاه • پارسا اول بارکاهک صفه‌سنه نظر ایلدی
شکر دید وعناب وشمع وشرلب • پارسا اول صفه‌ده شکر وعناب
وشمع وشرلب کوردی یعنی اسباب بزمی مهیا کوردی • وه از
نعمت بادومردم خراب • کوی نعمتدن معمور اما خلقی خراب یعنی
شهزاده‌نک بزمی لوازمدن برابری • اما مجلسده اولنلر مست ایدی
یکی غایب ازخود یکی نیم مست • برسی کندودن غایب یعنی مست ولا
ولا یعقل برسی نیم مست یعنی صفوز تمام مست اولمامش • یکی شعرکوبان
صراحی بدست • برسی شعر دیجی النده صراحی طوتب شعر اوقوردی •
زیک سوبر آورده مطرب خروش • برجانبدن مطرب خروش
بوفاری کتوردش یعنی ساز چالمقده • زدیکر سواواز ساقی که نوش
برجانبدن دخی ساقینک اوازی که نوش ایله   بیت
الکدیرت بورت ساقی ایاغی • کرده ورانک بغایت سرعتی وار •

حریفان خراب از می لعل رنگ • اول مجلسده اصحاب کمرلر لعل رنگلو
شراب دن مست وخراب ایدیلر • سر ملکا از خواب و دیرجو چنگ
چنگ تک باشی خوابدن چنگکی بیدسن ایدی یعنی کوچه جوابسز
قالدغندن او تری مجلسده او یوقو غلبه ایدوب او یوردی • بنودار
بزیان کو ودن فراز • عالی قدر مصاحبلردن وکل ایکن • بجز برکس
بجا کسی وبی باز • اول مجلسده زکردن غیری کیمسنه کوزی
جوق یعنی آنی اولنار جمله جوابم وارشی لر ایدی • وفو چنگ
بابکدکر ساز کار • اول مجلسده دف ایله چنک بری بری ایله موافق
بدعت یعنی دف وچنگ چالنور ایدی • برآورده ازمیان نالۀ زار
نی اورتاوه زار ناله کتورمش ایکن • یعنی اول مجلسده نی دخی
چالنور ایکن حضرت شیخ رحمه الله علیه اول مجلسی تمام وصف ایتدکدن صکره
شهزاده نک احوالنی بیان ایتمکه شروع ایلدی • بزموه ودهم شکسته
شهزاده یوردی اول مجلسده اصحاف آلات لهوی پاره پاره
ایلدیلر بزمعه کلنکه فاعل شهزاده اولمق برکشن ودر • مبدل
شدان عیش صافی بدرد • اول صافی عیش وزوقه تبدیل اولندی
یعنی مجلس پراکنده اولوب ذوق وصفا کیتدی • شکسته چنگ کسسته
رود • چنگک صدالری وقلیلری قورولر • بدر کرد کوبتی از سرود

کوبنی سرودی

کوبنی سرودی باشندن طاشره ایلدی یعنی کوبتینی چون کوروب کره
آلات لهوی پاره لدی لر معلوم ایدندیکه بساغ اولقد کندوکه کحی
ایلمقدن فراغت ایتدی • بیجا زر ورسنک بروبن زدنی • بیجا زر
کوپ افندی طاشی اوردولر یعنی بیجا نزده لعطه کوبلری پاره لدی
کدوراتنانند وکردن زدنی • بی جرم شرابی سی کتوردک وبو قیق
وتورتدیلر وبو یعنی اوردولر • جی لالم کون از بط سرنکون • باشی
اشغه اولمش باتقدن لاله رنکلو شراب • برون ازجهان کز بط
کشته خون • روان ایدی بوغاز لفتقدازدن قان روان اولدیکی
حم آبستن عمر نه ماهی نجه • کوبطقون آیلق شراب حامله ایدی
دران فتنه دختر بپا خستن زوده • اول فتنده تینرو ختردن اندیکی
اول غوغاده ویوری حملنی وشوروری • شکر تا بنا فتنه دیدیلر
شکر • مشککوبکنه وکغرنقی برتدیلر • قدح را بو وچشم خوبین
پراشکند • قدحک قانلو کوزینی نوکا منزی کوزیاشی ایله طلو ایدی
یعنی مشککه بو حالنه کریه ایدر ایدی • بلکه حقیقت ده کندوا منزی
کریه ایدی زیرا بوندن صکره کندو به اعتبار اولنمدیغی وحرمتی
قالمدوغی بیلور ایدی • قدحک کریه ایتدیکی واکر علما سنا وعی
استعاره طریقیله ور غفلت اولنمه • بفرموه تا سنک معزی ایکی

شهزاده • بو روی تا سرای صحنک طاشی • بکند ندو کرد ندو بازجی
قازه‌لی واتوکیرنی کرویکی ایلدلر یعنی عزیز عدوش شدند لر • کر کلکون
عر یاقوت فام • زیرا یاقوت رنکلو شرابک حمرة ورنکی • نشان
نی بند در روی عرفام • بو مقلدم مرکب بو زندن کتمزدی • عجیب نیست
یا لوعه شد خراب • عجب کلدر اکر یالوعه خراب اولدی ایسه • که خورده
اندران ز هر صیدان شراب • زیرا اول کوندن اول قدر و افر شرابی یعنی
دکو مرکه بر ربط کر فی بکف • فسقه بر مرتبه بیاغ اولدیکه کویدمرکم که
لنن اولیدی • قفا خوردی از دست مرد و جو دوق • ملنک الندزدف
کو الکنده سلّه یردی • دکر فاسق چنکبردی بدوش • وکربد نازوق
موزش جنک الدیرف یعنی کتوریدی • نا لیدکاو لارجو طنبور
کوش • طنبور کبی انوک قولنی بورلوردی یعنی تادیب ایدوب وکولر
بیری پیت زرنکباده بشویم خرقها ودانشک • که موسم ورع وروز
یعبرنت • جوان نا سرز کبر و بندار مست • جونکه یعنی شهزاده
باشی کبر و عجبدن و غروردن پندارهدن مست ایکن • جو پیران
بکنج عبادت نشست • بو جملهٔ ترک ایدوب پیرلرکبی عبادت
بوجاغنده اوتورر ایدی • پدر بارها کفته بود بش به هول • بابا
بجه کن الدهول وخشونت ایله دعش ایدی • که شایسته روان

ن

و پاکیزه قول • که مقبول بوره بجی وصلاحی ابدی ولطیف سوزی
اولی • جفای بد بر وزندان وبند • بابانک جفاسی وزندان
وبند جفاسی التندی • چنان سود مندش نیامد که پند
که بو جمله اول شهزاده به تخلیص سود مند و نافع کلمدی
که بند کلدی یعنی نصیحتک تاثیری زیاده اولدی اما بوندن
اول شهزاده نک حالی نیجه ایدکنی حضرت شیخ طاب ثراه بیان ایلر
بو بیت لر ایله • کرش سخت کفتی سخن کوی سهل • اکر
اول شهزاده به سوز سویلی ونصیحتا بدجی سهل وجزوی
شی سویلیدی بو یله دیو • که بیرون کن از سر جوانی وجهل
سر جهل وجوانلق یعنی جوانلغی باشکدن طشره ایله دیو بو الکی
وفسقی ترک ایله • خیال غرور تشبیران وانشی • غروری خیالی
اول شهزاده انوک اغزین طوتردی ایدی یعنی کند وبه غروری شویله
وار ایدی • درویش را زهن نکنا شنی • که اول نصیحتا ایدن
درویشی و بری قوم دی • سپر نفکند شیر غران جنک • قیلان
ارسلان جنکده دن سپر براقمز یعنی خوف ایدوب جنکدن قاچمز
شید یش از تیغ بران بلنک • قپلان کبکن قلیچدن خوف
ایلمز یعنی پادشاهلر شیر و پلنک کبی در که خشونت ورعونت

استمزلر • بلکه ملایمت وملاطفت استرلر • بتر عهد دشمن تواند
کند بوست • ملایمت ورفق ایله دشمندن یوست سویدق بنی و
هلاک ایلمک ممکن اولور • جعبا دوست سختی کین دشمن اوست •
اما چونکه دوسته یا وزلق وخشونت ایلسن اوله دخی دشمنکدر
یعنی دوست ایکن دشمن اولور • مداراة الناس صدقة •
سایشوی وکیمی تقصیر اید ورت • بادوستان نرمی بادشمنان مدارا
یوسندان کسی سختر وین نکوید • ومدارا ورس کبی برکسه سخته و
لک وادب کلا یلمز • کدعاقبت تادیب برسرخورد • کداول
تادیب جکیجی باشی وزن یدی • یعنی یعنی حامل کلام برکسه کم
ادب کلا یلدی • البته تادیب وکوشمال کورمک وبکدر •
یلنمش درسی مکن باآمیز • سوبیلکده یعنی سوزده بادشاه
خشونت ایله • جو بینی کدسختی کند دستگیر • جون کورسن کدامیر
یا وزلق ایلرسن سست ونرم طوت • بااخلاق باهر کدبینی بساز
هرکسه کی کدرسن کدومصاحبت ایدرسن انوک ایله اخلاق حمیده ایله
ایله امتزاج ورفقدکانی ایله • اکر زبردستست اگر سرفراز • اول
کسه اکر فقیر اکر غنی اولور اکر صاحب دولت اکر رعیت ور • کداین
کردن از ناز کرد کشد • زیرا بوکه سرفراز لعدن بوینی اجرد

جکی وملایمت ایله ناز لکلندن لطیف سوز ایله • بکفتار خوش
وان سرانون کشد • واول بیره کدزبردست وفقیر لردن
باشنی اجر وجکر خوش کفتار ایله وسندن معقول سوز اشتمک
ایله • زین کلام بوور کدسن ملایمت ایله انلر دخی التبه ملایمت
یدرلر سرفراز وغنی لعدن بوینی اجر وجکی • ویکدن مرله
ساک برو جمله انقیاد ایدرکه ارتق سونه دخی سویلمز ویکدرقند
تاکه کصنوکله خصومت ایلیه • بشیرین زبانی توان بردکوی •
شیرین زبانلق ایله طوب الته ممکن ور یعنی طتلو سوز ایله دولت
وسعادت حاصل اتمک ممکن ور • کدپیوسته تلخی برد تند خوی • زیرا
یمان خوی لو دایما اجی لق ایلدرنه دنیا و دولت ونه عقبی
سعادت بولور • تو شیرین زبانی زسعدی بکیر • سن شیرین زبانلق
ولطف کوبلی سعدی طوت یعنی اندن اوکرن • ترش روی کرا
کو تلخی بمیر • اکشی یوزلو بدخویه وی اجی لق ایله اول یعنی بلاوحی
بلا اولسون وی **حکایت** شکرخنده انکبیزی فروخت ▪
بو شکر کلشلی یعنی بر محبوب عسل صاتردی • کدولها زشیرینش
می فروخت • اما اول دلبر ایله زیبا وشیرین ایدیکه انوک شیرین کلندن
کوکلر یانردی یعنی ملاحت وآنین دن خلق سوفته ول ایری لن •

بسومت

نباته میان بسته چون نی شکر • نیشکر کبی بلینی بغلشی بر نباته ایدی
برد شکری از شکس بیشتر • اول محبوب قنی کتسه اوزرینه انوک
شکری شکرین زیاده درک ایدی • کر او زمی بر داشتی فی المثل •
ترشا کر اول محبوب زهر طوتیدری یعنی صاتیدی • بخوردی بری
اردست او چون عسل • شکر بیدی انوک الندن عسل کبی بیرلردی
بیت غیره شربت یاکدیتیز کبی صونرسک چکه ین • چکه بوب
اوسنه بر قطره دو کرسم کلدین • کر نه نظر کرده دکار او • بر ثقیل
یعنی بر مثقل لوا اول عدل تزویش محبوبک اشته یعنی بیع و شراسنه
نظر ایلدی • حسد برد بر روزبازار او • انوک بازاری کونده یعنی عملنه
روا منه واعتبار زحمه الذی کرانه عیب الظاهر اکرمه ثقیل کسبه
دیرلر کرا انوک مصاحبتندن حظ اولنمیه اما بونی صقل بوره ولاپ دی
کسه مرله درشکم لحل یعه دکرقی بیم ورکه محبوب مقابله سنی وکر
اولنمشدر گلستانی اهوه بت وخی بو معنایه اولمسنی اقتضا ایدر
بیت کر کرانه به پیش شمع آید • خیزش انور میان جمع بکش •
ور شکر خنده است شیرین لب • استینش بکیر و شمع بکش • وکر روز
شی کرد کینی دوان • ارتسی کون جهانک اطرافنه عسل صاتمغه یلر کی
کندی • عسل بر سر و سرکه بر ابروان • یا شی امتزی عسل قانتی اوزنه

حاصلی

حاصلی اگرچه عسل صاتردی اما یوزی سرکه کبی اکشی ایدی
بسی کشت فرهاد جانی بیش و کس • فریاد او فقیر کاردره • واکر
چوق طولاندی یعنی چاغیرکه وفریاد ایدرکه اطرافده فایده
چوق طولاندی • که نشست بر انکبینش مکس • کیرا انوک عسل
اوزرینه سنک وخی او تورمدی یعنی اول محبوبک عسلنه اول
قدر مشتری وار ایدیکه اطرافده دورانمکه احتیاج قالمدی اما
بونک عسلنه سنک وخی او تورمدی او غایب وان اطرافده
کشت ایدر ایدی • شبانگه چو نقدش نیامد بدست • اخشام
وقتی چونکه انوک اقچه سی الینه کلمدی یعنی عسل صاتلوب اقچه سی
حاصل اولمدی • بدلتنک روی بکنجی نشست • کوکلی طارلغی ایله
بی حضور اولوب خاطر سندن شقاوت ایله بر بوجاقده اوتوردی
چو عاصی ترش کرده روی از وعید • عذاب خوفندن یوزینی
اکشتمش عاصی کناهکار کبی • چو ابرو ختیر بدلتیان روز عید •
بیرام کون زندانی اولنلرک قاشی کبی یعنی غایت ایله بی حضور
و مضطرب ایدی • زنش کفت بازی کنان شوی را • اول کسنک
خاتونی چونکه زوجنک بو حالنی کوردی لطیفه ایله ایدرکه
زوجنه ایتدی • عسل تلخ باشد ترش روی را • ترش رویک

عنعنه اچی اولور او کسبدن کمسه کیم طالب اولمز ● بیت
اگر حنظل خوری از دست خوش خوی ● به از شیرینی از دست ترش روی
حقیقتده طایفهٔ راه قصدون بنده معرفت بیاننه شروع ایلدی
بدخوی بود مرد را خوی زشت ● قبیح خوی کشینک جهنمه ایلدن
که اخلاق نیک آمدست از بهشت ● زیرا جنتدن ایو خوی کلمشدر
بیت اگر ز دست بلا بر فلک رود بدخوی ● ز دست خوی بد خویش
در بلا باشد ● بروا بکرم از لب جوی خون ● بوری منت سزادن
کنارندن اشتی صواب ● نه جلاب صدر ترش روی خون ● منت
ایله آشی یونتک صوق جلابن ایچمه بیت ای خیالکده نکتهٔ
ضمن دل نوش ایلین ● که اولور مقرانلردن آب مبوللی استغنا ●
حرامت بعد نان از کف حنیند ● حرام در ساکه اول کسنه نک
طاقتی و کلکه عیب ● که چون سفره ابرو بهم در کشید ● که اول کس
سفره کبی قاشنی بورشدردی و یوزنه آکشدی ● مکن خواجه
بر خشتن کار سخت ● ای کشی ایشی کندو اوزره مشکل ایلمه
و مشقت چکمه خوی بدسبب ایله ● که بدخوی باشد نگونسار
سخت ● زیرا بدخوی معکوس بختلو اولور بو وجه و مجایزور
بدخوی بدبختی معکوس اولور یعنی و للنش و سماد سرا اولور

هرکز بلادن

هرگز بلادن خلاص بولمز ● کوشم که سیم و زرت چیزنیست
زشتی اتم که سیم و زر دن سنک نسنک یوقدر ● چو سعدی زبان
حکایت شنیدم که فقیرانم چو پرست ● اشتدم که درویش
پرست بر عارفه ● که پیان گرفتش یکی رندمست ● بر مست لوند
اول عارفک یقه سنی طوتدی ازان مبتی ● دلم مرد صافی درون
اول قارنی کوکلی لولو ندن صافی اول کسه یعنی عارف ● قفا
خورد و سر بر نکرد از سکون ● قفا سنه سله یدی و عیره
سکون دن باشنی قالدرمدی و جفاسنه تحمل ایدوب اکسنه
و عیری ● یکی گفتش آخر نه مردی تو نیز ● بر کسه اول حق پرست
عارفه ایتدی آخر سن دخی مرد و کلی میسن نچون سن دخی
ورمز ● تحمل دریغست ازین بی تمیز ● بو بی تمیز لرندن تحمل
ایتمک دریغدر ● شنید این سخن مرد پاکیزه خوی ● پاکیزه و لطیف خوی
مرد یعنی عارف اول کسه دن بو سوزی اشتدی ● بدو گفت ازین
نوع یا من مکوی ● عارف اول کسیه ایتدی بونک کبی دن باکه سویله
وکسه ایله بکا جنک ایله دیمه ● دردمست نادان گریبان مرد ●
ست جاهل گرفتند یقه سنی برنابا جاهل مستکنک یقه سنی برتن
بوو جه او زره مت لطفی لفظ نادان لفظنه مضاف اولور ●

بیننی اولوردن

که با شیر جنگ سگالد بمرد ● ایله مست نادان که جنگ ارسلان ایله
جنگ ایتمکی فکر ایدر ● بر وجهله دخی معنی قابل در اول وقت که لفظ
استفهام اولور ● و معنی بویله اولور جنگ ایدجی ارسلان ایله جنگ
ایتمکی کیم فکر ایدر ● یعنی مست جاهل ایله جنگ ایلک مهمان یاوز ●
ارسلان ایله جنگ ایتمکدر حال بو که عاقل اولان کمسه بونک کبیدن
احتراز ایدر وجه اوله کورن مصراع ثانی مست نادانک صفتی اولور ●
ز هشیار عاقل نزیبد که دست ● عاقل اولان هشیاردن بر شخص
بعض لایق دکلدر که الی ● زند در کریبان نادان مست ● مست
نادانک یقه سنه اوره و انوک ایله جنگ ایده روشن لفظ معنی
هشیار لفظنک عاقل لفظنه اضافتی و مضاف و مضاف الیه جائزدر
اول وقت معنی بویله اولور هشیار عاقلدن بر شخص که النی ●
هنرور چنین زندگانی کند ● هنرمند و عاقل اولان کمسه بویله ورکی
زندگانیم بو وجهله لطف و مروت ایدر ● جفا بیند و مهربانی کند ●
خلقک جفاسنی کورر و مهربانلق و شفقت ایلر یعنی جفا ایدنه ترحم ایدر
سگی پای صحرانشینی گزید ● بر کلب
صحرانشینک ایاغنی ایصردی ● بخشمی که زهرش زدندان چکید ●
ماعقب ایله ایصردی که گویا اول کلبک دیشیدن زهر طامله ●

بشب ازدرد

شب ازدرد بیچاره خوابش نبرد ● کیجه اول بیچاره انوک اغریسندن
والمندن خوابه لتمدی یعنی اویومدی ● بخیل اندر آن بود دختری
بمهتر ● اول کمسنه جماعتدن یعنی خانه نسندن کندو تکه برکوچک
قز جغزی وار ایدی ● پدر را جفا کرد و تندی نمود ● اول دختر
باباسنه جفا ایلدی و یاوزلق کوستردی بویله دیو ● که
اخر ترا نیز دندان نبود ● که اخر سنک دخی دیشک یوغمیدی که سن
دخی اول کلبک ایاغنی ایصره ایدک ● پس از گریه مرد پراکنده روز
چونکه دختر که بوسوزی اشتدی کریه صکره کوزی پراکنده یعنی
مشوش الحال و متفرق البال اولان مرد ● بخندید کای مامک
دلفروز ● کلدی و ایتدی ای کوکل شعشعه لندیریجی یعنی سرور و
ذوق ویریجی الاصغر ● مرا گرچه هم سلطنت بود بیش ● بنم اکرچه ریشیدن
حبری اول کلبدن قوتم و دخی زیاده ایدی ● دریغ امدم کام و دندان
خویش ● لکن یا کز خیف کلدی کندو طامغم و دیشم که کلبک ایاغنی
صع ایله ملوث و ناپاک اوله ● محالست اگر تیغ بر سر خورم ●
اکر باشم اوزره تیغ یسم یعنی باشمه تیغ ایله اورلسم محالدر ●
که دندان بپای سگ اندر برم ● که دیشمی کلبک ایاغنه ایلدم یعنی
ایصرم ● حضرت شیخ رحمة الله علیه قصه دن حصه یانه شروع ایلدی ●

توان کرد با ناکسان بزرگی • ناکسلارنی بر اصللیق یعنی کم کلیک
ممکن دور • ولیکن نباید ز مردم سگی • اما آدم دن کلبلیک وا یوز
کسه دن نامعقول لق کلمن

بزرگی هنرمند آفاق بود • عاقلکه هنرلوسی بر آدلوکسه وار ایدی
غلامش نکوهیده اخلاق بود • اما اول هنرمندکه خوی علری یامنو
بر غلامی وار ایدی • ازین حرفی موی کالیده ید • بو سبیدن کم اوله
غلام صابچه شمورش ونیتیم بوزلو بربنک ایدی • بدی سرکه در روی
مالیده بود • بر بتیم ایدی که یوزنه سرکه سورلش ایدی یعنی فاشی
ایله ترش روی ایدی ازین توتک کی محل بوده ما بعد فرنان
اچوهن • چو ثعبان تن آلوده دندان بدبو • ازو رها کو اتو کردنی
زهر ایله بولشمش ایدی • یعنی اغزه پاک اتمد کنددن دسلری بایلک
یا نل اولمش ایدی شول حامل بن اوغلانجقلرک وسلری کوبرجل
مرله بعضه کسه امزچه دیو تعیین اتمسلر اتوک ومعی لطفی یوق کلدی
کرو بوده از زشت رویان شهر • شهرک زشت روی لرندن
سبقت الفش ایدی یعنی شهرک جمله قبیح الوجه لرندن قبیح الوجه
ایدی بر درجه ده کرا نلربو که نسبت قبیح الوجه ایدلر **بیت**
شخصی بدین سان کرید نطفش • کنز شتو یا وقبیر نتوان داد :

مداشی بردی آب چشم سیل • دایم انوک یوزنه سیل لوکوزنک یاشی
رو یدر بو عیبیان از بغل • قولتسی امعوه بیان کر ایچه سند
بلیدیکی یعنی اقنا ایدی • کرچه ویغتی برابره زدی • طعام بشوره
رقیقتاشی امزه کرم اوردایکی یعنی طعام بشوردیسه ارقاشی
بورشد بردی • جو بخشند با خواجه زانو زدی • چونکه
بهمان طعامی بشوردی لر یعنی بشوروب اورتایه کتوردلر ایدی
افندیسی ایله دیز بدیزه اوتوردی • نه ادم نبان خوردنش
طعام ونان یمکن دایما خواجه سی ایله اوتوریجی ایدی • وکرمرده
اتشی بدادی بدست • ورضا اکرخواجه سی اولیدالی ایله صوویره
نکفت اندر دکار کردی نه چوب • اول غلامه نه سو ده نه کوتک نهایت
یلدی زیرا افندیسی اغنیم کن دوکمش وسوکمش ایدی • شب دروز
از وحاته در کند وکوب • کیجه وکوندز خانه اول غلام ودن قو تلقی
وقا قلقده یعنی وا یما خانه نک کاه اوداسی یوقاری کاه اوکاشه
قاقار ایدی **بیت** پر تو نیکان نکیرد هر که بنیادش بدست
تربیت نا اهل را چون کردکانی بر کلبدست • کهی خار وخسی ده
نراحی • کاهی اول بدبخت جفا ء مسلا تلک یولنه خار وخس
اتار ایدی • کهو ماکیان درهم انداختی • افندسنه متهر اولسون

ایدی

دوکاهی طارقی قویه انوا ایدی • نه بهانی وحشت قوان آمدی
نوکه یوزدن آدمه وحشت ونفرت بقین کلوردایدی یعنی کمک
اکه نظرایلیه صورتندن نفرت ایدردایدی • نزقی بکارکه
بان آمدی • برایشه کتمن ایدی که کرو کلیدی یعنی حدن زیاده
کلنوردیدی بو محله کلنجه اول غلامک اخلاق وذمیمه سنه وصف
کلفتا ازین بنده بر خصال • نه که اوکا فهه ایتیدیکو خصلتلری
بیرام ایدن دن • چه خواهی دب یا هنر یا جمال • نه استرسن ادب
یاهنر یا جمال که بونن هیچ برسی یوقدر • نیز ز وجودی بدین
ناخوش • بو قباحت وبو نامعقول لق ایله بونن بروجه یعنی
هیچ بر نه وکمز • بوده وهیچ جاینده دبو ناخوشلق وبو ناه معقول لق
ایله بو بنده لایق وکلدرکه • وجمعقدن مراد بوتقدیرا ورزی بینی
ادلور • ودخی نیز زه مصراع ثانیده مصروف اولور • کرجوردن
بسندی وبارش کنی • که اولبنده نکه جورده چکیسن ویرکین
بلاسنی چکه سن • منت بنده بر خوب نیکو سیر • بن ساکه سیرتلولری ایو
بر محبوب بنده • بدست آرم این را بنحاس بر • الدکتوردیم یعنی
صاتون الدیم بنی بو برخصال بنده بی باسیره ویه ایلت یعنی اکه
صاتت اک بکه بنهر اور دوسر بیج • وفضاکرنی انجق بر بولکتوره

یانی چویرمه یعنی نزاده • بربول بها ابیت صانه کتسون
گرانست اکرراست خواهی بهیچ • اکر طوغرینی سؤال ایدرسک
هیچ ونفتم بهالوود دیمی • سنیدانی سخن مرسینکو نهاد
ایو طبیعتلو مرد یعنی اول بنی نکه افندیسی بوسوزی اشندیکه
بخندید کای یار فرخ نزاد • کلدی وایتدی که ای میارک اصل
بدست این پسرطبع وخویش دیکه • بتبع و دبو پسرک طبعی
وخویی اما فایدسی بو یتر که عاقبته مراد و طبیعتشو خوی
نیک • بالکه انون ایو خوی عادت وطبیعت اولوب یعنی انوک
ناه معقول خویلرینه تحمل ایدرکه باکه ایو خوی حاصل اولورکه
اول ایو خوی که دیر سی صبردر • قوله تعالی فصبر جمیل •
بر سوء خلقی عقبی دفع ایتمکدر • وقوله تعالی والکاظمین الغیظ
والعافین عن الناس چوزرد کره • باشم پیتی ما قبلندن لفظ
مضمردر • چو زرد که • باشم تحمل بسی • چونکه اول بنده ویب
جور وجفا یه چوق تحمل ایتمش اولور • توانم جفا بردن از هر کسی
اندن صکره هر برکسه دن جفا ایتمکه قادر اولور • تحمل جو زهر
نمایت نخست • جفایه وبلایه تحمل ایلک اول ساکه زهر کبی کورنور
یعنی اجی کلور • ولی شهد کردد جو در طبع رست • اما اول

لو یاپ

شهر کبی اچی طولو نخل عسلا ولور یعنی عسل کبی شیرین اولور
چونکه طبع ده تبدیل و طبیعت کرمعتاد اولور
بکس • کسرا معروف کرخی بجست •
معروف کرخی نک رحمة الله علیه طریقنی و سمتنی طلب ایلدی •
کرد شهاد مرد از سر بجست • کما دیکی کسرا وصو معروف لفظ
باشندن قوتدی یعنی قومدی و ترک ایتدی • زین یعنی الکلام اسیر کس
هر کسه که معروف نک کرخی نک قدس الله سره العزیز سلوک اتدکی
طریقه سلوک اتمکه طالب و راغب اولدی ایسه لفظ معروف لغوی ترکی
بیلدی واشتهادونی کجدی معروف کرخی کبی اندن صکره اولدی
بیت • برخر خلق وز عنقا قیاس کاد بکیر • کرجه شکوه
کشیبان زفاف قاف است • شنیدم که مهمانش آمد بیار • اشنه
معروف حضرتنه بر مهمان کلدی • ز بیمار نیز کرانه کم • لکن اول مهمان
غایت ایله ضعیف ایدیکه انوک دمسته کلکدن بر از زمان یعنی غایت ایله
زمان قلیل قالمش ایدی انوک اولسنه • سرش موی و رویش صفا
نغمه • بر حالتده وارمش ایدیکه انوک باشی صاچی و یوزی صفا یوق
وکش ایدی یعنی زیاده خسته لکدن باشی صاچی و یوزی نکی
کتمش ایدی • نموش جان بر تن آمیخته • کویا اول خسته نک جانی

جمندن

جسمندن بو موی ایله اصلنش ایدی یعنی مهمان اولکه طوردی
شب انجا بیفکند و بالش نهاد • معروف کرخی رحمة الله علیه اول
مسافره کیجه اتنی برا قدی یعنی یاتوردی و باشنه الشه یصدق
قودی • زروان دست وریانک و بالش نهاده • قوری اول خسته
یانک و نالش اولی قودی یعنی ناله و فغان اتمکه باشلدی • نه خواب
کرفتی شبان یک نفس • اول خسته نه کیجه لر بر نفس اویقو طوتردی
نه ازدست فریاد اوضواب کس • نه انوک فریادی الندن اول
برده کسرا اویقو طوتردی • نهادی پریشان و طبعی ورشت
ولدیرلرن و طبعی غلیظ و نا معقول بر کسرا ایدی • نمی مرد و خلق
بجت بکشت • اول مزدی و خلقی بحث ایله و بلرا ایدی • زیر باد
ونالیدن و جفت و خیر • اول خسته نک کاه اهعز یادو ناله سندن
وکاهیها نوب قالقمسندن • که نفسد خلق از زراه کرنر • خلق
آنزن قاچوب بولنی طوتدلر یعنی انی المحسن خلق اوراون
پریشان و بیر کلدن اولدیلر • زدیار مردم و زان بنعم کس •
اول بقعه ده خلق جمندن کمسه قالمدی • بهمان ناتوان ماند
و معروف و بس • انجق مهمان خسته ایله معروف قالدی آکرمه سره
ناتو و جار بر لری وخی کتمدی لکن انلر معروفنه ولاقلا

نزن •

اندرك افرادی بالذكر ایلدك • شنیدم كه شبها از فرط عشق • اشنكه
معروف كرخی حضرتنده اول خدمت ایتمكلكدن كیجه لر یعنی نیجه كیجه لری
جو مردان میان بست و كرد اثر گفت • حضرت معروف مردلك كی خدمت
بیلی باغلدی وخدمتنك ویدكنی ایلدی • وجمله لرا زمینی برتر كتوردی
بشی بربرینه تشكرا وردی مولیدر • اتفاقا بر كیجه بشیخ حضرتنك باشنی ووروب
جوابینه شكر كتوردك یعنی مولیدر علیه ایلدك • كه چندا و نه فرده
مولیدر • كه نجه كیجه اویوموش كسر اوینوسز لقنه نه قدر طاقت كتوردی
و نجه بر تحمل ایلدی • بچكدم كه بیماشی خدمتی كرفت • بر نفس دكی
شیخ حضرتنك كوز لریكا ویوموق طوتدی یا كوز لرینا ویوموق طوتدی
ویكاولا یعنی ویوسغه باشلدی • ساقی برا كنده كفتن كرفت
معروف كرخی حضرتندكلان ساقی یعنی خدمتنا معقول سویلنه باشلدی
بویله ویو • كه لعنت برین نسل ناپاك باد • كه لعنت بوناپاك نسل
ونژاد اولسون بو وجه وخی لطیفه دكه بوناپاك نسلا ورد
لعنت اولون • كه نامرد و ناموس و در قید بود • زیرا بونلر
چله سنا م وعرض یا دیاد در یعنی انجق نام وعرض لری و ریاد
و شهرتلری وار در ومعصیت وكرامتدن اصلا بی لری یوقدر
بلیه اعتقادان باكبره بجدیك • كابنكی جبرام اعتقا دلولوردن

یعنی ظاهرلری

یعنی ظاهرلری لطیف اما باطنلری قبیح ور • قرینه ده
بازرسایی فروش • پاردسالق صاحبی خلق الدایجی لردر •
بد داندن تبارك از خواب مست • صفا بدن ست اولمش
برتبلدن چوق بیحبه بیلو دیعنی اسرار الهی یه وون وكاتمش
نرخیری وارور • كه نه چاره وین بر موم نبست • كه معنو
بیچاره خته كوزنی بری برینا ومرهمینا باغلدی یعنی بو
بیچاره هنوز ایومكه • اول خوا بدن مست اولدی یله انوك
عشق الهی ون وكرامتدن نه آكاهی اولور • كه یكدم چوا
غافلا زوی كخفت • غرض سبیی بو كه نیچون بر نفس اندن
غافل ایووی • سخنهای منكر چه معروف كفت • حاصل الكلام
ول بر اصل معروف حضرتنده منكر و نا معقول سوزلری سویلدی
لردخوروه شیخ این صریت از كرم • حضرت شیخ كومنده بو سوز
لری یعنی انوك بونا معقولكلم تشنه تحمل اتدی • شنیدن
بوشیدكان حرم • لیكن حرمك پوشیده لری یعنی خانه ده اولانلر
مراد خاتونی وجاریه لری ورا ولحضرتنك بوسوزنی اشیدنلر
بكی كفت معروف را دو نهفت • خانه ده اولانلرده برسی یعنی
خاتونی تنها ده شیخه ایتدك • شنیدیكه درویش نالان

چه کفت • اشتدمکه کرنادا ایدیجی خسته ودرویش سندن اوتری
نه ویردی • بروزیی سپس کوس خویش کیر • خاتون معروف
حضرتنا ایدی یوخسر ودرویشه وی که یورتن سمن صکره کند
باشنه طوت یعنی بری قوکندو مصلحتکه کیت • کرامی مکن جای
دیکر طلب • ثقیللق ایله یعنی بن بونن ثقلت واضطراب ویرمه
وادغیری یرده اول • نکویی ورحمت بجای خویش • ایلک
وترحم ایلک کندو یرنده ودیعنی محلنه کرک ودامابو مرتبه محل
رحمت وعطا وکلدر • که با بدان نیکمردی بدست • لیکن
یرامزلره ایلک ایلک یرامز ودیعنی جایز وکلدر بیت
نکویی با بدان کردن چنانست • که بد کردن بجای نیکمردان
سرسفله را کرو بالش منه • سفله نک باشنه باشی النته تعظیماً
وترحماً کرد بالش قومه • سر مردم آزار بر سنک به • زیرا ظالمک
باشنی طاشی ورمه یکدر یعنی ظالم بلان اولق اولدور • مکن
با بدان نیک ای نیکبخت • اعای نیکبخت یرامزلره ایلک ایلمه که
در شوره نادان نشاند درخت • زیرا نادان اولان کسه شوره
یرده اغاج دکرکه یعنی ضایع اولور واندن بیشیمز • نکویی
را عاید مردم مکن • خلقه احسان ورعایت ایلمه دکمز • کم بلکن

مردمان کم

مردمان کم مکن • الحق لورونامرد قتنده کوی ضایع ایلمه دیرم
با خلاق دنی مکن باد رشت • سنن اخلاق حمیده اولوا ایله
هرغلیظلره وبدخویم ملایمت ومدارا لطفت ایلمه • که سنک را نما اند چوب
کرم • زیرا کدی نک ارقه سنی صفا یوب اوخشاد قلری کبی
کلبک ارقه سنی صفا یوب اوخشمن لر زیرا هر بر نکره عایتی باشقه در
کر انصاف پرسی سک حق شناس • اکر انصاف صورسک یدکی
لقمه نک حقنی بیلیجی کلب بو وجه جایز ود • اکر انصاف ایله
صورر ایسک • بسیرت به از مردم ناسپاس • سیرت وفا
شکرسز ووفا سن کسه دن یکدر • مردم کمسه لر معناسنه در بچه
اولمق جایزدر • نه بو فاید مرحمت مکن بر خسیس • خسیس ودنی
ووزن قارلوصوا لیه ترحم ایلمه • چو کردی مکافات بر هیچ
نویس • چونکه طبیعه ترحم ایدوب رعایت واحسان ایلدک
انوک مکافاتی بوز امندن یاز یعنی اندکی لعنی متقابله سنده
اندن فایده وعوض امیدن طوتمه • ندیدم چنین بیچ بیچ
کس • هرکز بو بغل ای زیاده • الحق ورعایت بلمز کسه کوردم
مکن هیچ رحمت برین هیچ کس • ای کشی بو ناکسا هیچ ترحم
ایلمه • چو نادونی قصرانی ملامت بکرد • چونکه سروق حرمتنک

خاتونه بو ملامتی ایلدی و بو سوزی سویلدی • بر آمد خروش از زن
نیکمردم • نیکمرد کبی یعنی معروف حضرتنک کوکلندن خروش وفغان
کلدی • بخندید و گفت ای دلارام جفت • معروف حضرتی کلدی
و ایتدی ای جفتنک دلارا حالی بنم دلارام بو تقدیرجه منادی جفت
مرله معروفا اولور بو وجهله محض معنا قابل عدا ای بنم جفتم
قصه ده دلارام بو تقدیرجه منادی جفت و من مرله خاتون اولور و
ولقولة خی ممکن ودکه خفتی دن امر حاضردر اکرچه ماهی حوا ...
صیغه منادی محذوف دن ... ودلارام لفظ مضاف و کاف بو اعتبار ایله
معنی بویله اولور • معروف حضرتی کلدی و ایتدی ای دلارام او یو
یعنی خاتونم اول • پریشان سخن زین پریشان کرکفت • پریشان نه
مقصود اولمه بو پریشان ون کنایتدر یعنی بو پریشان ولد ...
خسته نک پریشان و نامعقول سوزلردن پریشان و پراکندهٔ خاطر
اولمه • کر از ناخوشی کرد برمن خروش • اکر اول خسته ناخوشلغندن
بنم اوزرمه خروش ایدوب یا که بو قدر نامعقول سوز سویلدی ایسه
مرا ناخوش از وی خوش آمد بکوش • لکن اول خسته دن ناخوش
سوز بنم قولغمه خوش مقبول کلدی • جفا بی چنین کمیا پرشوند
بو مجلسنه کمسنه نک جفاسی واشتمک و قبول ایتمک کرکدر یعنی بجقور اولمغ

۲۲۳

۲۲۴

کرکه • که نتوانند از سر قرار غنود • که قرارسزلغندن و ضطرا
ارغصه و حضور ایتمکه قادر اولمیه • چو خود را قوی حال بینی
و خوش • چونکه کندو قوی حال و خوش کورسن یعنی صحت و
سرور اوزره اولهسن • بشکرانه بار ضعیفان بکش • اول شکرانه ایچون
ضعیف کرک و خسته کرک یوکنی چک یعنی انلرک رعایتن ایدوب
بلالرین تحمل ایله • اگر خود همین صورتی چون طلسم •
اکر خود طلسم کبی انجق صورت ایسک هیچ کسبه فائده و ضرر ک
یوق ایسه • بمیری و اسمت بمیرد چو جسم • اولورسن اسمک
روحی جسمک کبی اولور اصطلاحدن بر اثر و نام قالمز • وکر پرور
ی درخت کرم • اما اکر کرم اغاجنی بسلیه سن یعنی کرم حالنه
بو نیکنامی خوردی لاجرم • البته نیکنام اولدن میوه یی ...
بیت — و درخت کرم هر کجا بیخ کرد • کذشت از فلک
شاخ و بالای او • کر امیدواری کز و برخوری • منت منه اره
بر پای او • نه بینی که در کرخ تربت بسیست • کرخ ...
کرخ ده تربه چوقدر • بجز کور معروف معروف نیست • اما معروف
حضرتنک قبرندن غیری مشهور دکل و مقبول قبر یوقدر • تکبر کند
مرد حشمت پرست • کبر ایدر حشمت و عظمتم زیاده اولسون

بیلدن

کرخی

ویو کشی • لذا لذکر حشمت تحمل ایدرست • اما تکبر بیلمزکر
حشمت وعظمت حملا جنده • یعنی حشمت حلم ایله زیاده
اولور •
طمع بروشوخ بی صاحب ولی • بر کستاخ بر صاحب وله امید ایتدی
یعنی انون بوسنه طلب ایلدی • بیو وان زمان ودرمیان •
حاصلی • اتفاق اول زمان اورتاده برحاصلی یوق ایدی
یعنی سیم وزردن حاضر سنده یوق ایدی • کمر بند وشیش
لکی بعد وپاک • اول صاحب دولتک کمر بندی والی بوش وپاک
ایدی یعنی سیم وزردن اصلا حاضرینده یوق ایدی • که
زربرفشاندی بروی شخاک • که اول بسی ساتلکه یوزنه خاک کبی
زر صاچیدی یعنی واقراللون ویرهجک اما اول زمان یاننده
سنده یوق ایدی اول سبیدن اکه ویرمدی • برون تاخت
هوا مندی یه شیرروی • اول قاره یوزلو سائل طاشره چابک
یعنی انوکا روندن طشره چقدی • نکوهیدن آغاز کرد وش
بکوی • محله ده اول صاحب دولتک مذمتنه آغاز ایلدی جوبله وبو ص
که زنبوران زین کژدمان خموش • که بو خاموش اولمش عقربلردن
یعنی شاعرندن صاقنک • بلنکان ورنین یه صون بوش

زیرا بونلر ظاهرده

زیرا بونلر ظاهرده • صوفی کبیه یعنی ده ادم بربجی قپلانلردر
که چون کربه زانو بدل بر نهند • کوبو ئلر کدی کبی ویزلرن قلب لری
یعنی سینه لری امندر قیوب مراقبه یه واروللر • وکرصیدی چوش
بر جهند • اما اگر بر شکار دوشه کلب کبی قالقیلر یعنی اسبابدن
دنیویه دن برشنه کورنلر حصولنه زیاده اهتمام واقدام ایدرلر
سوی مسجد آورده دکان شید • حیله وظرافتده کاننی مسجد
جانبنه کتور مشلردر یعنی صورت صلاحده اولوب آثار واوقات
مسجده اوتورر لرکه و دخانه مکتر توانی یافت صیدرنها
خانه ده صید بولمق مکن ده دکل یعنی خانه ده • شکار رفتنا ودن
واقع اولور مسجده ایسه آینده ورونده اکسک وکلمز الافی
برسنده حاصل اتمک ممکن در • ره کاروان شیر مردان زنند •
کاروانک یولنی شیر مردلی دبها ولداوررلر • ولی جامه یه
مردم ایشان کنند • اما ملتک جامه سی بو نلر صوبرلی بوزاریول
وجیه دن زیاده در • سپید وسیه پاره بر دوخته • سپیدی
پاره ای بری برینه دکشلس در یعنی کونا کون پاره لرایله یاممش
خرقه کیرلر خلق بونلرکه فقر واحتیاجی کوروب ترحم اتسونلر ویو
بضاعت نهاده مرا بردوخته • لکن بونلر بضاعت قوشلر اللره

ترینتلرده یعنی واقرباین وسیم وزر جمع اتمشلردر • زوی
چوپ ونان کندم عای • تحسین بونلر کدبغدای کوستریجی
اربه صاتیجیلردر یعنی زرق وریا ایله کندولرنی خلقه صالح
ومتدین کوستریجیلردر • جهان کرد و تیکول وحرص کار
جهان دورایجیلر وچنکاللر وحرص وطمعجیلردر •
چنین ودعا بارت کد پیر نتوسست • کد عبا وتن بونلر
پیرلر و ضعیف لردر نه بو التفات واعتبار ایله • کرده در نفس
وحالت جوانند وچست • ذیرا بونلرک قصده و حالتده
ووجد وتوحیدده جوانلر وچابک لردر • چو کرده باید
نماز نشست • بونلر نیچون اوتورب نماز قیلورلر •
بوور رقص برنحوانند جست • چونکه رقص وسماعده
قالقمه وسیچرامغه قادرلردر • عصای کلیم اند بسیار
خوار • بونلر حضرت موسی علیه السلام عصاسی کبی چوق ایچی
بیلی موسی علیه السلامک عصاسی سحره نک آلات سحرلرنی یوتدی
محو ایلدی بونلر دخی اغلاری چوق ایچیجیلردر • نطاس
چنین زرد وروی ونزار • لکن ظاهرده بویله صارو
یوزلولر و لاغرلردر • عصای کلیم چو عصای کلیم اندر تقدیر

اتوبجون

اتوبجون معنی بووجهله فیدا اولندی • نه پرهیز کار وزد اشو
بونلره پرهیز نه عالملردر • همای بس کد دنیا بدین مینحوردین
بونلر همان بودنائت وبو قباحت بیتر کد دنیای دینی ایله
یرلر یعنی دینلرنی دنیایه صاتارلر • عبای بلیلانه ودین کنند
ظهار فقرا چون کنند وقتی لوتر بلیلانه عبا ابیدلر یعنی فقیرلر کبی
بر نوع عباکیرلر • بر حل جیش جامه عیرت کنند • لیکن عورتلر
جیش ولا بتنک خصوصی وخراجی ایله فقتان ایدرلر یعنی خاتونلر
زیاده همالوکلین کیبدیرلر نه بیبت نه بینی ودا نیان اثنی •
بونلرده سنتدن اثر کورمزسن • مکجواب بیتمز ونان سحر
مکر اویلدا ویقوسی یعنی اویله نمازندن برمقدار اول اویقو
که ورمضان کیجه سنده سحور یمک بونلره بو ایکی سنتدن غیری
کوردکرین حال بو کد بو ایکی سنتی بونلره فایل لوور • شکر تاسر
کنند از لقمه تنگ • شکرلری باشلرندکن لقمه دن حلقلری طولاشدیده
یعنی طعام ایله قارنلری بوغازنه دکن محکم طولدرشلردر بو
وتجایز در شکر برنه باشدن وکن لقمه دن طودرشلردر •
چو زنبیل دربوزه هفتا درنگ • کد اوکده دیوزه زنبیلی کبی ییتمیش
طولمشدر بو محل کلدی حضرت شیخ اولا وصرکشنیع وقبیح سوزلرنی

وریشینه ایله
بیان ایلدی •

نجوانم ودین وصف ازین بیش گفت • بشنو سعدی نه ایدیوو
بوندن زیاده سوز سویلکه استمز یعنی مشایخک دنده بوندن زیاده
سویلمزم • که شنعت بود سیرت خویش گفت • زیرا کشی کندو
سیرتن سویلمک حاجتدر زیرا حضرت شیخ مشایخدن در • فرودکذر
ازین شیوه ناوین کوی • وانی سویلدی بو شیوه دن بو طعن دن
کوندکش یعنی کوزمدن سویلیجی • بیند هنر وین عیب جوی
سن بونه تعجب ایلر زیرا عیب طلب ایلدی و عیب کوریجی نه کوزی
هنر کورمز رباعی چشم بد اندیش که برکنده باد • عیب نماید هنرش
در نظر • ور هنر داری و هفتاد عیب • دوست نبیند بجز آن یک هنر
یکی کرد در آب روی لیبی • برکسه که جوق یوزسزلک واوتنرلک
ایلمش اوله یا ضعف ایلمش اوله • چه غم وار وا زآب روی کسی • برکسنک
آب رویندن یعنی برکسنک یوزی صویندن و تکلمدن و عرضنه نقصان
ایریدیر مکدن نه غم طوتر • شیخ این سخن نقل کرد • بو بردی
ادل نسخه علی التفصیل بو سوزی نقل ایلدی • اکر راست خواهی
ز ما ز عقل کرد • اکر طوغریسنی استر ایسک یعنی سؤال ایدر ایسک
عقلدن ایلدی یعنی معقول ایتدی • بدی ور فقا عیب مزکندی
حقت • زیرا ما معقولک نامعقولک قنغی ده بو تعیب ایلدی •

وایووی یعنی

وایووی یعنی خاطمن اولدی • سر و دل یعنی که اورده وکلت
نامعقول ترکدن اول غیبت ایدن ودن سؤال مصاحب که کنورور
وایتدی کر فلان کمسه سنک اردکجه بویله دوی • بکی ایتر افکنده
ور دره قتاده • بو محل شوکه نک که بیر کمسه بر اوق اتدی واول
اوق بولهوو شدی • وجوهم نیازرد و رنجم نداد • بنم
وجهمی انجتمدی وباکا الم ویرمدی • تو برداشتی وامد
سوی من • یعنی سن اول اوقی قالدردک وبنم جانبمه یعنی بنم یانمه
کلدک • یعنی کسبوری بر پهلوی من • اول اوقی بنم پهلوسنه
صنجدن • یعنی بیمار دل تنکه موی • ایوفون [illegible]
که شیخ ور چونکه مریددن بو سوزلری ایشتدیکلدی وا یدی
که سهلت ازین صعبتر کویکوی • که بو سوزلر جز و در اول
قاریولوسا ئله و بیکه بوندن نامعقول لرک و قبیح رک عیبمی سویلر
صنوز انجه کفت از بدم اندکیست • اول شندی که بنم عیبمدن
سویلسون صنوز بر شی قلیلدن • از انها که دم ورانم از صد
یکیست • زیرا اندن یعنی بنی اوده عیبلدن که بنی اندن [illegible]
بیلوم یوزندن بری در • زردی که ان بر من اینها که بست
بنی کمان یوزندن ودبو عیبلر که باکا اسناد ایلدی • من از ضعف

یقینی کی شناسم که هست • بن کندوسندن یقین بیلورم که او
عیبلرمنی وارور بوده م وهم جانی ده بن کندودن • وصال
بپوست یا ما وصال • اولکسه بن وصال اولشدر ردی یعنی اول
سائل بن بو بیل ملاقی اولدی • کجا و انم عیب هفتاد سال • بنم
یتمش یللق عیبمی قندن بیلور • حضرت شیخ طاب ثراه بو مصراع ایله
بشارت ایدرکه اول کمسه اول زمانده یتمش یاشنده ایمش • بر آن
من کسوانند جهان عیب من • که بنم عیبمی جهانی بندن یک
بجز عالم الغیب من • حضرت حق تعالی حضرتندن غیری کمسه بیلمز • ندید چنین
بیند بند ای کس • دنیاده بو عجلین ایو ظن کو کمسه کورمدم • که
بپرا شد عیب من ایست و بس • زیرا ظن ایلدیکه بنم عیبم انجق
بوده • زحشر کواه کناهم کرا وست • لیا متدن بنم کناهم شاهد
اکر اولیه • زدوزخ نترسم که کارم نکوست • دوزخ ودن خوف
اتمزم زیرا ایشلرم ایودر • کرم عیب کو بیر انداش من • اکر باکی
بر امر صاحبی بنم عیبمی سویلیه یعنی سویلکی مراد ایدنمز • پیاکو بیر
نسخه ازبیش من • و شمعو وجی عیبم نسخه سنی کلسون بنم قتمدن
یلتسون که اکر جمله عیبم بو بیر تقریر ایدیم • کسان مرد راه خدا یعنی انک
سئوال کیه کرکه خدا یولنکلم دی یعنی الله تعالی انک مقبولی اولمشلردر •

کبر وجاشی بتر

کبر وجاشی تیر بلا بعوانی • کرتیر بلا باشه شاتر اولمشلردر یعنی
بلایه تحمل اتمشلردر • زبون باش با پوسیست دزمن • زبون
وحول اول ناخلق بنکه برتالر و جفالر ایلیه لر • که صاحب دلان
بار خوخان برین • زیرا صاحب دل لر اولیا و کیبرلرک یوکنی ایلدرلر
و جفاسنی چکرلر • که از خاک مردان بسوی کنند • ورضا آکه
اولیاء الله که طراغندن برد سنی ایلیه لر • بسنکش ملامت
کنان بشکنند • تحقق ملامت ایدجی لر اول بسوک طاش ایله
صولر یعنی اول حالی وهم بلادن خلاص بترو کلدر

ملک صالح از پادشاهان شام • شام پادشاهلرندن ملک صالح ویردی
بر پادشاه • برون امدی بجدم با غلام • رعایا تنداحوالی تجسس
اتمکدا بجون صباح وقتی غلامی ایله طشره کلوروی • بکشتی در
اطراف بازار دکوی • بازارک و محله تنک اطرافنی طولانور ایدی
برسم عرب لیمه برسبته روی • عرب طایفه سی کبی یوزنک نصفنی
باغلمش ایدی تاکسه انی بیلمیه • که صاحب نظر بعد و درویش دوست
زیرا اول ملک صالح صاحب نظر و درویش دوست ایدی • هر آن
کین هردو واردهم ملک صالح اوست • هر اول کسه که بو ایکی خصلتی طوتر •

یعنی کمه وه که بو آکی صوی وار و ن حقیقتده اول وقت ملک صالح وز
دور دوریش ورسید بحضتر بیافت ۔ اتفاقا ملک صالح بر جیده
یافتش اکی درویش بولدی ۔ پریشان دل و خاطر آشفته یافت ۔
اول اکی درویش پریشان دل و آشفته خاطر بولدی یعنی زیاده
مضطرب ایدیلر ۔ شب سر و شان دین تابروه خوابی ۔ صوف
کیجه اول اکی درویشک کوزی خوابه التمامش ایدی ۔ یعنی کیجه‌یی
صوق ولده وغذدن اول اکی درویش اویومش ایدی ۔ جو غرباً تا طلو
کتان آفتاب ۔ غرباً کبوا آفتابک طلوعنه تأمل و صبر ایدیولرحا
برکلورلردی ۔ که آفتاب نظرقه توجه ایلدی ۔ اول وقت اولطرفده تو
ایدر ۔ یکی زان وو بکلنت با ویارکی ۔ اول اکی درویشک بری
ادیرینه بوینه ایدایدی که ملک صالح انی حاضر ایدی ۔ که هم
روز حشر بود اوری ۔ که هم قیامت کونده مقصود و وحدی
یعنی دیوان اولور وهرکه دنیاده نزاده ایسه انده قصوری
بولور ۔ کراین پادشاهان کردن فراز ۔ اکر بو جبابره و متکبر
پادشاهلر ۔ که در لهو وعیشند و در کام و ناز ۔ که دنیاده
هوا و هوس ده وعیش و نوشده و مراد و ناز ده ۔ و مضورلر
ور ۔ ور اینی باعاجزان در بهشت ۔ عاجزلر و فقیرلر ایله

جنته کلادر

جنته کلدلر یعنی کردیلر ۔ کراین پادشاهان ۔ لعهوه کیمک ادان
شرط و دبو مصراع مصروف و دککر کوا ینی تقدیرنده در ۔
من آنکه سر بر نکیرم ز جنت ۔ بن فقیر ده لعوه کرجیدن باشی
قالدرمزم و انلر ایله جنته کرمزم ۔ بهشت برین ملک و ماوای ماست
یوکسک جنت بزم ملکمز و مقامیمزدر ۔ که بند غم امروز بر پای ماست
دنیا غم بندی بوکون بزم ایاغمزده در یعنی دنیاده بوقدر
غم و الم چکیشوز ۔ همه ازینان چه دیدی خوشی ۔ دوکلی عمر
بوندرون نه خوشلق و نه ایلک کوردوک ۔ در آخرت بینز حقنکی
کتاخرتن مخص بونلرک زحمت و مشقتنی چکه سن ۔ اکر صالح انجا
بدیوار باغ ۔ اکر صالح انده باغ دیوارینه کلورسه یعنی قیامت کونده جنته
کیرمه استیه ۔ ور اید بکلنش بدیه هر دماغ ۔ باشمق ایله انوک بینسی
برتم یعنی باشمق ایله دوکدوکه بینسنی چقارایم ... زاید
معناسی مصراع اولده قید اولندی ۔ سهولت معنی ایچون ۔ جو مردان
این سخن گفت و صالح شنید ۔ جونکه اول درویش بو سوزی ایتدی
و صالح اشیتدی ۔ دکر بودن انجا مصالح ندید ۔ کرو انده اولمغی
مصالح و معقول کورمدی مهمان اوبرادان کتدی ۔ دمی رفت با چشم
آفتاب ۔ بر دم کتدی یعنی بر زوقت کچدی تا آفتاب چشمه سی

رحیم خلایق بس و نشست خولبره • خلایقک جشمندن خوابی بوقدی
یعنی آفتاب طلوع ایدوب خلایق خوابدن اویاندی • روان مردکی
کس بن دستاد و صوانی • ملک صالح صوری اول آکی درویشه کسی
کوندردی • وانلرک کندو قتنه اوقودی • نهیب نشسته
حرمت نشاندی • کندو یسنی هیبت ایله اوقودی • واول آکی درویشی
حرمت ایله اوتورتدی یعنی انلره عزت ایله برکوستردی • براندن
ببارید باران جود • ملک صالح اول آکی درویش اوزرینه سخا یغمورینی
یاغدردی یعنی انلره وافر انعام ولطف ایلدی • فروشست شان
کرد دل از وصف • ملک صالح مذلت غبارینی یودی یعنی انلره تمام عطا
ایروب عزیز ومحترم ایلدی • پس از رنج باران وسرما رسیل •
باران وسرما وسیلک جفاسندن صکره • نشستند با نامداران خیل •
عسکرک اولولری ایله اوتوردیلر • کدایان بی جامه شب کرده روز •
کیجه یی جامه سز روز ایلمش کدالر یعنی صباحه دکن جامه وبستر سز مسجدده
صوق ده یاتمشلر ایکن • معطر کنان جامه بر عود سوز • بخور ولان
مشهور جامه لرنی معطر ایدیجی اولدیلر یعنی بر مرتبه یه ایرشدیلر کی
که صاحب دولتلرک جامه لرینی معطر اتدن کیمسه لر ایدی • غنی
ولد قلرندن خصوصا که بر حالده بن زیاده مقبول ومحترم دورم

عادتلری ور

عادتلری ور • یکی کفت از ایشان ملک را نهان • چونکه پادشاه
بوقدر رعایت کوستردی بو آکی درویشدن ملکه نهان صالحه ایتدی •
کدای خلقه ور کوش حکمت جهان • کدای پادشاه کیم جهان سنک اوکک
خلقه بکوش دن یعنی ای پادشاه کیم جهان اولنلر سنک حکمک خلقه
کوشلرنه طقمشلردر • وسند فرمانک محکوم ولمشلردر • پسندیده
دیدن رسند • مقبول اولنلر یاد تر ایرشورلر • زمانیده کانت
مامد پسند • بز بو اولرده سنک نزده مقبول کلدیکه بز بوقدر
اکرام واحترام ایلدک • سرنشته زنان دی چو کل بر شکفت •
ملک صالح چوقلق اوله درویشی وش بوسوز اشتدی سروریندن
کلکبی اچلدی وتمام حظ اتدی • بخندید در روی درویش
وکفت • درویشک یوزنه کلدی وایتدی • من آن کس نیم کز
غرور حشم • بن اول کمسه دکلم که عسکر غروریندن وسلطنت •
کبریندن • ز بیچاره کان روی در هم کشم • بیچاره لردن یوزنی
بورتوم والتفات ایتمیوب انلردن اعراض ایدیم • تو هم با من
از سر بنه خوی زشت • سن دخی بنمله نامعقول خوی بیکلکونی
ترک ایله • که نا ساز کاری کنی در بهشت •
که جنتده مخالفت ایلمین • من امروز کردم در صلح باز •

نی بوكون دنیاده صلح قپوسنی اچدم • تو قوده امكن وربروم

قرار • سن یارن اخرتده جنت قپوسنی بنم یوزمه باغلو وبدن

عراض ایتم • حضرت شیخ رحمة الله تعالی علیه قصه دن پنده معرفت

بیانه شروع ایلدی • چنین براه اکر مقبلی پیش گیر • اکر سعادتلو

ایسك بو مقبلین یولد اوکوکه طوت • سر فرا بدولت وست ودولتش

گیر • سكا شرف وعزت كركسه و رونیکده الین طوت واكر رعایت ایله

بر ازنباع طولی كسی بر داشت • شول كسه طوزه بو واغندن بیش

طوغدی یعنی یدی مرله جنته كرمز شول كسه ویکدر • كه كرو ز

تخم ارادت نكاشت • كه بوكون دنیاده ارادت و طاعت تخمی

اككدی • ارادت ندارد سعادت مجوی • ارادت طوتمز ایسك

سعادت طلب ایله یعنی ما وامكه كه دنیاده سن ارادت ورعایت

ور دوشیلن ارکه اخرت سعادت بولمزسن • بچوكان خدمت نوان بردن

كوی • دنیاده خدمت چوكانی ایله سعادت طوپنی التمك یعنی سعادت

بولمق ممكن در • ترا كی بود چون الله تاب • سكا چراغ یا كلفق

یجان اولور یعنی فلكده نور روشنا قچان بیتر اولور • كه از خود

بری اچی قندیل زاب • دنیاده سن اناب ون كلفون قندیل اتشی

طلوا ولدیغی كبی یعنی سنك عجب وكبر وارد ر • وجود ی وهمد

لكشابو

ٮ ٢٢١

روشناری جمع • شول كسه بولمز وحیم روشنالق وضیا ویرن

كه سوز یشود رسیده باشد چو شمع • كه شمع كبی اول كشنك سینه سنده

رسوز وحرارت اوله یعنی قلبنده محبت الهیه اوله •

یكی ور نجوم اندكی دست داشت • بر كسه

علم نجومده بر ازجق قدرت طوتر ایدی • ولی از تكبر سر و دست

داشت • اما كبر دن برمست باش طوتر دی یعنی غایت ایله غرورلی

ومتكبر ایدی • بر كوشیار امد از راه دور • اول كسه اراق یولدن

كوشیار رقیه كلدی • كوشیار بر استاد منجمك اسمیدر • ولی بر

سری بر غرور • ارادت ایله طلو بر قلبی غرور ایله بر باشی وار ایدی

یعنی تعلم زیاده حریص ایدی لیكن قتی مدتلی و ضعیفین ایدی •

خردمند از وی دیده بر دوختی • عاقل كمسه لكه كوشیاره ور اوله كسنك

چونكه بو حالنی كوردی اندن كوزن وكدی یعنی اغماض عین ایدی

اكا صركز اعتبار ایتمدی • یكی حرف در وی نیاموختی • اول كسه یه

بر حرف تعلیم ایلمدی • چو نی بهره عزم سفر كرد باز • چونكه اول

نصیبسز كرو سفر قصدن ایلدی • بدو گفت دانای گردن فراز

عالی قدرلو دانا اول مغروره ایتدی • تو خود را گمان برده

پر خرد • سن كندكه زیاده عاقل وفاضل ظن ایتمشسن وصنه كه

وت

بری •

بیلمش سن

تا بحدی که پس شد و کر چون بود • بر طرفه بر اعلادی کرد نزا ایلدن
یعنی انتقا بنی نسنده مغز • ز دعوی پر زبان تهی پر وی • دعویدن
ملون او لسیدن معرفتدن بوش کیدرسن • تهی آی با پر معانی
سنوی • دعویدن بوش کل تا معانی و معارف ایله طلو کیدسن •
رضی درآفاق سعر صفت • عالم ده سعدی لی وار لعدن یعنی اتانیتدن
تهی کرد و با رای پر معرفت • بوشقا دلد و کر و معرفت ایله طلو کل •

بخشم از ملک بنی به سر باف • غضبی ایله بر بنی بادشاه هندن
باتو چو پروی یعنی بادشاه هند مقهور اولوب تا جوری • بو بر
حسنی کسنی هر دنیا فته • بادشاه اول بنی به طلب بوروی اما
انساز بولدی لی • چو باز آمد از راه خشم و ستیز • چونکه او بنی
عقب و عنادیدن کرو کلدی یعنی خشمی باکن اولدی • بتمار
زن کفت خولش بریز • بادشاه جلاده ایتدی که او بنی تکفانق
دو کدعلاک ایله • تحون تشنه جلاد نامهربان • قانه صومش
سنقت سز و مرحمتسز جلاد • برون کرد چون تشنه دشنه زبان •
صدر مدر لسانی طشره چیقردی کوی قلیجی عریان ایتدی • وانو کی هلاک
قصد ایلدی • شنیدم که کفت از دل تنک در ولیش • اشتدم که

اول بنی طار

اول بنی طار دیجوع کوکلدن ایتدی • خدایا بحل کردم منعون
خویش • اوحضرا کندر وقانمی اول بادشاه مهدحلال ایلدم • که پیوسته
در لعمت و ناز و کام • زیرا اوایم نعمت و ناز و مراده و • ورا قبال
و بوده ام دستکام • اول بادشاهید دولتی و دستکام یعنی
تمام مرلها ایله اولشم • مبادا که فردا بخون منش • اولکه تربارنه
قیامت کو نزاول بادشاه همه قانم سیبی ایله • بکیر ند خویشه
دشمنش • طوتر لر دالوکه وشمنی شاد و خرم اوله • ملک را چو
کفت وی آمد بکوش • اول بنی نکسبوزی چون بادشاهه عضو
چو ملکی از تو جوش کتور مدی یعنی غضبی کندی • خشمی بیاورد
جوش دیکرایک • اول بادشاهنده قولغنه کلدی یعنی اشتدی
و عنبو کندی • بسی بر سرش داد و بر دیش بوس • بادشاه اول
بنده نک باشی و کوزنخا و ندره چوق بوس و یردی یعنی زیاد •
منقتدن انوک سروچشمنی واز او پدی • خداوند رایت شد
و طبل و کوس • بنی آیکن حلم سیبی علم و طبل و کوس صاحبی یعنی
امیر اولدی • بر فوق چنان سهمکین جا بیکا • • رفق و ملاطفت
سیبی ایله اغلیز صولتناک برون • رسانید و هر تیبان پایکا •
و هرانی او لمه تقدیرسا ایرشدردی و عالی قدر ایلدی • غرض زین

مردم

سخن تلخ گفتار نرم • بوسوزدن بو مکاینی کتورملدن مقصود
اولدر که زبان اندم ملایم سوز یعنی ملایمت ایله سویلمک چوق نسنه انی
برده م کرم • غضلو کسنک اشیا فنده آب کبی در • ما مک کلام یعفرکه
آب آتشی سویندورد کبی رفق ملاطفت ایله الصه ن کلمات و جی
غضبناک مردک غضبنی تسکین ایدر • تواضع کن ای دوست با خصم تند
ای دوست قوی • غضبناک دشمنه ملایمت و تواضع ایله • که نرمی کند تیغ
برنده کند • زیرا ملایم اطوار کسه و بامیم نسنه کسکین قلیجی کسمز ایدر
یعنی کند ودر معرکه تیغ و تیر • کوردی سن که قلیچ داوق بر نن
بپوشند خفتان صد تو حریر • حریر دن دوزلمش کیم کیلر ملایم
اولدوغندن اوتری • زرویرانه عارف ژنده پوش • خرقه کیجی
بر عارفک ویرانه سندن • یکی را نباح سکان آمد بکوش • بر کمسنه قولاغنه
کلب آوازی کلدی • بدل گفت کوبی سکان اینجا چراست • او کمسه کو کلنده
یعنی کندو کندویه ایتدی دیدی که کلب بو نده نیلر و نیجی ندر • در آمد
درویش صالح کجاست • اول کسه ویرانه ده عارف اولدغی یر
کلدیکه صالح درویش قنده در و نه حال اوزره در کوره •
نشان سکان ازپیش وازپس ندید • او راده او کمسه و اروندن
کلبک نشانی کوردی یعنی جوف تجسس ایلدی اما اثر کلب

یوزنی کے

بولدی • بجز عارف آنجا و کر کس ندید • اول ویرانه ده عارفدن
غیری کمسه کوردی و انک کلب کبی اواز ایدن عارف ایدکن
بیلمدی • خجل باز کردید از آغاز کرد • بو حالدن خجل اولوب
اوراد کوردوکنه باشلدی • که شرم آمدش بحث آن راز
کرد • زیرا اول کمسه اوراز کشف آنکه شرم کلدی یعنی عارف
کلب اوازی یعنی اوازنک کیفیت حالنی سؤال آنکه حجاب ایلدی حیا ایلدی
طور دی ▪ شنید از درون عارف آواز پای • عارف بجرونده
آیاق اوازنی ایشتدی خاطرینده کمسه وار ایدوکن اکلدی • هلا
گفت بر در چه پایی درآی • عارف اول کمسه یه ایتدی قپو اوزره
طورمدن • هلا ایچرو کل اندن صکره تصور که نه ایسه کور ▪
پندار ای دیده روشنم • عارف اول کمسنه یه کلدیکن بیلوب
اکا ایتدی ظن ایتمیه سن که خاطر که کلمه ای بنم روشن کوزم •
کاید ز سک اواز کردن منم • که بونده کلب کبی اواز ایلدیکی اول
بنم یعنی بونده کلب کبی اواز ایدن بنم و بیک کلدی • که بیچون بودیلم
اندک اکه چولیل و بیرون ب ایدر • که و بدم له ببجار که فقیر
چونکه کوردم که خوشنما لی معزل بیچاره لکه صتون الوب یعنی انوک
تنش مشغول لطف ۲ جار کلد و تواضع ددن • تهاوم رسرکیه

ورای وحرد

بر دوداتی • وعقلم باشمدن قوودم یعنی انلردن فراغت ایلدم • مینک
بر درش بانک کردم بتی • کلبکی اولا کلدک قپوسی عندن چوق بانک
وصدا ایلدم • که سکین تر از سگ نوبیم کسی • زیرا کلبدن سکو
رک وحقیر رک بر کمسه کورمدم • حضرت شیخ رحمة الله علیه فقه دن مرفت
بیانته شروع ایلدی • جوانی که در رتبت لا درسی • چون طلب
ایدرسک که یوکسک قدر وعالی مرتبه اولهسن • ز شیب تواضع
بیالا درسی • تواضع اینشیدن نه رفعته ایرشورسن یعنی تواضع ایله
یرسلورسن کبر ایله ایرشمزسن ▪ قال النبی صلی الله علیه وسلم
من تواضع رفعه الله • ومن تکبر وضعه الله • ودیمی معروف اتان
کرفت صدر • بو حرفتن یعنی وردکا . حفت الرصدر طوترلر
ورفیع القدر اولدیلر • که خود را فرودش نها و نه قدر • که
کندو لرنک قدرلرینی اشغه رک قووی لی وکندولرینی کبر ایله
عالی طوتدی لر • چو سیل اندر آمد بهول ونهیب • چونکه سیل
صول وهیبت ایله کلدی وبلندلک کوستردی • فتاد از بلندی
بسر در نشیب • یوکسکلکدن اشغه باشی اوزره دوشدی
چو شبنم بیفتاد مسکین وخرد • که شبنم مسکین وخرد دوشدی
یعنی کبد عجز ایلدی • بمهر آسمانش بسیوق برد • عجب شفقت ایلدی

خ

اسمان ائی عیوقه التدی
کرده قبر اشتر اهل سخن • سوز اهلندن یعنی اولیادن
بر طائفه • که خاتم اصم بیوه بادو رمکن • که خاتم اصم ایکی
اماسنی اعتقاد ایلمه مشایخ عظامدن بو کسنه اویوه • بر آمد
طنین مگسی بامداد • زیرا صباح وقتی سکک وینلدیسی کلدی
که در چنبر عنکبوت فتاد • که خاتم اوتوروغی یره • بر سکک بر عنکبوت
باغنه دوشدی وخاتم مکسک آوازینی اشتدی • همه ضعف
وخاموشیش کید بود • اول عنکبوتک ودکلی ضعف وخاموشلغی
کید ومکر ایدی • مکس قند پنداشتش قید بود • بیچاره مکس
نی قند ظن ایلدی اول قید ودام ایدی • نگه کرد شیخ از سر
اعتبار • چونکه شیخ مکسک صداسنی اشتدی عبرت اوجندن
یعنی عبرت نظر ایله نظر ایلدی عبویله دیو • که ای پای بند
طمع پای دار • که ای طمعلو ایاغی باغلو ایاق طوتیعنی
عنکبوتک جفاسنه تحمل ایله • نه هرجا شکر باشد وشهد وقند
هر یرده شکر وقند وشهد اولماز • که در گوشها دام بازست
وبند • زیرا نیچه کوشه لرده دام وبند اچلمش در یعنی قورلمشدر
بکی لطف ازان حلقه اهل رای • چونکه شیخ بو سوزی سویلدی

اسمان ۲۱

اول اهل رای خلفرسندن یعنی اول مجلس لطیفه اهلی ایدن
بریسی بیچه ایتدی • عجب دارم ای مرد راه صفای • عجب طوتدم ای
صفای یولنک اری یعنی ای الله دوستی • مکس را تو چون فهم
کردی خروش • سن بکسک خروشی وصداسنی نیجه فهم ایلدک
یعنی نیجه اشتدک • که ما را بگوش اندر نیامد بگوش • که بزم قولغمز
■ سوارلک ایله کلدی • یعنی بزم قولاغمزه کلمدی • تو کرا آکاه کرد
ببانگ مکس • سن که مکس آوازی ایله آکاه • وخبردار اولورسن
نشاید اصم خواندت زین سپس • سکا بوندن صکره اصم اوقونق
لایق دکلدر • چونکه فاسم پوشونا شدی • تبسم کنان گفت
ای تیز هوش • تبسم ایدرک اول کسیه اصم ایتدی ای زیاده عقللو
اصم به که گفتار باطل نیوش • باطل ونامعقول سوز اشتمکدن
اصم اولمق یکدر • کسانی که با من بخلوت درند • سؤال کسنرکه
یعنی مریدلرکه بنم ایله خلوتده اولورلر • مرا عیب پوش وثنا
گسترند • بنم عیبمی ستر ایدیجیلر وثنای فاش ایدیجیلردر •
چو پوشیده دارند اخلاق دون • چونکه مریدلر بنم نامعقول
خوی لرمی ویخی طوترلر وستور طوترلر • کند هستیم زیر نفسم
زبون • وارلق بنی نفسم الترن یعنی انانیتیم نفسم التده زبون

ومغلوب ایدر

ومغلوب ایدر • فرانی نمایم که من کشتم • بیلنی کوسترمی
که بن اشتمزم یعنی اشکار کندومی صاغرلغه اورورم •
مکر کن کلفت بسر اشوم • اولکه تکلف وریادن بری اولم د
اشکار مدح وقحقی مدح اندی کلمرندن خلاص بولم • چو کالیوه
دانندم اهل نشست • چو اهل مجلس که مراه مریدلردن یعنی
صاغر بیله لر • بگویند نیک و بدم هر چه هست • ابو وکم یعنی
هنر وعیبم هر نه وار ایسه سویلرلر • اگر بد شنیدن نیاید خوشم
اگر نامعقول اشتمکلکدخوشی ومقبول طبیه یعنی اگر عیبمی استماع
ایتمکدن حفظ اغیوب ده حضور اولدم • ز کردار بد دامن
در کشم • نامشروع وقبیح عملدن دامنی چکرم یعنی فراغت
ایدرم • حضرت شیخ رحمة الله علیه • معرفت وپند بیانه شروع ایلدی
بحبل ستایش فرا چه مشو • مدح وستایش ایپی ایله قیویه اینمه
مرله مراح لرکه مدح وثنا سنه مغرور اولوب نفسکی هلاک ایلی
ویکدر • چو صامم اصم باش وطیب شنو • بلکه فانم کبی صاغر
اول یعنی کندوکی صاغرلغه اورب عیبکی غیردن اشت واکر
ایشوایت • سعادت بجز وسلامت نیاید • سعادت طلب ایلدی
وسلامت ومقصور بولمز • که کردون گفتار سعدی ننافت •

شول کسه که سعد ینک سوزلرین بیون چو بردی یعنی انوک ایله
عمل ایلدی • ازین به نصیحت کرد باید • ساکه بونلرین بکه
نصیحت ایرجی کرکسه یعنی بنم نصیحتم ایله منتفع اولمیوب بنلرین
یکنی نامحرم کرکسه • تا نیم بیوازمن چه بیش آید • بلکه بنمن
مکر سکا اوکوکدنه کلور و خالکی بچه اولور و نه بلایه اوغرش

عزیزی در اقصای تبریز بود

تبریز شهرینک انتهاسنده بر عزیز وار ایدی • که همواره بیدار
و شب‌خیز بود • که دایما اول عزیز اویانق ایدی و طاعت و عبادت
ایله قالقیجی ایدی • شبی در بن جایکه وزدی کلند • بر کیجه
کوروی بر بردی که برا وغری کند • بر بیچید و بر طرف بامی
فکند • خلقه خلقه ایلدی و بو طام کنارنه اتری که انوک ایله بو تامی
چقوب اوون اسباب اله • کسان را خبر کرد واشوبه خاست •
اول زاهد آدم لری خبر ایلدی که وزد کلدی و اول اراده غوغا
قالقدی • ز هر جانبی فریاد با چوب فاست • هر طرفدن چوب
ویرافله ایله آدم قالقدی • جو نامردم او از مردم شنید • چونکه
وزد خلقدن او از اشتدی و کند که کلدکی معلوم اولدی
کلدکی نامردم بو بنی نامرد مسئلنه و دکر • دزدم لاه و به • سیان حظ

جای و یدن ندید • خطر و تهلکه او زنا سنده اولمقه یری
بیغا دلنی مقبول کورمدی • تهی ازان کیرو دار امدنش
ول اوردولرین یعنی اول غوغا و آشوب ودن اکه پر خوف کلدیکی
کوردی بو وقت اخیار امدنش • و قتن قاچقلق اکه لخیار کلدی
و دهان اوداون قاچدی • ز رحمت دل یار ساموم شد •
چونکه دزدک تهی دست کتدکنی کوردی ترحم ودن یار ماتنکه
قلبی موم اولدی یعنی اسیر کدی • که شب دزد بیچاره محروم
شد • بر بیبرد که بیچاره او غری محروم اولدی • با حضرت محروم
کندی و عکسا ولور • مبارکی از زی قرار امدنش • قرکلفند زاهد
اول دزدکه اردندن اکه یقین کلدی • زراه کر بیش باز امد
ترافتا یله بو غیری بولدن کرو انوک اولکه کلدی بو یله دیو
که یا مرد کاشنای توام • که ای یار کتمه که سنک اشناکم
بر دانکی خاکپای توام • مرد انه کلدک و بها وولقی سنکا یا غنظیر
یا خود معنی بو یله اولمسنده لعله مرد انه کلک حقیقی ز سنک ۲
قالبایکم زاهد اول وزدک کلبنی تسلی و مطمئن انمک ایچون
انوکا رلکی بیان ایدوب انی مدح ایدر • عمر دانکی لفظنده للطف
با معنای اولکور فی معناسنده اولور • ندیدم بر دانکی چون توکی

غنیم

مرد انکلر و ولا و رکلر سنجلین کسه کورمدم • که جنگ آوری
بر دو پوشد و لبس • رزا جنگ اوزکلر و پهلوانلک آکه نوع
ادوزه وراغنق • یکی پشت خصم آمدن مرد وار • بر دو خصم آوکنه
مردکبی کلک و مرد از جنگ آتمک • دو خصم جان بدر بردن ازکارزار
اکنجیسی جنگ دن جانی قلاص آتمک • بدین هر دو وضعت غلام نوام
بوهر ایکی خصلت سیو ایله که سنده وار در سنک غلامکم • چه نامی که بر تو
نام نوام • نامک ندر سنک نامکله نبه سیوام • که دشمن او باشد بجنگ
اندر سنکه ایک اولدکه کیم حکی ایلر یعنی اگر کلمکدن مشغول کوروز ایسه
بجا پی کنک و اندم برم • بو بین که پهلوانم سالار ملیل اولدم •
سرا پیست کوتاه دو ریسته سخت • بر الجق سرای وار دکر ایچری
کرسی تق آساندر قپوسی محکم باغلمشدر • نبندا دم انجا مزدور
رخت • اسباب صاحبی انی صانمز یعنی انی وکل اکلیم • کم خواه
با ناد هم بر نعیم • بر ایکسکی بری بر کبر کا ادوزه نیند قویالم • یکی
با یچر دوش و یکر نقیم • بر یبزا یا عزتی بر بزرک ادوزی ادوز
قویالم و ایچر و کیره لم • بجد انکه و روست اقتد بسیار •
اول قدر ایلکه کما کوکه دوشدر یعنی اولوکه کیرد اسباب ایل قناعت
ایله • ازان به که کردی کبر دست یاز • بارخدا نون یک که کرد

٧ مقلت

اکا پوشدو من

الا پوشد و من سن بدلداری و چابک و چاپلوسی ده فن ولایت
ده الدارلق ایله ظرافت وحیله ایلر • کشیدش سوی خانه خویش
هوینشانک • پارسا انی کند و خانه سی جانبنه چکدی • چو ماه دو شب
روز دو داشت دوش • کیجه ایله یورییجی جوانمرد یعنی دزد
اموزی اشنه طوتدری • بکنشی بر امن خدا و ند هوش • عقل
صاحبی که مرادی پارسادر و زوکاموز عاوزره کلدی یعنی
اموزنه باصوب کندو خانه سنه کردی • بغلطاق و دستار و رخت
کرداشت • تکله جامه سنی و دلبندی و شول اسبابی که طوتی
ایدی یعنی خانه سنده اوصاف اسبابی • ز بالا بجامانی او ورکدا
بو قادوهن اشنه ایوک آتکنه قووری یعنی بر اقدی • وز انجا
بر آورد غوغا که دزد • وز دکشون دیوا ورا اون غوغا
کتوردی که دزد کلدی یعنی چاغردی بویله دیو • ثواب
ای جوانان یاری و مرد • ای جوانلر جوانلق ایلک ثقلبه و مزد
بر رجست ازاشوب دزد و دغل • حیله باز و دز و چونکه حالی
بویله ایدوکنی کوروب غوغادن طاشره چیقدی • و وان
جامه پارسا ورنغل • یکرک پارسانک جامه سی قولتغنده • دل
اسوده شد مرد نیک اعتقاد • ایو اعتقادلو مردک کوکلی وکلیش

اوکلری

وسرور ایرشوی • که بیچاره را برامد مرگله • ستول سبیدن که
بیچاره نکه رلوعی حاصل اولا • چیان که برکسی رحم نکرد • برخبیثه که
کسه اوزی ترحم ایلدی • ومقصودی الندن کالدکه قدر حاصل ایلدی
عجب دارم از سیرت بخردان • عجب طوترن ایولرک سیرتندن •
که نیکی کنند از کرم با بدان • که کند وکرملرندن یرامزلر ایلک
ایدلر وبلا چکرلر • در اقبال نیکان بدان میزیند • یرامزلر ایولرک
دولتلندن وسایه سنده دیریلورلر ومعمور ایدرلر • اگرچه بدان
اهل نیکی نیند • اگرچه یرامزلر ایولکه لایق دکلدر

یکی را چو سعدی دلی ساده بود

برکسنه سعدی کبی برساده دل وار ایدی • یعنی عداوت وبغضدن
پاک قلبی وار ایدی • که با ساده روی سرو کاره بود • که اول ساده
دل برساده رویه عاشق اولمش ایدی • جفا بردی از دشمن سخت
کوی • قتی سوزلیجی دشمندن جفا ایدر ایدی • وجورلرن تحمل ایدر
ایدی • زهرکان سخن تحمل جو گوی • سخنلو وشدت ...
چوکان سندن طوپ کبی صجرار دی یعنی طوپ چوکانک ... تحمل
عیوب پرنزن صجران • اما اول عاشق دشمنک جفاسنه صبر وتحمل
ایدر ایدی • زکس ... برابر ونشیدا ... • کسه دن ... مضطر

اولوب قاشنی

اولوب قاشنی وزن بوکلمزردی • یعنی قاشنی بورشدروب یوزنه
بورلتمز ایدی • ز بازی بهم ترش نبردا حتی • لطیفه دن غضب
دتمز ایدی دوزلمز ایدی یعنی هزل ایله لر لطیفه حمل ایدر ایدی
یکی کفتش آخر ترا ننک نیست • برکسنه ایتدی آخر سنک عار ونخوتک
یوقمیدر • خبر زین همه سیلی وسنک نیست • بعدو کلی یلزمزک
کرسکا اوسر لاخبرک یوقمیدر • تن خویشتن شبه دونان کنند
الچقلر کندو تنینی مغلوب وزبون ایدرلر • که دشمن تحمل زبونان
دوشمندن زبونلر تحمل ایدرلر • نشاید ز دشمن خطا درکذ
دشمندن خطا کچورمک یعنی دشمنک قباحتنه تحمل ایدوب اکر که
خطای عفو ایتمک معقول ولایق دکلدر • کرکویند یارا ومردی نما
زطعن ایدوب ویرلر که قدرت وار ایکن طوتمزدی اکرا چون
تحمل ایدر ایدی • ترا نیست طوتدی مقاسنده ... کلن ور • بد
کفت شیدای شورین سر • عقلی پریشان ودیوانه اولکسه ایتدی
جوانی که شاید نوشتن نور • برجوابکه انی التون حل ایله یازمق
کرکا اول جوابی بودر • دلم خانه مهر یارست وبس • کلیم یارک
محبتی خانه سیدر انجق یعنی انک غیریسنه یوقدر • ازان
ی کنجد در او کین کس • اول سبیدن انک کسنک کینی والتقامی

کنند

ست

صغر حكايت • به موش کفت بهلول کز رضی خوی • نه لطیف ونه
خوب دیدی مبارك دایو خوی لو بهلول • چو بكذشت برعاریخ جك
خوی • چونكه بهلول حضرته جنكا سیتی و غوغاجی برعا و فزاد غو
مقول قولبوده • کراین مدعی دوست بشناختی • اکر بوکذاب
عارفه دوستی یعنی حق تعالی معرفتی کلیدی • به پیکار دشمن
نپرداختی • و دشمنك جنكه مشغول اولمزدی والتفات اتمزدی •
کر ز حستی به صنع خبرداشتی • اکر حق تعالی معرفتنك ملعبا لها معتزلها
وارلغندن خبر طوتیدی • ولیس فی الدار غیره • و بار کلا منك
معناسنه اکلیدی • بهم خلق را نیست پنداشتی • و کلی خلقی یوق
ظن ایدرایدی • و کل کمسیه عداوت ایدوب انوکا ایله مخاصمه
بن
شنیدم که لقمان سیه فام بود
شنیدم که لقمان حکیم قره یاغز بر کمسه ایدی • نه تن پرور و نازك
نازکاندام بود • تن پرور و نازك اندام و کل ایدی یعنی ناز و نعمت
ایله بسلنمش و خوب روی و کل ایدک • یکی بنده خویش
پنداشتی • اتفاقا بر کمسه اکا کندو بنده سی صاندی • زبون
دیدیو در کار کل داشتش • اول کمسه لقمان حکیمی ضعیف و زبون
کوروب • وانی بالحق ایشنه طوتردی بیوار غاولغه قوشدی •

اولحرك باشنی

اول خرك باشنی بنان ایلدی • جهان دیده پیری بروی برکذا
برجهان دیده پیر اول بابکدا و ذرنه اوغرودی اتوکا اقتضا مدیح
پنجون اتلکلرن آکلدی • چنین کفت خندان بنا طوردست
کوکرك با غبانه بو یله ایتدی • مپندار جان پدر کین حمار •
ظن ایلمای بابا کیم جانی کبی بو حمار • کند دفع چشم بدار کشت زار
اکن کلدنی و جینا ندن برامر کوزرك ضررینی دفع ایلیم • که این دفع
چوب از سر و کوش خویش • زیرا بو حمار کندو باشندن و کندو و بوینندن
جوبه و کوتکی دفع ایلدی • نمی کرد تا ناتوان مرد و ریش • تاکه اول
حمار ضعیف و مجروح اولدی • حضرت شیخ قدس الله سره العزیز حکمت
و بیانیه و معرفته شروع ایلدی • چه داند طبیب از کسی رنج برد •
طبیبه بیلور بر کمسه نك مرض کردیکی و علاج ایله اکا صحت ویرمکی •
که بیچاره خواهد خود از رنج مرد • حال بوکه اول بیچاره ضعف
ولسه کرکدر • زبن بیکلام بوده که حق تعالی حضرتنه جل جلاله اول بیچاره
مرض اجله سبب قلمشدر و طبیبك علاجنكه فایده سی اولور •
شنیدم که دینار کیار مفلس • اشیتدمکه بر مفلس اون برا قچه
بیناد و سکیی بخشیدی • و ویردی دا و لکبی جوق
ملك ایلدی • بآخر سر را میدی بنا تف • اخرامیدینه کلدیکنی

چوبره‌ی ایسه قطع ایدوب طلب ودن فراغت ایلدی ♦ دکندی یکی
ده یکرشنا طلب کرد ویافت ♦ بر غیری کمرا زطلب ایلدی ایکن بو کدیرا
نوک نصیبی ایدی ♦ حضرت شیخ رضی الله علیه حکمت باشه شروع ایلدی ♦
نه بدبختی دینکه بختی ♦ سعادت وشقاوت کتمش دیعنی قسمت
شقی اولنمش شقاوت سعیدا ولنمش سعادت تقدیرا ولنمشدر الشقی
شقی فی بطن امه السعید سعید فی بطن امه ♦ برنشست ماهیمانی
ودشکم ♦ بو فالی مرغوبنده ایدک بلکه والده مزاوامی موضعه
وکلا ایدی **بیت** حافظ تخصه بنو شیدا ین حرفیدی الود
ی شیخ پاک دامن معذور دار مارا ♦ نه دیدی شیر بچه‌کی چون
رزقی قوتی لقمه ودلق ایلمه ارادر ♦ کدیر بچکان تنکه روزی دن
زیرا هیچ قوت لقمه فقیر کد **حکایت** فرو کوفت پیری بچوب بر
سرفی بر بر سر چوب ایله دا فرو کدی ♦ بیکفت ای پدر در کنا هم مکوب
دل پسر بابه‌سنه ایتدی ای بابا بنی کناهسز دوکمه ♦ توان بر توان
جور مردم کریست ♦ خلقک جورندن سنک قتنک اغلیو ساکه شکایت
ایلمه کمکس ور ♦ ولی چون توجورم کنی چاره چیست ♦ اما اگر چونکه
جور ایدرسن اکر چاره نه دیعنی غیری لردن ساکه شکایت ایدرم
سندن کیمه شکایت ایلیم سندن غیری کسیم یوقدر ♦ حضرت شیخ رضی الله

قصه‌دن پند باشه شروع ایلدی ♦ بداور حروش خداوندمو
حق تعالی حضرتنه فغان کتوردی عقل صاحبی ♦ نه ازدست داور بداو
خروش ♦ حق تعالی حضرتنکا الندن فغان کتورمه یعنی خلقدن حق
تعالی حضرتنه شکایت ایله ومدد طلب ایله حق تعالی حضرتندن خلقه شکایت
ایله

بلند اختری نام او بختیار ♦ بلند ستاره‌لو وقوی طالع‌لو بر کمسه
یعنی غنی کمسه کد اتوکا اوی بختیار ♦ قوی دستکه بود وسرمایه
دار ♦ قتی قدرتلو وقتی سرمایه‌لو ایدی ♦ هم او وادران بیم
زر بعض ومال ♦ هم اول بختیارکه اول بقعه‌ده التونی ومالی وار
وکردستان تنکدیر کشته حال ♦ سایرلری حال‌لری خراب فقیر
ایدی ♦ نکوی کدایان ودرش خاطر بعض ♦ کدالی محلرسنین اتوکنفا
وارایدی یعنی اول محلده اولور ایدی ♦ زرش هیچ کندم به بیانه
بود ♦ اول بختیارکه التونی بغدای کبی وجیک ایله ایدی یعنی صوردن
زیاده غنی ایدی ♦ چو مردوشی بیند تواکر بانه ♦ چونکه دوشی
غنی ذوق ونارده کور ♦ دلش پیش سوز دبداغ نیاز ♦
اول مردودلک کونکلی احتیاج داغنه زیاده یانه و محکم متالم اولور ♦
زنی جنک بپوست باشوی خویش ♦ بوزن کندو زوجی ایله جنک ایتدی

یعنی غوغا و خصومت ایلدی • شب تا بگه چو برفت توی مست پیش
ابتدا وقتی زوجی چونکه اول عورتک او کنز ایو بوش کتدی عورته اکر
طعن ایله آیدی • کس نمی جوید تو بی بخت درویش نیست • سهلی
یا امر غنیلو درویش بر کسه یوقدر • چون نبود سر حت جز این نیست
نیست • استکار وسیکو بو نشیکدن غیری سنک یوقدر بیعوات
جماع ودن غیری نه مالک و کلسن • یا مولع مردی نه رها نیکان •
از کلی دمرقی همسایه لرکون لوکرن • کنا حریم محبه ویا یکان •
کرآخرنت محبه تکلکه جماع ایدرسن و معروف تهی دست کلوسن
کسانار رویم و ملکت ورضت • سایرلرک سیم و زری و ملکلری
واردر • جن انچون … تبری بیگفت • سن انچون انلرکی بیکلن •
دوولتلو کلسن • بر آور … لسعف یونی • چون عورتدن
بو سوز اشتدی صوفی … که مرلها اول درویش … چو طبلباز
زیکاه حالی هروش • لیکلی بوش بوکرتون هروش بو قاری کتوردی
یعنی عورتدن … حیف یوبله دیدی • کرس دست عورت نام
ابجی • کدن جبه … قدرت الی … قدرت حق تعالی انکدر •
غراسم استرسه غنی استرسه فقیر ایدر • بیر تجه دست قضا … •
یله قضا الی چویرمه یعنی … قضا الی چویرمکه قادر دکلسن …

کندوی غنی

کندوی غنی قادر اتمکله وکلم انک الستیتر غنی اولدی برسکسن
وفی قضا الی چوین زیرا بن فقیر اولدغم انوک سببی ایله وربو کلام
او جانبدن عورته بطریق التجاهل و الاستهزاء در • نکرد
در دست من اختیار • اختیاری بنم الومدن ایلدلر • کدبی کنند خویشتن
رانکم تختیار • کدبن کندوی مختیار وصاحب دولت ایلیم ▪

یکی مرد درویش در کاکشش • کیش شهرتن بر درویش کشی •
چه خوش گفت با همسر خویشتن • نه لطیف دیدی کندو نکدیش
روی خاتونه مقبول قبول بود • چو دست قضا زشت رویت سرشت
چونکه قضا الی سنی زشت روی یوغردی یعنی حق تعالی حضرة جل علا
وعم نواله سنی قبیح الوجه خلق ایلدی • میندای کو کونه بر دورت (?)
تنبیه بود کا … • قزلجه صوامه یعنی زشت رو یکه قزلجه سوز کند
تزیین ایله • حضرت شیخ قدس الله سره العزیز حکایتدن حکمت و موعظ
بیانه شروع ایلدی • که حاصل کند نیکبختی بزور • نیکبختلک
زورکم ایله حاصل ایدر یعنی کم قادر رکه کندوی قوت ایله
سعادتلو و ایو بختلو ایلیم • بسرمه که بینا کند چشم کور • سرمه ایله
اعمی نک کوزنی کم کوره ایلر یعنی کشی کندوی قوت ایله سعادتلو اکمز

همان اعمی نکوزنه سرمه ایله بینا اتمکه بکزر بو ایسه محال اولدوغی
محالدر زیرا تعلیق بالمحال محالدر • نیاید نکوکاری از بدرگان •
بد اصل اولوردن ایو کارلک کلمز یعنی بد اصل اصلاح مکتوب صلاح ایلمکه
اثنا بو فصل کلمز • محالست دوزندگی از سگان • کلبلردن بیکجیلک
محالدر اولمدیدن که انلر کاصلی وخلقتی بر تجی کلدی • هم فیلسوفان
یونان روم • یونان وروم مملکتنده اولان فیلسوفلر • نداشتند کرد
انگبین از زقوم حکمت • ایله زقومدن عسل اتمکه بلمزلر یعنی زقومدن
عسل حاصل اتمکه قادر اولمدیلر • زیرا طبیعتده قونمامشدر •
ز وحشی نیاید که مردم شود • وحشیدن کلمز که آدم اوله یعنی وحشی
آدم اولمغه امکان یوقدر • بسعی اندر و تربیت کم شود • بهایم
سعی ایله تربیت اتمک ضایع اولور • توان پاک کردن ز زنگ آینه •
آیینه ی پاسدن پاک ایتمک ممکندر • زیرا زنکار عارضیدر • ولیکن
نیاید ز سنگ آینه • اما طاشدن آینه کلمز یعنی حاصل اولمز زیرا انده
قونمامشدر • بکوشش نروید گل از شاخ بید • سکود ایله سکود
اغاجندن بوداغندن کل بتمز • نه زنگی بگرمابه گردد سپید • زنگی
حمام ایله بیاض اولمز بو وجهه وخ لطیفه در نه زنکی حمام ایله بیاض اولور
حکایت چنین گفت پیش زغن کرکسی • چنان فاوکنده بر پایاقو

بویله دیدی

بویله دیدی • که نبود ز من دور بین ترکسی • که عالمی بنون
اراقده کوریجی بر کسه اولمز یعنی بنجلیین اراقدن کوریجی بر کمسه یوقدر
زغن گفت ازین در نشاید گذشت • زغنی کرکسه ایتدی بونی
تجاوز لایق دکلدر یعنی بونی تجربه اتمک لایق دکلدر • بیا تا چه
بینی بر اطراف دشت • کل کور نه تماشا ایدرسن اطرافندن نه کوردرسن
شنیدستم که مقدار یک روز راه • اشتدم که بر کونلک مقداری
یول وار ایدی • بکرد از بلندی بپستی نگاه • کرکس یوقاریدن
اشغه نظر ایلدی • چنین گفت کز دیدم درست • کرکس زغنه
بویله دیدی ای زغن سنک باکا اعتقادک وارسه • یکی دانه گندم
بهامون درست • که صحرا ایچنده بر دانه کندم وارد • زغن
زغن را نماند از تعجب شکیب • کرکسدن چونکه بو سوزی اشتدی
زغنک تعجب وقراری قالمدی • ز بالا نهادند سر در نشیب •
یوقاریدن اشغه یه باش قودیلر یعنی سوزن دوب یره اندیلر •
چو کرکس بر دانه آمد فراز • چونکه کرکس دانه یانینه یقین کلدی
گره شد برو پای دراز • کرکسک وزرینه براوزن ایاقباغی
گره اولدی یعنی انک برده وزاق واریدی کرکسک بوینینه اوله
دوزاغه کجدی • ندانست از آن دانه بر خوردنش •

ون

هر کس بیلمدی که اول وانه یکدن یعنی یمدوکندن او تری • که
وهوا نکتبن دام ودر کردنش • که زمانه انوک بوینه طوزاق براغوب
واقع اسیر ایدر • نه آبستنی در بوده هر صدف • هر صدف ورم
یوکلوا ولمز یعنی هر صدف قبه دُرّ اولمز • نه هر بار شاطر زند بر هدف
پهلوان اوق هر کرم نشانه اورمز کاه اولور خطا ایدر حضرت شیخ
رحمه الله بو کلکه بیت مذکور ایله قضا وقدر سنن حکمت ومعرفتیان
ایلدی • زاغ گفت از بن وانه دیدن چه سود • زاغ کرکسه ایدی
بو وانه کورمکدن نه فائده • چو بینا بد دام خصمت نبود ■
چونکه سکا خصمک طوزاغنی کوریجی کلاولمدی یعنی کورمدک
شنیدم که میگفت گردن به بند • اشتدم که کرکس بویون ایری
بویوب بنلا چنین ایری متول قوتیل یعنی • نباشد حذر با قدر
سودمند • حذر ایلک قضا وقدره نافع اولمز یعنی قضا وقدردن
حذر ایلک قابل سودمند وکلدر • اذا حل القدر • بطل الحذر
کلاهی بو فنی تعبیر ودمشترون • اجل چون بخونش برآورد دست
اجل چونکه انوک قاننه الکتوروی یعنی انوک هلاکنه قصد ایلدی
قضا چشم باریک بینش ببست • قضا انوک اینجه کوریجی کوزنی
باغلدی یعنی حکم الهی انوک زیاده کوریجی چشمنی باغلدی ■

اذا جاء القضا

اذا جاء القضا عمی البصر • اذا جاء القضا ضاق الفضا • در آنکه
که پیدا نباشد کنار • برآین که انوک کناری ظاهر اولمیه • غرور
شنا ورنیاید بکار • یوزیجک غروری ایشه کلمز یعنی فایدسی
اولماز زیرا اول کناری یوق که شنا ورکا انوک کنارینه ایرشیله
قضا وقدر دخی بر بحرید که پایان وکنار انوک نهایتی یوقدر • ایلیه کیم
انوک لیجه خلاص بولسون که هیچ بر وجهله انوک خلاصی میسر وکلدر •
حکایت چه خوش گفت شاگرد منسوج باف • قماش دوزینک
شاکردی نه لطیف دیدی • چو عنقا برآورد پیل و زراف ■
چونکه عنقا و پیل و زرافه صورتنی کتوردی یعنی قماشده بوندک
نقش ایلدی مقول قولی بو بیت درر • مرا صورتی بر نیاید ز دست
بنم الیمدن بر صورت کلمز یعنی قماشده لطیفدن نقش وصورت
بنم الیمدن ظاهر اولمز ایدی • که نقشش معلم ز بالا نبست • که
اکر اول صورتک نقشنی معلم ابتدادن باغلیمیدی یعنی استاد
یوقارودن قویمیدی • زبن کلام بعید که هر صورت که ظاهرا
شاکرده الندن ظهور کلور حقیقتده اول استاد الندن ظاهر
اولور • زینکار خانه ده و وقوعی بدابسه اقعدا ز یوقاریدن
باغلنار دوغی اکا کوره و وقوع ایله حقیقتده صورت باف

لطف •

اوستاد اولور شاگرد اولماز • حضرت شیخ رحمة الله علیه قصه منطقی
ایله توحید ومعرفته شروع ایلدی • کرت صورت حال بدیانکوست
اگر سنک صورت حالک جهانی ابو یا یارمزدن • نگارین پیوست
تقدیر اوست • حقیقتده اول الله تعالی اسم تقدیریکا الندنقش ونمن
ودین نوعی ازشرک بوشیل هست • بو شرک خفیدر نبرنوع واردر
مشار الیه مصراع ثانینک مضمونیدر • که زهیم بیا زرد وعیم
عجست • کرزهی بنجا بختری وعرنی مجروح اتری یعنی بویله
ویک شرک خفی ور بیت کرد هم تیر از کمان همی کند •
ازکماندار بیند اهل خرد • کرت وین وعند [illegible] امر •
امر صاحبی اگر ساکد کوزن باغلتلیه یعنی حق تعالی حضرتنه اسم اگرساکد
کورجی چشم احسان این کدرس اشیاییکا هوا درک این سی
بسبی وکرصورت زین وعز ارتوزیروعی صورتنی کوردمرسن
یعنی مونسنی صحبتدن یکوین اسبابم اسن دو والتذات المرسن
انونعکر موثر حقیقی اولورسن • سپردم اربندم ورکش
اکدبنی فارغ وخاموش اولورسن ومعیشت اجیون رزق طلب
تعبیرینی طی اترم • حق اینی بر وهری کلی ور کند • حق تعالی
حضرته جلت عظمته • وعلت کلمته حاتوکرزقنه قالمجکه یعنی رزقی

کسمز جهان

کسمز ۲• جهان آفرین کشایشی دهاد • ای کسه جهان
باردیجکه فتح وکشایشی ویرسون ومقصودی که حاصل ایلسون
کدکروی بو بندر کشاید کشا • زیرا حق تعالی حضرته اگر بابا غلق
اچیق ممکن وکلادر دیرلر • وصول ممتنع دن حکایت
شیر بچه باما ودحویشیلفت • بزوده کوجا کند وانه ایندی
بی ادرتاتی احرمهاء بجفت • بو قدر کتد که مکرم آخر زمان
یات اد بو یعنی بچه برکیدرسنی آخر زمان وکلی مضمونی
یکفت ادرست مثنی مهاد • شیرکند وبجهنم جولبرد یوق
نیدی اگر بولادم ده ایلتی ایسه • بدیری کسم بارکش ور
قطار • کس بنی قطارده بارکش کوردی • حضرت شیخ نوتر لته
برد مرقی قصه دن معرفته شروع ایلدی • حرکشتی انجا که خواهد
خداکشتی قنن که استراایلدی • وکرناحدا جامه برتن درک
کرملاح اضطرابدن تمام مدرم قفتا نتی بوتر وذ مضمونیدر
ملا فایده سی بو قدر • دلم الجوار المنشآت فی البحر کالاعلام •
بکن سعد یا دوبیه بردست کی • ای حدی کسنتا لنه با قوب
تر بسنه امیدلنمه • کر بجتش برود کارست وبس • زیرا جمله خلق
اعراسم • رزق ویرجی والنعام ولطف ایدیجی انجق باالله تعالی حضرته ما

بیت تا آبروی فقر وقناعت نمی‌بریم • با پادشه بگوی که روزی مقدرست

اکر موبیتی ذدرها بیست • آکر حق تعالی حضرتندن اسم اعلا ایله

عباوت ایدیجی ایسک سایرلرکه قپولرندن اول سنا کافیدر حسبی الله

ونعم الوکیل • که کروی بر اندر عوا نکست • زیرا اکر حق تعالی

حضرتلرینه کندو بابندن سوق کمسه کندو بابنه اوقومز ورعایت

ایلمز • کرا ونیک بخت کند سر براز • اکر اول خدا سنی نیلیجت وسعادت

ایلیه باشی تا الدر یعنی مسرور اولوب تفاخر ایلمه • وکر کند سر نا امیدی

بفتاد • اکر حضرت حق جلّ شانه سنی لطفندن سعادت لوا یلمیه

بیدسزلکا باشی تا شی یعنی تمام مضطرب اولوب غم ایله باشکی تاشی

زیرا مقصودلری حاصل اولمیانلر حضورلقندن غم ایلدا وتوروب

حجرلردن باشلرینی وکسه‌لرینی قاشرلر

عبادت باطامع نیت نکوست • مخلصلرکی

ظاهروده وباطنی و خالص نیت ایله حق تعالی حضرتلرینه اسم طاعت وعبادت

ایتکم ایوومقبول در • وما امروا الا لیعبدوا الله مخلصین له الدین

وکر نه چه آید ز ره مغز پوست • یوضه لیبز قشرون نه کلور یعنی اخلاص

طاعتک مغزی در اکر اول اولمیه اول طاعت مقبول اولمز زیرا ایچی

اولمیان شی برشیه یرامز • چه زنار مغ ودمیات چه ولق •

نزقیبانک مغ زنلوکه فرق وسنکن ولق یعنی اتش پرستک

زنارک ایله کیدکک ولقک ما بیننده فرق یوقدر • که وربوشی

ازبهر پندار خلق • حال بوکه انی خلقک پندار یچون اوزرکه کیرسن

یعنی خلقک اعتقادی ساکرا ایوا ولسون دیو کیدکک خرقه ایله اتش

پرست کافرک قوشانه دغی زنارک هیچ فرقی یوقدر زیرا حقیقتده اول

دلق ساکه زنار اولور بیت یا ربا یان روی عمر مخلوق

پشت ور قبله میکنی نماز • مکن تعمت مرد حویش فاش

بن ساکه ایتدم کندوا ر لکی فاش ایلمه یعنی زهد وصلاح دن ۷

نصیبک وار ایسه انی اظهار ایلمه • چو مردی نمودی مخنث مباش

اما چونکه ارلک کوستردک مخنث اولمه یعنی ورع وتقوای خلقه

بیون ایلمه بیت نقش صوف نرم وصاف زنی عشق باشد •

ای بسا خرقه که مستوجب آتش باشد • باندازه بود باید نمود

ولدغی مقدار ایله کوسترمک کرکدر یعنی کشی کندو طبیعتندن زیاده

صلاح کوسترمک کرک ذیرا صکره خجالت لازم کلور • خجالت نبرد انکه

ننمود بود • خجالت التمدی اولکمسه وار ایدی کوستر مدی یعنی

زهد وصلاحنی فاش ایلمدی • که چون عاریت برکنند از سرت

زیرا چونکه عاریتی باشکدن چکرلر یعنی عاریتی سندن الالر •

بماند کنهی جامه جو و ربت • عاریتی جامه کندکدن صکره و سکلن
بر کهنه قفتان قالور یعنی قیامتده چونکه ریا پرده متجمع ایسکلوز دن
دفع ایدن لرا یجون تنهاسنده اتدکه قبا یجی قالور • اکر کوهری پای
چو بینی مبند • اکر قصیر القد ایسک ایاقکه اغاچ باغلا • که
در چشم طفلان نمایی بلند • که اطفالک چشمنه بلند قامت کورنه سن
یعنی اکر سنده صلاح و تقوی یوق ایسه ریا ایله صلاح و تقوی
اظهار ایله خلقی الدتمق ایچون که یوفن ساکه ضرر وارور ■
وکر نقره اندوده باشد نحاس • اکر بقر سیم ایله صوا نمش ویلنمش
اوله • توان خرج کردن بر ناشناس • اني بلمز قتنده وصراف
اولمیان کمسنه یاننده خرج ایلمک و اني الدتمق ممکن در • منه جان من
آب زر بر پشیز • ای بنم جانم پشیز اوزره التون صوین قومه یعنی
باقره التون و التون صوینی ایله صواتمه • که صراف دانا نگیرد بچیز
زیرا دانا صراف انی هیچ شیئه طوتمز و اکه اعتبار اتمز یعنی ریا ایله عبادت
ایلمکه قیامتده حق تعالی حضرتنده اکه اعتبار ایدوب ساکه انک اوزری
ثواب ویرمز بلکه عذاب ایدشورسن • زراندودکانرا بآتش برند
التون ایله صوانمشلری آتشه الدرلر یعنی مرائی اولنلر جهنمه
قورلر • پدید آید آنکه مس یا زرند • پدید کلور یعنی ظاهر اولور

اول وقت که

اول وقت که انلر بقرمی و ریا التون می در یعنی دنیاده ریا ایله
عبادت ایدنلری قیامتده امتحان ایدرلر اول وقت انلرده
نه وارایدوکی ظاهر اولور
ندانی که بابا کوهی چه گفت • بلمزمسن که بابا کوهی نه دیدی • بمردی که
ناموس را شب نخفت • بر مرده که کیجه ناموس ایچون اویومدی
یعنی بر مرایی کمسه اکر صالح اعتقاد اتسونلر ایچون اویومدی
بابا کوهی چون انوک بو حالنی کوردی نصیحت طریقی ایله اکا
دیدی • برو جان بابا در اخلاص پیچ • یورو ای بابانک جانی
اخلاص سوایله • که نتوان از خلق بر بستن هیچ • زیرا خلقدن
هیچ نسنه حاصل اتمکه قادر اولمزسن • کسانی که فعلت پسندند
شول کمسنلر که سنک فعلک بکنمشلر در • ساکه صالحه دیو اعتقاد
اتمشلر در • هنوز از تو نقش برونی دیده اند • هنوز سندن
طاشره نقشنی یعنی عمل ظاهرکی کورمشلر در و سنک سیرتک
و عیبنی که معلوم اتمشلر • چه قدر آورد بنده حور دیو
حوری صورتلو بنده نه قدر و نه قیمت کتورر • که زیر قبا دارد
اندام پیس • که قفتان التنده الجه کوده طوتر یعنی حوری کبی
خوب و لطیف جسم ایوصا مصلحه بنده نه بها کتورر و مقبول اولور

بیت آتی

تا بد بوستان سخن ورد بهشت • میدا ایله جنتم کتمک نمکنی وکلدی
بعنی بابیله جنتم کورمک میتر دکلدر • که بارت بوچه شو دچاو رازه
زشت مه • بیچ یوزکدن چاودکرو کید ربعنا چیلو ره زبره
واریبه پیدا اولور اول وقت معلوم اولور کرسنك ریا یی وار
یوخسه اخلاص ی واردر شنیدم که
تا با لغ روز داشت • اشتدمکه بر طفلا وروج طوتردی ■
بصد محنت آورد روزی بچاشت • اما اول برکونه محنت ایله
قوشلغه کتوروی • بکتابش آن روز سایق نبرد • رعایة
سایقا اول کون اول طفلی مکتبه التمدی • بزرکا مونی طاعت
از طفل خرد • رنیوا صغیر طفلدن اول سایقه طاعت یعنی صوم
اولو سفلو کلدی • پدر دیده بوسید ومادر سرش • بابای
انوك کوزنه اوپدی وانا سی باشنی اوپدی • فشاندند بادام
ورزبر سرش • اول طفلك باشنه اوزن پدرو مادری بادام
ودزصاچدیلر یعنی رعایت اچون ویدا مرکوزو کمك ایچون
بادام وزرنثار اتدیلر • نتکم عجم عادتدر کتا ولولرکا امدن
سیاه بادام صاچرلر وطفللرنکا امدن بادامی التون ایله
قرشدروب صاچرلر • چوبروی کذر کرد یك نیم روز • چونکه

اول طفلك امدن

اول طفلك امدن یومك نصفی کچدی • فتادا ندر وی زاتش
معن سوز • اول طفلك معدن اتشندن سور و حرارت دوشدی
یعنی زیاده اجقدی • بدل کفت اکر لقمه چندی خوردم • اول
صایم لطیف طفل کوکلنه ایتدی آکر بر قاچ لقمه ییم • چه
داند پدر عیب یا مادرم • پدرم یا مادرم عیبی نه بیلور
چوروی پسر در پدر بود قوم • چونکه اول پسرك روینه ادبی
پدرده وقوم ایدی • نهان خوردی وپیدا بسر برد صوم •
اول پسر گیزلی یوب وصومی اشکاره باشه التدی • که داند
چو دربند حق نیستی • چونکه سن حقك بندنده وکلسن کم بیلور
که بی وضو در نمازایستی • آکر ایدسته نمازن طورسن یعنی
نماز قیلدسن • پس این پیرازان طفل نادان ترست • پس بوپیر
اول طفلدن نادان رکدرکه • که از بهر مردم بطاعت درست
که اول پیر خلق اوتری طاعتن در • کلید در دوزخ
است آن نماز • جهنم قپوسنك مفتاحیدر اول نماز یعنی جهنمه کرمکه
سبب در • که در چشم مردم کذاری دراز • اول نماز طلق
کوزنده رنابله آهسته آهسته چوق ادا ایدرسن که خلق سالك
صالح دیسونلر ایچون • اکر جز بحق میرود جاده ات

اکر حقتعالی حضرتلرینک غیرہ کیده سنک طریقک کر طاعتدر عجب ایسه

اولمیه • در آتش فنا نمی سجاده است ▪ سنک سجاده که آتشه

سکلر لر یعنی عبادتک ایلدیکی دوزخ اتشلر حکایت

سیه کاری از بود بانی فتاد • بر مرایی بیر بود بانندن دوشدی

شنیدم که مهم و رنفس جان بداد • ایشتدم که مهم اول نفسده

جان ویردی ▪ پسر چند روزی گرستن گرفت • اول مرایینک

بسری بر ونک موتندن اوتری برقاچ کون اغلیق طوتدی

یعنی یاس طوتب اغلدی • دگر با حریفان نشستن گرفت ▪

کر و مصاحبلری ایلد اوتورمق طوتدی یعنی انلر ایله مصاحبت

ایلمکه شروع ایلدی • بخواب اندرش دید و پرسید حال • اول

مراینک پدری بابا سنک حالنی کوروب سؤال ایلدی بویله دیو

کر چون رستی از حشر و نشر و سؤال • که قیامت سؤالندن نه وجهله

خلاص بولدک • بگفتا ای پسر قصه برمن مخوان • بابای اکا ایندی

ای پسر بنم اوزریمه قصه اوقومه یعنی چوق سویلمه • بدوزخ در

فتادم از نردبان • نردبانندن همان دوزخه دوشدم اصلا قیامت

سؤالنی کورمدم یعنی بلا حساب • ولا سؤال یعنی دوزخه دوشلر

حضرت شیخ رحمة الله علیه قصه مناسبتی ایله حقیقت و معرفته باشلایوب شروع

ایلدی

ایلدی • نکو سیرتی بی تکلف برون • ظاهری تکلفسز برابر

سیرتلو یعنی ظاهری اسباب صلاح ایله اراسته اولمیه • اما باطنی اخلاق

حمیده ایله بیراسته اوله بو مخلیلن برکسه فی الحقیقه • به از نیکنام

خراب اندرون • باطنی و سیرتی خراب لکن ایوا ولمدن یکدر

یعنی صوفی باطنی اولمیان ایو سیرتلو کسه مراییصوفیدن یکدر

بنزدیک من شب رو راه زن • حضرت شیخ ایدر بنم قتمده یول اورجی

حرامی بو قدر قباحتله • به از فاسق پارسا پیرهن • پارسا پیرهن

فاسقدن یکدر زیرا حرامی کندو طریقتنده مرددر • یکی بر در حلق

رنج آزمای • برکسه خلق قپوسی اوزره رنج صنایجی و بلا چکیجی اوله

بمزد شدهد در قیامت جزای • حقتعالی حضرتنه عز اسمه قیامتده

اکر اجر و ثوابدر ویرر • زعمرای هر چشم اجرت مدار • عمرونک

بر اجرت امیدن طوتمه • چو در خانه زید باشی بکار • چونکه زیدک

خانه سنده ایشده اولمدیغی یعنی غیره اجیرز اتنک عبادت ایلدیکی

حقتعالی حضرتلرندن ملحل اجنت امید طوتمه • نکویم توانی رسید

بدوست • حقتعالی حضرتلرینه ایرشمکه قادر دکلسک • در این ره

مرا انکس که در و لیکن بدوست • بو یولده اول کسه دن غیری که

تو کر و یی یعنی تو مرهای محق اول فرام در یعنی شولکشدر اولدخی

ایرشور کاندن غیری ایله التفات اولیه وعبادتنی انجق رضاء الله
اوله ● ره راست رو وتا بمنزل رسی ● صراط مستقیمه کیت تا منزله
ایرشه سن ● تو بره نه میزنی قبل وا پسی ● سن طریق مستقیم
اوزره کلمسن بیهوده قتی ارده کمسن ومنزله ایرشمزسن
چو کاوی که عصار چشمش ببست ● شول کاوکبی که عصار انک
کوزنی باغلدی ● روان تا بشب شب هم انجا که هست ● کیجه یه وکی
یلیجی وکیجه بینه اولکی یرلن وب ذیرا سلوکه ایله کتمز ● کر
مسافه قطع این منزلرا ایرشه ● کسی کر بتابد ز محراب روی ● بر کمسه
نمازده اکر محرابدن یوزنی چویره ● بکفرش کواهی دهد اهل کوی
اول فعلندن اوتری محله خلقی انک کفرینه طانقلق ویررلر ●
توهم پشت بر قبله ایر در نماز ● متیقته و سن دخی ارقه قبله یه
نمازده سن یعنی سن دخی ابجلیز کافر اولورسن ● کرت بیخ اخلاص
رونیابان ● اکر خلوص وکلمسنده ابانز وعبادتک یوزی اکر طاعتک
اخلاصدن یوق ایسه ● درختی که بیخش بود بر قرار ● بر درختکه
انک کوکی قرارده ودائم اوزره اولکه مراد اخلاص ایله معمور
طاعتدر ● بپرور که روزی دهد میوه بار ● بسله وتربیت ایله
که برکون میوه ویرر یعنی اخلاص ایله عبادت ایله که قیامتده بار اثمر

ومتمتع لطفک ● کرت بیخ اخلاص در بوم نیست ● اکر سنک
طاعتک زمیننده کوکی یوق ایسه یعنی عملک اخلاص اولمیه ●
ازین در کسی چون تو محروم نیست ● بو بابدن یعنی باب رضادن
سنجلین محروم بر کمسه یوقدر ● زیرا حق تعالی قتنده ریا ایله معمول طاعت
اصلا مقبول دکلدر حکایت نقدها را بود آیا که عیاری کیرند ●
تا هم صومعه واز ان پی کاری کیرند ● هر انکه افکند تخم بر روی
سنک ● هر اول کمسه که طاشک یوزی اوزره تخم براغور یعنی ●
طاشلی اوزره تخم صاحب خرمن وقتنده اکه غله حاصل اوله ویره
جوی وقت و خلش نیاید بچنک ● حصول وقتنده انک الته بر جو
کلمز یعنی برادیر حاصل اولمز دیکدر خرمن حاصل اولمز ● منه آب
روی ریا در محل ● ریانک آب رویینی وحرمتنی محل قومه یعنی ریا ایله
معمول عملدن اوتری اتک کلم عزت وحرمت اعتبار وا التفات
ایلمه ● که این آب در زیر دارد وحل ● زیرا بو آب التنده وحل طوتر
یعنی بو طاعت سببی ایله قیامتده سنک یوزک اللو حاصل اولور
چو در خفیه بو باشم وخاکسار ● چونکه بن تنهاده بر امر وفاسق
اولم ● چه سود آب ناموس بر روی کار ● ایشک یوزنا معمور
عرض وحرمت آبنک نه فائده سی وار یعنی خلق قتنده مقبول

ولدیغی نه فایده چونکه حق تعالی حضرتنده جل جلاله مقبول اولیم
بعض نسخه‌ده بو بیت واقع اولور معنی آنکه کور اولور • بروی
دریا خرقه سهلست و وحشت • روی دریا ایله خرقه دیکمک آساندر
کرش با خدا در نتوانی فروخت • اکر اول خرقه‌یی حق تعالی حضرتنه
ساعظم شانه صاتمغه ایسک یعنی ریا ایله خلق الله‌ه صاتمغه قادرسن
اما حق تعالی حضرتنه جل جلاله الله صاتمغه قادر دکلسن • چه داننده مردم
کرد جامه کیست • خلقه بیلدر که جامه کیم و و فاسقمیدر
یوخسه صالحمیدر • نویسنده داند که در نامه چیست • کاتب بیلور که
نامه‌ده نه واردر یعنی کشینک قلبنده اولان نسنه‌یی انجق حق بیلور
غراسی • چه وزن آورد جای انبان باد • نه وزن کتورر یل ایله
طولو طلوم جوشی اولیرده • که میزان عدلست و دیوان داد • که عدل
میزانی و داد دیوانی وار یعنی قیامت کوننده که میزان عدل و دیوان
داد در یاد ایله طولو طلوم جیق نسنه چکلمز بلکه کبی معنی چوق اولان نسنه
بو طرفه کرکدر ریا ایله اولان عملدن اوتوری زیرا حق تعالی حضرتنه
لایق بر عبادتی قبول ایدر • مرایی که حشوش ورع وی غلط • مرائی که
دنیا و ریا ایله بوقدر زهد و ورع کوستروی • بس بیوقت
هیچش در انبان نیست • قیامتده کورولر انونک انبانی هیچ نسنه

یوقایدی

یوق ایدی • اکر هست مرد از هنر بهره ور • اکر کشی هنردن
نصیبلو و هنردن بهره‌لو ایسه • هنر خود بکوید نه صاحب هنر
هنر کندوسی سویلر صاحب هنر کندوسی سویلمک لازم دکلدر
حکایت حافظ تو ختم کن که هنر خود عیان شود • با مدعی نزاع
و محاکا چه حاجتست • اکر مشک خالص نداری مکوی • اکر صافی
مسک طوتمز ایسک سویلمه یعنی بن مسک واریدر زیرا کذب اولمش اولور
وکر هست خود فاش کردد ببوی • اکر خالص مسک وار ایسه سویلمک
لازم دکل زیرا انونک وجودی خود رایحه‌سی ایله فاش و معلوم اولور
بیت خوشاست ار بعد از این نکته کفتن که سخن و عشق نتوان
نهفتن •
چه حاجت محک خود بکوید که چیست • نه محک حاجت یعنی احتیاج یوقدر
زیرا محک کندوسی ایدر که ندر یعنی ایو دکم ایدر که محک ایدن معلوم
اولور • بسوکلدی کفتن که سرین هو بیست ■ انلر ایله وحیک که بو التون
خام مغزونلی دور • کسند آبرو پاکیزن ترزاسن • خلق قفتانلرک
وارلر یعنی یوزلری اسزون لطیفدر که و پاکا ایدرلی ■
کداینجا بست وان در نظر • زیرا بو یعنی استر حجابدر و در
واو یعنی یوزی که مرادوار در اول نظره • و ده • بدر بکان فراغ
ز نظر داشتند • اما اولیاء الله نظردن فراغ طوتدیلر و فلنک

التفاتدن کچدلر • آنان بسربیان اسرد ابتسند • اول سبیدن
ستره پربنیان طوتدلر یعنی بو بنیان ایلدلر که خلقدن عکسی اقتباس
ایتدیلر زیرا کلام بعده ذکر اولیاء الله صورتدن فراغت ایدوب •
سیرتلرینک تکمیلنه سعی ایلیه ایلدلر • ورد او ازدخواهی ده اقلیم
فاش • اگر سایر اقلیم ده اولنز وشهرت استرایسک بو ویروغی
جانبندن اگر اقلیمده اوازه و شهرته فاش استریسک بودیم انکار(؟)
اقلیم لفظی فاش لفظنه مضاف دکلدر • برون خلق کن کود رون حق
باش • طاشره خلق ایله دوریها بس ایله وی یاطنک حق ایله اولسون یعنی
یعنی چونکه عباد تدن مرادک رضاء حق دکلدر ویظاهر کریا ایله
... د باطنک عدم اخلاص ایله خراب اولسون • بیا زی نکفت این
سخن بایزید • بایزید بسطامی حضرتی قدس الله سره العزیز بو سوزی
لطیفه ایله نه دیدی مقول قول بو مصراع ثانیدر • که از منکر این ترم
از مرید • که منکرون ایمن دکم مریدمدن ایسه یعنی منکرلردن ایمن
اولدیغم کبی مریدمدن ایمن دکلم زیرا منکر عیبمی سویلر بنی معرفت(؟) ایلر
مرید مدح ایدوب بنی غافل ایلر دائما نیکه ریا حاصل اولور •
کسانی که سلطان وشاهنشهند • شول کمسنه لر که سلطانلر و شاهنشه
لردر وار • سراسر گدایان این درگهند • باشدن باشه بو درگه

یعنی جاهی حق

اب

یعنی جاهی حق تعالی غنی و بنکا هنکلرالری محتاجلردر •
والله الغنی وانتم الفقراء بیت در حریم ملکوتش نبود جایی نشست
پادشاهان جهان را بجز از صف نعال • طمع در کرام مرد معنی بیشت
معنی اری کراده امید باغلدی یعنی اندن نسنه امید طوتدیک •
ثنا یی کوتکن برافتاده دوست • عاقل اولان کشی دوشمش
و فقیر افتاده الطوتق یعنی اندن بر نسنه امید ایتمک معقول ولایق
و د دکلدر • یعنی دنیاده اولان پادشاهلر جمله حق تعالی حضرتنه محتاج
ایلیه حقیقتده اندن بخی کدالردر • بس اندن بر نسنه امید ایتمک
معقول ولایق دکلدر یعنی دنیاده اولان پادشاهلر جمله حق تعالی
حضرتنه محتاجلردر • ایلیه حقیقتده اندن بخی کدالردر بس اندن
بر نسنه امید ایتمک هان کدادن امید ایتمک کبیدر بو ایسه معقول
دکلدر که • اولیاء الله دن نسنه امید طوتزلر واحتیاج عرض ایتمزلر •
همان به که آب بن کوهری • اگر کوهر یوکلو ایسک یعنی سنده معارف
ومعرفت وعشق وطاعت واخلاص وار ایسه همان اول یک • که چون
صدف سر بجیب وربری • که صدف کبی یاقه کده ایلکدن دفاتون(؟)
مرواست اولیمن • چو روی پرستیدنت در هواست • چونکه عبادتک یوزی
خلایقه در که سنده اخلاص کامل واصلا دیانت بوقدر • اگر چند بلنت بیند(؟)

آلمسند ز رضا جبر ثبلی کوردیمه ردا ور • تر ا بند سعری لبست ای پسر
سكا سعد نيك نصيحت پند كا ز وراى پسر • اكر كوشكيرى چو پند پدر
اكر بابك نصيحتنه قولق طوتن غلكى طوترايسك يعنى قبول ايدرايسك
كدام روز تفتار لشنوى • اكر نيكون ونيا ده بزم سو زمزى قبول اتمز سن
مبادا كه مردا پشيمان شوى • اولميه كه يارن قيامتده پشيمان اولسن
اماول وقت كه هركز پشيمانلك فائده سى اولمز زيرا دفع وقت اولنمش
ايكن • مبادا اولسون معناسنه و نفى جايزدر • حكايت
ور قناعت • خدا را لذ انست وطاعت زاكرد • اول كسه كه حق تعالى
حضرتلرينه اعظم شانه عطا ايتدكى دولت ورزقه قناعت ايلدى •
بيت بوه رشاهم كراين نكته ده دكاه كرد • كفت پر رضوان كه
بنشانيم هرا ضاق نبود • قناعت توانكر كند مرد را • قناعتكنوز
غنى ايلر • من قنع شبع • ومن طمع ذل • خبرده حريص جهان كرد را
جهاندوراييجى حريصه خبرويركه قناعت آدمى غنى ايدر قناعت
بسكه حرصى ترك ايدوب قناعته سعى ايله • بيت •
كنج زر كو بنود كنج قناعت باقيست • آنكه آن دادبشاهان بكدايان دانيز
القناعة كنز لا يفنى • سكونه بو ست او دارى نباتت •
در سكون و قرار الرك تو را ى ثبات نيز • كه بدينك كردان نرو بر نيات

زيرا دورابعج

ح ب

زيرا دو دايرجى وحركت ايدجى طاش امدزم اوت بتمز يعنى ماداملكه
سندى قناعت ايدوب بر كوشه ده ساكن اولميدن سنى بر حالتيه
اولماز • بير رودتن امرد راى وحقى • اكر راى وهوشيارى ايسه
جسمكى بسلمه يعنى عاقل ايسك جوق يمجى اولمه • كه او ا چه پرورى
ونكنى • زيرا چونكه تنكى بسلمه سن هلاك اتيدن • حكايت
تهى از حكمت بعلت آن • كه پرى از طعام تابينى • خردمند مردم
هنر پرورند • عاقل اولنلر كه صنعتلر بسلرلر يعنى علم ومعرفته
وطاعت وعبادته سعى ايدرلر • كه تن پروران از هنر لاغرند •
زيرا تن بسلجى لر هنردن لاغر اولدر يعنى جوق يبجى لر هنرسز اولور
خور دو خواب تنها طريق ددا است • طاعت ايتوب ايچق يك داچك
وبالكلية اويومق بيلجى لك و حيوانات طريقى وعادتيدر • بو يتك
بومعناسى نا بحر دست • بو حاله اخبرن اولق سعادتسز كرك عقلسز
عادتمدر • كس سيرتا و حى كوش كرد • بر كمسه آدمى سيرتنجا ميدلنه
رحاصل ايلدى • كه اول سك نفس خاموش كرد • كه اول نفس كلبيى
خاموش ايلدى • يعنى اول كلب صفتلو نفسنى زبون ايدوب اصلاح
كتوردى • خنكى نيكبختى كه در كوشه بيه • سعادتلو شول
نيكبختدر كه بر كوشه ده • بدست ارد از معرفت توشه بيه • معرفتله

رك

ون

برازق لر اولتون یعنی بر مقدار معرفت الهیه حاصل ایدوب بر کوشه ده عبادته
مشغول اولر • بو تاتان کرمشو حبر حق آشکار • ا نکرا قدر آکر جو نهان
حضرتلرینک سرت وحقیقتی آشکار اولدی • نکدیر باطل بر واختیار
باطل یعنی ماسوا الله محبتی وماستوری انوکا قدر اختیار ایلدی • دیکلا
جلسنی انوکر رضاسنن ترک ایلدیلر • ولیک چو ظلمت یم جای جوم
اول کمسنه شیطان علیه اللعنه نکه دیار ینعو رینکر رضا بینه اکبو وحی
تورکنک برابر دیعو چونکه بر کمسه حقی باطلدن فرق المیه انوکر فنن
شیطانک دعو رینک حسنی وساوسیدر • چه ویدار دیوش مه جشار فور
اما چونکه ظلمتی نوردن بیلمیه وحقی باطلدن فرق ایتمیه • تو خود ما
ازان ورمه اند احق • سن کندوکه اول سبیدن چاه اندرک •
کره چرا ره بازنشناختی • که چاهی راه دن کرو کلدیک یعنی باطل
انونکیچون اختیار ایدوب حقی ترک ایلدک حق ایله باطلی بری بریندن فرق
ایلمدک • بر اوج فلک چون پرش باز • اوج فلکا قدر جرم بازنچه
اوجر یعنی بلند پرواز اتکده نچه قادر اولور یعنی بو کلام بیورد که
سنده قوت روحانیه جناب قدس طرفنه نیچه طیران ایدر • کرمش هوس
بسته سنداز • حالبوکه انوک قادری اقدر حرص طاشنی باغلدن
یعنی سنده تمام حرص واردر • کرمن فاسن از قندرمهوس رها • اما اکر

اما اکر اول اجرم بازنکک که مرادی قوت روحانیه در انوکر و امنیه
شهوت النفس اظلاص یکشن • کی رفت تا سدره المنتها ■ اول
جرم باز سدره المنتهایه دکن کندی بو حال ایله چنانچه ایشیتکر کو
وکون نسکان حایل ومانع اولر • بکم خوردن از عادت خویش
خورد • طمعک کندو عادتلرندن تقلیل اتکله یعنی ریاضت ومجاهده
ایله • توان خویشتن را ملک خوی کرد • ملکی وکیلی کندوکی
ملک خوی ایلک حکایت توکز سرای طبیعت نمیروی بیرون •
کجا بکوی حقیقت کذر توانی کرد • کجا شیر وحنی رسد ودملک
ذهنی ارسلانی ملک قتنی ایرشور • یعنی مرتبه ملک قتنه ایرشور
ذیلجه باکه • نشاید پرید از ثری بر فلک ■ ثریادن یعنی یرندن فلکه
اقدر طیران اتکده ممکن دکلدر ■ تحت اوزی سیرک بینه کن •
اول آدم منسوب لعصه دن سیرت وخلق صنعت ایله بیوعادت
وما صل ایله • پس انکه ملک خوی اوتو بینه کن • اندن ملکر ملک
خوی لری اولمق وفکر ایله • والا احتمال دکلدر دن سن آدم خوی ایله
اولدن ملک خوی اولمقلغی ■ نوبرکسی نوسی ودکش • سن
برکنی طای اقدر سن پالم قیاده که غایت ایله غالب ومحل تمکلم
کیر ومونس دن مرادی نفس دزونفس ایله سنک ماکنه تشدید سرکش

درسرکش

طای ایله •

ايله يالم قياده لطف كسند مالكي • تا رتبه بيچه زحل توسى
نظر ايله يعني كزت تا كم اول توسن كرسند ملكدن باشى چويرمه
كه كربالهسند از لغت وركليحت • زيرا اول توسن كر اكرسند
الوكدن جلبري قردي ايسه • تن موينى كنت وخوف تو زجيت
اولمركنى طاى كندو تنى يعني كندى كفتارى ايكدى وسنكقانه دوكدى
نعوذ بالله كما كرا اولمركنى طاى كه مرله تنسى دره يالم قيا ده • ونكلير لعل
دايا فسق وعصيان دره اولوب توبه ايلمكدر عاقبتسن ونفسكه ملاك
اولورز ظالم نفسك بوجمله قباحتى وفسادى بحوعى كثرت طعامدن
بركنه حضرت نبي صلى الله عليه وسلم بو اباحت ايله اشارت ايدوب • بابدان
خوردادا الرجودى • طعام مقداريله بر آكل اتم ايسك • چنين بر تكل
دي باخمي • سنده شكلك كه بو بله بردن بلز آدم ميسن ياكو وسن
وردن جاي كولست وهكوردنفس • وروند طعام وفكر ونفس بوير
وبسنا ركاز بروبانست وبس • امان ظن ايديك كه دورونك
بحق نام وطعام الجمع ودادوهسيدن فرنكم بو بله تحكم طولكلدكس
بجا وكرنجه ودانيان آزه • مرض طرح هنده كه مرله بكم ورقند
ذكرمنى صفر • بسعى نفس بكند با ورزاز • اضطرابدن شفقت
بلا تنفس ايلدا ياغو اوزا تمشيا ولدغى حالده بودم وحى جاننى ور

شفقت ايله

شفقت ايله تنفس ايلدا ياغنى ده دراز ايله • تا زندن تن پروران
الوب • تن بسليجى لركافالق واطلق لق طوبريز شول ضرردن •
كه بو معن باشندن حكمت تانى كه حق يجي حكمت ومعرفتدن بوش
اولور • البطنة تذهب الفطنة • ووجشم وشكم پر نكردد •
هيج • آكل كوندوقدن جهد ايلد طوبيز • تاى ترآين روده
بيچ بيچ • ايليه بوش اولمق يكوركه بعد ولاشق ده ولاشق بغرسق
بوده دوح كر بسير نفس نشرار وعيد • جهنم كبانه وقيدوندن
طولدى لر • ذكر ايانك واردكه هل من مزيد • كرواوار طوترك
ولغ وارهو شكلى وحى نرقدر طولكلدكسن وانكى واره وردر
طويمق بلمز • يوم نقول لجهنم هل امتلأت وتقول هل من مزيد •
نى ميرد ت عيسى ازلاغرى • سنده عيسك لاغرلقدن اولور يعني
سنده قوت روحانينك مرتبسز لقندن وعملسزلقندن جناب قدس
دورا اولور كيدر • نو ورنيداكه خربپروري • صنوبرين
اوله فكرده شن كه بعليه سن يعني جسمكه فربه ايدوب نفسكه
سنده شمنكده ده قوى ايدرسن • بو ديناى فرو مايه ودنى
فالحق اصل الدوين ايله دنيا صتون المه يعني دنيكم ودنيا يهما عمى
كه فانى اغرسن مقرر هنر ايلكسن • جوهر با مخل عيسى بخر • وكل

وقيد نيج

ون

خوک جو نفس عیسی علیه السلام انجیل ایله صاقون المریعنی نفسکدن
حاصل اولسون اچون حق تعالی نک کتابی نک شیئی قلبیک مرله دنیاده
غفلت ایدوب صاغر • عیسی علیه السلام مناسبتی ایله انجیل ذکر
اولندی یوخسه مرله قرآن عظیم صاغر دیکدر • زیرا نصیحت بر کورینور
خرذکری هم عیسی مناسبتی ایلدر • مکر که بنی کرده ولاووام •
مکر کوره مزسن که سباع وطیوری • شیدا ضر جوش خوردن بدام
یک مرضدن غیری انلری طوزاغه اتمدی وبنی براقه یعنی
انلرک زبون ومغلوب اولمسی یکدن در • بکنا که کمدن کشته بر
موش • شول بلکه که وحوش اوزره بیون وجکر دجلیسنی زبونی ایدن
بدام افتد زبرا خوردن جوی موش • موش کبی اول کمسنه که نان دیشی
یین • برامش ده را فتو وینیرش خوردی • عاقبت اول کمسنه طوزاغه
دوشرسن وانوک تیره یرسن وبلانی جکرسن حکایت بر صوفی را
زبون کرده فرج • شکم وفرج بر صوفی زبون ایلدی یعنی قرنی
زیاده اجقری وشهوات نفسی غلبه ایلدی • دو دینار بر هر دوان
کرد خرج • اول ایکیسنک بیلیه اونیر دینار خرج ایلدی • تا که
کفتش ازدوستان ده پنهفت • دوستلرندن بری اول صوفی یه
شنهاده ایدی معقول قول دور • چه کردی بدان هر دو دینار کفت

اول آکه دنیار

اول آکه دو دیناری بیله نه ایلدک یعنی نیه خرج اتدک صوفی اکا صولبر ویردی
ایدی • بدیناری از پشت راندم نشاط • بر دینار ایله ارقه‌دن
نشاط سوردم یعنی بر دیناری جماعه صرف اتدم • بدیگر کشیدم
سماط • بر دینار ایله یعنی قرنمه سفره چکدم یعنی دیناری
نتانیسه ویردم • فرومایکی کردم وابلهی • اما الحق لق وابله
ایلدم که بو اکی حرکتی دیناری فانی بیره خرج ایلدم • که این همچنا
بر نشد این تهی • زیرا بو کم مرله شکمه اهم بنا ان بر اولمدی تا که
بنه طعامه اشتها وارمدی وکدمره اولمقه ودرهم بناان تهی اولمدی اوکی
کبی بر جامه ازروا رور • حضرت شیخ رحمة الله علیه قصه مناسبتی ایله
قناعت ومعرفت بیاننه شروع ایلدی • غذا کر لطیف وکر سر سری
غذا اکر لطیف اکر قولاینره دیو یعنی لطیف دکلدر • چو دیرت بر سست
آید فوتش خوری • چونکه الوکه کیچه ده وشه لطیف ولذیذ یرسن
یعنی چونکه قرنک زیاده • آج اوله وطعام جنسندن هر نه که
کبی اشتها ورغبت ایله یرسن بیت کر کاکت نخوری بتکلف زبان
ورنان خشک وی بخوری کلشکر بود • مزانه بیالایی زهد خوش
عاقل المصفی کسه اول وقت یصدغره یاش قوری یعنی اویور • خوابش
بهر او دردور کلند • که دوم اول عاقل قدرنه ایله کنی کتور یعنی اکه

غلبه ایلیه • مجال سخن تا نبینی بکوی • مادامکه سوزه مجال اولدیغنی
مجالی بولمیه‌سن و کلامه محلی کورمیه‌سن سویلمه • چو میدان نبینی نگهدار
کوی • چونکه میدان کورمیه‌سن طوپی حفظ ایله یعنی سوزک زمانی
رعایت ایله • مگوی و منه تا توانی قدم • مادامکه قادر اولورسن
سویلمه و قدم قومه • از اندازه بیرون وز اندازه کم • مقداردن
زیاده • و مقداردن اکسک یعنی سوزی حددن زیاده • چوق سویلمه
و دائم خاموش اولورمه • و کندو مقدارکدن تجاوز ایلمه دیکنده دکی
و ایش طلبنده و شوربه ضایع ایلمه زیرا افراط و تفریط ایکیسی
ده غیر مقبول و کدر بلکه حذر ایله ایسک اعتدال ایله خیر الامور
اوسطها • بی رغبتی شهوت انگیختن • رغبت سزلق ایله شهوت
قوبدوق یعنی تمام اشتها دیلدیوق ایکن جماع اتمک • برغبت بود
خون خود ریختن • رغبت ایله کندو قانین دوکمکدر یعنی
کندو نفسنی هلاک ایلمکدر حکایت مراجعی عشانه برعاج واو •
برحاجی بکه فیلا استخوانشن دوزلش برطرقه بیروی • که
رحمت بر اخلاق حجاج باد • که حق تعالی حضرتنک جل جلاله رحمتی
حاجیلک خوی لری اوزره اولسون بو مصراع حاجیلر حقنده دعا
در • شنیدم که باری سگم خواندی بود • ایشتدمکه برکره

کلیا اوقمش

کلیا اوقمش یعنی کلب دیمش ایدی • که از من بنوعی دل شمان بود
زیرا بو وجهله بندن انوک کوکلی قالمش ایدی خاطری انجنمش ایدی
بینداختم شانه کین استخوان • اول شانه‌یی کیم دانوک اوکنه اتدم
بویله و بوکه استخوان • نمی بایدم و بیکر سگ خوان • یا که کورزاتق
یا که سک دیمه • حضرت شیخ رحمة الله علیه قصه ما سبق ایله معرفت بحث
بیانه شروع ایلدی • بپندارم چون سرکه خود خوردم • چونکه
بن کندو سرکه‌می ییم ظن ایله • که جور رضا اوند حلوا بردم • که
حلوا صاحبنک جورنی عالدم واکه منت ایلیم • قناعت کن ای نفس
بر اندکی • ای نفس برشی قلیل اوزره قناعت ایله • که سلطان
و درویش بینی یکی • که سلطان ایله درویشی برکورسن یعنی
سنده کیتان برابر اوله • چرا پیش خسرو بخواهش روی • پادشاه
قتنه نیچون ولنمکه کیدرسن • چو یکسو نهادی طمع خسروی • چونکه
طمعی برجانبه قودک یعنی ترک ایلدک پادشاهسن • وگر خود پرستی
شکم طبله کن • اگر قوه پرست و خوه پرای ایسک یعنی نعمت
قبول ایدیجی و کل ایسک قپونکی طبله ایله • و در خانه این و آن
قبله کن • قپونکی طولدرمق ایچون بونک و انوک خانه سی قپوسنی
قبله ایله یعنی چونکه حق تعالی ند ویرو کنه قناعت ایلمزسن وارا

وار خلقنك قبوللرنی قبول ایله کربو کفن قریب برحالده بوندن اوکر
قبوسنی قبول ایله ویدکه بومعنای مشعردر • قناعت سرافراز د
ای مرد هوش • قناعت باشی بوجلدر ای عقل ارکی یعنی قناعت
کشی یی عالی قدر ایلر ای عاقل • سر پر طمع بر نیاید ز دوش •
طمعکارك باشی اوموزندن یوقاری کلمز خلقه تواضع ایتکدن و دنیا
هرکز مذلتدن خلاص بولمز **حکایت** یکی با طمع پیش خوارزم شاه •
برکمه احسان امیدی ایله خوارزم شاهه کرفتم • شنیدم کرشت امداد
بکاه • اشتدمکه برصباح ایرکن کندی • جبهه یرینه بحرمت دو تا
کشت و راست • چونکه اول کمسه خوارزم شاهی کوردی قامت
ایکی قات اولدی و طوغری یعنی پادشاهه تنظیم ایچون رکوعه
مشابه طابو قلدی • و کردی بر خاکر باید و خاست • کرو یوزنی
خاک سوردی یعنی سجده کبی ایلدی و ایاغه اوندن قالقدی • پسر گفتش
ای بابک نامجوی • پسری مکر اوکا ایله پیدا ایش اکا ایتدی ای نام طلب
ایدیجی و نام آوار بابا جمعیم • یکی مشکلست ای پدر بیم بکوی • ساله
بر مشکل سؤال ایدیبن انوک جوابنی بکا دوی • نکفتی که قبله
است کال حجاز • ویدکه که قبله حجاز علکلق وربینی کعبه شریفه
جرا کردی امروز این سوی نماز • بوکون نیچون بوجانبدن نماز

تلدکه حضرت شیخ

تلدکه حضرت شیخ رحمة الله علیه حکایتدن پند و معرفت بیانه شروع
ایلدی • مبر طاعت نفس شهوت پرست • شهوت پرست نفسك
طاعتی القدیمو شهوت و ذوق و حظ و حضور میل ایدیجی •
نفسه اطاعت ایدوب امرینه مطیع و منقاد اولمه • کر هر ساعتش قبله
دیکرست • زیرا اول نفسك هر ساعت بر غیری قبله سی وار در
صراط مستقیم دن چیقروب کمراه ایدر • طمع آبروی نوقیر
بریخت • طمع عرض و وقار یوزی صوینی دوکدی یعنی طمع
طمعکارلکی مرتبه و حرمتنی ایلدی • برای جو یکدانه در برتخت •
بر جو ایچون بر اتک دوری دوکدی دیرونم که عرض و وقار و ...
... خلقه دن جرا ایتکر شی قیلدن • چو سیراب خواهی شدن از لب
جوی ارماق یوزیندن چونکه سیراب اولمق یعنی قتنق لکدسردن
جرا ریکا ز بحر بر فروی • پس قاردن اوتری نیچون یوز دوکی
دو کوسن • مکر از تنعم شکیبا شوی • مکرکه تنعم دن و تن پرور
صبر ایدیجی اولمیه سن • وکرنه ضرورت بیرها شوی • اکر تنعم دن
صبر ایتمیه سن بالضروره قپولر کیدیجی یعنی خلقه عرض احتیاج ایدوب
عرض وقارکه پای ویرمیه سن • برو خویشتن کوتاه کن دست از •
یودی ای کشی حرص الف ... ایله یعنی طمعی ترک • چه باید تبت چین استین

کلدن

دناز •

درازلكدن ساكن نه فايش وساكنه كوك يعني حرص وطمع دن ساكن نه حاصل
اولور بوش آسايش ودراز فكر محل اراده ده حال قبيلندندر •
كسى را درج طمع ورنوشت • سؤال كيسه كدا ول طمع مقرسنى ولوك
يعني طمع ترك ايتوب اظهار احتياج ايچون كدا الوكي اغنيا يه رفق •
ايچون دد فقط ايچن عيد وقادم يرمغه احتياج كلمز قالمز • توقع
برادر هر مجلست • توقع واميد نه هر مجلس دن سورر • بركن
زخود وش نامن كست • اول طمع كند كدن سورتاكه كيمسن سندن
يعني طمع ترك ايله تا كيمسه سنى سورب قومغه قادر اولميه **حكايت**
يكى را تب آمد از صاحب دلان • صاحب دللردن برينه حمى كلدى •
يعني صاحب دلى ستمه طوتدى • يكى گفت شكر بخواه از فلان • بركيمسه
اول صاحب دله ايتدى فلان كيمسه دن شكر طلب ايله • بگفت اى پسر تلخى
مردنم • صاحب دل اول كيمسه يه ايتدى اى پسر بكا اولمك اجيلغى • به از
جور روى ترش بردنم • يكا ترشرو بكيجورنى اليتمكدن ونفو
چكمكدن يكدر • معروفدر شيخ رحمة الله عليه فعمه دن بيت ومعرفتنيا نه شروع
ايلدى • شكر عاقل از دست آن كس نخورد • عاقل اول نحسه اول
كسه نك الندن شكر يمدى • كه روى از تكبر بر و سركه كرد • كه يوزنه كبرلو
انوك اوزرينه سركه ايلدى يعني سركه ايلدى كبى • ادات تشبيه محذوفدر

بو كه تشبيه بليغ ديرلر عنده ده • مثال ريش استه دور روى چو سركه
كرد تقديريندر معناسى يوزنى بوردتدى ديكلرد **بيت**
اكر حنظل خورى از دست خوش خوى • به از شيرينى از دست ترش روى
مرو در پى هر چه دل خواهدت • هرنه يى كه كوكلك استر يعني آرزو
ايدر انوك اردنجه كتمه واكر طالب اولمه • كه تمكين تن نور جان
كاهدت • زيرا جسمك قدرتى سنك روحك نوريه وصفاسنى
اكسلدر يعني چوق يكدن اكرچه تنه قدرت وقوت حاصل اولور
اما روحه ضرر ونقصان اولور زيرا انوك لطافتى وفوقنى
ازاله ايدر • كند مرد را نفس اماره خوار • نفس اماره كشى يى خوار
وخلقك قتنده خوار ايلر • وما ابرئ نفسى • ان النفس لامارة
بالسوء الا ما رحم ربى • ان ربى لغفور رحيم • اكر هوشمندى
عزيزش مدار • اكر عاقل ايسك انى عزيز طوتمه ومرادى اتمه زيرا اول
زيرا سنك قوى دشمنكدر • اعدى عدوك نفسك التى بين جنبيك
اگر هرچه باشد مرادت خورى • اكر هرنه كه سنك مرادكده دا
يك ايستيه سن يعني جميع مقصودك مقصولكى طلب ايليه سن • ز دوران
بسى نامرادى برى • دوراندن چوق مرادسزلق ومحروملق
چكرسين • زيرا كشنك دنياده جميع مرادى حاصل اولمز محالدر

بو كه تشبيه بليغ

تنور شکم دم بدم تافتن • متصل شکم تنورنی قزدرمق یعنی تونه
طعام ایله طولدرمق • مصیبت بود روز نایافتن • طعام بولمدق
کونلر مصیبت اولور ومضطرب اولوب الم چکر • بتنگی بر برآرد
روی رنگ • طارلقده یعنی تمام طعام بولمدیغی وقتده آچلق سنک
یوزک رنکنی وحکمز وازاله ایدر یعنی بشرکدن رنک کیدر • چو وقت
فراخی کنی معده تنگ • چوق وسعت وقدرت وقتنده معده نی
طار ایدرسن یعنی چوق ییرسن • کشد مرد پرخواره بار شکم • چوق
ییجی کسه شکم یوکنی چکر و طعامک ثقلتندن متألم اولور • چو چیزی
نیابی کشد بار غم • چونکه طعام جنسندن بر نسنه بولمیه غم یوکنی چکر
و پریشان خاطر اولور • شکم بنده بسیار بینی خجل • چوق ییجی وچوق
خجل کورسن • شکم بود بس تنگ بهتر که دل • بنم قتمده شکم طار
اولمق یکدر کوکلک طار اولمقدن یعنی بنمه یمک یکدر کوکلدن درد غمی
وخجالت الم چکمکدن • دریغ آدمی زاده پر محل • حیف زیاده اکل
قدرلو آدم اوغلنه • که باشد چو انعام بل هم اضل • که حیوانات
کبی اوله زهد وطاعتدن وفضل ومعرفتدن بری اولوب ایله حیوانات
مثل واسفل اوله • اولئک کالانعام بل هم اضل • مکن رحم بر
گاو بسیار خوار • زیاده خوار وچوق حقارت چکیجی گاوه مرحمت

ایلدکر بسیار

ایلمه • که بسیار خسبست و بسیار خوار • زیرا چوق اویوجی وچوق
ییجیدر یعنی بو ایکی قبیح خصلتدن اوتری گاوه ترحم ورفق ایله
چو گاو ار بایدت فربهی • اگر سانه گاو کبی سمزلک کرک ایسه
چو خر تن بجور کسان در دهی • خر کبی تنکی سایر کسلرک جورینه توت
یعنی غیرلرک جفاسنه تحمل ایتمک کرکسن • حکایت • چه آورده ام
از بصره دانی عجب • بلورمیسن بصره شهرندن نه عجیب کتوردم
حدیثی که شیرین تر است از رطب • بر حکایت که تازه خرمادن
شیرین ترکه ولطیف ترکدر اول حکایت بودر • تنی چند در
خرقه راستان • صوفیلرک جامه‌سنده بر نیچه کسه • گذشتیم بر طرف
خرماستان • خرمالق کنارنده اوغرادق یعنی بصرهده • برخرما
اوغرادق • یکی در میان معده انبار بود • بزم ارامزده
برکسه وار ایدی عظیم البطن ایدی • ازین تنکچشمی شکم خوار
بود • بو سبیدن اول کسه چوق ییجی آچ کوزلو برکسه ایدی •
تنکچشم و ده لفظی یای وحدت معناسنه موصوف افاده
ایدر بو اجلدن معنای بسته که لفظی قید اولندی • میان بست
مسکین وشد بر درخت • اول مسکین بیلنی باغلدی یعنی اسکلدی
بیلنه صو قدی وخرما اغاجنه چقدی • وز آنجا بکردن در افتاد

لغه

سخت

داوودان اشمه بوینی اوزره محکم و شدی و هلاک اولدی
ریش دیده آمد کزاین راه کذشت • اکر قریب العهددن قریه نکر ربینی
کلادی کربونی کم ویلدی و یوسؤال ایلدی • بکفتم مزن مار بد
برما دو دست • اول قرینک رسینه ایتدم بوزم اوزرمن قتی بانک
وردم و هجوم ایلدم • شکر دارم از روزکار بتر • ینکه
ول هلاک اولنکه وانتی بوماقدن چکدی یعنی هلاکدن قرتلدی
اولدی • بود تنکدل زدوکانه فرخ • تنکدل اولانک عربسوق
لری داسی یعنی براکنن اولوردر که جوق بیجه البته بوغاری •
دروندن بربلایه اوغراییب هلاک اولور ویکدر • نه هر بار
خرما توان خورد دیرد • هرکس خرمایک ویبد الکدن ممکن وکلد
لتبار بر عاقبت خورده ورد • اول کسه که جوق ییجی وکاهل ایدی
بیری اولدی حضرت شیخ طایفه معرفت بیانه شروع ایلدی
شکر بند دستست و زنجیر پای • شکر حقیقتده الک بندی و ایاغک
زنجیریدر • شکر بین تا ور رسیده هوای • جوق ییجی کسه حوتیله
حضرتنه اسمه از عبادت ایدر • سراپرده شکر بند ملحی آجم • چکرک
باشی ون باشه تنکل اولدی ادلمیدن • بها پشتن وموردکو چک
شکم • کوچک قرنلو قرنجه اول چکوکه ایاغی اله چکر یعنی اباغندن

سودر الور

سودر الورکید **حکایت** بکی نه شکر داشت بر طبقی • برکسه
طبق اوزرنده شکر طوتر ایدی یعنی صاتق ایچون طبقنده بکرکو
جب وراست کردیدن بر مشتری • صولده وصاغه مشتری اوزن •
دوراغش ایدی یعنی کزوب صاتردی • بصاحب دلی گفت در کنج
ده • اول شکر صاتیجی کوی بوجاغنده بر صاحب دله ایتدی •
کردستان وجهی دست بای به • کنه شکرکی ال و جوف
قوتده بولسن انوک قیمتینی ویره • چه گفت آن خردمند پاسن
بلور وسن اول لطیف طبع لو وزیبا خلقتلو عاقل نه ویردی جواب
کر زین برایی نوشت • برجولنه که سانه کوزا وزرینه یازمق کرک
یعنی اصلانه نظرونکدر کوکدن صاحب دلکه جوابی بودر •
تراصبر بر من نباشد مکر • سنک بنم اوزریمه صبرکا و لماز بونی
طولنه یعنی سن البته انوکا ایچی سنی بندن طلب ایدرسن یا کدنکر
کوکمز همان بوداون کذوری دیمه • ولیکن مرا باشد از تو شکر
شکر • اما یادن نه شکر ونرم له صبر اولور • حلاوت نباشد
شکر دربلیش • اول نه شکرده شکر کر خلاوتی ولذتی اولمز
جو باشد تقاضای تلخ از پیش • چونکه اول نه شکرک صوکنده
ایجی تقاضی اوله که متصل کلوب انوکا قچه سن طلب ایده سن الم

ایدی •

دین معنفه • اولی شکر زهر اولور حکایت بکی برادر مرد اندرونی

ضمیر کتن ضمیرلو آدمدن برینه • امیر ختن داد طاق حریر •

ختن پادشاهی ابریشمدن طوقنمش برخلعت ویردی • ز شادی

چو گلبرگ خندان شگفت • اول کسه رودیدن گلبرگ خندان یعنی تازه

گلکی اچلدی وتمام بشاشت اوزره اولدی • بپوشید وبستش

ببوسید وگفت • اول کسه خلعتی کیدی وپادشاهک الینی ویرکی

دایتدی معقول قولیدر • چه خوبست تشریف شاه ختن •

ختن پادشاهنک خلعتی زخوب وزلطیف در • وزان خوبتر

خرقه خویشتن • لکن اندن خوب ولطیف رکدر کندو خرقه

مقربنیخ طاب ثراه فقیرونیده • معرفت بیاننه شروع ایلدی •

گر آزاده بر زمین خسب وبس • اگر آزاده ایسه وعارف ایسک

توریکیر اوزره اویوایحق • مکن بهر قالی زمین بوس کس •

قالیدن اوتری کمسه اوکنن یر اوپمه ومنت الزامنا دلمه بی

تکبیرده کوکس قدر قدرتنت اولمون • اوته ودکشرنجا نیم بربوریا

حکایت نارهخوردش جر بهاری نداشت • برفقیر یازدن فارغ

قتو طوتزایردی یعنی نان ایله یمجک پیازده غیری نسنه سی یوقدر

یوق ایردی • چو لاکسان بزکه وسازی نداشت • غیری کمسه کبی

ازقو وقدرت طوتمز ایدی یعنی زیاده • فقیر ایدی • بکی گلمش

ای سخی • بی ره وبرکار • بزکسه اوله فقیره ایلدی ای زمانک سخی

ومغلوبی • بیرو بجی از خوان یغما بیار • یوریکینما ضعا منزن

یغدار طعام کتور خوان یغما بیر آمرزده • وکوندله • وسایر وقتلرده

ترکلر ایچون قوره تلری ور • نکم دیوان حافظ ده بو شعر بیت

واقع اولمشدر حکایت فغان کین لولیان شوخ شیرین کار شهر آشوب

چنان بردند صبر از دل ترکان خوان یغما را • قبا بست وچابک

نوردید دوست • اول فقیر قفتانی کیدی وتوری بکلن

صنادی ویغما دون طعام کتوروی یعنی لتور مکه توجه ایتدی •

قبا لیس در بدنش وسنش شکست • یغما و • اول چارونک

قفتانی برتری لر • وانوکا الصندی یعنی الینا فاتل لر •

شنیدم که میگفت وخون میگریست • اشتدم که اول فقیر ایدر

ایدی وتمام اضطرابیدن قان اغلردی بو ویله دیو • که ای خوب

کره • را چاره چیست • که کندک کند که اتدکه چاره ندر یعنی

کمه دن شکایت اتمکه مجال یوقدر • زبرا سن سکه اکدک ■

بلا جوی باشد گرفتار از • حرص گرفتار دمغ حرص العظمون

کسه بلا طلب ایدجی وبلایه ایرشیجی اولور • من وصا ز من بعد

شمد نصکری بن دخانه و نان و پیاز یعنی شمدنصکری ازمن اتورت
نان ایله قناعت ایدیم • چو نیست کار سی بازو خوردم • سؤال
ودیر انکی ذکر بازو سعیدن ییم • بر ازین بر خوان اهل کرم
کرم اهلنک سفره سی اوزره لطعام میمن ین بیکور • چه و کنک
نعمت ان تو ومایه روشن • نه زیاده ولتنک و نه مقصور
و یووی اوله الحق اصل لوودون کچه • که بریشن یه دیگران
داشت گوش • که غیری لرک سفره سی اوزره قولق طوتدی
بعض سایرلرک طعامنه امید لنوب منتظر اولدی قچان اجازت اولور
ویو کندنک کسب قدرتی وار و حکایت یکی کریدر حاتم
دالی بعقد • بر عجوز خانه سنده بومرکب وار ایدی • کدبر کشته
یام و بر حال بعد • که اوله زال بر کشته ایام و بر حال ایدی یعنی
یاری دونمش و حاله یرام زغایت ایله فقیر ایدی • ودوان شد
بمهمان سرای امیر • برکون او کدیه پادشاه مهمان سراینه
یلدک کتدی تا کدانن پرسنه چکه حاصل ایدی • غلامان سلطان
زند شبه تیر • اتفاقا سلطانک بندلری او کدیه یاوق الم
وردیلر • چکان خونش از استخوان مددوید • او کدینک
ستخوانندن قان آقدی اید که او کدیه بلان ایدی • همی گفت

قانع

وازهول جان

وازجان هول ی دو وین • او کدیه ایدرایدی و جان صوتند
اولیرک کلخانه سوچا بنده بلوا ید کیمقول قول اودور • اگر
جستم از دست این تیرزن • اگر یوکتی بو تیرزنک الندن
دنیا ژسی تکنفارسی یاکه بیتر یعنی شمدنصکر بونکا ایله قناعت
ایدرم • حضرت یعنی طاب ثراه قصه دن معرفت بیانته شروع ایلدی
نیش در عسل جان من زخم نیش • ای بنم جانم عسلک نیوک
نیشی زحمته والمنه دکمز • قناعت نکوتر بن ودشاب خویش
چونکه بویله در کشی کندو بکمزی ایله قناعت ایلمک یکرکدر
خدا وندان بند خرسند نیست • حق تعالی حضرتلری اول بندن
خشنود دکلدر • که راضی بقسم خدا وند نیست • که الله
تعالی نک غا سم قسمتنه راضی دکلدر یونی قسم ورقافلک
نقه سی ایله بولکدر یعنی ایلمک معناسنده قسم قافلک کسری ایله
نصیب و پای معناسنده در
یکی طفل دندان بر آورده بود • بر طفل دندان یوقاری
کتورمش ایدی یعنی بر طفلک دیشی چیقمش ایدی • پدر سر
بفکرت فرو برده بود • باباسی باشنی اشغه فکر ایله التمش ایدی
یعنی فکر وارمش ایدی بویله دیو • که من نان و برک از کجا

ارشی

عجب ادم ایسم آز اعلا ...
من بیرزنوم و بیرام و بیرزن
وار اوله بیرزنک ...

کہ بن اول طفلنانی وار زقی قندن کنوردم • مروت بناشد
کہ بکذارد شی • مروت دکلدر کہ انوک رزقنی تدارک ایتمیہ
اتہ بو حال ایلہ قویم • چہ بیچارہ گفت این بکذار پیش چفت
چونکہ بیچارہ اربو سوزی عیالنونک قتندن و یردی • نکتہ ار
اورا چہ مرد ام گفت • نظر ایلہ کور کہ عورت اول ارہ نہ مرد
ویردی یعنی مرد لرکبی اصل مقبول جوابلر و یرمدی جواب
بودر • نحوت جو ابلیس با جان دہد • ابلیس لعینک ہوای ٧ مہول
دیقتوینی یعنی زیرا بو طفل جان ویریجیہ دکن یعنی اولنجہ وکن
ہمان کس کہ دندان دہد نان دہد • ہمان اول اللہ کہ دندان
ویرر نان و فی ویرر • توانا ست آخر خداوند روزی • معقول
افر روزی معاشی ایچون خلق ایدن پادشاہ قادردر •
وجعلنا اللیل لباسًا • وجعلنا النہار معاشًا • کہ رورت
رسانک توحیدین مسور • کہ کسب وسعی سزا اول طفلہ کندو لطفندن
رزق ایرشدرر سن بو قدر باعث و نہ حضور و تکبیر اولہ
نکارندہ یکو وکاندر نشکر • مالبوکہ انا قرننہ طفلہ نقش
یدیجی و بر صورت ایلہ انی خلق ایدیجی • نویسندہ عمر و روزی
ستہم • ہم عمری و ہم رزقی یازیجی یعنی طفلہ و نیا ندہ

کنورر خداوند

کنوررن خداوند عمری و رزقنی تقدیر و تعیین ایدن بر غیری و کیسہ
وکلدر کہ انوک غمنی یسین • خداوند کاری کہ عبد خرید •
برافندی کہ بر بندہ صاتون الدی • بدارد تکلیف انکہ عبد
آزید • اول عبدی صاتون الان افندی انی بر خوش طوترو انوک
جملہ لوازمنی کوررر بو قدر عجز ایلہ خصوصًا قتندن قالدی اول لشکر
منع ایلہ بنی خلق ایلدی و اول جمیع لوازمنی کوررسی کرکدر
بو قدر لطف و کرم ایلہ • چہ باشد این تکیہ بر کردکار • حق
تعالی حضرتلرنہ اعتماد ایلمک سنک بوا عتمادک و بو توکلک بو قدر
کہ مملوک را برضا وند کار • کہ بر عبدک کندو افندیسی اعتمادی ١٢
واردر یعنی بنی کندو ستیندہ انک کبی اعتمادی سن حق تعالی حضرتلرینہ
ایتمز سن حکایت شنیدم کہ در روزکار قدیم • ایشتدم کہ کچمش
زمانلردہ • شدی سنکدہ در دست ابدال سیم • بدلا و اولیا ولہ
اللندہ طاش سیم اولوردی • پنداری این قول معقول نیست
صنعن ظن ایتمیہ سن کہ بو قول معقول دکلدر بلکہ معقولدر و صحیحدر
چو راضی شدی سیم وسنک یکیست • چونکہ حق تعالی تکلیفاتہ قسمتنہ
راضی اولدک و سنک ایکیسیندہ ایلہ قناعت ایلدک سنکدہ و نہ سنک
ایلہ سیم یرو زیعنی برابر در اصلا فرق بو قدر • چو طفل اندرون

دارد از حرص پاک • چونکه طفل قلبی حرصدن پاک طوتر یعنی انوک
حرص یوقدر • چه غمشی رنگ پیش همت چه خاک • اول کمالک یوقیق
نقشی برا وج التون نه طپراق قندیسیجه فرقی یوقدر • خیرد و بیدا دل
سلطان پرست • سلطان پرست اوردیشوده سکبی دک مخیرک
ور • کدا اگر اندیک درم سیم سیر • زیرا کدا یوقدر هم بر سیم
بیقودرت بشی اقچه طویور و احتیاجی کیدرر • فرودون بملک
عجم نیم سیر • اما فرودون یوقدر عظیم پادشاه ایکن ملکا اید
یم سیر یعنی سلطنت دن تمام طویمیشدر • کدا یی کر بر قاطر بشیر
نیست • بلکه کدا انوک خاطری عادتی بندر عظیم و غم یوقدر
به از پادشاهی که خرسند نیست • یعنی بر پادشاه مقنع که حقتعالی
معرفه ویرد که سلطنته راضی و قانع و کلدر • بخسبد خوش روستایی
بجفت • دوستایی کند و قاتونی ایله خوش و آسوده اویورلر
بر وقتی که سلطان دروانی تدبیر • بر وقت ایلکه سلطان کندو
دیوانندن ایله ذوق ایلدا و یوقدی • اگر پادشاهست الیبه ودر
کر پادشاهدر اکثر اسکیجی ور • چو خفتند کرد و شب هر دو روز
کدا ایوو یلرا ایکسند وخی بشی روزا ولور یعنی صیام و کی اویودلر
چو سیلاب خوابرا امرو ومرد و ویرد • چونکه خولبر سیلابی یعنی سیلابی

باکردغولر کلدی

بلدر خولر کلدی وایلسنی ومخی الندی یعنی لتورودی • چه بر
تخت سلطان چه بر روی دشت کرد • نه فرق که سلطانک تختی اولدی
دیوشمش نه فوق که کرد صحراسندن او یوشمش • چو بینی توانکر
سر از کبر مست • چونکه غنینک باشنی کبردن مست کوررسن یعنی
غنی یی متکبر کورسن • برو شکر یزدان اچ کن تنکدست
یوری حق تعالی یه شکر ایله ای فقیر • نداری بحمدالله ان دست
رس • الحمد لله اول قدرتی طوتمزسن • که بر خیر دارد دست
از ارکس • که کیمسه یی انجیمکه سنک الوکدن قالقه یعنی کسیه ظلم
قادر دکلسن بیت کجا خود شکر این نعمت گزارم •
که زور مردم ازاری ندارم حکایت شنیدم که صاحب دلی
نیکمرد • اشتدم که دل صاحبی بر ابو کسه • یکی خانه بر قامت
خویش کرد • کندو قامتی قدر بر خانه بنیاد ایلدی • یکی گفت
میدانمت دست رس • بر کسه اول صاحب دله ایتدی سنک بو یدن
زیاده قدرتک وارایدی کن بیلورم • کزین خانه بهتر کنی گفت
که بوندن یکرک خانه بنیاد ایلیه سن • اول صاحب دله ایتدی یوقدر
بیتک معناسی محصل سی بیوده که بر کیمسه اول صاحب دله ایتدی •
بیلورم سنی که بوندن زیاده قدرتک وار ورده بوندن لطیفرک

بس

خانه بنا اتمکه اقتدارک واروز • چون بو ندن خوبرک و بلندرک جای
بنیاد اترسن صاحب دولتی بو قدر بترو کافی و روی اکا جواب ویردیکه
چه دو عامم از طارم افراشتن • چار داق بوملکه کدن و عالی
بنیاد اتمکدن نه فایده طلب ایدرم • هیچم بس از بهر بکذاشتن
عاقبت دنیاده قویب کتمکدن اوتری بارکه • همین بو قدر یتر
حضرت شیخ قدس الله سره العزیز بنده معرفت بیاننه شروع ایلدی
مکن خانه در راه سیل ای غلام • ای غلام سیل یولنده خانه بنیاد
ایلمه یعنی دنیاده که اجل فناسی لنکرا هجوم ادا قامت ایچون
انده خانه بنا ایلمه • که کس را نکشت این عمارت تمام • زیرا بو عمارت
کمسه یه تمام اولوب تمام اولمدی یعنی بو فانی دنیاده کمسه ابدی قالمدی
و قالمز • نه از معرفت باشد و عقل و رای • معرفتده و عقل و رای دن
دکلدر • که دور ره کنند کاروانی سرای • که کاروان منسوب یاده ان
خلقندن ایمه ون کمسه یولده خانه بنیاد ایلیه زیرا خانه بنا ایلمک منعم
ایمه ون کمسنا شیده ربولجی بی راق یایقی لانق و معقول دکلدر زیرا
نی قالمز ترک ایدوب کیدر • همان سعی و مشقتی قالوردنیاده
بو یله و ذا انی اکلنمکه همان بر ساعت کبی در • الدنیا ساعة • ۷
فاجعلها طاعة • بس عاقل اولمه ون کمسه یه لازم در که عاقبتی جه

اولمجغنی

اولمجغنی تمام فکر ایدوب ترک ایده رک اولمزسه پشیمانلک
قایدن ویرمز **حکایت** • یکی سلطنت ان صاحب شکوه • سلطنت
سوریجی بر صاحب عظمت یعنی بر عظیم پادشاه • در و خواست رفت
آن تابش شکوه • انوکا انتساب اشاعه طاعه کتمک یعنی احوال ایرشوب
اولسی مقرر اولدی • به پیچیدن دران بنغمه کشور کذاشت • او انبعقه
کندو مملکتی بر شیخه قوودی یعنی سلطنتی اکه تسلیم ایلدی • که دور
خانه قایم مقامی ندانست • زیرا خانه سنده بر قایم مقام بولمدیکه
انوکا بینه پادشاه اوله • چو خلوت نشین کوس دولت شنید •
چونکه خلوت نشین یعنی شیخ دولت کوسنی اشتدی و سلطنت
کندو یه مقرر اولدوغن بیلدی • دکرو دوق دید هیچ خلوت ندید
خلوت بوجاغنین ارتقه ذوق و صفا کورمدی • عوزی شیخ لیغی
ترک ایدوب پادشاه صلحی اقبا راندی • چپ و راست لشکر کشیدن
کرفت • اول شیخ سلطنته شول قدر حریص اولدیکه چپ و راسته
یعنی اطرافه لشکر چکمکه و جنک و جدال اتمکه باشلدی • دل بر دلان
دور میدن کرفت • پیر شیده جنکجوی قو بدیکه بها و رلرک
قلوبلرندن نفرت و خوف طوتردی • چنان سخت بازو شد و تیر
دل شیخ اعلیز محکم بازولی و کسکن پنجه لی ایدی • که با جنکجویان

جنک
طلبکر ده که

كه جنك جوى لردرعها اودرلر ايله جنك وغوغا طلب ايلدى • زنوم
پياكنده خلقى بكشت • المراقه ماغلنى قوم دن برمقدار آدم
هلاك ايلدى • وكه جمع كشتند وهم راى وهم پشت • اول قوم كه
برين جمع اولدلر وهم راى وهم پشت اولدلر يعنى اتفاقا ايلدى
بريشه ظهير ومعين اولدلر • چنان در حصارش كشيدند تنك •
عاقبت اول شيخى حصار اچلينه تنك ومحكم چكدلر يعنى حصار
وشورب زياده مضطرب ومكدر الحال ايلدلر • كه عاجز شد از
تير وباران وسنك • برحالته ايرشدى كه شيخ عاجز وزبون اولدى
يعنى اوركبى چوق اتلان اوقدن • وطاشدن سماع اولدى يودم
وضع ابن جدا ذا بجلين محكم محاصره ايلدلر بو تقديرا وزره حصار
محاصره معناسنه اولور • بر نيكمحضر ونهاد كس • اتفاق اولكنون
برشيخ واقع واراهش پادشاه لعنه فى شيخا وصلدن ايوحوى لوقته
كسه كوندردى • وايتدى نيك محضردن مرله شيخ ودكه پادشاه
كاخيركوندرمشدر • كه صعبم وزمانى فرياد رس • كه قوق عاجز
وبيچاره قالمشم باكه فرياد ايرش • بهمت مدد كن كه شمشير وتير
بهمت ودعا ايله باكه مدد ايله زيرا شمشير وتير • نه ورمى ودعا يتى
ايعد وستلارى • هر جنك ده وستكير ومعين اولماز • ميو ببند

عابد بخشن

عابد بخشندين وكفت • عابد چونكه پادشاه لعنه كى بنجك سوزنى
ايشدى كلدى وايتدى • چرا پيم نانى نخورد ونخفت • بنجون
برنانك نصفنى يدى وايويدى يعنى بنجون بوحاله قناعت
ايلدى • ندانست قارون نعمت پرست • نعمت طابى يعنى مال ودنيا
محبت ايدى قارون بيلمدى • كه كنج سلامت بكنج اندرست • كه
سلامت وعافيت كنجى بوجا قدره يعنى عزلت وقناعتده در •
مزبنخانه اربابى مروت ده در • كه كنج عافيت ورساى خويشتن

بت

كمالت در نفس مرد سليم • سليم القلب لعنه ون كمنك كه فاتنده حسن
وكمال واردر • كوش ربا شد چه نقصان ودبيم • اكر انوكه زرومالى
اولميه ذاتنه نه نقصان ونه خوف • مبند اركه سفله قارون شد
اكر سفله سيم وزر ايله قارون اوله يعنى قارون كبى قدرتلو اوله
ظن ايلمه • كه طبع لئيمش دكركون شود • كه انوك سفله ولئيم
طبعى بركونده دخى اوله يعنى اوماز بلكه ينه اوكلى كبى سفله ده در
وكر در دنيا بل كرم پيشه نانى • فرضا اكر كريم اولن كمسنه نان بوليه
توانكر نهادش بعيه همچنان • اوكلى كبى ينه انوك طبيعتى غنى در
اصلا بريشان اولمز • مروت زمينست وسرمايه زرع ▪ مروت

مروت وسخا زمین ور دسرمایه ومالی بذع ور • بیت کاصل
حالی غاند بزرع • وین زیرا اصل وزرعدن خالی دستی قالمز یعنی
مروت زمین کبی ودکه اصل ودسرمایه بذع ودکه وزرعدن ور
زرع بونن مزروع معناسنه ودیکه سندخی حق تعالی نکدیو الله سیم
ودنه بذل ایله که البته حق تعالی مضرغها تبدن ساکه وهی کلور اثری
هذا یوکه ازخاک مرحم کنند • بعض کیفا کلدن قدرنجه ایله آدم
خلق ایلدی • عجب دارم اوی دی کم کنند • عجب ووتم اکا وم
یعنی لطیف وکرمنی ضایع ایلیه سن غیری اترکه اوله ساکه انمیه ان الله
لا یضیع اجر المحسنین • به نعمت نها دن بلندی مجوی • نون فق
ایله یعنی سیم وزر جمع اتمکه ایله عالی قدر اولمقلغی طلب ایلمه • که
ناموش لندابه ایسا ده بوی • زیرا بربرده چوق طورمش صو نک
رایحه سی قبیح اولور • بر بخشند کی کوش کاب روان • جواغرد
وسخاوتده چالش زیرا ماء جاری آبنی بذل اتدکندن اوتری •
بسیلشمد دورسته آسمان ▪ سیل ایله آسماندن اول مایی
جارکیم مردا یرسنورکه صوی منقطع اولمز • که از جاه ودولت
بیفتند لئیم ▪ لئیم اکر منصب ودولتدن دوشه • ودکرباره
نادر سنوف ستبیم • نادر واقع اولور که تکرار مستقیم اوله یعنی

ادركو منصب

ادرکی منصب ودولتی بوله • وکر قیمتی کوهری غم مدار •
اما اکر قیمتلو کوهر ایسه یعنی فاتکلی بی کمال وهنر وار ایسه غم
طوتمه پریشان وبی حضور اولمه • که ضایع نکرداند روزکار •
زیرا زمانه سنی ضایع ایلمز البته بر وجهله سنی بر عایده مظهر ایدر •
کلوخ ارچه افتاده بینی براه • کلوخی اکر چه یولده دوشمش
کوردین • نبینی که دروی کند کس نکاه • اکا کوزین [illegible]
اوله که لوصه نظر والتفات ایلیه • وکر خرده زر بر دندان
کاز • لیکن بر التون خرده سی اکر مقراضه ویشندن •
بیستد بلوغش بجوید باز • ووشه کرو اتی شمع ایله طلب
ایدرلر زیرا مقبول عالمدر • بدر بیکنند ابکینه زنک ▪ حرجه
طاشدن چیقدرلر • بجا ماند ابکینه در زیر زنک ▪ آیینه پاس
التنده قالور یعنی قالمز زیرا اکا عارضی ودریه صاف ودبها
اولور • هنر باید وفضل ودین وکمال • کشنک ذاتنده هنر
وفضل ودین وکمال کرک زیرا بونلرک زوالی یوقدر • که
کاه اید وکه رود جاه ومال • زیرا منصب ومال کاه کلور
کاه کیدر بر حال اوزره برقرار ده کلور حکایت شنیدم که
دبیران شیرین سخن • شیرین سوزلو بیرلردن بو حکایتی

اما

انشتدم • سربو واندرین شهر پیر کهن • که بعشهره یعنی
شهرادده بر کهنه پیر وار ایدی • بسی دین شاهان و دوران
دامن • اول پیر چوق شاهلر وچوق دوران دامرده حکوئنی
کورمش ایدی • بس برده عمر کجنبانیج عمرت • عمرادیخی ایله
بو عمر باشه التمش ایدی یعنی وافر عمر سورمش ایدی عمر دون
مرلهیث اوغلی عمروره بیرلن • اما عمرو بن امیته که حضرت رسول
صلی الله علیه وسلم ایلچی ایدی که زیاده عمر سورمشهرد اول اولق
احتمالدر • بلکه اولی داظهردر • ودرخت کهن میوه تازه
داشت • اول کهنه اغاج بر تازه میوه طوترایدی یعنی اول
پیرک زیاده صاحب جمال بر پسری وار ایدی • که شهر از نکویی
پرآوازه داشت • بر مرتبه مشهور ایدی اول پسرک شهری
بکوزللکندن آوازه ایله طولوطوتر ایدی یعنی شهراده
زیاده حسن ایله تمام اشتهاری وار ایدی • عجب وزنخدان
ان ولعریب • تعجب ایدرم اول ولعزیب مجبوبکه قننه کم
همان سیبه بکزر ایدی • ببت • ذقن یاردده وفا نیلر
سرنکون چاه ایچنده ما نیلر • که کز سرو دست برسر و سیب
ندیراهو کزسرو ادرز سیب اولمش دره حاصل معنی بو در که

اول پسرک سرو قد

شتابکجا •

اول سرو منابه تا تق فندره زنخدانه همان سیب ایدی •
بیان بسیب زنخدان که چاه • ورراه هست • کجا همروی ای دل برین
زلوچی ومرهم فراشیدلشی • اول پسر شوخ لفندن دخلقک
ولتی شیوه وناز لرکندو یه جذب ایدوب انلره الم واضطرابه
ویرمکدن • فرج وین ودسرها شیدلشی • خلاص ولمغ اوله
پسرک باشنی تراش اتمک کوردوکزین کلام بعددکر بوزی اوله
پسرک شوخ لفندن وخلقک کوکلی انوک عشقنه کرفتار اولوب
جوروجفا چکمکدن خلاص اولسون ایچون اکوتکا کلنی تراش
تمکی فکر ایلدی • بموسی کهن عمر کوتر امید • اوله قصد امیدلو
کهن عمرلو پیر استره ایلد • سرش کرد چون دست موسی سفید
حضرت موسی علیه السلام الی کبی اول پسرک باشنی سفید ایلدی یعنی
کاکلنی تراش ایلدی • بیت • لقد جا الموسی لتزیین راسه • فقلت
لقدا و تیت سئولک یا موسی • حضرت موسی نک علیه السلام معجزاتندن
ید بیضا ایدی • واضمم یدک الی جناحک تخرج بیضاء من غیر
سوء ایة اخری لنریک من اایاتنا الکبری • زسرتیز آهن ...
عنین وله کدمه • سرتیز کلندن اول آهن کو کلدکه ایدی •
یعنی اول استره که آهن دل و بی رحم ایدی سرتیز کلندن و عفنیندن

بونلر سرتیز غضب ایدیجی معناسنه در وقطع معناسنه استعمالی
ایله ایهام ایدر سر لفظی بونده زاید اولمق اولور • عیب بری
رخ زبان برکشود • اول پری رخ محبوبک عیبنه دل ایمردی یعنی
انوک جمالنده نقصان سبب لعنت کاکلنی کیدردی • معرفت بلیغ
رحم الله علیه اقطعوا ادعاءً استری افراد وذوو العقول لزم اولان
عبارتی انی تفکر لوازم ذوی العقول دن بعض بننده الباب
ایلدی • سرتیز کیمه بعیب بری رخ زبان کشوده کی سرتیزه دنرله
غضبلودن وزبان برکشوده دن مراد تکلم وطعن در اکرچه
تشبیه دن قطع نظر معنای شعری استره ایله بری انوک کاکلنی
تراش ایلدی دیمکدر • خوبی کردار نکو بیش کم • شوله بوی
وکاکلسیز ایلکه استره اول پسرک جمالندن اکسکلدی ▪
تما ونی حالی سرش ند شکر • یوزی اول استره نکا باشنی قرتنه
قوری لن نتیجه کلام بیودکه اول پسر ولغز بیک کاکلنی بر
تراش اتدکدنصکره استره یی یومری کد اول هتیندن باشنی
قرتنه قوتودر بعض نسخه برکوفته سیاست در کویا استره یه سیاست
اوکدی • بیخبوی بو یلدا اتدکی دیو • چونکه از خجالت سرفرو برد
دل خو بردی بسرک کاکلی قطع اولندیغندن اوتری خجالتدن

باشنی جنک کبی

٢٧٩

بیلیش

باشنی جنک کبی • نکونسار دربیش اوفتاده موی • اشته کلا
ایدی وکسلن کاکلی انوک اوکنه دوشمش ایدی • بیکی راخاطر
دروا رفته بود • بر کسنه که خاطری اوله بسن کتمش ایدی یعنی
انوک عاشقی ایدی • جو چشمان ولبندش اشفته بود • اول
زیبا ورعنا پسرک مست وولبند چشملری کبی اشفته وحیران
وعشق شرابی ایله مست وسرکردان ایدی • کسی کفت چون ار
موی وورده • برکسه اول عاشقه طعن طریقیله ایتدی
بوروجفا وورده وبلا صفا وک یعنی انوک جوق جور وجفا
جلاک • دکرکره سودای باطل مکرد • کرو باطل سودا باطل
فکرا ظرافته دورایله • زهرش بکردان جوپروانه پشت •
پروانه کبی انوک مجتنبی ادقه کی دوندر یعنی انوک عشقندن دائم
ایله • جو مقراض شمع جمالش بکشت • مقراض شمعی سویندروکه
کبی استره دخی اول محبوبک جمال شمعنی سویندردی که کاکل
کتمک ایله انوک حسنه نقصان کلوب اولکی زیبالک ورعنا
بعض نسخه ده • جو لفظی بربنت واقع اولور اول وقت معنی بویله
اولور • زیرا مقراض انوک جمال شمعنی سویندردی بو وجهله
ودخی جایزدر چونکه مقراض انوک جمالی شمعنی سویندردی •

لغنی فالمدک

بو اعتبار ایلەدر چو تشبیه ایچون اولماز • وهم بو ایکی وجه احتمالی
کوره متقارضه‌دن برلها استم اولور تشبیه طریقیله فدر • بر آمد
دودش از هوا و ارهست • اول کسه‌دن چونکه بو طمعی انشدی
اول صادق عاشقدن فغان کلدی یعنی فغان ایلدی بو بیلدی
کدبود امان را بود عهد سست • کد نزد امن لوک و شهوت
پرستلرک عهدی و پیمانی سست و نه ثبات اولور بیت
ما قصهٔ سکندر و دارا نخوانده‌ایم • از ما بجز حکایت مهر و وفا مپرس
پسر خوش منش باید و خوب روی • پسر خوش طبع و ملایم
و لطیف خوی کرک • بدر کو بجهلش بیند از موی • پدرینه وکیل
جهل ایله اول پسرک مویینی یعنی کاکلنی قطع ایلسون باکه ازن
نه صبر • مرا جان بر تن بر ابیخت • بنم خاطرم بهان بر موی ایله
اصلنمش کلدر • بهان بنم جانم انوک جنبشی دعشقی ایله مختلط ومتزج
اولمشدر • نه خاطر بو بیوده را و بحسنت • بنم خاطرم بهان بر موی
اصلنمشدر کلدر • یعنی بنم مجنتم کندو کسنه‌دن کاکلنه کدا دل قطع ۷
ولنفقی ایله بنم عشقم دخی منقطع و زایل اولمه بیت
هر سر موی مرا با تو هزاران کار است • ما کجاییم و ملامت کر بیکار کجاست
دل پسرک خاطرینی متیم اتمک ایچون عاشق آکا خطاب ایدر ایدر

بجوردی

جوردی کوه ازانش مخور • چونکه کوزلی یوز طوتن بن یعنی
خوب رویسن کاکلک قطع اولندغندن اوتوری غم یمه و مه
محزون اولمه • که موی از بیفند بروید دکر • زیرا موی
دکاکل اکر دوشه و منقطع اوله اکر و بتر حضرت شیخ رحمه الله علم
پند و معرفت بیانن شروع ایلدی • نه پیوسته رز خوشتر
تر و صد • کوردم بوسنی که اصمه دایما تر وتازه صلقم ویر
کهی برک ریزد کهی بردهد • بلکه اول اصمه کاهی یپراغی
دوکر و کاهی یمش یعنی تازه اوزم ویرور • بزرکان چشم
خود در حجاب او فتند • اولورا فتاب حجابه یعنی سحاب
ایچنه دوشر کبی دوشرلر • حسود از چو اخکر در آب در ایشد
اما حسودلر دبر بحتلر اخکر آب ایچنه دوشر کبی دوشرلر
یعنی اولولرک و ابولرک نکبت و بلایه ابرشمه‌لری مهانا فتابک
سحاب ایچنه محجوب اولمسی کبی و مستور کبیدر • اما حسودلرک
الام و شدایده ابرشمه‌لری اخکرک آب ایچنه واقع اولمسی
کبیدر که ادنی خلاص بولمزانن هلاک اولوب کیدر شکم بویدر
ان تفسیر ایدر • برون آید از زیر ابر آفتاب • تدریج
ایله آهسته آهسته آفتاب سحاب آلتندن طاشره کلور •

واحتیاجدن خلاص بولور • بند ربح واملنیرده دراب
لیکن کوزو فقه آب ایچنده هلاک اولوز ارتق خلاص بولمز
بند ربح لفظنک معناسنده مصراع اوّلده قیدا ولندی سهولت ایچون
ایچون • ذکلک سرسرای بند ربح دوست • او مقبول
دوست ظلمندن خوف ایلمه • کرکمکی نیچه کاب حیوان ور
ورست • زیرا ممکن و احتمالدر که آب حیوان بوقدر مقبول
ایکن او ظلمات ایچنده وربعنی آلام و شدایدنون غمناک و شاد اولمه
زیرا شایدکه حضور و راحت اشی اولم •

بیت

شاد و برانم کرد ول من غمیست • کامرن غم سبب خرمیست •
ترکنی سیاحت جنبشی آرام یافت • جهان جنبشی و حرکتده نعکس
آرام و قرار بولمدی • در سفر سفرکرد تا کام یافت • سعدی
سفر و سیاحت ترک ایدن صکره مرادینی بولمدی یعنی جهان جنبشی
ونعکس آرام بولدی سعدی سیاحت ونعکس مرادینی بولوب تمام
حضور تا یرشدی بو بیتک معناسی ترکیبی بویله ور و کلمه در که
جهان جنبشی ونعکس آرام بولدی بویله و کلمه در که سعدی سفر ایلدکی
تا مرادینی بولدی بیت مقام عیش میسر نمی شود بی رنج
بلی بحکم بلا بسته اند عهد الست • ولاازنه مرادی بنکرت سوز

مرلوسزلقدن اوتری لوکلی فالمایلم یا فمرقده حضور اولم •
شب آبستست ای برادر بروز • زیرا کیجه روزه حامله در
یعنی مقصود که حاصل اولمدغنه مضطرب اولمه زیرا شبی کوزیله
بویله منتظر ایکن ایچنده روزکبی روشن واردر هیچنان غم و
نامرادلقدن سرور و حضور مرادوار در •

بیت

عجبی طوغسه زلفکدن فتنه لر • مثلدر بو و بیز الليل حبلی

باب هفتم اندر تربیت

سخن در صلاحست وتدبیر وخوی • بو باب تربیتده سوز صلاح
وزهدده وتدبیر وخلقده در بو بابده وخی جا بڭ ور مطلقا سوز
صلاح وتدبیرده وخوده ور یعنی باب مبدا ولنمز بلکه بوینک
آزکلی معنی ونون روشن در • نه در اسب ومیدان وچوکان وکوی
سوز اسب ومیدان وچوکان وکوی ده وکلدر یعنی شجاعت
وبهادرلقی وسوارلقی وکوی وچوکان اوینمق بیان المز زیرا
اصلاح نفس بوندن مهم والزم در • حاصل کلام بود که
لازم اولان صلاح وتقوی وتدبیر وخوی بیکدر دیوندیف
اسب میدان وکوی وچوکان اول قدر لازم ومهم وکلدر •
تو با دشمن نفس همخانه • سن نفسنه دشمنی ایله ترفا تورد

بله اولورسن • چه دربند بیکار بیکانم • چونکه بویله ودیرنچون
اجبق نکه جنک و خصومتی فکر ایدرسن اولا یانکی لطف وشرف
هلاک ایله انز نعمک غیری • دشمن ایله جنک ایله دیر نفس ایله جنک اتمک
جهاد اکبردر کافر ایله جنک اتمک جهاد اصغردر نیجه‌کیم ودکه
حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم • غزادن دونکن بیوردش رجعنا
من الجهاد الاصغر الی الجهاد الاکبر • عنان باز پیچان نفس از حرام
للسکرنا نتی حرام دن چوبندی لردونا مشروع دن اجتناب ایدجوب
مرعی • ز رستم کن نشسند وسیم • ارکلکده و بهادرلقده رستم دن
وسم دن کچری لر یعنی زیاده‌دن ولد لر دیر نفس ایله جنک ایلکه اصفیا
کافر ایله جنک ایلکدن • توطفلرا چوکو وکاوب کی بچوب •
سن کندی که طفلکی چوب ایله تادیب ایلدیعنی اطفالی چوب ایله
تادیب ایدن کلدری کبی سن نفسنی کندوک ایله تادیب ایله تاکیم اخلاف
حمیده یه تبدیل ایکی سن اسنه پهلوانلق بعد • بکف رکنان مردم
مکوب • انلرکو زایله خلقک بینی بحو وکد یعنی کیمه ایله محاربه وقتال
ایدوب باشنه کرز کران اورمه زیرا اصلاح نفسه کوره بو بهادرلق
دکلدر • کسا زجو بودشمن ندارد حلی • کیمه سیلیر بو دشمندن
اصلا بر غم وخوف طوتمز • که با خوشتن بر نیاید همی • کم سزکندی

ایله یوقاری

ایله یوقاری کلیسن یعنی سن که نفسکه زبون ومغلوب اتمیسن هر کز
کیمسه دن خوف • وجود تو شهریست پر از نیک وبد • سنک وجودک
ایو ویارمز ایله طلو بر شهردر یعنی اخلاق نیک واخلاق بد ایله سنک
ذاتک بردر • تو سلطان ودستور دانا خرد • سن اول شهرده
سلطانسن • وعقلک عاقل وزیر کدر • همانا که دونان کردن نواز
ایله طوتکه کیسه سبون آکر وضبط اولنمز انجق لر • ودرین شهر
کبرست وسوداو آز • بو شهرده یعنی سنک وجودکده کبر وسودا
وحرص وار • رضا وورع نیکنامان حر • اما رضا وتقوی
نفس وشیطان قولغندن ازاد ولمش ایوا ولودر • هوی وحرص
زن وکیسه بر • اما هوا وحرص یول اوریجی لر ویال کیسجی لردر کی
حو تماع نکلجنا بنن کنوی وعدا ایدرلر • چو سلطان عنایت کند
با بدان • چونکه سلطان بر اغزلره عنایت وحمایت ایلیه • کجا ماند
اسایش بخردان • ایولر قند اسایش حضور قالور • تراشهوت
وکبر وحرص وحسد • سنک نا معقول وحرامه میل وافزونک وکبر
وحرص وحسدک • چو خون در رکند وچو جان حسد • طمع
ایچنده لطفه قان کبی ورد جسم ایچنده لطفه جان کبی در •
یعنی طمرکد ایچنده قان نیجه جاری در وح کجا نیجه سی جسمک

بیله ساری ایله شهوت و کبر و حرص و حسد و بخل سنک حلم و جود کی
محیط دن • کر این دشمنان تقویت یافتند • اگر بو دشمنلر بندن
تقویت بولدیلر ایسه یعنی بولر اگر کسی بونلر مقید اولمیوب بندن
غافل اولمقلغمدن • سر از دست کی ورای تو بر یافتند • بالفعل سنک
عسکر وار یکدن یانی چوبردیلر و غالب اولدیلر یعنی چوق یرلرده غالب
اولدیلر • هوا و هوس را نماند ستیز • هوا و هوس ستیز و غوغا قیلمق
چو بینند سرپنجه عقل تیز • چونکه عقلک پنجه سنی ستیز و محکم کورنده
یعنی چونکه سن جمیع امورده عقلک تابع اولمقدن بونلر سنک مغلوبک
اولدیلر • اما اگر سن نفسک تابع اولمقدن بونلر سنکا غالب اولوب مغلوبک
مونعلی مضرتندن دور ایدرلر • رئیسی که دشمن سیاست نکرد
بر حاکم که دشمن سیاست ایلمدی • هم از دست دشمن ریاست نکرد
هم دشمن الندن ریاست و حکم و حکومت ایلمدی • زیرا دشمنی علاج ایدر
پادشاه اطلاق اتمکه قومز • مرحاجت اورین باب کفتن بسی بو بابده
یعنی بن خصوصدن چوق سویلکه نه حاجت • کرحه بسی ارکانند کی
زیرا • بو کلمه‌یی اگر بر کمسه انوکا ایله عمل ایلمیه •
اگر بایدت دور دامن ازین جو کوه • اگر یا تمام دامن چکوب
کتورسن طاغ کبی یعنی قناعت کوشه‌سن اختیار ایدوب کیمسه‌یه احتیاج عرض

ایلمیسن

ایلمیسن • سر تو زآسمان بگذرد ان شکوه • هیبت و عظمت و جلادتدن
باشک آسماندن کچکه طاغ کبی سربلند اولورسن • زبان در کشی ای
مرد بسیار دان • خاموش اول ای چوق بیلجی کس • که فردا قلم نیست
بر زبان • زیرا یارن قیامت ولسانه قلم یعنی حساب یوقدر
قوله جنتدن اما فعله جتندن واردر • صدف وار کوهر فشانان
راز • راز کوهرینه حاجبی لر و اسراره مطلع اولجی لر وکل حال
وصف جوهر لولو نکردن باز • صدف کبی لولودن غیری یرده‌ان
اچمه‌یلر یعنی سوزک غیر صواب ایدکن بیلمیجه اغز اجوب کلام
شروع اتمدیلر صدف وان ترکیبی نک معناسی مصراع لیسرقد
اولندی سهولت معنا ایچون • فراوان سخن باشد آکنده کوش
چوق سویلینک قولغی طقلمش اولور کرکسنه سوزی استماع ایلمز
نصیحت نگیرد مگر در خموش • نصیحت صوت تأثیر ایلمز مگر خاموشده
یعنی خاموش اولمقدن کسیده تأثیر ایدر • چو خواهی که کوی نفس بر نفس
چون استرسن که نفس نفسلی ویره یعنی دم بدم سویلیه‌سن • حلاوت
نیابی زگفتار کس • ایلیه کمسنه‌نک سوزندن حلاوت بولمزسن
و نصیحت بر دا اولوب نفسک اصلاح اتمکه قادر اولمزسن • نباید
سخن گفت نا ساخته • تکرار اولنمش سوزی سویلک کرکمز یعنی معقول

دکلدر • لسان بی بربرین لیسرافتند • تمام انسانی لنمش وتحسین اولنمش
بر قماشی کسنک لایق کلادر بو سوز تمثیل طریقی ایلدور • تأمل کنان
در خطا وصواب • خطا وصوابی فکر ایدیجی لر • به از ژاژ خایان
حاضرجواب • حاضرجوابلق ایدن هرزه کوی کردن یکدر • کمالست در
نفس انسان سخن • انسانده ذاتنده سوز ونطق کمالدر • زیرا
سایر حیواناتدن امتیازی انوکلادر • تو خود را بگفتار ناقص
مکن • چونکه بویله در سن کندوکی سوز ایله ناقص ذی مقصودر
قدر ایله هر سوزی بی محلنده سویله ومعقول سویله • کم آواز هرگز
نبینی خجل • خاموش اولنلری هرگز خجل کورمزسن • جو مشک به از
توده گل • بیله بر مقدار مسک بر یغن بالجمله دن یک ومعقولدر •
حذر کن ز نادان ده مرده گوی • اون کمسه قدر یعنی زیاده چوق
سویلیجی جاهلدن حذر ایله انوکیله مصاحبت ایله • چو دانا یکی
گوی و پرورده گوی • عاقل کبی بر آز سویله اما پرورده وتأمل
ایله سویله • صد انداختی تیر وهر صد خطاست • یوز اوق اتدک
ویوز دخی خطادر یعنی چوق سوز سویلدک اما جاهلانه معقولدر •
اگر هوشمندی یک انداز راست • اگر عاقل ایسک بر طوغری ات یعنی
صاحب عقل ایسک بر سوز سویله اما خوب ولطیف سویله •

چرا گوید

چرا گوید آن چیز در خفیه مرد • کیشی اول نسنه‌یی تنهاده نیچون
سویلیه • که گر فاش گردد شود روی زرد • حال بوکه اگر اول
تنهاده سویلدوکی سوز فاش اولسه یوزی صاری اولور یعنی خجل
و رسوای اولور • مکن پیش دیوار غیبت بسی • دیوار قاتنده
چوق غیبت ایلمه کیسه بو قدر دیو • بود کز پسش گوش دارد کسی •
اولکه یعنی احتمالدر که انوک آردندن کمسه بر قولاق طوته سنک سوزک
اشیده وب فاش ایدن انوکله بر ضرر عاید اوله • درون دلت
شهر بندست راز • سنک کوکلک ایچی حقیقتده راز وسرک حصاری ور
نگر تا نبیند در شهر باز • نظر ایله یعنی محکم کوزت وزیاده اهتمام
ایله تاکه اول راز شهرینک قپوسنی آچق کورمیه • زیرا که آچق کورن
جهان بحر تا کارا اما صبر ایتمکدر قاو ولمزسن • از آن مرد دانا مش ور
دهن دوخته است • اول سببدن عاقل کمسه آغزینی دکشدی یعنی خاموش اولور
که بیند که شمع از زبان سوخته است • زیرا کورر که شمع دلندن ایشی
وک اوجندن یانمشدر
تکش با غلامان یکی راز گفت • تکش که بر پادشاه ایدی اسمی وغلاملرینه
بر رازی دیدی • که این را نباید بکس باز گفت • اول رازی سویلدی که ندن حکم
غلاملرینه شهره اتدی که بو رازی کیمسه‌یه فاش ایدوب سویلمک کرکمز •

بیک ساتش مرده لبر وهان ● اول راز بربیلن پادشاهکو کلنرن
دهاذ ادنن کلدی یعنی بر بیلانی قلبندن حفظ ایلدی فاش اولدی ●
بیک روز شد مشهر در جهان ● چونکه اغزندن کتوردی برکون شهر
وشایع اولدی ● کل سر جاوز الاثنین شاع ● بفرمود پلا دراکر
ودیغ ● چونکه غلاملر اول رازی فاش ایلدیلر ● پادشاه که مرده تکثر
جلاده ● پوردی ده دریغ سر وتن هم ● کدیدادر رهاکی بیانه بتیغ
کد بتیغ ایلدیو نلک باشلرینه بوقاری طوت یعنی کس ● یکی زانمیان
کفت وزنهار مخواست ● اول غلاملرکا ایچندن بریسی ایدی وامان
ویلدی معقول قبول بوور ● مکش بندکان کین کنان از توخاست
بنده لرکه هلاک اقدیرین بوکنا که سندن صادر اولدی کدسرکه بن فاش
ایلدک ● تو اول بستی که سرچشمه بود ● سن اول باغلدک که سرچشمه
یدی یعنی ماء قلیل ومنبعی سان ایدی ● چو سیلاب شد پیش بستن نه سود
چونکه سیلاب اولدی ودطاشدی اول وقت اوکنی باغلمغه فایده
یعنی کشی سرنه فاش ایلک جهان بوکه پارکزد حضرت شیخ رحمة الله علیه
حکمت وپند ومعرفت بیانه شروع ایلیک ● تو پیدا مکن راز دل
با کسی ● سن کسیه کوکلک رازینی ظاهر ایلمه ● کداو خود بکوید بر هر کسی
زیرا اول خود انی النده هر کیمسه سویلر ● جواهر بکنجینه داران سپار

جواهر خزنه

جواهری خزینه دار لرطیفر یعنی تسلیم ایله ● ولی راز با خویشتن
باید دار ● اما رازی کندوک حفظ ایله اظهار ایلمه ● سخن
تا نکویی برو دست هست ● سوزی مادام که سویلمیه سن انوک
اوزرینه قدرت واردر سویلکه وسویلمکه ● چو کفته شود
یابد او بر تو دست ● اما چونکه اول سوز سویلنمش اوله
اول سنک اوزرینه قدرت بولور یعنی سنک اوزرینه غالب اوله
ارتق انی حفظ اتمکه قادر اولمزسن ● سخن دیو بندیست
در چاه دل ● سوز کوکل قیوسنده حبس اولنمش شیطاندر
بیالای کام وزبانش مهل ● انی طمغک وزبانک اوزرینه قومه
یعنی صاقین سویلمه ● توانی که دیو را ز قفس ● سن اول دیوی
که چون دیو قفسدن کتدی ● نیاید بلا حول کس باز پس
کسنه لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم دیمکله کرو کلز
توان باز دادن ره نره دیو ● دیوارک دیو بوله ویرمک یعنی انی
صبسدن خلاص ایلکمکی واساندر ● ولی باز نتوان کرفتن بریس
لکن کرو انی حبله طوتمق ممکن دکلدر ● یکی طفل بردارد از رخش
بر طفل رخشدن بندن قالدرر یعنی ایاغندن بیوندی وبایندن
یولارک الوب ● انی بوشندرمغه قادر اوز رخش رستم ذاکرا اتنک

بند

اسمدر • لیکن کاه اولور مطلقا اسم معناسنه استعمال اولنور
اما بونده ترس مخصوص ایله در مصراع ثانیده رستم لفظنک
قرینه سی ایله • نباید بصد رستم اندر کمند • لیکن حکم یورینم
کبی بهادر که سعی ایله کمند کلمز • مکو انکه کر در رضا اوفتد
سویلمه اول سوزی که اکر او دتلمه ده سه وفاتی اوله • وجودی
ازان در بلا اوفتد • برکسه اول سوزی دنی او تورک بلایه دوشه
دبرمزدن یتشه • بدهقان نادان چه خوش گفت زن ■
خاتون نادان دهقانه نه لطیف دیدی • بدانش سخن کوی
یادم مزن • سوزی علم ایله سویله یا خود نفسی اورمه یعنی معقول
سویله یا خاموش اول • مکو آنچه طاقت نداری شنود • سویلمه اول
سوزی که اشتمکه طاقت طوتمزسن یعنی کسیه نامعقول سوز سویلمه
تاکه کسه ساکه دخی نامعقول سوز سویلیوب خاطرک پریشان ایتمیه •
کرچه کشته کنتم نحو اصدر دو • زیرا اریدا کنش کسه بعدانه
تحییر در • چو بشکور دست این مثل بر جهن • بو مثل نه لطیف ا
درویش و دهقنه مکلمه ی ضرب مثل بیورر • نیمه حرمت هرکس از خود تیلر
هرکسنک حرمتی کندو الندن در یعنی بو مصرعده دخی جاءین معنی لطیف در
هرکسنه حرمتی کندودن حرمت اولور غیردن اولماز انوک مرتبه

تابع دوست

تابع دن — کندی حرمتی کندو الندن • اکر عزتت در اکرا لندن •
بناید که بسیار بیاری کنی • که کر یعنی لایق دکلدر چوق لطیفه
ایتمه • که دلیل خویشتن بشکنی • که کندو قیمتنی میسن و
حرمتنی ضایع ایدرسن بو مصرعده دخی معنی لطیف در زیرا کندو
قیمتنی و حرمتنی ضایع ایدرسن

یکی خوب خلق خلق پوش بود
خرقه کبی خلقده مقبول بر کسه وار ایدی • که در مصر یکچند خاموش
که مصرده بر نیجه زمان خاموش ایدی هرکز کمسه ایله مصاحبت ایتمز
ایدی • بو سببدن اکه خلقک تمام اعتقادی وار ایدی • خردمند مردم
ز نزدیک و دور • عاقل کسه لر یقینیدن و اراقدن • بکردش
چو پروانه جویان نور • پروانه کبی انوک اطرافنه نور ایستیجی ایدی
یعنی اول کسه اولیادن دیو خلق متصل انوک زیارتنه کلورلر ایدی
شبی یاد دل خویشتن کرد • بر کیجه اول کمسه کندو کوکلی ایله تفکر
ایلدی یعنی فکر ایلدی بویله دیو • که پوشیده زیر زبانست مرد
که کشی زبانی التنده مستور در مادامکه بر کسه سوز سویلیه معلوم
دکلدر انوک درونی وار میدر یوقمیدر • اکر همچنین سر بخود دارم
سخن گفت و دشمن بدانست و دوست • اول کسه بولکی فکر اتدکدن صکره

سوز سویلدی وهر کسله مصاحبت اتمکه شروع ایلدی لیکن •
دوست ودشمن بیلدی • کر و رمز نادان ترازوی هم اوست
که معروه انلرن نادان رک بیدا اوه ور یعنی انلرن جاهلرک کنسه بوندن
مضمورش پریشان شد وکار سخت • اوله کنده مضموری پریشان
وایشی مشکل وقبیح اولدی • سعی کرد و بر طاق مسجد نوشت
کوروی کندویم والتفات قالمدی • مسجدک محرابه اوزره یازدی
ومعردن سوا ایلدی یازدیغی بودر • ودرآیینه کر خویشتن ویدی
تکلا آیینه سنی اکر کندی کوریم مصدق بیلیدم • بپرده واتشی پرده
سی یرتدی • نادانلق ایله عرضم پرده سنی یرتزایدم دکندوکی
بویله رسوا التزایدم • چنین زشت از آن پرده پیدا نشدم • اول
سببدن بو مجلیسی قبح پرده یی یوقاری طوتدم دکندوی بوم جهل
بدنام ایلدم بو مصراع ده بوده چهره می جایتن بو یله زشت ایکن اول
سببدن پرده یی اورسته دن رفع ایلدم وقباحتمی اشکار ایلدم
که مودرا انکوروی پیدا نشم • که کندومی خوب روی ظن ایلدم
عامل کلامنی وا تمامی الدن سبب فاش ایلدم که کندمی اهل صاحب
ورصاحب کرامت صاندم ویکدر • کم اورزا باشی اوا زه ی تیز •
فاموش نصطه کنمک شهرت وصداسی تیز وزیاده اولور • جوکفتی

سوزنی نازک

وزرونق عاندرک کریز • اما چونکه سویلدک وکوردک که رونق
واعتبارک قالمدی اوراون قاچ • تراخاموشی ای خداوند هوش
ساکه خاموشلق ای عقل صاحبی • وقار ست وبا اهل را پرده پوش
وقار دعزت ورد وجاهلک عیبنی ستر ایدیجیدر • کدا فی رسوای لقدن
فلاص ایدب پرده پوش وصفتر کیبی ور • اکر عالمی هیبت خود مبر
اکر عالم ایسکنا معقول سوز سویلیک ایله کند وهیبتک وحرمتک الته
الرجاهلی پرده ی خود مدر • اکر جاهل دعالی ایک کندو پرده سک
پرتقد مع ولظهار جهله جهل اتمکله کندوکی رسوای اتمه • ضمیر دل خوش
معمای رو ی • کندوکوکلک سرتفی تیز کوسترمه وفاش ایلمه •
سر هر که حواهی توانی نمود • زیرا هر قچان که کوسترمک استرسن
کوسترمکه قادرسن بیوهر وقت سرکه فاش اتمکه قادرسن •
ولیکن چو پیدا شود در اد مرد • اما چونکه کشینک رازی فاش
وپیدا اولدی • بکوشش نشاید نهان باز کرد • سعی ایله اوله
رازی نهان اتمک ممکن دکلدر • قلم بر سلطان چه نیکو نهفت
قلم سلطانک سرتفی نه لطیف کزلیدر • که تا کارد بر سر بنیوه ش نگفت
کرمادام که اوله قلمک باشی اوزره کاره اولمدی سرتفی سویلدی
یعنی مادامکه قطع اولنمدی کتابت ممکن اولمدی •

بهایم خموشند و هیچ کویا بشر حیوانات خاموشدر دیلسز ناطق
یرالنلر کوکاز بهایم بتر اما بو الکن و نا معقول سویلیجی
حیوانات‌دن بتر ایلهو یعنی انلردن کمتردر چو مردم سخن
کفت باید بهوش سوزی مردم کبی عقل ایله سویلمک کرک
ولکن نه شدن چون بهایم خموش بو وضعده حیوانات کبی خاموش
اولمق کرک بنطق است و عقل آدمی زاده فاش آدمی زاده
نطق و عقل ایله فاش درانوک شهرتی و امتیازی بونلردر
چو طوطی سخن کوی نادان مباش طوطی کبی سوز سویلیجی نادان
اولمه یعنی تمیز و تأمل سز سوز سویلمه زیرا طوطی اکرچه سویلر
اما انوک سویلسی فکر و عقل ایله دکلدر حکایت یکی ناسزا کفت
در وقت جنک مبر کسه غوغا و خصومت وقتنده نامعقول سوز
کوبیا ویرین دیب بجنک اول کسه‌نک سوکن هرنیک بیچه ایله
یا فرسنی یرتدی قفا خورده عریان و کریان نشست اول کسه
ترک الندن گلمسنده سد بدی یعنی کوتکا و رمی لرو عریان
و کریان اوتوردی جهان دیده پیری کهن ای هوو برست
بو جهان دیده اولو کیسه ایتدی ای کستر نصیحتی قبول ایتمیجی
حقه پرست چو غنچه کرفت بسته بیوی دهن غنچه کبی اکر

سنک وهانک

سنک وهانک باغلنمش اولیدی یعنی خاموش اولیدک در یرلی
بودی چوکل پیرهن پیرهنک کل کبی یرتلمش اولمزدی
و بو قدر کوتک یمزایدک حضرت شیخ رحمة الله علیه بند و معرفت
سفته رجوع ایلدی سر آسمه کوید سخنی بی کزاف سخن
... عقل اولن کسه سوزی کزاف اولمز یعنی بیهوده و نامعقول
سویلر چو طنبور بی مغز بسیار لاف لافی چوق مغزسز طنبور کبی
کبی کراتشده باشد وبس کوردیکن کراتش ایچوز باتر
سویلمسی بو قدر باقی توان کفتنش در نفس فی الحال بر نفسده
ماء قلیل ایله سویلیدیکی سویلمک ممکن در بکو بدانرین حرف کیران
هزار ادلجسیدی کسه ایله اختلاط ایدکن یعنی اتدکن
ونری عیب کوردیلر ونقصان طویجیلر بیک کز ایدرلر کرمعدن
هزار اهلست و آمیزکار کرسمرع اهلدر وکلدر وایه قرنیجی کیمسه
ایله اختلاط و [illegible] صحبت ایدیجی دکلدر روا باشد ار پوستینم درند
روا و معقولدر اکر پوستینم یرتلر یعنی تنم مزقیم و فینم اینی
که طاعت نیارم کر مغزم برند زیرا طونلرم که کثرت مصاحبت
و اختلاط ایله بنم عقلمی ایلیدلر و ماکه الم و اضطراب ویرلر
عقده ایسر سخنت بخوردل

عضد الدولەنك پسری علتە اولدی • شکیب از نهاد پدر
دور بود • پدرنك یعنی پادشاهك قلبیدن صبر اراق ایدیکە صبر
هیچ طاقتی قالمشدی بو بیت وه لطفن بیه اولدی معناسنە
ولیجا بیندر عضد الدوله بر پادشاهکا سیمودر • یکی پارسا
نصیحت ازروی پند • بر پارسا اول پادشاهە نصیحت یوزندن
ایتدی • کە بکذار مرغان وحشی زبند • کرسلون قفسدە لطفدن
وحشی مرغلری بیلەدن قویوب ازاد ایلە پس کلستانسی ایچون
قفسهای مرغان خوش خوان شکست • چونکە پادشاه بو سوزی
سماع ایلدی خوش خوان مرغلرك قفسلرنی صدی و کندولرنی
ازاد ایلدی • کە دیدر مانە چون دران شکست • صبر و یکم
قالوب چونکە زنان منزوی • نگە داشت برطاق بستان سرای
بستانلك لطفدن سرا یك مصندرسی اوعذر حفظ ایلدیك •
یکی نامور بلبل خوش سرای • لطیف ترنم ایدیجی [illegible] لو و مقبول
بر بلبلیکە ازاد ایلدی • پسر صبحدم سوی بستان شتافت
صباح وقتی پسر بوستان جانبنە ایوو عزیز بنە کلام سعیدکە
پادشاه قفس لرده لطفدە مرغی ازاد اتدکیندن کرلتە تعالی الطلق
ایلە پادشاهکا دغلی شفا بولدی و علی الصباح بستانە کتدی •

چراننده مرغ بر طاق

چراننده مرغ بر طاق ایوان لیاقت • ایوانك مصدرنسی ایدندی •
اول نامور بلبلدن غیری بولمادی • تحدیدکای بلبل خوش نفس
پسر چونکە بو حالی کوردی اول بلبلە خطاب ایدوب ایتدی کای لطیف
اوازلو بلبل • نوازکنت خود ماندە در قفس • سن کندو سوزن کردن
یعنی خوش اوازکدن و لطیف ترنمکدن اوتری قفسدە قالمشسن
معرفت پنج قصەدن بندو معرفت بیانە شروع ایلدی • ندارد
کسی با تو ناگفته کار • سن بر سوز سویلمش ایکن بر کمسنە کیلە
ایش طوتمز و ساکە وضل و تعرض اتمز • ولیکن چو گفتی دلیلش بیار
اما چونکە سویلدکك انوك دلیلنی کتوروانە اثبات ایله • چو سعدی کە
چندین زبان بستە بود • چون سعدی کە بر زمان زبانینی باغلمش
و غلتیندن اولوب اختلاط و مصاحبتدن فراغت اتمش ایکن
زطعن زبان آوران رستە بود • بالکلیە سوز سویلیجی لرك طعن
ایدیجی لرك طعنندن قورتلمش ایدی مصراع اولك بو وجهە معنی
جایزدر • چو سعدی کە بر زمان زبانی انوك زبانە باغلمش ایکن
کسی کیرد آرام دل در کنار • حضور قلبی و ارام دلی و معشوقه
مرادی شول کمسنە قوجاغندە طوتر و حاصل ایدر • کە از صحبت

ملو کیرد کنار • کرخلقک معا جنیدن کنا طوته و غرلت اختیار ایده
مکن عیب خلق ای خردمند فاش • ای عاقل خلقک عیبنی فاش ایلمه
بعیب خود از خلق مشغول باش • خلقدن و خلقک عیبندن راحت
ایدوب کندو عیبکه و نفسک اصلاحه اتمکه مشغول اول • طوبی لمن
لمن شغله عیوبه عن عیوب الناس • چو باطل سرایند مکمار کوش
چونکه باطل ایرلیه لر قولاق حواله ایلمه یعنی چونکه کورسن که بیهوده
نامعقول سویلر استماع ایلمه • چو بی ستر بینی بصیرت بپوش • چونکه
بر کشینی اورتو بینه اچلمش کورسن بصیرتکی و بصیره کی اورت حکایت
شنیدم که در بزم ترکان مست • اشتدم که مست سپاهیلر مجلسنده
مریدی دف و چنک مطرب شکست • بر مریدی منکر طریقی ایله حرکت ایدوب
دف و چنکی مطربک صندی یعنی پاره لدی • چو چنکش کشیدند مویش چو دف • چو او
مطربک چنکی کبی صاچی ایله چکدیلر یعنی او مجلسده اولان سپاهیلر
غلامان و از چنک و دف بشکنند • غلامان چوب از دف یعنی طوتدیلر
یردی • غلام او مریدک یوزنه دف کبی طپانچه ایله دکه لوا وردیلر
یعنی او سپاهیلرک بنده لری چونکه او مریدی کوروب اول مریدی طوتوب
بر مجلسه کوتوروب وردیلر حکایت شب ازدرد چوکان و سیلی نخفت
سن بالسن • تحت چنک شکست و سیلی نخفت

سن بالسن والجروح قصاص • شب از درد چوکان و سیلی نخفت
اول مرید کیجه چوکان توسیله اغریسندن اویومدی • دکر روز پیرش
بتعلیم گفت • ایرتسی کون شیخی انکا تعلیم ایدوب یعنی ایرو بابتیدی
نخواهی که باشی چو دف روی ریش • استرایسک که دف کبی یوزک
مجروح اوله • چو چنکای برادر سر انداز پیش • ای برادر چنک
کبی باشکی اوکه کات یعنی براق دکسه ایله جنک و معلومات ایدوب
نفسوللق ایلمه حکایت دو کس کرده بر زد و آشوب و جنگ
ایکی کمسه توز دو غوغا و جنک کوروب لر • بر کند نعلین و بر تن
سند • برمر تیره که نعلین بر کند اولمش و طاشن ترانی اولمش
ایری بر بر سر نعلین و طاشن المقرن یعنی بر بیره • بر لیچه کمسه بری
بری ایله محکم غوغا و جنک ایدوب طاش و نعلین اتردیلر اتفاقا
اول کمسه اول غوغایه راست کلدیلر • یکی فتنه دید از طرف بر گشت
اول کمسه نیری که عاقل ایدی چونکه انی فتنه و جنک کوروب
طرزن صندی یعنی اوراه دن کتدی • یکی در میان آمد و سر شکست
دکر کمسه بری احمق ایدی انلری بریری برندن ایرمق ایچون اوزرلرینه
کلدی باشی صندی یعنی انک باشنی یاروب بیلد حضرت شیخ جلاله
بند و معرفت بیانینه شروع ایلدی • کسی خوشتر از خویشتن دار

اکر

بیت •

که هنددن • تنها دخوف بر بوجا مز یقین کندی • بدیم جو یلدا سیاهی
ودراز • اول بوجانش شب یلدا کبی بورا ز زنکی کوردوم • تلا کنق
که عفریت بلقیس بوده • سن ازاکر کوریدک ویا برکه دیو بلقیسک
تختنی کتوردیکده قصد ایدن عفریت ایدی • قال یا ایها الملأ ایکم
یأتینی بعرشها قبل ان یأتونی مسلمین • قال عفریت من الجن انا آتیک
به قبل ان تقوم من مقامک وانی علیه لقوی امین • بر شی نمودار
ابلیس بوده • کویا اول زنکی مرشتک ده ابلیس علیه اللعنة بکا اوزنه
ایدی یعنی ابلیسک عینا بو عمر شکلی • بیت شخصی نه زعفان کوریم تنک •
کوزشتی یا ادبر تقان داد • ور آموزین وعده خورشید چون قمر •
اول اوزنکم نکه قوجاغنده قمر بازیر یره خوردار ایدی • قرو برند •
دندان بلبها شی هر • سیاه اول وغیرک لب لرینه بو شکلده یاتورمش
ایدی یعنی لب لری محکم اریدی • جهان تنکش آوردده اندر کنار •
اول وغزی قوجاغنده ایجلیس فارکتورمش یعنی محکم قومش ایدی • ایدی
که بنداء اللیل یغشی اللیل النهار • که صاکی لیل نهاری بوریر حالا
مر اامر معروف قد امش کردک • چونکه بوحالی کوردوم امر معروف و نهی منکر که
موضع کتابیه ردر تفضیل ایله بیان اولنمشدر • پس واسمی طولندی •
واوراوی کندو مصلحتم کتکم مانع اولدی پس لازم کلدی که اول

کندوسی منظر ایدیجی و نفسنی اطلاع ایدوب • کسنه غیر عینه نظر
الغیوب کندو حالی اموزه او لندن لطیفه که وعاقلبه که بوکه بوقدر
که با خوب و زشت کسب کار نیست • زنها تو که کفتن ابو خوی
ویرا امر خوبی ایلا اشی یوقدر یعنی کسب ده فعل و تعرض المز • تزادید
درست تنها دنش و کوش • سنک باشنکده سمع و بصر خلق ایلدی
دهن جای کفتار و دل جای هوش • دهانکی محل کلام و قلبکی محل
عقل واوراک قیلدی • تنها دن لطفی لفظی مصراع ثانیه بصر وفقد
تقدیرین اعتباریله فاعل متوهما بعضهء و تقلیتا صغیره جمع ایله
کتمشدر • مکر بازداده شب از فراز • بونلرک خلقتنده حکمت •
بعدکه نکا ایلشی ویوقشی ومعقوله غیر معقوله دن تمیز و ضرورنده
کورو بیلوب بعقلها بینی تمیز و تشخیص ایله • نکوی کند این
کو تهمت آن وراز • ویعنی که بو قصیرا ولمعلوم یلد یعنی بو نلرک
کسنه عیبنه نظر ایدوب طعن وتعیب ایتمامکیچون ویرمدیلر کدیکن
اکا صرف ایتمه • حکایت • چنین کفت پیری پسندیده هوش •
عقلی مقبول یعنی زیاده عاقل بر پیر ایله بویله ووی • سخنهای
پیران هوش اید بکوش • بیرکرک سوزی قولغه کوش والطف کلور
وکلماندی معقول قول ایوحکایتدر • که دو صد یرقیم بلنجی فراد

بکره صدره

زنگی اوله منار ودن منع ایلیم • فضولی آتشی کشت ودون
کونت • فضول برآتشی اولدی دیاکرتا تیر ایدی ویلوایشی
اشکله باکا قدام آتدی • ملیکردم از پیش وپس چوب کوشنک
غضب ایله او کیدن واردمدن اغاج وطاش طلب ایلدم کله اوله
اول سیاهی • کدای ناخدا ترس ده نام ننک • کدای اترون
خوف الیله عارسن دغیرتسن دواول سیاه هجا بندم •
تشنیع ودشنام واشوب ودرجنك • لعن ودشنام ایلم و
دغوغا وجر ایلم • سپید از سیه فرق کردم چو بجی • سپیدی
سیاهدن بجرکی فرق ایلدم یعنی اول سیاه خرد دن ایردم
شاش ایرنا خوش زبانای باغ • اولنا خوش سحاب با فغد •
دستندن کتدی یعنی اول زنکی وخنزیر قوری وکتدی وکندو
قاچدی • بدین ماند سیفه از دیر زاغ • اول سیفه قور
غولکه یعنی خنزیر سیاه الندن خلاص اولدی • زنا هو لم آن
ویروبیکر بجست • بنم لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم •
سوزمدن اول شیطان صورتلو زنکی قچادی یعنی قاچدی
پری پیکر از دیو بجست وست • پری صورتلو وخنزیر چونکه
ردمالی کوردی بنم و امنمی بجکه طونزی لوپیله ویو • کدای ذوق

سجاده‌یه

سجاده‌یه زرق پوش • ای کوکلی بیچی ریا سجاده لو یعنی ریا ایله
طاعت ایدیجی • سیه کار دنیا خر دین فروش • دینی صاتیجی
دنیایی صاتیجی ودنیای صاتون الیجی مرایی • مرا عمرها و ازف ازنقه
بعد • چوقدر زماندر بنم کوکلم الدن کتمش ایدی • برین شخص
وجان من اشفته بعد • بو شخص اوزره بنم جانم آکه عاشق
وشیدا ولمش ایدی • کنون بخته شش لقمه قام من • بنم قام
لقم شهدی بشمش اولدی یعنی مرادم شهدی حاصل اولدی
ترک رفتم بدنکا کردی از کام من • سن اول لقمه کرو سرعت
ایله بنم طماغمی طاشیر ایلدک یعنی فور قتمزم کلوب بن آن تا خیر
غیوب مرلحمزک مسول لذتنا فع اولدک چونکه اوله خنزیر بونه ویر
تظلم بر آمد وشیاد خوانش • تظلم کتوردی وفریاد وفغف
یعنی باکه ظلم اتدی لر دیو فریاد ایدوب عدل طلب ایلدی •
واینیدی کر • ششبرانتاو ورحمت تماک • که عالمده سنت
دوشدی یعنی کندی ورحمت قالمدی • تمامدنا زجوانان کسی
و ستکیر • جوانلردن برکسه دستکیر قالمدی • که بسنا ارم
وادا ازین مرد پیر • که بو پیر کیشی دن بنم حقمی اله • که زرش
بایدنزیر سرمی • که اکا بیر کلمه دن شرم کلمز • که زرد دست

درستر تحتی • کہ برنا محرمک اوب برنداک اوروی واکریا پشوب
زنا ایلمک دیلدی • همکود فریاد ودامن بچنگ • اول دختر بوبلہ
فریاد ایدر ایدی ونیم دامنم انوکا اللن ایدی یعنی دامنی محکم
طوتمش ایدی • مرا مانی سرحد کریبان زننگ • اول حالدہ عارت ومخجالتدن
بنم باشم یاقمی قالمش ایدی کہ انوک اللدن خلاص اولمغہ چارہ بلمیوب
متحیر وذکر سرکردان اولمش ایدم • فرو کفت عقلم بکوش ضمیر •
ناکاہ عقلم بنم ضمیرم وفکر قولاغنہ اللدی یعنی خاطرہ خطور ایلدی
کہ از جامہ بیرون دودم ابچو تیر • قفقاغندن مرمستی کبی طشرہ
کیدم یعنی صوبیو دجامہ ری اولہ دخترکہ اللدن قوتیب قاچم کیدم
یعنی جهان بوکہ خاطرہ کلدی • بیرون رفتم از جامہ و ردم چوتیر
یوندیم مستی کبی جامہ دن طشرہ کتدم وجامہ یی انی برا قدم •
کہ برسیدم از زجر برنا وپیر • دنیا جهان وپیرک یعنی خلقک زجرندن
خوف ایلدم • بہ عمر دوان رفتم از پیش زن • اول دخترکا وکندن
ویان یلوک کتدم • کہ در دست او جامہ ماند کہ چنین • مزیرا انوک
اللنی جامہ اولمق یکدرین اولمقدن • مرحصمی کہ با او دنیایی براد
بویلہ وکلی ودبر خصم کہ حکومت ودعوی کہ انوکلہ مقابلہ اتکنہ قادر
اولمیہ • بکو تا برست کردکبی بکاق • کہ والیمنی ویا کند الزاقندہ

دولانور

دولانور یعنی کاوہ فندریب سنی تشهیر ایدر روم وکا نکہ بندروکاری
کبی انی وسمرہ یکاوہ بندر زرایش غفلت اولمیہ • بپی اندیشہ
کردیہ مکذار • اولہ دختر برمدت دن صکرہ بنم اقدمہ کلدی
ایلدعیا کہ راست کلدی • کہ دی وا نیم کفتمش زمانہ • کہ بنی
بلورمسیی ویری اولہ دخترہ ایتدم زنهار دستی غایب ایوبیلوم
کہ من توبہ کردم بدست توبن • کہ بن سنک الوکدن توبہ ایلدم
کہ رکرد فضولی نکردم دکر • کہ کرفضولی للقالمیا فندطوللنمیم ودو
بخلیر ایش معهودن صکرہ مباشرت واقدام اتمیم • کسوی ایذایلہ
چنان کار بیش • بر کسنہ کہ اوکنہ بو بخلین ایش کلسون وبو بخلیق
بلایہ اوغرسون یوسف ادرن دعا ویلا اولوب دواسلوب ایلہ حکی
یعنی عکس ودبر کسنہ کہ اوکنہ بو بخلیق ایش کلہ وبو بخلیق بلایہ صاتشہ
بوتقدیرجہ دعا ایلرا ولماز اطیار اولور • کہ عاقل نشنید بیوکار
خویش • کہ عاقل اللہ ذکمہ کندو ایشی اروتن واشماد نن اولور
یعنی کندو ایشی مهم وعلاذم لعلان سبزی کوررو سایدندن احتراز
ادرن اولور • ازان شفقت این پند واشتم • اول شفقتدن
داولہ قبا حتدن برنصیحتی حاصل ایلدم نصیحت سرای ثانی ودر
وکدوین ناوین الکاشتم • کرد کورمشی کورمش ظن ایلرم

دگر روز که تماشا شروع کوردم اوردم بو حکایه حضرت شیخ رحمة الله علیه
اول پیر طریقتدن حکایت ایلدی • اما بو بیت ایله نصیحت سننه شروع
ایلدی • زبان درکش ای عقل داری و هوش • خاموش اول اگر عقل
و هوشک طوتر ایسک • چو سعدی سخن گوی ور نه خموش • سعدی کبی
سوز مقبول و لطیف سویله یوخسه خاموش اول بو وجه ونجه جایزدر
سعدی کبی سوز سویله یوخسه خاموش اول •

یکی پیش داود طائی نشست

کلدی داود طائینک اوکنه اوتوردی قدس الله سره العزیز • که
دیدم فلان صوفی افتاده مست • که فلان صوفینی مست اولمش
کوردم دیری • قی آلوده دستار و پیراهنش • اول صوفینک
ولیندی کوکلکی قصو توزو تید بولشمش • گروهی سگان حلقه پیرامنش
بر بلوک کلبلر انوک اطرافنی حلقه و جمع اولمشلر که انوک قی ایتدکنی
یرلر • چو فرخنده خوی این حکایت شنید • چونکه مبارک خوی اولوکه
مراد داود طائی حضرتلری در رحمة الله اول کسه دن بو حکایتی اشتدی
زگوینده ابرو بهم درکشید • اول مست صوفی نقل ایدنده تیورجی
عاز صوفیدن قاشنی بر بیرینه چکردی یعنی بو حضورلقندن یوزنه
بورتردی • زمانی برآشفت و گفت ای رفیق • داود طائی

حضرت شیخ رحمة الله علیه • بر زمان نه حضور و پریشان اولدی
اول کسیه ایتدی ای رفیق • بکار آید امروز یار شفیق • شفقتلو
یار و صادق دوست بر کون ایشه یارر بو زمانده شفیعش
بیار • بورا اول مست صوفییه واول شنیع و قبیح مقامدن کتور
که در شرع نهی است و در خرقه عار • زیرا شرعدن منهی و خرقه
یعنی طریقتده عار و عیب در • به پشتش درآور چو مردان که مست
مردانه و قوی ارکلر کبی اوقه کیاوردکتور زیرا مست • عنان سلامت
ندارد بدست • سلامت و اختیار عنانی الدن طوتمز کندوسینی
بلکه کتورسی اساندر • نیوشنده شد زین سخن تنگدل •
سامع که اول مست صوفییی نقل ایدن و که حضرت طائییه کلدی اول
صوفییی آرقه که آلوب کتورمکلیش ایدی شیخک بو سوزندن یورکی تنک
و پریشان خاطر اولدی • بفکرت فرو رفت چون خر بگل
غایت تحیردن تمام اندی اول صوفی فکره کتدی یعنی فکره طالدی
خر بالچق ایچنده باتدیغی کبی • نه زهره که فرمان نگیرد بگوش • نه
زهره و قدرتی اولدی که شیخک فرمانی قولاغنه طوتمیه و حکمنه
اطاعت ایتمیه • نه یارا که مست اندر آرد بدوش • نه طاقت و قدرتی
وار که اموردی ایله مست کتوره یعنی خاطری سلیمز که مستی اموزنه

زمانی بپیچید و دم در کشید • اول صوفی بر زمان طاراولدی
ذی مغضوب اولدی و هر زمان کورمدی و خلاص چاره بولمدی •
رو سر کشید از فرمان نوزین • شیخک فرمانندن باش چکمه‌یوب
و معقول کورمدی • میان بست و از اضداد ش بروش • اول صوفی
غضبه بیل باغلدی و اضدادندن اول مست صوفی آموزایله •
در آورد رو شهری بر عام و جوش • کتوره‌ی عقل کلی شهر خلقی انوک
اوزره طعن و تشنیع اتملری • همی طعنه میزد که درویش بین • بیری
طعنه اوردی کره درویشی کور • زهی پارسایان پاکیزه دین
زهی پاکدین لو پارسالر زهی بو محل استهزادر • نوایین
صوفیان بین که می خورده اند • سن بو صوفیلری کور که شراب
ایچمشلردر • مرقع به بنگی گرو کرده اند • مرقع‌لرینی ثلث و شراب
رهن ایلمشلردر یعنی ثلث و شراب الحق اجون یمه کو قفتانلرینی
قحبه برینه رهن قومشلردر • اشارت کنان این و آن را بدست
آدم لر بو صوفی بو داول صوفی یه الا ایله اشارت ایدرجی ایدیلر
دل آکه صوفی خلق الری ایله برجی بریبرکوسترلر ایدی •
که این سرگرانست و آن نیم مست • که بو اوزن کتوره که
صوفی تمام مست و دماسی که اوزن صوفی تمام مست مکلدر •

حضرت شیخ قدس سره العزیز

حضرت شیخ قدس الله سره العزیز بو ایکی بیت ایله حکایت اوزرنه سند
معرفتیانه شروع ایلدی • بگردن بر از جور دشمن حسام •
دشمنک جور و ظلمندن کشینک بوینی اوزره قلیچ اولمق براک
شنیعت شهر و جوش عوام • خلقک تشنیعندن و عوامک طعن
و تسخرندن یکدر یعنی بر کمسه‌یه دشمن تیغ ایله هلاک ایلمک یکدر
شهر خلقنک و عوامک استهزاسندن • بلا خورد روزی بسختی
گذاشت • اول صوفی بلایه صابر اولدی و اکراه کونی تخت ایله
کچدی • ننالید کام بر وشن بجایی گذاشت • چاره و چاره غماز صوفی
اول مست صوفی کندو خانه‌سنه التدی • شب از فکرت و شرمسار
نخفت • غماز صوفی کیجه خجالت و فکردن اویومدی • بخندید پیرطایفه
دگر روز گفت • ایرته‌سی کون غماز خانه‌سنه قتنه واردی طایفه
حضرت کلدی و اول صوفی یه نصیحت طریقی ایله ایتدی • مریز آب
رو برادر بکوی • محله کوی ده قرداشنک یوزی صوینی دوکمه
و عیبنی فاش اتمه ایله اکه قتنه خجل ایله • انما المؤمنون اخوة
که دهرت نریزد بشهر آب روی • که زمانه سنک یوزک صوینی
شهرده دوکمه یعنی ... خجالتنه عرضنک نقصانه قدر
ایله که زمانه سالک انن زیاده خجالت و عرض کسک کلوا انبرلدر میر

بنا اتی رحو مردم نیکو بد • ایو دیرامز کسنک عقلن نامعقول

سوز • نکوای جوانمرد صاحب خرد • سویلمه عقل صاحبی ملولز

که بدمردم را خصم خود میکنی • زیرا اول غیبت ایتدکک کسه اگر ذاتند

نامعقول ایسه اول نامعقول کسه ی کندوکه خصم و دشمن ایدرسن

اگر نیکمرد ست بد میکنی • اگر غیبت ایتدکک کسه ذاتند ایو ایسه

بیله نامعقول ایدرسن زیرا برکمسه یه غیبت ایلمک • ترا مو که که بر

فلان کس بد مست • هر کم ساکه فلان کسه بیلمز ردیب وانی مذمت

و غیبت ایدر • چنین فلان کرد در پوستین خود ست • محقق شول

بیلکه اول کسه کندو غیبتن ده دیمی مشتغل اول کسه کندوسنی

غیبت ایدر • که فعل فلان را بباید بیان • زیرا اول ایتدیکی

کمسنه لا فعلنی بیان و اثبات ایتمک کرک ناکا نوکد نامعقول ایدکی •

معلوم اوله • در ز فعل بدی بکرد د عیان • اما بو ندن و مذمت

و غیبت ایدن کسه خلقی مذمت و غیبت اولنان نسنه و نه اوتری

عیان و ظاهر اولور کرای کسه وکلدر • حاصل کلام بو در که غیبت

و مذمت ایدن کسه هر حال ایوه کلدر خلقی غیبت و مذمت اتر که

ایلدن اما غیبت لو لنان کمسنه کیفیت حالی معلوم اولمق کرک ناکا نوک

ایوایدر که دیرامز

ایوایدر که دیرامز ایدر که ظاهر و روشن اوله شکم بو بیت انی بیان

دعیان ایدر • بید کشن خلق چون دم زدی • محصل کلام فلک

غیبته چونکه دم اوروک یعنی سوز یلکه شروع ایلدک • اگر راست گوی

سخن هم بدی • اگر غیبت ایتدکک کمسنه حقنده سویلدکک سوزی

راست سویلرا ایسک صحیح بیلورسن و نامعقولدن که کندو عیبک گوریب

غیری کرد عیبی کورلدن و انلری مذمت ایلدکک • بیت

مخت کون برهنه و در بازار • محتسب رای زن کرد روی بپوش

زبان کرد شخصی بغیبت و راز • بر شخص برکسنه غیبتنه زبانی دراز

ایلدی یعنی غیبت ایتمکه شروع ایلدی • بدو گفت دانندهٔ سرفراز

که بر عاقله قتنده غیبت ایتمشی ایش عالم قدرلو عالم اوله غیبت

ایدن کمسنه ایتدی • که یادکسان پیش من بد مکن • که کمسنه

ذکرنی بنم قتمده یرامزلق ایله یعنی بنم یانمده خلقی غیبت ایلمه • مرا

بدگمان در حق خود مکن • کندو حقنده بنی یرامز ظنلو ایلمه •

زیرا سن خلقی مذمت و غیبت ایدیجک بن سنی بد اهل و بدبخت

اعتقاد ایدرم • گرفتم که در قدر او کم بیوه • فرض ایتدم که

سنک غیبت و مذمت ایلدکک منصب و قدر رتبه دن الکسک اولدی

و عظمه نقصان ایرشدی • نخواهد بجاه تو افزون بر و •

لیکن انوڭ منصب و قدرتندن اکسلنسنده سنڭ عزت و حشمتك
زیاده اولمز دیو ایله کسی غیبت و مذمت ایتدی • بیت • کسی گفت
و پنداشتم طیبت است • که دزدی بسامانتر از غیبت است •
حضرت شیخ رحمه الله تعالی علیه ایدر بر کسنه قتنده ایتدیکه حرامیلق ایلمك
غیبت ایتمکدن اصلح و اولیدر • بن ظن ایدرم که اول کسنه بو سوزی
لطیفه و دوینی امتحان ایچون سویلیه بو بیتك معناسی مع اعتبار
ایله شرح اولندی بو وجهله شرح اولندیغی علی متن شرحی مشکل
اولدیغیچون معلوم اوله که بو بیتك تقدیر عبارتی بویله در • بدو گفتم
ای یار آشفته هوش • حضرت شیخ ایدر بن اکا ایتدم ای پریشان
عقللو یار بو وجه دخی جایزدر ای عقلی پریشان یار • شگفت آمد
این داستانم بگوش • بو داستان یعنی بو سوزینك قولاغمه عجب
کلدی • ندزدی درو چه بینی بهی • حرامیلقده نه ایلك دنه
فائق کورلسن • که بر غیبتش بر نبینی تهی • که غیبت ایدن اکر
مرتبه قولسن وانی غیبتدن ترجیح ایلیدن • بلی گفت دزدان
تهور کنند • اوله که بلی حرامیلق غیبتدن یکیدر زیرا
حرامیلر بهادرلق ایدرلر • ببازوی مردی شکم پر کنند • اول که
بازوسی ایله شکملرنی برابر لرد سیم و زر حاصل ایدرلر • ز غیبت

کی آن ناسزاوار مرد • بو بدوکلی مرد اول غیبت ایدیجی نامعقول
و بدبخت کیمه • که دیوان سیه کرد و چیزی نخورد • که دیوانی
سیاه ایلدی یعنی گناه ایشلدی و بر شی یمدی • نتیجه کلام بو که
ایکیسنده دخی گناه مقرردر • لیکن حرامیلقده منفعت و فائده ده
و ذلك کبیردر اما غیبتدن هیچ نسنه حاصل اولمز •
مرا در نظامیه ادرار بود • حضرت شیخ ایدر نظامیه مدرسه سنده
بنم وظیفهم وار ایدی که دانشمند ایدم • شب و روز
تلقین و تکرار بود • شب و روز اول مدرسه ده تلقین و تکرار
وار ایدی که متصل مطالعه و مذاکره ده ایدم • مر استاد را گفتم
ای خردمند • مدرسه استادمه ایتدم ای زیاده عاقل • فلان یار بر من حسد
برد • فلان یار یعنی فلان شریکم بکا حسد ایلدی • چو من داد
معنی دهم در حدیث • چونکه بن سوزده معنی نکته و نی
و حققی ویرم یعنی رسم ادلم استخراج ایدوب خوب ادا ایله
تقریر و تحقیق ایدم • برآید بهم اندرون خبیث • اول خبیثك
خاطری حسدده منقبض و مضطرب اولور • لیس للحسود راحة
شنیدم سخن پیشوای ادب • واو بو مقتداسی کبر له
مدرس و رهبرم بو سوزی اشتدی • بتندی برآشفت و گفت

ای عجب صدف ایله غضب ایلدی و باکا ایتدی ای عجب کمه
حسودی بسندت تا بی ز دوست • ورستدن یعنی شریکلیدن
حسود لکله مقبول کلمز • که معلوم کردت کز ایست بگریست • ساکت
کم معلوم ایله که عیبت ایدو مقبول در • گرا و راه دوزخ گرفت
از حسی • اگر او دخی دوزخ یولنی طوتدی ایسه خاست
و خباشتدن • ازین راه دیگر تو رفتی برسی • کیکی بو یوزدی
یولدن که مرله عیبت ودن آکا یرشورسن یعنی اول حسددن
اوتری دوزخه کیدرسن عیبتدن اوتری جهنمه کیدرسن
حکایت کسی گفت حجاج مردی خونخوار است • بر کسه ایتدی که
یوسف اوغلی حجاج قان ایچجی در یعنی قان دوکیجی و انصافسز
یوق ظالمدر • ولیکن ایچوسنکر بازار است • اول حجاجک قلبی
قتی طاشیدر سی کوهدر اصلا کیمسه یه ترحمی یوقدر • نترسد همی
زناله و فریاد خلق • خلقک آه و فریادندن خوف ایلمز • خدایا
تو بستان ازو داد خلق • ای خدا خلقک دادنی و حقنی
اول حجاجدن سن آل اولکه بویله دیوب دعا ایتدکده عسکر
جهان دیده پیر دیرینه زاد • زیاده عمر سورمش جهان
کورمش بر پیر انده حاضر ایمش • حجاجه بد دعا ایدن جوابله

پیر اثر و معقول بر نصیحت ویردی اول نصیحت بودر •
ز دوا و مظلوم مسکین او • که حجاجدن اول ظلم اثر که
مسکین مظلومک حقنی استرلر • که خواهند از دیگران
کین او • غیری لردن انوک کیننی استرلر یعنی حجاجه عذاب
ایدرلر خلقه ظلم ایتدکلرندن اوتری • غیری لر عتاب ایدرلر
چون الدکین طوتمکز دیبو • نخوست ازوی و روزگار
ببار • سن اول حجاجدن و انوکا فعالی و اصول الذن الحوت
بجوی الاچک و فراغت ایله • که صفه زیردستنی کندی روزگار
زبر دستنک دستندن مغلوب و مقهور ایلدی • نه بیداد از
ده مر بخشایدم • نه اول حجاجدن خلقه ظلم ایلدوکه باکه نصیحت
معقول کلور • نه بیراز تو عیب بپسندایدم • نه سن دخی اول
حجاجی غیبت ایلدککه باکه مقبول کلور • بد و دو ع بر و مدبری
با گناه • بیداد بخت گناه و ترضا ایلادر یعنی دوزخه کتمکه
سبب اولور • که پیمانه بر کرده دیوان سیاه • زیرا اول بدبخت
پیمانه سنی پر ایدو دیوانی سیاه ایلادی یعنی گناه ایله عمرنی آخره
ایرکوردی • و کرکس بغیبت پلیش مرو ود • غیری کسه خلقی
غیبت ایلمکه سببی ایله اول گناهکاره اردنجه کتمکه ایله •

مبادا که تنها بروزخ رود • اولیم که اول کنهکار دوزخ

یالکوز کیمه • مبادا اولیا ولسون معناسنه جایزدر ■

حکایت شنیدم از پارسایان یکی • ایشتدم که صوفیلردن

بر صوفی • بخلعت تجدید یا کوه که • لطیفه ایله براو غلیجه

کلدی و نظر ایلدی • و کر پارسایان خلوت نشین • با

خلوت نشین صوفیلر • ببیش غنا و ند و در یوسین •

اول صوفی ■ بو مالدن اوتری یتیب اتکا ایلداوکه غیبت

ودشوی ار حاصل کلام بوکه ذکر اول کوک که صاحب حسن ایلی

بو صوفی اکا میل ایتدی • وسایر صوفیلر بونی تعیب ایردی

غیبت اکل با شلولر • با خوانا این حکایت نهفت • عجب

بو حکایت بعنی اول صوفینک با قی صوفیلر ایله لعصوت حالی کزلو

قالمدی • بی صاحب نظر باز کشته دکفت • بو حکایتی صاحب

نظر یعنی شیخه ایشتکار و یدلر شیخ دخی اول صوفیلرینه

طریقی ایله ایتدی • که پرده بر یار شوریده حال • حاله پریشان

یار مقبول پرده • بر مرد و غیبتی فاش ایله • که غیبت حرامست

و غیبت حلال • دنیا لطیفه حرام و کلدرو غیبت حلالی و کلدر بعو

دخی جایزه درم لطیفه حرام و در و غیبت حلالدر • • •

بطفلی درم

حکایت بطفلی درم رغبت روزه خاست • طفولیت

زمانمده بکه صوم میلی قالدی یعنی صوم میلی بر دوبت ایله

ندانستم چپ کدامست و راست • اما شول طفل ایدیکه سول

و صاغی بلمز ایدیم که قنسی در ایدی و بر امره فرق ایتمز ایدیم

یکی عابد از پارسایان کوی • محله صالحلرندن بر عابد • بی

شستن آموختم دست وروی • اول کون بکه صوم ایدیت

بنجه المق کرکدر ایدوکنی تعلیم ایلدی عبویله دیو • که بسم الله

ول بسنت بکوی • که اول سنت ایله بسم الله دیکه یعنی وضوء

وقلندن بسم الله العظیم والحمد لله علی دین الاسلام دیمک سنتدر

دیدی • دوم نیت آورده تف بشوی • ایکنجی نیت کتوردر

و جنبی ال یو یعنی ایکنجی نیت ایکدر شافعی و • فرضدر ا جنبی ال

یو یو در • بس انکه وضو علوی دهنی سه بار • اندن صکره اغزک

ویوردنکه اوج کز یو • مناخر با نکشت کوچک بخاره • کوچک برمق

ایله بورنک دلوکلرن قرشد و قشی • بسبابه دندان پیشین

بمال • سبابه ایله اوک دیشلرک اوا آلر یعنی و شلکه بک ایله

تکلین مسواک سود رم • که درروز نهی است بعد از زوال

زیرا صوم ده بعد الزوال سوال منهی در • وزان پس سه مشت

واندن مکر بوذکه ایوج کرت یوغسل الوجه ثلاثا • ذ دستن کروکی
سرنا وقن • یوزک بر حدی باشک قیلی بتدکه یردن چکه التنه وارنجه
ور • و بر حدی بر قولاق یوشغندن بر قولاق یوشغنه وارنجه دن
من قصاص الشعر الی اسفل الذقن • ومن شحمة الاذن الی شحمة الاذن
وکروسیرها تا بر قولاق شوی • کرد و رسکر وکتی الترد که یوغسل الیدین
والمرفقین • ذ تسبیح ودوکلرنجه داخل یکوی • تسبیح ون دوکرن
وادعیه مأثوره دن اذکر بیلورن ویعنی دقو • وکرسیم
سرزان بعد غسل باقی • بردخی باشک مسح ایللر بانده تمکر
یا نعکه یوقدر مسح الراس وغسل الرجلین الی الکعبین •
هیئت خمستو بنام مرای • انجق بعد ربعو بوبله وداردست
تمام اولمیو الله تعالی لیکا اسم شریفی ایلیه بنام و • لمعد ن یا قسم المقتفی
جایزه ربعولنه متیمون ومنوعک تمام اولمسی وختمی انجق بعون
بوندن غیری بر سنه وهی یوقدر • کسر ازمن نداند ودین شیوع
بوطنوده • یعنی ایدیت مخصوص سیزن غیری وسندن بکمیه سیلی
بیتی کر فوتوت شد بیردو • کو دم زنی سن کرکویک بیری ذر توت
اولدی یعنی جمیع عمرنی بوکه صرف ایلدی • شنید این سخن وره
مرای قدیم • اسم کوی کتنه اسم بو سوزی اشتدی •

بشنوید

بشوریں وکفت ای خبیث رجیم • غضب ایلدی واول عابد
انبوی ای مرد و دخبیث • ترمسواک ودر یعنی کتی مقاست •
سوم • مسواک خطا ورو • ویدکی انجه آدمی مرد وده حکایت
بنی آدمی مردوده مو رهن روا ست • اولمش ومک اتنی بکتر اوکی
ایحب احدکم ان یاکل لحم اخیه میتا فکرهتموه • بومحلده اول
ایوست تعلیم ایدن کسکر غیبت اتمسی بیدن ایومکسه بیلمزوبرک
زیرا حضرت رسول صلی الله علیه وسلم ردن وصحابه کرام ون ومعلولن
الله تعالی علیهم اجمعین • وسایر مذهب لمقصدن امام لردن وسایر
فضلادن رحمه الله علیهم کم بونلردار عقوبه رحلت اتنلر دن
بونلردن وهی بکی بیلورا یلیه بونلر حقنده غیبت اتمکی اولمش
آدم اتنی یکرن • وکندو زنانتین حالحیا تن لمقصدن کمسه لری
غیبت اتمک ومقبول ملومق اولمش آدم اتنی یمکدن • ذ بیلر
غیبت ایلکا ولمش آدم اتنی یکدرا ول کمسه کو کسرهاتن اولمسون
کرکه حیاتن اولسون • ومن کور نا کفته نا خست • سن اکدوی
اول نامعقول سوزلرندن اغزنی • بشوی آنکه از حرفه بیهاشت
بیوسون اول کمسه کر وها نتی طعام لردن یعنی طعام اوک لوشندن
بیوی و وضوده • تمام اعتنی انزی اول اغزنی نامعقول سوزلردن

دعیتدن پاک ایلسون زبانی بو اثردن مهم والنم ودن • کسی را که
نام آمد اندر میان • بو کسته کذنامی او دنیهٔ کلدی وا وصا فی
یاد اولندی • به نیکوترین نام و نعتش بخوان • اول کمسه‌ی
ایورک نام وایورک وصف ایله اوقی یعنی اغا بوکلا ایله یاد ایله دایو
خلق ایله وصف ایله • چو همواره گوید که مردم خرند • چونکه دایما
دیمش خلق خره دیعا نلری وتحقیر ایدرسن • مبر ظن که
نامت چو مردم برند • ظن ایتمه کم سنک نامک آدم کبی ایلرلر
بعنی ساکه حرمت ایدروب ایو خلق ایله یاد ایلیه لر • چنان گوی
سیرت بکوی اندرم • محله ده نهاره و بجه سیرتی مجلسده سویله
که گفتن توانی بروی اندرم • که سوزلری ینه یوزنه سویلیه
قادر اولاسن • وگر شرمت از دیدن ناظرست • اگر سکا شرم که
یا نکده حاضر اولان ناظردن ایسه • نه ای بی بصر غیبدان
حاضرست • ای بی بصیرت عالم الغیب اولان الله تعالی معرفته جل وعلا لر
حاضر وناظر دکلمیدر • نیاید همی شرمت از خویشتن • سا که کندی کندن
شرم وحیا کلمزمی یعنی حیا وشرم کلمز
بو تقدیرجه استفهام اولمز • که او فارغ و شرم دارد ز من
سزا دل الله وقدکه عالم الغیب در • ومن بدن حاضر و فارغ وغافل

دبندن نتر

دبندن نترم طوترسن حکایت • طریقت شناسان ثابت قدم
ثابت قدم اولو یعنی تکمیل طریقت وتحصیل حقیقت قلمش صوفیلر
بخلوت نشستند چندی بهم • بر قاچ خلوتده بر یرده
بیله اوتردیلر • یکی زان میان غیبت آغاز کرد • اول اوتنا
بریسی غیبت اتکه باشلدی • در ذکر بیچاره باز کرد • بیچاره
ذکر قپوسنی آچدی وانی دم آتمکه شروع ایلدی • یکی گفتش
یارشور بن رنک • خلوتده اولان صوفیلردن بریسی اول غیبت
ایدن صوفی یه انیری ای دیوان شکلیار • تو هرگز غزا کرده
در فرنک • سن هرگز فرنکده غزا ایلدکمیسن • بگفتا زپس چار
دیوار خویش • غیبت ایدن صوفی اول صوفی یه ایتدی کند و
درت دیوار مکانی ردن • همه عمر ننهاده ام پای پیش
عمرا یا غمی ایلرو قومشم یعنی جمیع عمری غزات وغفلتله کچورمشم
چنین گفت درویش صادق نفس • صادق القول ودد بیر
اول صوفی یه بو یله ددی • ندیدم چنین بخت برکشته کس
بیجلینرنختی ده دنیده کمسه کورمدم • که کافر ز پیکارش ایمن
نشست • زیرا که کافر اول صوفی نک جنکندن ایمین اوتوردی
مسلمان زجور زبانش نرست • لیکن مسلمان انوک دلندن

و

ون
نک

وجوردن قورتلدی حکایت یه عوینی کفت وتوانم ومرغی
مرغ وت ظاهر اولش بر دیوانم لطیف ویری • حدیث کرده
بدانسان کریست • بو سوز کماول سوزدن تعجب لبه ویکد ایله
اصر سن • من ازتام مردم برستی بر مر • بن اکر خلقک نامنی
قباحت ایله ایلدم یعنی اکر خلقکده نی سویلکم لطا ایدیتم ■
بلویم بجز عیب ما ورم • والحمد فیتندن غیری سویلمز
کرده اشند بر جو که دحره • زیرا صاحب عقل ولنلر بیلورلر
کرطاعت بنهان بر کدما ور برد • زیرا بنهان اولنمیکه طاعتی
ما درایلدی حضرت شیخ رحمة الله علیه بونده اشعار ایدر که غیبتا زنی که
طاعتی یعنی ثوابینی چونکه غیبت اولنمش کیسه ویرلر ایلیه بونلر ترجمه
کسینک طاعتنده ثوابنی والدنی اولحور زیرا انن الیوکرده کوز
یعنی کر غایب سناوی بنلدم • بر رفیق کر کند وه وستلر بندن علیه
ولد عادیا او دلو • دوچرب ازو بر رفیقان حرام • اولا علیه
معدن کسروه رفیقلری امدن اکنده حرام دور بوبیته تفسیر ایدر
اند بکی مالتی باطل خورند • بر جا وللدکه اولرفیق انن وکل اکین
تو کرمالنی باطل ایله یعنی ناحق یره ییدرلر • ودم اکله مامنی برشیق
برنش • اکتحیسی اولکما تو کنا ینی قباحت وقدم ایله الدولی ■

اولنکی یوزنم

هرانکو برفت نام مردم بجان • هر اول کمسر کمه خلقک نامنی عارو قباحت
ایله یاد ایلیم • تو نیکو حظ از وی توقع مدار • سن انن کند
شکرکه یعنی انن کند و خلقکدن مدح وکنا امید طوتمه • کسی یعنی
من در جهان عاقلست • جهاندن بنم قتنده شول کمسه عاقلدر
کر مشغول حفظ وزجهان غافلست • که کند و یعنی کندوبا شی
وتنسنک صلاحنه مشغولدر و جهاندن فارغ و غافلدر

سه کس را اشید که

عیب روا است • اشتدم که او چ کمسه روا وجایزدر • وریعنی
ور کذ شتی چهارم خطاست • بهان که بواوچدن کچدکده دردنجی
خطاد نا معقولدر • یکی پادشاه ملامت بسند • بریسی ملامت
قبول ایدیجی پادشاه دور یعنی ظالم پادشاه دکه ظلم ایله مشهور اولمشی
وبنا ملغی قبول ایدن • کز و بر دل خلق بینی کزند • کماوله پادشاهدن
خلقک کو کلی امره ضرر کورکدن • حلالست از و نقل کردن خبر
حلال در اول ظالم پادشاهدن خبر نقل ایلک و ظلمندن خلقی خبردار
اتمک • مکر خلق باشند از وی بر حذر • تا که خلق اول پادشاهدن
حذرا ایده و لطف لر • دوم پرده بر دیه مشن • نیتی جایز اولنلرک
ایکنجیسی حیادنا ولنه حیا امدن پرده داور یعنی انوک غیبت

وقبا جنوی سنر ایدم وید • کز صعدی در بره وخویشتن • زیرا
اول ده میاکندوسی کندونک بره سنی برتار وکنز وکندیونکه صوبنی
فاکسیجر نتیجه ی کلا ابوه رکه شول کمسه کا اشکار افسق وفجور ایدر
وعزو وقارینک مرهرا ایدر اتوک کیبی نک غیبتی جایزدر غیبتا بله
ضرر یوقدر • نه خوشتر مدارای برادر نکاه • ای براه دانه
حوضه دوشمکدن نکا مطوعدر یعنی حفظ ایله • او وی مرا فته کردن
بچاه • زیرا اوله کندوسی بوینی اقدر فیوید دوش • سیم کز
ترازوی بارست کوی • یعنی جایزا ولنلرکا وجعی بلان سوبلجی
اکری ترازوده در یعنی بیع وشرا وخیانت وکذب ایدر • رفعل
بدش صبر واچ بکوی • اتوک نا معقول فعلندن صبر ایتمز بیلوب
ایسک بویله **حکایت** شنیدم که دزدی درآمد ز دشت
اشتدم که صحرادن بر حرامی کلدی • بدروازه سیستان وزد کیرز
سیستان شهرنکه دروازه سنده وچارسوسنده او غراوی کیر یعنی سنده
صاتون آلدم • بدزدید بقال از وی نیم دانکه • بقال اول وزددن
نصف دانکی یعنی بنجی قلیل اوغراوی جونکه ودزد بیلاکده بقالی
کوردی • بن دزد ودزدی بسی کارهانک • نا معقول ودزه باکه
وقفان کتوروی بویله دیو • خدایا توشیر وباتش مسوز

ادوزدی

ای خداوند وزدی آتشه یاقمه یعنی جهنمده قومه • که ره میزنند
سیستانی بروز • زیرا سیستانلو کوندز یول اوری یعنی وزد
بونکا ستحقانی شدن زیاده • وه • چه نیکو زد این رمز روی
ولیر • نه لطیف اوروی یعنی خوب ضرب مثل ایلدی بو رمزی
بر بیها ودان • دهقان بلنشیم سیر • توغلغوون د
وقتالقدن سیرا ولدق یعنی الات حرب وبهاورلقدن یکرندک
بو سوزدمان بو که کورم وکلدی بلکه انواع مختلفه یعنی شیوه
واردر • مثلا حرقه من یکرنکده اولور اولماز کمسه صوفی اولدی بحیه
وشعردن یکرنکده اولور اولماز کمسه شاعر اولد وعیجوی وسایره
وقی بونلره قیاس

کسی گفت با صوفی در صفا • بر کسه صفاده بر صوفی یه ایتدیکی
ندانی فلانت چه گفت از قفا • بلمز سن فلان کمسه سنی آرقه کدن نه دیدی
بگفتا خموش ای برادر بخفت • صوفی اول کسیه ایتدی یاسم دی ای
برادر ویو یعنی اتوک سوزنی باکه نقل ایلمه • ندانسته بهتر که
دشمن چه گفت • یعنی دشمنک دیدیکی نا معلوم بکر کدر حضرت شیخ
رحمة الله علیه قصه منا سبقا ایله بند و معرفت بیا ننه شروع ایدیک
کسانی که پیغام دشمن برند • شول کمسه که کوکد دشمنک خبرنی الدرنر

یعنی دشمن سنکا اردکجه بو بیله دیدکه بو خبری ویردیلر • زدشمن
همانا که دشمن ترزیش • ایله طوت که انلر دشمن دن و دشمن دکلر
کسی قول دشمن نیارد بر دوست • برکیسه دشمنک سوزینی دوسته کتورمز
مکر انکه در دشمنی یار اوست • مکر اول کیسه کتورور که دشمنلک
اول دشمنک یاری و معینیدر • نیارست دشمن جفا کفتنم •
دشمن یکره جفا و یکله یعنی جفا اکلو قاوزا دوکل • چنان کن شنیدن
بلرزد تنم • اجتلیر که دشمنک سوزنی اشتکدن بنم تنم و تن در
یعنی دشمنک سوزنی کتورنلر زیاده حضور اولورم دشمندن عفور
اولدقدن • تو دشمن تری کاوری بر دهان • سن اول دشمندن
دشمنکسن که انوک سوزنی اغزکا الدیغک کتوردکن یعنی سویلیرسن
که دشمن چنین کفت اندر نهان • که دشمن تنهاده اردکه بویله دیدی
سخن چینی کند تازه جنک قدیم • غماز قدیم خصومتی تازه ایلر
بخشم آورد نیک مرد سلیم • سلیم القلب لطفه ایو کیسه یی غضبه
کتورور • ازان همنشین تا توانی کریز • اول مصاحبدن قادر اولدیغک
قادر سن قاچ • که مر فتنه خفته را کفت خیز • که اویومش فتنه یه
قالق دیدی یعنی فتنه نک ظهورینه سبب اولدی • الفتنة نائمة لعن الله
من ایقظها ■ فته فای بای بکرد • کرد مطایر و مطایی بکرد

باغلمغی اولمغه

سیه چال و مرد اندرو بسته پای • بو قاغی و کیشی انده ایاغی باغلو
به از فتنه از جای بردن بجای • بر بیردن بر یره فتنه التمکدن یکدر
یعنی اکی کیسه اورتاسنه فتنه برا قمقدن ایاغی قیدده اولوب بریره ■
حرکت اتمامکدر • میان دو تن جنگ چون آتش است • اکی کیسه اورتا
جنک آتش کبیدر که ایکیسنه بیله ضرری وارور • سخن چین بد
بخت هیزم کش است • بد بخت غماز هیزم چکیجی یعنی طاشیجی در
اناما بینهما اولان عداوت و خصومته بادی و سبب اولور ■

سنه

فریدون وزیری پسندیده داشت ■ فریدون که بر عظیم پادشاه
ایدی مقبول و عاقل وزیر طوتر ایدی یعنی زیاده ایو بر وزیری
وار ایدی • که روشن دل و دور بین دیداشت • که اول
وزیر روشن کوکل و اراق کورجی کوز طوتر ایدی یعنی اهل نظر
و صاحب بصیرت ایدی • رضای حق اول نکه داشتی • اول
وزیرک اخلاق حمیده سیدن بری بو ایدی که اول حق تعالی حضرتنک
رضاسنی حفظ طوتر ایدی یعنی رضای ربانی رعایت ایدوب امرینه
امتثال ایدر ایدی • دکر پاس فرمان شه داشتی • کرو یعنی
دخی پادشاهک فرمانی حفظ طوتر ایدی و حکمنه اطاعت ایدر ایدی •

حضرتلرینه بوزلنمرقین فقرا ورتاسندن بنی شعلق بولکه بیتی ذکر
ایلدی • بهر عامل سند بر علوفه بنج • ایچون نا معقول عامل فلوق
امنه بر بنج وزحمت قو یعنی معقولا ایلر بویله دیو • کدرتن بکن
توفیر کنج • کرخلقک مالنی الوب ملکک تدبیر ونظامی ودرد کنج ومالی
وافر ایلکدن • اگر جانب حق بداری نگاه • اک حق تعالی حضرتنک جانبنی
نگاه طوتمیه سن • وامرینه اطاعت اتمیه سن • کز نعمت رساند مهم از پادشاه
حق تعالی عز اسمه سکا بو پادشاه دن ضرر ایرشدرر • وادنوکی ایلهسنی
هلاک ایدر • یکی در لت بیش ملکبا مداد • بر کمنه وزیری عزل اتدکدن اوزره
صباح پادشاهک قتنه کندی و پادشاهه بویله دعا ایلدی • کدمر
روزت اسایش وکام باد • که هر کون دنیاده سکا اسایش ومقصود
ومراد وسرور اولسون بویله دیدکدن صکره وزیری عزل اتمکه شروع
ایلدی • عرض شنو ازمن نصیحت پذیر • بندن بر سوز عرض اشته
یعنی عرض کلمه نصیحت قبول ایله • مزادر نهان دشمنت این وزیر
بو وزیر نهان ده سکا دشمن در اگر چه ظاهرا مهر ومحبت اظهار ایدر
عداوتی نه درجه ده ایدکن بیان ایدر • کس از خاص لشکر نماندت که وام
لشکرک خاصه وعامه سندن کمسه قالمشدر • که سیم وزر از وی نیارد بوام
وام مکر وزیردن سیم وزر قرض اتمیش اولمیه جمله عسکر اندن سیم وزر

ترقی المنزلردر

ترقی المنزلردر • بسر بر هجمی کد چون شاه گردن فراز • اماشو شرطله
المشلردر که چون عاله قدر بو پادشاه • بمیرد دهند آن زر وسیم باز
اولدقده اولدقدری سیم وزری کیرو ویرن • نخواهد شدن ازبن
فقه پرست • اول فقه پرست یعنی بو دلبر یعنی دیری استمن •
مبادا که نقدش نیاید بدست • اولمیه که انوک نقدی یعنی قرض ویردکی
سیم وزری الینه کلمیه ضایع اولوره کیبی پادشاه • چونکه اول کمه دن
بو سوزی اشتدی • یکی سوی دستور دولت پناه • دولت
پناه وزیرک جانبنه بر نظر ایلدی • بچشم سیاست نگه کرد شاه •
سیاه کوزی ایله پادشاه و بویله دیدی که کردنت نکک معناسی
مراع اوله قیداولندی سهو لتمعنا ایچون • که در صورت
دوستان پیش من • که نیم اوکمن دوستلر صورتنده سن •
بجا مرا بی برابر پیش من • پس نه سبیدن خاطر ایله دشمنم سن
یعنی نیچون قلبکدن بکا عداوت ایدرسن حال بو که سایه ده دولتکده
بو قدر عرض عزته ایرشمشسن • وزیر چونکه پادشاهدن بو سوزی
اشتدی • زمین پیش خدمت بوسید وکفت • پادشاهک تحتی
اوکنده یر اوپدی واتدی معقول فعلا بودر • چو پرسیدی اکنون
نهفت • چونکه سؤال ایلدک شمدی سکا نسترایلدکلانبوکلدر •

چنین خواهم ای نامور پادشاه • سنک عقلک بو یله استرم ای ولی
پادشا • که باشد چو من عالمت نیکخواه • که خلقی بخیلیز سنک
عیبک دوستک اوله • چو مرات بیه و عدوم سیم بی • چونکه
بنم سیم و زروم که دعوسی سنک موتکا اوله • بها بیش خواهند
ازیم من • بنم خوفندن قرض ویردکم سیم وزری طلب ایلیم
دیو سنک بقا که زیاده استرلر • نخواهی کم مردم بصدق و نیاز
استرم سن استرم که خلق صدق و نیاز ایله • بسرت سبز
خواهند و عمر دراز • سنک باشکم سبز و تازه استیهلر یعنی
سنی صحتا و نزه استیه لر • و حق تعالی حضرتندن عمر اسعد ساکطول
عمر استیه لر • غنیمت شمارند مردان دعا • ما لا مرد لر یعنی اولولر
دعای غنیمت عد ایدرلر • که جوشن بود پیش تیر بلا • زیرا دعا
بلا اوقنه کا جوشن اولوب • پسندید او دشهریار انجه
کلف • پادشاه بکندی اول سوزی • و زیرکند ونک کرمش
لعلوف قاتی بین انوک کلامن بیان ایلدی • کلاه و تیش زناز که
بر شکفت • پادشاه مهکر کلبی لطیف یوز نازک لکندن و لطافتندن
چلدی یعنی وزیرک بو سوزندن پادشاه مهکر یوزنه نضارت و
طراوت کلدی • دقدر و مکانی کروستور واست • شوله

قدرو رفعتن

قدر دو رقصدن کرو ذیر طوتر ایدی • مکانش بیفزود و
قدر بر شهر است • اول وزیرک مکان و مرتبه سنی زیاده
ایلدی و قدرینی رفیع ایلدی • ذبن بیه کلام ایلدوکه اوکلج
مرتبه سندن انوک رفعت و منصبی زیاده و رفیع ایلدی •
حضرت شیخ رحمه الله علیه حکمت و معرفت بیانه شروع ایلدی •
ندیدم ز غماز سرکشته تر • دنیاده غمازدن سرکشته دکل •
و سرا بیمه برک عکسه کور مدم • بکون طالع و بخت برکشته تر
منعکس یعنی الجق طالعلو و بختی و نیشته کمسه یعنی غماز کبی
دولتسز و سیاه و لتسز یوقدر • دو نادانه و پیر رایکی کرا دوست
نادان کلندن و پیر و نا معقول رای لو کلندن که اول غماز
خلاف کلند و درمیان دو دوست • اکی دوست اور تلسنده
خلاف و عداوت براغور • کنند این و آن خوش دکر باره دل
بدوا و یعنی اکی دوست کرو کو کل خوش ایدرلر و عقلنی ترک
یدوب دوستلق ایلرلر • وی اندر میان کوربخت و خجل
لیکن اول بدبخت غماز اورتاده کوربخت و خجل اولوب •
میان دو کس اتش افروختن • اکی کمسه اورتاسنده آتش شعله
لندرمک • نه عقلست خود در میان سوختن • عقل یعنی معقول

ود

دکلدر کندوسنی اورتاوه یاقنیبو وصو دخی تمکین ورمقوله
دکلدر کندوسنی اورتاده یاتق • چو سعدی کنج خلوت
جنبید • سعدی کبی خلوت و عزلت ودوقنی شول کمسه طاتدی
که ازهمه دو عالم زبان درکشید • که هر ایکی عالمده زبانی چکدی
یعنی خاموش اولوب کمسه ایله اختلاط ایلمدی • بکوی ایچده انی
سخن سودمند • سویله اول که بیلوردن فائدهلو سوز ودر • وکو
جمع کسمرا نیاید پسند • واکر اول سوز هیچ کمسنه مقبول کلمز
ایسه دخی • که فردا پشیمان برآورد خروش • ربما یارن قیامتده
پشیمان اولوب خروش و فغان کتوردر یو یله دیو • که آوخ چرا حق
نکردم بکوش • که ای وای نیچون حق سوزه قولاق ایلمدم یعنی
نیچون نصیحت مقبول اتمدم ویو زارلق ایدر اما اول وقتده فائده
دیرمز

زن خوب فرمان بر پارسا • صلاح اوزره اولیجق ومنکوحه فرمانی
بلدیجی و حکمنه اطاعت ایدیجی خوب روی عورت • کند مرد درویش را
پادشا • بو اوصافلو عورت درویشی وفقیر ارینی پادشاه ایلر
برو پنج نوبت بزن بر درت • یوری پادشاهلر کبی نوبت اور
بش نوبت حال • که یار مکموافق بود در برت • که سنک سنکله

یا فقر وفنکی

یا فقر فنکی بر موافق یار اوله که مرلهکندو ندیمخاتونی وار •
همه روز اگر غم خوری غم مدار • ودکلی کون اگر غم یرسن غم
طوتمه یعنی اگر فقیر الحال ایسک ایکی حضور اولمه • چو شب
غمکسارت بود در کنار • چونکه کیجه غمکسارک کنارکده اوله •
کرا خانه آباد و همخوابه دوست • کیمک که خانهسی معمور ودر قولاغی
جفتدن وخاتونی اکر دوست و ورصداقت جفتدن • خدا را برحمت
نظر سوی اوست • حق تعالی نک جل جلاله رحمت ایله انوک جانبنه نظری
واردر • چو مستور باشد زن خوبروی • چونکه خوبروی
عورت مستوره وصالحه اوله • بدیدار او در بهشتست شوی
اول خاتونک دیداری ایله زوجی جنتده در • کسی بر گرفت از
جهان کام دل • جهاندن شول کمسه کوکلی مرادینی حاصل ایلدی
که یکدل بود با وی آرام دل • که آرام دل یعنی خاتونی ونیادی
انوکله تمام یکدل اوله یعنی انوکله ور کلی صداقتله متحد اوله
ورجمع پرده حیاینی اولمیه • اگر پارسا باشد و خوش سخن • اگر
خاتون مستوره و شیرین سوزلو دکلی یوزلو اوله • بنگه در نکوئی
ور زشتی مکن • انوک خوب رویی کلنه وزشت کلنه نظر ایلمه قبول
ایله • زن خوش منش دلستان تر که خوب • لطیفطبیعتلو دولت

خوی لو عورت کوکلی الور دکدر لطیف دکدر • بر خوی لطف خوب
روی عورتدن • که امیر کاری بپوشد عیوب • زیرا اول عورت
مصلحته قریشمق کله ملایمت و مزاج کیر کلدن زوجی ایله تمام اختلاط
ایدوب عیبلرینی ستر ایدر • بسر دار بدی چهره و زشت خوی ■
سیئی الخلق لطفدن بر صورتلو خاتوندن طوب التذکره
زن و بو سیمای خوش طبع کوی • لطیف خوی لو ای طبع لو لطفدن
و بو صورتلو عورت یعنی نامعقول خوی لو خوب روی عورتدن
خوش طبع لو زشت روی عورت طوب التذکره چنکه قتل قبول
و مرغوب و مطبوع اولمقدن • چو حلوا خورد و سرکه ار دست شوی
دیرا خوش طبع لو لطفدن عورت زوجنک الندن سرکه یی حلوا کبی ور
دیر دیو زنخ آکشمز • نه حلوا خورد سرکه از دوره روی • اما ترش
روی و بد خوی خاتون حلوا دخی یمز • دلارام با شد زنیکخواه
ذوجنه نیکخواه و دوست لطفدن عورت دلارام و دلستان اولور
ولیکن از زن بد خدا یا پناه • اما یرامز و بد خوی عورتدن ای
خدا سن حفظ ایله • چو طوطی کلاغش بود هم نفس • چون طوطی که
کلاغ انوک همنفسی و مصاحبی اوله • غنیمت شمارد خلاص از
قفس • او لطوطی قفسدن خلاص اولمغی غنیمت عد ایدر جو یونده

تنبیه چون

تنبیه چون وفا اولمق قاینده حضرت شیخ رحمة الله علیه حکمت بوروب
باشندشروع • سرا نکه جهان پر بلا وارکه • جهانی پاکشا اداره
دغدغه تقویمی اختیار ایله • وکرنه بنه وه بیچار که • والا بیچاره
وشفقته کوکل قویمی راضی اوله ■ که جای روتی به از کفش تنک
یالن ایق کزمک بکدر طار پشمق ایله کزمکدن • بلای سفر به که
خانه جنک ■ سفر بلاسی بو قدر مشقت ایله بکدر خانه ده بد خوی
زن ایله جنک و خصومت اتمکدن السفر قطعة من السقر • بزندان
قاضی کرفتار به • قاضی نک زندانینه کرفتار اولمق بکدر بعد
الطلاق کابین دن اوتری • که در خانه دیدن برابر وکرده
که خانه ده ابروا ورهم کوکور مکدن یعنی خانه و ملطفدن بد خوی
عورتک قاشنی اوزره بوروشق کورمکدن • سفر عید باشد
بر آن کدخدای • اول خانه صاحبی اوزره سفر عید اولور • که
بانوی بد رشتش بود در سرای • که انوک خانه سنده زشت روی
و زشت خوی خاتون ایله اوله • در خرمی بر سرایی به بند ■ که
خرملق قپوسنی شول سرایه اوزره باغله یعنی ذوقا اول سرادن
مفقود و سرور استمه • که بانک زن از وی بر آید بلند • که
عورتک آوازی اول سرادن بلند بولاری کله • زن کلام کی

كله
كله

شول عورتکه اوازی خانه دن طاشره اشیده له ارتق اول عورت
ایلکامید طوتر • چون زن راه بازار گیرد برو • چونکه عورت بازاره
طوتر وکندو دخی نامحرمدن ستر اغبه اور وحفظ ایله • الرجال
قوامون علی النساء • وگرنه تو در خانه بنشین چو زن •
وکر عورتکی ضبط ایتمیسن باری خانه ده عورتکی اوتور • آلوده
دامن سوی مرد کوش • اگر عورت ارکجا نبنه قولاق طوتمیه
وسوزنه متبوع ایتمیه • سر او بلی بخلشی در مرد بوش • عورتک
سرمه رنکلو سراویلی یعنی اتوک کوک طونینی ارتر کیید کده ارکک
ایکی عورتنی ضبط ایتدکده قادر اولمدی • زن را که جهالت و
نادانی • بر عورتکه جهالت وحیلت وخیانتی وار ایسه • بابوس
ضلع زن خوانی • حقیقتده کندو بانکا امرندن بلا طلاق ایله
چو در کیدبه جوا امانت شکست • چونکه زن جو کیدیسندی امانتی
صدی • زا انبار گندم فروشو دست • بغدای انبارندن دخی
ال یووانش وخی خیانتی مقرر یل یعنی چونکه زوجه کتوره که اسبابه
خیانتی روا طوتدی کندو نفسنه وخی خیانتی جائز ومقبول طوتر
بر آن نیز حق نیکویی خواستست • اول نیز امرندن حق تعالی
معرفة ایلک وفاتی طلب ایلشدر • که با او دولی ووست زن راستت

که اول کسه

معهودی بیگانه
عند بیرن [illegible]

که اول کسه ایلد اتوک عورتنک الا وقلبهر استرن • الی دامنت
دیکلن مرله محرم ایله مصاحبت ایتمه ویکر جون عورت نامحرمک
یوزینه کلرعو اشنالق ایلدی • وگر مرد کو لاف مردی عزن •
اول عورتکه زوجه سی ارتق مردلک لاف اورمسون که بر عورت
ضبط ایتکه قادر اولمدی • ز بیگانه کان چشم زن کور باد •
نامحرملردن عورتک کوزی کور اولسون یعنی هرکز نامحرم کورمسون
جو بیرون شد از خانه در کور باد • اما چونکه خانه دن طشره
کندی قبره اولسون یعنی اولسون ارتق خانه یه کلسون
زن شوخ جون دست در حیله کرد • کستاخ ودیدا او عورت
اتی قیلدی التدی یعنی کندو وسخی زینت ایدوب نامحرملق اره کوردی
برو کوبشه بر وعمرد • اول عورتدن دارسون زاتیم لی الثی
زوجنک یوزنی یعنی یوزی امرندن قوسون یعنی یوزنه سورسون
زیرا عورتنی ضبط ایتمدکدن اوتری یوزی قان اولسه کرکدر
بار عورتنک الی ایله یوزی قان اولسون • چو بینی که زن پای
برجای نیست • چون کورسن که عورتک ایاغی بر یرده وکل
متصل حرکت امرندر • ثبات از خردمندی و رای نیست
عالقدن ورای دن شا بو قدر مدار وایم نامحرملر ایله مصاحبت

قیلم

ورد

ایلمدی • کرچه از کفتن ورودهان نهند • اول کونم عورتك
اللذن خلاص بولمقدن اوتری قاچ عساکر اغزندوشن کرسنی هلاک
ایلیه • کم کردن بر آن زمان کاه برنهند • دلبر اغارده تنرا یله یعنی
کیدی کبک ایلیه وبرلمکدن او کمک یکدر • ببوشانش ازم دیبا
روی • یاد کمسه‌دن عورتر یوزنی اورتدن • وکرنشنود چه
زن انکه چه سوی • اکر عورتك سنك سوزکی مقبول ایلمیه ازکر
عورت نه ادر یعنی عورتك ضبط اتمدکدن صکره سنك ایله عورتك
اورتاسنده جمیع ذوق یعنی فرق یوقدر • زن خوب وخوش طبع
گنجست ومار • خوب روی وخوش طبع زن کنج ومار در • زیرا
خوبروی وخوش طبع اولسی جهتی ایله کنج کبی در • اما ضبط اتمی
وتا محرملرکوزندن حفظ ایلمکی اعتباری ایله کوسترکلاد مار
کبی در دیو پتک ایله زیاده دمشی اولور
چو درویش چه کند کر کنند طالب درست • کنج ومار وکل وخار وغم وشادی بهند
بعض نسخه وسخار برنیز باد لفظی واقع اولور دیو که دذجست رشنته شعند
رهاکن بر درشت ناساز کار • موافق اولمین قبیح الوجه عورتی
ترک ایله یانکه کتور مه • زیرا حسن خلقی ونه حسن وخلقی واردر
حکایت جو تعزامدابن بکسخن زان ودن • بو بر سوز

اول ایکی کمسه

اول کمسه‌دن نه لطیف کلدی یعنی زیاده خوب واقع اولدی • کرسرکشته
بودش از دوست زن • کر اول ایکی کمسه زن اللذن سرکشته ویجاره
اولدلر • یکی کفتش مرزن بی مباد • اول ایکی کمسه‌دن بریسی
ایتدی جهانده عورت کندوسی یعنی عورت جنسی اولمسون •
زن کوئی ای دوست خوبو بهار • ای دوست خوبو بهار روده یکی
یعنی غیر عورت ال • کر تقویم پاره خنیاید بکار • زیرا اسکی
تقویم ایشه کلمز یعنی فایده ویرمز تقویم لغتده صورت
معناسنه در • شکر کلام قدیم ونه وجمی سطور در • لقد خلقنا
الانسان فی احسن تقویم • اما بونده مجرد متعلق لطافت
تقویم مرادر دیکلن صورت معناسنه در ایدر • زنان شوخ
وفرمان ده وسرکشته • زن لره شوخ لر وحکم ایدیجی لر وسرکش لردر
وکیلکی شنیدم کرود بجوشند • اما اشتدم که اول زن لره اینده
ولطیف لر وخوش لردر • کسی را که بینی کرفتاریزن
هر کمسه‌یی عورت کرفتار وطالب وراغب کورسن • مکن سعدیا
طعن بروی مزن • ای سعدی انوکا وزن طعنه اورمغله
یعنی طعن ایلمه • توهم جور بینی وبارش کشی • سن دخی اوله
زنك جورنی کورسن دیوکنی وبلاسنی چکن • اکر یکبا سخن ورن

کنارش کش • اکر بر سحرا اوله زنی کنارینه چکسن یعنی قوجاغونه
ایدرسن **حکایت** جوانی زنا ساز کاری بی جفت • بر جوانی
عورتنک موافقتسز کلدن وبلج وعناددن • بپیری مردی تا بالیه
وکفت • بر پیره ویرکتنی ایلدی یعنی شکایت ایلدی وایدی
مقبول قول بعد • کران باری اردست این عقم پیر •
بر قوی وغالب خصمک الندن کم اولمه خاتون ودر بر ثقیل یوک •
چنان می بوم کاسیاسته زیر • انجلین الالم که وکرمنک التحاشی
الدن یعنی وکرمنک التنده طاشی کبی زیاده ثقیل یوک الالم مرا
زیاده بلا ومشقت چکرم ویکدر • بسختی بنه کنفش عوام ده
پیر چونکه جواندن بو سوزی ونرشکایتی اشتدی اکرا ایتدی ای
کشی سخت کلدیکی راضی اوله واتن کمعیا یه تحمل ایله • کس از مردن
نکرددی تحجل • زیرا کیسه صبر ایلکلدن تحجل اولماز • زیرا صبر ایلمه مصلحت کار
معصوم مقرردر • بتبسته بالابیای قانسور • کچه ایله دست
طاشی سن ای قانه یاتجی یعنی کچه ایله انوک استنه چقرسن • چو یلنک
زیرین نماشی بردر • چونکه بویله ورد ینجون کوندزا الدا طاشی
اوکرشن که عقیده کار نیوبت ورد • چو از کلمبی دین باشی چوش
چونکه بر کلدخدا ننندن خوشلق وفائی کورمش وکلی ومنش اولدوقن

روا باشد از چو خارش کشی • رواودر اکر انوک خارینک جورینی
چکرسن • ودخی که هر بوستانبار نش جوری • بر درخت کرداری
میوه سنی یرسن • تحمل کن که خارش خوری • تحمل ایله اوله
وقت که انوک خارنده یرسن زیرا معقول المعون بودر • • •

پیر چو نزد بر کرزشتش نشیند • بس که چونکه بیلراری ونزن
نکوری • زنا کحسان کو فرار نشیند • دی اکاخانده لعلعون
ناعمروردن اراق زکرا وتورسن • بر سینه اتشی ناید ورواحت •
بینه قتنی الشی شعله لندرمک لایق ومعقول دکلدر • که
تا جسم بر هم زده خانه سوف • ذیرا سن کوزکی یوموب اچجه
خانه تمام یاندی خانه ده تمام یاقدی معناسند وفی قابلدر ■
چه خواهی که ناحت نماندی بجای • چون استرسن که ناعک
یرنده قالمه وعوضک اصلا نقصان کلمیه • بس بر خردمند
اموزدرای • فرزند که عقل اولق یعنی علم ومعرفت تعلیم
ایله وراءی ونذبیر اوکرت • چو فرزند ورا نیش نباشد
بسی • چونکه اول بی که عقل ومعرفتی ورای وتدبیر ده اکه
چوق اولمه • بمیرد از تو نماند کسی • اولکدن دسنرن برکسه

قالمز که سندن صکره سنک نامکی احیا ایده • پسر ز ده کار اکر سخنی بر
ی بچه چون زمان که پسر سن تخلق ایلدی و بلا مشقت کوردر ▪
پسر چون پدر نازکش پرورد • چونکه پدر پسرنی نازک ایله
و پرورده خاطرنی رعایت ایدر پسر لفظنک معناسی مصراع اوله
قید اولندی سهولته معنی ایچون • خردمند و پرهیزگارش برآر
اول پسری عاقل و صالح حاصل ایله یعنی علم و صلاح تعلیم ایله که
بو حال ایله بیویه • گرش دوست داری به نازش مدار • اکر فرزندکی
سور ایسک اناز ایله طوتمه زیرا کتصره پر صکره زمانده چوق
زحمت چکر • به خردی درش زجر و تعلیم کن • عالم صباوتده اکا
زجر و تعلیم ایله یعنی علم و هنر و ادب تعلیم ایله • به نیک و بدش
وعده و بیم کن • اول فرزندی ایو ایله وعده و نامعقول لقا ایله
تخویف ایله یعنی اکر علم و هنر تحصیل ایدر ایسک سکا انعام و احسان
ایدرم وی اکر فضل و معرفته سعی ایتمیوب هوا و هوسده مایل اولور
ایسک سکا زیاده زجر و تأدیب ایدرم وی • نوآموز را
ذکر و تحسین و زه • مبتدی و مبتدیه مدح و تحسین و آفرین
ز توبیخ و تهدید استاد به • استادک اکا تهدید و توبیخیدن
یک و اولادر • بیاموز پرورده را دست رنج • فرزندک

کسب وهنر

کسب و صنعت تعلیم ایله • وگر دست داری چو قارون بگنج
اکر قارون کبی کنج و ماله قدرت طوتر ایسک و غنی اولورسک اعتقاد
ایله • چه دانی که گردیدن روزگار • نه بیلورسن که روزگارک
دونمسی • به غربت بگرداندش در دیار • غربت ایله اول فرزندی
دیارنده یعنی یاردن و دیارندن دور ایده که کندو مملکتندن بعده
مال و کنجی الندن چقه و تمام محتاج اوله ▪ مکن تکیه بر دستگاهی
که هست • اعتماد ایله شول قدرت اوزرینه که وار و یعنی شمدیکی
الکده اولان مال و قدرته اعتماد ایله • که باشد که نعمت نماند
بدست • زیرا اوله که نعمت یعنی احتمالدر که سیم و زر الکدن قالمیه
دخی محتاج اولمق لازم کله • چو بر پیشه باشدش دسترس
اما اول پسرک چونکه بر صنعت اوزرینه قدرتی اوله • کجا دست
حاجت برد پیش کس • کیمسه اوکنه قنده حاجت الی اوزادر و احتیاج
عرض ایدر • بپایان رسد کیسه سیم و زر • و دنیا ایله پر اولان
کیسه پایانه ایرشور • نگردد تهی کیسه پیشه ور • اما
اهل صنعتک کیسه سی بوش اولماز • دخی عمری اولدقجه بر خلل
قالمز • هر آن طفل کو جور آموزگار • هر اول طفل که
استادک جورنی • نبیند جفا بیند از روزگار • کورمیه

البته بعزّ کاروَن جفاکور بر ایسو زانکو دارد در راحت رسان •
فرزندکه یوطوت و راحت ایرشدر جمیع لوازمنی کوروانی غیره
محتاج ایلمه • که چشمش تمایل بدست کسان • که اول فرزندک
کوزنی کسه لرک الندن قالمیه یعنی کمسنه لرک النه باقمیه • هرانکس که فرزند
غم نخورد • هر اول کسه فرزندک غمنی یمیکی وانی بر فن تعلیم کوروب
کوزتمه‌ی • دکرکسی غمش خورد و بدنام کرد • غیری کمسنه اول
فرزندک غمنی یدی اما انی بدنام و رسوای ایلدی • زنهار و لطفون
پسر لرکی • نکه دار از اموزکار بدکش • اول فرزندکه نامعقول
استاددن حفظ ایله یعنی فاسقی و ملحدی اکر استاد ایلمه •
که بد و بخت و کمره کند چون خود مش • زیرا استاد اول پیری
کندو کبی بدبخت و کمراه ایدر • نه ای که سعی عمرها ازمه یافت
بلمزمیسن که سعی عمرلرده یدن بولدی • نه هامون نوشت و نه
دریا شکافت • نه صحرالری ایلدی و نه دریا یاردی یعنی صحرا او
سیاحت و نه دریاده سیاحت ایله بولدی • بخوردی بخورد و از
بزرکان قفا • بلکه عالم صباوتی اولولرون قفاسنه سلّه یدی
و تادیب کورودی • خدا دوش اندر بزرگی صفا • اول احلدن
حق تعالی حضرتی ملاملا سعیدی بیوک کلدن صفا و بروک کرم قد

فضل و معارف

فضل و معارف مظهر و نشری • هر انکس که کردن بفرمان نهد
هر اول کمسه که اولولرک حکمنه بیون ویردی و امرلرینه اطاعت ایدی
بسی بر نیاید که فرمان دهد • چوق زمان کلمز که اول کمسه غیره
فرمان ویرر و صاحب حکم اولور • حکایت • شبی دعوتی بود در کلو
حضرت شیخ ایدر عالم شبابده بر کیجه بزم محلّده بر دکون اولدی
ز هر جنس مردم در و انجمن • هر جنسدن آدم اول دعوتی
جمع اولمشدی • چو واز مطرب بر آمد زکوی • چونکه مطربک
آوازی محلّه دن یوقاری کلدی یعنی سازچالنمغه و ترانه و ترکی
باشلندی • بکردون شد از عاشقان های و هوی •
عاشقلردن های و هوی آوازی فلکه کتدی بو حالتده زیاد •
شوقدن کتابه ورد • پری پیکر محبوب محبوبمن بو پری
پیکر بنم محبوبم ایدی یعنی پری صورتلو محبوبم وار ایدی
بدو کفتم ای دلبر خویشتن • اکا ایتدم ای بنم محبوب مدلیم
درا با رفیقان ما در جمع • رفیقلر ایله بجموعه مجلسه کل پس
که روشن کن مجلس ما چو شمع • که شمع کبی بزم مجلسمزی روشن
ایلیه‌سن • بیت • یکشب زچهر مجلس ما فروغ ده •
تا شمع کوشه بنشیند و چراغ مهم • شنیدم که می رفت

من

و با خویشتن

اشتدم كه اول محبوب كيدن ايرى دكند و كند كسنه • هم كنت
با من كداى بادسى • يكه ايدى ايرى كاى تم يارم يعنى ظاهرا
بنى مخالب طونتوب كند وكند يسنه ايدى ايرى • محاسن ميى
مردان نكارك بدست • ار لوكى اكل ايله مستملح طوتيتر يعنى
هنوز خطكه تمام كلمشى اوله • نه مردى بعد بيش مردان نشست •
مردلواوكنس اوتورمق وانلرايله هم مجلس اولوب مصاحب •
ايلك اركك ولايق وكلدر • سيه نامه تر زان مخنث محوا •
اول مخنث دن سينه نام لوركه كسه طلب ايلمه و انون سعادتسز
عالمده كسه واروويد • كه پيش از خطش روى كرد دسياه •
كه خطى كلمزدن اول انوك يوزى سياه اوله • اتان نه حميت بيا
كد بجث • اول غير تسزدن قاچمق دانا ق اولمق كرك • نامرد
اسمردان بر بجت • كه انوك نامرده كلم وو ناه فرا ولرك يوزى
صو يين وكدى • عرض لرز فلك ايركوروى • پس كوميان قلندر
نشست • پس كه اوقلندر ديار ورتاسند اوتوروى وانلر ايله
اختلاط ايلدى • پدر كوز خبر شد غيرو سوز و دست • بابلنه وى كه
ول پسر كه خير و نعمتدن اليوسون وانوك اصلاحندن اميدى
قطع ايلسون • ورلعنش خورد هلاك و تلف • اول پسر كه هلاك

و تلفى بيرنج ورايتع يم ونده حضور اوله • كه پيش از پدر
مرده به ناخلف • ونى ناخلف بابلندن اول اولمكى يكدر •

خراب كند شاهد خانه كن • خانه خراب ايدجى محبوبى
خراب و رسواى ايدن • برو خانه اباد كن برزن • يورى زن
ايله خانه كه معمور اباد ايله • نشايد هوس باختن باكلى •
لايق دكلدر شول كله محبوبه هوس ايلمك واكه كوكل ويرمك
كه هر بامداش بود بلبلى • كه اول كوكه هر صباح بر بلبلى اوله •
موجود دراز مجلس شمع كرده • چونكه بر محبوب كند كنى هر بر
مجلسه شمع ايلدى وهر كيمه اولوب مجلسه واردى • تو ويكيچو پروانه
كرد ش مكمد • سن كرو پروانه كبى انوك اطرافند طولانمه بيت
چو آن مهر يارا غيادست كرد او مكرد اى دل • چرا پروانه ايدش بر اى شمع
زن خوب و خوش خوى وارسته • خوب يوزلو و خوش خويلو
وانواع زينت ايله بزنمش عورت • به مانند بيادان نوخاسته
يا كد يوزلو تازه نادانه نه يكذر • درو دم چو غنچه دمى از وفا
اول زنه غنچه كبى وفادن بردم او نوريعنى همان بر نفس اول
زنله وفا وار سن دى • كه از خنده افتد هو كل و رفتا • كه فندن

کلکی قفاسنه دوشر زین یعنی کلام بیهوده که چونکه سن عوریتر وقاوار
ولطفه ایله موج ایدن مظنرن کلوب ادقریسی اوزره فکرده مرلف
معصوله انقیاد کوستردالحاح وابرام اتمکه اصلا حاجت قالمز
هرچی کوو کپیچ بربیچ شنک ادجربن بخت کوو کپی ککلدر که
چون قفل توان شکستن نبند که اوله کوو که قفلکی طاش ایله
حق ممکن وکلدر یعنی ابرون نفسک تقضا تقاضاسی طلب ایلیک
انسان وجهله میسر اولماز مبان ولتعربیش چوحور بهشت مونا
محبوب جنت حورلیسی کبی غریب ولطیف ایروکته نظر ایلیک کزان
روی دیکرچه پوست زشت دیرا اوله بربوزون کدم لفاظ
ولسود رشیطان لعین کبی زشت ور اکر بای بوسی بنا ندیس
اکر محبوبکا یاغی اویمن وانواع دعا تیلر ایکن شکروسپاسی
یعنی اندکا احسان ودعایلی بلمز وقتده بربوله وکلومنته کچمز
وکرهاک یاشی نزارد هراس اکر محبوبکا یاغی التن کالکعدن
موقدبیم طوتمز یعنی اصلا صنعالی حضرتندن حوق التمز هواسیدن
قورقمق وصاقنق معناسنه کلور اکرچه شرح معنای اول کورور
بکن معنای ثانی اعتباری اتقه مدحی جایزدر سراز معرو وست
زود مکن نهی تحمل کلام باشک عقلدن واکلا وده مهم ون بولش

ایله یعنی السندن وحی امیدکس چو خاطر ایلر مردم چونکه
خلقک فرزندلرکو کلدیر وب تحیت ایلین بیت
هرکه خواهد که چو حافظ تنش دور کردان ول بخو بان ندهد ورزه ای ینا
بیت بیهوده خون نولم مرد مکر چشم ولا سته کبر حرادلی بجا کرو شته
بیت حواهی که بر بخیروت از دیده رود خون ول دو ورفاوی صحب
مکن بد بعزلر مردم نکا خلقک فرزندلرنا معقول نظر ایلمک
کدورتن خویشت برایدتباه دنیا سنک فرزند که وحی
خراب حاصل اولور یعنی غیرلرحی سنک فرزندلرکه نا معقول نظر
ایدرلر
درین شهرباری صنعم رسید بو شهرده یعنی شیرازده برکی
بنم قولغمه ایرشدی که باد ارکان دعاکی علی بیل که بازارکان بوعلی
صاتون الدی بتا نکه مکر دست بردش بنیب اخشام
وقتی اکرا افندیسی انوکه سینه الدی یعنی بغدانق اخشیوب
انی واغوش ایلکمرله ایرنزی که سیمین زنخ بعد وخاطر
فریب زیرا اول غلام سیمین ذقن لو وخاطر الدایجی ایری
یعنی عناولر ابلک بعض نسخ وسبب بوینه ترتیب واقع اولد
یعنی اشقه سینه الدی و بکلرکه دو اعی نیم اله اندی مکردن

سزوده

مردم وادوم

رود کسی منبت

کیا یتو روایود

پری چهره هرچه افتادش بدست • پری صورتلونکه صوزی النکه کوکی
بیلکین ودرس ومنوجوانم شکست • کین وغضب ایله اونی
افندسنکه باشنی وسینه سنه صدی یعنی افندسنه محکم کوتنک
اوریب باشنی یاروی حضرت شیخ رحمة الله علیه قصه ونی بویتچه ایلی
معرفت بیاننه شروع ایلدی • نه هرجا که بینی حظ ولعریب •
بویله وکلادکه قندی کوکلا الایچی حظ یعنی محبوب کوره سن
نوانه طمع قردلش ورکیب • انوک کنا بنه طمع اتمکه قا ووداولدن
یعنی قا ورو کلسون مرله هرکوره نک محبوبنه صید اتکه قاو دو کیل
ویکلدن ذیل اجل محبوب ساکدرام ومطیع اولمز • کوا کرد بر صحب
عزا ورسول • چونکه بازارکان غلام الذن تت یری هرنا
ورسوله کندوا مرنی شاهد ایلدی • یعنی توبه ایلدی بویله
دیو • که دیگر نکنم بکورد فضول • که کرو فضول ونا شروع
الرافته طو تمیم وبو مجلس قیمیه قصدا عتیم • رحیل امدش
هم دران هفتم بیشی • انقا قاهم اول هفته وه انوک
اوکنه رحیل کلدی یعنی رحلت وسفر قصدن ایلدی • ول
انکا ز دوسر بسته دروی ریش • غلام اوروکه کوتکدن
قلبی مجروح وباشی جراحتدن اوتری باغلنمش وبوزی •

یادلو بو حال

یادلو وبو حال ایله یوله چقدی • چو پیرون شد از کاروان
یکدو میل • چونکه اول بازرکان کارواندن بر ایکی میل طاشره
یعنی ایلرو کتدی • به پیش آمدش سنکلاخی مهیل • اول
بازرکانک اوکنه بوصولناک طاشلق یعنی طاغ کلدی • بپرسید
کین قلعه را نام چیست • اول بازرکان سؤال ایلدیکه کاروان
خلقیدن برنه کر بو قلعه نکنام نه در بویله دیو • که بسیار دید
عجیبه کرد زیست • که هرکیمکه ویری اولارسی چوق عجب کوردی یعنی
چوق عمر سورن چوق عجب کورر • چنین گفتش از کاروان
همدمی • کارواندن بر مصاحبی اول بازرکانه بویله دیدی
که تنک ترکان ندانی همی • والله تنک ترکانی بلمزسن یعنی بونک
نامی تنک ترکاندر ودیونی نکته وقیقه ولطیفه عزیز واردر
ترکان بونی محبوبان معناسنه در تنکده نعرله سطلبیعوت
برستان ورد • بر عجیب چون تنک ترکان شنید • بازرکان
چونکه مصاحبندن تنک ترکان سوزنی اشتدی مضطرب اولدی
ترکفتی که دیدارد و شمن بدید • سن دیرایدک یعنی کویا اول
بازرکانه دشمنی که یوزنی کوردی که بوقدر پریشان اولدی
بگفت • و من بر نیارکه ستان ودرن • خوشتر از روی دشمنان دیدن

سینه را ایله با ناله برداشت سخت • اول بازارکانه برسیده غلا
داروی اگر تحکر حیقردی بویلدو بو • کدو بلدمان ضربید از
رخت • کدکو وحزی سورمه اسبابی براق یعنی رتق بوندن ایله
کتی اسبابی مهمان بوراوں انور • نه عقلست ونه معرفت یک
جوم • بارید مقدارینه عقل واردر اکر ونه معرفتم واردر
اکرمن وکر تنک ترکان روم • اکر بن کرو تنک ترکانه کیدم
زبرا یوقاری ده • غلام الندن تمام اضطراب کوردوکنده مکر
استدعای حضرت حق جل جلاله ورسول حضرتی صلی الله علیه وسلم شاهد
ایتمشدی • ونوبه ایتمشدی که ارتق تنک ترکانه کتمیه چون کوردی کی
بونکده فخی اوی تنک ترکان ودر الندن وجی فراغت ایدوب دونوب
کندی تنک ترکان ترکینک مالی ولیه قوجهدن کتا بند دیوبن
تصریح مقبوله وکلدی • حضرت شیخ رحمة الله علیه حکایت مناسبتی ایله
بند وموعظت باشنه شروع ایلدی • ور شهوت نفس کافر بینک •
کافرنفک شهوت وازدوسی تبولتی با علم یعنی شهوت پرستلکه ترک
ایله • دکر عاشقی لت خورد و سر بر نیی • اکر عاشق ایسکلفه کر
دلنان بازارکان کبی لت یه وبا شکم باغله • چون برنبی یه زاهی
بروی • چونکه بینی بسلدی دعات ایدرسن • نهیب تراش

کزور برخوری

کز و برخوری • اول بنی دهیبت ایله حامل ایله کرانون •
صیو یرین یعنی بویس کنارانف آکرضمتنن متمنع اولق استرسک
دکر سیدنش لب بردنان کزد • اما اکر سیدی اول بنی تک اندک
وماغق بنی وشر ایله اصرع وانی وماغوش اتکدم له ایند •
ومامع حداوند کاری یزد • اول بنی افندی تکدو ماغق
بشور رحضرت اتکه ناز و شیوه ایلر
خواهم یا بیس به یک رخسار • چون ور اید بیازی کخند
نه عجب کر خواهم چه نازکند • و ین کشد بار ناز چون بنید
غلام ایلتش باید وحشت زن • غلام ستاو کنزیج جیکرزبدن
کلام یعنی دکه مرله حضرت معنا سنه محبوب غلام کوکمز زیبا اوله
محبوب بنده یومرق اوریجی وافندسنی دکیمی اولور

کرد مهی شنبل با فوش پسر • بر بلوک حرام زادهلر برخوش
وخوب روی پسر ایله اوتوررلر دا ول پسر بویله وین لد
کدما پاک بازیم وصاحب نظر • کدبن پاک بازو وصاحب نظرایز
سایکمه کوکبی شهوت پرستد کالز • زمن پرس فرسوده •
روزکان • حضرت شیخ طاب ثراه ایدر نیرن سؤالی ایله روزکا

نک

دکد •

زبونلق وملامت سرزنش • که بر سر حضرت خوردن و روی واز •
زیرا صایم ایچون کسه سفره اوزرینه تحسّر ایدر قلبنه اکله میل طبع
کلور کلاّ ماکلاّ ایمدکه باکه بازرده نیلکه قصه سی ...
صایم قصه سی کیوددکه آرزودن خالی کلدی • آز آن تخم
خرما خوردو کوسفند • کوسفند اولسیدن خرمانک چکردکن
یی • که قفلست بر تنک خرما و بیک • زیرا خرمانک و بنک ازدن
قفل بند وارو ر خرمایه قاو ره کلدر بالضروری چکردکی
یله قناعت ایدر • سرکا و عصا دازان ده کهست • معنای
صغرنک باشی اول سبیدن صمانن و ریعنی صمان یی • که
از تنجدن ربان کوهست • زیرا موسمدن یعنی یاغش •
چقرو قلری واندن انوک ایچون غضب داکرایش شمله قدرتی یوقدر

یکی سوزدن بر صاحب جمال • بو کسه بر صاحب جمال صورت کوردی •
یعنی بر زیبا و لب کوردی • یکدیش ازشورش عشق حال
عشق شورشندن و غلبه سندن انوک حالی دوندی یعنی ش لب
عشق ایله مست و آشفته اولدی • بر امراحت بچاره چند ش
غرق • اول بیچاره اول قدر غرق اتدی اضطراب وحیادن

یعنی زیاده

یعنی زیاده • که شبنم برارد بهشتی ورق • که بهشت مثنوی ورق
شبنم کتور یعنی جنت ورقندن لمعان شبنم قدر عرق دوکدی
زیرا جنت اوراقندن هیچ بر ورقه شبنم اکسک اولمز زیاده •
لطافتندن بو وجه وفی جایز ور • زیرا بهشت منسوب ایچون
ورق شبنم کتورر بو وجه وفی جایز ور • که علت اولور حضرت
شیخ ظاهر اه بو بیتی مبالغه ایدر • که ذکر و بقراط بر روی
سوار • اول عاشق بو حالی ایکن بقراط حکیم ان اولنلی
سؤال ایلری بویله دیو که بوکرنه ایش و شدری یعنی بو حال
واقع اولاری • کسی گفتش این عابد پارساست • بر کسه
بقراط حکیمه جولی دیو به ایتدیکه بو صالح عابدور • که هرگز
خطا یعنی دستش خاست • که هرگز انوک الندن بر خطا صادر
اولمدی • ز دور روز شب در بیابان دکوه • روز شب متصل
بیابان وطاغده کیدر یعنی کسه ایله اختلاط ایلمز • ز صحبت گریزان
ترم دم ستوه • صحبتدن نفرت ایدیجی وخلقدن وحشت ایدجی
دیو وست خاطر فریبی و لش • انوک سببی بودر که بر محبوب انوک
کوکلنی قاپش و آشفته ایلشدر • فرو رفته پای نظر در گلش
انوک نظر ایاغی کلا بچه باتش و زر یعنی محبوبک محبتی عاجز

ود

نه دوماغی قالمش ودر • یعنی بن زقلبندن ملامت بکوینه • چونکه
خلقدن انوکر قولغنه ملامت کله یعنی ملامت ایدن لر • بکوینکه
چند از ملامت چه گوینه • چوقلی و بیهوده ایدرکه ملامت ودلجی
بن یعنی بنجه بو ملامت ایدن خاموش اولک • مکوی ازینهار که
معذور نیست • ای بنم ملامت ایدن آکرنالم ایدرسم بنم ایچون
و عیب کرم معذور وکلدر • که فریادم از علتی دور نیست • زیرا
بنم فریادم بر علتدن بعید دکلدر • نه این نقش دل می‌ربایند
زدست • بو مصراع علتی بیانندر بو نقش قاپمدی بنم کوکلمی
الدن یعنی بو محبوب دکلدر بنی بو حالته ایرشدرن • ولی آن
می‌ربایدکه این نقش بست • بلکه حقیقتدن کوکلمی اول قاپدیکه
بو نقشی باغلدی یعنی بو محبوبی خلق ایدن الله تعالی حضرتی غرض
ودکه بو بنم کوکلمی قاپدی • ودر تعریض ملامت بعض [illegible] حیران
سن چنینم که معصوم وکلدر اتیان بو اشتن • بو نظم کلیه بر کمه
ولی عاشق جانیدن بقراطک حالنی تقریر ایلیک • •
شنیدم که این سخن بر که کاتار زمانی • ایشتدم بلکه منلریجی ووقت
بیلیجی مرد که بقراط حکیم ودن بو سوزی یعنی اول عاشق لعشقه
پارسا که حقیقتی سویلنی و صاف اشتدی • کهن سال پرورد

بخته رای کرد او

بخته رای • که اول بقراط بخته و معقول رای لو پرورده کهن
سال ودر یعنی عاقل کرک تربیه‌سی ایله تربیت اولنمش چوق عمر سورمش
کاردان ایدی • بگفت از چه صحیب نکو بیم بود • بقراط حکیم
اول کسیه ایتدی اگرچه بو عاشق لعشقه عابد ایلک صفتلرنه کیرده
وظاهرا معقول سویلر • نه با هر کسی یاخته کو بی بود • اما اذ که
بو عاشقک حقیقتی و هیچ کس حرکتیه اکا اعتقاد و اعتماد ایلمز بو بیتدن
که نگار تن را خود همین نقش بود • نقاشی اذ که نقش همان
بو محبوبی ایدی • که شوریدن را دل بیمار بود • که شوریده‌نک
کوکلی تمام یغما ایله قاپدی • چو طفل انیدر دری هوشش نبرد
بیچون بو کون که طفل یعنی هنوز دلیا نه کلمش طفل انوک هوشنی
التمدی • که در صنع دیدن چه بالغ چه خرد • دین صنع الهی کورمکدن
بالغ نه طفل نه زشت نه خوب نه اصلا فرق یوقدر • محقق همان
بیند اندر ابل • محقق ووجه بو حالنی کوردی بو صنع
شاهد ایدر • که در خوبرویان چین چگل • که چین و چگل
شهرنک خوبلرنن کورد یعنی حقیقت بین اولن کسنه حقنی
صنع الهی کورمکدن جمیع موجودات برابردر • نقابیست هر سطر
من زین کلیت • بو بوستان کتابندن هر سطر بر نقاب ودر

نور و بهشت بر عارض و لعل غریب • ولغریبک عارضی اوزره اشفه
صار قشی و ادا استر ایلشی یعنی بو کتابکه اوزره سطری و لغریب محبوب
بکوزه معنی نک عارضی اوزره بر نقابه و دکه انی ستر ایلمشی و معنای
محبوبک عارضنه تشبیه ایدکه استعارهٔ مکنیه و ذکر نقاب اثبات اعنی
استعارهٔ تخییلیه در • معاینیست و زیر حرف سیاه • سیاه
حرف ایله یازلمش حروفک یعنی کلمه لرک التنده معنی لر وار و المعنا
ما یستفاد من الالفاظ حسنی • چهره زیر پرده معشوق وه میغ
پرده • ایچنده محبوبه و سحاب ایچنده ماه کبی • و داوقات
سحرک نکتیجه مقال • سحرینک دقیقه لرینی مقال و ز معقوله
صفره • که دارد پس پرده چندین جمال • دیبا پرده ارده نی
بو قدر صاحب جمال طوتر یعنی قلبنی بو قدر معنا وار و دکه انوک
هر بریسی بر صاحب جمال دن • هر ایس سخنها است مجلس فروز
شم کر بو مجلس روشن ایدیجی سوزلرم در • چو آتش ده دود و روشنایی
سوز • آتش کبی انی روشنالق و سوز وار و دکه مشهور
آفاق اولوب هر کسنه قبولی اولمشدر • نه بخسم ز خصمان اکر
بر طنید • خصم لرمدن اغتشم ز دیده حضور او لمز اکر حرکت
و اضطراب ایدرلر یعنی حسد لر ندن بنم سوزلرم قبوله طولمیا

مدح این لورمانزی لعضون ادا ازکی • کرین آتش پارس
در بشن • زیرا انلر پارس منسوب لعضون آتش وق سیمه
و حرارتی وردرلر آتش پارس دن مراد بو نی حضرت شیخ
طاب ثراه نک بو کتابنده وردوغی یعنی مولفاتی وفیه و ملحقاتی یاندر
و آتش فارسی کعبهٔ مجوسک اسمی در ایران ایدر • بیت
حافظ تو ختم کن که هنر خود عیان شود • کلست سعد و رچشم دشمنان
هنر چشم عدو بزرکتر ین عیب ست • با مدعی نزاع و محاکا چه حاجت

اگر در جهان از جهان رسته ایست • اکر جهانده بر کسنه جهاندن
و اهل جهاندن قورتلمش ایسه • ور از خلق بر خویشتن بسته
ایست • سبب اولدکه قپوی خلقدن کندو اوزرینه بغلمش
و عزلت اختیار ایدوب قناعت ایله کنجمنه و رکه خلق دن خلاص
بولمشدر • یعنی خلقک طعننه دن اکر خلاص امکان وار ایسه
بونک ایله ممکن در بوندن غیری چاره سنه ایله قابل دکلدر
حضرت شیخ بزرکوار رحمة الله علیه مراد عزلت و خلوت و عزلته و قناعته
و قناعته ترغیب در • کسی را وست جو در زمانها نرست
که هر دنیا ووه للر حور نک الندن خلاص بولدی • اکر خفوف ایست

خارست

نزدیم ابن

که حق پرست • اول کیمسه که کندو دیکو ستر حق که مقر عبادت ایتدی
یعنی کم ایسی اکر مخلص در • اکر بری چون ملک از سمان • زیرا
اول ملک کبی اسمانن یوقاریسی و ینن • بر امین در آویز بعت بر کان
تا امن ظن لو یعنی دشمن سنک و امنک اسلوب یعنی ظالم بو مکر سن
بکو نشین نوان و جله را بیش نیست • سعی و اقدام ایله و حیله نکه
اولنیا غلق ممکن دربو صورت و صعوبت ایله • نشاید زبان
بن انرنیش نیست • اما دشمن و صموقه که زبانی غلق ممکن و کلدر
و حیله بنیاد ایرما غند اسم در • تر امم بنیشند ترد امنان
ناپاکلر و بر اصللر بریره جمع اولوب او تورد رلر و خلقک مذمت
و غیبتنه شروع ایدرلر بو بیله دیو • که این زهد مشکست و آن
وام تان • که بو زهد خشکدر و اوتان طوزاغی و ریعو بو کمسه
و زاهد خشکدر ایسی مدکه طاعتی ریا ایله در و اول کمسه طمعکار در
کیمکا و لور طعامنه واردآ بر رویی صاقلتمز و اکوکیو نکچیا سی حکی
نور و حاذیر سیدن حق سیح • اما انم نصیحتم ساکه بودرکه سن
حق تعالی حضرتنک جل شانه اطاعت و عبادتدن یوز چو یرمه •
بیلدا نا نکیرن خلقت ایچ • تو خلق تا سی هیچ طو غیرلرد اعتبار
ایتمه لر سکانه زن نر صفری • چون ایسی شد ازین بردان پاک •

چونکه پاک

چونکه پاک و منزه الله بنی سندن راضی اولدی و مقبول ایدی نرک
کنایتها نکه چندی راضی چه پاک • اکر بونلر یعنی حسودلر و طعن
ایدنلر هرکز سندن راضی اولمیه لر نه پاک ونه غم • بر اندیش خلق
از حق کاه نیست • خلقی از ظن ایرچه عیب کوریجی حق تعالی
حضرتندن خاصکاه و کلدر • زغوغای خلقت بجز او نیست
خلقک غوغاسندن اول کمسه حق تعالی حضرتنه یول یوقدر زیرا
اولکنن مانع قوی و اردر • ازین رو عجایبی بیاورده اتن •
بو سبدن اول بر بخلو بری یول کتور ملکلردن بونده حاصل
المشدر در • که اول قدم ز غلط کرده اتن • زیرا اول قدم
ازرک غلط ایلمشدر که حقی قویب خلقک عیبنه مشغول المشد
دوکس بو حریفی کجا ردنکوش • اکر کمسه بر سوز امدی فولق
حواله ایدر • ازین تا بدان زاهرمن تا سروش • اما بونن
اهرمن فن ملک و کنن در یعنی اول اکرکسنه ما بینی فوق
و بو ایله سروش ما بینی لعودن فرق قدر وار در • بکه
بیلی لیدر و کر تا پسند • اول اکر دون بر سی نفیسی طو تر که
اول ملک کبی در اول بر سی نا پسند و عیب طو تر که اول دیو کبی در
بیر دم ازدان حرف کری بر بنکه • نقصان طوتعی کلدن و عیب سولر

مه
ق
جی

فراغت ایروب نصیحته مشغول اولماز • فرومانش ورنج تار
جای • قتی قولقی بوجاقن قالمش وا وقورشکه • چه در باید
ازجام کیتی نمای • جمله کوسترجی جامدن نه اورا کاایلن نتیجهٔ
کلام بعد • کنج منظلم ودلعهون کسه افتانه بیلمدوکی ظلمتک عیب
ونقصاننه تعرض ایدن کمسه دخی موقتا مغرتقا ورا کدا اتکده مراط
مستقیمه سلوک ایلمکه قادر اولماز • مپندار اکر شیر اکر روبهی
اکر ارسلان ایسک اکر دلکو ایسک ظن ایلمه • کز انیان بردی حیلت
ربهی • که بونلردن ازکل وحیله ایله قورتلمش وطعمه لرندن
خلاص بولمش • اکر کنج خلوت کزیند کسی • اکر بر کمسه خلوت
بوجاغنی یعنی عزلت وقناعت اختیار ایلیه • که بروای صحبت
ندارد بسی • زیرا خلق ایله چوق مصاحبت اتمکه قیوسی طومز وکمسه
ایله اختلاط ایتمکدن حظ اتمز • مذمت کنندش که زرقست
ودریو ■ اکا مذمت ایدرلر که بو وجهله ریا وحیله ور • زمردم
جنان می کریزد که دیو • خلقدن اخلاقی نفرت ایدرکه دیو
یعنی دیو آدمدن نیجه نفرت ایدر بو دخی ادمدن اویله نفرت
ایدر • اکرمند • درویشست وامیرکار • اکر بر کمسه که کوده
روزلو وخلق ایله مصاحبت واختلاط ایدیجی ولطیف مشرب •

ولطیفه کوروود

ولطیفه کورروی • عفیفش تتر اوپرهیزکار • طمع ایدیجی اوله
ولکه عفیف وصالح وپرهیزکار واهل تقوی بیلمزلر بعو اکر
ونکی کنده مشرب ور وبر طمع ایدرلر • غوی ابعیبت یکاوند
پوست • طمع ایدیجیلر غونک عیب ایله بوستی پرتار لرپیله وپو
کدر فرعون اکرصست وردعلر اوست • که فرعون اکر عالمده وار
اوور • وکرنه نوایی بکریه بسون • وکر بر فقیر سوز وجراتی ایله
اعلمه • نکون بخت خوانندش وشیرم ردند • اول فقیره بدبخت
ودولت اوقورلر یعنی بویله وردوبن • اکر مرد درویش ور
سخن اوست • اکر درویش کمسه که سخنلقده • وطارلقده مد
بلوی بین ازادبار وبدبختی است • طمع ایدیجیلر ایدرلر بدحال
اکر موبر کلنی وبدبخت لکندر ور • وکرکامرانه ور ایدزیای
اکر بر مرلو سونجی ایاقدن که لا یعنی بر صاحب دولت ودولتلت
دوشه • غنیمت شمارش وفضل خدای • طمع ایدیجیلر انوک بویله
ولسنی غنیمت وفضل خدا عد ایدرلر وایدرلر • که چند ازین
جاه وکردون کشی • که نیجه بیوکی بو منصب ودن وبو کاحبار بدن
خوشی ایعه ود نفعا ناخوشی • البته خوشلغکا ردن ناخوشلق
ولوب زیرا سترا ایله عسر یله ور • وکوننده دستی تنکما یرم

اکر زیاده قورلتسه بر فقیر • سعادت بلندش کند پایه ی
سعادتده اول بیچاره نکره رتبه سی بلند ایلیم • نجا بینماز کینه و دندان
بعض • طعن ایدیجیلر کینه دن اکا زهر غضب ایله دشلرینه چینرلر
یعنی غایت ایله حضورلقلرندن دشلرینی بری برینه اوروب قجردرلر
بویله دیو کر • که دون پرورست این فرومایه دهر • که بیغله و هوکنده
سنده بیلیجی ودادا زیه رعایت ایدیجیدر • چو بینند کاری بدست اندرت
جهد کورر لرسنکه الوکدن بر ایشی و بر منصب وار در ولیعنی صالح
ایله متیکن • حریصت شمارند و دنیا پرست • سنی طمعکار و دنیا پرست
صایدلر • وکر دست همت بیارک ز کاری • وکر ایشدن همت
الکی چکرسك واسبابی ودنیوییدن ال چکرسن • کدا پیشه خوانندت
وپخته خوار • ساکر کدا خوی لو وضا رلم بخل ایدیجی اوقون لر دیو
بویله طعن ایدرلر • اکر ناطق طبل پر یاوه یی • اکر ایسر کلام دسخن وان
ایسک زیاده نا معقول سویلیجیسن دیرلر • وکر خامشی نقش کرمابه یی
اکر خاموش ایسک کرکسه ایله مصاحبت واختلاط اتمز ایسک طعن ایدیجی لر
حمام صورتی سن دیرلر • تحمل کنانرا نخوانند مرد • تحمل ایدیجی
مرد او قهر ایدرلر • که بیچاره از بیم سر برنکرد • که او بیچاره
خوفندن باشنی قالدرمدی • لفظ کتانن بوندن مغرور در •

دکو ز سر هنی هول و مردانکیست • واکر انوک باشنی هول وبیت
ومرد ازلک دار یعنی عقیلو کمه ایسه • کر بیند ازو لکین
چو دیوانکیست • اولکمه دن نفرت ایدرلر که بو نه دیوانکلکدر
نفست کنندش کر انوک حورست • واکر برکسه از ییجی ور افی
مزنت وتحقیر ایدرلر بویله دیو • که مالش ماکر روزی دیکرست
کرانوک مالی وار عیزی کمسنکر نصیبه دکدانی بیز • وکر نعمتی با
باشد خور بش • واکر انوک طعامی لطیف وپاکیزه اولسه یعنی نفایسه
مایل اوله • شکم بنده خوانند و تن پرورش • طعن ایدیجی لر
اولکمه یه شکم بنده و تن بسلیجی او قورلر کر نه جای مهمان
بوغازنه فالمشدر الذن صفر کلمز دیرلر • وکر در تکلف ندارد
مالدار • واکر مالدار تکلف سز دیرلر یعنی لطیفه جامه کرکیه
کمزینت براهل تمیزست عار • زیرا اهل عقل قتنده زینت
عیب و عار در • زبان در نهندش بایذا چو تیغ • طعن ایدیجی لر
اول مالداره ایذا و طعنه تیغ کبی دل قورلر یعنی انوک حقنده
مهملات سویلرلر • که بد بخت زر دارد از خود دریغ • کزید
لتونی کندی کسندن دریغ طوتر که کندوسنه لطیف جامه الماز •
وکر کاخ و ایوان نقش کند • وکر عرفی قصر وایوان نقش ...

کبر

ولطیف خانه بنیاد ایلیه • تن خویش را کسوت خوش کند • کندو
جسمنه لطیف کسوت ایلیه و رعنا جامه کیه • بجان اید از دست طعن
زبان • طعنا و دلی لک النذن جانه کلور و زیاده مضطرب اولور
زیرا وخی بویله دیو طعن ایدرلر • که خود را بیاراست همچون زنان
که کندو کندی عورتلر کبی زینت ایدر • گر پارسایی سیاحت نکرد ■
اگر بر پارسا عالمده سیر و سیاحت اتمدی ایسه • سفر کرده گانش
نخوانند مرد ■ سفر و سیاحت اتمش کمسه لر انه مرد اوقومزلر یعنی
اکه مرد دیمزلر و اعتبار اتمزلر و ایدرلر • که نارفته بیرون ز آغوش
زن • که عورتنک قوجاغندن طاشره کتمش دکلدر سیاحت اتمش
کراش هنر باشد و رای و فن • انوک قتی هنر و رای و فنی
ولور یعنی انوک نه هنری و نه کوزل رایی و فنی واردر •
جهان دیده را هم برند از پوست • جهان دیده کمه هم بوستی
بیرتلر یعنی اکر وخی بویله طعن ایدرلر • که سرکشته مدبخت
برکشته اوست • که اول جهان دیده سرکشته و بخت دونمش بد
کردش حظ و اقبال بیهده و بال • اکر اول جهان دیده نک
اقبال و دولتدن نصیب و بهره سی اولیدی • زمانه نراندی
زشهرش بشهر زمانه • انی شهردن شهره سورمز و بویله سرکشته اغزد

عیبرا نکو نقش کند خرده بین • عیب کورجی و نقصان طوتیجی
ادکی اولنی مذمت ایدر بویله دیو • که بی تحمل از خفت و خیره سری
نپاید • که اول ازکلک یا لکندن و قالقسندن بو ذره صفور
اولور • اگر بردبار نکوید از دست ول • واکر بر کمسه تاهل
ایله طعن ایدیجی انوک حقنده ایدر که کوکلی اللدن یعنی کوکلی الیدن
بکردن و را فتاد چون خر بگل • خر کبی بوینینه و کوکی بالچیق ایچنه
دوشدی که یعنی اللدن عاجز و زبون اولدی اصلا برین حرکت
اتمکه قادر قالمدی • وگر بر کند خشم دور کرمی جای •
وگر بر کون خشم انی برندن قوپره یعنی غضبه کلوب کسر ایلیه
خصومت و غوغا ایلیه • سراسیمه خوانندش و تیره رای • اول
کمه ی آشفته و سراسیمه و تیره رایلو و نامعقول فکرلو اوقورلر
وگر بردباری کند از کسی • وگر بر کمسه صبر و تحمل ایلیه بکوید
غیرت ندارد بسی • طعن ایدیجی لر ایدرلر چوق غیرت طوتمز که
خلقک جورینه بو قدر تحمل ایلر • سخی را بیند ر کویند بس
سخی کمسه نعمت ایله چوق ایدرلر • که فردا دو دستش بود
پیش و پس • که یارن انوک ایکی الی اوکنه بر و آردینه
اولور • یعنی یارن یوقسول اولوب برنه ستر اتمکه نسنه بولمز •

وگر قانع خویشتن وار گشت • وکر بر کیمسه قناعت ایدیجی وکندو
ضبط ایدیجی اولدی ایسه یعنی افراط ایله خروج المطلوب اعتدال امور
اولدی ایسه • به تشنیع خلقی گرفتار گشت • یینه بر قومک
تشنیع و طعنه گرفتار اولدی کذا و قوم بویله دیر • که ما چون
پدر خواهد این سفله مرد • که بو سفله پدری کبی اولمه کرکدر
که دنیا رها کرد و حسرت ببرد • که پدر عقبای ترک ایلدی
و حسرت الدعنی یعنی بابا سی دوا فلسیم دوزخ ایلدی اما
بیدی • حسرت ایله بونی قوی یعنی ایله اولسه کرکدر • نراز و
مردم ز حد درشت وروی • حاصل کلام خلقک جورندن لرزشت
روی قورتلور • نه شاهی ز نام مردم درشت گوی • نه نا معقول
سوبلیجی الحق کسنک دلندن و طعنندن محبوب قورتلور • که
یارد بلخ سلامت نشست • سلامت بوجایحتن اوقورمغه کم
قادرا اولور • بیت • بعفو و توبه توان رست از عذاب خدای
ولیک می نتوان از زبان مردم رست • که پیغمبر از خبث مردم نرست
که پیغمبر حضرت صلی الله علیه وسلم خلقک خباثتندن قورتلمدی •
ولقد نعلم انک یضیق صدرک بما یقولون • بیت •
تو کی بتوان رست ز خویش گرفتار محنت • کس از اهل اثر رهائی مسلمی •

خداوند کم مانند و انباز و جفت • حق تعالی حضرتلری که جل جلاله
مثل و شریک و خاتون طوتمز یعنی بونلردن منزه در • لیس کمثله
شیئ وهو السمیع العلیم • ندارد شنیدی که ترسا چه گفت
اشتدکمی یعنی بلدکمی ترسا نه دیدی و نه نا معقول سوبلدی •
رهایی نیابد کسی از دست کس • قول اصح بودر که
کسنک النندن قورتلمق بولمز طعنندن خلاص ایلمز •
گرفتار را چاره صبرست و بس • گرفتار اولنه چاره الحق صبر
تحمل در • حکایت غلامی بصرا ندم بنی عیه • حضرت بلخ
ایدر مصرده بنم بر غلامم وار ایدی • که چشم از حیا در بر
افکنده بود • که حیاسندن چشمنی سینه سنه بر قفش ایدی یعنی
شویله محجوب ایدی که هر کز باشنی یوقاری قالدرمز ایدی •
کسی گفت هیچ این پسر عقل و هوش • برکسه بکا ایتدی که بو پسر
عقل وار اکلومز • ندارد بمالش بیاد بیب کوش •
تادیب ایله انوک قولاغنی بور و بویله امر دیو تنبیه ایلم
شبی بر زدم بانگ بروی درشت • حضرت بلخ ایدر بر کیجه
اول غلام اقدم تحکما ور دوم یعنی غضب ایلم انوکا افندینه
چیقردم و ازرلدم • هم او گفت مسکین بجور بر نبشت •

هم اوله تادیب ایله و بن ایتدی که مسکین و نه چاره علاجی جود
ایله دیلدی حکایت جوانی هنرمند و فرزانه بعد • هنرمند و عاقل
بر جوان وار ایدی • که در وعظ چالاک و مردانه بعد • که وعظ
چالاک و مردانه ایدی یعنی غایت ایله اهل و استاد ایدی • نیکو نام
و صاحب دل و حق پرست • ایو آدلو و صاحب دل و حق پرست
یعنی صالح ایدی • خط و عارضش خوشتر از خط دست • اما اول
جوانک عارضنک خطی النک خطندن خوشتر ایدی یعنی یازی
یازر ایدی و حسن خطه مالک اولمدغی اشعار ایتمکمکی ور
قوی در بلاغات و در کوچست • فصاحات و بلاغات ده
قوی ده علم نحو ده چابک و جری ایدی که علوم عربیه احاطه
ایتمش ایدی • ولی حرف ابجد نکفتی درست • اما ابجد حروف
درست دیمز ایدی تلفظنده قصوری وار ایدی • یعنی کلمه
بعجم نکوری بیان • که حروف بعجمک بیان نکراوله جوانک لساننده
بر کلنت و ثقلت وار ایدی • که تحقیق بوونی اند زبان
و تلفظنی تحقیق ایلمزدی • یکی را بکفتم ز صاحب دلان •
حضرت شیخ ایدر صاحب دللره بر یسنه یعنی صاحب دللردن بریسنه
ایتدم • که دندان پیشین ندارد فلان • که فلان واعظ اوک

ویرش طوتن

ویرش طوتن یعنی اوک دیشی یوقدر • برله تکلمنده قصوری واردر
ویکدر • برون آمد از سودای من سرخ روی • اول صاحب وجود تکلم
بندن بو سوزی ایشتدی باکه غضب اتدی کیدن یوزی قرارمش
و ایتدی • ازین نوع بیهوده دیگر مکوی • بو نکا بو نامعقول
سوزدن ارتق سویله قورمه • همان عیب وی دیدیکه هست
سن اوله جوانده همان اول عیبی کوره که وار در • زخلق
هنر چشم عقلت ببست • یا اول هنردن قدر عقلک کوزی
باغلندیکه بو قدر هنرلری کورمزسن همان عیبی کوردرسن
حضرت شیخ رحمة الله علیه قصه دن پند و معرفت یا ندی شروع ایلدی •
بیقین بشنو از من که روز یقین • بحقیقه ایشت بندن که قیامت
کوننده • نبینند بد مردم نیک بین • نیک بین اولان کمسنه نامعقول
فعلنه نظر ایتمزلر یعنی دنیاده خلقک عیب و قصورینه التفات
ایتمین کمسنه قیامتده حقانه نظر ایتمیوب کناهنی عفو ایدلر •
نبینند کلسنه فاعل حق تعالی مرفوع در تقدیرا صفیه جمع ایله
کتوردی • یکی را که فضلست و فرهنگ و رای • برکمسنه که
فضل و هنری ورای و عقل وار در • که گر پای عصمت بلغزد ز
جای • اکر انوک عصمتی و صلاحی ایاغی یرندن طیره وارذ خط

بلغزد

نسو صفا ده اوله • بپیکر خود • بسند بروی جفا بر عیب • وعطا
سببی ایله انوکا ونرینه جفا یکفه یعنی جفاسنی یوزنه اورمه وا کر
نامعقول اعتقاد ایله • بزرگان یه نیست رضا ناصفا • اولولره
دیو لیلوری سن • رضا ناصفا وقع ماکیدد • ایوینی الهکوی ترک ایلیه
یعنی هرکسنکه سنه نظر ایله عیبنه نظر ایله • بعد خار وکل با هم
ای خوش منش • خار وکل برکیبری ایله ای عاقل اولور • عاقل کدا ایتمدر
بهر دو بینه خاری توکل ونسه نیز • سن بیچون خار قید ن
سن کل وسنه با غلکر معقوله لعقل صفا اولدکه • کر ازشت خو
بیه ور سرشت • اما کیمکه جبلت وفا انتن زشت هوی لو عیب
بین کرا وله زمانه نک عجب اوه لری شیطان سیرتلولک کبی •
ببیند بر طاوس جز پا چه زشت • طاوس ونی کرحلیجسی لطیف و
ومنقش ور زشت ایاغندن غیری بر شینه کورمز • صفا بی بدست
اوزای خیر روی • بصفای خاطر اله کتورای خلقوق یوزلو
کر نمایدت آیینه تیره روی • زیرا جلاسز وصفا سز آیینه یوز
کوستر من ایلیه سن وفی کلبک ایینه سنی محبة لقا ایله مجلا ومصفا
ایله که قابل فیض اولوب حق ایله آشنالغه سبب اوله • طریق طلب
کز عقوبت رهی • بو طریق طلب ایله که انوک سببی ایله عقوبتدن

فلاحن بولرسن

٢١٧

فلاح بولرسن • نه در پی انکشت بروی کسی • برنقصان وعیب طلب
ایله که انوکا فندن یوق قویه سن یعنی کسنکه عیبنه نظر ایله ونقصان
طوتمه طالب وراغب اوله • مبین عیب خلق ای خردمند پیش • ای
عاقل کسه خلقک عیبنی اوکنه قومه یعنی یوزنه اورمه • که چشمت
فرو دوز در عیب خویش • زیرا خلقک عیبنه مقیدا وملتفت سنک
چشمک وعیبکدن ذکر عیبک کورمکه مانعدر اولور حال بوکه سکا لازم
اولان کندو عیبک کورمکدن ونفسک اصلاح ایلکدر • چرا دامن
آلوده را حد زنم • نامشروع اینه بیچون حد اورم • چو در
خود شناسم که تردامنم • چونکه کندو نفسمی اکلوم که تردامنم
یعنی چونکه بن نامشروع فعل ایلدم که حد اورلمغه مستحقم
نشاید که با کس درشتی کنی • بایقوه کلدرکه کیمه غلظت
ویا و ذلق ایدسن بن صالحم دیو • که مقصود را تاویل تشوق
کنی که کندوکه تاویل وتوجیه ایله معاونت ایدسن وفوات
صلاح وزهد ایله کوستره سن • چو عیب ناپسند آیدت مع
مکن • چونکه غیریکده اون نامشروع سا کده ناپسند وناماقول
کلور اوله کندکه ایله • پس انکه بهمسایه کوید مکن • اول
همسایه یه دیو که نامعقول فعل ایله • مراز حق پرستی بود که حقد

ابلکدر

مکن
تمامی

اکر حق تعالی حضرتنده عز اسمه اخلاص ایله طاعت ایدیجیم و کرکلنده
کوستریجیم • برون با تو دارم و درون با خودکی • ظاهرمی سنکله
و باطنمی الله تعالی ایله طوتدم ما اعظم شانه یعنی بن ایچوق ظاهرمی
سزه عرض احوالم مطلع اولدین • اما حق تعالی حضرتی ظاهرمی و باطنمی
جمله ندر ایسه بیلور • چو ظاهر بعفت بیار استم • چونکه بن ظاهرمی
صلاح و عفت ایله تزیین ایلدم • تصرف مکن و دیکر و راستم
بنم کج و راستمی تصرف ایلدیمی فسق و صلاحمی و خلل و تزیینی انمه
کر سیرتم خوب و کر منکر ست • اکر بنم سیرتم خوب و کر قبیح و ز
خدایم بشر از تو دانا ترست • بنم خدام سره و بیوق اسراریکلک سندن
اعلمدر بیت • مو کراجامه هی پارسا بیوش • پارسا باش و نیکمرد انکار
ورنداذ که در تنها و تن چیست • محتسب را درون خانه چه کار
کسی را بکردار بد کن عذاب • نامعقول و قبیح عملیسی ایله
شول کمسه یه عذاب ایله • که چشم از تو دارد به نیکی ثواب • که ایو عملیسی
ایچوندن ثوابه امید طوتار • تو دانسته ای کر من به هم یا بدم • سن
قانسیسی اوله یکدر طعن و تشنیع ایلدیکن کلمه ایو اکر کم یعنی اکر
صالحم اکر فاسقم • که حمال سود و زیان خودم • ذیرا بن کندو
فاسقم و زیانمکه یعنی ایو فعلکله و یارمز فعلکله حمال لیم •

من اکر نیکم

کشت

من اکر نیکم کر بدم تو برو خود را باش • هر کسی آن درود عاقبت کار که
نکوکاری از مردم نیک رای • ای رایلو آدم و ن برایو اوغل
یعنی برایو عمل • یکی را بده می نویسد خدای • حق تعالی مضمونی
غیر اسمه بولور اون باز دیعنی برکمسه برایو عمل ایشلسه خدای
تعالی اکر اون ایو عمل ثوابنی ویرر • من جاء بالحسنة فله عشر
امثالها • تو نیز ار بینی هنر کو یک عیب • سن دخی ای بیر هنر
کیمسه که یوز هنری و بر عیبی وار ایسه • بیک عیب زو عیش اندر کذر
کوره سن چونکه ثولیه و برمکه قادر دکلسن باری انوک عیبن
کچ فراغت ایله • تو یک عیب او را بانکشت پیچ • ایلیه جهانی
خلقنک فضیلت و هنرنی هیچ ایله یوقاری کتور و کمسنه نک فضل
و معرفتنه التفات ایلمه زیرا جهان تمام عیبجی کمسه بو قدر حاصل کلام
تا یقلاعهود بعد و کد بر کمسنه نک فضل و هنری اوله انوک عیبنه نظر
ایلمیسن بلکه همان فضل و علمنه نظر ایلیه سن که عاقل انسانه سزاوار
بودر • چو دشمن که در شعر سعدی نکاه • و دشمن کبی که سعدینک
شعرنه • بنفرت کند و اندرون سیاه • نفرت ایله و سیاه قلب
ایله نظر ایلیه جو یوغن چونکه معنا سند اولوب تشبیه اجمه
ولمق جائزدر • ندارد بعد نکته و نغز کوش • اول شعرده

لعطون بوز لطيف نكته بر قولق طوتق يعنى استماع والتفات ايلر

جور حقى به بيند بر باد هوش • اما چونكه بر زحف وبر نقصان

كورم فغان كتورر اول جزوی عشنيه دخل ايدر • جز اين ملتش

نيست كمان بد بسند • اول دشمنك ايله اتمه بوندن غيری

سبب يوقدر كه اول نامعقول بكنى وعيب كورجى • حسد دينك

بنك بينى بكند • حسد اول دشمنكا بو معيوب كورجى كوزنه

قويردی يوغسه يوقدی • بيت • چشم بداندیش كه بركنده باد •

عيب نمايد هنرش در نظر • ور هنرو داری وهفتاد عيب •

دوست نبيند بجز آن يك هنر • خداوند عالم آدم سرشت

عالم صاحبى كه آدم يوغردی يعنى الله تعالى حضرتيكه آدم خلق ايلدی

سياه وسپيد آمد وخوب وزشت • انوك خلق اتدكنى وخلقندن

بعضى سياه وسپيد بعضى خوب وزشت كلدی يعنى بويله خلق

اولندی لر • بيت • ورين صحيفه عقوا نم خط خطا زان رو

كه هر چه نكرم نقش كار خانه او ست • نه هر چشم وابرو كه بينى

نكوست • هر چشم وابرو كه كورسن ايو وخوب دكلدر •

بخور پسته مغز وبينداز پوست • فستقك ايجنى ير وقبوغنى

براق يعنى هر كسنك هنرينه نظر ايله عيبندن فراغت ايله كه ساكنك

فايده لوبودر

فايده لوبودر زيرا شاكر بونى ثواب وار ورعيبه نظر ايلمك ساكنك

انن كناه واردر

نفس مى يارم زد از شكر دوست • دوستك شكرندن يعنى حق تعالى

حضرتلرينك ويردكى نعمتك شكرندن نفس اورمغه واكمايه

جهد اتمكه قادر دكلم • كه شكرى ندانم وز خورد اوست •

زيرا بر شكر بلمم كه انكا لايق ودر • عطاييست هر موى از وبر تنم

تنم اوزرنده اولان هر موى اندن بر عطادر • چكونه بهر يك

شكرى كنم • هر بر موى ايچون شكر نيچه ايدم • ستايش

خداوند بخشنده را • عطا ايدجى خداوند حمد وستايش اولسون

كه موجود كرد از عدم بنده را • كه بنده عدمدن موجود ايلدی

كرا قوت وصف احسان اوست • انوك احسانى وصف اتمكه

كيمك قدرتى واردر • كرا وصاف مستغرق شان اوست • دنيا

اوصاف اول خدانك شاننك مستغرقه ودكه انوك احاطه سى واردر

نه ممكندر • عز وجل تعالى شانه عما يقولون • تنزه ذاته عما يشيرون •

بيت • اين شعر ٢٤٢ لايق كه حق دوست كنند • • •

هر نيست كه نظر ازان اندر عبارت آمد • بديعى كه شخص فرشته

بر بديع هذا اولد الله كه نا بحق ونى شخص خلق ايلمش • روان

نرکل

وخرد بخشد وهوش ودول • روح وعقل وهوش ووول اعطا ور
زلپشت پدر تابپايان شيب • باباك ارقم سندن پيرلك زمانينه
وكن • نكرنا چه تشريف واوت رغيب • كوزكر غيب ون ساكا
نه تشريف ويروى ونه احسان لرايلدى • جو باك آفريدت بهش پاك
وپاك • چونكه حق تعالى حضرتلرى سنى پاك يراتدى عقل ايله او
وپاك اول • كه زشتست ناپاك رفتن بخاك • زيرا عيب وننكدر
خاكه ناپاك كتمك يعنى فسق وعصيان ايله ملوث قبره كرمك
ب ايدل شباب رفت وبخيدى كام رعمر • پيرانه سر بكير
هوزى ننك ونام را • بپاى بنفشان ازآينه كرد • متصل كوكل
اينه سندن غفلت وهوا غبارنى سلك وصيقل وتوحيد طاعت
ايله اى پاك وجلا قيل • كه صيقل نكيرد چو زنكار خورد • دنيا
صيقل تاثير ايتمز • چونكه كوكل آيينه سنى پاس بيرى يوودم هيچ
ممكن دكل • چونكه كوكل آيينه سنى پاس بيرى يعنى پاسلندى يعنى
كلام ليعد ذكره قلبيكى زنك غفلت وهوا مستد اولدن اول
اى صيقل وتوحيد وعمل ايله پاك ايله يوضه صكره انوك زالرسى
امر عسيردر • نه در رانبدا بعودى آب منى • ابتدا منى سوينى
وكلى ايدوك واندن خلق اولندك • اكر مردى ازسر بدر كن منى

اكر ده ايسك بنلك وانانيتى باشدون چقروكبر وعجبى ترك ايله
چو روزى بسعى آورى سوى خويش • چونكه سعى وكسب ايله آلندو
جانبكه رزقكى كتوره سن ومال وكنج تحصيل ايله سن • مكن تكيه بر زور
بازوى خويش • كندو بازو كمك قوتنه اعتماد ايلمه • چرا
حق نمى بينى اى خود پرست • بيجوه حقى كورمزسن يعنى بيجون حق
تعالى حضرتلرينك ساكا عطا اتدوكى قدرته واحسانه اترك نعمتى كورمزسن
اى كندو سعيكدن كورسن • بازو كه وبكردش ورآورد دوست
كه الله تعالى حضرتلرى سنوك بازوكه واوكه كردش وحركت كتوردوكى
وقدرت ويردى • چو آيد بكوشيدنت خير پيش • چونكه سعى ايله
سنداوكه خير وشر ودولت ومال اسباب كلوه يعنى حاصل اوله
زتوفيق حق دان نه از سعى خويش • اى خواجه حق تعالى حضرتلرينك اعظم
شانه توفيق ولطفندن بيلكندو سعيكدن بيلمه • بسر پنجگى
كس نبرد ست كوى • قوتلق وبهاورلق ايله كيمسه دنياده
طوب التمش وسعادت بولمش دكلدر بلكه جمله سى حقك لطفى
ايله در • سپاس خداوند توفيق كوى • چونكه بويله در زيرا توفيق
صاحب كرمخبر جانبنه سوق ايدنه شكر وسپاس ايلكدرسنى
صلاح وزهد طريقنده سالك قيلدى • تو قايم بخود نيستى يك

سن برقدم کندن ایله قایم وکلسنی • دعیب مدوی وسد دمبدم
بلکه متصل عیبدن وجانب حقدن ساکرمدو وتوفیقی برشود •
نه طفل زبان بسته بودی زناق • اول لاف دن ولی با غلمش طفل
وکلمی یدک • همی روزی آمد بجفت زناف • کربکلیدن سنکجوف
و بطنله رزق کلور ایدی عمرله قاندن نرا اناسی قرنین ایکن
غذاسی قاندر • چونافنی بریدنی در وزی کست • چونکه
اول طفلک نافنی کسدیلر رزقی اوراون منقطع اولدی • به پستان
مادر آویخت دست • اول طفل مادرنک پستانه الی اصدی •
یعنی انکه میل وتعلق ایلدی یوقارکه بیته نسبت بو فکر اولنه
بیتده صنعت التفات وار در • غریبی که رنجش آورد و رنج
بکشد • بر غریب که زحمتلر انوک اوکنه رنج کتوره یعنی مریض اوله
بدارد دهد آبش از شهر خویش • علاج ایدا اول مریض کنده
شهرندن صو ویرلر شفا بولور • یعنی کندو شهرندن صو کتورب
ایچوردلر یاخود کندو شهرندن خاک کتوروب صوایچنه براغوب
ایچوردلر اجلی ایرشمدی ایسه باذن الله تعالی شفا بولور •
پس او در شکم پرورش یافتست • پس بو تقدیرجه اول طفل
والده سنک قرننده پرورش وتربیت بولمشدر • زانبان

معن خورش

معن خورش یافتست • معن اناسنک خورش وطعام
وطعام بولمشدر • دو پستان که امروز دلخواه اوست • اکه
پستانکه بوکون او طفلک مقبولی ومراوی در • دو چشم هم
از پرورش گاه اوست • هم اول طفلک بسلندوکی یردن اکه
چشمه • دو کناد و بر مادر دلپذیر • معنول ولطیف والده نک
قوجاغی وسینه سی • بهشت است وپستان در وی جوی شیر •
جنت در واول مادرده که پستان سوت ارمغی در • و درخت در
بالاخجان پرورش • اولمادرکه جان پرور بالاسی بر درخت در
ولد میوه نازنین در برش • او لادر که او زرنده ولدلری نازنین
ولطیف میوه در • نه رکهای پستان درون دلست • پستانک
طمرلری کوکلک ایچنده کلمی در • پس ار بنکری شیر خون دلست
پس اکا امعان نظر ایدرسن طفل امدوکی سوت متینیدن کنده
والده سنک کوکل قانی در • بخون لش فرو برده دندان چو نیش در
ایله طفل کندو ماورکه قاننه دشنی نیش کبی باتورمشدر •
یعنی قانی ایچوب و نیش بونده نیشتر معناسنه روشن در
ری صوقمسی معناسنه دخی ممکن در • سرشته دو روم از حون لمشدد
خوارخویش • اول مادره کندو نک قاننی ایچمکه تحتی بوخود

بو وجه دخی جائزدر که حق تعالی مغزنده انی اول تحقیق خلق ایلمشدر
زیرا کلام بودر که طفل اناسنک قرننده اچرکن حق تعالی مغزنک
حکمتی کورکه انادن اول طفلک مغزنی تحقیق خلق ایلمشدر اندن جانندن
زیاده سودر • چون بازو قوی کرد و وینان سطبر • چونکه اول
طفلک بازوسی قوی و محکم اولدی • دوشی ایری دیو غوغا اولدی
بر اترا ید شو وایم پستان بصیر • وایم کند و کند پستانی صبر و شکر
هی اوت ایله صوارا اول طفل سهو اتمکزین سوقا اتمکدن کسمک
بچون • صبر اصل با یک کسر عجا ایله دبوش و زن اچون نا پاک
وقتدر • چنان صبرش از شیر خاموش کند • صبر یعنی اول
هی اوت اول طفل سوت ودن ابخلیس کاتمه و بیزار ایدر
کد پستان و شیرش فراموش کند • که طفل پستانی وانوک شیرینی
فراموش ایدر • تو بیزاری کردن تو بر طفل راه • سن دخی
ی سلوک کسه که توبه ایلکی یوله طفلسن یعنی معاصی ودن
صوز توبه ایدوب طریقته سلوک ایلادک • بعیرت فراموش کرد کنا
بلا ومشقتله صبر و تحمل اتمک ایله سنک کناهکر فراموش اولور
یعنی عفو اولنور حکایت جوانی سرازرای ماور بنا فت
برهوان والی سنکدرای وحکندن بانی جو بری ولرزا

ایلدی • دل و دم باز ریافت • اول مادرک درلوکو کلو
اتش و حرارت ایله قزدروی یعنی و الی سنک خاطرنی زیاده مضون
ایلدی • چون بچار شد بیشش اوردو ده • چونکه اول در
بچاره و عاجز اولدی دیشکه اول جوانک اوکنه کتوردی و ایتدی
کرای سر فراموش عهده • که اول عهدنی فراموش ایدیجی
وضعیف محتبلو • که کریان ور زمانی بوده وخرقه • اول
اغیلجی و عاجز و طفل و خرده وکلی ایدک • کر شبها دوست
تو جوابم بیرد • که کیجه لرسکا الوکدن بنی جواب التدی
یعنی سندن اوترو بچه کیجه لر اویومدم • نه ده نه دیر وی
حاف سبوی • بو یله و کلمه دکر بنیکل سنک بیردوی
مالک یعنی اول حالی قوتک یوقدی و قدرته مالک ایکن
مکس را نوز ازوفع مجالت سبو • بو حالی ایدک که کنده کدن
مکس سود که مجالک یوق ایدی • تو ان که از یک مکس رنجه
سن اولمسن که بر مکسه دن انجمنش ذره ضرورا ولمش سن
کرام و دساالار سر بیچی • که بو کون سر پیچه و قوت و دلو
یعنی زیاده قوتلوسن • حاله شوی بار و د فر کور • قره
کرو بر حال اولورسن • که نو از خوشتن و مع موز

گه گنده گهی قرنبیجه دوفع ایتدکاوردادلرسن • دگروین
چون برفروزد او چراغ • چشم گردد چراغ نیجه شعله دررودرش
اولور • چونکه لحد خود و بیند و ماغ • چونکه قبر خود روی
و ماغنا یاغنی یعنی پیسه کبی لعفون و ماغی یدی • چونکه شبین
چشمی به بینی گمراه • چونکه برکوردکی کورسن اول کور یولی
بیلمز وفرق ایلمز • نزاندر هی دفتر فتن زچاه • گنک
و تشرع یعنی یوروکه وقت راهی چاه • دن تمیز ایلمزسن بو بیت
شعبه بیت ایله تمام اولوب • تو کر شکر کو وکر بادین
گر اکر بن شکر ایتدکا ایسه حق تعالی حضرته ویروکه نعمت دورق
و کرده تو هم چشم چو نسیری و • حق تعالی حضرتک ما اعظم شانه النعام
والحسانته شکر ایتدک ایسه سنده همچو معنی و • اول ظاهر کور میبن
کور کبی سنده کور مرسن یعنی اکر ظاهر کوزی کور ایمز ایسک
باطنی کوزک کور در که اول سلطانک بو قدر لطف وکرمنی کوردرسن
تو در شکر نی بینم کنتوردرسن • معلم نیا موخت فهم ودای
ساکه فهم و درای معلم تعلیم ایتدی • سر شته این میشتست ود
و دیعت خدای • بلکه حق تعالی حضرتنه ما اعظم شانه بو اکرم مقتی
سنده و جوده کلن خلقی ایلدی • گرت سعی کرد و هم ایحق نموش

اگر حق تعالی حضرتنه غرامسی

منی تانم

اگر حق تعالی حضرتنه غرامسی سنده حقا یریجی قلبکی حق سنه یی قبوله
ایلکلدن منع ایدر ایدی • وساکه فهم اتزدی و بر میدی • حقت
عین باطل نمودی بکوش • حق اولن سنه سنده قولغنه عین
باطل کورنور ایدی • یعنی حق لفظن سوز عین باطل استماع
ایدر ایدی

برینی تا یک انگشت ازچند بند • کور برین
قدر بند دن و مفصلدن • بصنع الهی بهم درفکند •
انتولق صنعی ایله بری بری اچنه براقدی و متصل قلدی •
بس اشتنکی با بشد قابلهی • پس روانیه کلد و ایله کلدر • که
انگشت بر حرف صنعش نهی • که اول الله کصنعی حرف وا مدن
برمق قویه سن • وانوک صنعی بکنیه سن • تامل کن از سر رفتار
مرد • فکر و نظر ایله کور اوم کیه رفتارندن اوتری • گرچند
استخوانی دزد دو وصل کرده • کند قدر استخوانلر سکز اوروک
و بری برینه متصل قلدی • که بی گردش کعب و زانو و پای
که طبوق و دیز و ایاق دونمکیزینی • نشاید قدم برگرفتن
زان بیچون برادری سخن نیست • اول سببدن سجن آوی
قدمی سخت و مشکل کلدر • کرد وصلت ذره و یک سخت نیست

کرانوک دفترسنی استخوان بر باره وکلدر • دو صد سال و دویک
وکرساف • آدیونا استخوانی بری برنکا بچم و وزنش و ترتیب
ایلشدر • دکان ورشت ای بندین خوی • سنک جیکد
که طبعلرای مقبول خویلو • زمینی ورو سفید وشصت خوی
بردمین • ودکانی اوج یونا التمشلو واره یعنی جمله
کیودن وطرکرک ادماق وکرکیدر • بصر و درسر وفکر ورای وعیز
باشده • چشم وفکر ورای وعیز قونلشدر • جوارح بدل دل
برانش عزیزین • اعضای ظاهره قلب ایله عزیز وقلب عقل ایله
عزیزدر • بهایم بروی اندرا فتاده خوار • بهایم ووکلی
حالده یوزلری اوزره خور وحقیر وشمشلردر • نوایچوب
الف بر قد رها سوار • اما سن الف کبی قد مکرا اوزره سوار سن
نکون کرده ایشان سرازبهر خوار • انلر عکدن اوتری باشلر
شغله ایلمشلردر • تو اری بعزت خورش پیش سر • سن عزت
ایله طعامی باشکه کتوررسن • نه بیدنرا باچنین سروری
کبکی یاکد برشمز ده یوذکلدر بوبخلین سرور کلک ایله یعنی
بوقدر معزز ومکرم ایکن • کدسر جز بطاعت درو او دیکی
کریا نسکه طاعتدن غیری ایله اشغله کتورسن یعنی طاعت حوقون

یرینه جبینه باشن اکرسن • با نعام خود دانم واوت نزکا •
مدح حق تعالی حضرتنه غز اسمه کندو انعامی ایله ساکه داتم ویردی صمان ویر
نکردت جو انعام سردرکنیاه • حیوانات کبی سنک باکنه اوترا ایلدی •
بلکه سنی انواع نعم ایله ترتیب ایلدی حاصل معنی ساکه هنر نه کدینی
ویردی قدرینی ویرمدی • ولیکن برلن صورت و لبدیر • لیکن
بو مقبول مرغوب صورتر • فرلعنبر سلو سیرت خوب کبر • فرلعنبر
ومرغوب اوله خوب سیرت طوت واخلاق حمیده حاصل ایله •
ره رابت بایدت بالای راست • صراط مستقیم وعبادت کرک
راست ومستقیم قامت کی کنز • کرکا فرم ازوی صورت جو ملت
زیرا کافر دخی صورت یوزندن بزجلیندر • تن انکه چشم ودهان
داد وکوش • اول کسنه که سکه چشم ودهان وکوش ویردی
اکر عاقل ور حلاقش مکوش • اکر عاقل ایسک او الکی مخالفته
جالشمه یعنی نفسکه تابع اولوب فسق وعصیانه سعی ایلمه • کرتم که
دشمن بکوبی بیسکد • فرض ادم کردشمن کاش ده وکرسن وانوک
ایله جنک وغوغا ایلدرسن • مکن با رکی از جهل با دوست • جنک
با دی جهلکدن دوست ایله جنکا ایلمه یعنی حق تعالی حضرتنه مخالفته
مخالفت اغد • خرد مند طبعان دوست شناس • کندولرنز ویرلن
انعام

واحسانه اکلیجی عاقل طبیعتلولر • بدو زبان نعمت بجو سپاس •
حق تعالی حضرتنک ویروکی نعمتی شکر مینجی ایله وکرلریعنی منت واحسان
خانه سنی شکر وسپاس مینجی ایله محکم ومعمور ایدرلر

ملکزاده دیدر اسب اوهم فتاد • بر ملکزاده بر سیاه آتدن دوشدی
بکی ودن ودنش مهره وبرهم فتاد • اما شویله که دوشدی که بوینن
مهره استخوان بری بری افتاده اولدی یعنی بری بریندن کچدی
جو فیلش فرو رفت کردن بتن • اول ملکزاده نک بوینی
بدنک بوینی کیوا اشغه چکنه کندی یعنی بوینی یا تری کندی
نکلشی سرینی تا نکنی بدن • انوک یا شو صاغ وصوله دوزدی
ماداکه بدنه دوشیدی • پزشکان عاندند حیران ودین
طبیبلر وعاقللر بو خصوص ده حیران قالدیلر واصلا علاجه
قادر اولمدیلر • مکر فیلسوفی ز یونان زمین • مکر یونان ملکنن
بر فیلسوف که حکمتده کامل ایدی • سرش باز پیچید ورکر راست
شد • ملکزاده نک باشنی حکمت ایلیه کرو چویردی وطمرلری راست
ولدی بعض یبنه اولکیی اولدی • دکر ویی نبودی بر من حوست
شد • اکر اول فیلسوف اولمیه ملکزاده کوتورم اولور ..

دکر نوبت آمد بنزدیک شاه • اول فیلسوف بر نوبت کروملک
قتنه کلدی اکر رعایت ایده • نکردان فرومایه در روی نکاه
ول سفله فیلسوفه نظر والتفات ایلمدی

کرجان بدهد سنگ سیه لعل نکردد • باطینت اصلی چه کند بدکهرافتاد
حردمند را اس فرو بنه نثرمی • سعه وخجالتدن اول عاقلک باشنی
اشغه کتدی یعنی حیادن باشنی اشغه ایلدی وغیرتدن باشنی
قالدرمغه قادر اولمدی • شنیدم که وی رفت وی کفت نرم
اشتدم که اول فیلسوف کیدر ایدی وکندوکنه آهسته آهسته
بیر ایدی معقول قول نبود که • اکر وی بیچیدمی کردنش
ماکردون انوک بوینینی چویرمیدم واکر علاج ایتمیدم • پیچید
مرور بروی زمنش • اول بوکون بوز نه بینن چویرمز ایدی
فرستاد تخمی بدست رهی • اول فیلسوف ملکزاده یه اتنام
اتک ایچون بر بنده نک الله بر تخم ویروب ملکزادیه کوندردی
که فلان ایتدیکی ملکزاده یه بروی • که باید که بر عود سوزش
که کرک کیدن بخور افتدی قو بدرسن • ملکزاده بر عطسه آمدند ود
ول مجمره قوتان تخمک توتسندن ملکزاده یه بر اغزیق کلدی چونکه
تو کلده ما غلم ایرشدی • سر وکردنش ایچنان شد که بود • او

زاده نک

نهی

دکر نوبت آمد

اول ملکزاده‌نک یاتی و بوینی همان اوزلکه‌لی اولدی • بعد ازین
ای مرد بسنده کن • عذر ایله اول فیلسوف کار دنرن ایوردیلر
یعنی ارنجه کتد کوزدکا رعایت و التفات اولنمیغنک عذرن
دیلیه • بجستند بسیار و کرم یافتند • اول فیلسوف چوق
طلب ایلدلر اما کرم بولدیلر یعنی بولدیلر • حضرت شیخ رحمة الله علیه
قصه‌دن پند و معرفت بیانه شروع ایلدی • منت کردن از شکر
منعم بپیچ • بویشکم انعام ایدیجینک شکریندن چویرمکا ایله یعنی فوق
حضرت عز اسمه انعام انلدی نعمتنک شکر ادا ایله • که روز پسین
سر برآوردی بپیچ • دیر انکا کیجکا اولور یکن قیامت کوننده جمع ایله
بوقاری کتورریک دیو سنه حاصل اتم فاقد اولمزمن •
یکی کوش کوره که عالیه نسخه • بر کسه بر طفلک قولنغنی محکم بوردی دیو
دیو • که ای بوالعجب رای برگشته بخت • که اعجوبه دوغش زیاد
عجب رای لوکوورک بو والعجب لفظی قان کند و معناسنه اولمسه زیاده
معناسنه اوافاف ایدر غفلت اولنمیه • ترا تیشه دادم که هیزم
شکنی • سا که دویدم کرمسجدکه دیوارینی قازوب خراب ایلیه
نگفتم که دیوار مسجد بکن • سا که کسر دیردم که اودون یاروبه
حضرت شیخ رحمة الله علیه • پند و معرفت بیانه شروع ایلدی • زبان آمد

از بهار شکر

از بهار شکر و سپاس • لسان حق تعالی حضرتلرینه شکر و سپاس ایتمکدن
اوترو کلدی یعنی انوراچون خلق اولندی • بغیبت نگرداوش ندش
حق شناس • حق‌شناس و صاحب دل اولنلر کسه‌نه غیبت ایله
دوندرمز یعنی غیبت ایتمز بوسوسه • وحی جان بود رانه غیبته و ندرمز
کذرگاه قرآن و پند است گوش • قرآن عظیمک و نصیحتک کذر
ایدر یعنی کذر یا بدکه یریک و رقولق یعنی کوش بونکه ایچون
اوترو خلق اولندی • به بهتان و باطل شنیدن مکوش • کوش
ایله بهتان و باطلا استماع اتمکه سعی ایلمه • دو چشم از پی صنع باری
نکوست • ایکی چشم الله تعالی نک صنعندن اوتری ایودر یعنی
مصنوعات عبرت ایله نظر ایتمکدن اوتری خلق اولندی • فاعتبروا
یا اولی الابصار • زعیب برادر فروگیر و دوست • فروگیر
دوستک عیبندن ایکی چشمی یوم یعنی انلرک عیبینه نظر ایلمه

شب از بهر آسایش تست و روز

شب و روزنکا آسایش و حضورک ایچوندر • مه روشن و مهر گیتی
فروز • روشن اولان ای و جهانی روشن ایدیجی افتاب یعنی کونش روشن
ما • و کوندرلر منور خورشید • صبا از برای تو فراش وار
باد صبا سندن اوتری فراش کبی • همی گسترد بساط بهار • بهار بساطن کد

بهار دبالغی کرم لرچمنی دوشیدی • اکر باد و برف است و باران
دمیغ • اکر باد و برف اکر باران و سحاب ور • وکر رعد چوکان
زند برق تیغ • اکر رعد کرچوکان اورر بلوت لری سوررلر اکر
برق تیغ اوررسه تیغ کبی کوررسوز • همه کارداران و فرمان برند
وو کلسی ایش طوتیجی لر یعنی مصلحت کورجی لر و فرمان دکل
ایلیجی لردر • که تخم تو در خاک می پرورند • که فالا جنی سنک
تخمک بسلرلر و تربیت ایدرلر بیت ابر و باد و مه و خورشید
و فلک در کارند • تا تو نانی بکف آری و بغفلت نخوری •
شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری • همه از بهر تو سرگشته و فرمان بردار
تندبیم اولتسوز غفلت اولنمیه • وکر تشنه ماند ز سختی بجوش
اکر صبور قالرسه سختلقدن و حرارتدن نه مضمون اولور بجوش
ایلمز • که سقای ابر آبت آرد بدوش • زیرا بلوت سقاسی یعنی
سقاسی آب نثار ایدیجی بلوت اموزی ایله ساکه صو کتورر • ز خاک
آورد رنگ و بوی طعام • همو تعالی مضرته ما اعظم شأنه خاکدن رنگ
درایحه و طعام کتورر یعنی بونلری تراب دن ظهوره کتوررد •
تماشاکه دیده و مغز و کام • که رنگ کوزه تماشاکاهی بوی
کامی • و طعام کامه تماشاکاهی در یعنی اندر بونلرا بجوند کره دیده

رنگ دن دماغ

رنگ دن دماغ بوی دن کام طعام دن حظ ایدر • عسل داد
از نحل و من از هوا • ساکه زنبوردن عسل و هوادن ترنگبین
وانزلنا علیکم المن • رطب داد از نخل و نخل از
ساکه خرما اغاجندن یاش خرما و چکردکدن خرما اغاجی ویردی
یعنی بوجمله یی کندو لطفندن سنک اچون خلق ایلدی • بیت
نخل بندان نجانید دست • دوکلی نخل بند لر حیرتدن
اللرنه چیزلر بوید دیو • ز حیرت که نخلی چنین کس نبست •
که بو نخل بند بو جملیس بر نخل باغلدی یعنی بوکه مانند
روز بردی • فتبارک الله احسن الخالقین • خور و ماه و پروین
برای تو اند • افتاب و ماه و پروین بو جمله سنکد اچوندر
قنا ویل ستون برای تو اند • سنکدر ایکی ستونک قنا و یلدز در
ز خارت گل آورد و از نافه مشک • خاردن ساکه گل نافه دن مسک
کتوردی • زر از کان و برگ تر از چوب خشک • سندن اوتوری
معدندن التون و قوری چوبدن یاش یبراق کتوردی •
بدست خود چشم و ابرو نگاشت • کندو کندو دست ودرزنی
ایله ساکه چشم و ابرو نقش ایلدی • که محرم باغیار نتوان گذاشت
زیرا محرم اغیاره قومق یعنی اکر تسلیم اتمک لا توان کلمز •

نوا

نقل

شت

توانالر اوتاریلین پروردہ • زهی قادر اول اسم کیم انیننک ناز و
مغتو ایله بسلر و بوبیله لطیف تربیت ایدر • بالوان نعمت چنین
پرورده • انواع نعمت ایله بو بلیه بسر • بجان کنفت باید نفس
بر نفس • دایم جان ایله انونک شکرینه ویکرک که کر سکلرین
نکاد ربالست و بس • زیرا انونک شکری انجق لسان ایتیدی کلرز
خدایا ولم خون شد و دین ریش • ای خدا و لم خون و چشم
مجروح اولدی • که بینم انعامت از گفت بیش • که سنک انعامنک
سوزدن زیاده کورودم • نکویم دد و دام و مور و سمک • ورم
کدا انجق سباع و طیور و مور و ماهی • که فوج ملایکه بر اوج فلک
ودخی لعصوه ملایکه بلوک • صوفزنت سپاس اند که کنتم ابی •
بو جمله صفوو ساکه برازجق سپاس و ایشلر دور • زچندین هزاران
یکی کنتم انی • بو قدر بیکلردن یعنی بوقدر بیکا انعام و لطف
صفو بو بینک شکرینه و یشلر دور • برو سعدیا دست وو فتر بشوی
یو رعاعسعد دست و فتری یعنی انونک انعام و احسانی
بیاننده الکدن فراغت ایله • به ره کی پایان ندارد میوی •
بر یولکه انک پایان و نهایت طوتمز یلده وا ترسه و اصلا وصولنه سعی ایلمه •

تاراتن کسی

تداده

کلد

تراتن کسی قدر ندر جویلو • عالمده بر کسه خوشلق و صحتکو شکر
قدرنی بیلمز • مکر ره کی اند سختی کشتی • مکر بر کون بلا چکی
وحشتکر ووشه • دستان و رو لیش و دتنک سال • قحط
بیلده ورولیک قتنو • به سهلت پیش خداوند مال •
مال صاحبنک قتنده نه اساندر • سلیمی که یکچند نالاه تخفت
بوصاغ که بر زمان نالدا ایدی یا تمر کیمه وحشت اولوب ناله
ایلدی • خداوندرا شکر نعمت نکفت • اول صاغ حق تعالی
حضرتنه نعمت شکرینه ویردی یعنی صحت بولوبده نه نعمت ایکی
بیلوب انونک شکرینه یرینه کتورمدی • چو مردانز دو باشی دکیر
بای • چونکه مرد لوکی یوریمی و چابکلعکدسن • بشکل انز پاکند
پایان ببای • اول شکر انز پای اولنلری و یوریکه قدرینه دایملک
توقف ایله • به پیری که هی بر بحث جولو • که هی ضعیف
پیراونده جولو نه ترحم ایلو • توانا کند رحم بر ناتوان •
قوی لعصودن کسه ضعیف و قدرتسزا و نه ترحم ایدن • چه
داننده جیحون نیان قدر آب • جیحون ارماغنک یانندا وللر
صونک قدرینه نه بیلورلر • ز داماندن کاب برین ورا قتاب
قتایین کروقالمشلردن و حرارت سستوزه اولمشلردور

سؤال ایله صوتدقده دولتی • عجب گر اگر برو بالش نهد
عزیز کردوکلری اوصاتقی اولور اوتورسی اوله • چه غم دارد
ز نشستگان زرد روی • زرد روی اولنلرک صوسزلقلرندن غم
طوتر • کسی قیمت تندرستی شناخت • بر کمسنه صحتک قدر
قیمتین بیلدی • که یکچند بیچاره در تب گداخت • کیم بر زمان
ستمده بیچاره اولوب اریدی وکندوسنه علاج ایتمکه قادر اولمدی
بوده صحی جانبنده اول بیچاره سقمده بر زمان اریدی
ترا تیره شب کی نماید دراز • سکا قرانلق کیجه نه زمان دراز
کورینور • که غلطی ز پهلو به پهلوی ناز • که ناز و صفادن ایله
بو جانبکدن بر جانبکه دونرسن • بر آن بی نوا افتان و خیزان
تب • ستمدنک حرارت و اضطرابندن کاه دوشیجی کاه قالقیجی
بر نفس حضور ایچیجی خسته دن فکر ایلین و محنتلو اولانی کله
شکر ایله • که رنجور داند درازی شب • زیرا کیجه نک اوزونلغن
خسته بیلور که المدن صباحه دکین اویومز • ببانک دهل خواجه
بیدار گشت • طبل اوازی ایله صاحب دولت اویاندی
چه داند شب پاسبان چون گذشت • نه بیلور که پاسبانک کیجه سی
نیجه کچدی و اول بیچاره نه زحمت چکدی

شنیدم که طغرل

شنیدم که طغرل شبی در خزان • ایشتدم که بر کیجه طغرل
خزانده طغرل بر پادشاه اسمیدر • گذر کرد بر هندوی پاسبان
بر پاسبان هندو اوزرینه اوغرادی • ز باریدن برف و باران
و سیل • قار و یغمور یاغمه وغندن و سیلدن که هوا تمام برودت
اوزره ایدی • بلرزید در افتاده همچون سهیل • اول بیچاره
هندو برودتدن سهیل یلدزی کبی ترتمکده یا تتلش ایدی
بیوهنزه ایدی • دلش بر وی آرحمت آورد و جوش • طغرلک
کوکلی اول هندو اوزرینه ترحمدن جوش کتوردی یعنی
آکه زیاده ترحم ایلدی و بویله دیو • که اینک قبای پوستینم بپوش
کرامته شمدی بر کورکلی قفتانمی کی و برودتدن خلاص اول
دمی منتظر باش بر طرف بام • بر دم طام کنارنده منتظر اول یعنی
بر دم بونده توقف ایله • که بیرون فرستم بدست غلام • که غلا
الم ویره ب کوندرم • درین بود و باد صبا بر وزید • پادشاه
بو سوزده ایدی که صبا یلی اسری • شهنشه در ایوان شاهی
خزید • شاهنشاه شاهلق ایواننده آهسته آهسته ایچرو کیردی
وشاقی پری چهره در خیل داشت • پادشاه خدمتکارلر آراسنده
بر خوب صورتلو پادشاهنه بر وشاق طوتر ایدی خوب بر محبوب

زغلان وار ایدی • که طبعش بدو اندکی میل داشتی • کی
طبرکه طبعی اول محبوبه بر از جق میل و محبت طوتر ایدی • تماشا
ترکش چنان خوش نداد • پادشاهه اول محبوبک تماشاسی شاهد
عطیره خوش دوشدی و لطیف کورنزدی • که هندوی مسکین
بر فتنش نیاید • که هندو مسکین اول پادشاه خاطرندن کیدی
قبا پوستنی کسنسن کوش • که بر کون کلو قفتان اول هندو
قولنه کجدی یعنی دعن اولدی • ز بد بختیش و دنیا مدبره
ما بد بخت کلیدن اول هندو نداء عذبه کلدی یعنی کیمدی تنیب
وکلدی • ما را درین سرما بر و لبن بیم • ما که انوکا فدین سرمانک خفی
والی یتمز ایدی که وود سپهر انتظارش عز و دو • که سپهر کر
وردی اکر انتظار رومی زیاده • بیت انتظار موت احمر دیر لر
وم اوغام کرو یزو یر لر • الانتظار اشد من الموت •
ملکه کن چو سلطان بغفلت کعت • تا ز الیم کورکرچون سلطان
یعنی سلطان طول غفلتا ایله اویوری • که چو بکتر نیش ماند
ان چه کنت • که اول هندو پاسبان صباح وقتن سلطان
طلعتدن ویردی • مکر زینک بخت فراموش شد • مکر سنک نیک
بختنک فراموش اولدی • که دست در آغوش شش

کرسنک اکوک

برما چو شب

کرسنک اکوکا غومکه قوجا غنده یعنی آغوش دلو محبوب ایله
چونکه قوجشوب یاتدی • حضرت شیخ رحمة الله علیه قصه دن بیرو
موقت بیانه شروع ایلدی • ترا شب بعیش و طرب میرود •
سنک شبک عیش و طرب ایله کیدر یعنی کجر • چه دانی که بر ما چه شب
میرود • نه بیلورسن که بزم اوزرمزه نه شب یعنی شب کجه که ذ
کجه کید بلزمین کیجه مزه مشقت ایله کجر • فرو بر ده سر کاروانی
بریک • کاروانلو باشی اشمه جو ککل ایلمنی یعنی کاروان خلقی
طعام تدارکنه مشغول اولمش • چه دیا فرو د فنکانی بریک
ایا قلرقم اچنه باتشه غم چکرلر • بنا ای صدا و ندر و دف
بر ابه • ای صاحی تناب اهدن زورق طوت یعنی مدد ایرش
که هم چار کانش کذشت از سراب • که بیچاره کیمدی باشلرندن
کجدی یعنی بیلا دعن حرد دن اش • توقف کنید ای جوانان
جست • توقف ایلکوز ای چابک جوانلر • که در کاروانند
پیران سست • زیرا کاروانده سست و ضعیف پیرلر
داروه که انلره معاونت لازم در • تو خوش خفته در
هودج کاروان • سن کاروانکه هودجنده لطیف خفتون ایله
او یومشسن • مهار شتر در کف ساربان • حال بوکه ده بکر

يولارك ووقوعى آلمش • ٢ ودركتابت نيامد همه اوديدها
لم تلتفت الى من غاص في الكتب ■ به هامون وكوه وديم
سنك ورمال • صحرا وطاغ نه و قلرنه يعنى قوملقنه كزيوبكلمسنك
سنك قتنك برابردر • دنيا هوج اچند حضور ايلم اونوتدكم
زره بازپس ماندكان پرس حال • حال بلجايدكنى ويوك كتشى
يولدن قالدى اردده قالمشلردن سؤال ايله • توكو پيكى عيد
ى بردة • سنى طاغ صورتلو بيرك دوق ايلدر • پياده بيه
وا ٢ كه چون بيخود ده • پياده نه بيلورسن كه قان يرينه
پياده پورين كسنكنه قالند يوتدوغنى ونه بلالر چكدوكنى
نه بيلورسن • بارام ولى خفتكان ودبيم • اوبا وجاور ده
معمور قلب ايلها ويوش كسه لر • بروا شدحال نشكركسنه • قرنده
آنج لولن كسنكدحالى نه بيلورلر حكايت بكي را عسس برينكك
دست بربسته نهفته • يعنى بردوذ وكالنى باغلنش ايدى ■
همه شب پريشان وهم خسته نيمه • اول دزد جاره وزوو كلى
كيجه پريشان دل وخفته ايدى • يكوش آمدش ورشب تيره زنك
ناكاه اول دزد جاره وزوكرقش كوكجه دن قولاغنه كلدى يعنى
اشتدى • كه شخص برنالد از دست تنك • كه بر كسنه طاغنه

الدن يعنى

الدن يعنى طار فقيرلقدن ناله ايدر • شنيدا بن سخن دزد برد
سكين وكفت • ٢ جاره وزد اولى فقيرلقدن ناله ايدن كسنه
بوسوزى اشتيدى واكه ايندى معقول قول بودر • زبجارگى
جند نالى بخفت • بيچارهلكدن وفقيردن نچه بر ناله ايدرسين اويو
يعنى خاموش اول • برو شكر يزدان كن اى تنك دست • يوردى
الله تعالى حضرتنه شكر ايله اى فقير • كه دست عسس تنك
برهم نبست • كه عسس سنك الوكى بربرينه محكم باغلمدى
هنوز كسب اتكه قادر وقدرتك وار وركر نفلى بونى علت بجون
اولمق وجائزهدر • ملك ناله ايتدى نوايى ببيى • فقيرلكدن
وقدرتسزلكدن جوق ناله ايله • جو بينى رحمه ٢ نواكرسى
جونكه كندكدن افقر بركسه كوره سن • پر صندنى يكى در دم وام كرد
بوعريان كسه بردم قرض ايلدى يعنى قرض الدى • تن خويش را
كسوه ضعاهم كرد • اول بردرم ايلم كندو جسمنه برخاكسوت ايدى
بتاليدكه اى طالع بدلكام • اول ٢ جاره چون اغلدى •
امتل ابتدن ابكلدى وايدى كه اى بدلكام يعنى اى يومن
روشلو طالع • بكرما بيحتم ودين زمهرام • حرارت ايلم بوكجه
التندن بشدم وزياده مضطرب الدم • جونا غنة امد بر سخوى

بجوش

چونکه اول نابخته سخنلق دن جوشه کلدی ونالر ایلدی •
یعنی کشت زجاه زندان خموش • زندان قیوسندن بر کمسه یعنی جحقه
اول نابخته یم خاموش اول بچه بر نالر ایدکن ویری داکر یعنی
طریقی ایلم ایدی • بجای او رای خام شکر هوای • الله تعالی نک
شکی ذیونی کتورای خام • کرچون مانم عیطا بر و ست • وبای که
مرجلین وکلبی کراکد وابا نعت امدن بند اولم یعنی بر جلین و ست
وبایکا عمدن قید و بند بو قدر مه ایدنکلرین کیدرس بو باشم
بو نعمت ور حکایت یکی کره بر پارسایی کورد • بر کمسه بو صالم
وعده وی • بصورت جهو و امدش ور نظر • اول صالح صورتا
اول کمنک تعلرین جهو و کلدی یعنی جهعو کورندی اول سبیدن
نقابی تو ولعنت یدکو ولنش • اول کمسه صالحک قفاسنه رسل
اوردی • بخشید و درویش پیراهنش • درویشی سلبا ورن
کسیه کوکلکی باغشلدی • بخجلنت کا پچه ازمن آمد حکایت خطا است
اول کمسه چون کرد بو صالح کوردی خطا اولوب ایتدی او لسنه کر
بیدن کلدی یعنی صاور اولکی خطا و نامعقولدر • بخشای
بر من چه جای عطا است • باکه ترحم ایله و بندن صاودلعطا ن
عطای عفو ایله عطا و سخا بر کمه کلدر • نشکر از کفتا بسر نسیم

درویش اکم

ودرویش کا ایتدی شکر انزید باشم ایلم طوردم یعنی باشم و دیغ اغم
بیسنم بونن مضادع اولمق امعنا شرع اولندی اما ماضووی اولمق
جایزدر اول وکت معنی بویلد اولور باشم ایلم طوردوم دین بو مینم
ماضی ومضارع برابردر • کرایم کر پیدا شی لیستم • کر بو کی کم
نو صاندک وکلم یعنی سن بنی کر حره نطق ایلدک ایلم اولدغم
شکر ایتدیم پیراهن وکل باشمی وخی فدا ایدرم حکایت درده بازلیه
مانی بی کرلیست • بولدن فق ارده قالمش برکمسه اغلر ایدی
یعنی بر پیاده یولده یورمکدن طاقت طاق اولمش اغلر ایدی بویله
ویو • که مسکین نوازمس وری وشت کیست • کر بو صحراه نیزن
مسکین ذک وعاجز ذک کیمدر یعنی کمسه یوقدر • حو باز کش لنتش
ای بی تمیز • یو کر چکیچی بر اشکک صحرا اول کیسه ای اوراکه سر
ویری • زنبور فلک بند نامه تو بنیز • فلکک جو ر ندن سی و غ
بیچه یا ایکلدسن • برو شکر کن کر بجر بید عی • یوری شکر ایلم
اکرچه خر ادنی وکلشن بیاده سن • کر آخر بنی آدمی خر نه عی •
کر آخراوم اذ یحبی فرو کلسین حکایت فیهای بر افتاده یی
کذشت • بو فقیری یمدوکنش ست امدنی کچدی یعنی راست کلدی
ستوری خویش مزو ر کشت • کندو نکمستور لکنده و صاله کلنه

مغرور اولدی • ز نخوت بر وا التفاتی نکرد • نخوتندن کبریندن اول بسنه
التفات ایلمدی • چونکه سر پا درو کای نید بخت • اول بسته چونکه
چونکه بوماله کوروی وایتدی که ای بوماله کس • بر و شکر کن چونکه
نعمت وردی • یوری حق تعالی حضرتلرینه شکر ایله چونکه نعمت
یعنی مالی • که نخواهی باید ز ستکبری • زیرا مستکبر کدر
تروملق کلور • یکی را در بیتی نخند • برکسه یه کولمه
یعنی فسق و عصیاننی کوروب کولمه و طعنه ایلمه • مباد آکه تا کند
ورا فوق بر بنده اولیه که نا گاه • سنی یعنی فسق و معصیته وکوس
دا بنجلیز فاسق اولمن مبادا یونی اولمسون سلطنه و هی جایزدر
اخرو و امکان تقدیس مست اخرتدن یرک امکاننی بوقتی ورسی
حق تعالی نک حکمنده عکس و کلمه هر • که مرد اچو من بالش افتاده بست
که یارث سندخی یعنی حق تعالی حضرتلرینه لطفی ایله چونکه سوق
مؤمن ایلدی بنجلیز ست لعمن • تا آسمان حظ سجده بر بست
آسمان ساکنلری سجده یازوی • مرن مصر برد یاران ورکشت
غیر یله کلیساده اولد قلوبنر طعنه ایدرمدر یعنی سزکافرسنز دیو
الکلوک کفر و خلل ایدر • ببنده ای سلطان بیکرانم و ست • ای سلطان
شکر ایندرالی باغله یعنی نماز قیل و طاعت ایله • که زنا دمع زبانت بست

که الله تعالی حضرتة

که الله تعالی حضرتة اتش پرستک زنار ا شکستی باندا مذدرج باغلدی
یعنی سنی اتش پرست ایلدی • ترجمه یی دو و مو کر جویای او ست
کندو اختیاری ایله کتمی و عبادت اتمز هر کم که اوله هدای طلب
ایدر جود • یعتقش کشان چی برو لطف او ست • بلکه حق تعالی نک
ما اعظم شانه او لطف و کرمی عنف و جبر ایله چکر کتورر ایدی

نظر بکن تا قضا سیر کرد • نظر ایله کور که قضا یعنی حکم الهی قدرن
سیر ایلدی • که کوری یعنی تکیه بر غیر کرده • زیرا حق تعالی دن غیری
اوزره اعتماد ایلک کورلک و احمقلقدر یعنی مسبب الاسبابی
ترک ایله اسبابه نظر التفات ایلمه • مرمشت یار کشفا ورعسل
یاری حق تعالی غراسمه عسلده شفا خلق و خلط ایلمشدر نیجه
امراضنک دواسنه سبب قلمشدر • هرچند اکه زور آورد با اجل
اما اول قدر ویکله اجله زور کتورمز یعنی انی دفع و رفع ایلیه
عسل خوش کند زین کا نر امزاج • عسل حیاتی اولنلک مزاجنی
خوش و لطیف ایدر و طبع و عقله قوت ویرر • ولی مرده را
ندارد علاج • اما موت اولدقده علاج طوتمز و فایده سی اولمز
دستمانی بر زاکه جان از بدن • جان دیو که برنفس قالمش کیم

جان بدندن بو فارق کله یعنی اولسو بتن لهلهوه کشید • بر آبیده
نم سعد انکیان و دوهن اغزینه عسلکنه قاتیهی وار دور •
حکایت یکی کزدیدی پولاد برمغز جوردو • برکسه بیلنسنی اوزن پولاد
کزیری یعنی برکسنک بیشته بر پولاد کزدی اورولدی اولمسی مغز
اولدی • کسی کت صندل بالش بدرد • برکسه اکا ایتدی کاوه
وروه صندل سورشانه کدیر کایی سی اوله • مغز تیجه هذا کثر له
نیه ومعرفت بیانز شروع ایلدی • دهیش هلتانق اکی کزید
منوادکندن ومهلکه مادام که فاوکن احترازایله وقایع •
ولیکن مکن با قضا بپچ نیز • اما قضا ایله بپچ تیز ایلیه وانوک
ایله مقابله ومقاومت بیدجیدا یلیه زینی قایلسی یوقدور • ورونه
نا بود قابل شرب واکل • مادام که طبع ومعده اکل وشرب قابلی
اوله وطبیعه اغراق کلمیشی اوله • بدن نازه رویت وپاکیزه
شکل • جسم نازه روی وپاکیزه شکل اوله • خرلیپ انکه این
خانه کوددتمام • بر خانه یعنی بدن اوله وقت تمام خرلیپ اولور
که با هم نسازد طبع وطعام • که طبع وطعام بری بری ایله
وزلیمه لر ومتزنج اولیه لر یعنی طبیعت علتله ولمراض ون
برخلال برشمش اوله • مزاج تو خشک وگرمست وسرد •

سنکزاکر

سنکز مزاجک تر وخشک وود وگرم وسرد دکرم له خون وسوداء
وصفرا وبلغم وزلف ونثر مرتب طریقی ایله • مرکب اربع چاد
وطبیعت مرد • کرآدم بوورت شد ودم مرکب ودحکاچاد
عنصر ویرلر کدآب وباد واتش وتراب خاکدر حقیقتنده بوایکی
تعبیرک مابینین فرق یوقدر فرق انجق باعتبار اللفظ دور •
یکدیکر چو برهیکری یافت دست • بوورت ودن بری جونکه
اوبرسی اوزرینه الی بولدی یعنی غلبه ایلدی • ترازوی
عدل طبیعت شکست • طبیعتک عدل ترازوسنی صدی کی خرلیپ
ایلدی بو وجه وضعی جایز ودر طبیعتک عدل ترازوسنی ضدی
یعنی اعتدال وصحت کندی • اگر باد سر ونفس نگرود
اکر اصبح وبه نفس کیر ویب چقیر • تعریف جان ودروش
آورد • معده نک حرارتی جانه خروش کتوردر واضطراب ویرر
ویا ریکه معده بجز شر طعام • وکر معده چونکه طعام قبنتمیده
بو وجه وضعی جایزدر • اکر معده چونکه نک طعامی قبنمیه یعنی
هضم اولمیه • تن نازنین را شود کار رام • نازنین تنک ایشی
خام وخراب اولور چونکه بویله دیو • وزانیان تنبد دولا اهل
شناخت • اهل عقل وصاحب ادراک اولن کمه بوتلره دل بغلن

واعتماد ایلمز • که با پیوسته با همه خواهند ساخت • زیرا بونلر
وابا یریه بری ایله و وزلسرو وعتریج اولمیسر لنلر • توانایی
تن مدان از خورد ش • جسمک توانالغنی وقوت ولطافتنی
طعامدن بیلور • که لطف حق بی وهد پرورش • زیرا الله جل و تعالی
حضرتنک لطفی سکا پرورش وقدرت و برریعض بخشد و چقت
هفشدوا قع اولور که ضمیر غایبیتنه اجع ور • بجشش که کردین
برتیغ وکاردو • اول الله حقیقتیون اکر انو کریولنن وانوکه قصد
جسمکی قلیج وبجاق اوزره قویدیس • ای حق شکر شن خواهد
کزارد • هنوز اول الله ویدوکی نعمتک شکرنده اوالتمسک کرکد
یعنی انوک شکرنه جقه اولا انکه قا وره کلرسن • چون بین بحرمت
ای برزمین • چونکه حرمت ایله یرا ووزه بریوز قویدیس یعنی
الطاعت ایله برکن یوز برکن وحق تعالی حضرتنه نیاز و تفرع ایدرس
حرارتنا کوکدو خورد رامبین • حرا یله ثنا وی دکند وکی کوده
زیرا طاعت وثنا یه توفیق حق تعالی حضرتنه غراسه ویرهی •
کدایست تسبیح و ذکر و حضور • کدا لق تسبیح وذکر وحضور
ونیاز و تواضع ور • والله الغنی وانتم الفقراء • کدا نباید
بایشد غرور • کدا ایکو کرکه غرور اولمیه یعنی لایق کلدر که کدالق

دعا زند مرغ

دعا زند مرغ اولوب کند و سنی کورد • که قیم کرضه ضرک
کرده بد • فرض اندرم که حق تعالی حضرتنده اسم برحضنت ویده طاقت
بلمش سن • نه پیوسته اقطاع اوخورد • نه • متصلا دله
حرانک جل ذکره رزقنی عشق بی سن وانعام واحسان نتی کورد

عشق اواراوت بول هد بها د • اول الله ما اعظم شانه
نلدید • اقرار وطاعت ایل واراوت قوی • پس این بند
بر استان سر نهاد • اندنصکره یوندن استان اقدس با شن قفق
وعباد تر سعی ایلدی • که از حق نه توفیق خبری رسد • اکر
حق تعالی حضرتندن بنده سنه برخبر توفیق برشمید ویرمیه • که از بنی عملا
ویرمیه • که از بنی طاعت بغیری رسد • بیلدن بوعلی مجان
برخبر این شعور • زبانش چنین که اقرار وله • لسانمز نظر
ایدرسن که اقرار ویرور یعنی ظاهر ازبانله اقرار اتدکنده
التفات واعتقاد ایدرسن • زبانرا به بین تاکه گفتار وله
نظر ایله کورکه حقیقتده زبانله تکلم قدرت ویروی • ودرقبت
دیده آورده است • معرفت قبوسنی اوکوزیور • که کمالی
بر اسمان و زمیست • که اسمان و زمین احوالن اجلش ور

عشق سن

دعا زند مرغ اولدی ایسه جنس دل کند و سنی

کیت فهم یعنی شیب دراز • اینش یوقشدن سائله قچن
اولونایکن • کر این ور دیکردی بروی تو باز • اکر حق تعالی مغفرت
واسعه بو قپوی کرمله چشم قیلدیکیبوز که اچیلدیک • سر اورد ودست
از عدم در وجود • حق تعالی مغفرت واسعه صفتی ایله عدم دن باش
وال وجوده کتوردی • درین جود بنهاد ودر روی سجود •
بوش یعنی آل و جفته قودی وانی یعنی باشن • سجوده قودی •
بیت شرف نفس بجودست وکرامت بسجود •
هرکه این هردو ندارد عدمش به ز وجود • وگرنه که از دست
جود آمدی • یوخسه الدن قچان جود وکرم کلیدی • محالست
کز سر سجود آمدی • محال در که باشدن سجده کلیدی • بحکمت
زبان داد وکوش آفرید • حق تعالی لطف ایله عالمه سن کا زبان
ویروب وکوش خلق ایلدی • که باشند صندوق دل را کلید •
که بو ایکیسی کوکل صندوقنه مفتاح اوله لر • اکر نه زبان قصه برداشتی
کر زبان قصه یوقاری طوتمیدی یعنی زبان کفتاری اولمیدی
کس از سر دل کی خبر داشتی • هرکس بر کسنک کوکل سرندن قچان
خبر طوتیدی ور ازینه نجه فهم ایدردی • وکر نیستی سعی جاسوس کوش
کر قولق جاسوسنک سعی وجهدی اولمیدی • خبر کی رسیدی بسلطان هوش

عقل لطائف

عقل لطائفندن قچن خبر ایرشورایدی • مرا لفظ شیرین خواننده داد •
بکا شیرین ولطیف لفظی ویجی لسان ویردی که انوکیله معقول
ولطیف لفظ ایله تلفظ ایدرم • ترا سمع وادراک داننده داد •
سکا قولق وبلجی ادراک ویردی • پس بکا لایق لفظدن سویلک
ونعمت ایلکدر • وسکا لایق لفظلری معقول سوز ونعمت استماع
ایدوب انکله عمل ایلکدر • مدام این دو چون حاجبان
بر درند • دائما بو ایکیسی مرله زبان وکوش حاجب کبی قپو اوزره
یا فهم معنی بویله اولدر دائما بو ایکیسی قپو اوزره اولن حاجب لر
کبی در • ز سلطان بسلطان خبر می برند • سلطاندن سلطانه
خبر ایلدلر که مرله قلب ایله عقلدر • چه اندیشی از خود که
فعلم نکوست • نه فکر ایدرسن کندکدن که ایو ومقبول در • از آن
در نکر کن که توفیق اوست • اول قپودن نظر ایله یعنی انی بیل
زیرا سنک عمل صالحک اوله خدانک توفیقی ایله در • برد بوستان
بان بایوان شاه • بوستانجی شاهک ایوانینه • بتحفه ثمر هم ز بستان
شاه • تحفه ایله یعنی تحفه ومیوه ایلتدی شاهه ینه بوستاندن
بتی دیدم از عاج در سومنات • سومناتده فیل دیشندن
دوزلمش بر بت کوردم • مرصع چو در جاهلیت منات • اول بت

در

حکایت

سیم و زر و لعل و جواهر ایله مرصع و مزین ایدی که زمان جاهلیتده
بعضون منات کبی • چنان صورتش بسته تمثالکر • تمثالکر اول
بتک صورتنی بغایت خوب باغلمش و زیبا ایلمش • که صورت نبندد
ازان خوبتر • که اندن خوبرک صورت باغلمز یعنی اندن ایورک
متصور و ممکن دکلدر • ز هر ناحیت کاروانها روان • هر ناحیه‌دن
کاروانلر روان ایدی • بدیدار صورت بی روان • اول جانسز
صورتی کورمکه و زیارت اتمکه • طمع کرده رایان چین و چکل • چین
و چکل شهرینک پادشاهلری طمع ایلمشلر • چو سعدی وفا زان
بت سنکدل • سعدی کندو نکدسنکدل ذی رحم دلبردن وفا
امید اتدکی کبی اول پادشاهلر حقی اول بتدن وفا طمع ایلدیلر یعنی
اول بتی آکردوریوا اندن وفا بن و مقصود مراد امید ایدوب طوتدیلر
زبان آوران رفته از هر مکان • هر مکاندن زبان آورلر متکلملر
تضرع کنان پیش آن بی زبان • اول زبانسز بتک او کنده تضرع ایدیجی
فرو ماندم از کشف این ماجرا • عاجز و متحیر قالدم بو ماجرانک کشفندن
و بو قضیه‌نک فهمندن • که حی جمادی پرستد چرا • که بر جانلو بنسن
طاپر و نیره معبود ایدنور • مغی را که با من سر و کار بود • شول مغ که
انوکله بنم ایله دوستلق و مصاحبتی وار ایدی • نکو کوی و هم

بجز دیار

بجز دیار بیلدی • اول مغ که ایو سوزلی ایدی و بنم ایله هم حجره و یار
ایدی که بوکا محبت ایدر ایدی • بنرمی بگفتم کهای برهمن • ملایمت
و رفق ایله اول مغه ایتدم که ای برهمن • عجب دارم از کار این بقعه
بو بقعه‌نک ایشندن یعنی بو بته اعتبار و التفات اتدکلرندن بن
عجب طوتیورم • که مدهوش این ناتوان پیکرند • که جمله بونک
اولنلر بو قدرتسز و روانسز صورتک حیرانلکیدر • مقید بچاه
ضلالت درند • کفر و ضلالت چاهنده مقیدلردر یعنی عمرلرن کفر ایله
کچورمشلردر • نه نیروی دستش نه رفتار پای • نه انوک الینک
قوتی و قدرتی و نه ایاغنک رفتار و حرکتی وار • و دش بفکنی
بجنبد ز جای • اکر اول بتی یره اتسن ویوزی اوزره اتسن
یرندن قالقمز • نبینی که چشمانش از کهرباست • کورمز میسن که
انوک کوزلری کهربادندر • وفا جستن از سنگ چشمان خطاست
سنک چشم اولنلردن وفا طلب ایلمک وانی معبود ایدنمک خطادر
بو وجهله که چاینده چشملری سنک اولندن کهربادن اول بتدن
وفا طلب ایلمک خطادر • بدین گفتم آن دوست دشمن گرفت
بو سوزی سویلدکدن اوتری اول دوست
بعضون مغ بنی دشمن طوتدی و اظهار عداوت اتدی • چو آتش

جوالتش ازچشم وو دهن کرفت • غضبدن آتش کبی اولدقده بنی
طوتدی یعنی یاکه زیاده حضوراولدی • تا مرا خبر کرد و پیران
دین • نوری اول کلیسا ده لعطون مغ لری و پیرلری خبر ایلدی •
و بنم استماع اتدکم سوزلری علی التفصیل انلره بیان ایلدی •
نه دیدم وران انجمن • دوی خبر لعطه یعنی ده خیر وصلاح یوغدر
کوروم لها ولیکنه هو الکفرة الفجرة • فتناده ن کیران یازندوخوق
یازنرا وقیمی کیرلره ونسوی لربعنی صحف ابراهیم علیه السلام •
اوقوبجی کبرلر هجوم ایلدلر • چو سگ بر من از بهر آن استخوان
کلب کبی بنم امتزمهر اول استخواندن او تری که مرله قیل
استخوانه شدن لعطون بت ورکدمکا بتا ولنن کچش ده ■
چو لدر راه کج پیش شان راست بوغ • چونکه اولنر یوله یعف
کمر وضلالت اندلرا وکلرنن راست مستقیم ایری • ره راست
و دیبش شان کج نموده • صراط مستقیم یعنی اسلام انلره کفتن اکرکن
کوروندی • که مرد ار چه دانا وصاحب دلست • زیرا کشی اکرچه دانا
وصاحب دل در • بعرو یک نه وانیشان جاهلست • اما جاهلدر
فقیش جاهل در • فرو ماندم ازچاره همچون غریق • غریق کبی
چاره دن عاجز قالدم • برون از مدارا ندیدم طریق • عاقبة الامر

بیلاون خلاص بولمغه مداران غیری طریق کورمدم • مدارا
اتمکلق صد قدر • چو بینی که جاهل آبکین اندرست • چونکه کوره سن
جاهل کین وانتقام کین ده • وصلاکه قصدنن در • سلامت
بتسلیم ولین اندرست • سلامت و نجات انوکسوزنه تسلیم
وقبول اتمکده ورفق وملایمتده در • مهین برهمن را ستودم
بلند • اول بقعده لعطون برهمنی کوکه اولوغیز یاده وبلند
مدح ایلدم زیشی و غضبن طریقا یله بویله دیو • که ای پیر تفسیر
واستاوزند • که ای تفسیر شیخی وزندکه استادی • مرا نیز
با نقش این بت خوش است • یاکه دخی بو بتک نقش ایله عطف
وارو دیعنی بونک نقشنی یاکه خوش ولطیف کلور • که شکل
وخوش دو قامت ودلکش است • زیرا خوب شکلی ولطیف قامتی
واردر • بدیع آیدم صورتش در نظر • انوک صورتی بنم نظرمه
عجب کلور • ولیکن ره معنی ندارم خبر • اما معنی سندن حقیقتندن
خبر طوتمزم • که سالو کاین منزلم عزیبم • زیرا بو عالمده یقین
زمانن سلوک ایدیجی اولدم یعنی بوییره یقینی ی کلدم • بد از نیک
نا وشناسد غریب • حال بودکه غریب لعطون که کی بو خوف ازا
یعنی غریب سایسیرده وسا یرده یارده لعطون احوالدن انوک

وکیم ول قدرت تشخیص و تمیز ایلر • زیرا الغریب کالاعمی ولو کان
بصیرا • غریبا منم در دیار شما • یعنی لکه فرزین ایی
رقعه یه • بو بقعه نک جمله احوالنی سن بیلورسن • زیرا بو بقعه نک
ولوسی سن و بو قومک سیدی سن • نصیحت کر شاه • ایی بقعه
بو بقعه نک شاه نصیحت کری یعنی نصیحت ایدیجی شاهی سن •
نه معنیست در صورت ای صنم • بو صنمک صورتندن نه معنی
وار سروازه واز بیان ایله • که او ده بپرستد که تو منم • که اکر
عبادت ایدیجی لرک اولیسنم یعنی بن اولیم • عبادت بتقلید
کمراهیست • زیرا تقلید ایله عبادت ایلمک ضلالتدر • اکا
چند کر روی که • سعادت شول ره روی که انوک اکا • که ادا
یعنی سعادت و دولت شول عبادت ایدیجیدر که انوک عبادتی
تحقیق ایله در تقلید ایله دکلدر • حضرت شیخ رحمة الله علیه ایدر
بو سوزلری بن انی تقریر ایلدم • یعنی ثناوی برافروخت
دوی • بو صنمک سر و صورتی و بشاشتندن یوزی شعله لندی
یعنی زیاد • فطنتدن یوزی قزاردی • پسندید و گفت
ای پسندیدن کوی • نه سوزلری بکندی و ایندی ای
ستوده و مقبول سویلایجی • ستوالکه صولیت و فعلکه جمیل

ستوالکه صولیلر

ستوالکه صولیب و فعلکه جمیل دور • بمنزل رسم خوکه جویده لیلا
منزل ابر شود رهرو کمه ولیلا سر • الدلیل ثم السبیل •
یعنی چون تو گره بیم اندر سفر • یعنی حضرت شیخ رحمة الله علیه
الدیکه ایچون اول صنمک سایر صنملر اوزره لطافتی فضیلتی
بیان ایدر بویله و بو سفر و سیاحتی سعیلری اطرافه چوق
طولندم و عالمی کشت ایلدم • بتان دیدم از خوبیشان بیخبر
سایر دیارده بتلر کوردوم کندولردن بی خبر • جز این
بت که هر صبح از اینجا که هست • بو بت غیری که هر صباح
طوردیغی یردن • بر آورده به یزدان داد ار دست • حاکم
الهی الیکی قالدرر و لسان حال ایله نیاز ایدر • وکر خواهی
شب هم اینجا بباش • وکر استرسک و مرحله ایدنورسک
که حقیقتی بیله سن هم بو کیچه بونده اول • که فردا شود
سر این بر تو فاش • که یارین بونک سرری سکا فاش و روشن
اوله • شب اینجا ببودم بفرمان پیر • پیرک فرمانی ایله کیچه
انده اولدم • چو بیژن بچاه بلا در اسیر • بیژن بلا
چاهنده اسیر و محبوس اولدیغی کبی بن بلا چاهنده اسیر اولدم
بیژن بر پهلوانک اسمیدر کوا فراسیاب انی بر چاه اچنده

حبس ایتمشدر عاقبت رستم اول علائقدن وار بارن حبس ودن خلاص
ایتمشدر • یعنی هیچون روز قیامت دراز • لیکن اول کیجه قیامت
کبی دراز کیجه ایدی • معان کودمن نه وضو ونماز •
مغ لر بنم الرافیمن ابدستز نماز ده یعنی ابدستز نماز قیلورلر ایدی
کشت ان مرکز بیازده آب • مرکز صوی ایچمش کشیلر ایدی
یعنی هرکز طهارت وابدست بیلمز وبیلمزلر ایدی • مغلها
چوم دارد دراقتاب • قولتقلری آفتابدن لعلون چیغ
کبی ایدی که غایت ایله برامز رایحه سی وار ایدی • مار کرده
بوم کناهی عظیم • واری مارکیر عظیم کناه ایتمشایدم • که بری
وران شب عذابی الیم • که اول کیجه ده بر عذاب الیم الدم یعنی
زیاده عذاب چکدم بیت جای که خواهم فرون ولتم یابی چکنم •
روح را صحبت ناجنس عذابیست الیم • همه شب ودین قید غم
مبتلا • دو کاه کیجه بو غم قیدندن مبتلا ایدم • بکم دست بر دل
یکی بردعا • زیاده اضطرابدن بو الم کوکلم ... برالم ودعا
... که یعنی بو محنتدن وبو بلادن خلاص ایله دیو خدایه مناجات
ایدر ایدم • که ناکه وصل ... کوس • که ناکه وصل دن
کوس چالدی یعنی ناکهان وقتی ... نوبت چالنمغه باشلدی •

بخواند از

بخواند از قضا برهمن چون خروس • اکسزون برهمن خروس کبی
اوتدی یعنی کندولرنکا آیینی باطللری اوزره برهمن اذان
اوقودی • خطیب سیه پوش ده طاق • سیاه کیمش خطیبه تشبیه لیلدن
شب غلافدن • برآورد وشمشیر روز از غلاف • شمشیر بکزر
روز غلافندن چقردی یعنی صباح ایرشدی • نتیجه کلام
بودرکه حضرت شیخ قدس الله سره العزیز روز لفظی شمشیره تشبیه
ایلدکدنصکره لفظی سیه پوش خطیبه تشبیه ایلدی که شبی افراد دوری
المعقولدن عد ایلدی اندن صکره تشبیه ... لوازمندن بعضینه
اثبات ایلدی شمشیر کبی که شمشیرک غلافندن چقرمق کبی •
فتاد آتش صبح در سوخته • صبح آتشی قوجره دوشدی یعنی آتش
توجره ... ظاهر اولدی صبح وقتی اغلبی ظاهر اولدی ... انشد
بعد اضافتی اضافت بیانیه در • بیکلم جهانی شد افروخته
بردم ده تمام جهان شعله لنمش وروشن اولدی • تو کفتی که در
خطه زنکبار • سن دیرایدک که زنکستان خطه سندن • زنک
کوش ناکه درآمد تتار • ناکاه برکوشه دن تتار کلدی یعنی
روز پیدا اولوب ظلمتی تاراج ایلدی • معانی نبیذ برای باشته
روی • بوزلری بوغمشی ناممعقول برای لوسفرلر • بر ... ...

از دورو دشت رکوی

قاچ گلدی لر یعنی پیدا اولدیلر ور ودوبیتدن واوا دیاریرن
دیمزا وتحلم ون • کس زمره ورشهرازدن نمانی • مرد وزن
شهرهه کسه قالمدی جمله اتی ایدی لر • وران بیکس جای سوزن
نمانی • برمرشید کثرت اولدی کراول تجانزه اکثر برا غجق
برقالمدی • مرا زغصه رنجور وازعولی بهست • ین غصه ودن رنجور
و خوابدن مست ایدم • کذنا گاه خیال برداشت وست • کذنا گاه
خیال یعنی اول بت الدی بو قاری طوتدی چونکه بت بویله دیو •
بیکیا از نهایرا مدحروش • بر او غوره دن اندره ن حزوش گلدی
یعنی اندن تجیدن جوش وخروش ایلدیلر • تو لفتی که دریاوند
امن بجوش • سنی اکیاتی اولیدک ویرابدک که دریاجوش وخروش
گلدی • چو تجانه خالی شد از انجمن • چونکه تجانه کثرت وجماعتدن
خالی اولدی • برهمن نکه کرد هندله برن • برهمن منطقدن گلدیک
باکه نظر ایلدی وایتدی • کدوام تر ابیش مشکل نماند • کدبیلدم
سند بو خصوص مد ارتق مشکل قالمدی • حقیقت عیان گشت
وباطل نماند • حقیقت عیان اولدی وباطل وسند قالمدی چونکیم
کدجیلانندر وکلست • حضرت شیخ رحمة الله علیه ایدر چون کوردم
انلرجهلله مکر ور واصلاحم قابل کلدی • محال خیال انذلر

محال فکر و خیال

محال فکر و خیال اتی مرغم ومتضاعف ور • نیار سم ازجوع کرد
صحیح گفت • ارتق اول محال کرو صحیح حق سوزدن سویلیکر قالدی
کدحق ز اهل باطل بباید نهفت • زیرا حق سوزی اهل باطلدن
ستر ایلک گرک انو کیچون کد صحیح قائلسی بوقدر • چو بیخد زبر
وست دار زور وست • چونکه زبر دست زوردست وقوی
گورسن • نرمردی بیهد بیجه زبر دست شکست • کندو بیجه که
حق دفا اتکه بر ضررایریشدر دیک کمارلک وبرباورلک وگلدی •
حضرت شیخ رحمة الله علیه ایدر کوردم کسعادتان غیری برطریق یوقدر
زمانی بسالوس کریان شدم • برزمان سالوس وحیله ایلدکی یانی
اولدم وانیدم • کدمن ازیجه گفتم پشیمان شدم • کرمن اول سوزدنی
که بتک حقنده ایتدم پشیمان اولدم • بگریه دل کافران کرد میل
کدیه ایله کافرلرک کوکلی میل ایلدی • وبنی کرجکدن اغلدی دیو
وبونلر اعتقاد اتدی منددیل • عجب نیست سنک ار بکرد دبسیل
عجب دکلدر اگر طاش سیل ایلدو تدوم کنداین دنیا اولسی قالدی
کوکله طاش دن اشک ایکی ینی کندو دین لرنز کرهی ظن اتدی لر •
دوید ند حرمت کنان سوی من • چونکه نیم بو حالمی گوردی لر
حرمت ایدرک تیم جانبمه یلدی لر یعنی حرمت وعزت ایله نیم یانمه

گلدی لر •

بورت كرفتن بازوى منى • عزت ايله بنم ايلم بازومى طوتدلر • شنم
عذرکویان بر شخص عاجز • عذر ويرك واعتذار ايدرك اوله يل
کوکندن و وزلمش شخمك قسنه كتدم • بكيسى ردكوفت بخت
ساج • آبنوس تختا ونور قونمش بر زرنشان كرسى ايدى • تيكرا
يدى بود واوم بوست • بت جكركه الله بو بجه ويردم يعنى القا ديدم
بو معنى جاينى ورالم ايله بت جكر بر بود ويرمم والى اويدم •
وايدم • كه لعنت بر و باد و بت پرست • كه اول بت اومزى
دوكا طاپحى نداومزى لعنت اولسون • بتقليد كافر شدم روز چند
تقليد ايله بر قاج كون كافر اولدم يعنى بر بنجه كون وينمز ابدى
تقليدا بله انكدكه آيين باطل لرى اومزى اولدم • برهمن شدم
ودمقالات زند • مصحف ابراهيم عليه السلام مقالاتندن واندكى
قصد و تكمله تكين برهمن اولدم انكنمكر بابكه اعتقاد ايلدكلر
جو ديدم كه در وحي دلم امين • جونكه كوردوم كه وحيه ايلي
و معتمد عليه اولدم • نكنجيدم از خورد ونرها بى • حريلقدن
وفرحدن بو بوزه صغمدم يعنى زياده • فظ ائدم دنيا بويله
انكدن مرلو فرصت بولدم انتقام انكما يدى جونكه بابكه اعتماد
واعتقاد ايتدلر • ودوس محكم بستم نبى • بركيجه كلسا انده فيو سنى
هكرنا غلدى • ديدم چب وراست جون عقرنه • عقرب كبى صو
وصاغمه يلدم وسكرتدم يعنى بتكده الى قالقدر وغنكده اصلنى معلوم
بينكك ايجون اطرافه تجسس ايلدم • نكردم از زيرتخت وزبر
بت اولدغى تختك التنى واوستندن نظر ايلدم • يكى بر ده
ديدم مشكل بزر • اوزرى التون ايله نقش بر برده كوردم
نقش طارحى مطرانكوردم • نجا ورسر رسيمانى بدست • بر ايك
اوجى التنى طوبت نجا وراولوبا اوتريد ايدكه • بعور ودران
حال معلوم شد • فوردى بابكه انك حالنى ايدكه معلوم اولدى
جودا ودوكا مهن برو مدم • ورآد و پيغمبر عليه السلام او ززه آهن
موم اولدغى كبى • كه بابا جون كشيد رسيمان • جونكه اول مطران
الندن طوتدغى ايمجكه بالضرورى • بدار دم فرياد دعون
وست • او وهمنم ووليى بر ووعا اييجك كبى فرياده وليى يعنى
فريادا ستيجى اولدغى حالى الني يو قارى قالدرد دبونلدن قوشو
شكان كويا كه حق تعالى حضرتندن تطرع ايدرا وله برهمن خلقى بو اسلوب
ونرو الدلايش • برهمن شدازروى من شرم بار • برهمن جونكه
بو حاله كوروى بنم يوزمدن شرمنن اولدى • كه شنعت بوه
بجبه برروى كار • زيراغمه ايلك بو زعا منزى اولمو قبات

وده

یعنی نکند تنتانک طاشرمسن اولمق فصاحت ورمزله اوله
مطرانک عیبی ظاهر اولور دیمکدر • بنازین وش ور بیشنا صنم
چونکه اول مطران بنی کوردی جا پریدی وقتی انوک اوره عجبه جاید
یعنی اول سکوتری بن وقتی اروعجبه سکوتدم • نکوتش بجا بهی
درا نتا ختم • یعنی سوب انی باشی اشغه برقیو برا تدم • کرد ا تسم
از زنش ان برهنی • دیر ایلدم کما کرا وله برهنی ویروی قالد
تا ش کنند سعی رجوون مرتبم • خونیه یعنی هلاکه سعی و قصد ایدن
پسندکه ارمن برارد وماد • اول ملعون بکنوک بنندن وماد
بو قاری کتوره یعنی بنی هلال ایلی • میا وش کرمن کنم اشکار
ولیم که انوک سرتی اشکار ایدیم • جواز کا دمغسر خبر یافتی • چونکه
مفسد کاشتدن خبر بولدک و دشمنک ساکه قصد ایلدک •
روستش برا ودجود ریافتی • اذا الدن بو قاری کتور یعنی
امان ویرمه هلاک ایله چونکه انوک حیله سنی اکلدک و هلاکنه فرصت
بولدک • که کرمن انتها ان دمغز • دیرا کراول مفسد عورتی
قویمسن اول مغزسن یعنی مفسد • تحماهد ترا زرنکا ده وکد
رتق اول بدبخت سنک حیاتک استمز وفرصت بولجاق سکا امان
ویرمز هلاک ایدر • دکرس نجد مت [illegible] • وکراوجفد

خدمت ایله

خدمت ایله سنک قپوکا ورمه باش قویرسه و قوللق کوسترسه • اکرد
بابد بیرد سرت • اما اکر قدرت و فرصت بوله سنک باشک کسر •
کر بیبن زا بای در دمنه • الدایجی نک وحیله ایدجونکه ایرطاوقند
ایاق قومز یعنی اکر تابع اولمز • چوند فتی دویدی • امانش مرد
چونکه انوک ایزی او زرم کتدک واز صادق صاندک اما چون
کوروک دمعلوم ایلدک کرساکه قصد ایدر سکا امان ویرمه هلاک
ایله • تمامش بلنشم لیند ان جیب • محصل کلام اوله جیشی طاش
ایله اولجا نه ایچندن تمام ویلدم • کما زمره ویکرنیا ید حدیث • کر
ولشدن ارتق سوز کلمز یعنی انوک هلاکندن اصلا کر
قالمدی • چو دیدم که عو غایی نکیحیم • چون کوردوم که برغوغا
قوبردم وقتل نفس اتدم • رها کردم ان بوم وبکر یحیم • اول
مملکتی ترک اتدم و قاچدم • چوا ندر بیساخ ا نشی ردی • چونکه
بر قیشلغر انش اوروک • دسیر ان بیر ضعیف البحر دی • ارسلانلر
مندایدر اکر عاقل ایسک اکترا ارسلان قوریجه نکفو فندن قشلغه
بورلیند قولق لی کوریب هلاک ایله • ملکش بجه یه مادرم کرای
تقوم اصر بجی یعنی اوم صوفیجی ایلالنکلیویک [illegible] بلمنر • چوکشتی مدان
ودکلمیای • اما چونکه ویلدکا رتق اولغانزی اکطنم •

چو زنبور خانه بیا شوفق • چونکه ار و قانرسی یعنی قوانی بوزوك
وطاعتدك كریزان عجلت كه كوچرا وقتی • اول عجلوون قاچ دنیا
سیله وشرین یعنی دنیورك نیشـنه اوغرادین • بجابكنزا زجوفه
میدان تیز • كندوكدن چابكرك و بادرزرك اولن كبه اوق
تند وانوك ایله خصومت ایلر • چو اوفتاد وامن یدنزان بكیر
اما چونكه واقع اولدی كه كندكدن چابكراق اوق اتكك واتمام ولیك
ایله طوت یعنی اتزن حذر ایله و پنهان اول • وراوداق سعدیك
چنین پند نیست • سعدی كندا اوراقتن یعنی كتابن بو عجلیز
لطیف ونصیحت بوقدر ومفید • كه چون پای دیوار كندی نشیت
بو نله دیوار كه ایاغن یعنی تملن قندوك قازدوك ارتق اول دیوار
یتیمی طورمه زیرا ارستوكه یقیلوب سنی هلاك ایدر • بهندم
امدم بعدازان دجتی • اول قیامت كونی یعنی اول عظیم غوغا
صكره سنی كلدم • وثنا بجا بر • یعنی ناچیز • واوداون اینی بولنم
یعنی عینه كلدم • واوداون كعبه یه كلدم شرفها الله تعالی • زان
جمله تلخی كه برمن كذشت • اول جمله اجی لقدن كه بنم اوزرمه كچدی
یعنی شول بلالردن ومحنتلردن كه بكا واقع اولدی • وها نم
هوا امد دز شیرین نكشت • وهانم بوكونوتدن غیری شیرن اولمدی

ومحصور ایلدم

ومحصور ایلدم • در اقبال تا بید بوبكر سعد • سعدكا اوغا
ابوبكرك تایید ای سلطنتی ودولتی • كه ماوادتا بید جاوید
ولید • كه هیچ مادرا بخلیز اوغلان طوغمز بوندن اوكدنه بوندن
صكره وبوندن صكره • زجور فلك داد خواه امدم • فلكك جوزیدن
داد اسیتجی وشكایت ایدیجی كلدم • وزین سایه گستر پناه امدم
بو عدل سایه سی بسط ایدیجی پادشاهه پناه والتجا ایله كلدم • دعا
كوی این دولتم بنده وار • بو دولتك یعنی بو دولت صاحبی
پادشاهه دعا ایدیجی وثنا ایدیجی بن كبی • خدایا تو این سایه
پاینده دار • ای خدا یعنی بو سایه یی و بودولتی پاینده ودایم
طوت بیت اگر همت یدضیته ز دستم • بدعاكوی نوام صرها كه هستم
كه مرهم نهادم نه در خورد ریش • زیرا اول پادشاه پاك اكرم
ومرهم قوی اما جراحتم لایق دكل • كه در خورد وانعام واكرام
خویش • بلكه كندونك اكرام وانعامنه لایق مرهم قودی
یعنی جزو وجودعایت كافی ایدی اول پادشاه لطفندن تكلفات
ایلدی • كه شكر نعمت بجای اوردم • بو نعمتك شكرینی بن قچان
یرنه كتوردم • فرج یافتم بعد ازان بندها • اول بندلردن
وبلالردن صكره فرج بولدم واضطرابدن خلاص بولدم •

هنوزم یكوشت ازان بندها • هنوز بنم قولغمی اندن بعید
خلاص وارور • یعنی انكه هر كه دست نیاز • بندلردن بری اوله كه هر
كه نیاز و تضرع الدی • برادم بیدكاه • دانای راز • سر بلی الله
وركا منده خواسمه قالدم و دعا ایدم • بیاد ایدان لعبت
چنیم • اول چین منسوب لعبت لعبت بنم یاد مركلور لعبتند
مراد سونا تی كوردو كه صنم وركه حكایت اولنی ذكر اولنمشد
لندخاک و رحیشم موه بیبم • بنم مقصد بنی كه كوزمه خاک ایلد
یعنی انانیتی و كبر عجبی بندن ازاله ایدر • بدانم كروستی برد
بیلوردم شول الركه دعا و نیازت قالدم • به نیروی موه بر بیغر
اذكند و قوتله بو جلیدم یعنی الوی دعا و نیاز متیقتی بن
قالدرمدم • بلكه حق تعالی حضرتی جانبندن اذن رفع ایلدیلر تنكری بو آیت
كریمه بو سوزی مثبت در • و ما رمیت اذ رمیت ولكن الله رمی
نه صاحب دلان دست بری كشند • صاحب دل لر كند و اختیارلری
و قدرتلری ایله الی قالدرمقه چلمزلر یعنی نیاز و تضرع اختیارلری
و قدرتلری ایله آل قالدرمزلر • كه سررشته از غیب دل می كشند •
بلكه غیب دن ایپلكلری چكرلر یعنی حق تعالی حضرتی طرفندن
مددایرشورلر • در خیر باز ست و طاعت ولیك • بو سوزك معنی

سوندن بیل

سوندن بیل كه خیر و شر و طاعت قپوسی فتوح در ولیكن • نه هر
كس تواناست بر فعل نیك • هر كه ابو فضل و طاعته قادر اولدی
همینست مانع كه در گاه مانع ایمی بعد كه بار گاه • یعنی پادشا هكـ
بار كار هنر • نشاید شدن جز بفرمان شاه • كه كیمسه ممكن دكلدر •
پادشاه حكمندن غیری ایله • كلید قدر نیست در دست كس
قضا و قدرك مفتاحی كیمسه الندن دكلدر یعنی حق تعالینك قدرتی الند ود
توانای مطلق خدایست و بس • هر ایشه قادر حق تعالی حضرتی ود
یعنی عزاسمه در • والله علی كل شی قدیر • پس ای مرد پوینده بره
راست • ایلیه صراط مستقیم اوزره یلجی و یوریجی كمسه • ترا نیست
منت خداوند راست • سكا منت یوقدر بلكه حق تعالی حضرتنه در
جل شانه كه سكا عمل صالح و عبادت و طاعت اتمكه قدرت ویردی •
چو در غیب نیكو نهاد ت سرشت • چونكه حق تعالی حضرتی عز اسمه
غیب ده سكا ایو طبیعتلو یوغردی یعنی قضاء سنی سعید خلق ایلدی
نیاید ز خوی تو كردار زشت • قدر ده سنكه طویكدن قبیح فعل
و فسق كلمز • ز زنبور كرد این حلاوت پدید • زنبوردن
بو حلاوتی یعنی عسلی ظاهر و پیدا ایلدی • همان كس كه در مار
زهر آفرید • همان اول الله كه ماره زهر خلق ایلدی اسمی معلوم

وجناب کبریایه ایرشورسن اکر سالک بولوه ویرن لر وصدایت این لر
که بر خوان عزت سماطت نهند • که اندن مکر سالک عزت طعامی
اوزره سماط قورلر وسنی مقبول درکاه ایدرلر • ولیکن نباید
تنها خوری • اما اکر کرمکن یعنی مقبول وکلدن ذاتی یالکوز ییه‌سن
ز سعدی دعا جاره یاد آوری • بلکه دعاجی سعدیدن یاد ایدوب سن
واکر وفی اننک بر مقدار نصیب ویرسن بوندن مراد دعاجی اچون
دعا طلبی ودنکل بو بیت اخری دکش ایدر • فرستی مکر رحمتی
در بیم • مکر اروحمه ویمن بر رحمت کوندرسن یعنی روحم
ایچون فاتحه اوقیه‌سن واللّه صفتی رحمت ومغفرت استوب دیه‌سن
که بر کرده خویش واثق • دیر کندو عملنه اعتماد ایدیجی وکل
زیرا قبولنه حکم یوقدر

بیا ای که عمرت به هفتاد رفت •
کل ای شول کسه که سنک عمرک یتمشه کتدی یعنی یتمش یاشه ایرشدک
مکر خفته بودی که بر باد رفت • مکر اویوش ایدک که بو قدر عمرک
یله کتدی یعنی ضایع اولدی سن اندن خبر سن • همه برک
بودن همی ساختی • و هر کلی عمرک ایله اونیادی • اولمقا زعم ولوازمنی
و زادی و هما ایلدک • بتدبیر رفتن نپرداختی • لکن آخرتده
اولدرکه جلیسی اوکه صفی ایله ایش • جو خواهد که ملک تو ویران
کند • حق تعالی استیه که سنک ملکی ویران ایده وسنی سلطنتکدن
جدا ایلیه • نخست از تو خلقی پریشان کند • اول سنی ظالم
اتمک ایله خلقی سندن پریشان • وکر پایش بس بر تو بخشایشی
اما اکر خدا انک سنکا اوزره بخشایشی وترحمی اوله • رساند بخلق
از تو آسایشی • سندن خلقه آسایش ولطف ایرشدرسی
عاول اتمک ایله • تکبر مکن بر ره راستی طرفه بوله اوزره یتی
و بو کبردن وعجب ایلمه یعنی ما لحم ویو کبر ایلمه • کر دست کرفتند
برخاستی • دا برا سنکا الوکه طوتدیلر قالقدک یعنی حق تعالی حضرتی
سکا توفیق و سعادت دیره دی بو مرتبه یه ایرشدک وسیده اکرک
سخن سود مندست اکر بشنوی • سوز یعنی بنم سوزلرم هم فاید
و هم اخرتکه فایده لو در اکر قبول ایدر ایسک • بمردان رسی کر
طریقت روی • مرادلو کسنه‌لره ایرشورسن اکر سالک طریقیت
ایسک یعنی طریقت ره وصف ترکی اعتبار اولنوردی اولردخی اوزرک
وصف ترکی اعتبار اولنمدغنه کوره طریقت لفظنک اخرین با
تشدیر اولنور معنی بو یله اولور اکر طریقته وطریق مستقیمه کیدر
و سلوک ایلر ایسک • مقامی نیابی که رفتی بوصفی • بر مقام بولوردن

کتنک تدبیرتر سکا لازم لعمرن تسنیه مشغول اولمک • قیامت
کرباز اریسوزلند • قیامتده کہ جنت باز ارنده قورلدوزبازار
ایدرلر • مثاز بااعمال نیکو دهند • مرشیلرعایوا عمل ایلدوبرزلر
واکرکورمرعایت ایدرلر • وان لیس للنّاس الا ماسعی • بقیمت
بجندانکہ اری بری • اولقدرکہ بضاعتکتوبدن اکرکوسیم
وذدومال ایلدرسن یعنی قیامتده عملکہ قدرمرتبہ بولورسن •
اکرباید مفلسی شرسارکی بری • اکرمفلس ایسک یعنی بوعملکہ یوقیسه
ایسه غجالت ایلدرسن • کہ بازار چندانکہ اکنده تر • دنیا بازار
ولقدرکہ طقلمش دکی وصلودکده ریعنی وکاندره اسباب دوللی
چوق اولور • تهی دست داول یابکنده تر • تهی دستکده قلبہ
اولزکسندکوکلم زیاده • برکنده زکوپریشان دکه دیو سوز
عشیہ طریقی ایله وغفلت اولمیه • زیجه ودم بنج اکوکم سنده
الّی ورم ون اکربشه دم آلسه وضایع اوله • ولترشی
سرنجه غم شد • سنده کہ غم سرنبچه سنکہ مجروح اولورینی
غمکین اولدغکدن قلبک مجموع وپریشان اولور • چوبنجاه
سالت برون شرزدست • چون عمرکہ الّی یل الوکدن کندکہ
مورکن تیزادرکہ اتمکہ قاورا اولمکی • غنیمت شمر پنج روزی کہ هست

یاری غنیمت صاد

یاری غنیمت صای ووقت بیل بویلش کون کہ باز و بعنوزه ق
اجلا بن شمش دربیت تاودره بسری پچ آیین روای ولی •
یاری بغلط مرفت ایام شباب • اکرمرد سکبین زبان را
اکر سکبین اولوزبان ودیدی یعنی تکلم قاورا اوبیز • بفریاد
وزاری فغان واشتی • فریاد وزارلق ایله فغان طوییزی
بوبله وبو • کدای کرین جون حصب امکان کنند • کدای ویری
جونکه سوبیلکہ امکان وقدرت واروره • لب از ذکر جون مرغ
برهم خفت • مرد کبا بری بری عادت قوییب ذکر وطاعت
اوعب وناموش ولمیه • کہ ما را بغفلت بشد روزکار • جونکہ بنم
روزکارم غفلت ایله کندی وعمر ضعفا ایله کچدی • توباری دمی
چند فرصت شمار • سن باری بوبرقاچ نفسی ووقتی فرصت عدی
کہ بروقتی الہ کرره کلدی

شتی

شیبی ورجوانی وطیب ونعم

برکیجہ جوانلقده وطیب وصفاده ونعمتلرده وحضور وسروره
جوانان نشستیم چندی بہم • برقاچ جوانلر بربره پیلجه اولوردق
کہ مصاحبت ولطیفه ایدرایدک • چو بلبل سرایان چوکل تازه روی
اوله جوانلر بلبلکبی ترنم ایدرلر • دکلکبی لطیف وتازه یوزلو لرایدی

رشوحی ور اتکننه غلغل بکوی • شوخ لقدن ویشا شدن اولجوانلر
حلقه‌یه غلغل وصدای تشلیدی لر • جهان وین بیر کرها در کان
برجهان وین بیر یزدن کنار ده • او نتورش ایدی • زجور فلک لیک وشین
نهاده • فلکک جورندن اول پیرک شب کبی سیاه مویی نهار کبی بیاض
اولمش ایدی یعنی صاچی صقالی تمام اغرمش ایدی • چو فندق دهان
زسستی بسته بوده • اول پیرک دهانی سوزدن فندق یاغلنمش ایدی
نه چون نالب خندان چون پسته بوده • اول پیرک لبی بزجلین فندق
فستق کبی اچلمش دکل ایدی • جوانی فرارفت کای پیرمرد • بزدن
بعولن اول پیرک یاننه کتدی دیدیکه ای پیر کشی • چه دیدیکی
حرت تنکیکی بردر • حسرت ودرد بو جاغنده تحت دوداینه
نه ادنو کورسن • بکی مرتیاد ذکی یان غم • غم یغه سندن برکز باشی
قالدرر • بادام ولی باجوانان بجم • ا دام ولی ومعنورخاطر ایله
جوانلر ایله صالنق • بی تودو سر ساخود واز نهفت • باشلو
پیر چونکه جواندن بو سوزی استماع ایلدی باشنی یقه سندن قالدردی
جوابنی نکرناچه پیرانه کفت • نظرایله کورکه پیر اول جوانه نه اصلح
پیرانه لطیف و معقول بیری اول جوانه بیور • چو باد صبا در کلستان
وزد • چونکه کلستان صبا ایله اسسه • جهیدن درخت جوانرا سزد

صالنقّ دوکن

٢٤٦

صالنمق وحرکت ایلمک لیم وتازه درخت لایق در • چه تاجوانست
و سرسبز جوید • فصل مادامکه تازه ویاشلدر صالنور وحرکت ایدر
شکسته شود چون بزردی رسید • صغتلی ویاره لمش اولور
چونکه صاری لغه ایرشدی یعنی تمام صارردی • بهاران که
بارآوره بید مشک • بهارلرکه بید مشک یمشنی وبرکنی کتوردی
بو معنی افند اوردوک فاعلی دان وردکه بسته اسنادا ولنا قبلیدن
بو دم دخی جا ثنده ن بهارلرکه بید مشک بار و برکتور رسک
تازه ولطیف اولور بید مشک سورقون و بید کلرک سلطانی
سوکت ورر مطلقا خوشبوی لقلوق موم سزاغاج بید مشک
وبرلرا وخلاموراغاجی کبی • بریزد ورق کهن برگ خشک •
کهنه ورقت قورک یبراغنی دوکر قنی قالدی که تازه برکی دیاره
کتوره • نزیبد مرا باجوانان چمید • پیراوله جوانزاتیدیکه باک
جوانلر ایله صالنمق یراشمز وانلر ایله عیش ونوش ایلمک یاکدر صلحنه
کدبرعارضم صبح پیری دمید • زیرا بنم عارضم اوزره پیرلک
صبحی ظاهر اولدی یعنی صباح وصقلم صبح کبی اغردی بیت
صبح صادق کبی ای غافل اغردی صقلک • صبرکه یوقسی پنبه بوینزا ملک
بقیدا ندرم حرص و بازک دمعه • سؤال حرص و بازک دم قیدمدن ایک

ور

چن باغدن مرغ بوینی روح ور • دمادم سرشته جو اهد ریعض
و بیدم ایلکا وچینی قایق استر یعنی ایهام ع روح تن قفسدن
دیار عدمه طیران ایتمک استر • شمارد نوبت برین خوان نشست
بو جوانلق جوازی اوزره اوتوروب عیش ونوش ایلمک سزک
نوبتکزدر • کرما ازنعم بنشیم دست • یعنی بن نعمتدن ال
یودوق و هوا وهوسدن فراغت ایلدک • چو بر سر نشست از
بزرگی غبار • چونکه پیرلکدن باشمز اوزره غبار اوتوردی یعنی
باشمز صاچی اغردی • واشتعل الرأس شیبا • دکر چشم عیش
جوانی مدار • ارتق جوانلق عالمنک لطافتی عیش ونوشی امید
طوتمه • مرا برق بار بین بر پر زاغ • بنم زاغ قنادی کبی سیاه صقالم
اوزره قار یاغدی یعنی صقلم قار کبی اغردی • نشاید چو بلبل
تماشای باغ • یاکیشمز کورو بلبل کبی باغ تماشاسی ایله مشغول ولایق
دکلدر • کند حلقه طاوس صاحب جمال • صاحب طاوس ملوک وخرام
یدن • چه می خواهی از باز برکنده بال • قناد قویرغی یولنمش
طغاندن نه استرسن • مرا علم تنکا اندر آندر وری • بنم
حصولم طار کلدی یعنی جسمم قوتی وقدرتی وذوق وسرور
قالمدی • شمارا کنون می رسد سبز نو • اما سزک سبزی کوزدن نو

شمدی تازه

شمدی تازه تر یعنی سزک خطکوز بتدی بوردر • کلستان ما تا
طراوت کذشت • بنم کلستانمزک طراوتی ولطافتی کچدی •
که کل دسته بندد چو پژمرده کشت • کل کم دسته باغلر چونکه
پژمرده اولدی یعنی صولدی • مرا تکیه جان پدر بر عصاست
ای بابا کندی جانی بنم تکیه واعتمادم شمدی عصا اوزره در
دکر تکیه بر زندکانی خطاست • شمدن صکره حیات اوزره تکیه
واعتماد ایلمک خطادر • مسلم جوانراست بر پای جست
ایاق اوزره سچرامق وقالقمق جوانه مسلم ولایق در • که
پیران برند استعانت بدست • زیرا پیرلر ال استعانت ایلدر
یعنی قالقمق وقتنده الیله طیانوب قالقرلر بو وجه دخی
جاییزدر غیری که لرک ایکی الله طوتوب قالقرلر • کل سرخ
رویم نکر زرد یاب • بنم کل کبی قزل ولطیف یوزمه نظر ایله
کور که صاری التون کبی صاری مشدر • فرو رفت چون زرد شد
آفتاب • آفتاب چونکه صاری اولدی اشعه کتدی یعنی غروبه
قریب اولدی بنم دخی چونکه بکزم صاری اولدی روحک شهر عدمه
کتمسی قریب اولدی • هوس پختن از کودک ناتمام • بالغ
اولمامش طفلدن هوس پیشورمک یعنی هوا وهوسه طالبلق

چون زشت بود که از پیر لئام • خام و اطلاع کلمه‌سی پیردن
زشت و نامعقول اولدیغی کبی نابالغ طفللردن اعمالی قبیحه دخی
اولمق یعنی پیردن هوا و هوسدن زیاده زشت اولور زیرا عمری
آخره ایردی هنوز آخرت قدرکنی وکلدی • مرا ای باید چو
طفلان کریست • باکه شمدی کناهلرک شرمندن اطفال کبی اغلق
کرک • زشرم کناهان نه طفلانه زیست • شمدی باکه اطفال کبی
وهو کمر هوا و هوسی ایلک کرکز • نکو کفت لقمان که نازیستن
لطیف و خوبه یری لقمان حکیم که دیدی اوکمک یعنی اولک
به از سالها بر خطا زیستن • یعنی ییللر خطا و عصیان اوزره
دیرلک اولمقدن یکدر • هم از بامداد ان در کلبه بست •
هم صباحدن دکان قپوسنی اغلق و بیع و شرایی ترک ایلک
به از سود و سرمایه دادن ز دست • فایده و سرمایه‌یی الدن
ویرمکدن یکدر • جوان تا رساند سیاهی بنور • جوان سیاهلغی نوره
ایرشدرنجه یعنی جوانکه صقالی اغرنجه • برد پیر سکین سپیدی بکور
سکیزین پیرا قلغی قبره ایلدر

• کهن سالی آمد بنزد طبیب • بو یاشلو پیر بر طبیبک قتنه کلدی
زنالیدنش تا مردن قریب • اول طبیبک حضورنده ضعیفی وار

ایوکرانوک

ایدوکرانوک ناله اولمسندن اولکه قریب ایدی یعنی همان اولکم
طورر ایدی • که دستم بنه بر نه ای نیکرای • که بو اولو طبیبه ایتدی
ای ایو رای لطف ایله الیمی ال قوی یعنی نبضمی طوت • که پایم
همی بر نیاید همی جای • بلمزکه باک نه اولدی که ایاغم یردن
بوقاری کلمز یعنی قصور ایله ایاغ اوزره حرکت ایتمکه قادر دکلم
بدان ماند این قامت خفته ام • اکه باکز بو بنم اکلنمش قامتم
کر کوی بکل در فرو رفته ام • که ویرسن یعنی کویا که بالجمله
اعضم باتمشم • بزد کفت دست از جهان در کسل • طبیب
پیره ایتدی جهاندن الکی و هوادن فراغت ایله • که
نیاید قیامت برون از کل • که قیامتده سنکا یا الکه بالجملدن
بوقاری کله یعنی دنیادن شمدن صکره سا که علاج میسر کلدر
یعنی اخرتکر فایش لو بعودکه دنیادن الچکوب اخرت تدارکنی
کوره‌سن که سا کداندن اجر و ثواب حاصل اوله حضرت شیخ رحمه الله علیه
قصه‌دن بند و معرفت بیانته شروع ایلدی • نشاط جوانی ز
پیران مجوی • پیرلردن جوانلق شوب لهون نشاط ذوق
طلب ایلمه • که آب روان باز نیاید بجوی • زیرا اقیجی صو کرو
ازمغه کلمز یعنی ماء جاریک تکرار دکروسنه رجوع ایلمز •

بيت • طرب نوجوانى ز پير مجوى • كه ديگر نيايد آب رفته بجوى
اگر دور جوانى زور دست و پاى • اگر جوانلقده دست و پا
ويا آورك ايسه يعنى عالم شبابده اگر هوا و هوس ذوقى ديجوى
عمر عزيزى صرف اتدك ايسه • در ايام پيرى بهش نيابى وراى • يادگير
پيرلك وقتنده عقل و راى ايله اوله • چو دوران عمر از چهل درگذشت
چونكه عمرك زمانى قرق ييلدن كچدى • مزن دست و پا كآبت از
سر گذشت • دست و پا اورمه زيرا صو باشكدن اشدى يعنى
معاصى و مظالمه اقدام ايلمه كه عمرك امرى ايرشدى بعض كسه بو وجهى
قبول اتمشدر دست و پا اورمه زيرا صو باشكدن اشدى يعنى
شمدى صكره فائده سى يوق زيرا قرق ييلدن صكره اصلاح امكان
يوقدر • وليكن وجه اولكه معلم ما بيانى اولدى و دوش • نشاط
آنكه از من رميده بود گرفت • حضرت شيخ قدس الله سره العزيز ايدر نشاط
و سرور اول وقتدن بن نفرت ايتدى قوت طوتدى و مفارقت ايتكه
باشلدى • كه شامم سپيده دميدن گرفت • كه بنم شامده بكنده
سياه موى اقلق ظاهر اولمق طوتدى يعنى صاچم و صقالم اغارمغه
باشلدى • ببايد هوس كردن از سر بدر • شمدن صكره هوا
و هوسدن چقمق و غفلتى ترك ايدوب صلاح لهنده اولمق كرك

كرده در هوس

كرده در هوس يارى امروز بس • زيرا هوس يازلق دورى باشه كلدى •
دشهوت پرستلك زمانى نهايت بولدى • بسبزه كجا تازه گردد دلم
محضا سبزه و چمن ايله كوكلم قنده تازه و مسرور اولور كه سبزه
نخواهد دميد از گلم • حال بو كه بنم كلدن بتمكسبزه يعنى بو وقت
زياده زمان قليل قالدى • تفرج كنان در هوا و هوس •
جوانلق عالمنده هوا و هوسده تفرج ايدرك • گذشتيم بر خاك
بسيار كس • چوق كسنه مرقدى اوزرندن كچدك • كسانى كه ديگر
بغيب اندر آيند • شول كسنه لركه وقتا كه غيبدن وجوده
كلمانه كلمشلردر • بيايند و بر خاك ما بگذرند • كلورلر و بز اولد
صكره بنم قبرمز اوزرندن كچرلر • دريغا كه فصل جوانى برفت ▪
يعنى دريغا كه جوانلق فصلى و نازك زمانى كچدى كتدى
بلهو و لعب زندكانى برفت • لهو و لعب و هوا و هوس ايله
حيات و زندكانى كتدى • دريغا چنان روح پرور زمان ▪
حيفا العظيم روح بسليجى و سرور زياده ايدجى زمان • بگذشت
برما چو برق يمان • كه بنم اوزرمدن بر برق كبى كچدى يعنى
اول عمر و زمان عينى له كوزك برق كبى ياندى • سرعت ايله بنم
اوزرمزدن كچدى كتدى • برق لفظنك يمان لفظنه اضافتى

كردن

تا ئیل سی بیوزکه اینی برقه باد • سرعت ایله کورینور اضافت
و نی ملابسه اچون ور • رسوای آن پیرم واین هوردم
که کیم و بو نی بیم فکر بیدن یعنی جام تدارکندن وقوت •
تا غم وبی خوردم • مشغول اولمدم تاکه دین غمی بیم وآخرت برا
بیلیم • ور دنیا که مشغول باطل شدیم • حیفا که باطله تا معقول
مشغول اولدق • رحمه ور مانه دیم وغافل شدیم • حوثنمای
و آسمان ادق فالدق وغافل اولدق • چه خوش گفت ناکه که
اموزکار • نه لطیف ویرکی بر لطفله استادی • که کارکی
نکرده یم وشد روزکار • که آخرته متعلق بر عمل یاپلدی دیمه
ایلدک روزکار وعمر کندی

جوانانره طاعت عمرکبی

ای جوان طاعت بولتق یوکون طوت دعا وترشمری مبادرت ایله
که فردا جوانی نیاید زپیر • دنیا یارن پیردن جوانلق کلمز
یعنی جوانلق عالمنده لعمونه قوت وشوق پیرلک عالمنده اولماز
فراغ دلت هست دنیروی تن • چونکه میدان واسع ودر بر طوب
ادر یعنی چونکه طاعت دعا وتره قدرت وطاقتک وار ور •
برسعی ایله • من آن روز را قدر بشناختم • بن اول جوانلق عالمنده

لعقون کوکنک

لعقون کوکنک قدرت اکلدم • بن اشتم الثون که ور باختم • اول
کوکنك قدرنی شمدی بیلدم کما نضایع ایتدم والدن چیقردم
قضا وروزکاری زمن وررنیعه • قضا اوله بر لطیفه روزکار
بندن قپدی • که هر روزی از وی شب قدر بود • اول روزی
هر کون قدر کیجه سی ایدی یعنی شب قدر کبی عزیز وشریف ایدی
چه کوشش کند پیر خر زیر بار • فوجه اشک یوکی التنده نه سعی
ایدر ونیر قادر اوله • توکه بره بر باد پای سوار • سن
یورک که بیل ایاق لوات اوزره سوارسن یعنی عبادته
شمدی اقدام ایله که مطوز سنده قوت وقدرت وار دور
یوخه پیر اولدقدن صکره جمیع نسنه قادر اولمزسن • شکسته
قدح کر بیندند درست • آکر صنمش قدح جبست ولطیف بالغلبه
کرضا شکسته کم معلوم اولمیه • نیاورد خواهد بهای درست
کتوردمز • که بها سنی کتوردسه کرکدر یعنی اوکلی بها سی
کتوردمز • کنون چون فتادت بغفلت ز دست • اما شمدی
چونکه غفلت ایله الکدن دوشدی • طریقی ندارد مکر بازبست
زنا غلطقدن عیری کرو بر طریق طوتمز که چاره پیدا امکان اولمان
یعنی بو حاله ایر نجه عمرکه هوا وهوس ایله کچوردوک شمدی انی

روزن

لدکه

عمری و زمانی بو قدر کنز باغ فلان عمرکه طاعت و عبادته صرف
ایلیکس • کر لفت بجیحون و رانداز تن • سا کرکم ایدی تنکی
یعنی کندکی جیحون ایرمغنه آت • چو افتاد هم وست و پایی
بزن • چونکه و وشدی یعنی بویله واقع اولدی پردست و پای
ور یعنی جد و جهد ایله باغ عمرکه صلاح مرف ایله نتیجه کلام یعنی که
سا کدکم ایدی عمرکه هوا و هوسه صرف ایله دخطا و عصیان بحرینه
کندکه اتث اما چونکه بویله ایلدک بارک کندکه خلاص آنکه سعی
و اقدام ایله قویدر یعنی توبه و استغفار و طاعت و اعتنا ایله •
بغفلت بدا وی زدست آب پاک • غفلت ایله پاک صویی الدن
ویروک و فرصتی ضایع ایلدک • چو چاره کنون جز تیمم بخاک •
شمدی خاک ایله تیمم اتمکدن غیری که چاره • چو از چابکان در دویدن
کرو • چونکه یکلی چابکلردن سبقت التمدک • نبردی هم
افتان خیزان برو • بارکه دوشه رک و قالقه رق هم یوری یعنی
چونکه • والسابقون السابقون زمره سنده اولمدک باری •
التائب من الذنب کمن لا ذنب له ایله عامل اول تقی ادوه •
قالمه • کران باد پایان برفتند دهد • اکر یلدایاق لر و زیاده
سرعت ایله یوریجی لر یعنی مقبول حق اولنلر سر کتدی لر میدان

الدی ایسه

الدی ایسه • تو بی دست و پا از نشستن بخیز • سن ای السز
و یا قسز یا قصه معنی بویله اولهسن السز و ایاقسز یارک اوتورن
قالق ایلرک اروب آهسته آهسته یوری • الا ای پسندیده سیار
پوش • اکا • اوله ای زیاد • عقل لره هنرمند • اکر هوشمندی
بعنی وار کوش • اکر عاقل ایسک قولغکله باکه طوت و سوزلرکی
استماع ایله • بلند آسمان زیر پای آوری بلند آسمانی ایاغک التنه
کتورن یعنی اسمانن رفیع القدر اولورن • اکر قول اهل دلی
بجای آوری • اکر سعد بک سوزی ذیرتر کتورسک یعنی نصیحتی
طوترسن   شیخی قوابم الذی بنا بان قبیه • فید عمر
بر کیچه خولیس • فرو بست و پای و ویدن بقید • انم ایاغنی
قید ایله باغلدی یعنی طولی بر مرتبه • غلیم ایلدکه اصلا یورمک
طاقتی قالمدی کویا که انم ایاغنی قید ایله باغلندی •
شتر باغ امد پهلو کبیر • بروو جی حیث و عوغا و غنا و
یله کلدی • زمام شتر بر سرش زد که خیز • دو نکیولار نه باشی
دوه‌ی و اتیدی که قالق یوندن نه تیورسن • مکر و دلنشا و حی
بروی زمیس • مکر طوب دن مکر او کلمکله قفقوک یعنی
راضی اولدک • که بری تحیز بهر با بکجرس • یپس بپ بزو دکه جرس

موقوف

اوازی ایله قالقمز سن بوخود یعنی کرن صکره اول شتربانی اتید
مرا همچون توخوابه خوش ودرست • نیم وقتی باشمده بخلی
خوش ولذیذ خوابه وارده یعنی نیم وقتی اویقوم واردر •
ولیکن بیابان به پیش اندرست • اما بیابان او کمزده در کو
حرامی خوفی واردر حضرت شیخ رحمه الله علیه بیر و معرفت بیانه
شروع ایلدی • تو کز خوابه توشه بیابکر رحیل • سن کی
لذیذ خوابده در رحیل اوازی قالقمز سن • سنزلره عاقل
ودیکر قافله نکر رحلتی وقتنده الرحیل دیو اواز ایدیکه
دلریه تنبه اولوب قالغز اسبابنی مهیا ایلیه • تخیزی دکر
ده رسن و سبیل • یولده لعون قافله یدکر و قچان ایرشورسن
ترد کوفت طبل شتربان ساربان • ساربان وقتده طبلنی چالدی
یعنی کوچ کوسنی چالدی • منزل رسید او که کاروان • کاروانک
اول منزله ایرشدی • چند هوشیاران نوخفتن بخفت • سعادتلو
شول وقتده بخلو و مبارک طالع لو عاقله • که بیشتر از وصل
مرن بساز ند رخت • که وصلدن کوچ کوسنی چالمزدن اوله
رخت اسبابنی دوزدلر ده مهیا ایردلر یعنی اجل ایرشمزدن
اول اخرت براقنی حاضر و تدارک ایدرلر • برچ خفتکان تا براد

یولی اولدقلر

یولی اولدوقلری کدباشی یوقاری کتوردلر یعنی خوابدن باشنی
قالدرمجه دکن • بیشتر رفتکان از اثر • یولم کتمشلرک یعنی
کاروانک اثرنده و توزنده کوردملر • سبق بردن روز کربر خاسته
زود • اول که التدی یولجی کر تیز قالقدی یعنی منزلده اول ایرشدی
شول یولجی که خوابده مغلوب ایرکن قالقدی • بی از نقل
بیدار یعنی بیسود • کاروان کندکدن صکره خوابدن بیدار
اولمقدن نه فائده • بل ور بهاران بیفشاند جو • برکیمسه بهاران
اربه صاچمدی یعنی اکمدی • بی کندم ستاند بوقت درو • اول
کیمسه بیچم وقتنده وخرمن زماننده نه بغدای الور یعنی • الدنیا
مزرعة الاخرة • مسیحی دنیاده نه اکدی ایسه اخرتده انوک
حراسنی بولور • قال الله تبارک و تعالی فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره
ومن یعمل مثقال ذرة شرا یره • کنون باید ای خفته بیدار بود
ای یوش کسه ... اویانق کرک • چو مرک اندر ارد ورز خواب
چه سود • چونکه سنی خوابدن موت اویاندر اول وقت
نه فائده • بنیجه کلام بوکه اولمزدن اول خطا وعصیانه توبه
ایله کما اولدکدن صکره پشمانلک فائده ویرمز الناس نیام
اذا ماتوا انتبهوا • چو شیب اندر آمد بروی شباب • چونکه

جوانلك پوزلر • پیرلك كلدی یعنی صقللك اغردی • شب شد و روز
دیدن برکی ندوبلر • سنك شبكر وز اولدی چشمكی خواب ن
قوپر یعنی خوابدن كچ خواب زمانی كچدی شمدی عقلك كوزك
اچ مصالح اخرویه نظر ایسه انی تدارك ایله • مزان روز بكنون
از عمر امید • بن كون عمردن امید قوپردم و حیا قلدن مأیوس
اولدم • كه ز فقاوم اثر سیاهی سفید • كه بنم سیاه صقلم
اق و شدی یعنی صقلم اغرمغه باشلدی • ورنیاكر بكزشت
عمر عزیز • حیفا كه عزیز و مقبول عمر كچدی • نخواهد كذشت این
دمی چند نیز • بو بر قاچ نفس دخی كچه كركدر • كذشت انچه
در نا صواب كذشت • كچدی اول عمر كه نا مقبول لهو و لعب
كچدی كه اكذا ایرشملك ممكن دكلدر • در این نیز هم ورنیاییی
كذشت • اكر بو بابده قلان عمری دخی اكلیه سن بیهوده كچدی ایلیه
بالكلیه مغبون و محروم اولورسن • كنون وقت تخمست اكر
پروری • شمدی تخم و زراعت وقتیدر اكر بسله ایسك • كر امید
واری كه خرمن بری • اكر امید طوتر ایسك كه خرمن ایلتسن و غله
حاصل ایلتن یعنی اكر جنت امید طوتر ایسك طاعت و عبادت ایله
انو كردمانی شمدی در زیرا حیاتك سن صاقین فرصتی فوت ایله

ایلدنكر اتمتلرودر

ایلدنكر اتمتلرودر • بیاسای كه فی التأخیر آفات •
بشهر قیامت مرد تنك دست • قیامت شهرنده الی بوش كتمه یعنی
اخرته عملسز كتمه • كه وجهی ندارد بحسرت نشست • زیرا انی
حسرت ایله اوتورمقدن بر وجه طوتمز یعنی معقول دكلدر • كرت چشم
عقلست وتدبیر كور • اكر سنده عقل كوزك و قبر تداركك وار ایسه
یعنی صاحب عقل ایسك و اولوب قبره كرمك تدبیرك و فكرك وار ایسه
كنون كن چسنمت نخورده ست • مور اول تداركك شمدی ایله
هنوز چشمكی مور یمش در یعنی ما و اكه حیاتك ان یر كاج و محو
بیلدر فرصت صاغ • بمایر توان ای پسر سعی كرد • ای پسر
سرمایه ایله فایده حاصل ایلمك ممكن در • چه سعی آید از ناتوان
سرمایه خورده • نه فایده كلور اول كیمسه كه سرمایه سنی یدی یعنی ثوابی
حاصل اولان عمر و حیات ایله ممكن در اما شول كه عمرینی هوا و هوس
صرف ایلدی اخرتی انك ثوابی حاصل اولور • كنون كوش كاب
ازكمر ور كذشت • طاعت و ثوابه شمدی سعی ایله كه صو بیانكدن
كچدی یعنی هنوز عمرك اخرایر و ب اجل بوغازك المدی علی قدر
الطاقه صلاح و خیره سعی و اقدام ایله • نه وقتی كه سیلاب
ز سر كوشت • اول وقت سعی ایلمه كه صو باشكدن كچدی •

یعنی عمرک آخر ایردکدن صکره کوششی و اهتمام اسقاطینی یوقدر
کنونت کرچه نیست اشکی بباره • شمدی چشمک واروز مهنوز
چوزنیمش ودر برکوش باشی یا عذر یعنی صنوز کرحیاتک ســی
کنا هکره ون اوتری اغلم • زبان قلازیان نست عذری بیاره
شمدی که زبانکا عزتن و ورکنناه قدرتک واروز بو عذره
کتو یعنی الدکلر خطالرا جمعی تو بروا عتذار ایله • نه بپوسته
باشد رولش ودربند • وا ایما جان بودنش اولماز یعنی حیات دنیا
باقی دکلدر • نه هموار کردد زبان ودهن • وا ایما زبان اغزه
و ونز و حرکت ایلمز و حرکت اولماز یعنی عدم زبانم کنتاه دیشر
دکلدر • کنون بایدت عذر تقصیر کفت • تقصیر عذرنی شمدی
دیمک کرک که قدرتک واروز • نه چون نفس ناطق بلفتن بخفت
تقصیر عذرنی اول وقت دیمک کیمکن که نفس ناطق کبرله قوت نطق
چونکم سویلکدن اویودی یعنی قالموش اولدی ذهن کلام ایده
اولدکدن صکره کلتار و توبه و استغفاره قادر و کلسن زندا یشمدی
فرصتی فوت ایلمه • زدانند کان بشنوام دوز نوشی • بر کونی عالم
سوزونصیحت ایشت • که فردا نکیرت بپرسد هول • زیرا یارین
تبره ده منکر و نکیر هولاو هیبت ایله ساکه سؤال ایدر بس بوکون

کل

بیلیجه

بیلیجه یارن انلر نجه جوابلر ویره سن • غنیمت شمار این کرای نفس
غنیمت ماای بو قیمتلو و عزیز نفسکه مرغ حیاتندر • که مرغ
قیمت ندارد قفس • زیرا مرغ سز قفس قیمت طوتمز • مکن عمر
ضایع بافسوس و حیف • عمرکه بیهوده لرله افسوس و حیف ایله
ضایع ایلمه • که فرصت عزیزت فالوقت سیف • زیرا فرصت عزیز
و وقت سیف قاطع و دکه کرو و ونک لحالده
قضا زند یه رار کی جان برید • قضا بر بونک جانه طهوره کدی
یعنی حکم الهی ایله برکسه وفات ایلدی • دکر کسی بر هرتن کریبان درید
اقربا سندن برکسه انونک موتی سببی ایله یقه سنی برتری و نوحه
و فغان ایلدی • چنین کفت بیننده بیرهوش • زیاده عقل
براهل بصیرت بو یله دوی • چه فریاد و زاری سید س بکوش
چونکه اول کسنک فریاد زاری و وارلغی اول عاقلک قولغنه
یرشدی مقتول قصه بوده • ز دست شما مرده بر خویشتن
سز کالوکزدن میت کند وا مذن • کرش دست بودی دریدی
کفن • اکر اول میتک قدرتی اولیدی حضور لغندن و اضطرابندن
کفننی یرتار ایدی بویله دیو • که چندین ز تیمار و دردم
بپیچ • کرنیم غمدن و دردمدن بو قدر مضطرب و پریشان

ادلمه

كه روزى و دينى ارتوكردم بسيج • زيرا دنيادن اخرته
وارنجه كون سندن اوك سفر ونقل ايلدم • فراموش كرده ى ماركرك
خويش • مارك كندو موتكى فراموش ايلدك • كه مرك منت ناتوان
كرده و رويش • كه بنم موتم سنى ضعيف و مجروح ايلدى •
مقربلخ رحمة الله عليه قصه دن بند و معرفت پيا نشر وع ايلدى
تحقوچو بمرد • ديب ديكلش • محقق و اهل بصيرت متقى
و فنى انكى چونكه اول ميتكا مدخر يا لجن وطرا يخ و دكه
مه بيدى كه بر عوه بسوز وولش • محققك كوكا حقيقتدن
اول ميت امضى يا مزد اكر ترحم اتمز بلكه كندو امدرح بابنى
زيرا عاقبت بن دخى بوحاله كرفتار اولورم و بو فكر ايدر ■
ز هجران طفل كه ور فاز رفت • شول طفلك فراقندن نه
در طفل طفا كه كندى يعنى اولدى • چو نالى كه پاك امد و پاك رفت
نه نالر ايدرسن اى طفل دنيايه پاك كلدى و آخرته پاك كتدى • تو پاك
مردى بر عهد باش و پاك • سن دنيايه پاك كلدك و پاك اول •
كرتنكست ناپاك رفتى بخاك • زيرا قبره ناپاك وكتمك • ايله
اولورمه كتمك عيب و عاردر • كنون بايد اين مرغ را پاى بست
بوم غك كه مرله روح ورا باغرشمدى • باغلوكركم نه لبت

محصولنز و اخرتز

حصولنز و اخرتز ندارك ايتمدى سعى و اقدام ايتمكوك كركه امكانى
وار ايكن • نه انكه سررشته بردن روست • اول وقت باغلمق
كركدر كه جان مرغى ايلك اوچب سنكا الوكدن التدى يعنى
تن قفسندن جان مرغى پرواز ايلدى • نشستى بجاى دكر
كس بس • غيرى كمسنه يرنه چوق اوتوردك و انوك منصبنه
تصرف ايلدى • نشيند بجاى تو ديار كس • بر غيرى كمسه و هم
سنك يرنده اوتورر و حكم و حكومت ايدر • اكر پهلوانى و كر
تيغ زن • اكر پهلوانسن اكر بهادرسن • نخواهى بدر بردن
الا كفن • دنيادن طاشره كفندن غيرى نسنه ايلتمزسن
هرچند اكر بكشد نه كند • بيان اشكم اكر كنندى قم و يرندن
خلاص اولم • چهره بكما نشود پاى بند • اما چونكه قم
اعتنى قاله ايا عن باغلو اولور • زيرا هرخشن قم اچند اول
قدر حركت ايلكه قاور وكلد بوزياد • شايع و دود كشن و ذ
نه ابيرحيدان لعه وست زور • سنك قوتك الى اول زمانه
وكن اولور • كه پايت نرفتست ورو يك كور • كه سنكا باغك
مهفوز قبر قسم • كتمزلى و دبرى قدرتسه ايد يعنى ريك كبى
پاى سند لطعون قر او لدركه مهفوز حيات كدسن انوكچون

بعذر قوتنک واروا ماقیرم کرد کدن صکره اندن اتن قالمسه کلد
نه ولبرین ساخورد مکانی • بو چوق زمان بروخلق اولنمش کمند
مکان افرین کوکل قوم و محبت الله • که کند لیا ید بروکرکاه
کدیو فلک هم و حقیقتده برقبه قبه اومرم هم جوز قرا دایلد
یعنی قبه اومرم جوز قرارا نمه که کو دنیا ده دخی فراد خلق
بردو د قاطله کرکون • چوروی و فروانیا مدبرست • چونکه دو دن
کندی و یارن الم کلدی یعنی چونکه مامضی ده لعطون عمر کچری لیتقبا
نیجه اولیجق معلوم اولمدی • حساب ازهیچ یکی نفس کن که هست
حسابه ایجق سمیری شوله برنفس دن ایله که هنوز دخی کچمدی دن
یعنی اعتقاد ریان بو حاله • بیت ماضی فات والمؤمل غیب
نیست چز نقد وقتش از وجیت • حکایت زرد رنجم را
یکی با زیین • مرد برنا زنین نوزیری اولکن • کفن کرد چو
کرمش ابریشمین • ایپک قوروی کبی اکرا بریشمین دن ابریشمدن
کفن ایلدی زیرا ایپک قوروی کوکلا بجنه کیروب کند کفن اولور
برجهد را امد بس ازچند روز • یعنی بر کوزن صکره جما اول مزق
قبرینه کلدی • کدیروی بکر بدبرازمد سوز • کرا نوکرا دخی
زارلق و حرارت اید اغلیم • چوبدیدی ویرش جربر کفن • دونک

جم انوکوریر

جم انوکو بیرکفنی چورومش کوردی • بتکرت چنین کفت باحال
باتوبیتی • فکر ایله یعنی فکر ایدوب چم کندو کندوسنه بو یله دیدی
من از کرم بیعم بزور • بن اول صو ایبرکفنی ایپک قوروندن زور
ایله قوپرمش و کوجله الشد ایدی • بکیند تدارد و باد کرمان کوت
قبر قوموه لری کروانزن اول صریرکنی قوپروی لر یعنی الدی لر
ودبیسم جکر کرد در وزی کباب • ابیا تمدن آکه بیت برکون
بنم جکرم کباب ایلدی • که میکفت کوینده بار باب • کرید کوینی
اکرباب ایله ایدر ایدی اول آکه بیت بیعوده • ورنیا کنده مباسی
روزکارده • صنا کم بسوزمو فرود زکار • بروین کل و بیاکند
نوبهار • کل بترد نو بها راه چیلوه • بسی تیروی ماه و اردوالشت
بو قفران ایبی و اقل قیش و اوده تر بهار آیی • بیا ید که ما خاک
باشیم وخشت • کلور که بز اول وقت طپراق وکرپیچ اولورز
پس ازما بسی کلد موبوستان • بزدن صکره بوستان چوق بتر
کل • نشینند با یکدکر دوستان • دوستلر بوستان بریرده
و معاصبا یرو بعیش و نوش ایدلر و زوق و صفا سورر لر
بکی پارسا سیرت حق پرست • حوتنا بر عبادت ایدی پارسا ایلو
برکسه • فنا و سن یکی حشت ودین پرست • انوکا لن از التون کرپچ

دو شیک بولدی • سرهوس مندش چنان خیره شی • سودا و ما
خولیاتی انوک عقل لو باشنی اکجلیبن خیره و سراسیمه ایلدی • ز سودا
دل روشنش تیره شی • بالکلیه انوک روشن قلبی سیاه اولدی •
همی شب و راندیشه کین گنج و مال • و وقتا کیجه فکره ایدی که ده
بو گنج و مال • ودود تا دیم ره نیابد زوال • مادام که وجودم اوله
اول گنج و مالم زوالی یول بولمز و کسب احتیاجم • وگر فاقه منجرم
از بهر خواست • گر و بکه عجز و فاقه سؤال و احتیاجه اوزرک
نیابید برکس و وتا اکرد و راست • کسه قتنه آیه قات و طر عوی
الملکدو کر یعنی شهدی صکره احتیاجی ایچون کسنه قاتنه آیه قات
اولوب تعظیم و تکریم اتمک کرکمز • دنرانه و خی انوک کبی غنی اولدم
سرای لیم بای بستنم • بو التون ایله اول جهد او ای بنیاد
یلیم که دورشی مبرا وله • و ز هستان سقفش همه عود خام
انوک سقفنکه دغنلدی و دقلی خام عود ایلیم • یکی حجره خاص
از بهر کستان • و کسلیدن اوتری بر خاص حجره بنیاد ایلیم •
و در حجره اندر سر اکبتان • حجره نک قیوسنی سبتان سرای عجبنه
ایلیم یعنی اوله طرفه اچیلور اوله • بهر سه هم از زمین در خورید
و قت • خرقه اولدن عده و کمکدن عاجز اولدم • نتی و یکدانه

چشم دوزخ

چشم دوزخ سوخت • اوجاغمک حرارة بنم کوزمی و عقلمی یاقدی
یعنی اوجاقمن آکیلوب اوفوری اتشی یاقمقدن وتونتدن
یاشم • دو دندی و کوزم یاشردی • و طعام پیشهمکلدن مکدر الحال
اولدم • دکوزیر دستان بی ندم خورش • طعامی شمدن صکره
خن شکاف لر پشون لی • بر راحت و دوم ردع رابی و رنیش •
دوم راحت ایله پرورش و یرم • بستی بکیشت این نمدیسم
بو کیجه و و شنک سختلق ایله بتمیه بلدی یعنی الحق کیرا یحنه یاقمقدن
عاجز و مضطرب اولدم • زدم ز بین سپس عیبوی کسترم •
کیدم یعنی وارین شمدن صکره عیبوی و وشلیم دفا دوجام
خیالش حرف کرده کالبو رکی • خیال اوله پارسا یی بو یاشی •
و دیوانه شکل ایلدی • نترس ترو بره • خرجند • خرجنک
انوک کبی بینی بسنی باتورش ایدی عجوه • بو استعمال و دره
انوک عقلنه خلل ایرشمش • و سودا غلبه ایلمش و یکدز اکر
خرجنک و ماعز عارض لعضون عارضنه لکر پسنکد اسمدر که
طب کتابلرنده سرطان • عکله مسطور در • تراع منامابت
وراد نتش نمانی • اول پارسانک منامات زور ا زدوست فراغ
و حضوری قالمدی • خور و خواب و ذکر و نمازش نماند

اول پارسانك كلدوشرده دخولبعد كرو نمازى ونيازى قالمدى
يعنى بونلرى فراموش ايلدى • بيخود او رآمد سراز عشق وست •
اول پارسا بو حالله ايله صحرايه كلدى • باش فكر وسودا اوندمست
يعنى خيال وماخوليا نمست كيبى ده عقلا ولملى ايدى • كرجايى
شبوش قرار نشست • زيرا اول پارسايه او توبه قرار ايدمك
بر يوق جاروناچار طاشره صحرا يه چقدى • يكى برسر كور كلدى شت
اتفاق اول پارسا صحراده كوردى كه بريكسه قبرباشنه مدن باليجق
يوغورايدى يعنى قبره امدن باليجق ايدرايدى • كه حاصل كندراز
كلكور حشت • كه اول قبر كلندن كريچ حاصل ايله • باند يشه
تحقيق درود رفت بس • چونكه پارسا بوحالى كوردى بر پاره فكر
وار ورى وكندوسنه بويله دوى • كه اى نفس كوته نظر بند كير
كه كوته نظر لو بيمر شرز نفس يعنى طوت وبو بندن مقم آل •
چه بيدى و رحشت ورزين ولت • بوالتون كريچه نه كوكل باغلر
ومحبت ايدرسن • كه يك روز رحشتى اشد ار كلت • كه بر كون سنك
با لچقدن وخى بر كريچ ايدرلر • طمع راز حيدان وقناعت باد
طمعك اغزنى اول قدراچوق وكلدر • كه با زنبستيد بيك لقواند
كه انوكه حرص بر لقمه ايله مندفع اوله يعنى برالتون كريچ ايله صك

برازى فرومايه زين خشت وست • اى فرومايه بوالتون كر
الچكوفراغت ايله • كه جيحون لشايد بيك خشت بست
زيرا جيحون ايرماغنكا وكنى بر كريچ ايله باغلمق واوزا تيق ودنيع
ايلمك ممكن دكلدر وقابلدر يعنى دكلدر • زين كلام بعود كه سنك جيحون
ايرماغنه بكزر طمعكى برالتون كريچ ايله ازاله ايلمك ممكن دكلدر •
حضرت شيخ رحمه الله عليه بند ومعرفته باشن شروع ايلدى • تو غافل
ودر انديشه سود ومال • سن غافلسن سود ومال فكرنده بوده م
وشى جايزون غافل سود ومال فكرنده سن • كه سرمايه عمر شد
پايمال • اما خبريوق كه عمر سرمايه سى پايمال وتلف اولدى اصلا
قالمدى • برين خاك چندلن صبا بكذرد • بوخاكا قدر اولقدر
صبا يلى كچه يعنى بزم قبر مزا مدن اولقدر صبا يلى اسه • كه هر دو
ازما بجايى برد • كه بزدن بر دوش بر بين ايلدر يعنى خاكا ولقد
باد صبا بنم خاكمزى عالمه پريشان ايلد • غبار هوا چشم غفلت
بدوخت • هوا وغفلت غبارى سنك عقلك كوزنى وكدى يعنى
شهوت پرستلك توزى سنك عقلك كوزنى كور ايلدى • سموم هوس
كشت عمرت بسوخت • هوس سمومى سنك عمرك اكننى يا قدى •
بكين سرمه غفلت ازچشم پاك • غفلت سرمه سنى چشمكدن پاك

بچون

نصك

برازى فرومايه

يله و بم بصيرت امدن اول • كه فرقوا سنوى سرمه در چشم • زيرا يارن
خاك كوزنه سرمه ايلوردن يعنى قبرا بجند • جو ديده سرمه كبى خاك اولقدن

حكايت ميان دو تن دشمنى بود و جنگ • آن كه كبك او تا رسنه

عداوت وجنك وار ايدى • سر از كبر بر يكد كر جون پلنك • كبرون
هر بر ينك باشى برى برينه امدن پلنك كبى ايدى يعنى برى برينه سركش
و متكبر ايديلر • ز ديدار هم تا بحدى رمان • برى برينى كورمكدن
و ملاقاتدن بر مرتبه ده نفرت ايدجى ايديلر • كه بر هر دو تنك آمدى
آسمان • كه كويا آسمان ايكسنك بيله اوزرينه طار كلدى • كه بر
دخى مت دون ونيايه صغشمز لر ايدى • سماع اقلى زمان اولسنه
كوس معنى بويله اولور • بريبرينك كه فكا اولمقود اما زمانا غيا
ولمقده سزايى بجمه ايله اول وقت معنى اولور • برى برى ديارده
و ملاقات دون بر زمان كجمش ايدى كه سنده ايكسنك بيله اوزرينه
آسمان طار كلدى يعنى ملاقات واقع اولمدى • يكى را اجل بر سر لشكر
ودميش • انتقال اجل يرينك باشى اوزره لشكر كتوردى يعنى اولدى
سر آمد بر ورد كاران عيش • عيش وحضور زمانلرى انوك اونلك
باشه كلدى و نهايت بولدى • بد انديش وى را درون شاد كشت
بر مخصوصه انوك دشمنى نك كوكلى شاد اولدى • بكورش بر از مرده

ودكذشت

ودكذشت • بر زمانه ندن صكره او كسنك قبرى اوزرنه كذر ايلدى
شبستان كورش ور اندود ديد • اول كسنك قبرى خانه سنك
قپوسى صوانمش كوردى • كه وقتى سرايش بزر اندوده بود
كه بر وقت حال حياتنده انوك سرايى التون ايله صوانمش كوردى
يعنى التون صويى ايله مزين و منقش ايدى • خرامان ببالينش
آمد فراز • اول دشمنك عروسى صالنرق انوك يصدوغنه يعنى
باشى اوجنه يقين كلدى • همى كفت با خود لبانش خندان •
اول كسنك كنددمنه ايدر ايدى حال بو كه لبى خندان دون اجوق
ايدى مقول قول بودر • خوشا وقت مجموع آنكس كه اوست
نه خوشدر اول كسنه نك جمع اولمش وقتى دم مفرد البالى اولمسى •
بعد از مرك دشمن دراغوش دوست • اول كسنه دشمنك اولدوكندن
صكره دوستنك قوجاغنده در • پس از مرك آنكس نبايد كريست
اول كسنك اولدوكندن صكره اغلمق و پريشان اولمق كركمز • كه
روزى پس از مرك دشمن بزيست • كه دشمنك اولدوكندن صكره
عداوت بوزلمغه قوت بازوسى ايله يعنى زياده يعنى قوت
ايله • يكى تخته بركندش از روى كور • اول كسنك قبرى يوزندن
يعنى قبرى اوستندن بر تخته قوبردى تا كوره كه قبرا بجند

ببالينش

انوڭ حالی تبحا ولمشدر • سر تا جو رد یدش اندن مغاک • اوله
کشند و نیاد • حال حیاتنده تاج کبی باشنی قیراغندن قوری
طبراقا مقرّر کوروی • دو چشم جهان بینش آکنده خاک •
انوڭ حال حیاتنده جهانی کورجی ایکی کوزی خاک ایله طولمش کوردی
وجودش کرفتار زندان کور • اول کسنه وجودنی قبر زندانڭ
کرفتار و محبوسی کوروی • تنش طعمهٔ کرم و تاراج مور • انوڭ
جسمی قبرده قوردلره ویبجک اولمش و قرنجه‌لره تاراج اولمش کوردی
یعنی قرنجه‌لر انوڭ چوروش جسمی یغما ایدرلر ایدی • جهان تنکی
اکنده خاک استخوان • طبراق انوڭ استخوانی مجلسنی محکمهٔ
طقلمش و طولمش کوروی • کنار زجاج پر توتیا سرمه‌دان •
کرکوبا توتیا ایله طولو قیل مکحوا شیشه‌دن و وزلمش سرمه‌دان ایدی
زوور فلک بدر دیش هلاک • فلکک دورندن انوڭ بدر یوزی
هلاک کوروی یعنی بدر کبی یوزنده هلاک کبی اولمش ایدی • زجور
زمان سرو قدش خلال • زمانک جورندن انوڭ سرو کبی بویندن
لطیف قدی خلال یعنی خلال کبی انجلمش کوروی • کف دست ..
و بر پنجهٔ زور مند • الکه ایلیکی زورلو سر پنجه‌سی • خدا کره
تا بندش زبند • اما انوڭ بندنی بندندن صبا ایلمش کوردی •

بجانشنی برودر

بجانشنی برود رحمت آمد زوال • چونکه انی بو حالده کورروی کوکلنده
انوڭ ایچون انجلین رحم کلدی یعنی زیاده مرحمت ایتدی • کریست
بر حالتش از کریه کل • کرکریه‌دن اول کسنه قبری ایچون طپراغی
بالجمله کبی ایتدی اما بو سوزی مبالغه‌دن خالی دکلدر • بیت
اشنا یعنی غریبست کرد لسوزیست • چون من از خویش رفتیم دل
بپیمان شمار کرده • خوی تربیت • اول کندو کندنا مشغول
قالمدن و یارم خوشنودن یعنی اکر بو عداوت ایتدکنون
پشیمان اولدی • بر معصیه بر سند کور نش بو نشست • اول کسنه قبری
طاشی اوزره بو بیتی یازلمش بولدی • مکن شاه و ماه بر کسی
عالمی جمع برکسنه اولمسی ایله شاه و ماه لق ایله • که دهرت نماند
بیار وی کبی • زیرا انوڭ موتندن صکره دهری چوق قوم
هلاک ایدر بو وجه وهمی جائزدر • زیرا انوڭ صکره زمانه ساکن
زمان قالمز که سندنی هلاک اوله • حضرت شیخ نور الله مرقده
بیت و معرفت بیانه شروع ایلدی • شنیدم [illegible] عارف
هوشیار • بو سوزی اشتدی بر هوشیار عارف • بنالید کای
قادر کرده کار • ناله ایلدی وایتدی ای قادر کرده کار • عجب
کر تو رحمت نیاوردی برو • عجب اگر سن انوڭ اوزرینه رحمت ایدر

بیکانه بسوخت

ون

کہ یاریت دشمن برابری بر و • زن او دشمن ترحم ایدوب
اندکدا مددن زارلق ایله اغلدی • ما بین لرنده یوقدر زمان عداوت
و خصومت وار ایکن • تن ما شود نیز زوری جنان • مفر شیخ
ایدر بر کون بنم جسمم دخی انجلبی اولور • که بر روی بسود و
دل دشمنان • کہ دوشمنلرک کوکلا اول جسمه اورز یعنی
بنم اورزمه یانوب ترحم ایدر • ما کر دو دل دوست رحم آید
مکر دوستلرک کوکللری باکه رحم کله یعنی حق تعالی مفر علی سیم ایکی
رحم ایلیه • چو بینند دوشمن بیخت یدم • چونکہ کوره کہ یاک
دشمن ترحم ایدر و بنم ایچون اغلر • بجایی رسد کار زشتم
و بین زود و معاقبت بو بنم ایرشور دو بو حال ایله اولور یا شکه
اشی و حالی اکر کیج و تیز • کہ کوی ندر و وین صوکرن سوید •
کدوین کہ صوکرہ انی چشم اولکہ یعنی انا چشم یوقایدی
بیت خیزو و رکاسه بر سر لب طربناک انداز • پیشتر زانکه
شود کاسه بر سر خاک انداز • حکایت زوم نیشه یکرو
بر تلخاک حضرت شیخ ایدر بر کون تلخاکا اورز نیشه ا و هوم
کہ اوز ابی فرو دم • بگوش آمدم ناله دردناک • ادل طرافوا
بنم قولغمه بر دردناک ناله و بر سوزناک فغان کلدی بو ایله دیو •

کرکفلدا کو

کہ بہادلر روی نعمت تن • کہ صاحب مروت ایسک آهسته اول
کہ چشم و بناکوش در وریت و سر • زیرا اول نیشه اوروغک
یر کہ چشم و بناکوشم و روی و سرم وار • بیت
هر قدری فرق ملکفاه بی • صورده جهی بی ازاده یی •
شبی خفته بودم بعزم سفر • بو کیجه بریرده سفر قصدی ایله
یاتمش ایدم • کہ روانہ کردم سحر • سحر وقتی
بر کاروانک ایزنه طوتدم یعنی اردنده و شوب کندم • بر آمد
یکی سهمگین باد و کرد • ناکاه بر سهمناک و مهیب قره غبار کلدی
یعنی زیاده شدت ایله اسدی • کہ چشم بر مردم جهان تیره کرد •
کہ خلقک کوزنه جهانی قره کو ایلدی • بر در دیکی دختری خانه
بعد • بر کسنه یولی بنم ایله بیله بر خانه قز جوزی یوغاره
بیوتمش کرد و سفر کورمش بر دختری وار ایدی • بچی غبارت
ره بدی کرد و رد • بچی ایله یاپلنکہ یوزندن غباری کیدردی
پدر لعنتی ای نازنین چهرمین • با یاکه ایدی ای بنم لطیف و
نازنین صورتلو قزم • کہ دارد دل اشفته از مهر من •
کہ بنم محبتمدن قلبم پریشان و نه مضطر طوتر سن یعنی باکه
محبت اندن کلدن اوتری بو قدرتنده ایچون نه مضطر و پریشان

خاطر اولورسن • نرجیدلر نشنید بربی چهارخاك • اولدكرن
بوبنم بوزمه اوله قدر ضراق اونورمیدا وتقوم معناسنه وحی
جایئن ور • كه بار دلش یحی نوبن كرد پاك • كه اول طبراغی بوزمدن
مقومیا یله كروپاك ایتمك ممكن اوله حضرت شیخ قدس الله سره العزیز
تقصورن بیلرو موقتنه باشنه شروع ایلدی • تا تصور عنا چو مرد كش
سثور • سنی رعنا نفس سركش وجرون بنت كبی • وان بی برد
تا بر شیب كور • بلركه ایلدرقیر ایشنه وكس • اجل ناكهت -
بلسلا نورکیب • اجل ناكاه سنكه ركابار می • عنان بزنتوان كرد
از نشیب • ایشدن عنانی كرد طوتمق ممكن اولمازا ان وروشب
هلاك اولورسن • نتیجه كلام بعد دكه نفس هواسنه تابع اولورسن اخرت
تدارکندن غافل اولورسن • ناكاه اجل ایریشب اوله حالده اوزرن
اخرته انتقال ایدرسن نعوذ بالله عز وجل
خبر واری ای سحی او نفس خبر طوترمی سن ای لطف انه منسوب
یعنی اسحوانزن وزلك قفس • كه جان تو مرغیست نامش نفس
كه سنكه روحك بر مرغ قدكه انوك نامی نفس در • چو مرغ از قفس
رفت وبكست قید • چونكه مرغ قفسدن كتدی یعنی قاچدی
بندنی قیردی • دكر ره نكردد بسعی توصید • سنك سعیك ایله

ادل مرغ تكلك زنشكار اولماز یعنی موتدن صكره تكرار حیاته یوتوق
دنیایه كلمك متیسر وكلدر ایلدیشمدی حیاتدرسن عمل صالحه سعی ایله •
نكه دار فرصت كه عالم دمیست • فرصتی حفظ ایله صفتی فوت
ایلمه زیرا عالم حقیقتده برنفس ودمدر • وی پیش دانا به از عالمیست
فی الحقیقه قتده بر دم بتون عالمدن یكدر • بیت
بكام ویك دو دست هو وجهانش بهشت • اول مخیط كافر دنیا
سكندر كه بر عالمی حكم داشت • اسكندر كه بتون عالما قدرهكم
طوتردی • وزان كه در رفت عالم گذاشت • اول دم وقتكه
دنیادن كتدی عالمی قوودی بیله ایلتمدی • بسرنبودش كرو
عالمی • ممكن وبیسر اولمدی كه اسكندر دون عالمی • ستانند ومهلت
دهند شی دمی • الرلر واكه بردم مهلت ویرلره بو معلومی
ولدركه بردم بتون عالمدن یكدر • برفتند وهر كس درود انجه
دنیادن كتدیلر ودنیاده هركسنه اكدی ایسه اخرتده اذ بجری
یعنی دنیاده نه ایلدی ایسه اخرتده انوك جزاسنی بولدی • نماند
بجز نام نیكو وزشت • دنیاده ایگو ویارمز نام ودن غیری نسنه قالمدی
بیت
مرغ بنر فلك ویم و واسم نو • یا دم از كشته
خویش آمد وهنكام درو • چراوله بربن كاروان كه بیم

فناست

كشت

بو کاروان سرای اوزره نیچون کوکل قویالم یعنی بو دنیایه نیچون
محبت ایدەلم • که یاران برفتند و ما بر رهیم • حال بو که یاران
رفیق ترک ایتدیلر و بز مهجور یولده ایز • وله اندن و لارام و دنیا
مبند • دنیا دلارامه یعنی دنیایه که دلارام کندوسیدر کوکل باغلمه
و محبت ایتمه یوروم دخی جایزدر • صورتا دلارامه بکزر دنیا کوکل
باغلمه و محبت ایتمه • که نشست با کسی که دل بر نکند • دنیا دنیا
دلارای که ایله اوتوردی و مصاحب ایلدی که بعد زمان او کمسه‌دن
کوکلنی قوپرمدی دادی ترک ایلمدی بیت طرفه شاهد و نیوه
بندست و فریب • عارفان بر سر این رشته بجویند نزاع ■
چه در حالی کدان محه حقت مرد • کشی چونکه چوبکلندی اوی بوی
یعنی میت چونکه قبر اچنده مدفون اولدی • قیامت بیننا که
ازروی کرد • یوزندن توزی قیامتده سلکر • سر از جیب غفلت
برآور کنون • شمدی که حیاتده سن غفلت یقه‌سندن باشی قالدر
یعنی غفلتی ترک ایله و احوال آخرته فکر ایله • که فردا نمانی ؟
تحجلت نگون • که یارین خجالت ایله باشکا شفه قالمیه یعنی خجل اولمیه سن
نرجور خواهی آمد بشیراز در • بو بیله و کلمه در چونکه سفردن شیرازه
کلکا سنیه سن معلوم اولا که شیرازدن ذکری کندویه نسبت ایلەدر

یوخسه

یوخسه مرله چونکه سفردن قطعا کلکا استیه سن دیمکدر • سر و تن
بشوی از گرد سفر • پاک و جسمکه سفر توزندن یودرن یعنی جرم
کیروب کندوکه پاک ایدرسن • پس ای خاکساری کنه عنقریب •
بلیه‌ای کنه هم بولنمش کمسه یقین در • سفر کرد خواهی بشهری
غریب • بو غریب شهره و غریب مملکته سفر ایتسک کرکدر که مرله
آخرت در • بران از دو سر چشمه دین جوی • اکه چشم سرحشم
بویق سود طوتراییک کندکوت یوبابک ایله حکایت زاهد بدی
یاد دارم همی • بابام زماننده یاد طوتدم یعنی اول وقتده
بو خاطرمده در بو مصراع ثانی ده عادلده در که جمله به معترضه
بعد واقع اولمشدر • که باران رحمت بر و هر دو که رحمه انو
مدری رحمت یاغمور دی یاغسن یعنی حق تعالی مغفرت جل علا
کر رحمت ایلسون حضرت شیخ خاطرمده و رویه که بعد در • که در طفلم
لوح و دفتر خرید • که عالم صبا وتن خط یازمق ایچون باکه لوح
و اوقومق ایچون دفتر صاتون الدی • ز بهرم یکی خاتم زر خرید
الدن فضله نیدن اوترو بر التون خاتم صاتون الدی •
بدر کرد تا که یکی مشتری • ناگاه بر مشتری طاشر ایلدی یعنی
الداوی آلدی • بخرمایی از دستم انگشتری • بر دانه خرما ایله

سندن

اوله التون یوزکه الومن حضرت شیخ رحمة الله علیه کندوسی کندینی
مناسبت ایله بیت ومعرفت بابنه شروع ایلدی • چوشناسد
انگشتری طفل خرد • چونکه طفل صغیر یوزک اکلیه وقیمتنی
بیلیه بشربیجی • ازوی تواند برد • بر طاتلو نسنه ایله اول
طفلدن التون یوزکی الثمک وظرافت ایله الدایوب الدن
الممکن قادرلور • تو هم قیمت عمر نشناسی • سن دخی عمرک
قیمتنی اکلمدکن التون یوزک قیمتنی اکلمدغم کبی • که در عیش
شیرین بر انداختی • که عمرک شیرین عیشده • الدک یعنی هوا
وهوس ایله فسق وفسادا ایله عمرک تلف ایلدک • قیامت که
نیکان باعلی رسند • قیامت صاحبلری یعنی مقبوللر درکاه اولنلر
اعلی مراتبه ایرشورلر • زقعر ثری بر ثریا رسند • قعر الثرادن
ثریایه ایرشورلر یعنی قبردن قالقوب فردوس برینه وارلر
ترا خود بماند سر از ننگ پیش • سنکا خود اول وقت عاردن باشک
وکلاه قالور که عمرکی غافل لقدن باشکی بوقدی قالدرمغه قادر
اولمیسن • که گردد ترا ایند عملهای خویش • که کلدی وقبیح
عملارک سنکا الرافکه کلوراول وقت سنکا الکلیجه اولور •
برادر زکار بدان شرم دار • ای برادر زنا معقول ویرامز

قادون

مندون اوله نری طوت • که در روی نیکان شدی شرمسار •
که قیامتده ایولریوزندن شرمنده وخجیل اولمیه سن • ورآن روز
نمند پرسند وقول • اول کون که فعلدن دقول وه سؤال
ایدرلر • اولوا العزم را تن بلرزد زهول • مرسل پیغمبرلرک هیبت
وخوفندن جسملری تتررلر • بجایی که دهشت خورند انبیا
شول یرده که انبیا بو قدر مقبول ایکن دهشت یرلر وخوف
وبیم طوترلر • تو عذر گنه را چه داری بیا • سن کنا عذرنه
نه طوترسن کلکورسن لم که بو قدرنه ناکسن دکندو هالکه مقرکز قیرزن
زنانی که طاعت برغبت برند • شول عورتلر که طاعتی رغبت ایله
ایلدرلر • وجناب کبریادن خلعت بولدیلر • زمردان ناپاک
بکذرند • فاسقلردن کچرلر ومقبول اولورلر • ترا شرم نايد
زمردی خویش • سا که کندو مردلکدن شرم وعار کلمزمی
که باشند زنان در قبول از تو پیش • که عورتلرک قبولی سندن
زیاده اوله یعنی انلرک طاعتی سنک طاعتکدن زیاده مقبول اوله
بو معنی بیش لفظنده لغه ن باباء عزت اولدوغنه کوره واما
با وعجمی ایله معنی بوبیله اولورکه عورتلرک طاعتی سنک طاعتکدن
قبول اوله • زنان را بعذری معین که هست • عورتلرک شول

معینن عذرکه وارور مرلو حیض ونفاس وز • زطاعت برا ندن
کدکا • وست • کدا ول عذر سببی ایله کاه کاه • طاعتدن الهوترلر
یعنی الچکولر و فراغت ایدرلر • نوز عذر یکسو نتنبی جوزن •
سن عذرسز ایکن عورت کبی طاعتدن ال چکوب بر جانبه اوتورورسن
یوده مخی جایزه درسن عذرسن برجانبه عورت کبی اوتورمکسن
روای کم زن الا قمر وکعزن • یوده ای عورتدن کم ارکک نه
اورمه • مر احفهم باشد زنان آوری • یا کیجه فه زنان ودن
وبعض کوی که اولور یعنی چوق سویلمک کنانهم ایشوره یار
چیبی کفت بنابعنی عنصری • سوز اقلیمنک شاهی عنصری بویله
دیدی • چواز راستی بکذر د ضم نیه • چونکه طوغرلقدن کچسن
اکر عاولوب یعنی چونکه استقامت اولمیا عوجاج مقرر ده • چه
چه مردی چه کز زنی کم نیه • نه مرد درشول کمسه که بدن عذه کم
دنا قصا ولمه یو ده مخی جایزه درارکه وارده رشول کمسنه که
بو عورتدن اوز و اسفل اوله • بنات و طرب نفس برود که کیرد
نا تروطرب ایله نفسکم بسلنمش دلهم ایلمش طوت • یا بام و نفسی
قوی کرده کیر • ایام ایله و نفسنک قوی و غالبا یلمش طوت یعنی
کندی نفسنی بسلمکده ان و نفسی قوی وغالب ایلکده حال یوقدر کاینده

فائده بوقدر ضرر حفوق و مقرر و را ییله صدر لازمدر حکایه
یکی بچه ء کرکی پرورید • هرکسه برقور و یورسنی بسلدی
چو پرورده شد خواجه را بروردید • چونکه اول بچه بسلنمش
اولدی یعنی بیوب صاحبنی پرتدی ویاره لدی • جوبر پهلوی
جان سپردن بخفت • چونکه اول کسه جان اصحابلق یا امتزاج
یاتدی یعنی جان ویرمکه یاتدی • زبان آورد کبر سر او ک
ولفت • بر سحن وان اولکشنه باشی امنزع یعنی یاننه کندی
واکرایتدی معقول قول یعور • تو دشمن چنین نازنین پرد
سن و شمنی کمر لفکدر بویله نازنین ولطیف بسلرسن
واکه بو وجهیله رعایت ایدرسن • ندانی که ناچار زخمش خورد
بالضروری انوکه زخم یرسن و ضرب کورکدن • حضرت شیخ رحمه الله علیه
حکایت دن نبذ و معرفت بیاننه شروع ایلدی • نه ابلیس در حق
ما طعنه زده • ابلیس لعین بزم حقمزده طعنه اوردی بویله ویر
کزاینان نیاید بجز کارید • که بونلردن نامعقول فعلدن غیری
کلمز ونسق وعصیان دن غیری صادر اولماز اندن انصاف
بویله ایکن بر اول ملعونک امرینه اطاعت وحق تعالی نک حکمنه مخالفت
ایدروز • فغان از بدیها که در نفس ماست • فغان وفریاد

شول قیاحتلرونکه بزم تفسیرده وار • که بزیم شوم ظن ابلیش
که قورقرم ابلیس لعینک ظنی راست ده اوله • ولقد صدق علیهم ابلیس ظنه
بیت • دائم حشت مکر یاد شوم لطف خدا • ورنه آدم
نبرد صرفه ز شیطان رجیم • چو ملعون پسند آمدش قهر ما •
چونکه اول ملعون بزم قهر و هلاکا ولمغی مقبول کلدیکی • مرایش
بر ندارد ز بی قهرما • حق تعالی حضرتلری آسمدیر دون اوتورکاسنی
درکاهندن سوروب مردود و مطرود ایلدی • کجا سر بر اویم
ز بین عار و ننکه • بو عار و ننکدن و بو خجالتدن قندن بیعی
نیجه باش قالدرم • که بابا و بصلحیم و باصوعجنکه • که اول ملعون
ایله صلح وه دوستلق ده این که امر نه اطاعت ایدرز وحق
تعالی حضرتنه ایله ما اعظم شانه جنکه و مخالفت این کرنفس شیطانی
و بیانوک حکمنده خلافی ایدرز • نظر دوست نادر کند
سوی تو • دوست سنک جانبکه از نظر ایدر یعنی ول قدر التفات
ایلمز بو سوز تمثیل طریقی ایله در • که در روی دشمن بود روی
تو • که سنک یوزک و توجهک دشمنک یوزنه اوله یعنی انوکله
دوستلق ایتمکدن مراد چونکه سن شیطانه تابع اولدلن مقبول حق
دکلسن ده بکدر • کدت دوست باید کزو برخوری • اکر باکه

دوستی کر

دوست کرک ایسه که اندن بر یمیش یعنی فایده کوره سن • بباید
که دشمان دشمن بری • کرککه یعنی لایقدر که دشمن که مکنف
ایلدیکی وامرنه اطاعت ایدنی • روا دارد از دوست بیگانگی •
او کسه دوستدن بیکانه لکی وارلق اولمسنی روا طوتر • که دشمن
کزیند بهم خانگی • چونکه دشمن هم خانه لکه یعنی دشمن ایله
برخانه ده اولمغی اختیار و قبول ایدر بعض نسخه ده جویند کرو اقع
اولوب که معنی اکه کوره اولور • ندانی که کمتر نهد دوست •
پای • بلمز میسن که دوست سنک خانه که از رقا یاق قور دمام دوستلق
ایلمز کمتر بوندن عدم صرفه مستعمله اولمق جائزدر داوه و قتسنی
بویله اولور دوست سنک خانه که ایاق قومز و سنکله ایله دوستلق ایلمز
چو بیند که دشمن بود در سرای • سنکله دوستک چونکه کوره که
اندکه دشمنی سنک سرایکده اوله • بسیم سینه تا چه خواهی خرید
سیاه • سیم ایله یعنی اقچه ایله نه صاتون المق استرسن
که خواهی دلی ادهم یوسف برید • که قلبکله یوسفک محبتدن
قطع ایتمک استرسن • حق تعالی حضرتنک محبتنی و دوستلغنی ترک ایتدکدن
دنیا ایله نه صاتون المق استرسن صاتون الناجق متاع اولمیده
بیت • یاد مقروش یوبنی که بسی سود نکرد • انکه یوسف بزنا سره بود

صک

صفته لعیله •

تو از دوست کر عاقلی بر مکرد • سن اکر عاقل ایسک دوستدن یعنی
حق تعالی حضرتندن تراسه و وامرینه مخالفت ایتمه • که دو دشمن
نیارد ونکه در تو کرد • که دشمن یعنی شیطان لعین سا که نظر ایله
قادر اولماز وکلکه سا که بر ضرر ایریشدره • بو محله کلیجه حاله تمثیل
طریقیله ودرله نه ایدوکه اخیر که بیت معناسندن روشن اوز •
حکایت یکی بر پادشاهی ستیز • بر کیمسه بر پادشاه ایله
ستیز ایتدی یعنی بر خصوصده عناد ایدوب پادشاه ایله ستیز ایلدی
بر دشمن سپر دش کر خونش بریز • پادشاه اول کمسه نک قانین دوکه
هلاک ایله و بوا نه دشمنه کند و تسلیم ایلدی • کرفتار دوست
آن کیه بود • بیچاره اول کیمسه ایرکنجی نکد وانتنا ایرنجی نک
الندن کرفتار • هم کفت باخود برازی و سوز کند و کسنه زارلق
وسوز ایله ایدر ایدی • اکر دوست بر خود بیازردی • اکر
دوستی کندم امرین [illegible] و حضورینی [illegible] • که از دست
دشمن جفا بردمی • دشمن الندن جفا الدایدیم یعنی
الم ایدیم • بسا کسی که دشمن بدر پوست • او چوق کیمسه که
دشمن انوک پوستی پرتری یعنی هلاک ایلدی و باشنه بلالر کتوردی
رفیق که بر خود بیازرد دوست • بر رفیق که دوستی کندوادن

انجذری

انجذری و پریشان خاطر اتری • تو با دوست یک دل شو و یک
سن دوست ایله بر کوکللو اول و بر سوزلو اول یعنی
دوستک تابع اول و امرینه مخالفت ایله • که خود بیخ دشمن بر آید
ز بن • که دشمنک کوکنی کندو بیندن کندو قوپاری کلور یعنی
هلاک اولورین زحمت چکمک لازم کلمز • نپندارم این زشت
نامی نکوست • بو زشتلک نامی و رسوالیق ایو ظن ایتمم
خشنودی دشمن آزاری دوست • دشمنی خشنود و رضا
ایلک ایله دوستی رنجیده و ناحضور ایتمک یعنی دشمنی راضی
ایلیوب دوستی رنجیده ایلمک ایو و معقول کلمز دوستدن
مراد حق تعالی حضرتیدر و دشمندن مراد شیطان علیه
اللعنه در حکایت یکی مال مردم بتلبیس خورد • بر کیمسه خلقک
مالنی تلبیس و تزویر ایله یر ایدی • چو برخاست لعنت بر ابلیس کرد
اول کیمسه حیله ایله حاصل اتدکه نسنه یی یدکدن صکره چونکه قالقار ایدی
یعنی فراغت ایدی ابلیس علیه اللعنه اوزرینه لعنت ایدر ایدی •
صورتی و بر فاسقی تقدیرنی و دکدیا وزن ایچون صفت
چنین گفتش ابلیس اندر رهی • ابلیس لعین بر یوله اکر
راست کلوب بویله دیدی • که هرگز ندیدم چنین ابلهی •

که عالم هوکر بو مجلس برابله کورمدم یعنی او له حریفه شیطانی لعیبی
خطاب ایدوب ایتدی هرکز ساکه مانند برابله کورمدم • تو با منت
ی فلان استی • ای فلان سنک نیم ایله صلحک وار ایدی که امر بعد الامر
یدرین • بجنکم چوکردون افراشتی • پس بنم ایله جنکه اتکه بیجون
بیون یوجلتدک و عداوت اظهار ایلدک حضرت شیخ رحمة الله علیه
نقدن بند و معرفتیانه شروع ایلدی • ور لغت فرمود
ی یوریشت • حیف و دکه قبیح شیطان جیمکه امر یعنی بو کا اغوا ای
ایلدا انکا نا معقول و نا مشروع فعلی • که دست ملک برنو خواهد
نوشت • که فرشته نک الی نه سنکا وزرو که بایه کرکدی • روا وا
ز جهلدن باکیت • روا و معقول طوتدی سن جاهللکدن و حق تعالی
حضرتندن قورقوسزلغکدن • که باکان نوشتنا باکیت • که سنک
ناباک لکی و کناهکی باکلر یعنی ملکلر یازه لرکه مراد • کراما کاتبین در
طریقی برست از وصلی بجوی • بر طریق الکه کتوروب صلح طلب ایله
یعنی زهد و صلاح و توبه و استغفار سعی ایله حق تعالی حضرتنکه امرینه
مخالفت ایلدکه طریق صلح بودر • شیمی برانکیز و عذری بکوی
فعاله بیتیمکه بجون بر شفیع قوبر و جرم و خطاکه یاد ایدوب
بر عذر دی یعنی بر شفیع نذار کرکه ایله و ورکاه حقه اعتذار ایله

قطعه

بیت • بنه همان به که ز تقصیر خویش • عذر بیرد کاه خدای آورد
ورنه سزاوار خداوند یش • کس نتواند که بجای آورد • کربکلحظه
صورت نبندد امان • زیرا بر لحظه امان صورت با علم یعنی
حالت عذر و حالت تزعن توبه و استغفاد و اعتذارکه فایده یتمی یوقدر
قال الله فلم یک ینفعهم ایمانهم لما رأوا بأسنا • چو پیمانه پرشد بدور
زمان • چونکه زمانک دوری ایله پیمانه پر اولدی یعنی عمر آخره
ایردی حامل کلام چونکه بویله در وصفی فوت ایتمک کرک و یکدر
دکروست قدرت نیاری بکار • مل عالمده که قدرت الی طوتز
ایسک • چو بیچارکان دست زاری بر آبر • باری بیچارکی
زارلق الی قالدر یعنی حق تعالی حضرتنک درکاهنه تضرع و نیاز
الی قالدر بیت وارم امید عاطفی از جناب دوست •
کردم جنایتی و امیدم بعفو اوست • کرت رفت از اندازه ای
برون بدی • اکر سنک قباحتنک و نامعقول فعلک مقداردن
طاشره کتدی ایسه یعنی خطا و عصیانک حدن زیاده اولدی ایسه
چو کلفتی که بد رفت و نیک آمدی • چون ایتدک که نا معقول کتدی
ایو کلدی یعنی چونکه کناهکه توبه و استغفار و قصورکه اعتذار
و اقرار ایلدک معقول و خوب ایتدک که بو طریقله جمیع کناه و خطاسی

بولدک

ومقبول حق اولدی • التائب من الذنب کمن لا ذنب له • قرا اشوب جوی
در صلح باز • یعنی اول چونکه صلح قپوسی مفتوح کوردن یعنی
صوردکه توبه نک قبوله یمکن ور فرصت قوت ایله توبه ایله •
که تا کی در توبه کرد د فراز • زیرا احتمالدر که ناکاه توبه قپوسی
باغلنه وانذن صکره توبه وون سکه فایده اولمیه • مرو زیر بار کنه
ای پسر • کناه یوکنه التنده کتمه یعنی کناه یوکلنما ای پس •
که حمال عاجز بود در سفر • زیرا حمال یعنی ارقه سنده یوک
کسه سفرده عاجز و مضطرب اولور • پی نیک مردان بباید شتافت
یوکسه کرک اروجه ایومک کرک یعنی صلحایه تابع اولمق اولق کرک
که هر کاین سعادت طلب کرد یافت • زیرا هر کیمسه که بو سعادتی طلب
ایلدی بولدی • ولیکن تو دنبال دیو خسی • اما سن خبیث شیطانک
روبجه سن واکا تابع سن • ندانم که در صالحان کی رسی • بیلمم
که صالحلره نیجه ایرشورسن • پیمبر کسی را شفاعت کرست
حضرت رسول صلی الله علیه وسلم شول کمسه یه شفاعت ایده جکدر که
بر جاده شرع پیمبر است • که پیغامبر حضرتنک صلی الله علیه وسلم
شرعی یعنی [illegible] دورر • مراسک بسنتی [illegible] شفاعتی
حکایت • کل الوده • [illegible] مسجد کرفت • کناه بولنمش بر کمسه

یولنی طوتدی

یولنی طوتدی یعنی مسجده کرمک استدی • زجر [illegible] نکون طالع
بدر [illegible] • زیرا اول بیچاره [illegible] طالع [illegible] نجد [illegible]
بری [illegible] ایدجکن بیلمز ایدی • [illegible] که نیت پاک
بر کسانه مسجده کرمکدن منع ایلدی که نیت پاک و یوم [illegible]
کی اللرک [illegible] اولسون یعنی [illegible] اول • مرو [illegible] الود [illegible]
پاک • وامنک بولشمش [illegible] ایکن پاک یعنی مسجده کتمه
حضرت شیخ رحمة الله علیه فقه [illegible] و معرفت [illegible] شروع ایلدی
[illegible] امد برین • حضرت شیخ ایدر چونکه اول کمسه دن
بو سوزی استماع ایلدم بو سوزا [illegible] نم کوکلم رقت و الم کلدی
بویله [illegible] • که پاکست وخرم بهشت برین • که پاک وخرم در
[illegible] بلند [illegible] جای پاکان امید وار [illegible] امیدلو پاک
[illegible] صالحلرکدر [illegible] • کل الوده معصیت را چه کار • معصیت وکناه
[illegible] بولشمنک نه ایشی وار • بهشت ان ستاند که طاعت برد
اول کیمسه جنت الورکه دنیادن آخرته طاعت ایلدر • کرا نقد باید بضاعت
برد • زیرا کیمه نقد یعنی سیم و زر کرکایسه بضاعت و متاع ایلدر
نتیجه کلام بودر که کیمه جنت کرکسه عمل صالح ایدر [illegible] • باید
[illegible] واقع اولور کیمه نک نقدی اولا انوکله بضاعت و متاع

ایلدیعنی الوزلو تقوبرا مذهن نقدعن مرله عمل صالح اولعدیکی

تکن وامن ازکردولت بنوی • کندوکه عصیان بالجق ایله ملوث

ایلدجهد ایله وامنم فطاوکنا • توزیلکن یونیعنی تقیر صویی ایلنا پاک

ومطایی وانکدن یونیاک ایله • ناکاه زنا بابنند ندجوبی • زیرا افعال

وذکرناکاه • یوقاریعن ایرمی باغلیه لروصوکسه ذیعنی وصتا ایتدی

وقذرت واردر معصیتی ترک ایله وطاعت وعبادته همت وجهد کرکی

برک ایله • نکوهیغ دولت زقیدم بجست • ویدکر دولت محکی

بنم قیدم دن جیاوی والویدن قاچیک • هنوزش برشتی

واری برست • هنوزاوله مرغنکا اپکلکم اوجنی الوکلی طوتریبن ععی

عمر خطا وعصیان ایله کجدی ویوبحقتعالی حضرتنک رحمتندن امیدی

قطع ایله تم هنوز بتیش عمر وارعدکه انی توبه واستغفاد ابتروب

قال الله تبارک وتعالی • قل یا عبادی الذین اسرفوا علی انفسهم

لا تقنطوا من رحمة الله ان الله یغفر الذنوب جمیعا انه هو الغفور

الرحیم • وکر ودیر شدکم روایش دجست • اکدکیجه اولدکدا ایسه

تیز بویدیمی وجست وجایوکا وله یعنی اکرعواللق عالمنی عمله دوعبادت

سعی وجهد اتدکا ایسه یاره بیرکه عالمنی اهتمام واقدام ایله

رویر آمدن غم نار روورست • زیرا ورستکان کنه کیجه کلکون

غم طوتمز • مهان ابو عمل سعی ایله کوکسه جوانلق و کوکسه پیرلک دی

ولسون • هنوز رت اجلدست خواهی بیت • هنوز اجل سنک

سؤال وتضرع آکی بغلدی • برآورد وبدرکاه • و وارد سنت

چونکه بویله ور حقتعالی حضرتنک عزّ انیدرکا هند الی قالدروب توبه

واستغفاد وتضرع واعتذار ایله • تختباک کنه کرو • یعنی تم

عمر • ایو مرکالقای کنا • ایلمنی اودیش کمه یعنی ای غافل

کنهکار غفلتی ترک ایله طوربوقارک • بعمر دکنه ای جسمی

برنی • کنا • عمر عذرک ایله برکوز یاشنی ووکیعنی خطا عذرنه

ویلیو باغلم • جو حکم ضرورت بوده کابرودی • چونکه

ضرورت حکم دیعنی بالضروری ونیاهه ایتدک قبایح اجلندن

قیامتی یوزک صوینی دکرلر وساکه عذلبر ایدرلر • برزیزنر بادی

زین خاک کوی • بارعسن کند واختیارکه ایله یوزک صوینی

بوعلنک طپراغنه فدری ده وکیعنی دنیاده • ایکی جنا یحفظونه

ایدویکنا • کرکدن اوتره اغلم ویوزک خاکه سورم نا له الکی

ایله زیرا قیامتی ایدا اولمدن ایسه دنیاده بویله اولمق ولکی

ورفائش بودر • وزایت نمانز شیع ازبلیغی • اکرعفو تعالی

حقتی سنک آب دربک دحرمتک قالمیه اوکلکه شفیع کتورنکا کدیونکا

ایلم مراده حاصل اولم • کسی را که هست آب روی از تو بیش • شول
کسه که حق تعالی حضرتنڭ اعظم شانڭ اوکرمقده عزتی سندن زیاده
صوای از برای تو بقهر اندرم • حضرت شیخ ایدر که اگر حق تعالی حق
عز اسمه قهر ایله یعنی قپوسندن سورسه و روا این • روان بزرگان
شفیع آورم • مقبول اولورکاه اولنلرك روانلرنی شفیع کتورم زیرا انلرك
آب رویی بندن زیاده • ور حکایت همی یاد دارم ز عهد صغر •
یاد طوتارم یعنی خاطرمده و در طفولیت زمانلرندن بری • که عیدی
برون آمدم با پدر • که بر بیرام سیرانچون بابام ایله طاشره کلدم
ببازیچه مشغول مردم شدم • بازیچه و لعب بعضی ایله مردم مشغوله
اولدم • در آشوب خلق از پدر گم شدم • خلقك غوغاسندن بابامدن
گم اولدم یعنی پدری یتردم • بر آوردم از هول و زاری خروش
قورقودن و زارلقدن چوق فغان کتوردم • پدر ناگهانم بمالید
گوش • پدرم کز لنوب طوردر ایشی ناگهان قولاغمی بورویوب دیدی
که ای شوخ چشم آخرت چندبار • که ای کستاخ آخرسا کا نیجه کره
بکلم که دامنم رها مدار • دیدم که الوکه دامنمدن طوت
یعنی و امنی الو کدن قومه • حضرت شیخ طاد شواه کتر و تنک فقه سندن
حکر بنن و حرف بیانن شروع ایلدی • بر تنها نداند شدن

طفل خود

منیت ه

طفل خود • طفل صغیر یالکوز کتمکی بلمز یعنی قادر اولمزلر • که
مشکل توان راه نا دیده برد • زیرا کورلمش و معلوم اولمش یولده
التمک یعنی بتورمک مشکلدر بلکه ممکن دکلدر • تو هم طفل
راه و بیعای فقیر • سن دخی طریقت ایچنده طفلسن سعی ویا
ای فقیر • برو دامن نیکمردان بگیر • یوری ایو کشیلرڭ یعنی
مشایخ عظامڭ دامنن طوت و انلره تابع اولوب ایو عمل صالح ایله
ایله حکایت بکیرایه مردم ره و قصه خواه • کر سعی و فحش
زنا بیر ... ور دل لست • مکن با فرومایه مردم نشست • الیچی
کسلر ایله مصاحبت و مخالطت ایلمه • چو کردی ز هیبت فرو
شوی دست • چونکه اولر ایله مصاحبت ایلدک عیبتدن و حرمت

و ن

اله بویعنی امید طوتمه • بفتراک پاکان در آویزچنک • پاك کرك ترك
ایله اتك ال اصل یعنی مشایخ عظامڭ دامننی محکم طوت • که عارف ندارد
بودم ننگ • زیرا عارف لطفدن کمسنه یه بونکبی سنده عیب و
و سؤال اتمکدن عارف و ناموس طوتمز مراد صلحاء مؤمنلر در
انلروڭ اخلاق حمیده و اعمال صالحه صاحبی اتکلری • مریدان بقوت
ز طفلان کمند • مریدلر قوتده یعنی سلوك دریاسنده المثال
کم و ضعیف تروزیرا انلر سلوکه قادر دکلدر • مشایخ چو

مشایخ چو دیوار مستحکم اند • اما مشایخ حکم دیوار کبی دل •
بیاموز رفتار از ان طفل خرد • اول صغیر طفلدن رفتار اوکرن
کہ چون استعانت بر دیوار برد • کوردی او طفلی کہ دیوارہ •
التجا استعانت التزی یعنی دیوار طایبنی طایف کتدی مشایخ
سینہ سنو انفاس کمعاونتی و مظاهرتی ایلہ سلوک طریقت
و تکمیل حقیقت ایلہ • ز زنجیر نا پارسایان برست • ناسوالرن زنجیرندن
و بی عقلدن ظهرسنن خلاص بولدی • آنکہ در حلقہ پارسایی
نشست • سوال کیہ کہ صالحلر حلقہ سنن وصو لر مجلسنه اوتوردی
من اراد ان یجلس مع الله فلیجلس مع اهل التصوف • اگر حاجتی
واری این حلقہ گیر • اگر حاجت طوتر ایسک و دیر پرتکدار
کہ انوک حصولنی طلب ایدر ایسک بو حلقہ ی طوت یعنی مشایخ •
صحبتنی قبول ایلہ • کہ سلطان ازین در نیارد گذشت • زیرا سلطان
دخی بو قپودن استغنا طوتمز یعنی سلطان دخی بو قپویہ محتاج
زیرا معنوی قپوسیدر کہ بونلرہ زیرا معناسنه دخی و نموکازدور
بیت درویش غنی بند و این فاکدورند • انان کہ غنی
ترند محتاج ترند • بر ورقه چندی با بنی سعدی صحبت •
بود عسرت کبی باشقه پیرمی اول • کہ گردا ورا معرفت

کہ موفق دوشمنی جمع ایلہ سین اصحاب طریقتن تحصیل حقیقت
اتمکه ایله • الا ای مقیمان محراب انس • اکا • اولای انس و قدس
محرابنک مقیملری یعنی ای اصحاب قدسک مقبوللری • کہ
فردا نشیند برخوان قدس • چونکہ یارن قیامت کونی قدس
دفترت اصوایده اوتورسن • دنا بیدهوکی ان کدایان
خیل • جماعت کدایاندن بو زجویر مکون و انلردن اعراض
ایلیکوز • کہ صاحب مروت نزاد طفیل • زیرا صاحب مروت
لعقون کہ طفیلی سو رموزد ایلمز • کنون با خرد باید دینات
عقل ایلہ شمدی حرکیا ولمق کرک یعنی دنیاده عقلی تابع اولوب
عمل صالحی ایلمک کرک • کہ فردا نماند ره بازگشت • زیرا یارن
قیامت کونی کرو دونمکیو لی قالمز یعنی تکرار دنیایه کلمک ممکن
دکلدر **حکایت** یکی غله مرد اوم توده کرد • بر کسہ مرداد
اینک غله سنی توده وجمع ایلدی • ز تیمار دی خاطر آسوده کرد •
قیشن غمندن خاطرنی آسوده ایلدی • شبی مست شد اتشی بر فروخت
بر کیجه اولوب مست اولدی خرمن اتشی بر اتش شعله لندری
کنون عمت کالیو خرمن بسوخت • اول بد بخت احمق خرمنی
یاقدی • دکر روز دروخوشہ چینی نشست • ایرتسی کونی اول

نیکبخت خوشه چینی بکند • اول نور و خرمنی یعنی غیری کسه لرک خرمننده
باشق جمع ایتمکله باشلدی • کرد یک جو زخرمن تمامش بدرست •
زیرا کندو خرمننن الندن برارپه قالمدی بالتمام یاندی • چو درکشت
دیدن و درویش را • چونکه اول خرمنی یاقن درویشی برکشته
ومصیبت کوردی • نیکبخت پروده خویش را • بر کسه نعمت و عیش
ایله کندو پروده سنده یعنی فرزندنه ایتدی • نخواهی که باشی
چنین تیره روز • استمزایسک که بو چلین دولت سندن سعادت و
اولدن • بدیوانکان خرمن خوشه سوز • و بو آفتکا ایله کندو
خرمنکی یاقمه • حضرت شیخ رحمة الله علیه قصه بنده و صوفیته باشینه
شروع ایلدی • کرا زوست شد عمرت اندیبوی • اگر سنکده عمرک
جفا وعصیان و ن الدن کندی ایسه یعنی عمرک هوا و هوس و فسق
وفجور صرف اولندی ایسه • نیاسائی کو درخرمن آتش زدی • صوفی
سن که خرمنکه آتش اوردک یعنی سن و خاقه اول خرمنی یاقنیق و درویش
بو عمرک خرمننی یاقدک بلکه سن کندو کی انتقام ایلدکدر
خرمن عمرک تکرار حاصل اولمسی ممکن و کلدر و اما خرمن کندم تکرار
اولمسی ممکن در • نگیزین بعبه خوشه انداختن • رسوایلق
ودخوشه قاپدیغو وجهه ایلک • بس از خرمن خوشه‌سی سچمان

کنجی کندو

کنشی کندو خرمنی یاقمق قرنصلک و تلف ایتمک نصلک • مکن جان
ز تخم دین و رز وولقه • بویله ایلزای تم جانم بلکه دین وعمل
تخمنی زراعت یعنی دین وعمل تحصیلنه اقدام و اهتمام ایله •
مکن خرمن نیک نامی بباد • نیک نام لق خرمننی یله ویرمه و کندو کی
بدنام و رسوای ایتمه • چو بر کشته بختی ورا قدر مبند • چونکه
بر بدبخت بیش ودوشه بر بلا کله • ازو نیک بختان بکیرند پند •
نیک بختلر و سعادتمندلر اولنلر یعنی دنیاده ایکن توبه واستغفار
ایلیه • که سود ندارد فغان زیر خشت • زیرا اولکه التنده فغان
طونتمق وکریا و ایتمک هیچ برفایده طوتمز یعنی آخرتده عذابه کرفتار
اولنلر فریاد ایتمکلر فغانلر اصلا فایده سی یوقدر • تو پیش از عقوبت
در عفو کوب • سن عقوبتدن اول عفو قپوسنی قاق •
بر آر از کریبان غفلت سرت • دنیاده ایکن غفلت یقه سندن
باشکی قالدر یعنی غفلتی ترک ایدوب زهد وصلاح سببیله اقرار
ایله • که فردا نماند خجل در برت • که یارین قیامتده خجل اولوب
باشک سنکک قالمیه **حکایت** یکی مشغول بود در بندکی • بر کمسه
بنا شروع ایدر مشغول یعنی مداوم ایدی • که از کرد بر روی ایکو
لخصوص • اتفاقا اول شکر و تبجح قلم ایدرکن برای ایلرو

یعنی بر شیخ انوکا امدی اوغروی بو حالنی کوروی • نشت از
خجالت غرق کرده روی • خجالتدن یوز ترلتها ولر غمی حالی
ونوروی یعنی شیخ ودن وخجاب اتدکون یوزن لیو باورا
ونوروی دبویله دیو ویزی • کدایا خجل کشتم ازشیخ کوی
کدای عجب یعنی ای واه علم شیخندن خجل اولدم • سنیدای
سخن شیخ روشن روان • روشن روان لو وخوب روشن لو
شیخ اول کسه دن یو سوزی اشتدی • برو بیر شود دیر وکفت
ای جولتی • اول فاسقه غضب اتری وایندی ای جاهل قول
تو لیعه ر • نیاید همی شرمت از خویشتن • ساکه کندکدن شرم
وحیا کلمزمی استفهام اولمقده تمکن دراول دوقت معنی بویلا اولور
ساکه کندکدن شرم وحیا کلمزمی • که حق تعالی حاضر شرم وار ایدر ک
که حق تعالی حضرتی غراسه حاضر ورانزن شرم طوترسن بیزن
شرم طوترسن • چنان شرم دارا زمرا و ندخویش • کند ورا
خدا وندکدن یعنی حق تعالی حضرتندن غراسه انجلیش شرم طوت
که شرم بیکانه نکاشت وخویش • کسنک شرمکا اینی لیون
وخصم دن ده یعنی یو نلدن بجه شرم طوترایسک حق تعالی حضرتندن
دخی انجلیش شرم طوت نلکه دخی زیاده • تا ما بی ازجانب شیخ کو

شیخ کو

بیخ ککر جانبندن دکلمز وراف اولمزسن • برو جانب حق
حق نکه وار بس • یوری انجق حق تعالی حضرتندن ما اعظم شانه
شرم طوت وخوف ایله زیرا عزت ودولت جلدسی انوک قدرتد الله
نخلو قاتک المن اصلا برسه بو قدر جلدسی اکر لحتاج ود •
حکایت زلیخا چو کشت از می عشق مست • زلیخا چون یوسف
علیه السلامه عشق سبرن مست اولدی • بدامان یوسف وردی
دست • یوسف علیه السلام دامننه ال اتدی یعنی مرلعقه حامل
اتمک ایچون یوسفک اتکنی محکم طوتری • چنان دیو شهوت رضا
داده بود • شهوت شیطانی زلیخا انجلیش رضا ویرمش ایدی
یعنی نفسنکا غلبتدن بوزا دلمش ایدی • که چون کرک در یوسف
افتاده بود • که بر یوسف افتاده بود • که زلیخا قوردکبی یوسفه
ایری یعنی یوسف اوزره هجوم اتمش اتری • بتی داشت
بانوی مصر ازرخام • مصر بانوسی یعنی زلیخا مرمردن دوزلمش بت
طوترایدی یعنی بربتی وار ایدی • برو معتکف بامدادان وشام
اول بت قتنن اعتکاف ایدیجی ایدی صباح واخشام زنبار اذ
معبود ایدی بیش امانی اقرار ایدرم بو بیله وتو شهد ان لا اله
الا الله واشهد ان محمدا رسول الله • دران لحظه ردشی

پوشیده در سرمژه • اول لحظه ده یعنی یوسف علیه السلامون وصالی
طلب ایتدکی اول بنکی یوزنی و باشنی اورتدی • مپا و اکر نشست
ایدش ور نظر • شول سببدن که اولیه که بو حالت اول بنک
نظرین قبیح کلا • غم الود یوسف بکنجی نشست • یوسف علیه السلام
چونکه بو حالی کوردی غمه یولشمش یعنی غمناک و محزون بر بوجاغه
اوتوردی • بس بر ز نفس ستمکار دست • ظالم نفسدن الله
باشنی امدرب تنکر محزون کرک عاقتدر • زلیخا وو و ستش
بپوسید و پای • زلیخا یوسف علیه السلامک الی و ایاقنی
او پدی یوبله دیو • کای سست پیمان و سرکش رای کرای
سست پیمانلو یعنی ای عهده دسرکش کل • بسنداني و ر ز دوری
و دهم ملکتی • اودین کوکلکدن کتابله یعنی آهن و کلکدن رحم
ایله یوزکی برینی چکه یعنی یورترمه • بستنی پریشان مکن وقت
خویش • تندلق و یاوزلق ایله خوش و لطیف وقتی پریشان
ایلمه • روان کلشنی زوین برجای جوی • مفرحت ته یوسف
علیه السلام زلیخاونی یوسوزی اشتری کوزلدن یوزی امدن
ایرق رولنا ولدی یعنی کوزنکیاشی ایرمق کبی روان اولدی
و ز لیخا به انبیک • کر بو کرد و نایاکی ز من مخوی • که بو قباحتدن

رجوع وفراغت

رجوع فراغت ایله وبندن ناپاک لک یعنی نا استمه • تو ور دو ک
سدم شوی بهشار • سن بو طاقدن دوزلتی تکه یوزینی نثر ملندی
اولدک • وا شرمم باید بر پروردکار • یاکه پروردکار عالمدن شرم
وحیا کلمزمیکه بو مخلصی که بر فعل شنیع وارتکاب ایلیم • حاله
بوکه اول ضیای پروردکار حاضر و حالمزه ناظردر • حضرت شیخ
رحمة الله علیه قصهدن بنده و معرفت بیانته شروع ایلدی • په سود
از پشیمانی ایدیک • پشیمانلقدن الوکدن فائده کلوردوزنه حاصل
اولور • چو سرمایه و عمر کردی تلف • چونکه عمر سرمایهسی تلف ایلدک
شراب از پی سرخ روی خورند • شرابی یوز قزللغی ایچون و خجل
مزاج ایچون ایچرلر • در و عاقبت زرد رویی برند • اما
عاقبت اندن یوز حاصل دیو زصار ولغنی ایلدرلر یعنی عقبیده
خجل اولوب عذابه کرفتار اولورلر • بعذر اوری خواهش امروز کن
عذرکتورجی کنا یه خواهشی و سؤالی بوکون ایله یعنی حق تعالی
حضرتندن اعتذار ایروب کناهکی بوکون و یله توبه و تضرع •
طریقتده مهمان بو دم سلوک ایله • که فردا نماند مجال سخن
زیرا یارن قیامتده سوز و عذرمجالی قالمز و فائده اتمز •
پلیدی کند کربه در جای پاک • کربه پاک یرده مردار لرم اوندر

ایدیکه زیاده روشن ورد • چون شدسن نمایت پوشش خاک • چونکه
سن دنیده اول حالت قبیح کوردیکور خاکه ایلدیکی ستر ایدر • توازآن
ازنا پسندیده‌ها • سن بو عقل واورا کیله نامعقول وقبیح
فعللر کرتی فارغ سن • تترسی کز بروی فتنه ویدها • موفایلمز
که اول نامعقول اعمالکه فتنه کوزلره درشه یعنی کوره ـ وبوخوفدن
طوتمزسن • بر آن بیش ازان بنین یه بر کنار • اولمزیاده که نهکاد
بیزن ودن فکر ایله مرکه باخواصه عاصی شدجنه کا • که بنیه زمان
فندسنده عاصی اولم یعنی خواصه سندن قایچی اولم • اگر باز کرد
بصدق ونیاز • اگر اول بنیه کنا هنه اعتراف ایده به صدق
ونیاز ایله رجوع ایلیه ومرا ونرنک حکمنه جان ودل ایله محکوم
ومطیع اولم • بر بجیر وبندش نیار دن باز • اگر ودن زنجیر وبند
ایله کتوردمز کرکنا هنه اعتراف واعتذار اتدی ویو • بکین آوردی
باکسی بر بستیز • کین آورکل وانتقام ایله مشغول کمنه ایله مشغول که ایله
لجع وعناد ودقصومت وجنگ ایله • که ازوی کزیرت بیو باکرین
که اول کمسه وقته باکر جالی کا استغنا و اسکانه مفارقت وجدا اولم
یاغصه اندن قاچوق وخلاص بولق ممکن اولمینکه غصه صورت ایله
مونعاله صحبتنه احتیاجک وارود • واندن خلاص وقمه ممکن وکلدر

ایلیدانوک

ایلیدانوک ایله بیچون جنگ ایدرسن یعنی امرینه مخالفت ایدرسن بو بیتک
مصراع اولی گلستاننده وبعض بوستاننده بو یله واقع اولموب یعنی
بکین آوری بر بر چو جنگ آوری • واقع اولمشدر یعنی چونکه جنگ
کتورسن ویکدر باقی ترکیبنک معناسو برینه تمام شرح اولنمشدر
اندن صکره کین آور وصف ترکیبیدر که یا مصدر بیه دد جنگ
آوری وصف ترکیبیدر کلدر • آوری فعل مضارع مخاطب در جنگ
آنوک مفعولیدر که اوزرینه مقدم اولمشدر • کنون کرو باید عمل
حساب • اندک علک حسابی شیمدیکی تمک کرکر • تا آنکه که منشور
کرد دکتاب • اول وقت حساب ایله که کتاب لچله یعنی قیامت
کونده اعمالک مکتوبی اچه لر وساکه اوقیه لر اول وقت قایل دید
اقرأ کتابک کفی بنفسک الیوم علیک حسیبا • کسی کوجه بدکرد
هم بد نکرد • هر کمسه اگرچه نامعقول ایلدکه عصیان وفسق و
فجور جالشدی اما بو خصوص ده که مرتبه مصراع تا نیده نامعقول
ایلدی • که پیش از قیامت غم خویش خورد • که قیامتدن
یعنی اولمزدن اول کندی غمنی یدی که اند که قیامتده اچون توبه
واستغفار ایلدی • که آیینه از آه کرد وسیاه • اگر آیینه آه ودن
قرارسه • شود روشن آیینه دل باه • اماکوکلک آیینه سی واه ایله

لطیف ورکش اولور یعنی خطا وعصیان ایله سیاه اولمش ول معنا
حضرتنکله خوفندن اولن کریه واه ایله رکش و پاک اولور. ترس
ز کناهان خویش این نفس. تیدم کندو کناهلرکدن خوف ایلم
کدر روز قیامت ترسی نرکسه. که قیامت کوننه یرکسه ون خوف
طوتمزسن والم چکمزسن **حکایت** زیبا مردم ورسوله میش سیاحت
عالمدن حبش مملکتنه یا کلوز کلدم. ول از زوهر فارغ سر از عیش خوش
قلیم زماندن فارغ باشم عیش وسروردن خوش. بر ج بریک
وکدو یدیم بلند. یول اوزره بر یوکسک حبس خانه کوردم
تی چند مسکین درو پای بند. بر قاچ مسکین دخی وارمند
ندن محبوس ایدی چونکه بو حالی کوردم ایله ظن اتدم که بو محل
بوکم کلوب طوبت اتش حبس ایدرلر. بسیج سفر کردم از در
قفس. دوری سفر تدارکنی واوراودن کتمک قصد ایلدم
بیابان کرفتم چو مرغ از قفس. مرغ قفسدن خلاص اولدیغی
وقت بیابانه طوتدیغی کبی بن دخی اوراودن بیابان طوتدم یعنی
بیابان یولن طوتوب کتمکه باشلدم. یکی کفت کین بندیان
شب روند. برکسه چونکه بنم خوفیمی کوردی بکا ایتدی که
بو محبوسلری که کوررسن حرامیلردر. نصیحت نکیرند وحق نشنوند

نصیحت طوتمزلر

نصیحت طوتمزلر وحق سوز استماع ایدوب قبول اتمزلر حضرت شیخ
قفسدن ثبت ومعرفت بیانه شروع ایلدی. چو بینی که نیا یرزد دست
ستم. چونکه سنک الوکدن کمسه اوزره ظلم کلیه. تن اکر جهان ان
شحنه کیر دچه غم. اکر جهان خلقنی شحنه طوتدیغندن اونده
ویا خوف معنی بویله اله اکر شحنه ایله جهان پر اوله ساکه نه غم.
نکوبا ز کسی نکیرد اسیر. اکر ایو کمسه اسیر ایدوب طوتمز
ودکنا اولنی کمسه حبس اتمز. بترس از خدا و مترس از امیر
بهان سن حق تعالی حضرتندن قورقه سن خوف ایله امیر و پادشاهدن
قورقمه. نیاورده عامل غش اندر میان. اوز تابه چرک
کتورمش یعنی میانه ظاهر اولمز عامل. نیندیشد از
رفع دیوانیان. دیوانه منسوب ومنسوب اولنلرک یعنی
وذیر لرک دفترداولرک تفتیش وغلتدن خوف وحذر ایلمز
وکر عقیش اندریست. وذیرا ما اکر انوک عفتی وصداقتی
حیله وقریبکه زبونه ومغلوبه ایسه یعنی امین اولمیوب خاین
اوله حق اولورسه. زبان حسابش نکرود دلیر. انوک حسابده
دلی ویر دوبدا وراولمز یعنی محاسبه ده مغلوب وزبون
اولور. چو خدمت پسندیدی آرم بجای. پاکدامن لطفندن

حرمتنی چونکه بن بنده قصور مقبول یرنه کتوردم و عام ادا ایلدم •
بنی بیلم ازو شمن تیره رای • تیره رای لووینا معقول فکرله
دشمن ون خوف وحذر ایلمن • اکر بنی کوشش کنه بنی واد
کرینی حرمتی بنی کی کوشش واقدام ایلیه یعنی بنی لک
حقنی تمام یرنه کتوره • عزیز بیارد حاوون کاد • افندیسی انی
عزیز و محترم طوتر • و کر نه ره راست ده ربنی که • اما اکر بنی
حرمتی وبنی لکی کندی رای وکاهل ایسه کا فکرینه جان
رولدن حرمت ایمیک اولوره • رجانداری افتد جربنی که
جانداری القرن ومقبول لقدن قتریجلغه و وشروم ردو و الم
جاندار رجلاد معناسنه و قفا وار معناسنه کلور درلغه اسحردر
سلحدار و دکه پادشاهک قفا وار رو ذاروشن یور ربو محل
جلاد معناسنه وفی ممکن زیرا جلاد پادشاهه یقین اولور • قدم
پیش منه کز فلک بکذری • قدمکه ایلیه وقو یعنی طاعت وعباد
زبیرا اقدام ایلیه که فلک ون کچرسن • کدکو یا زماد ردد کمتری
زیرا اکمکرو قالرسن بن محرمن کمترو او دسن کرا ولئکه
کالانعام بل هم اضل مفهومنک مختن داخل اولورسن •
• حکایت بیر پادشاه چوکان مرد اصفهان • یکسه ی واصفهان

شهرینکدا ولوسی یعنی پادشاهی چوکان ایله • برد تا چوطیلنی
برآمد فغان • اوروی یعنی ووکلدی اکرا ولکسنکه فغانه
ضربنک شدتندن طبلکبی بوقارو کلوی • شب از دیده دارد
بیارست ضعف • کیجه فراز لغندن والمندن اویومغه قادر
اولمدی • برد پارسای گزد گرد وکفت • بر صالح کسه انوکر
افندی کذرایلدی یعنی انوک قتنه کلدی • ونصیحت طریقی ایله
اکلتدی • بشب کر بیردی بر شحنه سوز کیجه ایله اگر
سوزه شحنه نک قتنه ایلدی یعنی کنا • وحطاکه قصوره
بیلوب شحنه قتنه اعتذار ایدرک • کنا • اب رویت نبرده
بروز • کنا • کوندز سنک یوز صو یعنی ووکمز ایدی وعرضکه خلل
کتورمز ایدی بیردی التمز ایدی معناسنه در اما معنای
اول محله ملایم ور • حاصل کلام بیوراوله کسه وون شحنه
متعلق بر حظاصادراولمش یعنی اوله کیمه کلوب انی اعتذار
ایتمکی شحنه وفی اذپادشاهه • یعنی پادشاه اکر محل کلدون
فقیر اختیار اتدکه معنی سرورا فندی اختیار اتدکه معنی ده
لطیف وردکش ور • زیرا انی مکلف وار ور حضرت شیخ
رحمه الله علیه قصه وون بنرو معرفتیا نه شروع ایلدیکه کسورون

حشر بکردد خجل ، قیامت کونی سول کشی خجل و شرمنده اولماز ،
کم بونیا بزرکه بیرده سود ویل ، کم کوکلنده حرارتی کچه لر ایله
حق تعالی نک درکاهنده ایلن غرا سمه یعنی کناهندن اوتری حق
تعالی حضرتنه تضرع واعتذار و توبه و استغفار ایلیه ، هنوز
ازسر صلح وار کیچه بیم ، هنوز اکر صلح صورتی طوتار ایسک
حق یعنی اکر فسق و فجوردن فراغت ایدوب عمل صالحی ایلرد سک
نه باک و نه غم ، ور عذر خواهان نه پذیرد کریم ، حق تعالی حضرتی
ما اعظم شانه عذر دیلجیلر قبولنی یا غلمز و درکاهندن رد
ایلمز ، اگر هوشمند عذر داور بجواه ، اکر عاقل اکر بالغ ایسک
حق تعالی حضرتندن غرامه استر ، نشب توبه تقصیر و فرکنا ،
توبه کیجه سی کناه اتک کوننک تقصیری یعنی اکر کوندز کناه ایلرسک
بارع کیجه ایله انوک عذرنی دیله ، کریمی کذا و روت ازنیست هست
برکریم کم نیستی عدمدن وجوده کتوردی ، عجب کر بنیفتی نکرد
دوست ، عجیبدر اکر دوشمش سنکا الوکتوتیه یعنی توبه و استغفار
واعتذار و تضرع ایلسن سنکا توبه که قبول اعتبر عجیبدر ،
اکر بینی دوستیکا حاجت براز ، اکرینی ایسک حق تعالی نک درکاهنه
غرا سمه حاجت ایلنی قالدر و مقبول و مقصودک طلب ایله ،

مقصودک

مقصودک طلب ایله ، ولی شرمسار آب حسرت بیارد ، اکر کثرت
ذنوبکدن شرمسار ایسک حسرت ابنی یعنی کوز یاشنی یا عذر
دیکنا همکه عذرنی دیله ، نیا مد برین در کسی عذر خواه
بو بابده مفهوم برکسه عذر دیلیجی اولدغی حالده کلدی یا صمد معنی
بو یله اولدرکه بو بابده مفهوم عذر دیلیجی کلدی و مقصودنه
اعتراف ایلدی ، که سیل ندامت نشستش کنا ، که ندامت
سیلی انوک کناهنی یومدی یووی و یکدر یعنی هرکمک نادم اولدی
کناهنه تمام اعتراف ایلدی ، درکاه حقه کلدی حق تعالی حضرتی
غرامه لطف ایله انوک توبه سنی قبول ایدوب کناه . لرنی عفو ایلدی
نریرد عذاب روی کسی ، حق تعالی حضرتی ما اعظم شانه سول
کسنه که بوزنی صوینی دوکمز و عقوبت ایلمز ، که ریزد کناه
ابچشمش لیسی ، که کناه انوک کوزی یاشی چوق دوکه
یعنی کناهنده اوتری چوق اغلیه حکایت بصنعا روم
طفلی اندر کذشت ، صنعا شهرنده بنم بر طفلم دلدم کیچدی
یعنی وفات ایلدی ، چه کویم کزا مم چه برسر کذشت ، نه دیم
کم اول طفلدن بنم باشم اوزرنه نه کچدی یعنی اول طفلک
اول طفلک بوتندن حردن زیاده مصایب و آلام کوردوم دیمک

مضطرب الحال و مسرّ منکسر البال اولدم حضرت شیخ رحمة الله علیه جمالی
قمرون پیدو معروف یاننز شروع ایلدی • قضا نقش یوسفی جمال
نکرد • قضا یعنی صنع الٰهی بر یوسف جمالی لو لر نقش ایلدی و جوهر
کتوریمدی • که ما هی در گورش چو یوسف کوره • که قیرباری
ذی یونس علیه السلام کبی بر عیبو موقتا حضرت عزا سمه بر محبوب
خلق ایلدی که یونس علیه السلام بالق بوتدعی کبی اثر قیر بوینده
یعنی هلاکا اولوب قبر کبی قهره ما هی یه تشبیه اتمشدر • قدش
باغ سروی نیاید بلند • بو عالم باغنه بر بلند سرو کلدی یعنی سرو
قدیر زیبا محبوب ظاهر اولدی • که باد اجل بیخش از بن بکند
که اجل یلی انوک کوکنی و بیدن قوپردی یعنی • تمام نبی سال
کرد دور رخت • بو فرزان چوقدیلدن یعنی چوق ییل کچدی ایله
ورقت اولور یعنی طفل بنجه زمان کرکدکده بر یل محبوب اولدی •
ز بیختن برادر دیکی باد سخت • ناگاه بر محکم یل بر آن صورت دن که کوکندن
قوپردی بنجه کلام معود که ناگاه اول جوانه اجل ایرشیدم و
هلاکا اولوب بو فانی دنیادن کیدر • عجب نیست بر خاک اکر گل شکفت
عجبه کلدی اکر خاک او ستنده کل اچلدی دکو ناکون شکوفه لر بتدی
ایسه • که چندین گل اندام در خاک خفت • زیرا بوقدر یعنی وافر

الدنیا مزرعة الآخرة حسبنجه سلوک که عقباده متمتع و منتفع
اولوبکده دنیاده عمرنه طاعت و عباده تصرف ایلیه • بعون الله تعالی
باب دهم در مناجات
بیا تا بر آریم دستی
ز دل • کل باشدی کوکلدن برال قالدرلم یعنی خدادن جان
و دلدن حق تعالی حضرتنه تضرع و زاری ایدلم • که نتوان بر آورد
فردا ز گل • زیرا اولدکده تکرار یارین یا الحق دن یعنی قبردن ال
قالدرمق ممکن دکلدر • بفصل خزان بینی ای درخت • خزان و
ورخی کوردیکی سن • که بی برگ ماند ز سرمای سخت • که محکم
سرمادن یبراقسز قالور • بر آرد تهی دستهای نیاز • نیاز الکن
بوش یوقاری قالدرر • ز رحمت نگردد تهی دست باز • کیکن
حق تعالی نکرحمتندن کرو ال بوش دونمز بلکه لطفندن کرو الکن
کبی تازه و لطیف ایدر • قضا خلعتی نو بهارش دهد • قضا
یعنی صنع الٰهی اوله درخته تازه و یکی یبراق خلعتنی ویرر • قدر میوه
در کنارش نهد • قدر و حکم جزای اول درختک کنارینه میوه
قورر و شکوفه ایله ا... ایدر • مپندار ازان در که هرگز نبست
اول یاپدن که هرگز باغلنمدی ظن ایلمه • که محروم گردد بر آورد
دست • که حاجت ایچون الن دعایه قالدرمش کسه محروم طونترکدی

بونبونه سئو معناسنده اولمق وجهی جایزدر • بهر طاعت آرد مسکین

نیاز • ویکم کرده حق تعالی نک درکاهنه طاعت کتورلر مسکین نیاز

کتورر • بیا تا بدرکاه مسکین نواز • کلاتا زمسکین نواز کریعنی

مسکینه ترحم ایدیجی ومراوفی حاصل ایدیجی خدا نک درکاهنه • چو شاخ

برهنه برآریم دست • برکدمیوه ون خالی بوداق کمال قالدیرالم

دنیاز و تضرع این المکرده • برکازین پیش نتوان نشست • زیرا بوندن

زیاده علمسز و برکسز اوتورمق اولماز حضرت شیخ رحمة الله علیه مناجاته

شروع ایلدی • خداوندکارا نظر کن بجود • ای خداوندکار بزلره

لطف وجودک ایله نظر ایله • که جرم آمد از بندکان در وجود • زیرا بنده

لرکدن وجوده جرم وخطا کلور • کناه آید از بنده خاکسار •

ومقیر بنده دن کناه کلور وخطا صادر اولور • بامید عفو خداوند کار

مولامز تک عفوی امیدی ایله ای خداوندی بنده لرک اکر لطف ایله نظر ایلیه

بو بیچاره لرک حالی نیجه اولور • کریما برزق تو پرورده ایم • ای کریم

ونیا ده سنک رزقک ایله بسلنمشز • بانعام ولطف تو خو کرده ایم •

سنک انعام ولطفک عادت ایلمشز • کدا چون کرم بیند ولطف وناز

کدا چون کرم ولطف ونعمت وناز کوره • نکرد د زدنبال بخشنده باز

کرواول انعام ایدیجی کسنه عقبندن ارو ایتمز و دور اوندن فراغت ایلمز

بوبیارا

یعنی چهار یاسمن بوی سرو قد کل اندام خاک ده • یاتدی یعنی

خاک ایچنه دفن اولندی لرکه انلرک وجودلرندن کلدوسمان بونسکوفه

نشو ونما بولور حضرت شیخ رحمة الله علیه بو بیته وه صکره بر قطعه جوع

ایلدی • بدل کفتم ای ننکمردان بمیر • کوکلمه یعنی کندومه ایدم

ای مرد لرک عاری یعنی عیبی کندن اول • که کودک رود پاک والود پیر

کم طفل قبره پاک ایدر وپیر کناهه بولشمش وناپاک کیدر • رسودا

واشفته بر خدمش • بو بیلدوبیدکوبرندن صکره اوله فتره بنمک

ندی امندن اشفته کلدن دجتهدن • مبادرتا خشم ستم از ترقی

انوک فرارندن برطاقی ایتدم یعنی قالدیرب اجدم که کولامرفوریندم نه

حالی وار • زحولم دران جای تاریک وتنک • اوله قبره کوطار ایدی

لعضهدن خوف وهیبتدن • بشوریدحاله وبالوبیدرنک • حالم

پریشان وبوزمکرنک ونری یعنی زیاده قرقودن بکنم صارمش

وحالم مکدر اولدی هو لم و لعضهدن بیم مصراع ثانی ده لعضه حالی

درنک لفظنه معروف اولدیغندن معناسی اکد قیدا ولندی •

سهولت معنا ایچون • چوباز آمدم زان تغیر بهوش • چونکه

اول تغیردن وخوفدن کروهوشه کلدم یعنی عقل باشمه کلدی •

زدلبر شنودم آمد بکوش • معقول ومحبوب فرزندتم قولمه

بیوجاله وبه ایله یاد نصیحت ایلدی بیله وبو • کثرت وحشت ایله
زنار یکجا ای • اکرساکرفن کو یردن یعنی فرزند غیره دن وحشت
وبیت کلدی ایسه • بس نایت وبار روشنا یعنی دنیا • ونیاده
عقل وطاعت تمامکیله اوله آخرت عبادت روشنالغی ایله کل
شب کور خواهی منور جوردون • قبر کجه سی یعنی کجه کبی قرکو
بعدن قبر جه روز کبی منور روکدن اولدغک استراسیک • آنجا
چراغ عمل برفروز • بو راون عملچراغنی شعله لندر یعنی دنیاده
آخرت عمل صالح ایله کیت • من کار کن مه بلرد درتب • ایشلیکی
مثلا باغبان وبوستان بان کبی جسمی ستمدن واضطرابدن وتندن
وغمکین اولور • مبادا که نخلش نیارد رطاب • اولیم که اول کرما
اغاجی تازه خرما کتورمیه یعنی بیورمیه دیو • کروهی فراوان
طمع ظن برند • لیکن بولک خلافی زیاده طمعکار بر طائفه ظن ایلدیلر
کرکندم نیفشانده خرمن برند • اخرتده کد بغدای مایچمش ایکن
خرمنن الدن لروا فنیا دلر قبرایلیه لر یعنی دنیاده عمل اتمامش ایکن آخرتده
جنت امید لنورلر • بران خورد سعدی که بیخ نشاند • ای سعدی اول
کمسه یمیش بیدی که بر کون ویر فدان وکری درتیب اتدی • کسی برد
خرمن که تخمی فشاند • سول کمسه خرمن الدی که تخم صاحبی یعنی

بیمار ابیا توکرو یک عزیز • چونکه ونیاده سن بزی عزیز وتجیم
ایلدک • بعقبی همین چشم داریم نیز • ای کریم عقبیده
دخی همین بو نه امید طوتز • عزیزی وخواری تو بخشی
ولیس • دنیاده وعقبیده عزیزلکی وخوارلغی ایجی سن با
عزیزن تو خواری بیند کسی • سنک عزیز کد یعنی سن عزیز ایتدیک
کمسه هرکز کمسه دن خوارلق کوره مز • تعز من تشاء وتذل من تشاء
چونکه بویله در • خدایا بعزت که خوارم مکن • ای خدا سنک
عزک حیثیجون بنی حور وحقیر ایلیه • بذل کنه شرسارم مکن
خوارلغی ابدی بخشر سار وخجل ایلمه • مسلط مکن چون منی
بریمن • بر بنجلین مخلوقه یا که عذاب اتمکد ایجون بنم باشم
ودی خوار ایلمه • زدست توبه کر عقوبت برم • اکر عقوبت
ایلدمه یمسم سنک الوکدن یکدر زیرا سنک بو قدر انعام ولطفانک
غریقم • بکیتی بتر زین نباشد بدی • زیرا دنیاده بوندن
برازرک بر قباحت بر بلا ومحبت اولماز • جفا بردن از دست
همچون خودی • بر کندو کبی مخلوقک الندن جفا التمک
والم چکمک • مرا شرمساری زروی تو بس • یا که سنک یوزکدن
معده ن شرمند لکد یتر • دکر شرسارم مکن پیش کس • کرکمسه

سن

الدنیس ...

قتنی یعنی ترسا رایله • کرم بر بر افتد زنو سایه‌ء • اگر سنوك
بنم باشم اوستنه بر سایه دوشه یعنی باکه جودی التفاتا ایله
بنم بو مکتربنی بایره • فلک بو قدر رفعت ایله بنم الچوك
پایم ومرتبم اولور • اگر تاج بخشی سرافرازدم • اگر لطفك
ایله باکه تاج باغشلیه‌سن اول تاج بنم باشمی بو یلدزه دك عالی
قدر ایدر ومرتبه‌سی ایرشدرر یعنی اگر باکه ایمان تاجنی لطفك
ایله سن انوک سببی ایله رفیع القدر اولوردم • تو برد از ناکس
نیند ازدم • سن کرمکدن عالی قدر ایله و رفعت ایرکوز
تا که کسه بنی فوار و حقیر ایتمه • حکایت • شنم ی بدرد جو یاد
آورم • جسم و تن درد و مصطفه اولور چونکه یاد کتورورم
یعنی یاد ایلیم • مناجات سوزندن و درم • محمد نیک
مرمتن بروبو انک مناجاتی • کر میکفت سوزین و لعکاد
کدکو کلی مجروح و بو انک ایدر ایدی • الهی بخش و بین لم مدام
ای الله ترحم ایله و بنی حقارتا ایله طوغر • کر میکفت با صد نیاز
بسی • کداول و بو انک حق تعالی حضرت جل جلاله زارلق ایله ایدر ایدی
مقول قول بعود • میکفت بیفکن کر د سنم بکیر د کسی •
حقارت ایله قپوکدن براقمه یعنی رد ایلمه زیرا سندن غیری

یوکسه بنم

یوکسه بنم الوی طوتر و باکه ظهیر و معین اولمز • بلطفم بخوان
یا مران از درم • کرکه لطفلر بنی قتوکره اوقی کرکسه بنی قوغله
قپوکدن سور و رتوا ایله • بر ارد بجز آشنا بست سرهم • بنم
باشم سنک آستانکدن غیری بر آستان طوتمز یعنی سنک آستانک
غیری ملجا و پناهم یوقدر • بیت • خراسان تو ام ور جهانم نیا
سر در ایجزاین ورحوالکا هی نیست • تو دانی که مسکین و
بیچاره ایم • من بیلورسن که مسکین و بیچاره اینی • فرو مانده
نفس اماره ایم • نفس اماره نک مغلوبی وزبونی ایدوکم
یعنی طاعت اتمکه قادر دکلم • ان النفس لأمارة بالسوء •
می نارو این نفس سرکشی چنان • بو سرکش نفس خطا و عصیان
طرفنه الجلیبی جانمز و سکتمز • کر عقلش بو این کرفتی عنان
کر عقل انوک عنانی طوتمز و ضبط و زبون اتمکه قادر اوله
کدبا نفس شیطان بر ناید بروز • روز ایله نفس شیطانه کم
مقابله ایدر و انلر کم غالب اولور • مصاف پلنکان نیاید ز مور
مال یوکه قرنجه دن قپلانلر جنکا کلمز یعنی قرنجه قپلانلر ایله جنک
جنکا اتمکه قادر اوله ورغی کبی عقل ده جبله کار نفس شیطان ایله
مقابله اتمکه قادر دکلدر • مردان راهت که راهی بزده •

ن
بی‌نیست •

سنکا یوکلدیم سکوت ایدیجی‌مر ولور مقبول لرحقیچون کم پاکدور بیور
دیرتاکم اول بولوسیله سی ایله سنکا دورکاهکا ایرشم • ودیب ور
دشمنلاریم پناهی بیر • وبوکشتلردین کم بیری نفس وشیطان
پاکده سلحا وپناه ویر • خدایا بحاتت خداوندیت • ای خداوندلک
خداوندلک وات حقیچون • یا وصاف نی مثل وی مانند
سنکا مثل سز اوصافکور ومانندسز لیکک حقیچون بو وهم
وفهم جای نیم سنکا نی مثل اوصافک وماننددسز لیکک حقیچون
کم اوصاف لفظی بوکم معروف ولیه بو وجه وفهم ممکن دورکم
ماثریت ومعلوم یا نسبت اولوب • معنی بو بیله اولای مثل
وی ماننداوصافک حقیچون • بلبیک حجاج بیت الحرام
کعبه شریفه حاجی لرنیک لبیک حقیچون • عدهون یثرب
علیه السلام • مدینه منوره مدفون لمعه ن رسولک
حقیچون کم او حبیب اکرم دور علیه السلام • بتکبیر مردان شمشیرزن
سنکا یولکدا دین دشمنلرینی تیغ اوریجیلار و دلیرلرک تکبیری
حقیچون • کم مردوغازی اسمایدنلردین • کم اول غازی لرسنکا
یولکده ایله شوق ایله جنکا اوریجیلر کم جنکا رنی یعنی کندولری
ایله جنک ایدن کفره زن عدا سین بولکدا انلرنیک قتل اولشیدور

بطاعات

بطاعات بیران آزاسته • اخلاص وصالح بیله بزنیش پیرلرک طاعت
حقیچون • بیعد وجوانان توجاسته • جوانلرک صدقه حقیچون
کم مارا وران ورطه یکنفس • کم بیر اول بیر نفس کور دایمی
مرله حالت نزعیدور • زنکنکه وکنتی بیو یاد دین • ایکی وکیل
عاریدین وکفر ایله کیتکدن فریاد ایدیش ولطفک ایله ایمانیزی
شیطان شریدین حفظ ایله • امیدست از انان کم طاعت لشتد
امیدوار انلرون کم طاعت ایدرلر • پیاکان کم الا بیشم دوردا
پاکلر حقیچون • کم بیر خطا وعصیان الاشیدین ولوثیدن
پاک وپاک طوت • وکر رفتی بیرت معذور دار • وکر بودین
وله بیر خطا وعصیان واقع وصادر اولدی ایسه لطفکا ایله
معذور طوت • به پیران بشت از عبادت دوتا • عبادت
رقدلری ای فات اولمش پیرلر حقیچون • زشرم کنده‌دین
بربست پا • اول پیرلر کم کنا شرمندن کوزلری ایاقلری تک
رقدسی اهلی دور • کم چشم زروی سعادت مبند • کم بنم
چشمی سعادت یوزیدن یا غلمه • زبانم بوقت شهادت
مبند • شهادت وقتیده بنم حالت نزعیده لسانمی باغلمه •
من کان آخر کلامه لا اله الا الله فقد دخل الجنة •

کلام

حلم ستوری دوستی برحالمنت • کشنراتست کدا فرح حالت بروز
چراغ یقینم فراز ولدر • بیتی دلتو تیوچراغی بنم یولمزیتلرطوت
زین کوونم کوتاه وار • ناشجوع فعل ایلکدن الی قصر طوت
یعنی قدرت ویرمه • بکره ولتربا اوید دوین ام • کورنمکدکدن
بنم کوزم لدوندیعنی ظاهرمی دفلیم کوز دسنی کوردی ایله
من دوست برما پسندین ام • ناممقول فعل امدن یعنی خطا
وعصیان اقدن پاکه قدرت ویرمه • من العصمة ان لا تقدر
منان فترم ام و دعوای قویست • بن اول فترم ام کرسنک هوا
عشقکدن طوری • وجود و عدم از اعتقادم بکیست • وجود
وعدم احتقاردن علی السویه در دکه جمیع فرق یوقدر • زود تسنید
لطفت شفاعی بسم • سنک لطفک اقتابندن پاکه برشعاع یتر •
کره درج شفاعت بنده کسم • کرسنک شفاعتکدن غیری وکسه
بوکوردیه • بزک رانکه کن که همرکست • بربرامرو نظر ایله که
یودکه و ریعو اکبر بر کناه کار نظر ایرمغ اول کمسنک نظرلک
سعادتندن سنک دو دکلی عالمک مقبول ومرغوبی اولور •
کدا را زشاه التفات بست • کدایه شاهدن بر التفات کافیدر
را اکر بکری یا نفاق و ولد • اکر بنی عزل و دولت ایله طوتم سنی

دعلم کورل

دعلم کورم پاکه جزا ایکن • بنا کرکه عفو ایله وعن ولطف •
ناله ایدرم • زیرا عفوک پاکه بونی وعن ویرمزدی • ان الله یغفر
الذنوب جمیعا انه هو الغفور الرحیم • حقا یا بنلت جزان از
درم • ای خدا بنی حقارت ایله قبوکدن سوریمه • که صورت
نتبجه ده روبکردم • زیرا غیری قپو پاکه صورت یا غلمز یعنی
غیری قپوده اولمق پاکه متصور دکلدر • وزان جهل
غایبشدم زحیند • اکر بر قاچ کون جهلم سببیله ندن طاعت
وحضوردکدن غایب اولدم ایسه • کنون کامدم و دربه ایم
مبتلا • شمدی که عذر قپوکه کلدم قپوی بنم یوزمه با غلمه
ربتمرد ایله • عذرازم از تنکتر امتی • ترد امنلک و کنه
کارلک عارندن عذرکتوردم و فجا عتذار ایدم • مکر عذر نیست
اوردم کاغنی • مکر تتوکه عذر کتوردم بویله ویوکه ای غنی
فقیرم بجرم کنا مهم مکیر • فقیرم بنی جرم وکناهیم ایله
طوتمه وعذابه کرفتار اتمه • غنی را ترحم بود بر فقیر • حال
بوکه غنی نک فقیره امدن ترحم و کرمی اولور • جرا باید از
ضعیف حالم کریست • حالمکه ضعفمدن وکناهدن پاکه بنجون
اغلمق کرک • اکر من ضعیفم بنا هم قویست • اکر بن ضعیف

ایسم

بنا ایتم و سنده قوی دعالار خدایا بی غفلت شکستیم عهد •
ای خدا غفلت ایله شیطان اغواسی ایله عهد و پیمانی صدق
چه زور آورد با قضا دست جهد • جهد و سعی الی قضایه نه
زور کتورر رواج و دفع ایتمکه نیجه قادر اولور • چه برخیزد از
دست تدبیر ما • بزم تدبیرمزدن نه قالقر ونه حاصل اولور
اذا حلت المقادیر بطلت التدابیر • همه این نکته بس
عذر تقصیر ما • همه بو نکته بزم تقصیر و خطامزه عذر بیتر
همه هر چه کردم تو بر هم زدی • هر نه فکر و تدبیر که ایلدم وکلم
سنی سن بیری بری برندن اورر و کیمی مشوش و پریشان ایلدک قضا
نه تقدیر ایتدک ایسه • اظهور کتوردی نیجه اول جانبه سوق
ایلدک • چه قوت کند با خدایی خودی • معلوم ودر که خدایه
منسوب اولمادن شخصی خودی اولنه قوت ایلر یعنی خودنما قدرتنه
نه تقدیر ایتدک ایسه بی عیوب • نه کند زور رای و تدبیری
مقدر اولمقه نیجه قادر اولور • قضایه مخالفت ایتمکه نیجه بیوک
اولور بیت چو و نزاهد خرده بر ما مگیر • که کار رضا بی نه
کار نیست خود • نه من سر حکمت بر دوبیم • بویله وکلدکه
اختیارم ایله حک کدن باشم قالقدیر یعنی باشم ظاهر الدم

دامرکرامت

٢١١

امرکرا طاعت اتیم • که حکمت چنین می رود بر سرم • بلکه سنده
حکمکله بنم باشم اوقونه بویله کیدر • بیت برو ای ناصح وبیر
درد کشان خرده مگیر • کار فرمای قدر میکند این من چکنم •
حکایت سیه چرده ای را آینه ای زشت خواند • بر قرا یاغز
بر کمسه زشت اوقودی یعنی زشت روی دیدی • جوابنده
بلغتلر کتحیران بماند • سیه چرده اول کمسه که اکر زشت
روی دیمشیدی برجواب ودی که اول کمسه حیرانده متحیر
قالدی • نه من صورت خویش خود کردم • کندو صورتمی
بن کندم ایلمدم • که عیبم شماری که بد کرده ام • که بنم
عیبم صایرسن یعنی زشت ایلمشم ویوبنی تعییب ایدرسن
ترا با من از زشت رویم چه کار • بن اکر زشت رویسم
سن بنم ایله نه ایشک وار • نه آخر منم زشت و زیبا نگار •
آخر زشت و خوب نقش ایدیجی بن دکلم که باکه طعن ایدرسن
حضرت شیخ رحمة الله علیه قصه دن بند و معرفت بیانه شروع
ایلدی • از آنم که بر سر نبشتی زپیش • اول نسنه دن که
قول دن بنم باشمه و باشم اوزنه یازوکه یعنی قضاده مقدر کم
سن بنم ایچون تقدیر ایتدک • نه کم کرده ام ای بنده پرور نه بیش

ای بنی بسیلیو در رقی ویر بو نه اکسه نه ارتقا ولور بو جهد و سعی
بنی نه مدخلی اولماز • پس توانایی آخر که قادر یم • سن عاجز
اخر که بن هیچ شنیده قادر و کل • تو توانا مطلق تو یم من کیم
و وکلی شنده یه قادر کسنی بن کمم • کرم ره نمایی رسیدم بجیز
اکر لطفنک ایله یاکه یول کوستر سن یعنی هدایت ایدرسن مقر خیز
و عالم رتبه سیه ایرشرم یعنی ایرشودم • حضرت شیخ رضی الله علیه
صیغهٔ ماضی اختیار اتدی • و توعنک تحقیقی اشعار ایتمک ایچون
و ضرورت شعر و الا حق او ارسم کرک ایدی • بو ترنه قطع نظر
ماضی شرطک تحقیقی و احلا ولنه مضارع معناسنه و برمک جائز دور
و کر زدکی بار ماندم ز سیر • و کر ز دا ایدن سیر و سلوکدن
کرو قالدم • یعنی کرو قالورم یونی وضع صیغهٔ ماضی اختیار
اتدی مصراع اولی ذکر اولنان نکته دن اوتری و الا حق ادا
بار ز مانم کرک ایدی • بیت • ز تو بکه نالم که کرد او ربیت •
ورز وست تو هیچ دست بالا تر نیست • اما کر تو ره مهری
کنی کم نشود • و اکر تو کم کنی کشش رهبر نیست
جهان افرین کر بیاری کند • جهان افرین اکر لطفندن معاونت
بیلمز • کجا بنی بسر هیچ کاری کند • بنی قندن بر هیچ کار که

ایدر روز زهد

ایدر روز زهد و صلاح نتیجه سی ایدر • **حکایت** • چه خوش
کفت درویش کوتاه دست • کوتاه دست درویش یعنی
نفسی الندن عاجز و زبون بر درویش لطیف و خوب
دیدی • که شب توبه کردی سحر که شکست • که اول درو
یشمه معاصی یه توبه ایدر ایدی و سحر وقتی اول توبه یی صین
ایدر عقول قول یوزر • کر او توبه بخشد بماند درست
اکر اول الله توبه یا غشلیه و توفیق ویره اول توبه صحیح
و درست قالور که اصلا بوزلمز • که پیمان ما بی ثبات
و سست • زیرا بزم عهد و پیمانمز ثباتسز و سست
ودر که اصلا ثباتسی یوقدر • حضرت شیخ رضی الله علیه کرو مناجاته
شروع ایلدی • بحقت که چشمم ز باطل بدوز • الهی چونکه
حقیقتون که بنم چشمم باطلدن و کیبی باطلی باکه صورت
حوده کوستر و تب بنی کمراه ایلمه • بنورت که فردا بنار
مسوز • نورک حقیقتون یارن قیامتده بنی ناره یاقمه و غرا
کرفتار ایلمه • ز مسکینیم روی در خاک رفت • مسکینلک
و بیچاره لکدن یوزم خاکه کتدی یعنی یوزم یره و شرف
غبار کناهم بر افلاک رفت • کناهمک غباری فلک زیاده •

اولدغندن افلاکه ونی کتدی • تونیک توبت ای ابر رحمت
بیار • سن ای رحمت سحابی بر توبت رحمت یغدر دیا غدر • کرد
ورد ویشی یاران ثانی غبار • زیرا یارن قلبنی غبار قالمز ابر رحمت
ولعفو اور • زجرمم ورین مملکت جا نیست • جرمهم اجلندن
بو مملکت ور یعنی عفو تمامی حضرتنک ما اعظم شانم ور کاهدن باک
جا ورعزت یوقدر • ولیکن علم و کبرا نیست • لیکن بر عزیز
ملکه یول یوقدر یعنی ورکاه خداون عزیزی بر ورکا یوقدر که
انی مرتبه حاصل ایتسن بو معنا ونی جایزنه دم مرتبه حاصل اوله
تو وارد ضمیر زبان بستکان • سن بیلورسن وله با غلمشلر کیمی
خاموش زد زبان اولنلرک ضمیر و فکرنی • تو می وهم تهی بیدل
خستکان • خسته لرک کوکلی امدن کسر وهم فوزینی وهم اوری
حاصل ایدرسن **بیت** حافظ وصالی طلبید از ره دعا ■
یارب دعای خسته دلان مستجاب کن **حکایت** بعی دیر دوک
از جهان بسته بود • بر شیخ جهاندن کند و بوزنی قیوسی باغلتی
وعزلتی اختیار ایتمش ایدی • بی ز اعجز مثل بیان بسته بود •
بر بنکه خدمتی بیل باغلش ایدی • پس ز چند سال از تک وپید
کیش • بر قاچ ییلدن صکره اول مذموم ونا معقول مذهبدن

ویرانی نعل او • قضا حالی صعبتش را ور وپیش • قضا
یعنی حکم الهی انوک اوکنه بر صعب حالت وبر مشکل حاجت کتوردی
یعنی برهم اولدی • پیای بت اندر و باید خیر • اول بتک ایاغنه
خیر و حصول مرتبه امید ایله • بغلطید بیچاره بر خاک ویر • اول
بیچاره کلبانوک طپراغی اوزره یوالندی و یوزنی خاکه سوردی اول
بتدن حاجتنی ملتمس و معبود و یوم مرتبه نی طلب ایلدی اول بو تبر بویله ویو
کدور ما نم ای وثت کبرای صنم • بجان آمدم رحمت کن برتم
جانم کلدم ومضطرب الحال اولدم تنم اوزره رحمت ایله یعنی بکا
ترحم ایله • بزاریدیر بر مهمی متش بارها • مع او بنکا خدمتنی
یعنی حضورنده بنجه کز ناله ایلدی وافلدی • که هیچش نیامان
نشد کار رضا • که هیچ انوکا شکر ایلک واسانلک ایله اولمدی
یعنی مرتبه حاصل اولمدی حضرت شیخ طاب ثراه قضا ورتاسندن
مو فقتیباشنه شروع ایلدی • بتی چون برارد مهمات کسی • بربت
نکند مهم لرنی ومرتبه نی نیجه حاصل ایدر • که نتواند حرف برانی
مکس • حال بوکه کند ونن سکک سورمکه قادر و کلدر بو ومه
وحی جایزنه دکه کندوسندن سکک سورمکه قادر اولمیه • حضرت شیخ رحمة الله
علیه کور و حکایت رجوع ایلدی • بر سفت کاه باینه ضلال • اول

بت

اول مع چونکربت ون مانوس اولری غضب ایلدی وا تیزی ای
تمراه لکدوضالتکا یاغی باغی • بیا ایل بر یسید مست چند ساك
ضلالت وبطالتله ایله بجه بیل ساکه طبدم وعبادت ایلدم • مرحم
وریشی وادم برار • شول برتمی کنا وکن طوتم بوفار کتورمی
مرلوی حاصل • وکرنه بحوا هم زهد و کار • اکر بن مرلوی حاصل
ایتمیرسن پروردکاردن استرم • هنوز ازبتا لووه روینی خاك
هنوز بتر سبب اتمکدن اوله مشکیوزی فاکر یولمش یعنی یولمشمی
یری • که کامش برا ورو یزدان پاك • که سر یکی و تنلری یوفا یك
شانوکه مرلوی حاصل ایلدی • حقایق شناسی و دین خیر سن •
بر حقایق شناس یعنی بو خصوص منیزا اولری • سر دکت صافی
برو بیزم سن • صافی ولطیف وقتنك یا بشی انوکا ومز سیاما اولدی
یعنی اول ولی خوش وقتا یکن یوسیب و نمشوش الحال و ملکدر اولدی
یولده دیو • که سرکشته و ون باطله یا یعنی الحق بو سرکشته • هنوز
سر ازخم تلخانه مست • هنوز انوکا باشی تلخانه شرابندن مست •
ول از کفر و دست از خیانت نشست • کوکلی کفر وانکاروده
والی خیانت وغبا شدن یو مدی یعنی هنوز ایمانه کلمدی •
خدایتی برا ورو کاری که جست • خوتمالی معرفته غرامی شوك

رلوی کرادر

٢٩١

مرلوی که اول منع طلب ایلدی لطفی حاصل ایلدی • فرو رفت
خاطر و دین مشکلش • اول دیه تنکر خاطری بو مشکل مشغول کندی
یعنی مرتبه فهم ایتمیوب حضوری اولری • که پیغامی آمد بکوش و لکن
اول کسه تنکر کوکلی قولغنه برخبر کلدی یعنی حقتعالی معرفته جا نبندن
غاسم اولکسیه بو اکه بیلک مضمونی الهام ایلدی • که بلیش منم ببین
تا قصر مقبول که اول نا قص عقول پیر بت اوکنی • بسی گفت
و قولش نیامد قبول • چوق اتیدی وا فرتضرع ایلدی و زارلق
قلدی اما انوك سوزی قبول اولمدی و مرلوی حاصل کلمدی • که آن
و ذکر ما شنو و نیز رد • اکر اول منع بزم دركاهمزدن منع رد
یعنی مردود اولمز مرلوی حاصل اولمیه • پس انکه چه فرق از صنم
تا صمد • ایلیه اول وقت صنم ون صمد وکن نه فرق وار و یعنی
اوله منکه صنم قتنده مقصودی حاصل اولمدی اکر بزم قتمزده یعنی
حاصل اولمیه ایلیه صنم ایله منم اوتنا سنده فرق اولمازدی معز الحق
تعالی الیه قصدوده بیل و معرفت باخبر اولدی • دل اندر
صمد بابد ای دوست بست • ای دوست یعنی صمد کوکلا باغلو کرك
مرلوی اندن طلب اتمك کرك • که عاجز تر از صنم هر که هست •
زیرا ونیاده هر کمکه وار صنمدن عاجزترکدر یعنی جمله سینه قادر

اولدیغی کبی هیچ کمسه‌یی عالمده هیچ بر سنده فاور و کلدر زیرا قدرت
انجق حق تعالینکدر • محالست اکر سر برین وه رای • اکر بر قپوا منزدن باش
قویرسن دمقصود که بعد ازکاه ومن لستیه‌سن • که بازآید دست
حاجت روای • محالدر که سنک حاجتک الی کرو بوش کلدوکله حامد
ولیه یعنی حامد اولور • خدایا بعفو بکار آمدیم • ای خدا کار وعملدن
وطاعتدن وعبادتدن تقصیر ایرجی کلدک • تهی دست وامیدوار آمدیم
کرچه الی بوش کلدم یعنی اکرچه حضرتکه عمل کتورمدک اما سنک لطفکه
امید لبنیچی کلدک یعنی بو وحی بر طاعت و نتکم بیورسن قلم بجنبه
لا تقنطوا من رحمة الله **حکایت** شنیدم که مستی زتاب نبید •
شتدم که بر مست نبیذک سکر و کیفیتندن • بمقصوره مسجدی
در رویش • بر مسجدک محفلنه یلدی یعنی محفله چقوب مناجاته
باشلادی • بنالید بر آستان کرم • کرم آستانه‌سنده افغان ایلدک
یعنی حق تعالی حضرتنه تضرع ایدوب مرادینی طلب ایلدی بویله دیو
که یارب بفردوس اعلی برم • ای بنم ربم بنی فردوس اعلی یه
الت • مؤذن کریبان کرفتش که هین • مؤذن اول مستک
یقه‌سنی طوتدی بویله دیو • سک و مسجد ای غافل از عقل و دین
ای عقل و دیندن غافل سکک مسجده نه ایشی وار و سکک مسجده نه

مناسبتی وار

نه مناسبتی وار یعنی خفه شمدی بو مست که ایله کلب کبی ناپاک
ایله مسجده سنک نه ایشک واردر • چه شایسته کردی که خواهی
بهشت • مؤذن کرو اول مسته خطاب ایدوب ایتدی نه
ایو عمل ایلدک و نه خوب فعل ایشلدک که جنت استرسن •
نمی زیبدت ناز با روی زشت • بنیح یوزک ایله سکا ناز یاراشمز
یعنی بو بله مست ایکن حق تعالی حضرتنه اسمه سنک مناجات
ایلمک لایق دکلدر • بکفت این سخن پیر و بکریست
مست پیر یعنی مؤذن بو سوزی ایتدی و مست اغلری
اغلدی بویله دیو • که مستم بدار از منی ای خواجه دست •
که مستم بیزن ای کیشی ال طوت یعنی بندن ال چک بنی کندو حالمه
قو زیرا • عجب دارد از لطف پروردکار • عجبی طوتدسن پروردکارک
بو قدر لطف و کرمندن • که باشد کنهکاری امیدوار • که
بر کنهکاری کاراتوک لطف و مغفرتنه امیدلو اوله • ترا می نکویم
که عذرم بپذیر • کا اول مست مؤذنه ایدر سکا دیمزم که بنم
عذرم قبول ایله • در توبه باز است و حق دستکیر • توبه قپوسی
مفتوح و حق تعالی حضرتنه ما اعظم شانه دستکیردر یعنی عاجز
و عاصیلره رحمت و مغفرت ایریشدر • همی شرم دارم ز لطف

کریم • کر بمک لطفندن ترم و خجالت طوترم • کر جوانم کنده
بلیش عفونش عظیم • کرکت هم انک عفو رقتن عظیم اوزیم
یعنی عظیم ویم • حضرت شیخ رحمة الله علیه بو بیت ایله مناسبتی ایله
نثر و مناجات شروع ایلیه • کسی را که بیری و دار و ذیلی •
بر کسه یه که پیرلکدا یا قدن کتوره یعنی پیرلک سببی ایله عاجز و زبون
چوق سقتش نکیری عجز و زجای • چونکه الوکالک طوتیمسن پرندن
قالتمزن • مرا ام زبایی انذر افتاده • پیرم • بن اوله ایقدن و
و عاجز قالمش پیررم • مرا با بفضل خود وم دست گیر • ای خدا لطفک
لطفکله ایله بنم الیمی طوت یعنی یاکر معین اول • نکویم بزرگه •
وجاه هم بخشی • و عزم کر باکه و نباه • اولق و منصب باغشله
نر و ما نه که و کنا هم بخشی • بلکه ایدرم لطفنکه ایله بنم عاجز
لغمی و کناهم باغشله • اکر باری انذکه فعل وانذم اکر برد وست
بنا رحق خطا می و عیمیله • بنا بحر و ی شهری کر وانذم • عقل
و نا معقول ایله بنی شهور ایدی • توبنا و ما خایف از تکیدکه
سن جمیع عیبمزی کوریجیسن شول ایکن کنه برسندن خوف اتمزز •
بعد بر بعزه دن خوف ایدرجی این • که تو پرده پوش و ما پرده در •
زیر اسن پرده اور توجی و عیبمزی ستار ایدیجی ستار العیوب سن

اما بزبری بر بیزک پرده • مزی بن یحیی د عیبمزی فاش ایدیجی ایز
بیت نعوذ بالله اکر خلق عیب دان بودی • کس بحال حقه
از دست کس نیا سودی • بیا در دم مردم ز پیروز خورش •
خلق طاشره ون خروش و فغان کتوره بی یعنی حقیقتی ایله کمنکه
عیبی معلوم الممش ایکن عیبی سویلیوب اهل خلقه اورتاسنده
رسوای اتمک استرلر • تو با بینی و در پرده • و بن پوشی • حسن بنی
ایله پرده • و بنی • و انذکه فبا یحق کوردکسن کنه لطفکله ایله بنی نکه
عیبنی ستر ایدرسن • بنا و از ز بندکان سر کشنده • نا و انلق ایله
اکیبنی لرحذ او نتلرندن باش چکه لر و خدمتندن اعراض ایده لر
خدا و ندکاران قلم در کشند • افندی لر بنی لر انذکه خطا ادیجی
قلم چکرلر یعنی عفو ایدرلر • اکر جرم بخشی بقدار جود • اکر جود
و کرمک مقداری بنی لرک جرم و خطالرنی باغشلیهسن • نماند کر
اندر وجود • وجود ده یعنی عالمده • بر کنه کار و برجرم قالمز •
و کر خشم کیری بقدار کناه • اما اکر کنا هم مقداری جه خشم طوترسن
بدرد نج فرست دادن ز خواه • جیعمزی و و رخم کوند ر و تراز عام
ز بیا نو سیلوبن زکره و و ذ ضر لایق او لجق قدر کنا • ایلمشز • کرم دست
کیری بجا یی نرسم • اکر لطفک ایله بنم الومی طوتمزسن بر بره ایرشمو

د مقبول کرا ولوردم • دکر سخنلی بر بکیر و کسم • وکر سن بنی ورکادن
رد ایدرسن کسه بنی بو قاپودن طوتمز و سنوک قپوکدن بنی مقبول اتمکلر قاو
اولمان • کر بصد زاری و در کر تو باری ده هی • کم زور دکتور ره کم ظلل
ایدر الدرسن یادلق ویررسن وسعادت ایدرسن • که کیر دچو بود
رستگاری ده هی • که طوتری وکیم عذابا ایدر چونکه سن قورتلق
ویررسن • ودخی هند بوعلن محشر فریق • قیامتن خلق ایکی بلوک
اولسه ور • فریق في الجنة وفريق في السعير • بلانم که ایتر و همدم
طریق • بیلمزم قیامتن یاکه قتنه یول ویرلم و نم طرفه کوندررلر
عجب کر نوبه رام ازوست راست • عجب در اکر نیم یولم صاغ طرفدن
اوله • کر ازوست من جز کژی بر بخاست • زیرا بنم الومدن دنیادن
اکری کلدن غیری نسنه قالمدی یعنی خطا و عصیاندن غیری کیسنه
صاورادکلز • ولم میدهد هر وقت وقت این امید • کوکلم کاه کاه
بو امیدی ویرر • که دهد شرم واز روز سفید • که حق تعالی حضرته
جلجلاله اق یوزیدن ومحشردن شرم وحیا طوترتکرم صیت شریفه
بو نکه معفو فی معلوم دن • عجب دارم ازشرم وارد زمن • عجب طوترم
اکر حق تعالی حضرتی قیامتده اسعدیدن شرم طوتید • که شرم هم نمی یابد از خوبیتن
زیرا کیم یاکه کندومدن • دنا معقول لعقل لدمدن شرم و خجالت کلمز •

زیوسف

ز یوسف که چندان بلا دید و بند • بو بیله و کلمه دکر یوسف
علیه السلام برادرلرنک الندن اول قدر بلا و بند کوردی
وخوبلق جکدی • چو حلمش برولرکشت وقدرش بلند • چونکه
حکم یوسف علیه السلام حکمی برولرن اولدی و قدری بلند و عالی اولدی
که عزیز مصر اولوب برادرلرکه محتاج اولدلر • کنه عفو کرد
آل یعقوب را • آل یعقوبک یعنی یعقوب علیه السلام فرزندلرک
کناهلرنه عفو ایلدی انلرکه بو قدر جفا اتمش ایکن • که معنی نبود
صورت خوب را • زیرا خوب صورتک معنسی اولور یعنی صورتی
سیرتی خوب ومقبول اولور • بکردار بدشان مقید نکرد •
انلرکه نامعقول فعللرنه مقید اولمق یعنی اولمدی • بو معنی نکرد لفظنده
کاف کاف عجمی اعتبار اولنمغنه کوررون • بو وجه اندن اولدی
انلرکه نامعقول فعللری سببی ایله قید و بند ایدوب حبس ایلمدی
بو قدر قدرتی وار ایکن • بو معنی امعن نکرده لعطفه کاف ی کاف
عزتده • بضاعات مزجات شان رد نکرد • انلرک قلیل
بضاعتلرنه لطفندن رد ایلمدی • ز لطفت همین چشم وارم
نیز • ای خدا سنک لطفکدن بزده بو امید طوترز انجق •
بضاعت بیجاره ای عزیز • بو بضاعتسز یعنی عملسز عبدک

کبی

395

Süleymaniye ...
Kısmı: Hacı Mahmud ef.
Yeni Kayıt No: 3320
Eski Kayıt No:

اوزینه ترحم واحسان ایله ای عزیز • کسی را من سیه نامه
ترویز نیست • عالمده بندن سیه نامه لورک وعاصی ورک
کیسه کورمشده کلدی • که هیچ ام فعال پسندیده نیست •
زیرا انم صحیح ساکد بیار مقبول ومعقول فعل لرم یوقدر •
بیت سیاه نامه تر از خود کسی نمی بینم • •
چگونه چون قلمم دود بسر نرود • جز اینکه اعتماد بیادکی
نیست • بوندن غیری مقبول وساکه لایق عملم یوقدر که اعتماد
سنک یارلغکه وصفا ونتکه ور • امید بامروتن کاری نیست
امیدم سنک غفارلکلکه ورحیم لکلکه در • بضاعت لیا وردم
الا امید • بضاعت وعملکه تورمدم • الا امید کتوردم •
خدایا زعفوم مکن نا امید • او خدا بی عفو ورحمتکدن
نومید ومحروم ایله • آمین • • تم الکتاب •

• کاتب • غفرلها بعون الله وحسن توفیقه • صاحب •
الفقیر الحقیر ... بر شیخ بوله بیلادنن • حاوش وبولنی محال •

سنه ١٠٠٩

فاتحه